കേരള

ഭാഷാസാഹിത്യചരിത്രം

(മൂന്നാം ഭാഗം)

കേരളസാഹിത്യ
അക്കാദമി

ആർ. നാരായണപ്പണിക്കർ,
ബി. ഏ., എൽ. റ്റി.

വിദ്യാവിലാസിനി ബുക്ക്ഡിപ്പോ ഉടമസ്ഥന്നു വേണ്ടി
തിരുവനന്തപുരം കമലാലയപ്രസ്സിൽ അച്ചടിച്ചതു്.

൧-ാംപതിപ്പു് പ്രതികൾ ൧൦൦൦.

1116.

മുഖവുര.

ഇതേവരെ മൂന്നും നാലും ഭാഗങ്ങൾ പ്രസിദ്ധീകരിക്കാൻ അവിചാരിതമായി ഉദിച്ച ചില പ്രതിബന്ധങ്ങൾ നിമിത്തം സാധിക്കാതെ വന്നതിൽ വായനക്കാരോടു ഞാൻ ക്ഷമായാചനം ചെയ്തുകൊള്ളുന്നു. കടലാസ്സിനു നാലു ഗുണം വില വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന കാലമായതിനാൽ മൂന്നും നാലും ഭാഗങ്ങൾ ഒന്നിച്ചു പ്രസിദ്ധീകരിക്കാമെന്ന് ആദ്യം നിശ്ചയിച്ച് അച്ചടിയും തുടങ്ങി. എന്നാൽ ഏകദേശം അമ്പതു ഫാറം അച്ചടിച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, ആ ഉദ്ദേശം സഫലമാവുകയില്ലെന്നു കണ്ടു. അതുകൊണ്ട് ഇതാ മൂന്നാം ഭാഗം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചുകൊള്ളുന്നു. യൗവനാരംഭത്തിൽ തന്നെ പ്രജാസഞ്ചയത്തിന്റെ ഭക്തിപൂർവകമായ സമാരാധനയ്ക്കു പാത്രമായി, ക്ഷേത്രപ്രവേശനവിളംബരത്താൽ വിശ്വവിശ്രുതി പെററ് നാടു വാണരുളുന്ന പൊന്നുതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ തിരുനാൾദിവസം മൂന്നാം ഭാഗം പ്രസിദ്ധീകരിക്കാൻ സാധിച്ചതിൽ എനിക്ക് അനല്പമായ ചാരിതാർത്ഥ്യം ഉണ്ട്. നാലാം ഭാഗത്തിന്റേയും അച്ചടി പകുതിയിലധികമായിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അടുത്ത മാസാരംഭത്തിൽ സജ്ജനസമക്ഷം അവതരിപ്പിക്കാൻ കഴിയുമെന്നാണ് എന്റെ പ്രതീക്ഷ.

എന്ന്,

തിരുവനന്തപുരം,
14—3—1116.

പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ള,
പ്രസാധകൻ.

അനുക്രമണിക.

അദ്ധ്യായം ൧൭.

ആമുഖം—കരുണാകരൻ എഴുത്തച്ഛൻ, ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം—സൂൎയ്യനാരായണൻ എഴുത്തച്ഛൻ, സ്കാന്ദപുരാണം—ശ്രീമാൎത്താണ്ഡാചാൎയ്യർ-മന്നവൻകവി— ഗോപാലനെഴുത്തച്ഛൻ, പാൎവ്വതീസ്വയംവരം കിളിപ്പാട്ട്—കോട്ടയം വീരകേരളവൎമ്മ, വാല്മീകിരാമായണം കിളിപ്പാട്ട്, പാതാളരാമായണം കിളിപ്പാട്ട്, ബാണയുദ്ധം കിളിപ്പാട്ട്, മോക്ഷദായകം, ജീവേശ്വോപദേശം ഹംസപ്പാട്ട്—മലയാളത്തിലെ അന്നത്തെ സ്ഥിതി; പാനപ്പാട്ട് (അജ്ഞാതനാമാ)—കാരഞ്ചേരിനമ്പൂരി, രാമായണം പാട്ട്.

അദ്ധ്യായം ൧൮.

ജീവചരിത്രം.

കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാൻ,—കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാന്റെ കൃതികൾ—കോട്ടയത്തമ്പുരാൻ, ജീവചരിത്രം, ബകവധം, കിൎമ്മീരവധം, നിവാതകവചകാലകേയവധം—ഉണ്ണായിവാരിയർ, രാമപാരശവവാദം, നളചരിതം ആട്ടക്കഥ—കാൎത്തികതിരുനാൾതമ്പുരാൻ ജീവചരിത്രം, കാൎത്തികതിരുനാൾതമ്പുരാന്റെ ആട്ടക്കഥകൾ—അശ്വതിതിരുനാൾതമ്പുരാൻ, ജീവചരിത്രം, രുക്മിണീസ്വയംവരം, അംബരീഷചരിതം, പൌണ്ഡ്രകവധം, പൂതനാമോക്ഷം, പത്മനാഭകീൎത്തനം—കിളിമാനൂർ രവിവൎമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ, കംസവധം ആട്ടക്കഥ—പുതീക്കൽ തമ്പാൻ, കാൎത്തവീൎയ്യവിജയം—കലക്കത്തു രാഘവൻ നമ്പ്യാർ-ജീവചരിത്രം, ശാകുന്തളം ആട്ടക്കഥ—പാലാഴിമഥനം ആട്ടക്കഥ; ബാണയുദ്ധം-ഗോദവൎമ്മ, പാൎവ്വതീപരിണയം ആട്ടക്കഥ—കൊച്ചി വീരകേരളവൎമ്മ തമ്പുരാൻ—കല്ലൂർ നമ്പൂരിപ്പാട്ട്, ബാലിവിജയം ആട്ടക്കഥ—കല്ലേക്കുളങ്ങര രാഘവപ്പിഷാരടി, രാവണോത്ഭവം, നളചരിതം. മണ്ണവപ്പള്ളി ഇട്ടിരാരിശ്ശമേനോൻ—സന്താനഗോപാലം ആട്ടക്കഥ, രുഗ്മാംഗദചരിതം, ബാണയുദ്ധം. ഇരട്ടക്കുളങ്ങരവാരിയർ, കിരാതം

ആട്ടക്കഥ—വിദ്വാൻ കരുണാകരക്കുറുപ്പ്, അദ്വൈതാനന്ദം കിളിപ്പാട്ട്, മാർക്കണ്ഡേയചരിതം—അണിമംഗലത്തു നമ്പൂരിപ്പാട്, വൈശാഖപുരാണം. ഇരയിമ്മൻതമ്പി, ജീവചരിത്രം—ഒററശ്ലോകങ്ങൾ, ഉത്തരാസ്വയംവരം, കീചകവധം, ദക്ഷയാഗം, മുറജപപ്പാന, കീർത്തനങ്ങൾ, പദങ്ങൾ. വിദ്വാൻ കോയിത്തമ്പുരാൻ, ജീവചരിത്രം, രാവണവിജയം ആട്ടക്കഥ. അരിപ്പാട്ടു വാരിയന്മാർ, കൊച്ചുപിള്ളവാരിയർ, ഉർവശീസ്വയംവരം—രാമവാരിയർ–ഇന്ദുമതീസ്വയംവരം, ഉത്രംതിരുനാൾ തമ്പുരാൻ, ജീവചരിത്രം—കൊച്ചുകുറുപ്പുകാര്യക്കാർ, പൂതനാചരിതം—ഗോദവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ, മുചുകുന്ദമോക്ഷം—പുണർതംതിരുനാൾതമ്പുരാൻ, സീതാവിജയം—വൈവള്ളി സുബ്രഹ്മണ്യൻപോററി, പാർവ്വതീപരിണയം, നരകാസുരവധം. അമ്പലപ്പുഴ തിരുമുൽപ്പാട്–സ്യമന്തകം, പാർത്ഥവിജയം. രാജരാജവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ, ദാരികോത്ഭവം. വാസുനമ്പി–സീമന്തിനീചരിതം. കത്തുകൃഷ്ണപ്പുതുവാൾ, കൃഷ്ണാവതാരം, കാളിയമർദ്ദനം, കംസവധം, കേശിവധം, വ്യാസോല്പത്തി തുള്ളൽ. ഇലത്തൂർ രാമസ്വാമിശാസ്ത്രികൾ, ജീവചരിത്രം—ജലന്ധരാസുരവധം, മററു കൃതികൾ. വയസ്കര മൂസ്സത്, ദുര്യോധനവധം. കഥകളിപരിഷ്കാരം—പ്രസിദ്ധ നടന്മാർ.

ആർ. നാരായണപ്പണിക്കർ ബി. ഏ., എൽ. റി.

കേരള

ഭാഷാസാഹിത്യചരിത്രം

(മൂന്നാം ഭാഗം)

അദ്ധ്യായം ൧൪.

ആധുനികകാലം.

ആമുഖം.

ഒന്നും രണ്ടും വാല്യങ്ങൾ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ട് വർഷങ്ങൾ ഏതാനും കഴിഞ്ഞു. ഇതിനിടയ്ക്ക് അവ നിർമ്മത്സരബുദ്ധികളായ പണ്ഡിതവരേണ്യന്മാരുടെ പ്രശംസയ്ക്കും അസൂയാലുക്കളായ ഏതാനം പേരുടെ ഗ്രന്ഥാസ്ത്രപ്രയോഗങ്ങൾക്കും പാത്രമായിട്ടുണ്ട്. ഉന്നതസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഇരിക്കുന്ന മാന്യന്മാരുടെ പ്രശംസയ്ക്ക് അർഹിക്കുക എന്നതു് ഏതു ഗ്രന്ഥകാരനും അഭിമാനജനകമാണെന്നിരുന്നാലും, ആ പ്രശംസകൾ പ്രശംസകന്മാരുടെ സൌമനസ്യത്തെയും ഉദാരമനസ്കതയെയും ആണ് അധികം പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതു്. നേരേ മറിച്ച് അസൂയാലുക്കളുടെ സംഖ്യ വർദ്ധിക്കുമ്പോൾ ഒരുവന് താനേതന്നെ ഒരു ആത്മാഭിമാനവിജൃംഭണം ഉണ്ടായിപ്പോകുന്നു. ഈ ഗ്രന്ഥാസ്ത്രപ്രയോഗചതുരന്മാർ വാസ്തവത്തിൽ എന്നെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഒരു സന്തൃപ്തിയും എന്റെ ശ്രമം ഏറെക്കുറെ സഫലമായി എന്നൊരു ബോധവും ആണ് ജനിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതു്.

രണ്ടാംവാല്യത്തിൽ എഴുത്തച്ഛന്റെ ജീവചരിത്രവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളെപ്പറ്റിയുള്ള സവിസ്തരമായ നിരൂപണവും അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അതിൽ പ്രകാശിതമായ ചില അഭിപ്രായങ്ങളെപ്പറ്റി സാഹിത്യപഞ്ചാനനൻ സ്നേഹബുദ്ധ്യാ

മെതിക്കയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ആ പണ്ഡിതാഗ്രണിക്ക് ഈ ഗ്രന്ഥകാരനോടുണ്ടായിരുന്ന സ്നേഹാതിരേകത്തെപ്പററി ആലോചിക്കുമ്പോഠം, പ്രസ്തുത ഖണ്ഡനാഭിപ്രായങ്ങഠം മത്സരബുദ്ധിയിൽനിന്ന് അങ്കുരിച്ചിട്ടുള്ളവയല്ലെന്നു സ്പഷ്ടമാണ്. അതുകൊണ്ടു് അവയ്ക്കു സമാധാനം പറയേണ്ട ചുമതല എനിക്കുണ്ട്. ഒന്നാമതായി എഴുത്തച്ഛൻ ജീവിച്ചിരുന്ന കാലത്തെപ്പററിയാണ് ഭിന്നാഭിപ്രായം. അദ്ദേഹം ഏറെക്കുറെ ഭാഷാചരിത്രകാരന്റെ മതത്തെ അംഗീകരിക്കയാണു ചെയ്തിരിക്കുന്നതു്. ഇതേവരെ കിട്ടീട്ടുള്ള ചരിത്രരേഖകളെ വച്ചുകൊണ്ടു് ചില ഊഹാപോഹങ്ങഠം ചെയ്യുന്നതിനേ എനിക്കും അദ്ദേഹത്തിനും സാധിച്ചിട്ടുള്ളു. അതിനുശേഷം എഴുത്തച്ഛന്റെ ഗുരുസമ്പ്രദായത്തേയും ആ പുണ്യാത്മാവിനായി കോഴിക്കോട്ടുരാജാവു ചെയ്തിട്ടുള്ള ചില ദാനങ്ങളേയും സംബന്ധിച്ച ചില രേഖകളും ഇപ്പോഠം ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനുപുറമേ ഈയിടയ്ക്കു് പ്രകാശിതമായ ഒരു ഗ്രന്ഥത്തിൽ എഴുത്തച്ഛന്റെ ചരമശ്ലോകവും പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു കാണുന്നു. ആ ശ്ലോകത്തെ ഉദ്ധരിച്ചുകൊള്ളട്ടെ.

ഭാസച്ചൂഡാഖ്യസന്മന്യഖിലഗുണഗണ-
 ശ്രേണി പൂർണ്ണോഽവതീർണ്ണ
ശ്രീമന്നീലാദ്ര്യകണ്ഠാമചിതിതബഹുപാഠ-
 സ്സ്വർശാസ്ത്ര്യാഗമാനാം
ദേഹോഽന്തേ ത്യക്തപാ ച ചിററൂർപ്പുരവരസവിധേ
 സൂര്യനാരായണം മാം
ഹംസം പ്രാപ്യന്ത സൌമ്യം പദമഗമദഹോ
 മദ് ഗുരു രാമനാമാ.

ഈ ശ്ലോകപ്രകാരം എഴുത്തച്ഛന്റെ മരണം ൭൩൨. ധനു ൨൮-ാനു ആണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

നാമത്തെപ്പററിയും പി. കെ. നാരായണപിള്ള അവർകഠം എന്നോടു വിയോജിച്ചിരിക്കുന്നു. ആഭ്യന്തരമായ തെളിവുകളെ ആസ്പദമാക്കിയാണ് അദ്ദേഹം രാമനാമാവായിരുന്നു എന്നു ഞാൻ ഊഹിച്ചതു്. സൂര്യനാരായണാചാര്യർ ഗുരുവിന്റെ സ്മരണയായി സ്ഥാപിച്ച് ബ്രാഹ്മണർക്കായി ദാനം

ചെയ്തിട്ടുള്ള ഗ്രാമത്തിന് 'രാമാനന്ദപുരം' എന്നു നാമകരണം ചെയ്തതു് എൻെറ ഊഹത്തിന് ഉപോദ്ബലകമായിരുന്നു. ഗുരുപരമ്പരയുടെ സ്ഥാപകനായിരുന്നതു് എഴുത്തച്ഛൻെറ ജ്യേഷ്ഠനായ രാമനെഴുത്തച്ഛനാണെന്നുള്ളതു് വിചാരസഹമായി എനിക്കു തോന്നിയതുമില്ല. ഗുരുസമ്പ്രദായശ്ലോകത്തിൽ കാണുന്ന ശ്രീഗുരു എഴുത്തച്ഛൻെറ ജ്യേഷ്ഠനായിരുന്നിരിക്കാമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്ന മലയാളികൾ വിരളമാണു്. ഈ ചരമശ്ലോകം സംഗതികളെ സുതരാം സ്പഷ്ടമാക്കുന്നു.

കരുണാകരനെഴുത്തച്ഛൻ.

'വന്ദേഹം ഗുരുസമ്പ്രദായമനിശം തുഞ്ചത്തെഴും ശ്രീഗുരും' ഇത്യാദി പദ്യത്തിൽനിന്നും എഴുത്തച്ഛൻെറ പ്രധാനശിഷ്യന്മാരിലൊരുവൻ കരുണാകരനാണെന്നു തെളിയുന്നു. പണ്ഡിതവരേണ്യനായ പി. കെ. നാരായണപിള്ള അവർകളാകട്ടെ, എഴുത്തച്ഛൻെറ പേരു് രാമനെന്നല്ലെന്നു സ്ഥാപിപ്പാൻ വേണ്ടി കരുണാകരൻ എന്നതു് എഴുത്തച്ഛൻെറ സാക്ഷാൽ പേരായിരിക്കാം എന്നൊരിടത്തു പറയുന്നു. ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം കരുണാകരൻെറ കൃതിയാണെന്നാണല്ലോ പരക്കെ വിശ്വസിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്. അതിൻെറ അവസാനത്തിൽ 'നേത്രനാരായണൻതന്നാജ്ഞയാ വിരചിതം രാമഭക്താഢ്യനായ രാമശിഷ്യനാലിദം' എന്നു കാണുന്നതുകൊണ്ടു് തദ്ഗുരു രാമനെഴുത്തച്ഛനാണെന്നു സിദ്ധം. രാമനെന്നതു് സാക്ഷാൽ തുഞ്ചത്തു ഗുരുവിൻെറ ജ്യേഷ്ഠൻെറ പേരാണെന്നും ഗുരുസമ്പ്രദായത്തിൻെറ സ്ഥാപകൻ അപ്പോൾ കരുണാകരനായിരിക്കാനേ തരമുള്ളു വെന്നുമാണു് അദ്ദേഹത്തിൻെറ യുക്തി. ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം എഴുത്തച്ഛൻെറ കൃതിയാണെന്നു സ്ഥാപിക്കാനുള്ള അദ്ദേഹത്തിൻെറ യത്നം സഫലമായിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം മുഴുവനും വായിച്ചുനോക്കിയാലും, എഴുത്തച്ഛൻെറ പ്രതിഭാവിലാസത്തിൻെറ കണികപോലും അതിലെങ്ങും കാണ്മാൻ കിട്ടുകയില്ല. കവിതയ്ക്കു നല്ല ഒഴുക്കം ശബ്ദലാളി

ത്യവും ഉണ്ടെന്നല്ലാതെ, രാമായണാദികൃതികളിൽ കാണുന്ന ആശയപൌഷ്കല്യമോ വർണ്ണനാവൈഭവമോ ഭാവഗാംഭീര്യമോ അതിൽ കാണുന്നില്ലെന്നു നിർമ്മത്സരബുദ്ധികൾ സമ്മതിക്കും.

ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം ഏഴുപത്തയ്യായിരത്തോളം ഗ്രന്ഥവിസ്തൃതിയുള്ള സംസ്കൃതപുരാണത്തിന്റെ മദ്ധ്യഭാഗമായ ജൈമിനീസംഹിതയുടെ ഏകദേശവിവർത്തനമാണ്. മാതൃകയായി ഏതാനും ഭാഗങ്ങൾ മാത്രം ഉദ്ധരിക്കുന്നു:

തപോവനവർണ്ണന:—

ക്രൂരസത്വങ്ങളെല്ലാനും മൂന്നുയോജനയകൂ-
ത്താരമേ ചെല്ലുകയില്ലമുനി തപോബലാൽ
ക്ഷുൽപിപാസാദിഭയം, ശോകവും നിദ്രാ തന്ദ്രീ
ദുർബുദ്ധിജരാമൃതിവാതശ്ലേഷ്മാദികളും
ഘർമ്മസന്താപമതിശീതരോഗാദികളും
കർമ്മവിഘ്നങ്ങളുമങ്ങിക്കലുണ്ടായ്വരാ.
വൃക്ഷങ്ങൾ വാടകളും സുഗന്ധപുഷ്പങ്ങൾപൂ-
ണ്ടൊക്കവേ മധുരസ്വാദുകളാം ഫലങ്ങളും
പങ്കജങ്ങളോടു ചേർന്ന തളിർത്തുകുളങ്ങളും
പക്ഷികൾ മൃഗങ്ങളും വൈരംകൂടാതെ തമ്മിൽ
ദുഃഖമെന്നുള്ളതറിയാതെ വാഴുന്നു നിത്യം
നിഷ്കുടസമങ്ങളാമരണ്യദേശംതോറും.

യുദ്ധവർണ്ണന:—

അക്കാലമയോദ്ധ്യാധിപതിയാം വസു മന-
സ്സുൾക്കാമ്പിൽ പരിഭവം ചിന്തിച്ചു ചിന്തിച്ചിനി
ഭദ്രശ്രേണ്യനെജ്ജയിച്ചീടണമെന്നു കല്പി-
ച്ചുദ്യോഗംചെയ്യാൻ നിജ ബന്ധുഭൂപാലരോടും.
വാഹനായുധച്ഛത്ര ചാമരാദികളോടും
വാഹിനിയോടും പൂർവവൈരമോർത്തുത്സാഹത്താൽ
നർമ്മദാതീരം നിറഞ്ഞൊരു വൻപട ചെന്നു
സമ്മർദ്ദിച്ചിതു മാഹിഷ്മതിയാം പുരിയെല്ലാം.

ഉദ്യാനം പൊടിച്ചുടൻ നിരത്തി കിടങ്ങുക-
ളുദ്യോഗത്തോടു മദ്രശ്രേണ്യനന്നേരം
ഹസ്ത്യശ്വരഥങ്ങളും പത്തിയും ദുർദ്ദമനാം
പുത്രനുംകൂടിപ്പുറപ്പെട്ടിതു യുദ്ധത്തിനായ്
അന്നേരം ദേവാസുരയുദ്ധമെന്നതുപോലെ
സന്നാഹത്തോടുമതിഘോരമായിതു പോരും.

...   .

...   .

ഭീരുക്കൾക്കെല്ലാമുള്ളിൽ ഭീതിയുണ്ടാക്കും കണ്ടാൽ
ശൂരന്മാർക്കെല്ലാം മതിപ്രീതിയുമുണ്ടാമത്യം
ആനകളെല്ലാമിരുമ്പുലക്കയോടുമറ്റ-
ത്താനകളോടു കലഹിക്കുന്നു പരസ്പരം
അശ്വങ്ങൾ കുതിച്ചു തൻചേവകരോടുമറ്റ-
ത്തശ്വങ്ങളോടുമടുത്തെതിർത്തു പിണങ്ങുന്നു
തേരാളിവീരന്മാരാവണ്ണമേ മഹാരഥ-
ന്മാരോടു ശസ്ത്രാസ്ത്രങ്ങൾകൊണ്ടു പോർചെയ്തീടുന്നു
കാലാളായുള്ളോർ കാലാളോടുമായുധവുമായ്
തോലാതവണ്ണം പൊരുതട്ടുത്തു നട്ടുത്തുമ-
ക്കാലുകൾ കരങ്ങളും തോൾത്തുട തലകളും
ശൂലപട്ടസചക്രവജ്രാദ്യായുധമേറ്റു
സാലങ്ങൾ മുരടറ്റു ഭൂമിയിൽ വീഴുംവണ്ണം
മേലെ മേലേ മേലേ വീണവനി മറയുന്നു
നാലു ദിക്കിലും ചോരപ്പുഴകളൊലിച്ചു പോയ്
നാലുദധികളും കൂടുന്നു ലഘുതരം.........

ശ്വേതദ്വീപവർണ്ണന:—

ശ്വേതനാമാനുചിതദ്വീപം ത്രിഭുവന-
ക്ഷേമമായ് ക്ഷീരാബ്ധിവേഷ്ടിതമായുണ്ട്
വിസ്താരവും ലക്ഷയോജനയുണ്ടതി-
ചിത്രം സുവർണ്ണമയം മനോജ്ഞമോഹനം

കന്ദകുമുദേന്ദുതുല്യകല്ലോലങ്ങൾ
ചെന്തമ്മും നിർമ്മലോപലജാലവും
സിദ്ധനാരീമുഖ്യരതിഖേദം കളവതി-
ന്നസ്ഥിതരംഗൌഘശീകരശീതളം
പര്യന്തപാഷാണസംസിക്തഫേനങ്ങ-
ളായുള്ള മുക്താഫലങ്ങളാൽ ശോഭിതം
സിദ്ധത്രിദിവേശകിന്നരചാരണ-
വിദ്യാധരാപ്സരോയക്ഷഗന്ധർവ്വാര-
ഗാദ്യൈസ്സുസേവിതം സ്വച്ഛസ്ഥവീക്ഷാനചിത-
മ്മാല്യന്മധുരമധുരസസംയുത-
രത്നങ്ങൾ കായ്ക്കുന്ന വല്ലീകലാവൃതം
പത്രികളോട്ടം സുരന്മാർ കളിപ്പെട്ടം
പീയൂഷപൂർണ്ണനദികളാൽ ശോഭിതം
വായുനാ മന്ദേന ശീതം സുഗന്ധിനാ.........

സൂര്യനാരായണനെഴുത്തച്ഛൻ.

ഇദ്ദേഹം രാമാനുജൻ എഴുത്തച്ഛന്റെ പ്രധാന ശിഷ്യന്മാരിൽ ഒരാളായിരുന്നു. ജാത്യാ തരകനും മകനത്തായിയും പ്രായത്തിൽ ഗുരുവിനെ അല്പം കവിഞ്ഞ ആളും ഒരു മികച്ച ശാക്തേയനും ആയിരുന്നു സൂര്യനാരായണൻ. ഗുരുവിനോടുള്ള ഭക്തിയാൽ പ്രേരിതനായിട്ട് ഈ മഹാനുഭാവൻ രാമാനന്ദപുരം എന്നൊരു ഗ്രാമം നിർമ്മിച്ച് ബ്രാഹ്മണർക്കായി ദാനംചെയ്തു എന്നുള്ളതിന് മതിയായ തെളിവുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തെപ്പററി പല അത്ഭുതകഥകൾ പറഞ്ഞു കേട്ടിട്ടുള്ളതിനെ വിസ്തരഭയത്താൽ ഇവിടെ ചേർക്കുന്നില്ല. സ്കാന്ദപുരാണം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയാണെന്ന് ഭാഷാചരിത്രകർത്താവ് പറയുന്നു. പക്ഷേ ആ വിശ്വാസത്തിന് അടിസ്ഥാനമായ തെളിവുകൾ കിട്ടേണ്ടതായിട്ടാണ് ഇപ്പോഴും ഇരിക്കുന്നത്.

കവിതാഗുണം നോക്കിയാൽ ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണത്തേക്കാൾ ഇക്കൃതിക്ക് കുറേക്കൂടി മെച്ചമുണ്ട്. ലക്ഷണത്താലും ഗ്രന്ഥ

വിസ്തൃതിയുള്ള സ്കാന്ദപുരാണത്തിന്റെ ഒരു സംക്ഷേപമാണ് ഈ കിളിപ്പാട്ട്. മാതൃകയായി ഒന്നു രണ്ടു ഭാഗങ്ങൾ മാത്രം ഉദ്ധരിക്കാം.

ഗുഹന്റെ ബാലലീലാവർണ്ണന:—

അങ്ങനെ കുറഞ്ഞൊന്നു ചെല്ലുന്ന കാലത്തിങ്കൽ
മംഗലശീലൻ ഗുഹൻ നടന്നുതുടങ്ങിനാൻ;
ഭംഗിയിൽ സോദരന്മാരായുള്ള വീരരുമായ്
അംഗങ്ങൾതന്നിൽ നല്ല ഭൂഷണങ്ങളും പൂണ്ടു
അങ്ങോട്ടിങ്ങോട്ടോടിക്കളിച്ചുതുടങ്ങിനാൻ
കിങ്കിണീ ശബ്ദിക്കയും സംഗീതം പാടുകയും
മംഗലസ്ത്രീകളുടെ മടിയിൽ ശയിക്കയും
കിങ്കിണീയഴിച്ചുടനെറിഞ്ഞു കളിക്കയും
അംഗനാമൗലിദേവി തിരഞ്ഞു നടക്കയു-
മങ്ങൊരു കോണിൽച്ചെന്നങ്ങൊളിച്ചു വസിക്കയും
ഗംഗാവല്ലഭൻതന്നെ സ്തുതിച്ചു നമിക്കയു-
മംഗജവൈരിയുടെ ഹൃദയം തെളിക്കയും
ചെന്നുടനൃഷഭത്തിൻമുകളിൽ കരയേറി-
യുന്നതമായീടുന്ന കകുദം പിടിക്കയും
പൊന്നുടൻ ഭൂഷ പൊത്തിത്തൊട്ടുടൻ കളിക്കയും
മന്ദിരങ്ങളിൽച്ചെന്നങ്ങൊളിച്ചുകളിക്കയും
തരുക്കൾതന്നിലേറി ഫലങ്ങൾ പറിക്കയും.

... ...

യുദ്ധവർണ്ണന:—

അപ്പോൾ ജയന്തൻ ജവേന പുറപ്പെട്ടു
കെല്പോടു യുദ്ധം തുടർന്നിതു ഘോരമായ്
അത്ഭുതമാമ്മാറു യുദ്ധങ്ങൾ ചെയ്തുയാ-
ച്ചുൾഭയത്തോടു ഗമിച്ചാരസുരകൾ
അന്നേരം സേനാധിപന്മാർ നവജനം
ചെന്നെതിർത്തീടിനാരിന്ദ്രസുതനോടു

മാരി ചൊരിയുന്നപോലെ ശരങ്ങളെ-
ക്കോരിച്ചൊരിഞ്ഞിതു വീരൻ ജയന്തനും.
വീരരാം ദാനവന്മാരുമതുപോലെ
പാരാതെ ശസ്ത്രജാലങ്ങൾ തൂകീടിനാർ
സേനാപതികളാം ദാനവവീരരും
ദീനതയോടുമൊഴിച്ചിതു പിന്നോക്കം
അന്നേരമാഹവേ ദാന കോപാസുര-
നനന്തബാണങ്ങൾ തൂകിത്തുടങ്ങിനാൻ.
വീരനാം ദാനകോപാസുരൻ തേരിലും
ഘോരമാമൈരാവതത്തിൽ ജയന്തനും
തങ്ങളിലുണ്ടായ സംഗരം ചൊല്ലുവാൻ
തുംഗനാസ്ഥാഴമനന്തനും ഖണ്ഡമാം.
ഇങ്ങനെതന്നെ മരുവുന്ന നേരത്തു
മംഗലശീലൻ ജയന്തനും കോപേന
ദാനവൻതന്റെ രഥത്തെയും പൊട്ടിച്ചു
ദീനത കൂടാതെ കാർമുകം ഖണ്ഡിച്ചു
ഉല്ലാസമോടുടൻ മറെറാരു തേരേറി
വില്ലും കലച്ചീടിനാൻ ദാനവൻ.

... ...
... ...

അന്നേരമൈരാവതവും വിരവോടെ
ചെന്നു പാഞ്ഞീടിനാൻ ദാനവൻതേരതിൽ
തേരും പൊടിഞ്ഞുടൻ ഭൂമൌ പതിച്ചപ്പോൾ
പാരിലാമ്മാറു ചാടീടിനാൻ ദാനവൻ.
നാൽക്കൊമ്പനാനയുമപ്പോഴേ കോപിച്ചു-
ങ്ങു ഘോരാസുരന്റെ മസ്തകേ കുത്തിനാൻ
അപ്പോളസുരനും ശൃംഗം പിടിച്ചഥ
കെല്പോടു മസ്തകേ താഡിച്ചു സത്വരം
ശൃംഗം പിടിച്ചുപറിച്ചു വിരവോടു
തിങ്ങിന കോപേന ഭൂതലേ തള്ളിനാൻ

പട്ടണമൊക്കെത്തകൎത്തു മടിയാതെ
കിട്ടിയ ദേവഗണങ്ങളേയുമവൻ
കഷ്ടമായ് കെട്ടിവലിച്ചുകൊണ്ടന്നുതാൻ
താതനാം ശൂരപത്മാവിന്റെ മുമ്പിൽവ-
ച്ചാതങ്കഹീനം വണങ്ങി വിനീതനായ്.

സൂൎയ്യനാരായണനെ സംബന്ധിച്ച് മിസ്റ്റർ പി. കെ. തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛൻ എന്ന പുസ്തകത്തിൽ ഒരിടത്ത് ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. “രാമൻ എന്നത് എഴുത്തച്ഛന്റെ ഗുരുവായ ജ്യേഷ്ഠന്റെ നാമമാണെന്നുള്ള കാൎയ്യത്തിൽ എനിക്കു തൎക്കം തോന്നാത്തതുകൊണ്ട് സൂൎയ്യനാരായണൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യനാണെന്ന് ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. സൂൎയ്യനാരായണൻ ഒരു മഹാൻ ആയിരുന്നു എന്നുള്ളതും നിൎവ്വിവാദമാണ്. അദ്ദേഹം തന്നെയോ സാക്ഷാൽ എഴുത്തച്ഛൻ? ആവോ നിശ്ചയമില്ല.”

അല്പം മുമ്പ് ഞാൻ ഉദ്ധരിച്ച ‘ശാസ്ത്രബോദ്ധ്യ’ എന്ന ചരമശ്ലോകം വല്ല കൃത്രിമികളും എഴുതി ഉണ്ടാക്കിയതല്ലെങ്കിൽ കാലത്തെ സംബന്ധിച്ച എന്റെ ഊഹം മാററേണ്ടതായി വരുമെങ്കിലും എഴുത്തച്ഛന്റെ പേരിനെ സംബന്ധിച്ച സംശയം തീരുന്നു. സൂൎയ്യനാരായണൻ തുഞ്ചത്ത് എഴുത്തച്ഛന്റെ ശിഷ്യനാണെന്നുള്ളതും തെളിയുന്നു. അതേ ഗ്രന്ഥത്തിൽതന്നെ,

“വിദ്വന്മാണിക്യം ശ്രീനാരായണാചാൎയ്യവൎയ്യൻ
അദ്വൈതസ്വച്ഛമാം കൈവല്യനവനീതം
....
....
വിദ്യാനന്ദത്തോളമരുളി വിദേഹാഖ്യ
മുക്തിയും പ്രാപിച്ചോരുശേഷം തൽശിഷ്യനോട്ടം
നിദ്രയിലെഴുന്നള്ളി അരുളിച്ചെയ്തയാലേ
വിദ്യമേല്പുകനായ സൽശ്രീമാൎത്താണ്ഡാചാൎയ്യൻ.
ഹൃദ്യവിദ്യാനന്ദവും ചമഞ്ഞു പൂരിച്ചോരു”.........

ഇത്യാദി വരികളെ ഉദ്ധരിച്ചിട്ട് ഇപ്രകാരം പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു.

"ഇതിൽനിന്ന് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നത് വിദ്യാനന്ദമെന്ന വിഷയപ്രതിപാദനംവരെ കൈവല്യനവനീതം ശ്രീനാരായണാചാൎയ്യൻ സ്വശിഷ്യനുപദേശിച്ചശേഷം പരമഗതിയെ പ്രാപിച്ചു എന്നും അനന്തരം മറെറാരാളെ ഉറക്കത്തിൽ സ്വപ്നം കാണിച്ചതനുസരിച്ച് അവശിഷ്ടഭാഗം ശ്രീമത്താണ്ഡവാചാൎയ്യൻ ഉപദേശിച്ചു പൂൎത്തിയാക്കിയെന്നും അങ്ങനെ മുഴുവനാക്കി എന്നുമാണ്. "വിദ്വമേല്യുക്തൻ" എന്നതിൻെറ അൎത്ഥം മനസ്സിലാകുന്നില്ല. വല്ല അപപാഠവും ആയിരിക്കാമെന്നു തോന്നുന്നു. ഇവിടെ ശ്രീമത്താണ്ഡവാചാൎയ്യൻ എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത് സൂൎയ്യനാരായണൻ എഴുത്തച്ഛനെപ്പററിയല്ലല്ലോ എന്നും സംശയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അനുബന്ധശ്ലോകത്തിൽ എഴുത്തച്ഛനെ സ്തുതിച്ചു കാണുകയാൽ ഈ ഊഹത്തിനു കൂടുതൽ അവകാശമുണ്ടാകുന്നു. എൻെറ ഊഹം ഭദ്രമാണെങ്കിൽ സൂൎയ്യനാരായണാചാൎയ്യരും തുഞ്ചത്തെഴുമാൎയ്യപാദരും പ്രത്യേകം പരാമൎശിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് രണ്ടുപേരും രണ്ടാളുംതന്നെ എന്നു മറെറാരൂഹത്തിനും മാൎഗ്ഗമുണ്ട്. പക്ഷേ അങ്ങനെതന്നെ ആവണമെന്നു നിൎബ്ബന്ധമില്ലതാനും." ഇവിടെ അനുബന്ധം എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്

'സാനന്ദരൂപം സകലപ്രബോധം
ആനന്ദദാനാമൃതപാരിജാതം
മനുഷ്യപത്മേഷു രവിസ്വരൂപം
പ്രണൗമി തുഞ്ചത്തെഴുമാൎയ്യപാദം.'

എന്ന ശ്ലോകത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചാണ്. മിസ്റ്റർ പി. കെ. ഉദ്ധരിച്ച ഭാഗം കൊല്ലം ശ്രീരാമവൎമ്മപ്രസ്സിൽ നിന്നും പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ള കൈവല്യനവനീതത്തിൽനിന്നാണ്. അതിന്റെ അന്ത്യഭാഗം സൂക്ഷിച്ചു വായിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന് ഇങ്ങനെ ഒരു സംശയമേ ഉണ്ടാവുകയില്ലായിരുന്നു. റഡ്യാരുടെ പാഠം കുറേക്കൂടെ വ്യക്തമാണ്. അതിൽ വിദ്വമേല്യുക്തൻ എന്നതിൻെറ സ്ഥാനത്ത് വിദ്രുമോല്യുക്തൻ എന്നാണു കാണുന്നത്. അൎത്ഥവും വിശദമാകുന്നുണ്ട്. പക്ഷേ, ആചാൎയ്യൻെറ പേര് തഞ്ചത്താണ്ഡവസ്വാമി എന്നായതുകൊണ്ട് 'വിദ്വലിത്യുക്തനായ' എന്നായിരിക്കാം ശുദ്ധപാഠമെന്നു തോന്നുന്നു,

കൈവല്യനവനീതത്തിൻെറ അവസാനഘട്ടത്തിൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

ധന്യനായ്വന്നേനഹമുത്തരീയം വീശുന്നേൻ
ധന്യധന്യൻ ഞാനഹോ താണ്ഡവം ചെയ്തീടുന്നേൻ
തത്ത്വജ്ഞാനോദയാനന്ദാനുഭൂതിയാലിവൻ
നർത്തനം ചെയ്യുമെന്നതറിഞ്ഞു മുമ്പേതന്നെ
സത്യമാകയാലല്ലോ താണ്ഡവനാമമിട്ടോ-
രുത്തമപിതാക്കന്മാർ മാഹാത്മ്യമത്യത്ഭുതം.

ഇതിൽനിന്ന് കൈവല്യനവനീതം എന്ന തമിഴ്കൃതിയുടെ കർത്താവ് താണ്ഡവനാമാവായ ആചാര്യനാണെന്നു സിദ്ധം.

അരുണാചലസ്വാമികളുടെ 'ഉര'യോടുകൂടിയ കൈവല്യനവനീതത്തിൻെറ ആരംഭത്തിൽ

'താണ്ഡവമൂർത്തിസ്വാമികൾ ചെയ്ത കൈവല്ലിയനവനീതമൂലമും പിരൈയാറു അരുണാചലസ്വാമികൾ ഇയററിയ ഉരൈയും' എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കയും ചെയ്യുന്നു. അതുകൊണ്ട് 'സ്വശ്രീമത്താണ്ഡവാചാര്യൻ' എന്നതിനെ ശ്രീമത്താണ്ഡവാചാര്യൻ എന്നു തിരുത്തിയാൽ പാഠം ശരിയാകും. തർജ്ജമ ചെയ്തതു് വേറൊരാളാണെന്ന് മുമ്പ് ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ള വരികളുടെ പിന്നാലെ ചേർത്തിരിക്കുന്ന വാക്കുകളിൽ നിന്നു സ്പഷ്ടവുമാണ്.

സജ്ജനകൃപകൊണ്ട് കേവലമേവം ചൊന്നോ-
രിജ്ജനത്തിനു ചേരവും പാണ്ഡിത്യമില്ലെങ്കിലും
സജ്ജനം ക്ഷമിച്ചനുഗ്രഹിച്ചാലതുതന്നെ-
യിജ്ജനത്തിനു മുഖ്യതാൽപര്യമെന്നു നൂനം.

അതായതു് ശ്രീതാണ്ഡവാചാര്യർ രചിച്ചതായ കൈവല്യനവനീതത്തെ അപണ്ഡിതനായ ഞാൻ സജ്ജനകൃപകൊണ്ട് ഇങ്ങനെ ഭാഷയിലാക്കി എന്നർത്ഥം.

അനുബന്ധശ്ലോകം കിളിപ്പാട്ടുകളുടെ അവസാനത്തിൽ സാധാരണ ചൊല്ലാറുണ്ടായിരുന്ന ഒരു പദ്യമാണ്. ഇനി

ഭാഷാകൈവല്യനവനീതത്തിന്റെ കർത്താവാരെന്നുകൂടി അറിഞ്ഞാൽ നമ്മുടെ സംശയം തീരും. അത് കടിയംകൊളം ഗുപ്ത മേനോന്റെ കൃതിയാണെന്ന് ഭാഷാചരിത്രകാരൻ പറയുന്നു. ഈ അറിവ് അദ്ദേഹത്തിന് എവിടെനിന്നു ലഭിച്ചു എന്ന് അറിഞ്ഞുകൂട. എതിരായ തെളിവുകൾ കിട്ടാത്തിടത്തോളം കാലം നമുക്കും അങ്ങനെ തൽക്കാലം വിശ്വസിക്കാം.

എഴുത്തച്ഛനെപ്പററിയും മററും അനേക ഗവേഷണങ്ങൾ നടത്തി പലതും കണ്ടുപിടിച്ചു വെച്ചിരിക്കുന്നു എന്ന് അഭിമാനിക്കുന്ന ശ്രീമാൻ പുത്തുക്കളങ്ങര രാമചന്ദ്രമേനോൻ കോപ്പസ്വാമികളെപ്പററി പറയുന്നിടത്ത് ആ സ്വാമികൾ എഴുത്തച്ഛന്റെ സമാധിക്കു ശേഷം എട്ടു കൊല്ലംകൂടി ജീവിച്ചിരുന്നിട്ട് ൭൪൦-ൽ മരിച്ചുവെന്നു പറയുന്നു. അപ്പോൾ ഭാസ്വത്തുഞ്ചാഖ്യാദിചരമപദ്യത്തിലെ കലിസംഖ്യ ശരിയായിരിക്കണം. പക്ഷേ എഴുത്തച്ഛൻ കോപ്പസ്വാമികളുടെ അപേക്ഷ അനുസരിച്ച് ഉത്തരരാമായണം ചമച്ചു എന്നു കാണിച്ച് ഉപന്യസിച്ചിരിക്കുന്ന ഭാഗം വായിക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതിനെ പൊതുവേ അവിശ്വസിക്കാനും തോന്നിപ്പോകുന്നു. എഴുത്തച്ഛന്റെ ഹസ്തലിഖിതമായ ഉത്തരരാമായണവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൈവശമുണ്ടത്രേ. അദ്ദേഹം പറയുന്നതിനെ മുഴുവനും ഇവിടെ ഉദ്ധരിച്ചുകൊള്ളട്ടെ.

"ഈ മന്നവൻ കവിയാണത്രേ എഴുത്തച്ഛന്റെ ഉത്തരരാമായണം കിളിപ്പാട്ടിനു മാർഗ്ഗദർശി. അദ്ധ്യാത്മരാമായണം മുഴുവനും വായിച്ചു കഴിഞ്ഞു ശേഷം ആനന്ദാശ്രുതപരവശനായിച്ചമഞ്ഞ കോപ്പസ്വാമികൾ ഉത്തരരാമായണവും അപ്രകാരംതന്നെ കിളിപ്പാട്ടാക്കി കൊടുപ്പാൻ പ്രാർത്ഥിച്ചുവത്രേ. "ആദ്യം കോപ്പു എഴുതു; പിന്നീടാവാം ഞാനെഴുതുന്നത്" എന്നാണത്രേ ഗുരു മറുപടി പറഞ്ഞത്. ഗുരുവിന്റെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ചാണ് മന്നവൻ കവി എഴുതീട്ടുള്ളതെന്ന് അതിലെ അവസാനഭാഗംകൊണ്ട് മനസ്സിലാക്കാം. മന്നവൻ കവി കോപ്പസ്വാമികൾതന്നെ ഗുരുനാഥനെ വായിച്ചു കേൾപ്പിച്ചപ്പോൾ വാത്സല്യനിധിയായ ഗുരു രോമാഞ്ചകഞ്ചുകിതനായിത്തീർന്നുവത്രേ. ഇതിനു ശേഷമാണ് എഴുത്തച്ഛൻ ഉത്തരരാമായണം കിളിപ്പാട്ടെഴുതിയത്. എഴുത്തച്ഛന്റെ ഹസ്താക്ഷര

ത്തിലുള്ള ഉത്തരരാമായണം കിളിപ്പാട്ട് എന്റെ അന്വേഷണത്തിൽ കണ്ടെത്തീട്ടുമുണ്ട്."

കവി.

മന്നവനും മൈഥിലിയെ വെടിഞ്ഞ ശേഷം
മാതാക്കൾ താന്തമായിട്ടിരുന്നകാലം
ജാനകിയും ഋഷിതന്റെ ആശ്രമത്തിൽ
ജന്മമതായിരിക്കുന്നോൾ ഭക്തിയോട്
മന്നവനെ വേറിട്ട ജാനകിയും
മഹർഷിക്കു പൂപറിച്ചുങ്ങിരുന്നകാലം
അന്നരസം പകർന്നതല്ലോ
അവൾക്കു ഗർഭംതികഞ്ഞു പത്തു മാസവുമായി.
...　　...　　...　　...　　...　　...ഇത്യാദി.

ഈ കവിത അഥവാ പദ്യങ്ങൾ വായിച്ചു കേട്ടപ്പോൾ എഴുത്തച്ഛൻ രോമാഞ്ചകഞ്ചുകിതനായിത്തീർന്നുപോയെന്നുള്ളതു വാസ്തവമെങ്കിൽ—ഒന്നുകിൽ എഴുത്തച്ഛന്റെ ശിഷ്യവാത്സല്യം അദ്ദേഹത്തിനെ അന്ധനാക്കിത്തീർത്തിരിക്കണം; അല്ലെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന് കവിതാരസം അനുഭവിക്കുന്നതിനുള്ള ശക്തി ഇല്ലായിരുന്നു എന്നു വരണം. ഇതു രണ്ടും വിശ്വസിക്കാൻ പ്രയാസമാണ്. പരമാർത്ഥം പറയുന്നതായാൽ ഇതു് കവിത എന്ന പേരിനുപോലും അർഹിക്കുന്നില്ല. എഴുത്തച്ഛൻ അദ്ധ്യാത്മരാമായണം വിവർത്തനംചെയ്തതിനുശേഷം എന്തിന് കണ്ണശ്ശന്റെ ഉത്തരരാമായണത്തെ ഭാഷാന്തരംചെയ്തു എന്നു മനസ്സിലാക്കുവാൻ വിഷമമായിരിക്കുന്നു. ഉത്തരരാമായണം കണ്ണശ്ശകൃതിയുടെ നിഴലു പിടിച്ചു രചിക്കപ്പെട്ടതാണെന്ന് മി: പി. കെ. നാരായണപിള്ള അവർകൾപോലും സമ്മതിക്കുന്നുമുണ്ട്. ഗുരുവിന്റെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ചാണ് മന്നവൻ കവിത എഴുതീട്ടുള്ളതെന്ന് മി. മേനോൻ പറയുന്നു. ഏതു ഗുരുവിന്റെ? എഴുത്തച്ഛന്റെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ചാണെങ്കിൽ ആ ഭാഗം എന്തുകൊണ്ട് ഉദ്ധരിച്ചു സംശയനിവൃത്തി ഉണ്ടാക്കിയില്ല? ഇതൊന്നുമല്ല രസം. കോപ്പസ്വാമികൾ എഴുത്തച്ഛന്റെ ചരിത്രവും രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ടല്ലോ. ഇതൊക്കെ ഒരു മായാ

പ്രപഞ്ചംപോലെ തോന്നുന്നു. ഭാസചന്ദ്രജ്ഞാദ്യേതി പദ്യംപോലും കൃത്രിമമല്ലേ. ആർക്കറിയാം? ഏതായിരുന്നാലും സംശയനിവാരണത്തിനായി നമുക്ക് അദ്ദേഹത്തിന്റെ 'എഴുത്തച്ഛന്റെ ജീവചരിത്രം' വെളിയിൽ വരുന്നതുവരെ ക്ഷമാപൂർവ്വം കാത്തിരിക്കാം. ശരിയായ വിവരങ്ങൾ ലഭിക്കുന്നുവെങ്കിൽ കേരളീയരെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിനോട് കൃതജ്ഞതയുള്ളവരായിരിക്കുമെന്ന് സംശയിപ്പാനുണ്ടോ?

ഗോപാലനെഴുത്തച്ഛൻ.

ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയായി പാർവ്വതീസ്വയംവരം എന്നൊരു കിളിപ്പാട്ടുള്ളതായി ഭാഷാചരിത്രകർത്താവു പറയുന്നു. ഇപ്പോൾ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ളത് തീർച്ചയായും അദ്ദേഹത്തിന്റേതല്ല. അത് ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം, സ്കന്ദപുരാണം എന്നീ കൃതികളൊട്ടും പ്രസിദ്ധവുമല്ല.

എഴുത്തച്ഛനെ അനുകരിച്ച് പലരും ഇക്കാലത്ത് കിളിപ്പാട്ടുകൾ രചിക്കാൻ തുടങ്ങി. അവയിൽ പലതും നശിച്ചുപോയി. ഒട്ടു വളരെയെണ്ണം അനഭ്യസ്തവിദ്യരായ ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ഇപ്പോഴും പ്രചരിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ ഇരിക്കുന്നുമുണ്ട്.

വീരകേരളവർമ്മതമ്പുരാൻ.

പാട്ടുകൾ എഴുതി ഭാഷയെ പോഷിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഇദ്ദേഹത്തിന് അത്യുന്നതമായ ഒരു സ്ഥാനം നല്കാം. മുകിലന്റെ ആക്രമണകാലത്ത് കൊല്ലവർഷം ൮൫൦-ാമാണ്ടിടയ്ക്ക് ഉമയമ്മറാണിയുടെ സഹായാർത്ഥം വടക്കൻകോട്ടയത്തുനിന്നും തിരുവിതാംകൂറിൽ വന്നു താമസം തുടങ്ങിയ ഈ മഹാൻ ശസ്ത്രവിദ്യയിലെന്നപോലെ തൂലികാപ്രയോഗത്തിലും അതിചതുരനായിരുന്നു എന്നുള്ളതിന് കേരളവർമ്മരാമായണം എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്ന വാല്മീകിരാമായണംതർജ്ജമ സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. പദാനുപദതർജ്ജമയല്ലെങ്കിലും, മൂലത്തിലെ സരസമായ ഭാഗങ്ങളൊന്നുംതന്നെ ഇതിൽ വിട്ടുകളഞ്ഞിട്ടില്ല. ഭാഷയെ സംസ്കൃതത്തിന്റെ പിടിയിൽനിന്നും പൂർണ്ണമായി മോചിപ്പിക്കാൻ അദ്ദേഹം ചെയ്തിട്ടുള്ള ശ്രമം സർവ്വഥാ

ഫലിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു പറയാം. അൎത്ഥപുഷ്ടിയിലെന്നപോലെ ശബ്ദഭംഗിയിലും അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്. മുകിലന്റെ ആക്രമണത്തിൽനിന്ന് വഞ്ചിഭൂമിയെ രക്ഷിക്കയും ആഭ്യന്തര കലഹങ്ങളും ഛിദ്രങ്ങളും ഒതുക്കുകയും ചെയ്തിട്ട് രാജശക്തിയെ വൎദ്ധിപ്പിച്ച ഈ വീരാഗ്രണി രാമായണാദിഗ്രന്ഥങ്ങൾ നിൎമ്മിച്ച കാലത്ത് ഏതാണ്ട് ഒരു വിരക്തന്റെ അവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചു എന്നു തോന്നുന്നു. രാമായണത്തിന്റെ പ്രാരംഭത്തിലുള്ള വരികൾ നോക്കുക.

ചഞ്ചലമായുള്ളോരോ വിഷയാളികൾതന്നെ
നെഞ്ചകംതന്നിൽ വൃഥാ ചിന്തിച്ചുഴലാതെ
ചഞ്ചലാക്ഷിമാരുടെ പുഞ്ചിരിവിലാസവും
വഞ്ചനമയമായ കൊഞ്ചലോടാലാപവും
പഞ്ചസായകശാസ്ത്രം മിഞ്ചിയും പഠിക്കുന്ന
ചഞ്ചലാപാംഗങ്ങളെ മഞ്ജുളഭാവമിയും
അഞ്ചമ്പൻമലർവില്ലിൻഭംഗിയെക്കെടുക്കുന്ന
കുഞ്ചിതകനചില്ലിവല്ലികൾവിലാസവും
അഞ്ജനാഞ്ചിതമായ ഖഞ്ജനനേത്രങ്ങളും
മഞ്ചാടിനിറം കൊള്ളും ചെഞ്ചൊരിവാസ്സലവും
തഞ്ചൊടുമരവിന്ദം ചാഞ്ചാട്ടും വദനവും
പഞ്ചമിച്ചന്ദ്രനാഭ വഞ്ചിക്കും നിടിലവും
ചഞ്ചരീകങ്ങൾപോലെ ചഞ്ചരത്താളകവും
അഞ്ചൽക്കാർനിറം കൊള്ളും കുഞ്ചിതകേശങ്ങളാൽ
കിഞ്ചന കാണുമാറു ബന്ധിച്ച കുസുമവും
കുഞ്ജരകുംഭമദം ഭഞ്ജിക്കും മുലകളിൽ
പഞ്ചവൎണ്ണങ്ങളായ കഞ്ചുകമണിഞ്ഞതും
കഞ്ചുകിവരപോലെ സുന്ദരരോമാളിയും
പൂഞ്ചേലയുടെ മീതെ കാഞ്ചികൾ ബന്ധിച്ചതും
അഞ്ചമ്പൻ മണിപ്പീഠം കൊഞ്ചുന്ന ജഘനവും
പഞ്ചസായകൻ തന്റെ നെഞ്ചകമലിയുന്ന
മഞ്ജുളത്തുടകളും കഞ്ജരനാടകളും
പൊഞ്ചിലമ്പണി നല്ല മിഞ്ചുകാല്പൂണയാഴി
ചെഞ്ചമ്മേയണിയുന്ന സുന്ദരിമാരെക്കണ്ടു
കിഞ്ചനനേരംപോലും നെഞ്ചകം തളരാതെ

ചഞ്ചലധനധാന്യകാഞ്ചനവിഭൂഷണം
മഞ്ചവുമുപധാനം മിഞ്ചീട്ടും പട്ടുമെത്ത
മഞ്ജുളതരമായ മന്ദിരമെന്നമേവം
തഞ്ചുകകൊണ്ടു മനം കഞ്ചിതമാകയാലേ
പഞ്ചവായുക്കൾകൊണ്ടു വഞ്ചന വരുത്തിയും
ചഞ്ചലം വെടിഞ്ഞു ഞാനഞ്ജസാ വിഷയങ്ങൾ
നഞ്ചെന്നുകണ്ടു സദാ സന്തുഷ്ടമനമോടെ
തഞ്ചരണാബ്ജസേവാ സഞ്ചരിക്കണമെന്നതിൻ........

മൂലകഥയെ അതേ മട്ടിൽ തർജ്ജമ ചെയ്യുന്നതിനോ വേദഗുഹ്യങ്ങളായി ഗോപ്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന തത്വങ്ങളെ വെളിവാക്കുവാനോ കവി ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടില്ല.

നല്ലോരു ഗുരുചൊല്ലി മികച്ചുമറിഞ്ഞേനേൻ ഞാൻ
ആവോളം വെളിവാക്കിച്ചൊല്ലുവൻ പല ദിക്കിൽ

എന്നും

മൂലത്തിലുള്ള കഥയൊട്ടുമേയൊഴിയാതെ
ചാലവേ പറവൻ ഞാൻ ഗ്രന്ഥവിസ്തരത്തോടേ
ശബ്ദാർത്ഥാലങ്കാരങ്ങൾ പാരമായ് ദീക്ഷിച്ചീല
ഗൂഢമായുള്ള പൊരുൾ മൂഢർക്കു തിരിയുമാ-
റൂഢവൈശദ്യമായിച്ചൊല്ലുവൻ മടിയാതെ.

എന്നും കവി തന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

കേരളവർമ്മതമ്പുരാൻ ഒരു വാസനാകവി ആയിരുന്നു എന്ന് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഏതു ഭാഗം നോക്കിയാലും കാണാം. മൂലാതിശായിയായ ഭാഗങ്ങൾ പലേടത്തുമുണ്ട്. രാമചന്ദ്രൻ ശിവധനുസ്സു ഭഞ്ജിക്കുന്ന ഭാഗം മൂലത്തിൽ ഇങ്ങനെ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.

ലീലയാ സ ധനുർമ്മധ്യേ
ജഗ്രാഹ വചനാന്മുനേഃ
ആരോപയിത്വാ ധർമ്മാത്മാ
പൂരയാമാസ തദ്ധനുഃ
തദ്ബഭഞ്ജ ധനുർമ്മധ്യേ
നരശ്രേഷ്ഠോ മഹായശാഃ.

തർജ്ജമ:—

ചൊല്ലേറും വീരന്മാരെ വെല്ലുന്ന രഘുപതി-
യെല്ലാരും മഹാജനം കൂടിയ സഭയിന്ന-
ങ്ങുല്ലാസത്തോടുകൂടി വില്ലിനെയെടുത്തുടൻ
വല്ലഭമുള്ള രാമൻ കണ്ണിമയ്ക്കുന്ന മുമ്പേ
കല്യാണകരം നല്ല വില്ലിനെക്കലയേററി
നെഞ്ചകംതന്നിൽ ഗുരുതഞ്ചരണങ്ങൾ നിന-
ച്ചുഞ്ചിതമായ വില്ലും ധരിച്ചു ജനമദ്ധ്യേ
ചഞ്ചലമകന്നവൻ തഞ്ചത്തിൽ പററിത്താണു
പുഞ്ചിരി കലർന്നുടൻ വലിച്ചു കലച്ചഥ
സച്ചിദാനന്ദമൂർത്തിയായവൻ രാമദേവൻ
വെച്ചിതു വലംതോളിൽ വിസ്മയം തോന്നുംവണ്ണം
കൈതവം കളഞ്ഞേററം കൈവല്യം തരുന്നവൻ
കൈഞരമ്പെടുത്തില്ല ഭാവവും പകർന്നില്ല.
എട്ടു ദിക്കുകൾ ഭൂമി ദിഗ്ഗജവരന്മാരും
ദുഷ്ടരാക്ഷസകുലം ഞെട്ടുമാറതുനേരം
പൊട്ടിച്ചാൻ ശരാസനം പൊട്ടെന്നു പിടിയോടെ
കല്പാന്തേ ഭീമമായി വെട്ടുന്നോരിടിപോലെ
വട്ടവാർമുലയാളാം ജാനകീദേവിക്കുള്ളിൽ
ഇഷ്ടമേറുന്നവാറു കേട്ടിതു ജഗത്തിങ്കൽ.

പരശുരാമനും രാമചന്ദ്രനും തമ്മിൽ കണ്ടുമുട്ടുന്ന ഘട്ടത്തെ കവി അതിസരസമായി വർണ്ണിക്കുന്നു. ഭാർഗ്ഗവരാമൻ,

പത്തുരണ്ടൊരു വട്ടം ക്ഷത്രിയകുലത്തെ ഞാൻ
ഇപ്പരശുവെക്കൊണ്ടു വെട്ടിയിട്ടൊതുക്കിയ-
തൊക്കെയും മനക്കാമ്പിൽ ചൊററമില്ലയോ ബാല

എന്ന് അധിക്ഷേപിച്ചപ്പോൾ, ശ്രീരാമനാകട്ടെ 'സുന്ദരമായുള്ളൊരു മന്ദഹാസവും ചെയ്തു'കൊണ്ടു ചോദിക്കുന്നു.

"അസത്യവചനങ്ങൾ മുനിമാർ പറയുമോ?
അടിയങ്ങൾക്കിന്നൊരു സംശയം മുനിവര

അരുളിച്ചെയ്തിടേണം കരുണാജലനിധേ
രാജന്യകുലമൊക്കെയൊടുക്കിയല്ലോ ഭവാൻ
രാമനെന്നുള്ള ഞാനിന്നെവിടുന്നണയുന്നു?"

അതു കേട്ടു കോപിഷ്ഠനായ മുനി ഇങ്ങനെ ഭർത്സിക്കുന്നു.

"നിന്നുടെ പരാക്രമം കേട്ടിരിക്കുന്നു രാമ
മുന്നമേതന്നെ വില്ലുമമ്പുമായുറപ്പെട്ടു
പെൺകൊല ചെയ്യാനേററം നന്നെടോ നിരൂപിച്ചാൽ.
അതിലും വയസ്സുകൾ പെരികെച്ചെന്നു തന്റെ
പതിയും മരിച്ചുപോയിപ്പിന്നെ നടക്കുമ്പോൾ
അധികം നന്നു ശൌര്യം താടകയായീടുന്നോ-
രവളെക്കൊന്നു ബാഹുവീര്യവും കാട്ടിയല്ലോ"

എന്നിട്ടും കുലുങ്ങാതെ രാമചന്ദ്രൻ പറയുന്ന വാക്കുകളുടെ നിശിതത്വം നോക്കുക.

ഒന്നിനിക്കുണ്ടു വിഷാദം മുനേ നിരൂപിച്ചാൽ
അമ്മയല്ലാതെ പോയീ താടകയിനിക്കേതാൻ"

പിന്നീടുണ്ടായ വാക്സമരത്തിലും ഭാർഗ്ഗവരാമനുതന്നെ തോല്‌വി സംഭവിക്കുന്നു.

രാജന്യകുലത്തിങ്കലധമനായ നിസ്സി-
ന്നോരോന്നേ പറയുന്നതെന്തിനു ജളമതേ?

എന്നു പരശുരാമൻ. അതിനു രാമൻ പറയുന്ന മറുപടി കേൾക്കുക.

അടിയൻ നൃപന്മാരിലധമൻതന്നെയെന്നാൽ
വടിവിൽ വിളങ്ങുന്ന നിന്തിരുവടിതന്നെ
ആരണവരനായിട്ടായുധം ധരിക്കയാൽ
പാരമായ് ശോഭിക്കുന്നു ബ്രാഹ്മണ്യം തനിക്കിപ്പോൾ.

ഇത്ഥമായപ്പോൾ 'ഉന്നതകോപം' പൂണ്ട ഭാർഗ്ഗവൻ 'വെണ്മഴുകൊണ്ടു രാമകന്ധരം മുറിക്കുന്നേ'നെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് അടുത്തപ്പോൾ,

നെഞ്ചകംതന്നിലേതും ചഞ്ചലമിയലാതെ
പുഞ്ചിരിയോടും കൂടി കഞ്ജലോചനൻ ചൊന്നാൻ:

സ്വാധീനമല്ലേ, രാമശിരസ്സും പരശ്ശുവു-
മാധിക്കൂടാതെ ചെയ്യുന്നാകിലും മുനേ കൊള്ളാം
എന്നുടെയനുവാദമെന്തിനു വേണ്ടതിപ്പോൾ?
നിന്തിരുവടിചെയ്യാമെന്തിനിങ്ങളെക്കൊണ്ട്

ഈ ഭാഗം മൂലത്തിലുള്ളതല്ല; കേവലം കവികല്പിതമാകുന്നു.

ദശരഥമഹാരാജാവ് കൈകേയിയുടെ പ്രേരണയാൽ രാമനെ വനത്തിലേയ്ക്ക് അയയ്ക്കാൻ പോകുന്നു എന്നു കേട്ടപ്പോൾ ലക്ഷ്മണനുണ്ടായ ഭാവപ്പകർച്ച കവി എത്ര സരസമായി വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു നോക്കുക.

കടുകനൽപോലെ ചുവന്ന കണ്ണുമായ്
ചുടുചുടുകണ്ണീരൊഴുക്കിയുംകൊണ്ടു
ഇടച്ചു നാസികയ്ക്കിരുപുറം തദാ
കടിലമായുള്ള പുരികമേററവും.
പിടച്ചു നെററിമേൽ ഞരമ്പുകളെല്ലാം
വിറച്ചധരവും ചുവന്നിതാനനം
കടുത്തുള്ള വാക്യം കടുകടെച്ചൊന്നാൻ.

തർജ്ജമയുടെ സ്വഭാവം അറിയേണമെങ്കിൽ അയോദ്ധ്യാകാണ്ഡത്തിൽ 'കൈകേയീനിവർത്തനപ്രയാസം' എന്ന പന്ത്രണ്ടാംസർഗ്ഗത്തിന്റെ വിവർത്തനം നോക്കിയാൽ മതി. എഴുത്തച്ഛന്റെ രീതിയിൽ സരസമായ അംശങ്ങളെ പരത്തിയും അല്ലാത്തവയെ ചുരുക്കിയും എഴുതിയിരിക്കുന്നതിനാൽ ഇതു വെറും തർജ്ജമയാണെന്ന് ആരും പറയുകയില്ല. ഉദാഹരണാർത്ഥം മൂലത്തിലെ ഏതാനും പദ്യങ്ങളും അവയുടെ തർജ്ജമയും താഴെ ചേർത്തുകൊള്ളുന്നു.

ന കഥംചിദൃതേ രാമാദ് ഭരതോ രാജ്യമാവസേൽ
രാമാദപി ഹിതം മന്യേ ധർമ്മതോ ബലവത്തരം
കഥം ദ്രക്ഷ്യാമി രാമസ്യ വനം ഗച്ഛേതി ഭാഷിതേ
മുഖവർണ്ണം വിവർണ്ണം തം യഥൈവേന്ദുമുപപ്ലുതം
താം ഹി മേ സുകൃതാം ബുദ്ധിം സുഹൃദ്ഭിഃ സഹ നിശ്ചിതാം
കഥം ദ്രക്ഷ്യാമ്യപാവൃത്താം പരൈരിവ ഹതാം ചമൂം

കിം മാം വക്ഷ്യന്തി രാജാനോ നാനാദിഗ്ഭ്യഃ സമാഗതാഃ
ബാലോ ബതായമൈക്ഷ്വാകശ്ചിരം രാജ്യമകാരയൽ
യദാ തു ബഹവോ വൃദ്ധാ ഗുണവന്തോ ബഹുശ്രുതാഃ
പരിപ്രക്ഷ്യന്തി കാകുത്സ്ഥം വക്ഷ്യാമി കിമഹം തദാ
കൈകേയ്യാ ക്ലിശ്യമാനേന പുത്രഃ പ്രവ്രാജിതോ മയാ
യദി സത്യം ബ്രവീമ്യേതത്തദസത്യം ഭവിഷ്യതി
കിം മാം വക്ഷ്യതി കൌസല്യാ രാഘവേ വനമാസ്ഥിതേ
കിം ചൈനാം പ്രതിവക്ഷ്യാമി കൃത്വാ വിപ്രിയമീദൃശം
യദാ യദാ ച കൌസല്യാ ദാസീവച്ച സഖീവ ച
ഭാൎയ്യാവദ് ഭഗിനീവച്ച മാതൃവച്ചോപതിഷ്ഠതി
സതതം പ്രിയകാമാ മേ പ്രിയപുത്രാ പ്രിയംവദാ
ന മയാ സൽകൃതാ ദേവീ സൽക്കാരാൎഹാ കൃതേ തവ
ഇദാനീം തത്തപതി മാം യന്മയാ സുകൃതം ത്വയാ.

ഭാഷ:—

വരതനോ നിന്റെ നിരൂപണമിതു
ഭരതനു കൂടി ഹിതമാകയില്ല.
ഭരതനുത്തമൻ രഘുവരനേക്കാൾ
ചരിതങ്ങൾകൊണ്ടും ഗുണങ്ങളെക്കൊണ്ടും
പതിസുതൻ ലോകരിവൎക്കെല്ലാവൎക്കും
ഹിതമല്ല ചെറുമിതെന്നു നിൎണ്ണയം.
നിനക്കതന്നെയുമൊട്ടകം തോന്നീടും
പിഴച്ചിതെന്നതു മനസ്സിൽ വല്ലഭേ.
പ്രജകൾ മന്ത്രികൾ പുരോഹിതന്മാരു-
മൊരുമിച്ചു കൂടി നിരൂപിച്ചു കാൎയ്യം
തിരിച്ചുവയ്ക്കുമ്പോൾ മഹാലോകരെല്ലാം
മഹാപവാദത്തെപ്പറകയുംചെയ്യും.
ഇതു സത്യമെന്നു നിനച്ചു ചെയ്യുമ്പോ-
ളതിയായിട്ടുള്ളൊരപകീൎത്തിയുണ്ടാം.
മഹാജനം രാമൻ പിഴച്ചതെന്തെന്നു
മടിയാതെ ചോദിപ്പളവു കൈകേയി
അവരോടെന്തു ഞാൻ പറയുന്നതയ്യോ?

അപരാധമില്ലാത്തോരുമകനോട-
ങ്ങടവിയിൽ പോവാൻ പറയുന്നനേരം
അവൻമുഖാംബുജം കരുത്തുകാണുമ്പോം
മരിക്കയല്ലയോയിനിക്കു നല്ലതും?
ഹരഹരയിതിൽപരമുണ്ടിന്നിയും
ശിവ ശിവ കണ്ടാൽ പൊറുക്കുമെന്നെങ്ങനെ?
ജലജലോചനൻ ജനമനോഹരൻ
ജലദശ്യാമളൻ വനേ ഗമിക്കുമ്പോം
ജലകണം കണ്ണിന്നൊഴുകി ദീനയായ്
ജനകനന്ദനാ കരഞ്ഞുവീഴ്കയും
ജനനി കൌസല്യ ഭുവി പതിക്കയും
ജനപദേശന്മാർ മുറവിളിക്കയും
ജരാനരവന്ന നൃപതിക്കിന്നിയും
ജയം കണ്ടില്ലെത്രും വിഷയാദികളിൽ
ജഗൽപതി മായാവിചിത്രമല്ലയോ?
ജളത കണ്ടാവുമിവനാടെയെന്നു
ജനങ്ങൾ നിന്ദിച്ചു പറഞ്ഞിരിക്കയും
ജഗത്തിലെല്ലാരും പരിഹസിക്കയും
ജനകരാജൻകേട്ടതിപീഡിക്കയും
ജനനിമാർ മനം കലങ്ങിയിട്ടുണ്ട-
മുറക്കംകൂടാതെ വ്യഥിച്ചിരിക്കയും
ഇതൊക്കെയുംകണ്ടങ്ങിരിക്കുന്നെങ്ങനെ?
മികച്ച പാതകി വചിക്ക നീയിപ്പോം

രാമചന്ദ്രനേയും വഹിച്ചുകൊണ്ട് വനത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ട രഥം പൊടിപടലാദികളാൽ മറയുന്നതുവരെ ദശരഥൻ നോക്കിക്കൊണ്ടു നിന്നു. പ്രിയപുത്രൻ മറഞ്ഞ മാത്രയിൽ അദ്ദേഹം നിലംപതിച്ചു. ആ ഘട്ടത്തെ വാല്മീകി ഇങ്ങനെ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.

ന പശ്യതി രജോഽപ്യസ്യ യദാ രാമസ്യ ഭൂമിപഃ
തദാർത്തശ്ച വിഷണ്ണശ്ച പപാത ധരണീതലേ

തസ്യ ദക്ഷിണമന്വഗാൽ കൌസല്യാ ബാഹുമങ്ഗനാ
വാമം ചാസ്യാന്വഗാദ്ബാഹും കൈകേയീ ഭരതപ്രിയാ
താം നയേന ച സമ്പന്നോ ധർമ്മേണ വാ നയേന ച
ഉവാച രാജാ കൈകേയീം സമീക്ഷ്യ വ്യഥിതേന്ദ്രിയഃ
കൈകേയി മാ മമാങ്ഗാനി സ്പ്രാക്ഷീസ്ത്വം ദുഷ്ടചാരിണീ
നഹി ത്വാം ദ്രഷ്ടുമിച്ഛാമി ന ഭാര്യാ ന ച ബാന്ധവീ
....
... .
അഥ രേണുസമുദ്ധ്വസ്തം തമുത്ഥായ നരാധിപം
ന്യവർത്തത തദാ ദേവീ കൌസല്യാ ശോകകർശിതാ.

ഭാഷ:—

പരന്തപനായ ദശരഥനൃപൻ
പരന്നുനോക്കിയങ്ങിരിക്കവേ രഥം
മറിഞ്ഞിതു കൊടി പൊടിയുമാളിയായ്
മറഞ്ഞതന്നേരത്തു ദശരഥനൃപൻ
കരഞ്ഞു വാവിട്ടു തളർന്നു ദേഹവും
കലങ്ങി കണ്ണുകൾ മയങ്ങി മാനസം
നടുങ്ങി കൈകാലും മടങ്ങി ബുദ്ധിയും
വിറച്ചു ദേഹവും ധരിത്രിനായകൻ
പതിച്ചു ഭൂമിയിൽ തൊഴിച്ചു നാരിമാർ
അടുത്തുചെന്നുടനെടുപ്പതിന്നായി-
പ്പിടിച്ചു കൌസല്യ വലത്തുകയ്യുടൻ
കുടിലമാനസമുടയ കൈകേയീ
എടുത്തു കൈ മെല്ലെപ്പിടിപ്പതിന്നായി
അടുത്തു ചെന്നവൾ പിടിക്കുന്ന നേരം
നടിച്ചു കോപേന കടിച്ചു പല്ലുകൾ
ചുട്ടുചുട നോക്കിക്കടുകടച്ചൊന്നാൻ
അലമലമിതു കുലവിനാശിനി
നലമുടയ രാമനെക്കളഞ്ഞ നീ

എനിക്കു ഭാൎയ്യയല്ലുറച്ചുകൊണ്ടാലും
നിനക്കു ഭൎത്താവുമിനി ഞാനല്ലെന്നും
ഭരതനുമിതിന്നനുവാദമെങ്കിൽ
ഭരതനെന്നുടെ മകനല്ല നൂനം.
ഇത്തരം പറഞ്ഞളവു കൌസല്യാ
പുത്രകളവെ നല്ല സുമിത്രയുമായി
പിടിച്ചു കൈകളും നടത്തി മെല്ലവെ
പെരുത്ത കൂപത്തിൽ പതിച്ചുള്ളാനയെ
പിടിയാനകളെയിരുപുറമേറ്റു
നഗരത്തിൽകൊണ്ടുവരുന്നതുപോലെ............ഇത്യാദി.

ഇങ്ങനെ നോക്കിയാൽ കേരളവൎമ്മതമ്പുരാൻ ഒരു സാമാന്യ കവിയല്ലെന്നു നല്ലപോലെ തെളിയുന്നു. ഈ ഭാരതഖണ്ഡത്തിന്റെ എല്ലാ ഭാഗങ്ങളിലും വാല്മീകിരാമായണത്തിനല്ലാതെ അദ്ധ്യാത്മരാമായണത്തിനു വലിയ പ്രചാരം ഇല്ലാതിരിക്കെ, അതിന്റെ ഏതാദൃശമായ ഒരു ഉത്തമവിവൎത്തനത്തിനു് നമ്മുടെ നാട്ടിൽ വേണ്ടിടത്തോളം പ്രചാരം സിദ്ധിക്കാതെ വന്നതിൽ ആൎക്കും അത്ഭുതം തോന്നും. ഗ്രന്ഥകാരന്റെ കവിതാശക്തിയും ഭക്തിപാരമ്യവും പ്രസ്തുത കൃതിയിൽ സൎവ്വത്ര പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ടു്. എന്നിട്ടും ഇങ്ങനെ ഒരു ദുൎദ്ദശ വന്നതു് എന്തുകൊണ്ടായിരിക്കാം? അതിനു് ഒരു സമാധാനമേയുള്ളു. എഴുത്തച്ഛന്റെ തൂലികാസ്പൎശത്താൽ അദ്ധ്യാത്മരാമായണത്തിനു് ഒരു മാററു കൂടി കൂട്ടീട്ടുണ്ടു്. അടുത്ത കാലംവരെ മലയാളികൾക്കു് എഴുത്തച്ഛനെ കവിഞ്ഞ ഒരു കവിയേയും കാണ്മാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുമില്ല. ഇന്നു ക്ഷുദ്രകവികൾപോലും എഴുത്തച്ഛനെക്കാൾ വലിയവരാണെന്നു സ്വയം അഭിമാനിക്കയും നിരൂപകമ്മന്യന്മാർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളിലുള്ള ന്യൂനതകൾ കണ്ടുപിടിക്കാനായി ദൂരക്കണ്ണാടിയുംകൊണ്ടു നടക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ടു്. എന്നിട്ടും എഴുത്തച്ഛന്റെ സ്ഥാനത്തിനു് വലിയ ഉടവു തട്ടീട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അദ്ധ്യാത്മരാമായണത്തിൽ ആപാദചൂഡം വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന ഭക്തിരസവും തൽകൎത്താവിനോടു ജനങ്ങൾക്കുള്ള ബഹുമാനാതിരേകവും ആ കൃതി

യ്ക്കുള്ള സാഹിത്യഗുണസമ്പന്നതയും എല്ലാം ചേൎന്നപ്പോഴം, കേരളവൎമ്മരാമായണത്തിനു് അതൎഹിക്കുന്ന പ്രാധാന്യവും പ്രചാരവും ലഭിക്കാതെ വന്നു.

കേരളവൎമ്മരാമായണത്തെക്കൂടാതെ വൈരാഗ്യചന്ദ്രോദയം ഹംസപ്പാട്ട് തുടങ്ങിയ പല കൃതികഠം അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവ എല്ലാം ഉത്തമഗ്രന്ഥങ്ങളുമാകുന്നു.

പാതാളരാമായണം കിളിപ്പാട്ട്:—

ഇതും കേരളവൎമ്മാവിന്റെ കൃതിയാണെന്നു് 'ഇതിവചനമലിവിനൊടു വഞ്ചിഭൂപാലകൻ ചോദിച്ചതു കേട്ടു ചൊല്ലിനാഠം ശാരിക' എന്നു് പ്രസ്തുത കൃതിയുടെ പ്രാരംഭത്തിലും, 'വഞ്ചിഭൂപാലകൻ കേരളവൎമ്മന്റെ പുഞ്ചിരിയും ബഹുമാനവും ഭക്തിയും' കണ്ടു് കിളിമകഠം ചൊല്ലിനാൻ" എന്നു് ചതുൎത്ഥപാദത്തിലും കാണുന്ന വാക്കുകളിൽനിന്നു് ഊഹിക്കാം. ശ്രീഹനുമാന്റെ പരാക്രമങ്ങളിൽ ചിലതിനെയാണു് ഇതിൽ വിവരിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

കഥ:—

'രവികുലേശനാം രാഘവൻ ഭാനപുത്രാദി കപിവരന്മാരൊടും രജനിചരവരരെ വിരവൊടു കൊന്നോരനന്തരം' ദുഃഖിതനായ ദശകന്ധരൻ ബന്ധുവായ പാതാളരാവണനെ വരുത്തി വിവരങ്ങഠം അറിവിക്കുന്നു.

'അതിബലവുമവർകളുടെ ചരിതമിതു മുന്നമേ
എന്നോടു ചൊന്നെങ്കിലിതു വന്നീടുമോ?
ബഹുമതിയൊടവരെയിവിടെക്കൊണ്ടുപോന്നു ഞാൻ
ഭദ്രകാളിക്കു ബലി കൊടുത്തീടുവൻ'

എന്നു് പാതാളരാവണൻ ഏല്ക്കുന്നു.

അനന്തരം അയാഠം വാനരസ്ഥാന്തികത്തിൽ 'മായാവൈഭവാൽ ചെന്നു മറഞ്ഞു' നില്ക്കുമ്പോഠം സുഗ്രീവാദികഠം ദുൎന്നിമിത്തങ്ങഠം പലതും കണ്ടു് പരസ്പരം ആലോചിച്ചിട്ടും കാരണം അറിയാതെ കുഴങ്ങവേ, വിഭീഷണൻ പാതാളരാവ

ണന്റെ വരവുണ്ടാകുമെന്ന് അറിയിക്കുന്നു. അതു കേട്ട് ഭീതനായ സുഗ്രീവൻ 'നിദ്രയെ വെടിഞ്ഞു നാമൊക്കവേ സൂര്യോദയം സത്വരം കാണുമാളവും പാർത്തിരിക്കയേയുള്ളൂ' എന്നു പറഞ്ഞതു കേട്ട് ശ്രീഹനുമാൻ,

'അസ്തമിപ്പോളും യുദ്ധംചെയ്തിനിയുറക്കവും
ത്യജിച്ചീടുകയതിൽ മരിച്ചീടുക നല്ലൂ.
പരദുഃഖത്തെയൊഴിച്ചത്ര രക്ഷിപ്പാനായി
പരിചോടൊരു വസ്തു ചെയ്യുന്നൻ ഞാൻ കേൾക്കെല്ലാരും.
ലാംഗുലം വളച്ചൊരു കോട്ടയായ് തീർത്തീടുവൻ
മോദത്തോടതിൽ പുക്കു വസിക്കാമെല്ലാവർക്കും
നിദ്രയെ വെടിഞ്ഞു ഞാനരുണോദയത്തോളം.'

എന്നു പറഞ്ഞാശ്വസിപ്പിക്കുന്നു. പാതാളരാവണനാകട്ടെ വിഭീഷണന്റെ വേഷം പൂണ്ട് ഹനുമാനെ കളിപ്പിച്ച് ഉള്ളിൽ കടന്നിട്ട് രാമലക്ഷ്മണന്മാരെ തട്ടിക്കൊണ്ടു പോകുന്നു.

ഭക്താഗ്രണിയായ വാതാത്മജൻ,
ലജ്ജയും ക്രോധം താപമെന്നിവകൊണ്ടേറ്റവും
പീതവർണ്ണനായ് ചമഞ്ഞീടിനാനെന്നേ വേണ്ടൂ.

അനന്തരം 'കല്പാന്തവഹ്നിപോലെ ക്രോധതേജസ്സോടുടൻ ഉല്പലസഖിപോലെ കോപിച്ചിട്ട്' സുഗ്രീവന്റെ അടുത്തു ചെന്ന് പാതാളരാവണന്റെ വാസസ്ഥലത്തേക്കു പോകാനുള്ള വഴി ഏതെന്നു ചോദിക്കുന്നു. വാനരരാജാവ് വഴി പറഞ്ഞു കൊടുത്ത ശേഷം

'വിക്രമശാലിയായ പാതാളനിശാചരൻ
എത്രയും പരാക്രമിയെന്നറച്ചീടണം നീ.
ഷഡ്പദജാലമെട്ടുണ്ടവന്റെയുദരത്തിൽ
ഉല്പലോദരവന്തന്റെ കല്പിതമറിഞ്ഞാലും
അക്കഥയറിയാതെയവനെക്കൊന്നീടുവാൻ
ചക്രപാണിക്കുമാമല്ലറിക മഹാമതേ
അഷ്ടമമഹാഗിരികൊണ്ടുവന്നടെയുടൻ
പൊട്ടുമാറടിക്കുമ്പോൾ മരിക്കും വണ്ടുകളും'

എന്നൊക്കെ ബോധിപ്പിക്കുന്നു. അതു കേട്ട് സൂൎയ്യദേവനെ പൂജിച്ചു പ്രസാദിപ്പിക്കുന്നു. സൂൎയ്യനാകട്ടെ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട്,

'വിക്രമനിധേയവിടത്തിലുണ്ടൊരു പുഷ്പം
അപ്പൂവിലുരംപ്പുക്കു പോയീടണം പാതാളത്തിൽ'

എന്ന് ഉപദേശിച്ചതനുസരിച്ച് അദ്ദേഹം പാതാളത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നു. എന്നാൽ 'കഹാരഗോപുരസവിധ'ത്തിൽ ചെന്ന് അദ്ദേഹം മതിൽ കടപ്പാൻ ശ്രമിക്കവേ, മാത്സ്യൻ എന്നൊരു കപി വന്നു തടയുന്നു. യുദ്ധമദ്ധ്യേ,

'പരസ്പരം കരബലം നിനച്ചുടൻ
മനസാ വിസ്മയമിരുവൎക്കുമുണ്ടായി.'

ഒടുവിൽ വിസ്മിതനായ മാരുതി ചോദിക്കുന്നു.

'കപിവര ഭവാനുടെ ജനനിയും
ജനകനാരെന്നുമിവിടെ വന്നതും
പരമാൎത്ഥമൊട്ടും മറച്ചിടാതുടൻ
പരിഭവം കളഞ്ഞുരചെയ്തീടണം'

പിന്നീടുണ്ടായ സംഭാഷണത്തിൽനിന്ന് അവർ പിതാവും പുത്രനും ആണെന്ന് പരസ്പരം അറിയുന്നു.

ഈ പരമാൎത്ഥം അറിഞ്ഞപ്പോൾ പരമാനന്ദപരവശനായ്ത്തീൎന്ന മാത്സ്യന് സ്വപിതാവിന്റെ സാക്ഷാൽരൂപം കാണണമെന്ന് ആഗ്രഹം ജനിക്കുന്നു.

'പെരുത്ത മാമലകണക്കെ കായവും
കരുത്തേറീടുന്ന കരചരണവും
കഠിനവജ്രംപോലെതിരുടിക്കുമെ-
ക്കുന്ന സമം നഖമെകിറുമുള്ളതും
നയനസൂക്ഷ്മവും തെളിഞ്ഞു കണ്ടപ്പോൾ
മാത്സ്യൻ 'മതിമതിയെന്നു' തെരുതെരെച്ചൊന്നാൻ.

അനന്തരം മാരുതി ഗുഹയ്ക്കകത്തു പ്രവേശിച്ച് 'ക്രൂരിരുട്ടാകയാലേതും തെരിയാതെ പാരമുഴന്നീടും ഭടാന്തരെ.' ഒരു

വൃദ്ധ കുടവും വഹിച്ച് ജലം മുക്കുവാനായി കരഞ്ഞുകൊണ്ടു വരുന്നതു കാണുന്നു. ആ കിഴവിയുടെ വ്യസനത്തിന്നു ഹേതുവെന്തെന്ന് അദ്ദേഹം ചോദിച്ചപ്പോൾ അവൾ പറയുന്നു.

'എങ്കിലോയീ ഭൂമിനായകനെന്നുടെ
നന്ദനൻ തന്നെയും മററുള്ളവരെയും
പുത്രോത്സവത്തിനായ് ഭദ്രകാളിക്കവൻ
നേർച്ച നല്കീടുവാൻ ഭാവിച്ചിരിക്കുന്നു.
ഭക്തമവർക്കു കൊടുപ്പതിന്നായ്‌ക്കൊണ്ടു
കുംഭവുമായ് ഞാൻ ജലത്തിന്നു പോകുന്നു'

അപ്പോൾ ഹനുമാന് കാര്യത്തിൻെറ ഗൌരവം മനസ്സിലാവുകയാൽ,

'നിന്മകൻതന്നെ ജീവിപ്പിച്ചുകൊള്ളുവൻ
ദുഷ്ടനെശ്ശീഘ്രം വധിച്ചുകളഞ്ഞുടൻ.
തത്സുതൻതന്നെ രാജാവാക്കി വാഴിപ്പൻ'

എന്നു പറഞ്ഞ് വൃദ്ധയെ ആശ്വസിപ്പിച്ചിട്ട്, അവളുടെ കുംഭത്തിൽ മണ്ഡൂകരൂപേണ ഇരുന്ന് കൊട്ടാരത്തിനകത്തു കടക്കുന്നു; 'സുന്ദരമായൊരു വാനരപ്പൈതലിൻെറ രൂപം പൂണ്ട്'

മന്ദമന്ദം വിളയാടിത്തുടങ്ങിനാൻ.
ചാടിയുമോടിയും വീണുരുണ്ടും പുന-
രോരോതരം ലീല കാട്ടുന്നതുനേരം'

രാക്ഷസപ്പൈതങ്ങൾ രാവണപത്നിയായ സരമയുടെ അടുത്തു ചെന്നു വിവരം അറിവിക്കുന്നു.

നമ്മുടെ രാജാവു കൊണ്ടുവന്നുള്ളോരു
മന്മഥസുന്ദരന്മാരുടെ സന്നിധൌ
സന്തോഷമോടു കളിക്കുന്നൊരു കപി-
പ്പൈതലതീവ മനോഹരനെത്രയും
കൊണ്ടിങ്ങു പോന്നീടുകിൽ തവ നിത്യവു-
മുണ്ടു കളി കാണ്മതിന്നൊരു കൌതുകം.'

രാക്ഷസൻ ഈ ബാലനെ എതിരിടാതെ പിടിപ്പാൻ തുടൎന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹം ശ്വസാതെ നിൽക്കുന്നു. പിടിക്കൂട്ടം എന്ന

മട്ടായപ്പോരം അത്ഭുതം വാൾകൊണ്ട് അയാളെ ചുറവുന്നു. അനന്തരം ഉണ്ടായ യുദ്ധത്തിൽ പാതാളരാവണൻ ഹനിക്കപ്പെട്ടുന്നു.

രണ്ടു സമുദ്രങ്ങളം തമ്മിൽ പൊരുമ്പോലെ
രണ്ടു ശൈലങ്ങളം തമ്മിൽ പൊരുമ്പോലെയും

എന്നിങ്ങനെ ചിലേടത്ത് കവി എഴുത്തച്ഛന്റെ വാക്യങ്ങളെ അപ്പാടെ പകത്തിക്കാണുന്നുണ്ട്. ഈ കൃതി വായിക്കുമ്പോരം, കവി ഒന്നാംകിടയിലുള്ള ഒരു കാഥികനാണെന്ന നമുക്കു ഗ്രഹിക്കാം.

ബാണയുദ്ധം കിളിപ്പാട്ട്:—

ഇതും ഈ കവിയുടേതാണെന്ന്,

'വഞ്ചിപുരമീശൻ നെഞ്ചിൽ കരുതുന്നി' എന്നും,
പുരമീവഞ്ചിഭ്രവരന്നടെ നെഞ്ചി-
ലിരുന്നരുളീടുന്നൊരനന്തശായിയും'

എന്നും ഉള്ള ഭാഗങ്ങളിൽനിന്നു കാണാം.

മോക്ഷദായകം:—

പ്രബോധചന്ദ്രോദയം നാടകത്തെ സംഗ്രഹിച്ചു രചിച്ചിട്ടുള്ള ഈ കൃതി ആട്ടക്കഥാകാരനായ കോട്ടയംതമ്പുരാന്റെ കൃതിയായിരിക്കണമെന്ന് പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ളയും, കൊളത്തേരി ശങ്കരമേനോൻ അവർകളും അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ, ഈ കൃതിയുടെ അവസാനത്തോടടുത്ത്,

'അനന്തതല്ലേ പള്ളികൊള്ളുന്നൊരനന്തേശ-
നനന്തജന്മമെടുത്തീടുന്നു കൃപാംബുധി'

എന്ന് കവി തിരുവനന്തപുരത്തെ സ്മരിച്ചുകാണുന്നതിനാലും ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസനിഷ്ഠ, രാമായണാദികൃതികളിലെന്നപോലെ ഇതിലും കാണുന്നില്ലാത്തതിനാലും തൽകത്താവ് കേരളവമ്മതന്നെയല്ലേ എന്നു ബലമായി സംശയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

ഇതിലെ വിഷയം വേദാന്തപരമാണ്. മാനസരാജാവ് 'കമ്മമാം കടൽക്കരെ ദേഹമാം ദ്വീപംതന്നിൽ' ചമ്മാദിയായ ഏഴു കോട്ടകളും, മൂലാധാരാദി പന്ത്രണ്ടു നിലകളുള്ള മാടങ്ങളും,

ഇഡാ പിംഗല സുഷുമ്ന എന്നീ നാഡിത്രയമാകുന്ന ജയസ്തംഭവും നിൎമ്മിച്ച് ഇന്ദ്രിയപ്രജകളെ പാലനം ചെയ്യവേ,

നരയൻ, വെള്ളെഴുത്തൻ, കരയൻ, മന്തഹീനൻ
ജരയൻ മുൻപായുള്ള ശത്രുരാജാക്കന്മാരാൽ
കോട്ടകൾ തകൎപ്പെട്ടൊടുവിൽ ശത്രുവൃന്ദം
കൂട്ടമായകം പുക്കു നില്പതും കണ്ടു രാജാ,

വാടിയ മനസ്സോടുകൂടി മന്ദിരത്തിനുള്ളിൽ പ്രവേശിക്കുന്നു. അപ്പോൾ പൂൎവ്വപുണ്യമാകുന്ന ഗുരു കടന്നു വന്നതു കണ്ടിട്ട് രാജാവ് സാഷ്ടാംഗപ്രണാമം ചെയ്യുന്നു.

'കേണുകേണരികത്തു നില്ക്കുന്ന നരേന്ദ്രനെ-
പ്പാണികൾകൊണ്ടു പിടിച്ചിരുത്തിയിട്ട്' ഗുരു ഇങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്യുന്നു.

'എന്തെടോ മനോരാജൻ ചിന്തയിൽ നിനക്കിപ്പോൾ
സന്താപമുളവാകാനുള്ള കാരണം ചൊൽ നീ.
നിന്നുടെയമാത്യരിൽ രാഗാദിത്രയോദശൻ
നിങ്ങളുടെയരികൾക്കു വശന്മാരല്ലയല്ലീ?
നിന്നുടെയമാത്യഭൃത്യാദിവൎഗ്ഗങ്ങളുടെ
ദുൎന്നയപ്രവൃത്തികൾ നീയറിയുന്നില്ലല്ലീ,
മത്തനായിരുന്നു നീ ഭക്തിശ്രദ്ധാദികളാം
ശക്തരെയുപേക്ഷിച്ച കാരണാൽ നിനക്കിപ്പോൾ
അത്തൽ വഴിപ്പെട്ടതകററിവച്ചീടുവാ-
നെത്തിനാനിവിടേയ്ക്കെന്നറിക നൃപോത്തമ'

അനന്തരം ശത്രുക്കളായ പഞ്ചരാജാക്കന്മാരെ ജയിക്കാനുള്ള വഴി ഉപദേശിക്കുന്നു. ഒന്നാമതായി മന്തഹീനൻ എന്ന ശത്രുവിന് 'പത്ഥ്യം' കപ്പമായിക്കൊടുത്ത് സന്ധി ചെയ്തിട്ട് നരയൻ തുടങ്ങിയ മററു പരിപന്ഥികളെ ബന്ധിക്കണം. അനന്തരം രാജമന്ദിരത്തിൽ വിളയുന്ന സദ്രത്നങ്ങളെ അപഹരിക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി, 'സ്ത്രീവിഷയഭ്രാന്തിയാം മുദ്രയും ധരിച്ചുടൻ സ്ത്രീകളോടിടചേൎന്നു' ശത്രുക്കളോട് ഗൂഢസഖ്യം ചെയ്തും നടക്കുന്ന രാഗമെന്ന മന്ത്രിയെ അകററി

യിട്ട് തൽസ്ഥാനത്ത് വിരക്തനെ, 'മഹാഖ്യയാം ബന്ധുക്കളോടും കൂടി,

തന്നുടെ ധനധാന്യാദികൾക്കൊരു ദോഷംചെയ്യോ-
രന്യനിന്നപകാരം ചെയ്യണമെന്നു നണ്ണി
ഓരോരോ മട്ടുപായങ്ങളും ചിന്തിച്ചു ചിന്തിച്ചുള്ളിൽ'

പാരാതെ വളരുന്ന ദ്വേഷം എന്ന മന്ത്രിയെ കളഞ്ഞിട്ട് തൽസ്ഥാനത്തു ശാന്തിയെയും മന്ത്രിമാരായി നിയമിക്കണം. അതുപോലെ 'ആശയാകുന്ന കൂപേ പതിച്ചു പതിച്ചുടൻ, കരേറാതെ വരുമൊരു കാമനാമവനെയും', 'ചാരത്തങ്ങിരുന്നിടും മാതൃ മാതുലാദിയെ'പ്പോലും കൊലചെയ്യുന്ന ക്രോധത്തെയും, 'ഉള്ളൊരു ധനമതിലെള്ളോളമൊരുത്തൎക്കുമുള്ളതെന്നാലും കൊടുത്തീടരുതെന്നുതന്നെ ഉള്ളതിൽ സദാകാലം ചിന്തിച്ചു മരുവുന്ന' 'ലോഭത്തെ'യും, അനിത്യമാകും പദാൎത്ഥങ്ങളിൽ അതിപ്രീതി ഭാവിച്ചു വരുന്ന മോഹത്തെയും, 'മഹതാമൈശ്വൎയ്യത്താൽ കൃത്യാകൃത്യങ്ങളെല്ലാം മറന്ന്' നടക്കുന്ന മദത്തെയും, 'അന്യസൌഖ്യത്തെ കണ്ടാൽ സഹിച്ചുകൂടാതൊരു' ദുൎന്നയപ്രബലനായ മാത്സൎയ്യത്തെയും, 'തനിക്കൊരപമാനം വന്നു പോയെന്നാകിലോ തന്നുടെ സഖാക്കൾക്കും വന്നുകൂടേണമേവം' എന്നൊക്കെ വിചാരിച്ചു വരുന്ന ഈൎഷ്യയെയും, 'തന്നോടു സമനായിട്ടന്യനെക്കാണുന്നേരം വൈരമുദിക്കുന്ന' അസൂയയെയും, 'താൻ ചെയ്യും പുണ്യം പലർ കണ്ടു സന്തോഷം പൂണ്ടു സാനന്ദം പുകഴ്ത്തേണമെന്നു ചിന്തിച്ചീടുന്ന' ഡംഭനെയും, 'സൌന്ദൎയ്യസൌഭാഗ്യങ്ങളൊന്നൊന്നേ നിരൂപിച്ചാൽ തന്നോടു സമനായിട്ടാരുമില്ലവനിയിൽ' എന്നെല്ലാം വിചാരിച്ചു മദിക്കുന്ന ദൎപ്പനെയും, 'ആരെയും ഗണ്യംതനിക്കില്ലാതെ വരുമൊരു' വീരനായ അഹങ്കാരത്തെയും തത്തൽസ്ഥാനങ്ങളിൽനിന്ന്— ചിലരെ വധിച്ചും, ചിലരെ മുദ്ര വയ്പിച്ചും, ചിലരെ പുറത്താക്കിയും, ചിലരെ 'മണിയംവെപ്പിച്ചും' അകറ്റീട്ട് യഥാക്രമം നിഷ്കാമൻ, ക്ഷമ, ദയ, ശമം, ദമം, സമചിത്തത, സൌമുഖ്യം, സന്തോഷം, ഉപരതി, സത്യബുദ്ധി, വിവേകം എന്നിവരെ ചുമതലപ്പെടുത്തണം. പിന്നീടു ഈ സന്മന്ത്രികളുടെ സഹായത്തെ അവലംബിച്ച് ശത്രുക്കളെ അമൎത്തിയ ശേഷം അന്തഃഛിദ്ര,

ങ്ങളെ ശമിപ്പിക്കണം. അതിലേക്കായ് ഇരു മാനസരാജന്റെ ജനനവൃത്താന്തം പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കുന്നു. മായയായ മാതാവ് ആത്മാവിനെ സ്പൎശിക്കാതെ സന്നിധിമാത്രത്താൽ പെററുണ്ടായവനാണത്രെ മാനസരാജാവ്. ആ രാജാവ് കാലക്രമേണ പ്രവൃത്തി എന്നും, നിവൃത്തി എന്നും രണ്ടു കന്യകമാരെ വേട്ടു. ഇരുവൎക്കും സന്താനങ്ങൾ ഉണ്ടായി. എന്നാൽ, പ്രവൃത്തിയിൽ കൂടുതലായ പ്രീതി ഭവിക്കയാൽ, രാജഭോഗമെല്ലാം അവളുടെ പുത്രന്മാൎക്കായി നൽകി. അതുനിമിത്തം അവൎക്കും നിവൃത്തി-പുത്രന്മാൎക്കും തമ്മിൽ വൈരം ഉത്ഭവിച്ചു.

പ്രവൃത്തിപുത്രന്മാരായ മഹാമോഹാദികളെ നിഗ്രഹിക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി, നിവൃത്തിതനയന്മാരായ വിവേകാദികൾ വിവേകാശ്രമത്തിലെ മന്ത്രശാലയിൽ ഇരുന്ന് ഇങ്ങനെ ആലോചിക്കുന്നു.

വിവേകം:—

നമ്മുടെ ജനകനാം വേശ്യാപുത്രനാം മതി-
തന്നുടെ തനയരാം മഹാമോഹാദിയിപ്പോൾ
നമ്മുടെ പദം ശോകശൂന്യയാം മഹാസ്ഥലം
നിൎമ്മരിയാദമവരടക്കി വാണീടുന്നു.
പുഷ്ടിപ്പിച്ചീടുന്ന നമ്മെയെന്നതു കേട്ടിട്ടുള്ളി-
ലപ്പുനമതുതന്നെയിപ്പൊയെന്നല്ലോ വന്നു.
നമ്മുടെ ജനകന്റെ ജനനി മഹാമായ
നമ്മുടെ പിതാമഹനസംഗനെന്നാകിലും
അമ്മയാം മഹാമായ തന്നിലിക്കിച്ചമൂല-
മന്നവൾ വിചാരിച്ചു ഷൾഭാവമുണ്ടാകയാൽ
പെന്നീടും വയസ്സെഴുപത്തഞ്ചിലധികമാ-
യിന്നിവൻ നിത്യൻ ഞാനോ വൃദ്ധയാമതുമൂലം
എന്നിലേ പ്രീതി കുറഞ്ഞീടുമെന്നുറച്ചവ-
ളിന്നിവൻതന്നെ ബന്ധിച്ചിവന്റെ പദമെല്ലാം
എന്നുടെ മകനാക്കിവയ്ക്കണമിപ്പോൾതന്നെ-
യെന്നെല്ലാം നിരൂപിച്ചു കോശങ്ങളഞ്ചുണ്ടാക്കി
പാശങ്ങൾ മൂന്നുകൊണ്ടു മുറുക്കി വശത്താക്കി

അഖണ്ഡമെന്ന പദം കൊടുത്തു മതിക്കവേ
ഖണ്ഡമാക്കിനാൻ പിതാമഹനെയതുകാലം.
എന്നതുകൊണ്ടല്ലയോ നമ്മുടെ പിതാവിപ്പോൾ
മന്നിടമടക്കി വാണീടുന്നു സദാ കാലം?
ഇന്നവ മഹാമോഹം തനിക്കു നല്കിയവ
നിന്നവരുടെ കാമമസംഗൻ പകലാക്കി-
വശ്യയാൽ കിങ്കരരായ് ഭവിച്ചു പിതാമഹ-
നൊക്കെയുമറിഞ്ഞു നാം ദുഃഖിക്കമാറായല്ലോ.
എന്നതുകൊണ്ടു മഹാമോഹാദിസമൂഹത്തെ-
യിന്നു നാം വധിക്കേണമിതിനെന്താവതിപ്പോൾ?

ഇതു കേട്ട് ബുദ്ധി പറയുന്നു—

വല്ലാത്തയെന്നു നമുക്കൊക്കവേ നിരൂപിച്ചാൻ
നല്ലവർക്കിതു നന്നല്ലാതെ വന്നീടുമെന്നോ?
നമ്മുടെ പിതാമഹനാകിയ പരിപൂർണ്ണൻ-
തന്നുടെ സവിധേ ഞാൻ പാർക്കുന്ന കാലത്തിങ്കൽ
അന്നൊരുദിനം പരൻ ജാഗരമായനേരം
വന്നിതിന്ദ്രജാലമാടുവാനന്തസ്വാമി
അടിച്ചു പെരുമ്പറ പാരിച്ചോരിന്ദ്രജാലം
നടിച്ചു പൊടിയെടുത്തൂതിനാനാശതോറും
അന്നേരമവനുടെ മായയാലൊരു പാവ-
തന്നാലെ ജഗത്ത്രയമുണ്ടാ,യെന്നതേവേണ്ടു.
അന്നു കണ്ടവൻതന്റെ നന്ദനനല്ലോയിവൻ
നന്നല്ല ശീലമവനെങ്ങനെ നന്നാകുന്നു?

അതുകേട്ടിട്ട് വിവേകം 'നീ പറഞ്ഞതൊക്കെ ശരിതന്നെ എന്നാലും മഹാമായയുടെ വംശച്ഛേദം ചെയ്യാതെ ഞാൻ അടങ്ങുകയില്ല' എന്ന് ഗർജ്ജിച്ചിട്ട് വിരക്തനെ വിളിച്ച് രാഗത്തിനും, ശാന്തിയെ വിളിച്ച് ദ്വേഷത്തിനും എതിരായി നിയോഗിച്ചയയ്ക്കുന്നു. അതുപോലെതന്നെ നിഷ്ഠമാദികളെയും കാമാദികളെ ജയിപ്പാനായി നിയോഗിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ പ്രവൃത്തിനിവൃത്തിപുത്രന്മാർ തമ്മിൽ കലഹം വർദ്ധിക്കുന്നു. വിവേക

ത്തിന്റെ സൈന്യം അഷ്ടാംഗവും, സേനാപതി ഭക്തിയും, ദൂതൻ ശ്രദ്ധയും, [illegible] കാശീദേശവുമായിരുന്നു. മഹാമോഹത്തിനാകട്ടെ അഹങ്കാരമായിരുന്നു സേനാപതി. ഇരുകൂട്ടർക്കും പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം ആയുധങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഭക്തിയുടെ അസ്ത്രം അദ്വൈതവും, അഹങ്കാരത്തിന്റേത് അഹംബുദ്ധിയുമായിരുന്നത്രെ. മഹാമോഹം നാസ്തികത്വം, നശ്രുതി അന്തം, ആദി, അസത്യം എന്നിവ പ്രയോഗിച്ച് വിവേകത്തിന്റെ ശ്രുതി, അസ്തി, ധൃതി, അനന്തം, അനാദി, സത്യം എന്നിവയെ മുറിക്കാൻ നോക്കുന്നു. കാമൻ വിരക്തനോടും, ദുഷ്ക്കാമൻ നിഷ്ക്കാമനോടും, അഹങ്കാരം ഭക്തിയോടും, ലോഭം ദയയോടും, മദം ദമത്തോടും, മാത്സര്യം ശമത്തോടും, ഈർഷ്യ സന്തുഷ്ടിയോടും എതിരിടുന്നു. നിവൃത്തിപുത്രന്മാർ പ്രവൃത്തിപുത്രന്മാരെ വധിക്കുന്നു. അനന്തരം വിവേകം ഭക്തിശ്രദ്ധകളെ മനോരാജനെ അറിവിക്കാനായി അയയ്ക്കുന്നു. പുത്രന്മാർ മരിച്ച വൃത്താന്തമറിഞ്ഞു പ്രവൃത്തി ക്രോധാലയത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നു. അവളുടെ ബന്ധുക്കളായ ചാർവാകൻ, അർഹതൻ, കാപാലികൻ, ദിഗംബരൻ, ക്ഷപണൻ മുതലായവർ വന്ന് മനോരാജനെക്കണ്ട് നിവൃത്തിപുത്രന്മാർക്കെതിരായി പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന്നു പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. രാജാവ് നിവൃത്തിപുത്രന്മാരെ നിഗ്രഹിക്കാനായി പുറപ്പെടാൻ ഭാവിക്കുന്നതു കണ്ട് ഭക്തി-ശ്രദ്ധ പിന്തിരിപ്പിക്കാൻ നോക്കുന്നു. അതു കേട്ട് കാപാലികൻ,

‘ഇന്നു ഞാനേകൻ ചെന്നു ജയിച്ചു വരാമല്ലോ
ഇന്നാരും ദുഃഖിക്കരുതെന്നുര’ചെയ്തുകൊണ്ട് ഗ്രാമാദികൾ കടന്ന് കാശീദേശത്തുള്ള വിവേകാശ്രമത്തിൽ എത്തുന്നു. വിവേകം അയാളെ മാനിച്ചിരുത്തിയപ്പോൾ അയാൾ പറയുന്നു.

‘ചോളദേശത്തുനിന്നു വരുന്നു ഞാനിഹ
കേളതിന്നൊരു ബന്ധമുണ്ടതും ചൊല്ലീടുവൻ
കന്യകാരത്നം പരിപക്വമാംകാലത്തിങ്കൽ.
മന്നവന്മാരെസ്മരിച്ചീടുന്നകണക്കിനെ
എന്നെ നീ നിനയ്ക്കുകിൽ വന്നു ഞാൻ നൃപമതേ!
ഇന്നിനിശ്രമിച്ചാലുമന്ത്യാശ്രമമാം നൃപ-
കന്യകമാരെച്ചെന്നു മാലവയ്ക്കയല്ലാതെ
കന്യകമാരങ്ങോട്ടു ചെല്ലുമാറുണ്ടോ പാരിൽ?

പങ്കജകോരകങ്ങൾ വിടൎന്നീടണമെങ്കിൽ
പങ്കമെന്നിയെ സൂൎയ്യനുദിച്ചീടണം മുദാ.
രാഗദ്വേഷാദികളെ വധിച്ചു നിങ്ങളിപ്പോൾ
രാഗവുമെന്മേൽവച്ചു ധ്യാനിക്കനിമിത്തമായ്
വന്നു ഞാൻ തവാന്തികേ വന്നീടാ പുനർജന്മ-
മിന്നിനി മന്ത്രം ജപിച്ചീടേണമെല്ലാവരും'

ഇതു കേട്ടു് വിവേകം ഭ്രമിച്ചു വശാകുന്നു.

'.........ഭക്തിശ്രദ്ധയില്ലാത്ത കാരണത്താൽ മദിച്ചേറ്റ-
മുക്തമായിതു മഠംകൊണ്ടെല്ലാവരും
ശക്തിയുക്തമാം ദ്വൈതമതങ്ങൾ പിടിപെട്ടു
ശക്തന്മാർ തമ്മിൽത്തല്ലു് തുടങ്ങുന്നു. അതുകൊണ്ടു്

ബോധം ശ്രദ്ധയെ വിളിച്ചു് ഇങ്ങനെ പറയുന്നു.

'അറിഞ്ഞീലല്ലോ നീയുമെന്തൊരു കോലാഹലം
പറഞ്ഞീടുവാൻ തന്നെ നാണമാകുന്നിതിപ്പോൾ
രജ്ജുസൎപ്പഭ്രാന്തിയാം പേ പിടിച്ചോരു പുമാൻ
രജ്ജുവെക്കാട്ടി സൎപ്പഭ്രാന്തിയുണ്ടാക്കുംപോലെ
നിന്നുടെ വിവേകാദിതന്നുടെ സവിധേ പോയ്
നിന്നൊരു കാപാലികൻ ചൊന്നതൊക്കെയും കേട്ടു
പാതിവ്രത്യവും ഭേദാഭേദവുമില്ലാതായി
ജാതിഭേദവും ശ്രുതലഘുതചമത്തുമല്ല
ചെന്നാലും നീയുംകൂടെയവിടെയ്ക്കിപ്പോൾതന്നെ
എന്നാലിതുകൊണ്ടു നല്ലതേ വന്നുകൂടും
അല്ലെന്നാൽ നശിച്ചീടുമില്ല സംശയമേതും.'

ഭക്തിശ്രദ്ധ വിവേകാന്തികം പ്രാപിച്ചു്,

'എന്തിപ്പോൾ കാപാലികൻതന്നുടെ പദത്തിങ്കൽ
സന്തതം നമസ്കരിച്ചീടുന്നതെന്തു ഞായം?
പ്രവൃത്തിവംശോല്ഭൂതന്മാരിലേകനാമിവൻ
പ്രവൎത്തിച്ചീടും കൎമ്മമുൽകൃഷ്ടമെന്നാകിലും
നികൃഷ്ടം നമുക്കതു യോഗ്യമല്ലെടോ സഖേ!

നികൃഷ്ടനാകുമിവൻതന്നെ ബന്ധിച്ചീടണം
നാലുപേരുണ്ടു വേഷധാരിയാം ദുർവിചാരരാം
നാലിലേകനെ നീക്കി മൂന്നു കള്ളന്മാരെടോ'

അപ്പോൾ, വിവേകം ഉണ്ടായ വിശേഷങ്ങളെപ്പററി രാജസന്നിധിയിൽച്ചെന്നറിവിപ്പാനായി ഭക്തിശ്രദ്ധയെ അയയ്ക്കുന്നു. കാപാലികാദികൾ പേടിച്ചോടുന്നു. അതിനെത്തുടർന്നു് നിവൃത്തി പ്രവൃത്തിയേയും കൊല്ലുന്നു. അതു കണ്ടപ്പോൾ മനോരാജൻ കോപപരവശനായിട്ടു് 'മൌനമാം ദീപോപാധി' യന്ത്രത്തെ പ്രയോഗിക്കുന്നു.

'വംശമേ നശിപ്പാനായ് ജ്വലിച്ചു മഹാബാണം
കണ്ടതിഭയം പൂണ്ടു വിവേകാദികളെല്ലാം
മണ്ടിപ്പോയാനന്ദാസ്ഥിതന്നിൽ വീണന്നേരം
ചെന്നിതു ബാണം ദഹിച്ചീടുവാനവിടെയും
മന്നവൻ വിവേകാദിയോടിന്നാരവിടേന്നും.
ദഹിച്ചു ജീവോപാധി മൂന്നുമന്നേരം ബാണം
ദഹിച്ചാനീശോപാധി മൂന്നുമക്കാലമപ്പോൾ
പിന്നെയുമെരിഞ്ഞീടിന ശരം കണ്ടു
തന്നുടെ പിതാമഹനാകിയ സർവ്വേശ്വരൻ
തന്നുടെ ഗൃഹം പുക്കനേരത്തങ്ങവിടെയും
ചെന്നതു കണ്ടെല്ലാവുമുഴന്നു പരവശാൽ.
ചതിച്ചീടൊലാ മഹാമായയാം മാതാവേ നീ
വഹിച്ചീടണമെന്നു നമിച്ചു ഭക്തിപൂർവ്വം.
കഥിച്ചു തുഷ്ണീതേ ഗമിച്ചു വിവേകാദി
ലയിച്ചു സ്വയംപ്രകാശംതന്നിലക്കാലമപ്പോൾ
ജ്വലിച്ചു ബാണം ചെന്നു ലയിച്ചു സ്വപ്രകാശേ
ലയിച്ചു മനോരാജൻ മായയാം മാതാവിങ്കൽ
ഉദിച്ചാരാദിത്യന്മാർ ദഹിച്ചു ചരാചരം
ലയിച്ചു പൃഥ്വിയിങ്കലക്കാലം പൃഥിവിയും
ദഹിച്ചു സൂര്യാഗ്നി പോയ് ശേഷനെപ്പിടിപെട്ടു.
ദഹിച്ചു സൂര്യന്മാരും ശേഷന്റെ വിഷാഗ്നിയിൽ
ലയിച്ചഗ്നിയിൽ പൃഥ്വി, ലയിച്ചഗ്നിയിലപ്പും

അഗ്നിയങ്ങനിലങ്കലനിലൻ വ്യോമത്തിലും
ലയിച്ചു സ്ഥൂലഭൂതം സൂക്ഷ്മത്തിലതുകാലം
ലയിച്ചു പ്രകൃതിതൻ സാത്വികേ പുണ്യകാമൻ
ലയിച്ചു പാപകർമ്മം താമസഗുണത്തിലും
ലയിച്ചു മിശ്രകർമ്മം രാജസഗുണത്തിങ്കൽ
ലയിച്ചു സ്വർണ്ണരേണു മെഴുകിലെന്നപോലെ
ലയിച്ചു സമഷ്ടിയായ് പ്രകൃതിഗുണത്രയേ
ജ്വലിച്ചു ദഹിച്ചുപോയ് ലയിച്ചു തുര്യത്തിങ്കൽ
ലയിച്ചു പ്രകൃതിയുമെന്നതേ പറയാവൂ.'

അദ്വൈതസിദ്ധാന്തങ്ങളെ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ ഉത്തമ ഗ്രന്ഥം ഇപ്പോൾ പ്രചാരലുപ്തമായ്ത്തീർന്നിരിക്കുന്നതു് ഭാഗ്യദോഷമെന്നേ പറയേണ്ടു.

വൈരാഗ്യചന്ദ്രോദയം:—

ഇതു് വേദാന്തപരമായ ഒരു ഹംസപ്പാട്ടാണു്.

'കേൾക്കേണമോ പുരളീശ പാർത്ഥിവശിഖാമണേ
വാസ്തവമെങ്കിലാ ഹംസയോടിതന്ന നീ.'

എന്നിങ്ങനെ ഹംസത്തെക്കൊണ്ടു പറയിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ, ഗ്രന്ഥകർത്തൃത്വത്തെപ്പററി സംശയത്തിന്നു അവകാശമില്ല.

ശിഷ്ടോപദേശം ഹംസപ്പാട്ട്:—

ഇതും ഹംസപുരളീനാഥനോട്ട് പറയുന്നതായിട്ടാണ് നിബന്ധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്.

'ചരിക്കയെന്നപ്പോളതിന്റെ വാക്കു കേ-
ട്ടരത്താനിങ്ങനെ പുരളീനാഥനം.'

എന്നു കേരളവർമ്മരാജാവിന്റെ മുദ്ര കാണുന്നതിനാൽ ഗ്രന്ഥകർത്തൃത്വത്തെപ്പററി സന്ദേഹമില്ല.

ഈ വീരകേരളവർമ്മതമ്പുരാൻ ഒരു നല്ല ഗായകകവികൂടെ ആയിരുന്നുവെന്നുള്ളതിനു് അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുള്ള,

'കലയേ ഗാംബോധിരസനാലയേ ത്വാം'

എന്നു തുടങ്ങുന്നതും ഗവേഷണൈകവ്യഗ്രനായ മഹാകവി വിജ്ഞാനദീപികയിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ളതുമായ രാഗമാലിക സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. അതിന്റെ അവസാനത്തിലും,

'ശ്രീനാപാലനവഞ്ചിവീരകേരള–
വർമ്മഭൂപാലസേവിതപാദേ'

എന്ന മുദ്രയുണ്ട്.

ഈ വീരപുരുഷൻ മുകിലനോട് പടവെട്ടുവാനായി പുറപ്പെട്ട അവസരത്തിൽ, അകാരാദിക്രമമനുസരിച്ച് രചിച്ചതായ തിരുവട്ടാററ് ആദികേശവസ്തുതി അതിമനോഹരമായിരിക്കുന്നു. രണ്ടു പദ്യങ്ങൾ മാത്രം ഉദ്ധരിക്കാം.

ഇടിനികരമൊടിടയും ഡിണ്ഡിമപടഹനിനദ–
വുമിടയിടെ വെടിയും
പൊടുപൊടെ നിലവിളികളുമായുധമിട–
യുന്നൊരു ഝടഝടരവവും
ഝടുതി കിളർന്നെഴുമൊരു പൊടിയും തടവി–
ന പടയുടനെ തടുപ്പാ–
നടിയനു യുധി പടുത തരേണം കേശിമഥന–
നാഥ തൊഴുന്നേൻ.

അക്ഷതമിയലും രിപുകുലമൊക്കെ മുടിച്ചിഹ പുരളീശം
വഞ്ചിക്ഷിതികേരളസംജ്ഞം രക്ഷ വിഭോ രക്ഷമുമാ മാം
പക്ഷീശപരവാഹന സജ്ജനരക്ഷക കരുണാകരസന്നത–
മക്ഷയയശസം കുരു മാധവ കേശവ മഥനനാഥ തൊഴു–
[ന്നേൻ.

യുദ്ധകലാനിപുണനും മഹാകവിയും ആയിരുന്ന കേരളവർമ്മരാജാവിനെപ്പററി 'തമ്പുരാൻപാട്ട്' എന്നൊരു തമിഴ് കൃതി ൧൧൦൬, ൧൧൦൭ എന്നീ വർഷങ്ങളിലെ വിദ്യാഭിവർദ്ധിനി മാസികയിൽ ടി. ജി. അച്യുതൻനമ്പൂരി എന്നൊരു ഭാഷാപ്രണയി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരുന്നു. 'പുരുവാതപ്പാട്ട്' എന്നൊരു കൃതിയെപ്പററി ഗവേഷകകുശലനായ മഹാകവി ഉള്ളൂർ പരമേശ്വരയ്യരും വിജ്ഞാനദീപിക മൂന്നാംഭാഗത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. രണ്ടും ഒരേ കൃതി തന്നെ. പേര് മാറീട്ടുണ്ടെന്നേയുള്ളൂ. ഈ തമിഴ്പ്പാട്ടിൻെറ കർത്താവ് പരപ്പക്കുട്ടിപ്പുലവൻെറ ഒരു ശിഷ്യനാണെന്ന് പ്രസ്തുത പാട്ടിൻെറ പ്രാരംഭത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതിൽ നിന്നു തെളിയുന്നു.

'സഭതന്നിലൊരുകുടവും മണിതാളമിണങ്ങിനവില്ലിന്മേൽ
തന്തിരികട താതരികടതെയ്യിതെയ്യിയെന്നൊരുത്തമിനിത്തി- [ടവേ
പദങ്കം താളസ്സാരങ്ങളോശ ഇണങ്ങിന വില്ലിന്മേൽ
തെയ്യനായനാരുടെ കഥ പാടവേ വന്നുതകിടുവായേ.
അഴിതനിൽത്തുയിൽകൊണ്ടവനേ മായവനേ ഉൻചരണം
അലകടൽ വിരിവായ് പലതമിഴ് ചൊരിയവെനതുടകരു- [വരനാം
വന്മയൊടാമച്ചപതിതനിലെ അഴകിനടൻ വാഴവോ വാഴവോ
യെനതുടകരുവരനാകമേ പരപ്പക്കുട്ടിപ്പുലവൻ
വന്നക്കരമതിനാലടിതൊഴുതേനെപ്പൊഴുതും മറവേൻ
വിളങ്കയിസ്സഭതനിലുതകിടവേ മന്നവരനതൊഴുതേൻ.
വിളങ്ക നാവതിലീശ്വരിതേവിയെ വെററിയൊടും തൊഴുതേൻ'

അനന്തരം ഇഷ്ടദേവതാസ്തുതി കഴിഞ്ഞു് കവി കഥാവസ്തുവിനെ ഇങ്ങനെ സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

'നാട്ടതനിലീടേറ വാഴ്ന്ത കത വേണാട്
നാതനാരതും കടലൂറന്ത വേണാട്
കേളിയുറുകേരളപുരം തിരുവിതാംകോട്
കിറുപാപുകഴരനാതും പള്ളികൊണ്ടനാട്
നാട്ടതനിൽ മന്നർ പിറവേലി നാട്ടും വിട്ട
നല്ല പുകഴ്വേണ്ട നാട്ടും മുഴുതാണ്ടും
അളവുവന്തരചർ തിരുവനന്തപുരം പുകന്തു
നേരാർമനത്തുടെ മന്തിരിമാർകളവതെചൊല്ലി
അളവുവന്തരചർ കയിലാതവും പണിന്തു
അരനൈ അടിതൊഴുതു മന്നർ വരമതും വാങ്കി
പുകഴകൊണ്ടതിരനെ ഇപ്പന്തൽ തന്നിൽ വന്തു
പുതുവാതത്തമ്പുരാനടിയനക്കതവി തായേ.'

പിന്നീട് കഥ തുടങ്ങുന്നു.

പിറവേലിനാട്ടിൽ (പുരളി) ഒരു അമ്മതമ്പുരാൻ ജനിച്ചു. 'നാട്ടുക്കിതു നന്മ പിറന്തിതെന്റു' ചിന്തിച്ച് പുരളീശനായ

ഗോദവൎമ്മരും മന്ത്രിമാരും മനംതെളിഞ്ഞു് ശിശുവിന് ഉമയമ്മ എന്ന പേരുമിട്ടു. ഈശകൃപയാൽ ഈ കന്യക,

'വളൎന്നു വളൎന്നു തിരുവയതേഴാ'യപ്പോൾ

എഴുത്തും വായനയും പഠിച്ചു. പതിനൊന്നു വയസ്സു തികഞ്ഞപ്പോൾ രാജാവു് 'പെറമ്മമാരും മാതുമഴ്ക്കു' പള്ളിക്കെട്ടു സരസമാകവേ മുകിലക്കവേണമെന്റു്' കരുതിയിട്ടു് 'വെററിപട്ടൻകോയിൽ പന്തലാലയെ' വരുത്തി; ജ്യോതിഷക്കാരന് ആളയച്ചു. ജ്യോത്സ്യൻ വന്ന് 'നല്ലപ്പാലിലെ പരൽ ചൊരിന്തുകൊണ്ടു്—ചൊരിന്തപരൽ വാരിപ്പലകമേൽ നിരത്തിനോക്കിയ ശേഷം പൈങ്കനി പന്ത്രണ്ടാം തീയതിക്ക മുഹൂൎത്തവും നിശ്ചയിച്ചു. യഥാകാലം കോയിപ്പണ്ടാലയെക്കൊണ്ടു് പള്ളിക്കെട്ടും നടത്തി. ഒരു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞിട്ടും പുരുഷസന്താനമുണ്ടാകായ്കയാൽ രാജാവു് വഴിപാടുകൾ പലതും നടത്തി. തൽഫലമായി ഉമാദേവി കന്നി ൮-ാംനു- കൃഷ്ണപക്ഷപഞ്ചമിയും കാൎത്തികയും കൂടിയ വെള്ളിയാഴ്ച സിംഹലഗ്നത്തിൽ ഒരു പുത്രനെ പ്രസവിച്ചു. യഥാകാലം ആ ശിശുവിന് കേരളവൎമ്മ എന്ന നാമകരണവും ചെയ്തു. അങ്ങനെ

'പേറുപെട്ടവേ നാലാണ്ടു്—
നാലാണ്ടു തികെന്റു കേരളവൎമ്മാവുക്ക
നടന്നുവിളയാടിവരക്കണ്ടപോതേ
ചേലാകവേ തിരുമകനുക്ക
ചിറന്ത കോതവൎമ്മരും മനം തെളിന്തു
ചലങ്കമണിപൊന്നും തണ്ടെ അരപ്പടവും'

ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തു. അഞ്ചാമത്തെ വയസ്സിൽ 'തിരുവെഴുത്തുവോത്തുക'യ്ക്കു് ഉണ്ണി 'പഴയ പള്ളിക്കൂടം തന്നിലങ്കവും' പുതുക്കിക്കെട്ടിച്ചു; പഠിപ്പിക്കാനായി 'വടനാട്ടതന്നിലെയിരുക്കുമന്ത ഉറ്റതോരറുമുകവൻ വാത്തിയാരെ' വരുത്തുന്നതിനായി ഓട്ടനേയും അയച്ചു. ഓട്ടനാകട്ടെ പിറവേലിനാട്ടുവിട്ടു് കടയ്ക്കാട്ടു്, പള്ളിപറനാട്ടു്, തുളുനാട്ടു് ഇവയെല്ലാം കടന്നു് വടനാട്ടിലെത്തി, 'അറുമുകവാത്തിയാരെ' ക്ഷണിച്ചു. അദ്ദേഹമാകട്ടെ 'നല്ല ചൂരക്കോലു ചെപ്പേട്ടും നല്ല കിരന്തക്കെട്ടും' എടുത്തു് ഉടത്തൊരങ്ങി-

പ്പുറപ്പെട്ട് യഥാകാലം പിറവേലിയിൽ വന്ന് ബാലനെ പഠിപ്പിക്കാനും തുടങ്ങി. രാജകുമാരൻ, അചിരേണ മലയാളം, തമിഴ്, കന്നടം, തുളു എന്നീ ഭാഷകളിലെ അക്ഷരമാലകൾ പഠിച്ചു. പന്ത്രണ്ടാമത്തെ തിരുവയസ്സിൽ കളരിപ്പയററു തുടങ്ങി. 'മാന്തയർ' എന്ന ഗുരുവിന്റെ അടുക്കൽ വാൾപ്പയററും, ഒരു തുളു നാടൻനായരുടെ അടുക്കൽനിന്ന് വില്പയററും അഭ്യസിച്ചു. അതിനുപുറമേ ഒരു രാവുത്തരോട് പുരവിയേററവും (കുതിര സവാരി) പഠിക്കയുണ്ടായത്രേ. പത്തു പതിനാറു വയസ്സായപ്പോഴേയ്ക്കു് അദ്ദേഹം ഒരു നല്ല പടയാളിയായിത്തീൎന്നുവെന്നു പറഞ്ഞാൽ കഴിഞ്ഞല്ലോ.

ഇതിനുശേഷം രാജകുമാരൻ ശ്രീപോൎക്കലിദേവിയെ സേവിച്ച് പൊന്നുടവാൾ വാങ്ങാൻ ഒരുമ്പെട്ടു. ഭദ്രകാളിയാകട്ടെ കുമാരനെ പരീക്ഷിപ്പാനായി 'ഈ വാൾ നിനക്കു തന്നാൽ ജളതപററും. അതിനെ പ്രയോഗിപ്പാൻ നിനക്കു ശക്തി കാണുകയില്ല. വിശേഷിച്ചും,

'കടിയ നൽക്കരുതിയാഴ്ചതോറും വാൾ കടിത്തിട്ടമേ
കരുതിയേ ജപങ്ങൾ വേണം നിത്യവും
മുടങ്ങിടാതെയാഴ്ചതോറും നല്ല പൂജൈ ചെയ്യവേണം
മുനിന്നു നാളുതോറും വാളു തുള്ളുമേ.

അതുകൊണ്ട് പിറവേലിക്കു തിരിച്ചുപോകയാണ് നിനക്കു നല്ലത്' എന്നൊക്കെ ഒഴികഴിവു പറഞ്ഞുനോക്കി. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ താൻ അവിടെത്തന്നെ ആത്മബലി കഴിക്കുമെന്നു രാജകുമാരൻ ശാഠ്യംപിടിച്ചപ്പോൾ ദേവി "വാൾ ഇവിടെയല്ല; സമുദ്രത്തിലാണിരിക്കുന്നത്" എന്നു പറഞ്ഞു് ഒഴിഞ്ഞപ്പോൾ, കുമാരൻ ദേവീസന്നിധിയിൽ ഇരുന്ന ഖഡ്ഗത്തെ എടുക്കാൻ ഭാവിച്ചു. അതിനെ തൊട്ട മാത്രയിൽ വാൾ തുള്ളി മുതലയാററിൽ പതിച്ചു. ഇനി എന്തു നിവൃത്തി? ആററിൽ മുതലകളെ പേടിച്ച് ആരിറങ്ങും? എന്നാൽ നമ്മുടെ കഥാനായകൻ ആകട്ടെ കയത്തിലേക്കു കുതിച്ചുചാടി, തദന്തഃസ്ഥിതരായ ഭൂതപ്രേതാദികളുടെ ഭീകരമായ ഗർജ്ജനങ്ങളെ വകവയ്ക്കാതെ

വാൾ എടുത്തുകൊണ്ടു കരയേറ്റി. പ്രസന്നയായ ദേവി അദ്ദേഹത്തിനെ ആശീർവദിച്ചു. ഈ വിവരമൊക്കെ അറിഞ്ഞപ്പോൾ ആ നാട്ടുകാർ മാത്രമല്ല, കോലത്തുനാട്ടിലും പൊലനാട്ടിലും കോഴിക്കോട്ടും ഉള്ളവരെല്ലാം വിസ്മയസ്തിമിതരായത്രെ.

അങ്ങിനെ സകല ജനങ്ങളുടേയും പ്രശംസയ്ക്കു പാത്രമായ്ത്തീൎന്ന കേരളവൎമ്മരോട് ഗോദവൎമ്മതമ്പുരാൻ പിണങ്ങുന്നതിന്നു ചില കാരണങ്ങൾ ഉണ്ടായി. പ്രധാന കാരണം മന്ത്രിയുടെ ഏഷണിയായിരുന്നു. തന്നെ യുവരാജാവായി അഭിഷേകം ചെയ്യണമെന്ന് അദ്ദേഹം നേരിട്ടപേക്ഷിച്ചു. മന്ത്രിയുടെ അഭിപ്രായം അറിയാതെ അങ്ങിനെ ചെയ്വാൻ നിവൃത്തിയില്ലെന്നു രാജാവു കല്പിക്കയാൽ, അദ്ദേഹം കോപിച്ചു് നേരെ മന്ത്രിയുടെ ഭവനത്തിലേക്കു തിരിച്ചു. മന്ത്രിയാകട്ടെ അദ്ദേഹത്തിനെ വേണ്ടപോലെ ആദരിച്ചതുമില്ല. അതു കണ്ടു കുപിതനായ രാജകുമാരൻ വാളൂരി മന്ത്രിയെ നിഗ്രഹിച്ചു. ഈ വിവരമറിഞ്ഞു് ഗോദവൎമ്മ പാപപരിഹാരാൎത്ഥം തീൎത്ഥാടനംചെയ്യുന്നതിന്നു് ഭാഗിനേയനോടുപദേശിച്ചു. അതു കേട്ട് കേരളവൎമ്മ വിദ്വാനായ ഒരു തമിഴ്ബ്രാഹ്മണനോടും കരുണാകരപ്പിഷാരടിയോടും കൂടി ദിക്സഞ്ചാരത്തിന്നു് ഇറങ്ങി. ചോളരാജ്യമായിരുന്നു ആദ്യത്തെ ലക്ഷ്യം. മാൎഗ്ഗമദ്ധ്യേ മുകിലന്റെ രാജ്യത്തു ചെന്നു. അവിടത്തെ നായകനായ മല്ലുത്തുരയുടെ ഭടന്മാർ സംശയിച്ചു് വിവരം അരമനയിൽ അറിയിച്ചു. മല്ലുത്തുര ഒരാനപ്പുറത്തു കയറി തമ്പുരാനെക്കാണ്മാൻ വന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹം അമ്പരന്നുപോയി. എന്തൊരു തേജസ്സാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തു കണ്ടതു്! അദ്ദേഹത്തിനെ മല്ലുത്തുര കൊട്ടാരത്തിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി യഥാവിധി സൽക്കരിച്ചു് അവിടെ താമസിപ്പിച്ചു. കുമാരന്റെ ശരീരകാന്തി കണ്ടു് തുരയുടെ പത്നിയായ ഉമ്മാൾക്കു് തന്റെ പുത്രിയെ അദ്ദേഹത്തിന്നു കല്യാണം കഴിച്ചുകൊടുക്കണമെന്നു് ആഗ്രഹം ജനിച്ചുവത്രെ. പക്ഷെ ജാത്യാചാരത്തിന്നു വിപരീതമാകയാൽ അദ്ദേഹം തുരയുടെ അപേക്ഷയെ തിരസ്കരിച്ചു. എന്നാൽ കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന വിദ്വാൻ പട്ടർ പറഞ്ഞു:—"ഹേയ് അതുകൊണ്ടു് എന്തു കുറവ്? ധാരാളം പൊന്നും പണവും നാട്ടിലേക്കു കൊണ്ടുപോകാം.

തങ്കക്കുടത്തിന് എവിടെ കറ പററാൻ പോകുന്നു. ഒന്നുമില്ല. നേരേമറിച്ച് തടസ്സം പറഞ്ഞാൽ ഒരു വലിയ ശത്രു ഉണ്ടാവുകയും ചെയ്യും." ഈ ഉപദേശം കേട്ട് കേരളവർമ്മ താരാവതിയെ കല്യാണം കഴിക്കയും, ഇരുവൎക്കും പുത്രസന്താനമില്ലായ്കയാൽ രാജ്യത്തിന് അവകാശിയായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ ആ രാജകുമാരിയെ ചടകൻ എന്ന മറവപ്രമാണിയും, മുടക്കൻ എന്ന തെലുങ്കനും പ്രണയിച്ചിരുന്നു. അവർ ഈ വിവരം അറിഞ്ഞ് തെലുങ്കന്റെ രാജധാനി ആക്രമിച്ചു. എന്നാൽ കേരളവർമ്മ എതിരിട്ട് അവരെ കൊന്നുകളഞ്ഞു. അങ്ങനെയിരിക്കെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിരോധത്തിനു പാത്രമായ ഏതാനും മറവന്മാർ ഒരു വാരത്തിനുള്ളിൽ അദ്ദേഹത്തിനെ നിഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ആര്യൻകോവിലിൽ സന്നിധിയിൽ വച്ച് പ്രതിജ്ഞ ചെയ്തു. ആ ഉപജാപവൃത്താന്തം ദേവിയുടെ കാരുണ്യത്താൽ സ്വപ്നത്തിൽ കണ്ട രാജാവ് പ്രിയപത്നിയേയും മററും ഉപേക്ഷിച്ച് ഒരു രാത്രി ചിങ്ങളത്തുറയിൽ ചെന്നു കപ്പലേറി പിറവേലിയിൽ എത്തിയിട്ട് താൻ കൊണ്ടുവന്നിരുന്ന ധനത്തെ ഉമാദേവിക്കു സമർപ്പിച്ചശേഷം അവരുടെ മുമ്പിൽ സാഷ്ടാംഗം നമസ്കരിച്ചു. ദേവിയാകട്ടെ,

'വാ മകനേയെൻറ അരികത്തെന്നു
മന്നത്തിരുമുടിതന്നെമുകന്നു'.

പിറവേലിനാടു തഴച്ചു; എല്ലാവരും സന്തുഷ്ടരായി.

ഉറക്കമുണർന്ന താരാവതിയോ? ഭർത്താവിനെക്കാണാതെ വ്യസനിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനെ കണ്ടുപിടിപ്പാനായി ദൂതന്മാരെ നിയോഗിച്ചു. അവർ കാശിവരെയുള്ള തീർത്ഥസ്ഥലങ്ങളിലെല്ലാം അന്വേഷിച്ചിട്ടും ഫലപ്പെട്ടില്ല. ഒടുവിൽ പരമാർത്ഥമറിഞ്ഞപ്പോൾ ആ സാധ്വി നാവു പിഴുതെടുത്ത് പ്രാണത്യാഗം ചെയ്തുവത്രേ.

അചിരേണ അദ്ദേഹത്തിന്റെ യൌവരാജ്യാഭിഷേകം ആഘോഷപൂർവം നടത്തപ്പെട്ടുവെങ്കിലും ദേശാടനത്തിലുള്ള ഇച്ഛ ശമിക്കായ്കയാൽ മാതാവിന്റെ അനുവാദത്തോടുകൂടി വർക്കല, കന്യാകുമാരി എന്നീ പുണ്യസ്ഥലങ്ങളെ ദർശിക്കുവാൻ പുറപ്പെട്ടു. വടക്കൻദിക്കുകളെല്ലാം കടന്ന് വർക്കല എത്തിയ

പ്പോൾ ആണ്ടിയണ്ണാവി എന്നൊരു തമിഴ്ബ്രാഹ്മണൻ കണ്ടു മുട്ടുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപദേശാനുസരണം ഉമയമ്മറാണിയെക്കാണ്മാനായി ആററുങ്ങലേക്കു തിരിക്കയും ചെയ്തു. ആ അവസരത്തിൽ രാജ്ഞി ശത്രുപീഡിതയായിരുന്നു എന്നു മാത്രമല്ല, പടവീടു പാലിക്കാൻ തക്ക കെല്പുള്ളവർ വേണാട്ടിൽ ഇല്ലാതെയും ഇരുന്നു. അതുകൊണ്ടു രാജ്ഞി ഇദ്ദേഹത്തിനെ തെരഞ്ഞെടുത്തു് പടവീട്ടിന് അധിപതിയാക്കി. അദ്ദേഹം ഒന്നാമതായി ദുർമ്മന്ത്രിമാരായിരുന്ന അനന്തൻപിള്ളയേയും, കോട്ടകാൽ ഉദയാൻപിള്ളയേയും കൊന്നുകളഞ്ഞിട്ടു് തൽസ്ഥാനങ്ങളിൽ മല്ലൻപിള്ള, നീലൻപിള്ള എന്നു രണ്ടുപേരെ നിയമിച്ചിട്ടു് എഴുപത്തിരണ്ടു മുന്നിലക്കാരെയും ഏർപ്പെടുത്തി. തമ്പുരാന്റെ ഉർജ്ജസ്വലമായ നടവടികൾ രസിക്കാത്ത മററു പതിനാറു മന്ത്രിമാർ അദ്ദേഹത്തിനെ വധിക്കാൻ തരംനോക്കിയിരുന്നു. അവർ ചില ഏഷണികൾ രാജ്ഞിയോടു പറകയും, അദ്ദേഹത്തിനെ ഗൂഢമായി നിഗ്രഹിപ്പാൻ അനുവാദം വാങ്ങിക്കയും ചെയ്തു. ഭദ്രകാളി ഈ അവസരത്തിലും അദ്ദേഹത്തിനു നേരിടാൻ പോകുന്ന വിപത്തിനെപ്പററി സ്വപ്നത്തിൽ അറിവിച്ചെങ്കിലും അദ്ദേഹം വകവച്ചില്ല.

അടുത്ത ദിവസം ഏതാനും സേവകന്മാരോടും നേമത്തുകാരനായ ഒരു പട്ടാണിയോടുംകൂടി തിരുവനന്തപുരത്തേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. ശത്രുക്കളും പിന്തുടർന്നു. റാണിയെ ദർശിച്ചിട്ടു് ഉറങ്ങാനായി കൊച്ചുകോയിക്കലേക്കു് എഴുന്നള്ളാൻ ഭാവിക്കവേ, അമ്മത്തമ്പുരാൻ തടസ്സം പറഞ്ഞു. വിധിയെ ആർക്കു തടുക്കാൻ കഴിയും? അദ്ദേഹം വകവച്ചില്ല. രാജ്ഞിയുടെ ഉപദേശാനുസരണം ഉടവാൾ തേവാരത്തുകോയിക്കലുള്ള ഒരു തൂണിൽ ബന്ധിച്ചുവച്ചിട്ടു് ഒരു ചുള്ളനാടൻകത്തി മാത്രം എടുത്തുംകൊണ്ടു തിരിച്ചു്, വലിയകോയിക്കൽനടയിൽ എത്തിയ മാത്രയിൽ പണ്ടാരത്തിൽകരപ്പിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ ഒളിച്ചുനിന്നിരുന്ന മന്ത്രിമാർ വളഞ്ഞു. മുന്നിലക്കാരെപ്പററി കുറെ പരാതികളെല്ലാം അറിവിച്ചു. അടുത്ത ദിവസം അതിനെപ്പററി അന്വേഷണം നടത്താമെന്നു കല്പിച്ചിട്ടു് അദ്ദേഹം പോവാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ, 'പോരാ, അവരെ ശിക്ഷിക്കുന്നതിലേക്കു് ഇപ്പോൾ തന്നെ കല്പന ഉണ്ടാകണം' എന്നു് അവർ ശഠിച്ചു. തമ്പുരാനാകട്ടെ ഒരു ഒലക്ക

ഷണം വാങ്ങി നീട്ടെഴുതിക്കൊണ്ടിരിക്കവേ, കറപ്പ് വേൽകൊണ്ട് നെഞ്ചത്ത് ഒരു കുത്തു കൊടുത്തു. പട്ടാണി ഓടി എത്തും മുമ്പേ രാജാവ് പരലോകം പ്രാപിച്ചു. മന്ത്രിമാരോട് പട്ടാണി കുറേനേരം പൊരുതു. എന്നാൽ ചെറുവള്ളിപ്പിള്ള അയാളേയും നിഗ്രഹിച്ചു. ഇങ്ങനെ അവർ രണ്ടുപേരും മരണം പ്രാപിച്ചിട്ടും കഥ അവസാനിച്ചില്ല. തമ്പുരാനും അനുചരനും ശിവലോകം പ്രാപിച്ചു. ശ്രീപരമേശ്വരൻ ചിത്രഗുപ്തരെ വിളിച്ച് ഇവരെ സംബന്ധിച്ച കണക്കുകൾ ഹാജരാക്കാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. അറുതി അററു വന്നവരല്ലെന്നു കാണുകയാൽ പരമേശ്വരൻ അവൎക്ക് 'പുത്തുവാതു' എന്ന പേർ നല്കിയിട്ട് ആയുധങ്ങളും കൊടുത്ത് അവരെ ഭൂമിയിലേയ്ക്കു തന്നെ അയച്ചു. പല പുണ്യസ്ഥലങ്ങളെ നശിപ്പിച്ചശേഷം അവർ തിരുവനന്തപുരത്തു വന്ന് കറപ്പിനേയും മററും കൊന്നിട്ട് ശ്രീപത്മനാഭക്ഷേത്രത്തിന്റെ കിഴക്കേഗോപുരവാതുക്കൽ എത്തിയപ്പോൾ ഭഗവാൻ 'എന്നാണെ എന്റെ ദേശത്തെ നശിപ്പിക്കരുതേ' എന്ന് ആജ്ഞാപിക്കയാൽ, അവർ ആ ഉദ്യമത്തിൽനിന്നു പിൻവാങ്ങി. അത്താഴം കൊടുപ്പിച്ച പട്ടും പരിവട്ടവും വാങ്ങിക്കൊണ്ട് അവർ സന്തുഷ്ടരായി. ഇങ്ങിനെയാണ് കഥ.

ഈ കഥയിൽ നെല്ലേതു പതിരേതു എന്നു നിൎണ്ണയിക്കാൻ വിഷമമുണ്ടെങ്കിലും ഒട്ടു വളരെ പരമാൎത്ഥസംഗതികൾ അടങ്ങിയിരുപ്പുണ്ടെന്നുള്ളത് അനപലപനീയമാകുന്നു. കേരളത്തിന്റെ വെളിയിൽ മുഹമ്മദീയരും ഹിന്ദുക്കളും തമ്മിൽ വിവാഹബന്ധം ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്നുള്ള സംഗതിയിൽ സംശയമില്ലാതിരിക്കെ താനാവതിയുടെ കഥ അവിശ്വസിക്കണമെന്നില്ല. മുകിലന്റെ ആക്രമണത്തെപ്പററി ഒന്നും പറയാതിരുന്നതെന്താണാവോ?

മലയാളനാട്ടിലെ അന്നത്തെ സ്ഥിതി:—

പതിനേഴാം നൂററാണ്ടിൽ വടക്കേ മലയാളത്തിന്റെ കഥ അരാജകാവസ്ഥയിലാണിരുന്നത്. ൧൫൬൪-ൽ കോലത്തിരി വടകരക്കോട്ട കടത്തനാട്ടുരാജാവിന് ഏല്പിച്ചുകൊടുത്തതിനോടുകൂടി കോലത്തുനാട്ടുസ്വരൂപം അധഃപതിച്ചു. കപ്പൽ വ്യാപാരം മുഴുവനും കടത്തനാട്ടിന് അധീനമായി. ൧൬൦൦-ൽ

കുഞ്ഞാലിമരയ്ക്കാരുടെ വധത്തിനുശേഷം കടൽക്കൊള്ളക്കാരായിരുന്ന മരയ്ക്കാന്മാർ സാമൂതിരിയുടെ മേല്ക്കോയ്മയെ ഉപേക്ഷിച്ച് കടത്തനാട്ടിന്റെ കീഴിൽ ആയിത്തീർന്നു. ഇങ്ങനെ കടലിന്മേലുള്ള അധികാരവും കടത്തനാട്ടിനു ലഭിച്ചു. കവ്വായിപ്പുഴയുടെ വടക്കുള്ള കോലത്തിരിരാജ്യമെല്ലാം നീലേശ്വരംരാജാവും സ്വാധീനപ്പെടുത്തി. കോട്ടയത്തിന്റെ ചില ഭാഗങ്ങൾ ഇരുവഴിനമ്പിയാരുടേയും ബാക്കി കോട്ടയംരാജാവിന്റേയും അധീനത്തിൽ വന്നു. ക്രമേണ പ്രബലനായ ഒരു കോട്ടയംരാജാവ് വയനാട്ടും താമരശ്ശേരിയും കൂടി പിടിച്ചെടുത്ത് തന്റെ ശക്തിയെ വർദ്ധിപ്പിച്ചുതുടങ്ങി. ഇങ്ങനെ കോലത്തിരിരാജ്യം കേരളവർമ്മരാജാവിന്റെ കാലത്ത് കോലത്തിരി, കണ്ണൂർ, നീലേശ്വരം, കോട്ടയം, കടത്തനാട് എന്നിങ്ങനെ അഞ്ചു രാജാക്കന്മാരുടെ കീഴിലാണ് സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നത്. അവയിൽ കടത്തനാട് വളരെ പ്രബലമായി; കോട്ടയം ക്രമേണ പ്രാബല്യം വർദ്ധിപ്പിച്ചുകൊണ്ടും ഇരുന്നു. എന്നാൽ ഈ അഞ്ചു രാജ്യങ്ങളും പരസ്പരം കലഹിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതിനാൽ അവക്ക് സ്വയമേ ശത്രുനിരോധനത്തിനു ശക്തിയില്ലാതെയായി.

തെക്കേമലയാളത്തിലെ സ്ഥിതിയും പരിതാപകരമായിരുന്നു. കൊച്ചിയും സാമൂതിരിയും തമ്മിലുണ്ടായിരുന്ന വിരോധം നിമിത്തം സൗകര്യമുള്ളപ്പോഴൊക്കെ അവിടത്തെ സാമന്തരാജാക്കന്മാർ സാമൂതിരിക്കു വിരോധമായി പ്രവർത്തിച്ചുവന്നു. സാമൂതിരിയുടെ സാമന്തരായ താനൂർരാജാവ് രഹസ്യമായി പോർത്തുഗീസുകാരെ സഹായിക്കുകയും ചാലിയത്ത് ഒരു കോട്ട കെട്ടാൻ അനുവാദം കൊടുക്കയും ചെയ്തു. കോഴിക്കോട്ട് ലന്തക്കാർക്ക് അനുകൂലമായി വർത്തിച്ച് പറങ്കികൾക്കു വിപരീതമായും നിലകൊണ്ടു. കൊച്ചി പോർത്തുഗീസുകാരേയും സഹായിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇങ്ങനെ പറങ്കികളും ലന്തക്കാരുമായുണ്ടായ മത്സരത്തിൽ ഈ രാജ്യങ്ങളും ഇടപെടേണ്ടതായി വന്നു. സാമൂതിരിയുടെ സമരതൃഷ്ണ നശിച്ചിരുന്നില്ല; എന്നാൽ അദ്ദേഹം പിടിച്ചടക്കിയ രാജ്യങ്ങളിൽ ശരിയായ ഭരണക്രമങ്ങളൊന്നും ഏർപ്പെടുത്താതെ പടവെട്ടുന്നതിൽ മാത്രം ജാഗരൂകനായിരുന്നതിനാൽ കീഴടങ്ങിയ രാജസ്വരൂപങ്ങൾ സ്വാശ്രയശക്തിയില്ലാത്തവയായി നശിക്കാൻ തുടങ്ങി. കൊച്ചിയും, കൊടുങ്ങ

ല്പൂരും സാമൂതിരിയുടെ ക്രൂരതയോടെയുള്ള ആക്രമണം നിമിത്തം വളരെ ഞെരുങ്ങി. തെക്ക് വേണാട്ടിലും അന്തഃഛിദ്രങ്ങൾ ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരുന്നു. നെടുമങ്ങാട്ടുരാജാവായ കേരളവൎമ്മർ ഇളയിടത്തുസ്വരൂപത്തിലെ ജനങ്ങളോടു ചേൎന്നുകൊണ്ട് വേണാടും സ്വാധീനപ്പെടുത്താൻ നോക്കി; ഫലിച്ചില്ലെങ്കിലും അതു വലിയ കുഴപ്പങ്ങൾക്ക് ഇട വരുത്തി. ആ അവസ്ഥയിലാണ് മുകിലൻെറ ആക്രമണം നേരിട്ടതും ഉമയമ്മറാണിയുടേയും കോട്ടയം കേരളവൎമ്മയുടേയും സാമൎത്ഥ്യത്താൽ ലഹള അചിരേണ ഒതുങ്ങിയതും. വടക്കുംകൂർ, ചെമ്പകശ്ശേരി ഈ രാജ്യങ്ങൾ മിക്കവാറും കൊച്ചിയുടെ അധികാരത്തെ തിരസ്കരിച്ച് സ്വാതന്ത്ര്യം പ്രാപിച്ചുകഴിഞ്ഞു.

ജീവിതരീതിയിലും യുദ്ധസമ്പ്രദായത്തിലും വലിയ വ്യത്യാസങ്ങൾ വന്നുചേൎന്നു. വലിയ തോക്കുകൾ യുദ്ധങ്ങളിൽ ഉപയോഗിക്കാൻ തുടങ്ങി. പുതിയ പടക്കപ്പലുകൾ നടപ്പിൽ വന്നു. പ്രജാജനങ്ങളുടേയും നാട്ടുകാരുടേയും ഇടയിൽ ആയുധാഭ്യാസത്തിലുള്ള താല്പര്യം കുറഞ്ഞുതുടങ്ങി. അക്ഷരാഭ്യാസത്തിൽ ജനങ്ങൾക്ക് അഭിരുചി വൎദ്ധിച്ചു. പതിനാറാംശതകത്തിൽതന്നെ—ആയതു ൧൫൭൭-ൽ—അച്ചടിയന്ത്രം മലയാളക്കരയിൽ നടപ്പിൽ വന്നു. ൧൬൭൮-ൽ ബൊമ്പായിനഗരത്തിൽവച്ച് അച്ചടിപ്പിച്ച ഒരു ക്രൈസ്തവവേദപുസ്തകം കാണ്മാനുണ്ട്. വൃത്ത–ഠമാണ്ടിടസ്സ്, മലയാളത്തിലെ ഔഷധികളുടെ പേരുകൾ അടങ്ങിയതും പന്ത്രണ്ട് അധ്യായങ്ങളുള്ളതുമായ മലബാറിക് എന്നൊരു ഗ്രന്ഥം ഡച്ചുകാർ അച്ചടിപ്പിച്ചു. ഇങ്ങനെ ഇരിക്കവേയാണ് ഇംഗ്ലീഷുകാരും ഫ്രഞ്ചുകാരും ഇന്ത്യയുമായി നേരിട്ട കച്ചവടത്തിൽ ഏൎപ്പെട്ടതു്. അവർ ഇദംപ്രഥമമായി മലയാളത്തു പ്രവേശിച്ചതു് ൧൬൧൫-ൽ ആയിരുന്നു. അക്കൊല്ലം ക്യാപ്റ്റൻ കീലാങ്ങ് എന്നൊരാൾ കൊടുങ്ങല്ലൂരിൽ താമസിച്ചിരുന്ന സാമൂതിരിയെക്കണ്ട് വ്യാപാരം സംബന്ധിച്ച ഒരു കരാർ ചെയ്യുകയും കോഴിക്കോട്ട് ഒരു പണ്ടകശാല നിൎമ്മിക്കയും ചെയ്തു. പോൎത്തുഗീസുകാരെ തോല്പിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ സഹായം ലഭിക്കുമെന്നായിരുന്നു സാമൂതിരിയുടെ പ്രതീക്ഷ. പറങ്കികളുടേയും ഇംഗ്ലീഷുകാരുടേയും സൌ

ഹാർദ്ദബന്ധമറിഞ്ഞതു മൂലമല്ലു് അദ്ദേഹം അവൎക്കു യാതൊരു സഹായവും ചെയ്തുകൊടുത്തില്ല. തന്നിമിത്തം അവരുടെ കച്ചവടം അഭിവൃദ്ധിയെ പ്രാപിച്ചുമില്ല. പിന്നീടു് ഇംഗ്ലീഷുകാർ കൊച്ചിയിൽ ഒരു വ്യാപാരശാല ഏൎപ്പെടുത്തി. എന്നാൽ ൮൩൮-ൽ കൊച്ചീപ്പട്ടണം പറങ്കികളുടെ കയ്യിൽനിന്നു ലന്തക്കാൎക്കു ലഭിച്ചപ്പോൾ, ഇംഗ്ലീഷുകാർ അവിടെ നിന്നു നിഷ്കാസിതരായി. അതുകൊണ്ടു് അവർ പൊന്നാനിയിൽ വന്നു് ഒരു പണ്ടകശാല കെട്ടി സാമൂതിരിയുടെ രക്ഷാകൎത്തൃത്വത്തിൽ വാണിജ്യം തുടങ്ങി. രണ്ടു് ഇംഗ്ലീഷുകാൎക്കു് കോഴിക്കോട്ടു് താമസിക്കാൻ കോഴിക്കോട്ടു രാജാവു് അനുവാദവും കൊടുത്തു. ആംഗ്ലേയർ പിന്നീടു് ൮൫൮-ൽ കോലത്തിരിയുടെ അനുവാദത്തോടുകൂടി തലശ്ശേരിയിൽ ഒരു പണ്ടകശാല സ്ഥാപിച്ചുവെങ്കിലും കുറുങ്ങോട്ടുനായരുടെ എതിൎപ്പുകൊണ്ടു് അതു് കുറെക്കാലത്തേയ്ക്കു് അഭിവൃദ്ധിയെ പ്രാപിച്ചില്ല. എന്നാൽ കോലത്തിരി ഇടപെട്ടു് നായരുടെ വിരോധത്തെ ശമിപ്പിച്ചു. അതുകൊണ്ടു് ൮൮൩-ൽ അവർ കടൽവക്കത്തു് കുന്നിന്മേൽ ഒരു കോട്ട നിൎമ്മിച്ചു. ൮൫൯-ൽ ആറ്റുങ്ങൽറാണിയുടെ അനുവാദത്തോടുകൂടി ഇംഗ്ലീഷുകാർ അഞ്ചുതെങ്ങിലും ഒരു പണ്ടകശാല സ്ഥാപിച്ചു് കച്ചവടം തുടങ്ങി. അന്നു നാടു വാണിരുന്നതു് ഉമയമ്മറാണിയായിരുന്നു എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ആ വഴിക്കാണു് കഴക്കൂട്ടത്തു പിള്ള തുടങ്ങിയ ചില എട്ടുവീടർ രാജ്ഞിക്കു വിപരീതമായി തീൎന്നതെന്നു്, ഒരു പഴയ പാട്ടിൽനിന്നു വ്യക്തമാകുന്നു. ൮൭൦-ൽ അവർ അഞ്ചുതെങ്ങിൽ ഒരു കോട്ടയും പണിയിച്ചു.

പരന്ത്രീസുകാരുടെ വരവോടുകൂടി മലയാളനാട്ടിൽ അന്തഃഛിദ്രങ്ങളും ലഹളകളും വർദ്ധിച്ചുതുടങ്ങി. കോട്ടയത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം ഇരുവാഴിനാട്ടിലെ കുറുങ്ങോട്ടുനായൎക്കായിരുന്നല്ലോ. അദ്ദേഹത്തിനു് ഇംഗ്ലീഷുകാരോടു രസമില്ലാതിരുന്നു എന്നു് മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അതിനാൽ അവരെ ഇന്നാട്ടിൽനിന്നു് ഓട്ടിപ്പായിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി അദ്ദേഹം പരന്ത്രീസുകാരുമായി ഒരു സന്ധിക്കരാറു ചെയ്തു. അനന്തരം ഇരുകൂട്ടരും ഇംഗ്ലീഷുകാരെ തലശ്ശേരിയിൽനിന്നു് ഓട്ടിപ്പായിക്കാൻ ഒരു

ങ്ങളം തുടങ്ങി. ഇംഗ്ലീഷുകാരാകട്ടെ കടത്തനാട്ടുരാജാവിനെ ചെന്നു കണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിനെക്കൊണ്ടു് മയ്യഴി ആക്രമിപ്പിച്ചു. അനന്തരം അവർ ഇരുവാഴിനാട്ടിലെ ഇളംകൂറിനേയും ചില പ്രഭുക്കന്മാരെയും കോഴ കൊടുത്തു സ്വാധീനപ്പെടുത്തി, അവിടെ അന്തഃഛിദ്രങ്ങളം ഉണ്ടാക്കി.

൧൬൬൩-ൽ പറങ്കികളിൽനിന്നും കണ്ണൂരിലെ ആഞ്ജിലോക്കോട്ട ലന്തക്കാർക്കു ലഭിച്ചിരുന്നു. തണ്ടുതറയിലെ കുരുമുളകു മുഴുവനും കരസ്ഥമാക്കാൻ വേണ്ടി ഈ ലന്തക്കാർ ആലിരാജാവുമായി സഖ്യംചെയ്തു. അന്നു് ധർമ്മപട്ടം എന്ന ദ്വീപ് ആലിരാജാവിന്റെ വകയായിരുന്നു. അതു ലന്തക്കാർക്കു കൈവശപ്പെട്ടുപോയാൽ തലശ്ശേരിയുമായുള്ള വ്യാപാരത്തിനു കോട്ടം സംഭവിക്കുമെന്നു കണ്ടിട്ടു്, ഇംഗ്ലീഷുകാർ കോട്ടയം രാജാവിനെക്കൊണ്ടു് ആലിയെ പുറത്താക്കി. ഇരുവാഴിയിലെ ഇളംകൂറുനമ്പിയാരും ഇംഗ്ലീഷുകാർക്കു് അനുകൂലമായി നിന്നു. അതിനു പ്രതിഫലമായി ഒട്ടു വളരെ പണം കമ്പനിക്കാർ അദ്ദേഹത്തിനു നൽകി. ഇളംകൂറാകട്ടെ, ഇരുവാഴിനാട്ടു്, ധർമ്മപട്ടണം, തണ്ടുതറ എന്നീ സ്ഥലങ്ങളിലെ കുരുമുളകുവ്യാപാരത്തിനുള്ള അവകാശം ഇംഗ്ലീഷുകാർക്കു കൊടുത്തു.

ഇപ്രകാരം യൂറോപ്യരുടെ വരവു് മലയാളക്കരയിൽ അന്തഃഛിദ്രങ്ങൾക്കും രാജാക്കന്മാരുടെ ദൌർബല്യത്തിനും കാരണമാക്കി.

പടപ്പാട്ടു്:—

'കല്പകവൃക്ഷത്തിന്റെ ശില്പമാം കൊമ്പുതന്മേൽ' കല്പിതമായ കൂട്ടിൽ വസിക്കുന്ന കിളിപ്പെണ്ണിനെക്കൊണ്ടു പറയിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ ഇതു് ഒരു കിളിപ്പാട്ടാണു്. കവി ആരെന്നു നിശ്ചയമില്ല. സാമാന്യം വ്യുൽപത്തിയും നല്ല ഭാവനാശക്തിയും വേണ്ടുവോളം ദേശചരിത്രജ്ഞാനവും ഉള്ള ആളായിരുന്നു എന്നു് ഈ കൃതിയിൽനിന്നു തെളിയുന്നു. 'വാനിടത്തമ്പിളിത്തെല്ലുപോലെ കണ്ട കരം താനെടുത്തുയർത്തിനിന്നൂഴകേറുന്ന ബാലൻ' എന്ന മട്ടിൽ, ക്രിസ്ത്വബ്ദം പതിനേഴാംശതകത്തിൽ കൊച്ചിയിൽ നടന്ന താവഴിവഴക്കിനെ അധികരിച്ചു് ഒരു കാവ്യം ചമയ്ക്കാൻ കവി ഉദ്ദേശിച്ചു. അതു സർവ്വഥാ സഫലമാവുകയും ചെയ്തു.

പടപ്പാട്ട് ആറു പാദങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഒന്നാംപാദം,

'കേരളമടക്കിവാണീടിന മുടിമന്നൻ
ചേരമാൻ മരുമകന്നാഴിയിൽ കൊടുത്തൊരു
നാടൻ പന്തീരുകാതം വാഴും പെരുമ്പടപ്പിൽ
ക്രമലർ കാലന്മാരാം മന്നവർ പലർ വാണു'

എന്നിങ്ങനെ കൊച്ചി രാജ്യോൽപത്തിയെപ്പററിയുള്ള ഐതിഹ്യപ്രശംസയോടുകൂടി സമാരംഭിക്കുന്നു. പെരുമാളുടെ മരുമക്കളായി അഞ്ചു പെൺവഴിത്തമ്പുരാക്കന്മാരുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും, അവരിൽ എളയമ്മത്തമ്പുരാട്ടിക്കു മാത്രമേ പുരുഷസന്താനങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളുവെന്നും, അതുനിമിത്തം കൊച്ചി രാജ്യവാഴ്ച എളയതാവഴിയ്ക്കായിത്തീൎന്നുവെന്നും ആണല്ലോ ഐതിഹ്യം. കാലക്രമേണ അഞ്ചു താവഴിയിലും പുരുഷസന്താനങ്ങൾ ഉദിച്ചു. അവരിൽ മൂത്ത തമ്പുരാൻ നാടു വാഴണമെന്നുള്ള ഏർപ്പാടുണ്ടാവുകയും, എല്ലാത്താവഴിക്കാൎക്കും പ്രത്യേകം താമസിക്കുന്നതിന് പ്രത്യേകം കോവിലകങ്ങൾ വന്നേരിയിൽ പണിയിക്കയും ചെയ്തു.

ഈ താവഴികളെ പടപ്പാട്ടിൽ ഇങ്ങനെ നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നു.

'മൂത്തതാവഴി, ഇളതാവഴി മുരിങ്ങൂരും
പേത്രും ചാഴിയൂർപിന്നെപ്പുഞ്ഞമം പള്ളുരുത്തി'

ഈ താവഴിക്കാരിൽ ഇളയ താവഴി മാത്രം തഴച്ചു വരികയാൽ വീണ്ടും പ്രബലമായ്ത്തീൎന്നു. അങ്ങനെ രാജവാഴ്ച വീണ്ടും അതിന്നുതന്നെ ലഭിക്കാനിടയായി. അങ്ങനെ ഇരിക്കേ,

കാലമൊട്ടേറെച്ചെന്ന കാലത്തു മന്നവന്മാർ
നാലുപേരായി; പിന്നെപ്പെററവരുണ്ടായ്വരുവാനും
കണ്ടില്ല വഴിയെന്നു മന്നരുമമാത്യരു-
മിണ്ടൽ പൂണ്ടിതു ബന്ധുവൎഗ്ഗവും പ്രജകളും.

അന്നു നാടുവാണിരുന്ന വീരകേരളവൎമ്മ ഇങ്ങനെ നിയോഗിച്ചു:—

താവഴിയഞ്ചിലാമിയുമൊടുക്കവും
തന്നിലുൽപന്നരായ മന്നരിൽ ഗുണവാന്മാർ
ഇന്നവരെന്ന് നോക്കിപ്പലർക്കും തെളിയവേ
ഉണ്ണികളാകാം.........................

ഇങ്ങനെ മൂത്ത താവഴിയിൽനിന്നും പള്ളുരുത്തിയിൽനിന്നും 'ജാതകം നന്നായിട്ടും, ബുദ്ധിശക്തി ഉണ്ടായിട്ടും ഉള്ളവരെ ഒത്തു വയ്ക്കണ'മെന്നുള്ള നിർദ്ദേശമനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനു മുമ്പ് അദ്ദേഹം നാടുനീങ്ങി. മററു മൂന്നു രാജാക്കന്മാരും കൂടി ശേഷക്രിയകൾ നടത്തി. അല്പകാലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ,

'മൂവരിലിളമയായ് മേവിന രാമവർമ്മർ
പൂവിശിഖസമൻ ഭൂപതി മഹാബലൻ
ആദിതേയാലയത്തിലായിതങ്ങുടൽ വേറായ്
ആധിതോയത്തിൽ വീണാർ ഹാ വിധിയെന്നു ജനം'

ഇപ്രകാരം രണ്ടുപേർ മാത്രം ശേഷിച്ചു. അവർ വീരകേരളവർമ്മരുടെ നിർദ്ദേശാനുസൃതം മൂത്ത താവഴിയിൽനിന്നും പള്ളുരുത്തിയിൽനിന്നും ദത്തെടുത്തു.

കോട്ടയിൽ മരുവുന്ന പരദേശികളും * പിന്നെ
ചോതരക്കൂറിൽ വമ്പും മുമ്പും വെണ്മയും ചേരും
ചേതോമോഹനരൂപൻ ബിംബിലീശചന്ദ്രനാം$
വമ്പെഴും നെടുന്തളി വാഴും വിണ്ണണിക്കോട്ട–
ത്തമ്പെഴും മഹീസുരമന്നനും¶ തെളിഞ്ഞിതു.
ചെമ്പകശ്ശേരി വാഴും ദേവനാരായണർക്കു–
മിമ്പം വന്നിതു മാടമന്നവരുണ്ടാകയാൽ.

എളയ താവഴിയിലെ മററു രണ്ടു രാജാക്കന്മാരും നാടുനീങ്ങിയപ്പോൾ,

വൈരസ്യമുണ്ടാകുന്ന ദത്തരാം മന്നർ തമ്മിൽ
പാരതിന്നൊരു മുടിവായതുമതുതന്നെ.

ഇങ്ങനെ മുൻ പറഞ്ഞ ദത്ത് താവഴിവഴക്കിനും കൊച്ചിയുടെ ബലക്ഷയത്തിനും ഹേതുവായ് ഭവിച്ചു.

* പാതികൾ. $ വടക്കുംകൂർ രാജാവ്. ¶ പറവൂർ രാജാവ്.

നല്ല ചെമ്പകശ്ശേരി വാഴും വെടിയർകോനും
ഒന്നിച്ചുകൂടിപ്പള്ളിവിരുത്തി നൃപനുമായ്
നന്നായി നിരൂപിച്ചു "മൂത്ത താവഴിയിന്നു
വന്നോരെ നീക്കംചെയ്തു വാഴണം നമുക്കിനി
ഈശ്വരവിലാസങ്ങളെന്തു പിന്നേടം ചൊൽവൂ"

കരപ്പുറവും ചെമ്പകശ്ശേരിയോട് യോജിച്ചുനിന്നുംകൊണ്ട് പള്ളുരുത്തിശ്ശാഖയിലെ വീരകേരളവർമ്മരെ സഹായിപ്പാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. അങ്ങനെ ഇരിക്കേ,

മൂത്തതാവഴിമന്നൻ മുട്ടത്തിന്നെഴുന്നള്ളി;
അറ്റത്തു കരപ്പുറത്തുള്ള ലോകരും കൂടി
വെടിവെപ്പിച്ചു പള്ളുവിരുത്തി വാഴും മന്നൻ
തിരിച്ചു പള്ളിയോടം തുറവൂരടുത്തുടൻ
ഇരുന്നു വിവശനായ് മൂത്തതാവഴി നൃപൻ.

പള്ളുരുത്തിത്തമ്പുരാൻ അദ്ദേഹത്തിനേയും ബന്ധുവായ മങ്ങാട്ടു മേനോനേയും തോല്പിച്ചു; മൂത്ത താവഴിത്തമ്പുരാനായ രാമവർമ്മർ കൊച്ചിയിൽനിന്നും ഭ്രഷ്ടനാക്കപ്പെട്ടു. കവിയുടെ പക്ഷപാതം ഏതു വഴിക്കെന്ന് താഴെ ചേർന്ന വരികളിൽനിന്നു കാണാം.

കുന്തീനന്ദനന്മാരെഗ്ഗാന്ധാരീതനയന്മാർ
ചൂതിൽ തോല്പിച്ചു നാടു വാണപോൽ പാരതന്നിൽ
എന്നതുപോലെ മൂത്ത താവഴി മന്നവർക്കു
വന്നിതു വിധിമതമെന്നതേ പറയാവൂ.
രാമവർമ്മരും തമ്പിയും പിഴകീത്തു
രാമദേവനും തമ്പിതാനുമെന്നതുപോലെ.

ഇത്ര വളരെ ദേശചരിത്രജ്ഞാനം ഉണ്ടായിരുന്നിട്ടും ഈ വഴക്കിനൊക്കെ സൂത്രധാരത്വം വഹിച്ചത് വിദേശവ്യാപാരികളായിരുന്നു എന്ന് കവിയ്ക്കു കാണ്മാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. പക്ഷേ എങ്ങനെ അറിയും? പറങ്കിയും ലന്തയും 'ഞാനൊന്നുമറിഞ്ഞില്ലേ രാമനാരായണ' എന്ന മട്ടിൽ വർത്തിച്ചതേയുള്ളൂ. ഒടുവിൽ സഹായിപ്പാനെന്ന മട്ടിലും, എന്നാൽ സ്വാർത്ഥലാ

ഭത്തിന്നു വേണ്ടി മാത്രവും അവർ ഓരോ വശത്തു ചേൎന്നു. മങ്ങാട്ടച്ചൻ കോഴിക്കോട്ടേയ്ക്കു മാറി. അദ്ദേഹം കോഴിക്കോട്ടു സാമൂതിരിയുടെ മന്ത്രിയായിരുന്നല്ലോ. കോഴിക്കോട്ട് സാമൂതിരി പറങ്കികളോടുള്ള വിരോധത്താൽ ഡച്ചുകാരുടെ ബന്ധുവായ രാമവൎമ്മരെ സഹായിപ്പാൻ പുറപ്പെട്ടതിൽ അത്ഭുതപ്പെടാനില്ല. 'ബന്ധുക്കൾ നമുക്കിനിയാരുള്ളുവെന്നുള്ളതും' ചിന്തിച്ചു ചിന്തിച്ചു രാമവൎമ്മർ വസിക്കവേ,

വീരകേരളനൃപൻ മന്ത്രികളോടുംകൂടി
പാരാതെ നിരൂപിച്ചു തന്നനന്തരവനായ്
ചാഴിയൂരരചനെ മുത്തുകോൾക്കയും ചെയ്തു.

അങ്ങനെ ഇരിക്കെ വീരകേരളവൎമ്മർ മരിക്കയും ചാഴിയൂര-രചൻ രാജ്യഭാരം ഏല്ക്കയും ചെയ്തു. മൂത്ത താവഴിത്തമ്പുരാക്കന്മാർ തത്സമയം മണക്കുളത്തു നമ്പിടിയുടെ സഹായം അൎത്ഥിച്ചു. നമ്പിടിയാകട്ടെ,

'വാട്ടമുണ്ടാകവേണ്ടാ മാനസത്തിങ്കലൊരു
കൂട്ടു ഞാനുണ്ടെന്നു പറയുകയാൽ,
ചൊല്ലെഴും പൂന്തുറേശൻ * പാഞ്ഞങ്ങു തന്നിക്കെന്നു
തള്ളലോടതു കേട്ടു മൂത്ത താവഴിമന്നൻ
തെക്കംകൈലാസമായ തൃശ്ശിവപേരൂർ ചെന്നു'

പട കൂട്ടി, അവിടെ വാണിരുന്ന ചാഴിയൂർത്തമ്പുരാനോട് എതിരിട്ടു.

ചാഴിയൂരരചനും മൂത്ത താവഴിക്കോനും
കോഴ കൂടാതെ പട തുടൎന്നോരനന്തരം
നമ്പിടി നായന്മാരോടൊന്നിച്ചു ചേൎന്നീടിനാൻ.
വമ്പെഴും ശിവപേരൂരങ്ങാടിതന്നിലപ്പോൾ
ചാഴിയൂരരചന്റെ ചേകവർ കണ്ടു വെട്ടി,
പാഴിലല്ലെന്നുവച്ചു നമ്പിടിതന്നെക്കൊന്നു.
ബന്ധുവായ് നമുക്കുപകാരാൎത്ഥം പടയോടും
അന്തരാ വന്നാൻ മണക്കുളത്തിലരചനും

* കോഴിക്കോട്ടു രാജാവ്.

അന്തമാക്കിനാരവർ ചിന്തയിൽനിന്നിക്കാലം
പാങ്ങിനി നമുക്കാരുമില്ലല്ലോ പടയ്ക്കിപ്പോൾ
വാങ്ങുകേയുള്ളുവെന്നു വാങ്ങിച്ചു പെരുമ്പട.

ഇങ്ങനെ മൂത്ത താവഴിമന്നനായ രാമവർമ്മർ പരാജിതനായി. എന്നാൽ ബന്ധുവായ നമ്പിടിയുടെ മരണത്തെപ്പററി കേട്ട സാമൂതിരി കുപിതനായി.

‘വെട്ടേണം പടയിനി നമ്മുടെ മണ്ടകളും
വെട്ടേററു ശിവപേരൂർ കിട്ടുവോളവുമെന്ന്’

അദ്ദേഹം ആലോചിച്ചിരിക്കവേ, മൂത്ത താവഴിമന്നൻ സാമൂതിരിയെ ചെന്നുകണ്ട് സഹായമപേക്ഷിച്ചു. അദ്ദേഹമാകട്ടെ,

‘ബന്ധു ഞാനെങ്ങു നാടു വാഴിപ്പനെന്നിങ്ങനെ
ചിന്തിച്ചു ചൊല്ലി’യിട്ട് വൻപടയും കൂട്ടി യുദ്ധത്തിന് ഒരുങ്ങിയിരിക്കവേ, ചാഴിയൂർ രാജാവായ രാമവർമ്മ നാടുനീങ്ങി. ഇതു ക്രിസ്ത്വബ്ദം ൧൬൯൬-ൽ ആയിരുന്നു. സാമൂതിരി തൃശ്ശിവപേരൂരേയ്ക്കു തിരിച്ചു. അന്ന് അവിടെ കൊച്ചിയിലെ റാണി ഗംഗാധരലക്ഷ്മി താമസിച്ചിരുന്നു.

‘അക്കാലം പെരുമ്പടപ്പിങ്കലേ പിറന്നുള്ള
ചൊല്ലേറുന്നൊരു വീരത്തം വൻപടജാലങ്ങളും
രാഘവനെന്നുപേരായുള്ള വാഴ്ന്നകോയിലും
ചക്രിസമൻ പാലിയത്തു മേനവൻതാനും
അറിയത്തിട്ടൂരിയ മംഗലമൊരുമിച്ചു
വാരിധിഗിരിരാജനോടമർ ചെയ്യുംപോലെ
കന്നിക്കപ്പോലും പോരിന്നേതുമേ വഴുതാതെ
മൂന്നുനാലഞ്ചുവർഷം കഴിഞ്ഞൊരനന്തരം
നിന്നിനിപ്പോരുകതെന്നുടൻ നിരൂപിച്ചു
അന്നു രാഘവൻ കോയിലമ്മതമ്പുരാനെയും
കൊണ്ടഥ പുക്കു നല്ല കൊച്ചിയിൽ കോയിലകം’

പാലിയത്തു മേനോന്റെ പട പിൻവാങ്ങി. സാമൂതിരിക്കു തൃശ്ശിവപേരൂർ സ്വാധീനമാവുകയും ചെയ്തു. അക്കാലത്തെ കേരളീയരാജാക്കന്മാരിൽ ഏററവും പ്രബലൻ മാനവി

നായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആക്രമണം ഉണ്ടാവുമെന്ന് കൊച്ചിയും കൊടുങ്ങല്ലൂരും കരപ്പുറവും ഭയപ്പെട്ടു.

പൂന്തുറേശന്റെ പട വരവു തടുപ്പതി-
നെന്തൊരു കഴിവെന്നു ചിന്തിച്ചു കല്പിച്ചു
വീരിയം പൂണ്ട കരപ്പുറത്തേഴായിരവും
നേരോടെയെഴുപത്തിരണ്ടു മാടമ്പികളും
പത്തെണ്ണം നൂറിൽപ്പൊരുകീഴ്ത്തൂരു രണ്ടുംകൂടി-
യൊത്തെണ്ണീടുന്നോളെണ്ണമുള്ള മേനവന്മാരും
ഒത്തു മറവുള്ള ബന്ധുജനത്തിനോടുകൂടി
ഒത്തു കൊള്ളുവാൻ വേട്ട മന്നനെച്ചെന്നുകണ്ടു.
കാര്യങ്ങളോരോതരം കേൾപ്പിച്ചനേരത്തിങ്കൽ
കാരിയക്കാരന്മാരും വല്ലവർകോനുംകൂടെ
ഓരോരോ കാര്യങ്ങളെച്ചിന്തിച്ചു നരപതി.
പാരതിൽ പുകൾ പൊങ്ങും വീരിയമോടത്തിങ്കൽ
ചോതരക്കൂറെന്നുപേരാകിയ സ്വരൂപത്തിൻ-
കാതലായുള്ള ജനം വന്നപേക്ഷിച്ചുമൂലം
ചെല്ലാഞ്ഞാൽ മതിപോരായെന്നതുതന്നെയല്ല
ചൊല്ലെഴും പൂന്തുറോനെപ്പേടിച്ചെന്നതും വരും.
എല്ലാറ്റെക്കൊണ്ടുമിനി വന്നവരോടുകൂടി-
ച്ചെല്ലണം പെരുമ്പടപ്പിങ്കലെന്നുറച്ചിതു.

അനന്തരം വെട്ടത്തുരാജാവ് കരപ്പുറത്തുകാരോടു പറഞ്ഞു:—

'നീതിയേറിന നിങ്ങളെല്ലാരും കേൾക്കാനായി-
ട്ടാദരവോടു ഞാനൊന്നു ചൊല്ലുന്നിതിപ്പോൾ
ചോതരക്കൂറെന്നൊരു കൂറിനെ നിരൂപിച്ചും
ചേതസി പെരുമ്പടപ്പിൻസ്വരൂപത്തെയോർത്തും
ജാതിയൊന്നെന്നതോർത്തും വന്ന നിങ്ങളെപ്പോർത്തും
ചേതസി തന്നീടുന്നിതെന്നുടെയുണ്ണികളെ
നല്ലതു ചൊല്ലിത്തോഷം വിലകിപ്പണ്ടുപണ്ടേ-
യുള്ള മര്യാദപോലെ നടത്തിക്കൊള്ളേണമേ,

മാനത്തിന്നൊരു കട്ടകളവും നീങ്ങുമെന്നു
മാനസതാരിൽ നിങ്ങളൂറ്റുരോഷിക്കയും വേണം.
വെട്ടവരെന്നാക്കീർത്തിയെട്ടുനാട്ടിലും ശ്രുതി
വിട്ടുവാങ്ങുമാറില്ല പടയ്ക്കു പുറകോട്ട്,
പെരികെ വൈരികളെയെല്ലാർക്കും ഉണ്ണം............

ഇപ്രകാരം ൧൬൯൪-ൽ ഏതാനും രാജകുമാരന്മാരെ വെട്ടത്തു നാട്ടിൽനിന്നു ദത്തെടുത്തു് ഇളയ താവഴിക്കാർ ഒരു പ്രബലനായ ബന്ധുവിനെ സമ്പാദിച്ചു. അന്നു് ഉണ്ണി രാമവർമ്മക്കോയിൽ, വീരകേരളവർമ്മ, വീരാദിത്യൻ, ഗോദവർമ്മൻ, രവിവർമ്മൻ എന്നിങ്ങനെ അഞ്ചു തമ്പുരാക്കന്മാരെയാണു് ദത്തുവച്ചതു്. വെട്ടത്തു തമ്പുരാൻ പിരിഞ്ഞുപോകുന്ന ഉണ്ണികൾക്കു നല്കിയ ഉപദേശം വളരെ ഹൃദ്യവും വീരോചിതവും ആയിരുന്നു.

...............ചിലർ പോകണം മാടത്തിങ്കൽ
വെട്ടിക്കൊന്നിട്ടും വെട്ടിച്ചത്തിട്ടും മടിയാതെ
വെട്ടമെൺകാതംപോലെ രക്ഷിപ്പിനവിടവും.
ക്ഷത്രിയകുലത്തിങ്കൽ പിറന്നുള്ളരചന്മാർ
ശക്തരല്ലാതെ മുന്നമില്ലെന്നു ധരിക്കണം.
ആജിയിൽ മരിക്കയുമാശ്രിതരക്ഷണവും
വ്യാജമെന്നിയേ ശത്രുസംഹാരപ്രവൃത്തിയും
ബാഹുജധർമ്മമെന്നു വേദശാസ്ത്രത്തിൽ ചൊല്വു.
എന്നതിലൊരു വിഘ്നം വന്നെന്നാലവർകൾക്കു
പിന്നെ നിർവ്വാണംവന്നാൽ നരകം ചിരകാലം.

ഈ ദത്തു* കഴിഞ്ഞു് ഏറെത്താമസിയാതെ കൊടുങ്ങല്ലൂരിന്റെ ഒരു ശാഖയായ അയിരൂരിൽനിന്നും ഒരു ദത്തു കൂടി നടന്നുവത്രെ. ഇവരെല്ലാവരും കൂടി ഒരു പെരുമ്പട ഒരുക്കിയിട്ടു് സാമൂതിരിയോടു പട വെട്ടി. കവിവാക്യത്തിൽ പറഞ്ഞാൽ

* ഈ ദത്തുവിഷയത്തിലും പോർത്തുഗീസുകാരുടെ പ്രേരണയുണ്ടായിരുന്നു് വിഷരാട കത്തുകളിൽനിന്നു തെളിയും. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു:—''പറങ്കികൾ തങ്ങളുടെ മിത്രങ്ങളായ വെട്ടത്തുനിന്നും അയിരൂർനിന്നും ദത്തെടുക്കാൻ റാണിയെ പ്രേരിപ്പിച്ചു.''

"കന്നലക്കോനാതിരി നിന്നൊരുപ്രകാരേണ തട്ടത്താനെന്നേ വേണ്ടു." പിന്നീട്

'ശങ്കര പോരിതുപുറം ചെയ്യുതിലൊരുപുറം
ചാത്തുപോകയില്ലെന്ന കേൾവിയും മുഴുത്തപ്പോൾ
അട്ടത്തു വെൺപലേശന്മാർ $ വിനാശം തീർപ്പാൻ'

അവർ ഇരുകൂട്ടരേയും രഞ്ജിപ്പിക്കാൻ നോക്കി. കന്നലക്കോനും പെരുമ്പടപ്പു രാജാവും തമ്മിൽ നിരന്നു; എന്നാൽ ഇള്ളിവപ്പേരൂർ പുട്ടപ്പൊടിച്ചശേഷമേ പിൻവാങ്ങിയുള്ളൂ. ഇങ്ങനെ കൊച്ചിയിൽ സമാധാനമായി.

മംഗലനായ ചെമ്പുക്കപക്ഷം തെളിഞ്ഞു;
ചങ്കരക്കോതനുമ്പായുള്ളിടപ്രഭുക്കൾക്കും

മനം തെളിഞ്ഞു. പോർത്തുഗീസുകാരും പ്രസന്നരായി.

"ചൊല്ലെഴും പുറത്തുകാൽ മന്നവൻനിയോഗത്താൽ
വല്ലഭമൊട്ടു ജനറലാം പറങ്കി വന്നു
കൊച്ചിയും മറ്റും പല കോട്ടകൾ രക്ഷിപ്പാനായ്
മെച്ചമേറീടിന മാടഭൂപതിതന്നെക്കണ്ടു
സമ്മാനിച്ചവൻ പൊന്നും വെള്ളിയും പട്ടുകളും
നന്മയേറിന പനിനീരോടു ചന്ദനവും
കാഴ്ചയുംവെച്ചു നല്ല കൊച്ചിയിൽ കോട്ടതന്നിൽ
വിശ്വാസത്തോടുകൂടെ വാണിതു സുഖത്തോടെ"

സാമൂതിരി കൊച്ചിയെ വീണ്ടും സ്വാധീനത്തിൽ ചാടിക്കാൻ എന്താണ് വഴി എന്നാലോചിച്ചു. കൊച്ചിയ്ക്കു് വെട്ടത്തുനാട്ടിന്റെയും വടക്കുംകൂർ തെക്കുംകൂർ രാജാക്കന്മാരുടേയും, ചെമ്പകശ്ശേരിയുടേയും, വിളങ്ങനിക്കോട്ട് (പറൂർ), വള്ളുവനാട്ട് ഈ രാജ്യങ്ങളുടേയും സഹായമുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇതൊന്നും സാമൂതിരി വകവച്ചിരുന്നില്ല. പ്രബലന്മാരായ ലന്തക്കാരെ തോല്പിച്ചെങ്കിൽ മാത്രമേ കൊച്ചിയ്ക്കു പരാജയം ഉണ്ടാവുമായിരുന്നുള്ളു. അതിലേക്ക് അദ്ദേഹം വീരകേരളവർമ്മവഴിക്ക്

$ വടക്കുള്ളരും തെക്കുള്ളവരും

ഡച്ചുകാരുടെ സഹായത്തെ അഭ്യർത്ഥിച്ചു. ഇതിനിടയ്ക്ക് മാനവിക്രമൻ ഓരോ ദേശങ്ങൾ പിടിച്ചടക്കിക്കൊണ്ടുമിരുന്നു.

"ദേവേശസമനായ വെട്ടമന്നവൻതാനും
കേരംവി പൊങ്ങിന പെരുമ്പടപ്പിൽ മൂപ്പു വാണു.
ദേവദേവേശപ്രിയഗോത്രപരിപാലൻ
ദേവനാരായണനും പറങ്കിതാനും പിന്നെ
വിണ്ണലക്കിലമത്തുമടക്കി മരുവീടും
വിണ്ണണിക്കോട്ട വാഴും മന്നനുമൊരുമിച്ചു
ഇണ്ടലും തീർന്നുകൊണ്ടു തന്നുടെ നാടമ്പത്തി-
രണ്ടുകാതവും പാലിച്ചരചൻ വാഴുംകാലം
കന്നലക്കൊന്നോരോരോ ദേശത്തെയടക്കിനാൻ.
കന്നിക്കുകരയാതെ മാററാരെ മടക്കുമ്പോൾ
ഏറ ഞാൻ പല വാക്കു വെറുതേ ചൊല്ലേണമോ?
ഏററനാടരും പെരുമ്പടപ്പുമൊരുപോലെ
വൈരസ്യമുണ്ടല്ലോന്നു"

അങ്ങനെ സാമൂതിരി ഒരു പെരുമ്പട അയിരൂർസ്വാപന് എതിരായി അയച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആശയം എന്തായിരുന്നു എന്ന് കവി നല്ലപോലെ വ്യക്തമാക്കീട്ടുണ്ട്.

നല്ലൊരു കലഹവും കല്പിച്ചു പൂന്തുറേശൻ
ചൊല്ലേഴുമയിരൂർസ്വാപൻ വാഴുന്ന പുരം ബലാൽ
പാട്ടുപാടൊരു പുറം തീവയ്ക്കുന്നതു കണ്ടു
വാടിയങ്ങിരിക്കയില്ലങ്ങനെ വീരന്മാർകൾ
ചാടിവന്നീടുന്നേരം വെട്ടിക്കൊല്ലുകവേണം
മാടമന്നനെയെന്നു വൻപടയയച്ചിതു

ഇപ്രകാരം അയിരൂർ ആക്രമിച്ചപ്പോൾ, അവിടെനിന്ന് ദത്തെടുക്കപ്പെട്ടിരുന്ന രാമവർമ്മർ,

'നോക്കി ഞാനിരിക്കയില്ലെന്നു കല്പിച്ചു''

ഒരു വൻപടയുമായി സാമൂതിരിയോട് എതിരിട്ടു. ആ യുദ്ധമദ്ധ്യേ രാമവർമ്മർ വധിക്കപ്പെട്ടു.

കക്ഷടക്കോട്ടനാഥൻ മാനവിക്രമൻ പട
കക്ഷം പൊതുംപോലെ പൊരുതു ചെല്ലുന്നേരം
ഐരൂർനിന്നിട്ടു മൂത്തുപൂക്കോത രാമവർമ്മർ
ശൌര്യവാരിധിതന്നെ വെട്ടിക്കൊന്നറിയാതെ
കട്ടിൽമേൽ വച്ചു നല്ല പട്ടുകൊണ്ടുടൽ മൂടി
ഒട്ടും വൈകാതെയൊത്ത നിലത്തു വച്ചാരല്ലോ.

ഈ വർത്തമാനം കേട്ട് 'വെട്ടത്തുനിന്നു മൂത്തു പൂക്ക മന്നൻ പെരുമ്പടപ്പിലിളയനരപതി' വന്ന്, തന്റെ അനുജന്റെ ശവം കണ്ടിട്ട്

ചത്തു മൃതവനെന്നോർത്തു സോദരകായം
പത്തിരുപതു വലം വച്ചു കുമ്പിട്ടു കൂപ്പി
മടിയിൽ തലയെടുത്തുടനേ വച്ചു കേണു
“മടി കൂടാതെ വെട്ടി മരിച്ച വീരനാകു-
മനുജാ നിന്നെയിനി ഞാനേതുനാളിൽ കാണ്മൂ?
ഞാനല്ലോ മുൻപിൽ മരിച്ചീടുവാനവകാശം
പിന്നാലെ നീയെന്നല്ലേ, ഞാൻ നിനച്ചിരുന്നതും
മുന്നേ നീ മരിച്ചതു കുററമല്ലെന്നേ വേണ്ടൂ.”
ഇത്തരമരുൾചെയ്തു ദുഃഖിച്ചു നൃപവരൻ
ചീർത്തവേദന തമ്പിതന്നുടൽ തഴുകിയും
കണ്ണീരുമനുജന്റെ ദേഹത്തിൽനിന്നു വരും
പുണ്ണീരും കരംകൊണ്ടു തുടച്ചു പകയരോ-
ടെണ്ണില്ലാതോളം വരും കോപാവേശത്തോടും
എന്നെയുമുണ്ണിയേയുമൊന്നിച്ചിട്ടടക്കണം

എന്ന് അരുളിച്ചെയ്തു ശേഷം, പടയോടുകൂടി സാമൂതിരിയുടെ സൈന്യത്തോട് ഏററു. കൂടെയുണ്ടായിരുന്നവർ എല്ലാവരും ഒടുങ്ങിയപ്പോൾ കൂടലർകാലനായ മന്നവൻ കോപത്തോടു കൂടി,

കാരണമായ വെട്ടത്തും പെരുമ്പടപ്പിലും
കാരണമായോർകളെ വന്ദിച്ചു നടേതന്നെ
ആദരവോടു പരദേവതമാർകളേയും

ഗോത്രഗുരുവിനെയും വന്ദിച്ചു വഴിപോലെ
ചിത്തത്തിൽ ഗുരുവിനെച്ചിന്തിച്ചു തൊഴുതുടൻ
പ്രത്യേകം മറുതലതന്നെയും വഴങ്ങീട്ടു
തന്നുടെ വാളും പൊന്നെഴുതൻപരിചയും
കണ്ണിൽ തീ ചിതറവേയടുത്തു മടിയാതെ
വേഗത്തിൽ പുലിപോലെ പാഞ്ഞടുക്കുന്നനേരം

"വെടിവയ്ക്കരുത്—ഏകാകിയായ് വരുന്ന എന്നോട് നിങ്ങളിൽ ഒരുവൻ വന്ന് എതിരിടണം" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് അടുക്കവേ, സാമൂതിരിയുടെ സൈന്യം അങ്ങോട്ടിങ്ങോട്ടു പാഞ്ഞു. കുറേനേരം പൊരുതിയ ശേഷം വെട്ടേറ്റു നൃപൻ പിൻവാങ്ങിയിട്ട് ഉന്നതമായ ഒരു മരത്തിന്റെ തണലുമറവു നിന്നു.

"അങ്ങോട്ടു ചെന്നു നൃപൻ വെട്ടിയും വാങ്ങിപ്പോന്നും
ഏറിയ പടകളെ" രാജാവുതന്നെ കൊന്നു.

കോഴിക്കോട്ടുസൈന്യം വളരെ ക്ഷീണിച്ചു.

മാനവവീരൻ മിഴി ചുമന്നുചമഞ്ഞിതു
മാനവിക്രമൻപട വിറച്ചുചമഞ്ഞിതു
വൈനതേയനെക്കണ്ട നാഗങ്ങളെന്നപോലെ
വാനവർകോനെക്കണ്ട ശൈലങ്ങളെന്നപോലെ
കോളരി തന്നെക്കണ്ട കരികളെന്നപോലെ
വ്യാളവീരനെക്കണ്ട മണ്ഡൂകജാലംപോലെ
വാരിധിതന്നെക്കണ്ട രാക്ഷസരെന്നപോലെ
ജാമദഗ്ന്യനെക്കണ്ട ക്ഷത്രിയരെന്നപോലെ
ശ്രീമദ്രാഘവനെക്കണ്ട സംരാതികളെപ്പോലെ

മാനവിക്രമസൈന്യം ഭയപ്പെട്ടു വിറച്ചുപോയി. രാജാവാകട്ടെ ഇങ്ങനെ ഉച്ചത്തിൽ അലറി.

കുന്നലക്കോനൊക്കുറ തന്നുടെ നാട്ടതന്നിൽ
എന്നോടു നേരെനില്പാനൊരുവരില്ലാതായോ?

ഇതു കേട്ട് പാറ നമ്പി 'പറക്കും പക്ഷിപോലെ' ആയുധത്തോടുകൂടി ചാടിവീണു.

നാലുവാറം തമ്മിൽ നോക്കി വിലക്കിയന്നേരം
കാലലോകത്തെപ്പുക്ക നമ്പിയെന്നറിഞ്ഞാലും

നമ്പിയുടെ പടയേയും അദ്ദേഹം നശിപ്പിച്ചു.

ചാകേണമെനിക്കെന്നു മന്നവനടുക്കുമ്പോൾ
വാട്ടമെന്നിയേ പത്മവ്യൂഹത്തിൽ പുക്കുകൊണ്ടു
കൂട്ടമേ രിപുക്കളെയർജ്ജുനി കൊല്ലുംപോലെ
സുംഭന്റെ പടക്കൂട്ടംതന്നിലേ കടന്നുടൻ
വൻപെഴും കാളി കൊലചെയ്തീടുന്നതുപോലെ
കൌരവരുടേ പട തന്നിലേ പുക്കുകൊണ്ടു
ഗൌരവമുള്ള ഭീമസേനൻ കൊല്ലുന്നതുപോലെ
അരചന്മാരായുള്ള ക്ഷത്രിയസമൂഹത്തെ
പരശുരാമൻ കൊലചെയ്തീടുന്നതുപോലെ
മാരുതി തോരണത്തിൽ പുക്കമർ ചെയ്തപോലെ
നേരേ മന്നവർ കൊലചെയ്തുടൻ മുടിക്കുന്നു
ചോരകൾകൊണ്ടു നന്നായ് കളിച്ചു തുടങ്ങിനാ
ശൂരനാം നരപതി വെട്ടുന്ന വെട്ടേൽക്കവേ,

'പൂന്തുറമന്നർപടയും' നിൽക്കപ്പൊറുതിയില്ലാതെയായി. അവർ ചിന്ത തുടങ്ങി:—

കൊന്നുകൊൾവാനും കഴിവേതുമേ കണ്ടതില്ല
കൂട്ടത്തിൽ പുക്കമൂലം വയ്യാതല്ലോ വെടി.
ഒട്ടത്തിൽ വെട്ടുകൊണ്ടു ചാകുമാറായല്ലോ നാം-
വക്കാണം കഴിക്കണം വൈകരുതിനിയെന്നു-
ള്ളാകാമ്പിൽ വന്ന ശോകം നീക്കിക്കൊണ്ട്,

അവർ അടുത്ത് വെട്ടും കുത്തും തുടങ്ങി. അങ്ങനെ യുദ്ധം പൊടിപൂരമായി.

ഊററിററു വീഴും ചോര വടിച്ചു നൃപവരൻ
പററലർതന്നെക്കണ്ടു പാഞ്ഞുപാഞ്ഞടുക്കുമ്പോൾ
തെററെന്നു വെട്ടുകുത്തുമേററവനിയിൽ വീണു.

ശത്രുക്കളുടെ വെട്ടേററു മരിച്ച തമ്പുരാന്റെ ശേഷക്രിയ മററുള്ള രാജാക്കന്മാർ നിർവഹിച്ചു. അവക്ക് കുന്നലക്കോനോടുള്ള

വൈരവും മുഴുത്തു. ഇവിടെ ഒന്നാംപാദം അവസാനിക്കുന്നു. യുദ്ധവർണ്ണനയിൽ ഇക്കവിയ്ക്കു് അനിതരസാധാരണമായ സാമർത്ഥ്യമുണ്ടെന്ന് ഇവിടെ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ള ഭാഗങ്ങളിൽനിന്നു നല്ലപോലെ വ്യക്തമാകുന്നുണ്ടല്ലോ.

ഞെരുക്കപ്പെട്ടവരിൽ രണ്ടുപേർ യുദ്ധത്തിൽ മരിച്ചിട്ടും പെരുമ്പടപ്പുരാജാവു് കുന്നലക്കോനോടിളയാതെ പടവെട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അക്കാലത്തു് 'നാടുപിഴുകി'യ വീരകേരളവർമ്മർ വടക്കുംകൂർ ആദിത്യവർമ്മയെച്ചെന്നുകണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹായം അപേക്ഷിച്ചു. അദ്ദേഹം ആ അപേക്ഷയെ കൈക്കൊൾകയും ചെയ്തു. അനന്തരം അദ്ദേഹം തെക്കുംകൂർരാജാവിന്റെയും, ആലങ്ങാട്ടു രാജാവിന്റെയും, ഇടപ്പള്ളി രാജാവിന്റെയും പ്രീതി സമ്പാദിച്ചു. അതോടുകൂടി മൂത്ത താവഴിയുടെ ബലം ഒന്നു വർദ്ധിച്ചു. വെട്ടത്തു രാജാവിന്റെ പക്ഷത്തു് ഇപ്പോൾ ചെമ്പകശ്ശേരി ദേവനാരായണനും, പുറത്തുകാലും, പറവൂർ, വള്ളുവനാട്ടു് എന്നീ ദേശങ്ങളിലെ രാജാക്കന്മാരും മാത്രമേയുണ്ടായിരുന്നുള്ളു.

വൻപൻ പുറത്തുകാൽ തന്റെ കരുത്തിനെ
വൻപോടടക്കുവാൻ തക്കൊരു ബന്ധുക്കൾ
അൻപോടിതാരെന്നു കാണാഞ്ഞു ഖേദിച്ചു്,
വീരകേരളവർമ്മ വെൺപലനാട്ടിൽ ഇരിക്കുമ്പോൾ,
അമ്പോടു കേട്ടാരു കിംവദന്തി മുദാ
കുമ്പഞ്ഞിയെന്നൊരു കൊമ്പൻകലയാന
വമ്പോടു വാഴുംപ്രകാരം മനോഹരം.
വമ്പരിൽ മുമ്പുവൻ ഭീരുക്കിയും പട-
ക്കോപ്പുകൾ വൻപെഴും കപ്പലുമർത്ഥവും
കല്പനാശക്തിയുമിബ്ഭുവനാന്തരേ
സൂര്യസോമാവധിശൌര്യവീര്യങ്ങളും
കാര്യമര്യാദപൂർണ്ണേഷ ദ്വീപാന്തരേ.

കളമ്പിൽ താമസിക്കുന്ന ഈ ഡച്ചുകമ്പനിക്കാരുടെ സഹായം ലഭിച്ചാൽ മാത്രമേ പോർത്തുഗീസുകാരുടെ മദം ശമിപ്പിക്കാൻസാധിക്കയുള്ളുവെന്നും, അവരെ അമർത്താതെ വെട്ടത്തു

രാജാക്കന്മാരെ തോല്പിക്കാൻ സാധിക്കയില്ലെന്നും കാററത്ത് മൂത്ത താവഴിരാജാവ് കളമ്പിലേക്ക തിരിച്ചു. ഡച്ചുഗവർണ്ണർ ജനറൽ അദ്ദേഹത്തിനെ യഥായോഗ്യം സ്വീകരിച്ച്,

ലങ്കേശതുല്യനാം ലന്തേശനക്കാലം
ശങ്കയും കൈവിട്ടു മന്ത്രികളുമായി
ചെങ്കതിരോൻനൃപനെച്ചെന്നുകണ്ടിതു
....
....
കണ്ടു പരദേശി കൊണ്ടാടിയെത്രയും
മണിയണിമാറതു പിടിച്ചു പൂണ്ടിതിനാൻ.
കണ്ടാൽ മനോഹരമായ കസേരയിൽ
കൊണ്ടെയിരുത്തിയിരുന്നു താനും പിന്നെ
മാർഗ്ഗപീഡാ ശത്രുപീഡാ ചൈതന്യാദി
ചോദിച്ചു സൽക്കാരസൗജന്യവാക്കുകൾ

പറഞ്ഞു. രാജാവ് ഉണ്ടായ സംഭവങ്ങളെ വിവരിച്ചു പറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ചശേഷം,

'കൊച്ചിയിൽക്കോട്ട പിടിച്ച പറങ്കിയെ-
ത്തച്ചിറക്കീട്ടുകിൽ സർവ്വസാദ്ധ്യം വന്നു'

എന്ന് തന്റെ ആഗമനോദ്ദേശ്യത്തെ അറിയിച്ചു. ഗവർണ്ണർ ജനറൽ സഹായം വാഗ്ദാനം ചെയ്തു എന്നു മാത്രമല്ല,

'ശത്രുവായുള്ളവരെക്കൊലചെയ്തുടൻ
വൃത്തിയടക്കി വാഴിക്കുന്നതുണ്ടു ഞാൻ'

എന്ന് ഉറപ്പും കൊടുത്തു. പിന്നീട് എല്ലാവരുംകൂടി സാമൂതിരിയെ ചെന്നു കണ്ടപ്പോൾ, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:—

'കെല്പോടു ഞാൻ കരയ്ക്കുള്ളോൻ പട പിന്നെ
കപ്പലുടെ ലന്ത വേണം കടലിലും.
വെൺപലമന്നവരാററുപുഴയിലും
ചുററിയടുക്കുമ്പോളൊന്നുകിൽ ചത്തിടും
പററലർ—അല്ലെങ്കിൽപ്പോമൊളിച്ചങ്ങാനം;
രണ്ടുമല്ലെങ്കിൽ മൂന്നാമതവർ നമ്മെ-
ക്കണ്ടറിഞ്ഞീടുമെന്നുള്ളതും നിർണ്ണയം.'

പറങ്കികം അഴിക്കോട്ട് പിടിച്ചെടുത്തു് അവിടെ പാളയം അടിച്ചു; എന്നാൽ സാമൂതിരി ചതിച്ചു് അവിടെനിന്നു പടയൊഴിപ്പിച്ചശേഷം കോഴിക്കോട്ടു ചെന്നു താമസമുറപ്പിച്ചു.

ഡച്ചുസൈന്യം വന്നു കാലം ൧൬-ാമതു ചൊവ്വാഴ്ച *നാൾ,

'കപ്പലും തോണിയും പാറയും പിൻകെട്ടും
ഒപ്പം കലർന്നു പടവുമവുമാസം'

ച്ചിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു് പള്ളിപ്പുറത്തേക്കു തിരിച്ചു. വഴിയിലുണ്ടായിരുന്നവർ പിൻവാങ്ങി. പറങ്കികളുടെ വകയായ പള്ളിപ്പുറം കോട്ട ഡച്ചുകാർക്കു സ്വാധീനമായി. എന്നാൽ വടക്കരും തെക്കരും മുൻപു പറഞ്ഞൊത്തിരുന്നതനുസരിച്ചു് സഹായത്തിനു പുറപ്പെടവെ,

ദൂഷണൻതന്നനുജൻ മുളകിന്റെ പേർ
ദൂഷണാംശുതാതെ ചൊല്ലുന്ന ദേശത്തു്§

ഉള്ളവർ തടുക്കയാൽ പിൻവാങ്ങിക്കളഞ്ഞു. ഡച്ചുകാർ ലങ്കയ്ക്കു പോയ മാത്രയിൽ പറങ്കികം പള്ളിപ്പുറം വീണ്ടും സ്വാധീനപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ 'വേനൽ പിറന്നാറെ' ലന്തേശൻ തിരിച്ചുവന്നു് പൂന്തുറമന്നനോടു് ആലോചിച്ചശേഷം കൊടുങ്ങല്ലൂർ വളഞ്ഞു. കോട്ട സംരക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന വെട്ടത്തു ഗോദവർമ്മയുടെ മനം കലങ്ങി. ലന്തക്കാരാകട്ടെ,

വെട്ടമിടിപോലെ പൊട്ടും വെടിയോടും
കോട്ട പിടിപ്പാനടുത്തു തുടങ്ങിനാൻ
കൂട്ടം കലർന്നു പറങ്കിപ്പരിഷയും
കൂട്ടാക്കുടി വെടിവച്ചു തുടങ്ങിനാർ,

---

* രണ്ടുനാലാംശതം പതിമൂന്നമ–
തിങ്ങളല്ലാതെയുള്ളെക്കൊല്ലത്തിനക്കാലം
നല്ല ഘടമായ മാസവും തേവഴിൽ
ചൊല്ലുകിൽ വാരവും ചൊവ്വയറിഞ്ഞാലും.

§ കരപ്പുറത്തു് (ദൂഷണൻതന്നനുജൻ) ഖരൻ; മുളകു്, പുറം.

കീഴടങ്ങിക്കൊള്ളുന്നതാണ് നല്ലതെന്ന് അമരാൽ പറങ്കി കപ്പിത്താനോടു പറഞ്ഞു. എന്നാൽ അയാൾ വകവച്ചില്ല. അതു കേട്ടിട്ട് അമരാൽ കുപിതനായി.

വൻനാളമുള്ളോരു തോക്കുകൾ വച്ചിട്ടു
കല്ലും തുടരും നല്ലുണ്ടയുമിട്ടിട്ടു
കല്ലുകൾകൊണ്ടുള്ള മതിലുകൾ പൊട്ടിച്ചിതു.

പറങ്കിയാകട്ടെ,

ചെല്ലുന്നൊരുണ്ടകൾകൊണ്ടു സഹിയാഞ്ഞു
നല്ല കുഴി കുഴിച്ചതിൽ മേവിനാൻ.
കോട്ട മറിഞ്ഞിട്ടും വാട മറിഞ്ഞിട്ടും
തൂണു മറിഞ്ഞിട്ടും വാതിൽ മറിഞ്ഞിട്ടും
താണുകുഴിയിന്നൊളിച്ചിട്ടു നോക്കിയും
വന്ന രിപുക്കളെ നന്നായ് വെടി വെച്ചു
വെന്തു ചതിച്ചു വധിച്ചാൻ പറങ്കിയും.

ഇങ്ങനെ നാലഞ്ചു ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, ലങ്കേശൻ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു.

"നാളെയിനിക്കു കൊടുങ്ങല്ലൂർകോട്ടയിൽ
നീളെയിരുന്നന്യെയില്ലൊരു തീനേതും.
നീളെയിരിപ്പാൻ മനസ്സുണ്ടെന്നാകിലോ
വാളിനുണാകാതെ ജീവനോടുംകൂടെ
മീളുവാൻ കൊച്ചിതന്നിൽ പറങ്കികളെ
മീളാതെയുള്ള പരിഭവം പിന്നെ ഞാൻ
കോളായ കൊച്ചിയിൽ വന്നു ചോദിക്കുന്നേൻ.

അന്നേദിവസം അങ്ങനെ കഴിഞ്ഞു. അടുത്ത ദിവസം രാവിലെ ലന്തപ്പട,

"നല്ല പരിശയും വാളുകളും വൈരി
ചെല്ലാതെ മേവിന തോക്കുകളും പിന്നെ
കുന്തം കരാരവും മിന്നുന്ന ചൊട്ടയും
ചിന്നുന്ന തീയുള്ള തീക്കുടുക്കകളും
കോവണിക്കൂട്ടവും" കൈക്കൊണ്ടു.

കോട്ടയ്ക്കകത്തിൽ പ്രവേശിക്കതന്നെ ചെയ്തു. പിന്നീടുണ്ടായ വിശേഷങ്ങളെ കവി വളരെ തന്മയത്വത്തോടുകൂടി വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.

'നായന്മാർ ചത്തൊഴിഞ്ഞതുമെത്തിയപ്പോൾ
നായിമ്മയുള്ള പറങ്കികളും ചത്തു
പോകുന്നനേരത്തു മിഞ്ചിയവരെല്ലാം
ചാകകെയുള്ളു' എന്നു വിചാരിച്ച് പറങ്കികൾ വെള്ളക്കൊടി തൂക്കി ഉണ്ടയേറ്റുകിടന്ന കപ്പിത്താനെ കപ്പലിലേറ്റി. ലന്തക്കാർ കോട്ടയ്ക്കകത്തിൽ സൈ്വരമായ് വാണു. മൂത്ത താവഴിത്തമ്പുരാനും സാമൂതിരിയും സന്തുഷ്ടരായി.

'പശ്ചിമപ്പൂവരനാം * തെക്കിളംകൂറും
ഒച്ച പൊങ്ങുന്ന മങ്ങാട്ടു പടിഞ്ഞാറേ-
ക്കൂറ്റിൽ മൂന്നാമനാം മന്നവനും മറ്റു-
ക്കൂറ്ററതായോക്കമേറ്റം തെളിഞ്ഞു.'

ഗോദവർമ്മനും ദേവനാരായണനും ദുഃഖത്തിൽ മുഴുകി.

ഇപ്രകാരം,

'വൈപ്പിൽ കരതൊട്ടു തെക്കോട്ടുള്ള നാടുകൾ
കോമപ്പോട്ടു വെട്ടത്തരചന്മാർ രക്ഷിച്ചു.
നല്ല കൊടുങ്ങല്ലൂർ മുമ്പായ് വടക്കുള്ള
ചെല്ലെഴും നാട്ടുകാത്താൻ കുന്നലക്കോനും.
രണ്ടു കൂറും പകുത്തിങ്ങനെ മേവിനാർ
ഇണ്ടലും തീർന്ന പരിസേവിച്ചുകാലം'

ഈ സംഭവം നടന്ന കാലത്തെ കവി ഒരു നല്ല ചരിത്രകാരന്റെ രീതിയിൽ ഇങ്ങനെ വ്യക്തമായിപ്പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു:—

'കൊല്ലമതെണ്ണൂറ്റിമുപ്പത്തേഴാമതു
ചൊല്ലാം മകരമാസവും പിന്നെത്തുയ
ഞായറായിട്ടുന്നോരാഴ്ചയും നിശ്ചയം
മായമൊഴിഞ്ഞു മാദ്ധ്യന്ദിനനേരത്തു
വെട്ടിപ്പിടിച്ചുടൻ കോട്ടയും'

ഇവിടെ ദ്വിതീയപാദം അവസാനിക്കുന്നു.

* തൃച്ചണ്ണൂരു രാജാവ്.

ലന്തക്കാർ പിന്നീട്ട് തെക്കോട്ടു പുറപ്പെട്ടു. അവർ ചാററുവഴി കടന്ന മാത്രയിൽ വൈപ്പിലുള്ളവർ കീഴടങ്ങി; വടകരക്കോട്ടയും അവർ കരസ്ഥമാക്കി. അനന്തരം കൊച്ചീലഴിമുഖവും കടന്നു. വീരകേരളവർമ്മതമ്പുരാനും അദ്ദേഹത്തിനു സഹായിയായി നിന്ന പാലിയത്തച്ഛനും കൊച്ചിയിലെത്തി. കടൽ മുഴുവനും കപ്പലുകൾകൊണ്ടു നിറഞ്ഞു. കോഴിക്കോട്ടുരാജാവ് ഇളംകുന്നപ്പുഴയിലും ആയി.

'മരിപ്പതിനിനിയിളക്കമില്ലെന്ന-
ങ്ങുറച്ചു വെട്ടുമന്നരുമമന്ത്രിയും'

പുറത്തുകാലാകട്ടെ 'ഭയങ്കരന്മാരാം ലന്തർസേനയാൽ ഭയപരവശരായ്ച്ചമഞ്ഞിട്ട്' പുറത്തിറങ്ങാതെ കോട്ടയടച്ചിട്ടു. വെളിയിൽ യുദ്ധം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന നായന്മാർ പതങ്ങളിലുമായി.

'മരിയാതെ കണ്ടു മരുവുവാനായി-
ക്കരുതിയക്കാലം മനസ്സിൽ മേനോന്മാർ.
തെരിക്കെന്നു കോയിലകത്തു പുക്കവർ
തരം തരം മറവും പെണ്ണും പിള്ളകളും
മരണഭീതിയാലരമനെ പുക്ക.'

വീരകേരളവർമ്മരാകട്ടെ,

'കടൽ ചുഴന്ന ഭൂമിയിൽ ദേശങ്ങൾക്ക
ടൽമകൾ കൊച്ചീത്തുറ മനോഹരം
തനിക്കൊരു തൊടുകുറിയെന്നപോലെ
പണിക്കുറ തീർത്തു ചമച്ച കോയ്ലകം
കിഴക്കതിനൊട്ടു പടിഞ്ഞാറു വട-
ക്കളകേശനുടെ പുരിയെന്നപോലെ
ഒരു മിക്കണല്ലോ.......................
....
അവിടെപ്പണ്ടാരപ്പറമ്പിൽ വീടതിൽ'

ഇരുന്ന് അമരാലൊട്ടു നയമായി ഇപ്രകാരം അരുളിച്ചെയ്തു:—

'പടക്കോയിലകത്തുടൻ കരേറുമ്പോൾ
ഉടമയേറുമമ്മതമ്പുരാനെന്ന്
പിറന്നടയതെന്നറികമരാലെ.
മറന്നക്കൂട്ടവാനരുതു നൂനം
മറയവരുമുണ്ടവിടെ കൂടവേ
മറ പിടിച്ചോണ്ടു പലരും പാർന്നു.
സകലം കൊല്ലുകെന്നുവരായല്ലോ
പകയവരെക്കൊല്ലുകയെന്നേ വരൂ
വെള്ളത്തുമിന്നന്ന കൊടിയോടും കൂടെ-
കളിച്ചു വന്നടനിണക്കം ഭാവിച്ചു
പിടിച്ചു കപ്പലിലുടൻ കരേററണം
നടിപ്പെഴും രിപുവരന്മാരെയെന്നാൽ
പടയ്യൂന്നും പിന്നെ വരാ നമ്മോടാരും'

ലന്തപ്പട അടുക്കുന്നതു കണ്ട് നാടു വാഴുന്ന വെട്ടത്തരചൻ മരുമക്കളെ അടുക്കൽ വിളിച്ച് അവർ മൂന്നപേരോടായിട്ട്,

'കരുതിയതെന്തു പറവിൻ നിങ്ങളും?'

എന്നു ചോദിച്ചു. വീരാഗ്രണികളായ അവർ ഇങ്ങനെ ഉണർത്തിച്ചു:—

'പിഴക്കയാനവർ വരുന്നതാകിലോ
വഴങ്ങുകയില്ല മരിക്കുന്നു ഞങ്ങൾ.
പഴിയ്ക്കയില്ലതിന്നൊരുവർ കേട്ടാലും
മറുകരയ്ക്കിപ്പോളെഴുന്നള്ളവേണം.
മരിച്ചുപോകാതെ കടുകയമ്മാവൻ
മടിക്കരുത്'

അതു കേട്ട് രാജാവു ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

'തരമല്ലയിതു തരമില്ല കേൾപ്പിൻ
പെരുത്തൊരു പുകൾ മറുനാട്ടിലെങ്ങും
പെരുമ്പടപ്പിൽ മൂപ്പെഴുകിൽ വാണ ഞാൻ
മരിയാതെ പോയാൽ ഗതി വരായല്ലോ'

അതുകൊണ്ട് നിങ്ങൾ വല്ലപാടും ജീവനെ രക്ഷിപ്പാൻ നോക്കണം." ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ഇളയതമ്പുരാക്കന്മാർ സങ്കടപ്പെട്ടു. ഒരിക്കലും അങ്ങനെ ചെയ്കയില്ലെന്ന് അവർ മൂന്നുപേരും നിർബന്ധമായ്പ്പറകയാൽ, മേലിൽ കൊച്ചി വാഴുന്നതിന് ആളില്ലാതെ വരുമെന്നുള്ള വിചാരത്തോടുകൂടി ഇളയരാജാവായ ഗോദവർമ്മ ഉടൻ അവിടെനിന്നു കടക്കണമെന്ന് ആജ്ഞാപിച്ചു. അതു കേട്ട് ഗോദവർമ്മർ പറഞ്ഞു:—

'കരുത്തുകേടെനിക്കധികമുണ്ടല്ലോ
കരുത്തെഴും കൊട്ടങ്ങല്ലൂരൊഴികയാൽ.
അതിനാണക്കേടിന്നിതുകൊണ്ടുതന്നേ
വിധിയല്ലോയിനി മരിക്കുന്നേയുള്ളു.

അപ്പോൾ പെരുമ്പടപ്പുരാജാവ് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു സമാധാനപ്പെടുത്തി.

'അതിനു കാലവുമടുത്തില്ലയുണ്ണീ
അടലിൽ നാമൊക്കെ മുടിഞ്ഞെന്നാൽ പിന്നെ
അടലർ തങ്ങൾക്ക സുഖമായ്വാണിടാം.
പരിഭവിപ്പതിന്നൊരുത്തനെങ്കിലും
പുറത്തുണ്ടെന്നാകിൽ രിപുക്കൾ പേടിക്കും.
ഇതുകാലത്തു നീ നിനച്ചു കാരിയ-
മിതമോടേയിനിയൊരുനാളേ വേണ്ടു.'

അനന്തരം,

'നരവരനിതു പലവട്ടം ചൊല്ലി-
ക്കരതലം പിടിച്ചുണർച്ചു മാറത്തു
ശിരസ്സിൽ ചുംബിച്ചു നയനവാരിയിൽ
മരുമകൻതന്നെയഭിഷേകംചെയ്തു.
മുദാ മരുതല വരുംമുമ്പേ പോകെ-
ന്നുടനേയമ്മാവനനുജ്ഞചെയ്തപ്പോൾ'

ഗോദവർമ്മർ, അമ്മാവനെ നമസ്കരിച്ചിട്ട് പഴയന്നൂർഭഗവതിയേയും വന്ദിച്ചു ശേഷം പറങ്കിക്കപ്പലിൽ കയറി അവിടെനിന്നു രക്ഷപ്പെട്ടു. പിന്നീട്,

'പുത്തുമലർമകളുമരും കൊച്ചിയിൽ
കുതുകമേറുന്നോരരമനതന്നിൽ'

ഇരുന്നുംകൊണ്ടു്, ഒരു ആലോചന നടത്തി. ഇതിനിടയ്ക്കു് ലന്തപ്പട അടുത്തു. അപ്പോൾ രാമൻകോയിൽ തന്റെ സേവകന്മാരോടായിപ്പറഞ്ഞു:—

'പരന്തരൻ വരും പെരുമ്പട കണ്ടോ?
ചിരിച്ചിണക്കമായ് വരുന്ന ലന്തകൾ
മതിൽതന്നെപ്പിടിപെടുന്നതിൻമുമ്പേ
കൊട്ടപ്പിന്നുണ്ടകൊണ്ടടനാടൻ വെടി..... ....'

അതു കേട്ടു് നായന്മാർ,

'നിറച്ച തോക്കുകൾ മുഖത്തണച്ചുടൻ
നിരക്കെയുണ്ടകളൊഴിച്ചതുനേരം'

ഉണ്ടായ യുദ്ധം ഭയങ്കരം!

'ഒരുത്തനെപ്പിടിച്ചൊരുത്തൻ കേഴുന്നു
ഒരുത്തനെ വിളിച്ചൊരുത്തൻ പോകുന്നു
ഒരുത്തന്റെ മീതെയൊരുത്തൻ വീഴുന്നു
ഒരുത്തനെ വിളിച്ചൊരുത്തൻ പായുന്നു
പൊടികളും പുക പെരുകുന്നു നന്നായ്
പടകളും രണ്ടു പുറത്തും ചാകുന്നു
കടുക്കുന്ന പട വിറയ്ക്കുന്നു ദേഹ-
മടുത്തുള്ള വീട്ടിലൊളിയ്ക്കുന്നു ചിലർ
മരണവേദന ചിലർ കാട്ടീടുന്നു
മുറിവുകൾ നോക്കിക്കരയുന്നു ചിലർ'

രണ്ടു രാജാക്കന്മാർ അടല്ക്കളത്തിൽ മരിച്ചുവീണു. അതു കണ്ടു് 'ഉണ്ണന്മർകോയിൽ' എന്ന രാമവർമ്മരാജാവു് കോപത്തോടു കൂടി ലന്തപ്പടയോടു് ഏററു. അദ്ദേഹവും മരിച്ചു. പിന്നെയും സമരം നിലച്ചില്ല. അതിനെ കവിവാക്യത്തിൽ വിവരിക്കയാണു് ഉത്തമം.

'മലയോടു മല പൊരുന്നതുപോലെ
ജലധരംപോലെ സ്തനിതസമ്മിതം
ഉരുണ്ടുവീണുടൻ മരിക്കുന്ന നേരം
കരുത്തുവച്ചുടൻ കിടച്ചുകൊണ്ടുടൻ
തരം തരം തമ്മിലിടഞ്ഞു പിന്നോക്കിൽ
കുഴലുകൊമ്പുകളുകളെ നീക്കീട്ടു
കുഴപ്പമോടുടനെടുത്തിതായുധം.
കലഹത്തിനുള്ള കൊടിയും തൂക്കീട്ടു
നിലാവെളിച്ചത്തങ്ങണഞ്ഞു മുന്നോക്കിൽ.
വെടികളും വെട്ടും തുടങ്ങി തങ്ങളിൽ
കുടതഴകളും കൊടിമരങ്ങളും
കുത്തായിട്ടൊക്കെയറ്റിഞ്ഞു വീഴുന്നു.
കൊടികളും ദൂരത്തെറിച്ചുപോകുന്നു;
തുട കരതലം മുറിഞ്ഞു വീഴുന്നു;
പടയിടക്കിടച്ചുടനെ തങ്ങളിൽ
തടഞ്ഞുവീണുടനെഴുന്നേറ്റീടുന്നു;
കൊടുത്തുകൊള്ളുവാൻ തടുത്തു വെട്ടുന്നു;
തടുക്കവല്ലാഞ്ഞു തല തെറിക്കുന്നു;
നടിച്ചു മുന്നോക്കിലടുത്തു ചെല്ലുന്നു;
പിടച്ചിൽപൂണ്ടുടനൊഴിച്ചുവാഴുന്നു;
തുടർന്നു ചെന്നുടൻ ചതിച്ചു കുത്തുന്നു;
കുടൽമാലകളും തുറിച്ചു ചാടുന്നു;
ശവത്തിന്മേൽ ശവം മറിഞ്ഞുവീഴുന്നു;
ശവത്തിന്റെ കീഴിലൊളിച്ചുപോകുന്നു;
മുറിവിൽ ചോരകൾ നിറഞ്ഞൊഴുകുന്നു;
മുറയിട്ടു നാരീജനമുഴലുന്നു
തെറിക്കുന്നു തൊപ്പി; തുറിക്കുന്നു കണ്ണു്
പറിക്കുന്നു കച്ചു; പിടയ്ക്കുന്നു വീണു്
കഴിക്കുന്നു പ്രാണം; വഴുക്കുന്നു പോരിൽ

പൊഴിക്കുന്നു വെടി; ഇഴയ്ക്കുന്നു ശവം
കടിക്കുന്നു പല്ല്; വടിക്കുന്നു ചോര
കുടിക്കുന്നു വെള്ളം; എടുക്കുന്നു പ്രാണൻ.

യുദ്ധമദ്ധ്യേ രാമൻകോയിൽ,

'വെടി കരത്തിനേറവ്'' ഇടരോട്ടുംകൂടി ഒരു കോണിൽ ച്ചെന്ന് ഒളിച്ചു. കണ്ടവരെയൊക്കെ ലന്തക്കാരും യമപുരത്തിലാക്കി. അവിടുത്തെ അവസ്ഥ അതിശയനീയമായിത്തീർന്നു.

വരണ്ട കാട്ടിനു പിടിച്ച തീപോലെ
വെട്ടിത്തുടങ്ങി കൊടുക്കുന്നു വെട്ട്.
ഝടിതി പീരങ്കിവെടിനാദം കേട്ടു
ഞെട്ടിട്ടെപ്പത്തരാം പിരണ്ടു വീഴുന്നു;
തിരഞ്ഞിട്ടമ്മമാരെടുത്തുകൊള്ളുന്നു;
പരവശപ്പെട്ടു വിരണ്ടു വീഴുന്നു;
ഉരിതമേയെന്നു മുറവിളിക്കുന്നു
എരിഞ്ഞണയും തീക്കട്ടക്കൊണ്ടുടൻ
കരിഞ്ഞിതാ മുടി പുടവയുമൊക്കെ.
കരിക്കട്ടപോലെ കരിഞ്ഞു ദേഹവും
പിരിഞ്ഞുടൻ തെളിഞ്ഞുലകിൽ വീഴുന്നു.
തൊലിയും തൊന്നടൻ കുടലും ചാടീട്ടു
മലവെള്ളംപോലെയൊഴുകുന്നു ചോര
പുലികളെപ്പോലെയലറുന്നു ലന്ത
എലികളെപ്പോലെ വിറയ്ക്കുന്നു വൈരി

കൊച്ചീരാജാവിന്റെ പക്ഷിയരായ പണ്ടാരപ്പറമ്പിൽ മേനോനും നായ്ക്കർവീട്ടിൽ മേനോനും തേവലച്ചേരിൽ മേനോനും കാക്കനാട്ടു പണിക്കരും തച്ചേടത്തു പണിക്കരും അടല്ക്കളത്തിൽ വീണു. അറിയത്തിട്ടു, മുരിയമംഗലം എന്നീ നമ്പൂരിമാരാകട്ടെ, 'മരിയാതെ മരുനികേതനം പൂകമാർ'. അവരോടുകൂടി തമ്പുരാനും രക്ഷപ്പെട്ടു. ഇങ്ങനെ ഈ യുദ്ധം അവസാനിച്ചു. ലന്തക്കാരും വീരകേരളവർമ്മരും അരമനയ്ക്കുള്ളിൽ കടന്നു.

ഇടർ പൂണ്ടപോലെ ദിനകരൻ താനും
കടലിൽ ചെന്നങ്ങു മറഞ്ഞുകൊണ്ടല്ലോ.
കടല്പൂനാഥനും തെളിഞ്ഞിതനന്തരം
കടൽമലർക്കോനും തെളിഞ്ഞു നന്നായി.

ഈ അവസരത്തിൽ ഒരു സംഗതി പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. രാമൻകോയിലിന്റെയും മററും പ്രേരണയ്ക്കു വശപ്പെട്ടു മാത്രമാണ് റാണി ഗംഗാധരലക്ഷ്മി മൂത്ത താവഴിത്തമ്പുരാനെതിരായി വർത്തിച്ചത്. ആ സംഗതി ഇവിടെ പ്രത്യക്ഷമാക്കിയിരിക്കുന്നു. വീരകേരളവർമ്മർ ദേവിയെ ചെന്നു കണ്ട് അവരുടെ പാദത്തിൽ വീണു തൊഴുതു. പിന്നീട്,

നയനവാരിധി പൊഴിച്ചു തന്മുഖം
വിയർത്തുകൊണ്ടേറെ വിറച്ചു ചൊല്ലിനാൻ
ഭയം ഭവതിയെ നിയതം ചിന്തിച്ചു
വശംകെട്ടു കാണ്മാൻ കൊതിച്ചു മാതാവേ!
പലകാലം വാണ ഫലമിപ്പോളും വന്നു;
ഫലിച്ചിതു വിധിമതമിന്നാകിലും.
പുറത്തുപോയവരുടെ കാരുണ്യത്താൽ
പുറത്തു പോയ ഞാനകത്തു വന്നതും
പുറത്തു കാൽവെരിയമരാലെന്നുടെ
പുറത്താകക്കൊണ്ടെന്നറിവിനേവരും"

ഇപ്രകാരം വിനയഭാവത്തോടുകൂടി മൂത്ത താവഴിത്തമ്പുരാൻ മൊഴിഞ്ഞ വാക്കുകൾ കേട്ടപ്പോൾ റാണി ഗംഗാധരലക്ഷ്മി, അദ്ദേഹത്തിനെ അരികിൽ അണച്ച് ആശീർവദിച്ചിട്ട് നെറുകയിൽ ചുംബിച്ചു. അനന്തരം അദ്ദേഹത്തിനോടായിട്ട് പറഞ്ഞു:—

"നിനച്ചതു സാധിച്ചെനിക്കിനിയൊന്നി
മനസ്സുകേടില്ല മരിക്കുന്നാകിലും
കഴിഞ്ഞ വൃത്താന്തം മറന്നു നാടിവ
വഴിയേ രക്ഷിപ്പാനും" ദേവി അനുവദിച്ചു. അനന്തരം അമരാലിനോടായിട്ട് ഇങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്തു:—

"വയസ്സേറെച്ചെന്നോരെനിക്കുവർണ്ണിക്കും
വയസ്സായിട്ടുള്ള ജനത്തിനുമെല്ലാം
ഉണ്ടായായതിനിപ്പരമേശ്വരി ഭവാൻ
ഊനമാകുംവണ്ണം നടത്തിക്കൊള്ളണം"

അമരാവാകട്ടെ രാജ്ഞിയോട് വിട വാങ്ങിക്കൊണ്ട് കോയിലകത്തിരിക്കുന്ന പടജനത്തെ രക്ഷിപ്പാനായിട്ട പോയി. എല്ലാ ദിക്കുകളും ശവങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിറഞ്ഞിരുന്നു. എന്നാൽ അവരുടെ ഒരു ഭാഗത്ത് വരിമിഴിമാർകൾ മരിച്ച്, പൂരികുഴലഴിഞ്ഞു്

'കളഭം കസ്തൂരിയിഴുകുന്ന നല്ല
മുലത്തടത്തിൽ ചോരയുമണിഞ്ഞുടൻ'

കിടക്കുന്നതിനെ തെല്ലു മനോഭംഗത്തോടുകൂടെയാണ് കവി വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

ഈ മട്ടാഞ്ചേരിയുദ്ധം നടന്നതു്,

'............കൊല്ലമിരുനാലുനൂറ്റ-
മതിന മേലിൽ മുപ്പത്തുമേഴും ചെന്ന
മകരമാസത്തിലിരുപത്തേഴായി
പകച്ചിടാതൊരു ദിനമറിഞ്ഞാലും;
തിഥി പ്രതിപദം ധവളമായിത്തു
കത്തുകമായ നാളഴകിലായില്യം
കരുതിക്കൊൾക വെള്ളിയാകുമാഴ്ചയും'

എന്ന് കവി തന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നതനുസരിച്ച് ൮൩൭ മകരം ൨൭-ാംതീയതിയും ശുക്ലപക്ഷപ്രതിപദവും ആയില്യം നക്ഷത്രവും വെള്ളിയാഴ്ചയും ചേർന്ന ദിവസമായിരുന്നു.

മട്ടാഞ്ചേരിയുദ്ധം കഴിഞ്ഞു് ലന്തക്കാർ കൊച്ചീക്കോട്ട പിടിക്കാൻ നോക്കി; ഫലിക്കാതെ പിൻവാങ്ങി. കോഴിക്കോട്ട രാജാവ് കൊടുങ്ങല്ലൂരേയ്ക്കു പിൻവലിഞ്ഞു. വടക്കംകൂർ പടവുകളോടുകൂടി നാട്ടിലേയ്ക്കു മടങ്ങി. ലന്തക്കാർ കൊടുങ്ങല്ലൂർ കോട്ട ഉറപ്പിച്ചുകൊണ്ട് അവിടെ വസിച്ചു. വഞ്ചകനായ

തിട്ടനമ്പൂരിയെ ചങ്ങലവച്ചു ബന്ധിച്ചു; 'മടയവർപുരമധികപക്ഷമുള്ളതായുടയവനായ' മുരിയമംഗലം ഒളിച്ചോടിപ്പോയി. ഇങ്ങനെ മൂന്നാംപാദം അവസാനിക്കുന്നു.

മാങ്ങുലന്റെ ഉപദേശാനുസൃതം പള്ളുരുത്തിയിലേക്കും അവിടെ നിന്നും മുട്ടത്തേക്കും കടന്നുകളഞ്ഞ ഗോദവർമ്മ വിവരമൊക്കെ അറിഞ്ഞു് വേഗം കൊച്ചിയിലെത്തി, മാങ്ങുലന്മാരുടെ ശേഷക്രിയകളൊക്കെ നടത്തി. അനന്തരം സ്വയം രാജ്യഭാരം കൈയ്യേറ്റു. ചെമ്പകശ്ശേരിരാജാവ് തത്സമയം വഞ്ചിപ്പടകളുമായി വന്ന് 'വൈപ്പിൻകര' ചുട്ടുപൊടിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന് പറങ്കികളുടെ സഹായവുമുണ്ടായിരുന്നു. വീരകേരളവർമ്മ വീണ്ടും കൊളമ്പിൽച്ചെന്ന് ഗവർണ്ണർജനറലിനെ വിവരം ധരിപ്പിച്ചു. ഗവർണ്ണർജനറലാകട്ടെ അമരാലെ വിളിച്ച് ഇങ്ങനെ ഗർജ്ജിച്ചു.

'കല്പനാഭംഗം വരുത്തുവാൻ നിന്നോട്
കല്പിച്ചതാരെന്നൊളിച്ചുപോന്നീടുവാൻ?
ദുർബലനായെന്റെ കല്പന ലംഘിച്ചു-
തിപ്പോഴേ നിഗ്രഹിച്ചീടുവൻ നിന്നെ ഞാൻ.'

എന്നു പറഞ്ഞിട്ട് വാളെടുത്തപ്പോൾ വീരകേരളവർമ്മർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കയ്യും പിടിച്ചു തടഞ്ഞു.

'വല്ലായ്മ വന്നപോരമതൊരുതന്നമേ-
യെല്ലാം പൊറുക്കണം നാഥനായുള്ളവൻ.
നീതികളെന്തിനു ഞാൻ പറഞ്ഞീടുന്നു?
നീതിജ്ഞനായ കാർത്തിയരങ്ങണം.'

എന്നു സമാധാനപ്പെടുത്തിട്ട് വേഗം ഒരു സൈന്യത്തെ അയപ്പാൻ അദ്ദേഹം അപേക്ഷിച്ചു. അതു കേട്ട്

'എന്നെക്കണക്കെന്റെ രാജനെ നിങ്ങളും
നന്നായ് ബഹുമാനസ്നേഹമുൾക്കൊണ്ടുടൻ'

അനുസരിക്കണമെന്നുള്ള കർശനമായ ആജ്ഞയോടുകൂടി ലന്തേശൻ ഒരു വൻപടയെ കൊച്ചിയിലേക്കയച്ചു. എന്നാൽ,

'കപ്പൽപടയോടും നല്ലവരുമാസ്സോടും കെല്പേറിനോരു പടക്കോപ്പു തന്നോടും'കൂടി അഴിക്കപ്പുറത്തെത്തിയപ്പോൾ വീരകേരളവൎമ്മ മരിച്ചു. സാമൂതിരിയ്ക്കു ദുഃഖമായി; ഗോദവൎമ്മനും കൂട്ടരും സന്തോഷിച്ചു. പക്ഷെ യുദ്ധം അതുകൊണ്ട് അവസാനിച്ചില്ല. അവർ ചാഴിയൂർ മഠത്തിലുള്ള വീരകേരളവൎമ്മരെ രാജാവാക്കി നിശ്ചയിച്ചു. ലന്തപ്പട കൊച്ചീക്കോവിലകത്തായി; ഗോദവൎമ്മർ ചെമ്പകശ്ശേരിപ്പടയോടുംകൂടി എറണാകുളത്തും എത്തി. ലന്തക്കാരും പറങ്കികളും തമ്മിൽ ആയി യുദ്ധം. അന്നു് അവസാനിക്കുംമുമ്പുതന്നെ അമരാൽ ഒരു കപ്പിത്താനേ വിളിച്ചു്, പുറക്കാട്ടു രാജാവിനേയും ഗോദവൎമ്മരേയും കൊന്നൊടുക്കീട്ടു വരാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. ലന്തക്കപ്പിത്താൻെറ പട വരുന്നതു കണ്ടിട്ടു്,

'ദേവദേവേശനാം കൃഷ്ണൻ താൻ രക്ഷിക്കും
ദേവനാരായണൻ തൻെറ പടകളെ'

എന്നോൎത്തുകൊണ്ട് തത്സൈന്യം

'കുന്തമെടുക്കുന്നു വാളെടുത്തീടുന്നു
ചന്തം കലൎന്ന ചുരികയെടുക്കുന്നു
മിന്നിവിളങ്ങും പരിശയെടുക്കുന്നു
മിന്നും കൂട്ടത്തിലത്തോക്കെടുത്തീടുന്നു
നല്ല കണകൾ വളവുകൾ തീൎക്കുന്നു
മിന്നും വെടിത്തിരിയൊക്കെക്കൊളുത്തുന്നു.'

പിന്നീടുണ്ടായ യുദ്ധത്തെ കവിതന്നെ വൎണ്ണിക്കട്ടെ.

കൊള്ളട്ടെയെന്നോടൻ വെള്ളത്തിൽ ചാടുന്നു
വള്ളമിടയിട്ടു വെട്ടുന്നു തങ്ങളിൽ.
രണ്ടുപരിഷയും വെള്ളത്തിലായാറെ—
യുണ്ടായ യുദ്ധമെന്തോന്നു പറവു ഞാൻ!
ഓളത്തോടൊന്നിച്ചു നീന്തിയടുക്കുന്നു;
ചീളെന്നു വെട്ടിപ്പുറകോട്ടു വാങ്ങുന്നു;
വാട്ടമുള്ളോരുത്തു വീരരടുക്കുന്നു;

കൂട്ടത്തിൽപ്പെട്ടുടൻ തീട്ടുന്നു തങ്ങളിൽ
കണ്ണുവരെക്കണ്ടു തട്ടിക്കളയുന്നു;
കുന്തകംകൊണ്ടു കുടലു തെറിയ്ക്കുന്നു;
വഞ്ചിമേൽനിന്നു വെടികൾ പൊഴിക്കുന്നു;
നെഞ്ചു പൊളിഞ്ഞു മറിഞ്ഞു വീണീടുന്നു;
മത്തഗജങ്ങൾ പുഴയിലിറങ്ങീട്ടു
കുത്തിക്കളിക്കുന്നതുപോലെ തങ്ങളിൽ
ശക്തിയോടേറ്റുടൻ കുത്തുന്നു, വെട്ടുന്നു,
ചത്തു ശവം പുഴതന്നിലൊഴുകുന്നു;
നില്ലുനില്ലെന്നു മുന്നോക്കിലടുക്കുന്നു;
നില്ലാതെയുള്ള കെറുവോടടുക്കുന്നു.
മേളമേറീടുന്ന ഭീരങ്കിയിൽ നിന്നു
കാളുന്ന തീപോലെ വെള്ളപഴുത്തുടൻ
നാളികേരോപമമുള്ളൊളിക്കൊള്ളികൾ
ഓളത്തിന്നു മീതെത്തെറി നടക്കുന്നു;
കോലുളികൊണ്ടു വലിച്ചുകൂടാതെട്ടു
കാലു വിറച്ചു ലന്തേശൻ ഭ്രമിക്കുന്നു;
കുപ്പായം ചീന്തുടൻ കെല്പു കറയുന്നു;
തോക്കുകളും വാളും വെള്ളത്തിൽ പോകുന്നു;
തോല്ക്കുമാറായിതു ലന്തപ്പരിഷയും.
കാണിപോലും വഴതാതെയൊരാ നായന്മാർ
പ്രാണനെയൊക്കെവെടിഞ്ഞത്യന്തശൗര്യേണ
നില്ലാതെയുള്ള കെറുവോട്"

അങ്ങനെയപ്പോൾ ലന്തക്കാർ തോറ്റോടി. എല്ലാവരും ചെമ്പകമന്നന്റെ പടയെ വാഴ്ത്തി.

'ശത്രുവായുള്ളവരെയമർത്തീടുന്ന
ശക്തനാം ലന്തയെ വെന്നമൂലമതാലെ'

അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരും പെരുമയും പൊങ്ങി. തൽസൈന്യം വഞ്ചിക്കുള്ളോടുകൂടി നാട്ടിലേക്കു മടങ്ങി. ഇത്ര ഭംഗിയായ ഒരു നാവികയുദ്ധവർണ്ണന ഭാഷയിൽ മറ്റെങ്ങും കാണുമാനില്ല.

ലന്തപ്പട ചെമ്പകശ്ശേരിയോടു തോറെറങ്കിലും, കൊച്ചിയിൽ അവക്കാണു് വിജയം സിദ്ധിച്ചതു്. ൮൱൩൰൮-ധനു ൨൰൮-വെള്ളിയാഴ്ച, കൊച്ചിക്കോട്ട അവരുടെ കൈവശത്തായി. അവിടെ വച്ചു് വീരകേരളവർമ്മരുടെ രാജ്യാഭിഷേകകർമ്മവും അവർ നിർവ്വഹിച്ചു. ഗോദവർമ്മ കരപ്പുറത്തേക്കു് ഓടി; എന്നാൽ അവിടെ ഒരു സഹായവും ലഭിച്ചില്ല. ചെമ്പകശ്ശേരി ഇതിനിടയ്ക്കു് മൂത്ത താവഴിയുമായി സന്ധി ചെയ്തുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. അതിനാൽ, ആ രാജാവു്

ദേവനാരായണൻതന്നെയും കൂട്ടീട്ടു്
ദേവൻ തുണയെന്നു തെക്കോട്ടെഴുന്നള്ളി.

ഡച്ചുകാരും ചെമ്പകശ്ശേരിയും തമ്മിൽ സഖ്യമായി. ഗോദവർമ്മരാകട്ടെ,

'നല്ല തിരുവനന്തപുരംതന്നിലോ
വാട്ടമൊഴിഞ്ഞു പോവനെന്നിങ്ങനെ'

നിനച്ചു് അങ്ങോട്ടു തിരിച്ചു. ഇവിടെ നാലാംപാദം അവസാനിക്കുന്നു.

ഗോദവർമ്മരാജാവു് 'വലരിപുവിനോടു സമഗുണാകാരനാകിയ' വള്ളുവക്കോനോടും 'കരുകലജവിജയസമ'നായ അയിരൂർ രവിവർമ്മത്തമ്പുരാനോടുംകൂടി വഞ്ചിരാജാവിനെ ചെന്നുകണ്ടു. കുറേക്കാലം അവിടെ താമസിച്ചു് ഒടുവിൽ,

'പരമപുരുഷനുടെ ചരണാരവിന്ദങ്ങളും
ഭംഗിയിൽ കണ്ടു തൊഴുതി'ട്ടു തിരിച്ചു പോന്നു.

ഉദ്ദേശം ഫലപ്പെടാതിരിക്കാൻ കാരണമെന്തെന്നു കവി വ്യക്തമാക്കീട്ടില്ല. അതിനു മുമ്പു തന്നെ ന്യൂഹാഫ് എന്ന ഡച്ചുകാരൻ ആററിങ്ങൽ വച്ചു് മൂത്ത താവഴിയുടെ ന്യായമായ അവകാശത്തെപ്പററി വിശദമായി മഹാരാജാവിനെ ധരിപ്പിച്ചു കഴിഞ്ഞിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു് രേഖകൾ ഉണ്ടു്. എങ്ങനെ ആയിരുന്നാലും ഗോദവർമ്മർ വീണ്ടും ചെമ്പകശ്ശേരിയിൽ എത്തി. ദേവനാരായണനുടെ ആതിഥ്യം സ്വീകരിച്ചു് അവിടെ കുറേനാൾ താമസിച്ചിട്ടു് ഒടുവിൽ സചിവന്മാരുടെ പ്രേരണ

യനുസരിച്ച് അദ്ദേഹം യാത്ര ചോദിച്ചു പുറപ്പെട്ടു. സൂര്യോദയത്തിനു മുമ്പ് അദ്ദേഹം ആയ്ക്കാട്ട് എന്ന പ്രദേശത്തെത്തി. പടയും ഉടനെ അവിടെനിന്നു നടപ്പാൻ ഭാവിച്ചു. ആ പടയാളികളുടെ നടപടിയെ കവി ഇപ്രകാരം അപഹസിച്ചിരിക്കുന്നു.

ജയവിരുതരവർകളുടെയുടൽകരം വിളറീടിനാൻ
ചെമ്പിച്ച മീശയും കേശവും താടിയും
പരുകി സുര മതിമറന്നു കണ്ണുകളൊട്ടു ചാരിചൊടി-
പ്പുച്ചമാംസങ്ങളും തിന്നുതിന്നങ്ങനെ
ശമരഹിതർ ശമനസമർ പടയതു തുനിഞ്ഞെതന്നാൽ
ചാൺപാടം വഴിയിലവർ തിരിഞ്ഞെതന്നമേ.

ഈ ഭാഗം വായിക്കുമ്പോൾ കവി ഒരു നമ്പൂതിരിയല്ലേ എന്നു ബലമായി സംശയിപ്പാൻ വകയുണ്ട്.

'ഉടലിൻവടിവിയലുവതിന്നടനാണിശ്ശരി കഞ്ചുകം-
മുഷ്ണീഷപാദുകമാലിപൂണ്ടങ്ങനെ
കരതളിരിലസിയുമൊരു മുസലസമതോക്കുമ-
ക്കാലൻ ഗദയെന്നപോലെയെടുത്തുടൻ
മിടമയതു കരതുമൊരു പട വിരുതരാകിന
മ്ലേച്ഛരും'

കരപ്പുറത്തു വന്നുചേന്നു. ഇവിടെ മ്ലേച്ഛരെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു് ഡച്ചുകാരെ ഉദ്ദേശിച്ചാണ്. കരപ്പുറംയുദ്ധത്തിലും ഗോദവമ്മർ പരാജിതനായി. 'പെരുമ്പടപ്പു വാഴും മന്നൻ' കൊച്ചിയിൽ സുഖമായി വാണു. അങ്ങനെ ഇരിക്കേ ഗോദവമ്മർ ഇങ്ങനെ ചിന്തതുടങ്ങി,

'പരദിശയിലമരുമൊരു പറങ്കിയെപ്പാലിപ്പാൻ
പ്രാണാദികളും വെടിഞ്ഞു മൽപൂർവന്മാർ
പരമവനിയതുമരിയപടയും ഭണ്ഡാരവു-
മാത്മബന്ധുക്കളേയും വെടിഞ്ഞേഷ ഞാൻ
പരനരപതികളുടയ പുരിയിൽ മേവുന്നതു
പാരവശ്യത്താൽ പറങ്കിയെന്നോർത്തല്ലോ

ഒരു കരുണയകതളിരിലവനു തോന്നീലതി-
ന്നൊരാണ്ടിൽമേല്പു കാലം കഴിഞ്ഞിട്ടും
ഇനിയവനുടെ പുരിയിൽ ഞാൻ തന്നെ ചെന്നാകി-
ലീഷലുണ്ടെങ്കിലോ പിന്നെ നിരൂപിക്കാം.'

അനന്തരം തന്റെ ഉദ്ദേശത്തെ മന്ത്രിമാരോട് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞപ്പോൾ, 'അതു വേണ്ട; അടിയൻ പോയി കാര്യം അറിഞ്ഞിട്ടു വരാം. ഫലിച്ചില്ലെങ്കിൽ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് എഴുന്നള്ളിയാൽ മതി' എന്ന് തേവലശ്ശേരിമേനോൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അതനുസരിച്ച് മേനോൻ ഗോവയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. പക്ഷേ ഫലമൊന്നുമുണ്ടായില്ല. ഒരു വർഷം കഴിഞ്ഞ് ഗോദവർമ്മരാജൻ പോയി നോക്കി. എന്നിട്ടും ഫലം തഥൈവ.

അക്കാലത്തു 'ഖേരവരകല്പനയാൽ' ചെറിയ അമരാൽ കൊച്ചിയ്ക്കു 'സ്വീകരിച്ചു കല്പനാശക്തി' നടത്തുവാനായി വന്ന് രാജാവിനെ സന്ദർശിച്ചിട്ട് കൊച്ചിയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം,

'അരിയ പരിഭവമുടയ മരിപ്പു പറങ്കിതാ-
നാഴിയിൽ വാണപോലെയഹം വാഴുവൻ
നൃപതിവരരിവിടെ നടേ പുകഴിനൊടു വാണപോൽ
നീതിയാൽ വാഴ്ക നമ്മാൽ വിരോധം വിനാ.'

എന്ന് അറിവിച്ചു. അതുകേട്ട് 'ഇമ്പമോടെ നൃപപ്രൌഢനും' വാണു. പെരുമ്പടപ്പിൽ സ്വരൂപത്തിനു തുണയായി നിന്നവർ നാലുപേരും രാജാവിനെ വന്നുകണ്ടു. അവരെ രാജാവ് യഥോചിതം സൽക്കരിച്ചുയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. ഇപ്രകാരം കാലം കുറേ ചെന്നു. എന്നിട്ടും കോഴിക്കോട്ടു രാജാവ് കൊടുങ്ങല്ലൂർ വിട്ടുകൊടുത്തില്ല. അതുകൊണ്ട് ഒരു പട വെട്ടാതെ തരമില്ലെന്നു വന്നു. ഡച്ചുകാർ രാജാവിനെ അനുകൂലിച്ചു. അപ്പോൾ പറങ്കികൾ സാമൂതിരിപക്ഷത്തിലും ചേർന്നു.

സാമൂതിരിയ്ക്ക് ലന്തക്കാരുടെ പേരിൽ ഉണ്ടായ കോപത്തിനു വാസ്തവത്തിൽ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ട്. അതുകൊണ്ട്

'പല ദിവസമവരു തുണ പണ്ടു നാം ചെയ്തതു
പാമ്പിനു പാലു കൊടുത്തപോലായ്പ്പെട്ടു

മറിവു പലതകതളിരിലുള്ളോർകൾ തങ്ങടെ
മുതുകിൽ വാൾ വീണേ വിലകാനോർപ്പു ദൃഢം.

എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ഒരു സൈന്യത്തെ ആദ്യം പെരുമ്പടപ്പിന്റെ നേർക്കയച്ചു. ആ സൈന്യം കോട്ടപ്പടികൾ മിക്കതും കൈക്കലാക്കിയിട്ട്,

"പെരുമ്പടപ്പിലിളയ നരപതിതിലകവീരനാം
പാലിയത്തച്ചനുമിളയമേനവനാം
പകലിരവു പടകളൊടു മരുവുമൊരു തൃക്കുന്നിൽ"

പാഞ്ഞടുത്തു. ലന്തക്കാരും സമരത്തിനെത്തി.

യുധി വഴതി ബാരരൊടു നെടുവിരിപ്പിൽനായന്മാ-
രററ്റത്തപ്പോൾ വടക്കൻമാപ്പിള്ളമാർ
കരികളൊടു മൃഗരികൾ വരുവതു കണക്കെയും
രണ്ടു സിംഹങ്ങൾ തമ്മിൽ പൊരുംപോലെയും
ദശവദനപക്ഷവും ദശരഥതനയസേനയും
ദേഷ്യംകലർന്നമർചെയ്യുന്നപോലെയും,

മാപ്പിളമാരും ലന്തക്കാരും തമ്മിൽ ഏററിടഞ്ഞു. ഒടുവിൽ ലന്തപ്പട 'പാൺപാദം' പിൻവാങ്ങി. അർദ്ധചൈതന്യരായ അവർ തത്സമയം വെള്ളക്കൊടിയും തൂക്കി. എന്നിട്ടും മാപ്പിളമാർ ആറ്റുചെന്നു നാലുപേരുടെ തല കൊയ്തെടുത്ത് സാമൂതിരിക്കു കാഴ്ചവച്ചുവത്രേ. ഈ വിജയത്തെ ഒരു വിജയമായി കരുതാനില്ലെന്ന് കവി ഇങ്ങനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

'യുധി ജയവുമചലജലനരവരനമിതെ-
ന്നുള്ള വിശേഷവും മന്നിൽ നടന്നിതേ'

കൊച്ചിയിലെ എളയരാജാവും പരിവാരവും തൃക്കുന്നിൽനിന്നു മാറി. ഇവിടെ പഞ്ചമപാദം അവസാനിക്കുന്നു.

കൊച്ചീരാജാവ് തോൽവിനിമിത്തം വിഷണ്ണനാകാതെ ബന്ധുരാജാക്കന്മാരോടും ലന്തക്കാരോടും സാമൂതിരിയുടെ മദമടക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗത്തെപ്പററി ആലോചിച്ചു; ലന്തേശൻ പറഞ്ഞു:—

'കേവലം ചോതിരക്കുറീന്നു നാം ചിലർ
ജീവിച്ചിരിപ്പതു മാനിക്കുന്നില്ലെന്നു
മേവിപ്പുറപ്പെട്ടതാംമുഷിമന്നവൻ
കേവലം വാഴ്ത്തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തിന്ന്
നേരെയിനിയൊരു പോരു ചെയ്തീടുവാൻ
നേരെ നിരൂപിക്കലെന്തൊന്നിതുക്കറി?
ചാതുവരിഷങ്ങൾ നൂറു കഴിവോളം
പോരുചെയ്താലും പണത്തിന്നു മുട്ടമോ?
ആഴിപോലുണ്ടു മരുന്നുമുണ്ടുകല്ലും
ആഴിയിൽ പോവാൻ മരക്കലവുമുണ്ട്;
കല്ലും വെടിഞ്ഞുള്ള തോക്കുണ്ടനവധി;
വെള്ളംകണക്കെ പടക്കോപ്പുമുണ്ടല്ലോ.
നല്പടകൌശലം മേല്ക്കുമേൽ കാണുന്ന
കപ്പിത്താന്മാരുണ്ട് തുപ്പായികളുമുണ്ട്.
ചാവതിനും കൊലചെയ്തതിനുമൊരു
താമസം കൈവെടിഞ്ഞുള്ള പടയുണ്ട്.
വാടവെട്ടും കരുവിത്തരമുണ്ടതി-
ന്നാടറിഞ്ഞും വേല ചെയ്വോരുമുണ്ടല്ലോ.
കുന്നലമന്നമവനോടു യുദ്ധത്തിന്നു
പിന്നെയെന്തിന്നു വികല്പം നരപതേ?'

ഇതു കേട്ട് അങ്ങനെതന്നെ എന്നു പറഞ്ഞു് എല്ലാരും തല്ക്കാലം പിരിഞ്ഞു. ലന്തേശൻ ഒരു പടയെ തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തേയ്ക്കയച്ചു. ആ സൈന്യം വടകര, വയ്പിൻ കരപ്പുറം മുതലായവ കടന്ന് കൊടുങ്ങല്ലൂർകോട്ടയിൽ അന്നു പാർത്തിട്ട് പ്രഭാതത്തിൽ അയ്യൂക്കളത്തുള്ള കോട്ടയിൽ എത്തിയിട്ട് വെട്ടും വെടിയും തുടങ്ങി.

"അയ്യോ മറുതല വന്നു ചുഴന്നെന്നു
കയ്യലച്ചാരവിട്ടുള്ള പെണ്ണുങ്ങളും"

നാലുപാടും പരിഭ്രമം വ്യാപിച്ചു. 'തങ്ങൾ തങ്ങൾക്കുള്ള കാര്യത്തിനായുടനങ്ങുമിങ്ങും പോയ നായന്മാരും' വന്നുചേർന്നു. പിന്നീടുണ്ടായ യുദ്ധത്തെ വർണ്ണിപ്പാൻ പ്രയാസം.

'അററവുമററവും പൊററക്കുരുക്കാട്ടും
പററിയിററിററു വീഴുന്ന കണ്ണീരോട്ടും
കററക്കുഴലരും കുട്ടക്കിടാങ്ങളും
മററുമൊളിച്ചു മച്ചിൻപുറം തന്നിലേ'

'അല്ലൽ പെടാതൊരു കുന്നലമന്നനേ' ചിലർ മെല്ലെയെടുത്തുകൊണ്ടു് ഓടി. യുദ്ധത്തിനിടയ്ക്കു് പല സ്ത്രീകളും മരിച്ചു. രാജപത്നിപോലും മരിച്ചുപോയെന്നു കേൾവി പൊങ്ങി. അനന്തരം ലന്തക്കാർ പിൻവാങ്ങീട്ടു് കൊടുങ്ങല്ലൂർകോട്ടയ്ക്കു നേരേ വടക്കുവശത്തായിട്ടു് 'ആനമേലാളിനും തോട്ടിക്കും നീട്ടിയാലെത്താത്ത' ഒരു വാട തീർത്തിട്ടു് അതിന്മീതെ ശത്രുസംഹാരക്ഷമമായ ഒരു തോക്കും ഉറപ്പിച്ചു; കടിലും നെടുമ്പുരയും പണി കഴിപ്പിച്ചു. ഇങ്ങനെ ഒരു സംവത്സരം തികഞ്ഞു. അനന്തരം കൊച്ചീരാജാവും കമ്പനിയും അഞ്ചിക്കളും പിടിക്കാനായി പുറപ്പെട്ടു. ആ പടപ്പുറപ്പാടു കണ്ടിട്ടു എല്ലാവരും വിസ്മയിച്ചു. പ്രസ്തുത പടയൊരുക്കത്തെ കവി എത്ര മനോഹരമായി വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു നോക്കുക:—

'കട്ടിമരങ്ങളെ വെട്ടിയറുത്തുള്ള
തട്ടുപലകകൾകൊണ്ടു ചമച്ചൊരു
വിക്രമം നല്കും മരക്കോട്ടയും ശത്രു-
വക്രമം തീർത്തു നിലയുണ്ടു മൂന്നെടോ.
മൂന്നിലുമായൊരു മുന്നൂറു ലന്തയ്ക്കു
മൂന്നു വരിഷമെന്നാലും കഴിച്ചിടാം.
നാലുപുറത്തുമതിന്റെ വാതിൽക്കളിൽ
നാലുദിക്കും മുഴങ്ങുന്ന ഭീരങ്കി
കാളത്തോക്കോരോന്നു വായും പിളർന്നിങ്ങു
കാളമേഘങ്ങളെപ്പോലെയിരിക്കുന്നു.
മേരുമലയ്ക്കൊരു വൈരി പുറപ്പെട്ടു
കേരളഭൂമിയിൽ നിന്നു വടക്കോട്ടു
നേരേ വരുന്നെന്നു തോന്നുന്നതിന്നൊരു
നേരുകേടെന്നതാരാനും ചൊല്ലുമോ?

മേരുമലയ്ക്കു ശിഖരങ്ങളുണ്ടെങ്കിൽ
ചാരുതരമായ ശിഖരമിതിനുണ്ട്.
അമ്മലമേൽ കരി സിംഹമലറുകിൽ
ഇഗ്ഗരക്കോട്ടയിൽ തോക്കലറീടുമേ.
വണ്ടുകളമ്മലമേൽ മൂളീടുകിൽ
തണ്ടുകളെല്ലാം മൂളലുന്നിതിൽ
വാരണം പിണ്ഡമിട്ടുമതിലെങ്കിലോ
വാരണഭീതനിയ്യുണ്ടയിട്ടുമിതിൽ.
ഗന്ധർവാദികളുണ്ടു വസിക്കുകിൽ
സന്തതം ലന്തക്കാർ വാഴുന്നിതിലുമേ.
തണ്ണീർ നിറഞ്ഞ തടമതിലുണ്ടെങ്കിൽ
തണ്ണീർ നിറച്ച പത്തായങ്ങളുണ്ടിതിൽ.
കന്നിമാരങ്ങു കളിച്ചു വസിക്കിലോ
ഇന്ദിരാദേവി കളിച്ചിങ്ങിരിക്കുന്നു.
അന്നം പറക്കും മലയ്ക്കുമീതെങ്കിലോ
ഉന്നം പറക്കും കൊടിക്കൂറ കോട്ടമേൽ.
ഈശാനനാശ്രയം പൂണ്ടു വാഴുകിൽ
പാശിതാനാശ്രയം പൂണ്ടിങ്ങു വാഴുന്നു.
സൂര്യന്റെ തേരതിൻചുറ്റും നടക്കിലോ
വാരിധിത്തേരിതിൻചുറ്റും നടക്കുന്നു.
....
....
പാമ്പുകളുണ്ടു തടിച്ചതതിലെങ്കിൽ
പാമ്പുകയറുണ്ടിതിലും മനോഹരം!
പാഴ്മരമുണ്ടു പർവതത്തിലെങ്കിൽ
പാമരമുണ്ടു വളർന്നിതിലുമേ.
വള്ളികൾ ചുറ്റിയ വൃക്ഷമുണ്ടെങ്കിലോ
വെള്ളവെടിത്തിര ചുറ്റും തോക്കുണ്ടിതിൽ.
ഇങ്ങനെയുള്ള മരക്കോട്ടയും പിന്നെ-
ച്ചങ്ങാടമെത്രതരത്തിലൊത്തബോട്ടും............'

'കണ്ണും പൊടിക്കുന്ന നാദം കലറ്റുള്ള കണ്ണാടൻതോക്ക' രണ്ടായിരമൂന്നുമായിരുന്നത്രേ. 'കണ്ട മരംകൊണ്ടു തീരാത്ത കററി'കളും, മരുന്നിട്ടു കെട്ടിയ ചാളികക്കൂട്ടങ്ങളും അനവധി.

'മൂടയും കൂടയിൽ കോഴിയും താറാവും
ആടുമാടുകളെക്കൊന്നയിറച്ചിയും'

കയററിയ മരക്കലങ്ങളും,

'തച്ചർ ചമച്ച മരവിയും മാട്ടവും
കല്പാടക്കാരരും വാണിഭക്കൂട്ടവും'

പറഞ്ഞാൽ ഒടുങ്ങുകയില്ലത്രേ.

'എണ്ണ വെളിച്ചെണ്ണ ചുണ്ണാമ്പു വെണ്ണയും
കണ്ണൻപഴക്കുല കിണ്ണത്തിലപ്പവും
വെള്ളരി വെള്ള വൻവെള്ളരിക്കാകളും
വള്ളുരക്കെട്ടുകൾ കള്ളുകുടങ്ങളും
ഉപ്പിട്ട മീൻ തരമൊപ്പിച്ചിറച്ചിയും
ഉപ്പുമാങ്ങായുമുഴുന്നാട കോതമ്പു
നല്ല പയറും തുവര കടുവയും
വെല്ലവും പഞ്ചാരയുമുരുക്കനെയ്യും
കോഴികൾ കോഴിമുട്ട കുഴലപ്പവും
നാഴിയിടങ്ങഴിയും മുറവും പറ
ഇഞ്ചി കഞ്ചാവുമിഞ്ച പുളിഞ്ചിക്കായും
തഞ്ചി വഞ്ചേനയും മിഞ്ചുവോളം തിന
നാളികേരം തളിക്കോരിക ചോളവും;
. . . .
. . . .
കൊച്ചുപിച്ചാങ്കത്തി കത്തിത്തുടങ്ങകൾ
അച്ചുകോലും നല്ല കൊച്ചുതോക്കുകളും
മെയ്ക്കു ചേരും പടച്ചട്ടയും തൊപ്പിയും
കൈക്കെട്ടു കൈത്തുകിൽ തൊങ്ങലും മംഗിയും
കപ്പലിൽ വന്ന കരിമ്പടം കൈപ്പടം
നെയ് ഭരണിക്കടമുപ്പിട്ടും കൊട്ടയും

വെട്ടം കൊളുത്തും വിളക്കു നെരിപ്പോട്ടും
കണ്ടങ്കി മുണ്ടുകൾ കട്ടിയാവുകളും

. . . .

. . . .

മായിപ്പൂടവകൾ കായൽപ്പുരക്കകൾ—മുതലായവയും, നായന്മാർക്കായി, ഞാണും കണകളും

തണ്ണീർക്കടങ്ങളുമെണ്ണബ്ഭരണിയും
കണ്ണാടിയും ചിമിഴും കിളിക്കത്തിയും
തീയെരിയുന്ന തീക്കത്തിയും വീപ്പയും
വെററിലയുമടയ്ക്കായും പുകയില
കററവാഴയ്ക്കാ പടററിക്കലകളും
ചൂതു ചതുരംഗപ്പോരിൻകരുവുകൾ
ജാതിക്കായും നല്ല ജാതിപത്രികളും
ചക്കയും ചുക്കും മടിപ്പെട്ടകറകളും
അക്കപ്പിയാ ശംഖു കൊമ്പു വളകളും
കെട്ടും കട്ടിലതിൽ കട്ടിലും പാകളും
കെട്ടിത്തെറുത്ത പുല്പായും കപ്പായവും

. . . .

കെട്ടിച്ചമഞ്ഞ വയമ്പുകൾ ചന്ദനം
ചാന്തൊട്ടു മുന്തിരിങ്ങാ കന്തിരിക്കവും
മാന്തളിർപ്പട്ടു വിളമ്പുവർണ്ണച്ചേല
യ്യെറെ വടിവൊത്ത മുണ്ടുമുറുമാലും
കുരുപയിററു കച്ചപ്പിണിസ്സാമനം
നീലമനയോലയുമഞ്ജനക്കല്ലും
ചാലിയും ചേലെഴുന്ന മയിൽപ്പീലിയും

. . . .

മേളം കലർന്ന തളിക കിണ്ണങ്ങളും
തട്ടവെള്ളികിൻപുഴവും കരയാമ്പൂ'

ഇത്യാദിയും വർണ്ണിപ്പാൻ തുടങ്ങിയാൽ പകലവസാനിച്ചുപോകുമത്രെ.

യുദ്ധം നാലുമാസത്തോളം നിലനിന്നു. വൎഷ കന്നിമാസം ൯൫൭-ാം- സാമൂതിരിയും കൂട്ടരും പിൻവാങ്ങി. ലന്തക്കാർ അസ്ഥലം കരേക്കൂടെ ബലപ്പെടുത്തി. ഇവിടെ കഥ അവസാനിക്കുന്നു. കവി വ്യുല്പന്നനായാലും അല്ലെങ്കിലും ചരിത്രസംഭവങ്ങളെ നിഷ്പക്ഷമായും വലിയ അതിശയോക്തികളൊന്നും കൂടാതെ വിശദമായും വിവരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. വൃത്തബന്ധം കുറെ ശിഥിലമായിരിക്കുന്നു. ഈ നിലയിൽ ഈ പടപ്പാട്ടു് കൈരളിയ്ക്കു് ഒരു അമൂല്യസമ്പത്താകുന്നു.

മാമാങ്കം പാട്ടു്.

ഇതും ഒരു കിളിപ്പാട്ടാണു്. ഗ്രന്ഥകൎത്താവു് ഒരു കാടഞ്ചേരിനമ്പൂതിരിയാകുന്നു. പേരു നിശ്ചയമില്ല. കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാന്റെ കാലത്തിനു ശേഷമാണു് ഇക്കവി ജീവിച്ചിരുന്നതെന്നു്, അതിൽ രാമനാട്ടത്തെപ്പററി പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നതിൽ നിന്നറിയാം. ഇതിലെ വൎണ്ണനകൾക്കു് ധാരാളം തന്മയത്വം വന്നിട്ടുണ്ടെന്നു മാത്രം കവിതയെപ്പററി പൊതുവേ പറയാം. ൮൬൫-ലും ൮൭൦-ലും നടന്ന മാമാങ്കോത്സവമാണു് ഇതിലെ വിഷയം. അതുകൊണ്ടു് അടുത്ത മാമാങ്കോത്സവകാലമായ ൮൭൦-നു മുമ്പായിരിക്കണം ഇതു ചമയ്ക്കപ്പെട്ടതെന്നു തീൎച്ചയാണു്. ചരിത്രാന്വേഷണതൽപരന്മാൎക്കു് പ്രസ്തുത ഗാനം വളരെ പ്രയോജനപ്പെടുമെന്നു തോന്നുന്നു. ഇപ്പോൾ അച്ചടിച്ചിട്ടുള്ള പുസ്തകം അസമ്പൂൎണ്ണമായിരിക്കുന്നു. ഗോകൎണ്ണോദ്ധാരണം, മാമാങ്കോദ്ധാരണം, പൂന്തുറേശവൃത്താം, ശക്തിപ്രസാദം, മാഘമഹോത്സവം എന്നിങ്ങനെ ഇതു പല വിഭാഗങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടുകാണുന്നു. ഗോകൎണ്ണോദ്ധാരണത്തിൽ,

'മുന്നമംബുധിയോടു ഭാൎഗ്ഗവൻ ധരിത്രിയെ-
ച്ചെന്നു കണ്ടപേക്ഷിച്ചുനിന്നു താൻ ഗ്രഹിച്ചതും
പിന്നെബ്ബ്രഹ്മസ്വരന്മാൎക്കായൊക്കവേ കൊടുത്തതും

വൎണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു. സ്വഭാവോക്തിപാംകൊണ്ടു്,

'നീളവും തെക്കുവടക്കാകുന്നു നിരന്തരം
നീളത്തിലിടം വടക്കോട്ടു വളൎന്നുള്ള'

ഈ കർമ്മഭൂമിയെ പരശുരാമൻ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടു്,

'നാനാദേശ്യന്മാരായ ഭൂമിദേവേന്ദ്രന്മാരെ
താനിങ്ങു വരുത്തിക്കൊണ്ടവരോടൊരുമിച്ചു
സാനന്ദം വിചാരിച്ചു കല്പിച്ചുറപ്പിച്ചു
വാരിധി പുനരിഹ മേലിൽ വരാത്ത കാലം
പാരിലിങ്ങതിക്രമിച്ചീടാതാകുംവണ്ണം
കാരണീ ദുർഗ്ഗാദേവിതന്നെയും തീരെ തീരെ
തീരെ സമ്പ്രതി നീളെസ്സംപ്രതിഷ്ഠിച്ചുകൊണ്ടു്
സേവാലങ്കാരപൂജാദീപമാലകളോരോ-
ന്നാവോളം വരുത്തി തൽസ്ഥാനസാന്നിദ്ധ്യങ്ങളും
ദക്ഷിണകൈലാസമാമുത്തമശിവസ്ഥലം
ദക്ഷാരിതേജഃപുഞ്ജം ദൃഷ്ട്വാ തൽപരിവാരൈഃ
വിശ്വാസഭക്ത്യാപി സംപ്രതിഷ്ഠിച്ചുറപ്പിച്ചു
തത്സാന്നിദ്ധ്യങ്ങളെല്ലാം വർദ്ധിപ്പിച്ചാകുംവണ്ണം
നിശ്ശേഷജഗൽപ്രസിദ്ധപ്രതിമകളെയും'

പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടു്,

'വിപ്രാണാം ഗ്രാമങ്ങൾ വർണ്ണാചാരങ്ങളും
തൽപ്രഭാവേനതത്തൽ ഗ്രാമദേവതകളേയും
കല്പിച്ചു നിരുപമാദ്ധ്യക്ഷനാം 'ഭൃഗൂത്തമൻ
അപ്രയത്നേന മേലിൽ നല്ലതു വരുംവണ്ണം
വിധൃതം ദ്വിജേന്ദ്രന്മാർ തത്തൽസ്ഥാനങ്ങളെല്ലാ-
മത്യന്തമിളകാതെ സങ്കേതിച്ചുള്ളകാലം'

അഴ്വാഞ്ചേരിത്തമ്പ്രാക്കളായ 'നയനനാരായണൻ' എഴുന്നള്ളി,

നിത്യകർമ്മാദികളും ചെയ്തു മംഗലം ചേർത്തു
വൃത്തിയും രക്ഷിച്ചതിസ്വസ്ഥനായ് വാണീടവേ,

ഭാർഗ്ഗവരാമൻ അരുളിച്ചെയ്തു:—

"ക്ഷത്രിയർക്കുള്ള രാജ്യമല്ലിതു നമുക്കെല്ലാം
നിത്യകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തു വർത്തിപ്പാനല്ലോ ഭൂ-
കർത്തൃത്വം നമുക്കന്യേ മററാർക്കുമിവിടെയി-
ല്ലെത്രയും സുഖേന കർമ്മങ്ങളും വഴിപോലെ

കൃതാ സന്തതം വസിച്ചീടുവാൻ സകലവും
ചിത്തശുദ്ധ്യേന പരിപാലിച്ചു നിരന്തരം
മത്സരാദ്യസൂയാദോഷങ്ങൾക്കലെന്നിഴം
കുത്സിതാത്മാക്കളതിശക്തരായ് വളർന്നുള്ള
ദുഷ്പ്രവൃത്തങ്ങളനാചാരതല്പരന്മാരാൽ
മുട്ടുകിലിപ്പോൾ നിങ്ങളെല്ലാരുമൊരുമിച്ചു
മദ്ധ്യാനംചെയ്തു പാർത്തീടുമ്പൊഴുതവിടെ ഞാൻ
പ്രത്യക്ഷീകരിച്ചു സങ്കടം പോക്കീടുവൻ.
സസ്യാദി ബഹുവിധസമ്പദ്വൃദ്ധിയും നിങ്ങൾ
നിത്യകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തു വർത്തിച്ചാൽ താനേവരും
വൃഷ്ടിയും വേണമെന്നു തോന്നുമ്പോളുണ്ടായ്വരും
പുഷ്ടി വർദ്ധിക്കുംവണ്ണം ഗ്രീഷ്മകാലത്തിങ്കലും
നിത്യവുമാചാരനിഷ്ഠങ്ങൾ നീങ്ങീടാതെ
സത്യത്തെ സമാശ്രയിച്ചാനന്ദവശംഗത-
ചിത്തവും പരബ്രഹ്മധ്യാനശോഭയാ തെളി-
ഞ്ഞത്യന്തം ഫലാപേക്ഷകൂടാതെ കർമ്മങ്ങളും
വിശ്വസിച്ചാഹന്ത ചെയ്തീടുവിനതിനുള്ളിൽ
നിശ്ചയം വേണം ഗവ്യമന്യേ കൊള്ളരുതല്ലോ
പൈക്കളെക്കറക്ക മററാട്ടുകളെരുമക-
ളൊക്കെ വർജ്ജിക്ക..........................ഇത്യാദി.

ഇങ്ങനെ ഉദ്ധരിച്ചിടത്തോളം ഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നുതന്നെ കവി നല്ല വ്യുല്പത്തിദാർഢ്യവും പദസ്വാധീനതയും ഉള്ള ആളാണെന്നു കാണാം. പടപ്പാട്ടിൽ കാണുന്നതുപോലുള്ള ശബ്ദദാരിദ്ര്യം ഇക്കവിക്കില്ല. അതിൽ പല സ്ഥലങ്ങളിലും ദീർഘത്തെ ലഘുവാക്കിയും ലഘുവിനെ ദീർഘമായും ഉച്ചരിക്കേണ്ടതായി വന്നിട്ടുണ്ടല്ലോ.

പരശുരാമന്റെ ഉപദേശാനന്തരം നേത്രനാരായണൻ (ആഴ്വാഞ്ചേരി തമ്പുരാക്കൾ),

സ്വർല്ലോകമമരേന്ദ്രനെ ദേവകൾ
നല്ലവണ്ണം പരിപാലിച്ചുള്ളപോലെ

പരിപാലനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കവേ,

'മര്യാദകൾ വെടിഞ്ഞോരോ ജനങ്ങൾ' നിർമ്മര്യാദങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കയാൽ, ഭൂസുരേന്ദ്രന്മാർ ഒത്തൊരുമിച്ചു് 'ദിവ്യമാം മൂല്യസ്ഥലം പ്രാപിച്ചു്' പരശുരാമനെ ധ്യാനിക്കയും, അദ്ദേഹം പ്രത്യക്ഷനാവുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹമാണത്രേ പന്തീരാണ്ടു കൊല്ലത്തേയ്ക്കു് ഒരു രാജാവിനെ നിശ്ചയിച്ചു് ആ രാജാവു മുഖേന രാജ്യഭാരം നിർവ്വഹിക്കണമെന്നുപദേശിച്ചതു്. ഏതു പ്രതിയെയാണു് ആദ്യം ഈ ബ്രാഹ്മണർ സമീപിച്ചതെന്നുള്ളതിനെപ്പററി കവി മൗനമവലംബിക്കുന്നു. ബ്രാഹ്മണരുടെ അപേക്ഷാനുസൃതം രാജാവു്,

'ചിന്തിച്ചു സർവ്വജ്ഞനായ സുമതിയെ
ഭൂസുരന്മാർക്കിതംചേർന്നു കാൺകയാൽ
സാദരം നീയിവരോടു കൂടെച്ചെന്നു
സമ്യക്കായിപ്പരിപാലിച്ചു ദുഷ്ടരെ-
ശ്ശാസിച്ചു ശിക്ഷിച്ചുടൻ വഴിപോലെ
ധർമ്മേണ ചാതുർവ്വർണ്യം പരിചോടു
നിർമ്മലന്മാരാമിവർക്കു ചേരുംവണ്ണം
രക്ഷിച്ചു നേർവരുത്തി പ്രതികേവലം
വത്സരൈർദ്വാദശാന്തേ പുനരിങ്ങു നീ
വന്നു നമുക്കു കേൾക്കേണമവസ്ഥകൾ'

എന്നു പറഞ്ഞിട്ടു് 'കേരളനാകിയ മന്ത്രിപ്രവരനെ' അവരോടു കൂടി അയച്ചു. ആ പ്രതിപുരുഷൻവഴിക്കാണത്രേ കേരളം എന്ന പേർ നാട്ടിനു സിദ്ധിച്ചതു്. പന്ത്രണ്ടു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ വേറെ ഒരാൾ നിയുക്തനായി. ഇപ്രകാരം പലരും വാണ ശേഷം ചേരമാൻപെരുമാൾ എന്നൊരാൾ വാഴ്ച തുടങ്ങി. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഭരണനൈപുണ്യത്താൽ സമ്പ്രീതരായ ഭൂദേവന്മാർ പന്ത്രണ്ടു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിൻെറ കൂടെ പുറപ്പെട്ടു. അവർ രാജാവിനോട്ടു് ഇങ്ങനെ അപേക്ഷിച്ചു.

'ഞങ്ങൾക്കിനിയിവനോടു പിരിഞ്ഞു ചെ-
ന്നങ്ങിരുന്നാൽ സുഖമില്ലിവൻ തന്നിലും

നിർമ്മലന്മാർ ചിലർ ചെന്നു രക്ഷിക്കിലും
ചെമ്മെ മനസ്സിന്നു ചേർച്ചയില്ലേതുമേ.
മന്നവനായിവനെക്കനിവോടിന്നു
മന്നി! നന്നായ് തെളിഞ്ഞയയ്ക്കേണമേ.'

ഈ പ്രാർത്ഥന കേട്ട് രാജാവ് ചേരമാനെ കേരളത്തിന്റെ അധിപതിയായി അഭിഷേകം ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ പ്രതിപുരുഷ ഭരണം നിന്നിട്ട് കേരളത്തിൽ രാജവാഴ്ച സമാരംഭിച്ചു. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ,

'ചേരമാനാകിയ രാജപ്രവരനാൽ
പാലിതമായതുകാലം തെളിഞ്ഞമ-
രാലയസന്നിഭമായിതു കേരളം'

എന്നാൽ,

'സർവ്വജ്ഞനാകിയ സർവ്വജ്ഞഭക്തനി-
ങ്ങുർവ്വിയും പാലിച്ചു സർവ്വഭോഗങ്ങളും
സർവ്വകാലം ഭുജിച്ചൻപോടു ഭൂസുര-
സർവ്വദേവപ്രിയനായ് വിളങ്ങുന്ന നാൾ'

സർവ്വവിരക്തനായ്ത്തീർന്നിട്ട്, രാജ്യത്തെ 'പുത്രമിത്രാമാത്യഭൃത്യാദികൾ'ക്കായി പകുത്തു കൊടുത്തു. 'മദ്ധ്യമഭാഗമത്യുത്തമം' തന്റെ ഏഴു പുത്രന്മാർക്കായി നൽകിയിട്ട് 'തപസ്സിന്നൊരുമ്പെട്ട്' യാത്ര ഭാവിച്ചുനിൽക്കവെ, 'തൽപാദഭക്തി മുഴുത്തെഴും പൂന്തുറേശൻ' അവിടെ എത്തി. ആ പാദഭക്തനു നൽകാൻ, ഒന്നും കാണായ്കയാൽ, അരക്രോശത്തോളം വരുന്ന കുക്കുടക്കോടു (കോഴിക്കോട്) മാത്രം അദ്ദേഹത്തിനു നൽകി. ചേരമാനാകട്ടെ,

'തൃപ്തി വന്നില്ലിതുകൊണ്ടിവനെന്നറി-
ഞ്ഞുൾക്കാമ്പിലേററം വിചാരിച്ചു സാമ്പ്രതം
സുസ്മിതവക്ത്രനായൻപോടു തന്നരി-
കത്തു വിളിച്ച്'

തന്റെ പള്ളിവാളും ഉപചിഹ്നങ്ങളും കൊടുത്തിട്ട്,

'കന്നേറിക്കൊട്ടു പുറപ്പെട്ടുണ്ണരതിളേ-
മന്നരെ ചലമാർ ധിനമൊന്നാഴിക നീ

ചെല്ലുന്ന ദിക്കിലധികാധിപത്യമ-
ത്യല്ലാദരവും നിനക്കുണ്ടാം നിശ്ചയം.
നല്ലവസ്തും മലയാളത്തിലൊക്കയു-
മെല്ലാ പെരുവഴിയും തടവെന്നിയെ.
ചൊല്ലെഴും ശക്ത്യാ കപ്പലോട്ടിക്കയും
കല്യാണമുൾക്കൊണ്ടു മാമകമാകിയ
നല്ല മഹോത്സവം മേളിച്ചുകൊൾകയു-
മല്ലലൊഴിഞ്ഞു ചെയ്താലും നിരന്തരം'

എന്ന് അനുഗ്രഹിച്ചു.

അനന്തരം, പൂന്തുറേശനായ വിക്രമൻെറ അനുജൻ മുനിപ്രവരന്മാരോടും മിത്രങ്ങളോടും ആലോചിച്ച് കോഴിക്കോടെന്ന സ്ഥലത്തെത്തി, 'കാടുംപടലും' തെളിച്ച് ഉത്തമന്മാരായ ശില്പികളെക്കൊണ്ട് രാജഗേഹോചിതവും ലക്ഷണയുക്തവും ആയ ഒരു കൊട്ടാരം പണിയിച്ചു. ആ പത്തനത്തെ കവി ഇങ്ങനെ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.

'പത്തനം മുഖ്യരമ്യം മണിമിന്നു,മതെ-
ത്തമമിതിൽ ചിത്രാദിചിതമത്യത്ഭുതം!
വൃത്രാരിമന്ദിരതുല്യം രമണീയം
വിസ്തൃതാകാരമത്യുജ്ജ്വലവീഥികൾ
മിത്രഭൂപാലസചിവാലയങ്ങളും
തത്സചിവമാതൃകളത്രാലയങ്ങളും
പുത്രമിത്രമാതൃസദനാലയങ്ങളും
തത്ര യുവരാജ്യവസ്ഥാനങ്ങളും
തത്സഹചാരമന്ത്രിപ്രവസ്ഥാനങ്ങളും
ഉത്തുംഗമായുള്ള മന്ത്രാലയങ്ങളും
നാടകശാലകൾ കേളീഗൃഹങ്ങളും
വാടമതേഴും ചതുർവ്വർണ്ണാലയങ്ങളും
കേരളമൊഴിഞ്ഞോരോ ലിപിഗണിതങ്ങളും
പാഠാലയങ്ങളുമഭ്യാസശാലകൾ
പ്രൌഢികൾ വേദപാഠാലയങ്ങളും
യശോദികൾക്കുത്താലയവീഥികൾ
യോഗമഹീസുരാണാം ജപശാലകൾ
സേവകന്മാർക്കുപകാരാലയങ്ങളും
താപസവൃന്ദയോഗീന്ദ്രാലയങ്ങളും
തപമൊഴിഞ്ഞ സന്യാസിമഠങ്ങളും
ഭോജനശാലകളും മറപ്പള്ളികൾ
ഭോജനശാലാ മഹാനസവീഥികൾ

സേനാലയങ്ങളുമായുധശാലകൾ
നാനാകരിതുരഗാലയാദ്യങ്ങളും
സൂതകുശീലവമാഗധഗായക–
സ്തോത്രസൂൻതകപാഠാലയങ്ങളും
ചേതോഹരങ്ങളാം പാന്ഥാലയങ്ങളും
നീതിയേറുന്ന സഭ്യന്മാർ ഗൃഹങ്ങളും
കാമവിനോദവിലാസാലയങ്ങളും
കാമിനീനാമവരോധവരങ്ങളും
സോമാതപാങ്കണവീഥികളുമതാ–
കാമീയമാം ക്രമവീഥികളൊക്കെയും
പ്രാസാദവീഥികൾ സൌധങ്ങൾ ഗോപുരം
പ്രാകാരചത്വരവീഥിതലങ്ങളും
വാപികളും നെടുംകേണികൾ കൂപങ്ങ–
ളാപൂർണ്ണമായുള്ള പത്മാകരങ്ങളും
നാനാവിധം നടക്കാവുകൾ നിഷ്കണ്ടാ–
ദ്യാനങ്ങൾ യന്ത്രീഡോളാനടപങ്ക്തികൾ
സാമാന്യമെന്തിവിടെയുള്ള ചിത്രങ്ങളാ–
യാമോദമാകട്ടെ വാഴിക്കാവതൊക്കെയും
സീമയാഴിത്തലംകൃത്യ രചിപ്പിച്ചു.'

ക്രമേണ ഈ മാനവിക്രമന്റെ ഭുജോഷ്മാവിൽ അരാതിവൃന്ദം എരിപൊരികൊണ്ടു. രാജ്യത്തിന്റെ വിസ്തൃതി അടിക്കടി വളർന്നു. അകത്തുട്ടപണിക്കർ തുടങ്ങിയ മുപ്പതിനായിരം നായന്മാരും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അധീനത്തിലായി. ഇങ്ങനെ രാജ്യത്തിന്റെ പുഷ്ടിയും ഐശ്വര്യവും തഴച്ചു. പല പുരുഷാന്തരങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു.

'മന്നവനായ ശൈലാബ്ധീശന്മാരെല്ലാനാളും
തുല്യചേതസാ നാലു മന്ത്രികളോടും ചേർന്നു
നല്ലവണ്ണമേ പൃത്ഥ്വീബ്രാഹ്മണ്യാദികൾക്കെല്ലാം
കല്യാണം ചേർത്തു പരിപാലിച്ചു ദിനംപ്രതി
കല്യാമമോദേന കീർത്തി വളർത്തു വാഴുംകാലം'

കൊല്ലവും എഴുന്നൂററിന്മേലായി. നെടിയിരുപ്പുസ്വരൂപത്തിലേക്ക് സന്തതി ഇല്ലെന്നു വന്നു. സാമൂതിരി ഭൂദേവപ്രവരന്മാരുടെ ഉപദേശാനുസൃതം മാസന്തോറും തിരുവോണമൂട്ട് നടത്തി. മൂന്നു സംവത്സരം ഇങ്ങനെ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, തിരുവോണംനാൾതന്നെ ഒരു കുമാരൻ ജനിച്ചു. അതിനെ തുടർന്ന് മററു പല രാജകുമാരന്മാരും അവതരിച്ചു. അവരിൽ ശ്രീപതിനക്ഷത്ര

ജാതൻ (തിരുവോണംതിരുനാൾ) തിരുനാവാ വെച്ച് മാമാങ്കം, തുലാഭാരം, ഹിരണ്യഗർഭം മുതലായവ നടത്തി. അദ്ദേഹം കൊച്ചിയെ ആക്രമിച്ച് തൃശ്ശിവപേരൂർ വസിക്കവേ സ്വർല്ലോകം പ്രാപിച്ചു. അതിനെത്തുടർന്ന് അശ്വതിതിരുനാൾ സിംഹാസനാരോഹണം ചെയ്തു. അദ്ദേഹം കൊടുങ്ങല്ലൂർവച്ചാണത്രേ തീപ്പെട്ടത്. ഈ സാമൂതിരിയും ഒരു മാമാങ്കം നടത്തുകയുണ്ടായി. അടുത്ത പൂരാടംതിരുനാൾ കൊച്ചീക്കോട്ടയെ ലന്തക്കാരുടെ അടുക്കൽനിന്നു പിടിച്ചെടുത്തു. പടപ്പാട്ടിൽ വിവരിച്ചിരിക്കുന്ന വീരകേരളവർമ്മയ്ക്ക് അനുകൂലമായി നിന്നത് ൮൭൪-ൽ നാടുനീങ്ങിയ ഉത്രട്ടാതിതിരുനാൾ സാമൂരിപ്പാടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം രണ്ടു മാമാങ്കങ്ങൾ നിർവ്വഹിച്ചുവത്രേ. അനന്തരം ൮൭൪-ൽ സിംഹാസനാരോഹണം ചെയ്ത സാമൂതിരിപ്പാട് നടത്തിയ രണ്ടു മാമാങ്കങ്ങളാണ് ഈ കവിതയ്ക്കു വിഷയം.

“............................വനിതായാം—
മക്കജൻ നിൽക്കുംകാലേ മകരവ്യാഴംതന്നിൽ
മിത്രവാസരേ കന്നിലഗ്നഗേ മിഥുനമാം—
സത്തിലേഴ് ഭരണിനാളുത്തമജയോദയേ
ചക്രവർത്തിയും ഗജകേസരിനിപുണയോ—
ട്ടുൽക്കടവസുമദ്യോഗങ്ങൾ ചേർന്നളവായ”

ഈ സാമൂതിരി, പള്ളുബ്രാഹ്മണാദികളെ കല്യമോദേന പരിപാലിച്ച്,

നേത്രപൂർവ്വാഖ്യനാരായണനാലനുഗ്രഹ—
പാത്രമായ് പ്രകാശഭൂപാലനോടൊരുമിച്ചു
യോഗ്യങ്ങളെല്ലാമനുഷ്ഠിച്ചു തത്തൽസ്ഥാനങ്ങൾ

രക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ ശത്രുക്കളെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ‘മഹാഗൌരവ’പ്രഭാവങ്ങളോർത്ത് വിത്രസ്തരായത്രേ. ‘കെല്പേറും ദുഷ്പ്രേക്ഷ്യനാകുന്ന ലന്തേശൻതാനും’ ഭയം പൂണ്ട് കൊച്ചിയിൽ അടങ്ങി. മഹാജനങ്ങൾ എല്ലാം,

'പണ്ടു ത്രിശ്ശിവപേരൂർനിന്നു സദ്ഗതി തേടി-
ക്കൊണ്ടു ഭൂപതി സച്ചിദാനന്ദം കൃപാലയം
തണ്മലർബാണസമം ബാഹുജവരാത്മജം
കൊണ്ടൽനേർവർണ്ണൻ കലാസംഭവം ദിവ്യാത്മാനം
കണ്ടുകൊണ്ടാലും മേന്മേലുണ്ടു ചലിച്ചീടുന്നതി-
ക്കണ്ട നമ്മുടെ ഭാഗ്യമെത്രയും വലുതല്ലോ'

എന്നു് കൊണ്ടാടിപ്പുകഴ്ത്തി. അദ്ദേഹവും തന്റെ പൂർവ്വഗാമിയെപ്പോലെ തന്നെ കൊച്ചിയോടു്* പട വെട്ടിയതായി കവി ഇങ്ങനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

മുൻപിനാൽ സന്ന്യാസിയെ ഹിംസിച്ചുള്ളവരായ കോ-
ട്ടൻപിനോടതിനുള്ള ചോദ്യത്തിന്നൊരുക്കവും
വൻപോടെ പാർത്തു തടുക്കിയിരിക്കയാൽ
കമ്പമുൾക്കൊണ്ടു ഭൂദേവപ്രധാനൻ ചതികളാൽ
മന്ത്രിനാശവും ധനധാന്യാദിയും ഭേദിച്ചിട്ടു
ചിന്തിച്ചു പരിതാപമുൾക്കൊണ്ടു പരിദേവൽ
സമ്പ്രതി ചെയ്തുടൻ കൂട്ടിക്കൊള്ളുന്നതിന്നുൾ-
സങ്കേതങ്ങളും നാടും വീട്ടിടങ്ങളുമെല്ലാം
ചുട്ടുപൊളിച്ചു തകർത്തീപ്പതം പൊടിപെട്ട-
ത്തെരുവീഥികളിലും തീർത്തു കെട്ടിരിക്കുന്ന നാൾ.................

ഈ രാജാവ് പൊന്നാനിയിൽ താമസിക്കുംകാലത്ത് തൊണ്ണൂറ്റേഴ് വയസ്സായ അമ്പാടിക്കോവിലകത്ത് വലിയതമ്പുരാട്ടിയുടെ മരണം സമീപിച്ചെന്നു കേട്ടിട്ട്, കോഴിക്കോട്ടേയ്ക്കു് എഴുന്നള്ളി. അനന്തരം,

തൽക്കലേശചാരിയേയും തൃക്കൺപാർത്തിളമല-
ർക്കനിവുററു തൃക്കൈകൂപ്പിനിന്നനുഗ്രഹം
സിദ്ധിച്ചു തദനന്തരം ശുശ്രൂഷിച്ചനുസരി-
ച്ചത്യന്താനന്ദം പാർത്തു സിദ്ധിയും ഭക്ത്യാ കണ്ടു
സത്തുക്കളോടും ചേർന്നു തൽശ്ലേഷക്രിയകളും

മറവും നടത്തീട്ട് 'തത്സചിവപ്രധാനാമാത്യാദി ലോകരഞ്ജന'നോടു കൂടി, വിണ്ണോർനായകൻ സുധർമ്മയിലെന്നപോലെ കുറേക്കാലം കോഴിക്കോട്ടു വാണരുളി. പിന്നീട്, വൃന്ദമ-ൽ

* കൊച്ചി.

'കീടഗേഹനാഥചന്ദ്രാദ്യേഷ്ഠമേ മന്ദൻ ചെന്നു
ഖേടനാമധീശനോടൊത്തുനിന്നളവിങ്കൽ'

തിരുനാവായിൽ വച്ച് മഹാമൃത്യുഞ്ജയം എന്ന കർമ്മം ആഘോഷപൂർവ്വം നടത്തി. ആ കർമ്മം നാല്പത്തിഒൻപതു ദിവസത്തേക്കായിരുന്നു.

അക്കാലത്ത് 'മുഷ്കരതര'നായ വെട്ടത്തു മൂന്നാമൻ മാടഭൂപതിക്ക് ഇളമയായി വാഴിക്കാമെന്നു പറഞ്ഞ് അയനിക്കൂററിലെ ആറാംകൂർ അദ്ദേഹത്തിനെ കൊച്ചിയിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. എന്നാൽ പണ്ടേതന്നെ തന്നോട് വിരോധമായിരിക്കുന്ന വെട്ടത്തു നൃപൻ കൊച്ചീരാജവാഴുന്നാൽ, തന്റെ സ്ഥാനത്തിനു ഭംഗം വന്നേയ്ക്കുമെന്നു ഭയപ്പെട്ട് ലന്തേശൻ കൊച്ചീരാജാവിനോട് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

പൂന്തുറേശനെന്നുമേ ബന്ധുവായ്ത്തീരേണം
സന്തതമില്ലായ്കിൽ മേനോനെന്താരാശ്രയം നമു-
ക്കതിനു പരിത്രാണത്തിനു പററു നാം ചിന്തിക്കുന്നു
പൂന്തുറേശൻ ദുർണ്ണയം ചെയ്യുന്നാകിൽ പരി-
പന്ഥികൾ മലയാളത്തിലാരുള്ളൂ പിന്നെ?
സന്തോഷിച്ചുചലാബ്ധിനായകൻ പ്രസാദിച്ചു-
നെന്തോരുപായമുള്ളൂന്നതേ ചിന്തിക്കേണ്ടൂ
പണ്ടു നാം പിഴച്ചതുകൊണ്ടവനീശൻ തന്നി-
ക്കണ്ടെല്ലാം തിരുവുള്ളക്കേടതിന്നിനിയിപ്പോൾ
കണ്ടു കാൽ പിടിച്ചു കൺപ്രായശ്ചിത്തത്തോടും ചെയ്തു-
കൊണ്ടാലവനോടു പരിപാലിപ്പാൻ മതിയാകും.
വരമ്പഴമവനീശൻ സർവ്വപാലകനാന്ന-
കമ്പമുള്ളവർകളിൽ മുമ്പനെന്നല്ലോ കേൾപ്പു.
മുമ്പിനാൽ പിഴച്ചതു നാം കെട്ടെണ്ണപ്പൂർന്നിന്ന-
തമ്പുരാൻതന്നോടതിന്നിനി പ്രായശ്ചിത്തം
ചെയ്തുമവിടെനിന്നായ്ക്കൊള്ളുമതിനിപ്പോൾ
ദിവ്യനാം നരേന്ദ്രനെയിങ്ങെഴുന്നള്ളിക്കണം

അതനുസരിച്ച് കൊച്ചീരാജാവ് വെള്ളത്തട്ടതിരിയെ

........................നൃപനുള്ള-
മാവോളം പ്രസാദിക്കും പ്രാഭൃതഭാരങ്ങളും

മററുമായി പൊന്നാനിക്കയച്ചു. നമ്പൂരിപ്പാട് കാഴ്ച്ചദ്രവ്യങ്ങളും സന്ദേശങ്ങളും സാമൂതിരിക്കു നൽകി. അനന്തരം അദ്ദേഹം

മന്ത്രിമാരോട്ട് ഒരു ഗൂഢിയാലോചന നടത്തി. ഒടുവിൽ ഇങ്ങനെയാണ് മന്ത്രിമാർ ഉപദേശിച്ചതു്.

....പരി-
പന്ഥിയാം പെരുമ്പടപ്പോടു ചേർന്നനേകധാ
പണ്ടു ലന്തേശൻ പിഴച്ചീടിനാനെന്നാകിലും
കണ്ടു കാൽ പിടിക്കിൽ നാം രക്ഷിക്കെന്നതേ വന്നു
പാരിച്ച പിഴകളുണ്ടേറെയെന്നിരിക്കിലും
പാരിതിലഭയം നൽകീടുകെന്നാകുംവണ്ണം
യാചിച്ചുനിന്നാലവർക്കുള്ളപരാധം സഹി-
ച്ചാചാരം പരിപാലിച്ചീടണമെന്നുണ്ടല്ലോ

അതുകൊണ്ടു് കൊടുങ്ങല്ലൂർക്ക് എഴുന്നള്ളുവാൻ അദ്ദേഹം തീർച്ചപ്പെടുത്തി. അദ്ദേഹം 'പാപ്പിനിവട്ടത്തു്' എഴുന്നള്ളിയിരിക്കവേ ലന്തേശൻ അവിടെ വന്നു്,

...............നടേ താൻ പിഴച്ചവയെല്ലാ-
മൊന്നിന്നൊഴിയാതെ ചേരുംവണ്ണമൊക്കവേ തീർത്തു
കുന്നലേശനെക്കണ്ടു തൊഴുതു തിരുമുമ്പിൽ
നിന്നു പ്രായശ്ചിത്തങ്ങളുമൻപോടെ ചെയ്തു.

കൊച്ചീരാജാവും അമാത്യന്മാരും അതു കണ്ടു് സന്ദേഹം കൈവെടിഞ്ഞു് അവിടെ വന്നുചേർന്നു. അവരെയെല്ലാം തൃക്കൺ പാർത്തു് ഉള്ളം തെളിഞ്ഞ സാമൂതിരി 'സംഘ്യണാത്മനാ' ഇപ്രകാരം അരുളിച്ചെയ്തു.

..................................നിങ്ങളു-
ക്കിക്കാലമാകുംവണ്ണം മത്സഹായതചംകൊണ്ടു
ശത്രുവർഗ്ഗത്തെജ്ജയിച്ചുംതാരിലാനന്ദംപൂ-
ണ്ടൊത്തവണ്ണമേ തെളിഞ്ഞെല്ലാരുമിരുന്നാലും
ചിത്തസങ്കടം നമ്മെക്കണ്ടവർക്കുണ്ടാകരു-
തത്യന്തമതിനു ചാഞ്ചല്യമില്ലൊരിക്കലും

ഇങ്ങനെ സ്പഷ്ടമായ് അരുൾചെയ്ത വാക്യപീയൂഷം ചെന്നു 'ശ്രവ്യമന്ദിരദ്വാരം' പൂകിയിട്ടു് അകതാരിൽ ഇരുന്ന 'ഭേദസന്താപസവിഷ'ത്തെ നശിപ്പിച്ചുവത്രേ. അനന്തരം പന്ത്രണ്ടു കൊല്ലത്തേക്ക് തമ്മിൽ പിണങ്ങുകയില്ലെന്നു് അവർ തമ്മിൽ

ഒരു കരാറു ചെയ്തു. ഇവിടെ ൧൭൧൦-ൽ നടന്ന ഉടമ്പടിയെയാണു് ഈ വരികളിൽ സൂചിപ്പിച്ചു കാണുന്നതു്. പ്രസ്തുത കരാറിൻപ്രകാരം ചേററുവായ്മണപ്പുറം സാമൂതിരിക്കു ലഭിച്ചു.

പെരുമ്പടപ്പു വാഴാൻ പുറപ്പെട്ട വെട്ടത്തു മൂന്നാമ്മുറ ഒരു പിന്തുണയുമില്ലാതെയും നാട്ടിലിരിപ്പാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെയും വിഷമിച്ചു. ഈ തമ്പുരാൻ പടപ്പാട്ടിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ഗോദവർമ്മ തന്നെ ആയിരിക്കണമെന്നു്,

'മുന്നമപ്രകാശപ്രാസാദാലയത്തിങ്കൽനിന്നു
വന്നു വാണിരുന്നുള്ള മന്നവന്മാരെല്ലാരും
ഖിന്നതയൊഴിഞ്ഞമരാലയം വാണീടിനാ-
രെന്നതിലേവം ശേഷിച്ചീടിന ഭവാനിനി
നന്മ വന്നീട്ടും ഗ്രഹപ്പിഴകരം നീങ്ങുന്നേരം'

എന്നുള്ള തൽബന്ധൂക്തികളിൽനിന്നു ഗ്രഹിക്കാം. ബന്ധുക്കൾ പറഞ്ഞതു കേട്ടു് തെല്ലൊരാശ്വാസത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹം അങ്ങിപ്പാർക്കവേ, വിക്രമനിധിയായ മാനവിക്രമൻ ചെറളയം (അയനിക്കൂറു്) പിടിച്ചടക്കിയിട്ടു്, അക്കോട്ടയിൽ തന്റെ പടനായകന്മാരെ പാർപ്പിച്ചശേഷം, കൊച്ചിയിലെഴുന്നള്ളി ലന്തേശനാൽ യഥോചിതം സൽകൃതനായി. എന്നാൽ

'തത്സമതാത്താം ദുർഗ്ഗം സമ്പദുപർദ്ധിതം ചെറളയം
വൃത്താരിനിലയനസന്നിഭം മനോരമ്യം'

മാനവിക്രമൻ പിടിച്ചടക്കിയതിനെപ്പററി, അസൂയാലുക്കളായ്ത്തീർന്ന അയനിക്കൂററുകാർ ചതിപ്രയോഗത്താൽ അതിനെ പിടിച്ചെടുത്തുകളഞ്ഞു. ഈ വർത്തമാനം കേട്ട സാമൂതിരി, ഒരു പെരുമ്പട കൂട്ടിക്കൊണ്ടു് ചാവക്കാട്ടെഴുന്നള്ളിയിരുന്നിട്ടു് കൃഷ്ണനാമാവാം തലച്ചെന്നവർ മുഖേന, ആ കോട്ടയെ വളഞ്ഞു. അകത്തുള്ളവരെല്ലാം,

'മുട്ടിയായുധങ്ങളും വച്ചു ജീവനങ്ങളും
കിട്ടുകിലതുമതിയെന്നോർത്തു ഭയപ്പെട്ടു്'

വല്ല പാടും ഓടി വനം പൂകി.

കോഴിക്കോട്ടെ സൈന്യമാകട്ടെ അകത്തു പ്രവേശിച്ചു് അന്തഃപുരത്തെ,

'ക്ഷോണീദേവന്നിഷ്ടഭക്ഷണം നല്കിപ്പിന്നെ
വൃക്ഷാദി സകല വസ്തുക്കളും പൊടിപെട്ട'ത്താക്കവേ നശിപ്പിച്ചു ശേഷം വർദ്ധിതയശസ്സോടുകൂടി തിരിച്ചുപോന്നു.

ചെറളയത്തുകോട്ട പിടിച്ചതിനെ വർണ്ണിച്ചു ശേഷം കവി ലന്തയാൽ സംപീഡിതനായ കായംകുളത്തുരാജാവും മന്ത്രിമാരും 'മാനവിക്രമസ്വാമിതന്നുടെ തൃക്കാക്കൽവന്നാനന്ദം കലർന്നു കൈക്കൊഴിതവസ്ഥകൾ' ഉണർത്തിച്ചതും, സാമൂതിരി പരപ്പുള്ളിനായരേയും ചാവക്കാട്ടു തലച്ചെന്നവരേയും അയച്ചു് ലന്തയും കായംകുളവും തമ്മിൽ സന്ധി ചെയ്യിച്ചതും സംക്ഷിപ്തമായ് വിവരിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഇപ്രകാരം 'ഭാരതഖണ്ഡേ തെക്കേഭാഗമേ വിളങ്ങിന കേരളമേവം ജയിച്ചു നിറകൊണ്ട' ശൈലാബ്ധീശ്വരൻ, കീർത്തിയാൽ അവനിയേയും 'സമുദ്രദ്വീപാന്തരധാത്രീമണ്ഡലങ്ങളേയും' വെളുപ്പിച്ചു്, 'ഗോത്രാരിതാനും പ്രസാദിക്കു'മാറു് എല്ലാവരുടേയും ആർത്തികളൊഴിച്ചു വാഴുന്ന കാലത്തു്, പൂന്തുറേശൻ പൊന്നാനി വടക്കേ വാക്കെട്ടെഴുന്നള്ളി കോവിലകം പ്രാപിച്ചു് ക്ഷോണീദേവാദിപ്രജാവൃന്ദരഞ്ജനയോടെ വസിച്ചു.

അങ്ങനെ ഇരിക്കെ കൊല്ലം ൮൬൯-ാമാണ്ടു പിറന്നു. വ്യാഴം അന്നു വക്രിച്ചു് മിഥുനത്തിൽനിന്നു് ഇടവത്തിൽ പോയിരുന്നെങ്കിലും അടുത്ത കൊല്ലം മകരമാസത്തിൽ കർക്കടകത്തിലാകുമെന്നു കണ്ടിട്ടു്, മാമാങ്കം നടത്താനുള്ള ഒരുക്കങ്ങൾ ചെയ്യണമെന്നു് ദൈവജ്ഞോത്തമന്മാരും, ഭൂദേവോത്തമന്മാരും, മങ്ങാട്ടച്ചനും ഉണർത്തിച്ചപ്പോൾ, ഒരുക്കങ്ങൾ ചെയ്യാൻ കല്പനയായി. പന്ത്രണ്ടുകൊല്ലത്തിലൊരിക്കൽ നടത്തിവരാറുണ്ടായിരുന്ന ഒരു ആഘോഷമായിരുന്നു മാമാങ്കം. തൈപ്പൂയത്തുന്നാൾ തുടങ്ങി മാഘമാസത്തിലെ മകംനക്ഷത്രംകൊണ്ടു് ഇതു അവസാനിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു പതിവു്. ചില സാമൂതിരിമാർ ചിങ്ങവ്യാഴത്തിലും മാമാങ്കം നടത്താറുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ ഭരണിതിരുനാൾസാമൂതിരിപ്പാട്ടു് ൮൬൫-ലും ൮൭൦-ലും ഓരോ

മാമാങ്കം നടത്തി. രണ്ടിനേയും കവി വർണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ട്. മാമാങ്കത്തിന് ഒരു കൊല്ലത്തിനു മുമ്പ് തൈപ്പൂയം ആഘോഷിക്ക എന്നൊരു കീഴ്നടപ്പുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ വൃസ്വവ്വ തൈമാസത്തിനു മുമ്പേ ഒരുക്കങ്ങൾ തുടങ്ങി. അന്ന് ഒരു ദിവസത്തെ ആഘോഷമേ ആയിരുന്നുള്ളുവെങ്കിലും യഥാക്രമം ലോകർക്കെല്ലാം നീട്ടുകൾ അയയ്ക്കപ്പെട്ടു. പൂയത്തിനു തലേദിവസം മദ്ധ്യാഹ്നത്തിൽ തമ്പുരാൻ വാകയൂർ എഴുന്നള്ളി.

'മദ്ധ്യാഹ്നത്തിങ്കലങ്ങു വാകയൂരെഴുന്നള്ളി-
ച്ചിത്തകൗതുകത്തോടേ വാണരുളീടുംപൊഴു-
തസ്തമിച്ചിതു സൂര്യനത്ര്യരം ശശാങ്കനും
വൃത്തമൊത്തുദിച്ചുയർന്നീടിനാനതിശയ-
മുത്സവസംയുക്തയായ് വന്നിതു രജനിയും'

'ഭാരതഖണ്ഡംതന്നിൽ വാണീടുന്ന മഹാജനങ്ങളെല്ലാം നാവാക്ഷേത്രസ്ഥാനമംഗലത്തു' വന്നുകൂടി.

'ക്ഷ്മാദേവകളുട്ടവാഴ്ചപ്പണിക്കന്മാർ
വേദപാഠിയിലാരു സേനാനായകന്മാരും
ലേഖകന്മാരും ബാലവൃദ്ധാദി സകലരു-
മാകവേന്നാരമില്ല ദ്ദേശതിന്നായിരവും.
സേവകന്മാരും മധ്യമണികളും വൈകന്മാരും
താവക്ഷേത്രങ്ങളെല്ലാം വന്നു സംഭരിക്കുമ്പോൾ
കാരണന്മാരായ മങ്ങാട്ടച്ചനരികളും
പാറനമ്പിയും കോപകലശരാം പണിക്കരും
ഭൂപതിപ്രിയന്മാരാം മറ്റുള്ള മന്ത്രിമാരും
ഭൂപതി തിരുമുമ്പിലായവർ പൂജ്യർസഭായിലെ.'

തമ്പുരാൻ സകല പദവികളോടുംകൂടി 'മണിത്തറമേൽ' പെരുനില നില്ക്കു എന്ന ചടങ്ങു നിർവ്വഹിക്കവേ, ലോകർക്ക് 'മഹാനാകനായകൻ മേരുശിഖ'രത്തിൽ നില്ക്കുമ്പോലെ തോന്നി.

'വ്യാകുലതരമഹാമേഘങ്ങളുരസ്സീട്ടു
ലോകങ്ങൾ വിറയ്ക്കുമാറുദ്ഘോഷിച്ചീടുംവണ്ണം
വൻപടഹങ്ങൾ'

മുഴങ്ങി; 'ഇരുകരകളിലും വാദ്യഘോഷം തുടർന്നു'; നാവാമുകുന്ദൻപാദാംഭോജം ധ്യാനിച്ച് നിശ്ചലം നില്ക്കുന്ന തമ്പുരാനെ കണ്ട് മാലോകർ ഇപ്രകാരം വാഴ്ത്തി.

തമ്പുരാന്റെ

'വൻപരവികരം കണ്ടു തൻപരവികളെല്ലാ-
മന്യനായകന്മാരും സംഭ്രമിച്ചിരിക്കുന്നു.
തന്നാൾത്തോരണങ്ങളും തിരുമെയ്‌വിലാസങ്ങളും കണ്ടി-
ട്ടന്തസ്സാപങ്ങൾ വളർന്നധരായുഴലുന്നു.
തണ്ടലർമകൾക്കരസംസ്ഥമമാമാർദ്രമീ-
ക്കുന്ന ഭൂപതി മുഖചന്ദ്രകാന്തമാമാനനം.
ഗംഭീരപ്രതാപവും ധൈര്യവുമുഗ്രതാപവും
ജംഭാരിതന്നെ ജയിച്ചുള്ള പൌരുഷങ്ങളും
വൻപെഴുന്നഖിലാധിപത്യഗൌരവങ്ങളും
അമ്പരിലൻപാർന്നെഴുമിംഗിതപാടവവും
സമ്പ്രദായാർത്ഥഗ്രാഹമഹിമാ നിരതിയും
സമ്പ്രതി വിദ്വജ്ജനസ്തോത്രസംഗങ്ങളും
ദൈവബ്രാഹ്മണസാധുഭക്തിയും ധർമ്മത്തോടേ
കേവലം മാനശീലസത്യതല്പരതയും
കാരുണ്യനയവിനയാചാരമഹിമയും
കാരണോന്മാരി ചേർന്ന ചോരനിഗ്രഹങ്ങളും
ലോകൈകജനനി തൽപാദപങ്കജങ്ങളും
അനുകൂലിക്കുന്ന രക്ഷിച്ചീടിന സുകൃതിയും
രാജലക്ഷണമഹിമാനകല്പണോനന
പൂജനീയാര്യജനങ്ങൾ വന്നുകൊണ്ടമിച്ച
മാനുഷാധിപന്മാർക്കുമാറാവം കണ്ടെന്തനോ'

സാമൂതിരി ഇപ്രകാരം, പെരുന്നില: നില്ക്കവേ 'സരസിജസദാന മംഗലോദ്യുജ'നാകിയ യുവരാജാവും, തിരുമനശ്ശേരിക്കോട്ടയിലെ നമ്പൂരിരാജാവും സപരിവാരം എഴുന്നള്ളി 'ശ്രീപാദാംബുജം' തൊഴുതു; തദവസരത്തിൽ പെരുനിലയും നീങ്ങി. അനന്തരം ചമ്രകൊട്ടത്തങ്ങുന്നെ തൃക്കൈ കൂപ്പീട്ട്, അദ്ദേഹം തിരിച്ചെഴുന്നള്ളി പൊന്നാനി വടക്കേക്കോയിലിൽ എത്തി 'നിർമ്മലൻ സുരേന്ദ്രനെപ്പോലെ' വാണരുളി.

അടുത്ത കൊല്ലം വൃശ്ചികമാസത്തിൽ മാമാങ്കത്തിനുള്ള ഒരുക്കങ്ങൾ തുടങ്ങി. 'പാണ്ടികെഴുതിയയച്ചോരനന്തരം' വേണ്ടുന്ന കോവിലകങ്ങൾ പണിയിക്കുന്നതിന്, പ്രധാന മന്ത്രികളിൽ ഒരുവനായ 'പാറപ്പള്ളിനായകൻ' നിയുക്തനായി. അദ്ദേഹമാകട്ടെ മണിത്തറ, തരന്തരമായുള്ള കോവിലകങ്ങൾ,

വായ്പെഴും വാകയൂർ മാളികാഗ്രങ്ങളും
താല്പര്യമാർന്ന തളിയുമാമ്പാടിയും
നാല്പാട്ടമുള്ള മന്ത്രീന്ദ്രാലയങ്ങളും
പ്രീത്യാ നരേയുമുള്ളവണ്ണം ചമച്ചതിൽ
മേൽത്തരം ചിത്രങ്ങളേറെ വളർത്തുടൻ'

നിർമ്മിച്ചു. തിരുനാവാക്ഷേത്രത്തിന്റെ കിഴക്കുഭാഗത്തായി,

ബോധം തെളിഞ്ഞ വൈയ്യാകരണോത്തമൻ
സാധുസന്ന്യസ്തസങ്കല്പൻ തപോധനൻ
ബാലനാം നാലാംസ്ഥപൊന്ന വാഴ്‌വതി–

നായി ഒരു ആലയവും, അതിനല്പം കിഴക്കു മാറി തിരുവോണം തിരുനാറം മാനവിക്രമനും 'തെക്കെക്കരെ കിഴക്കവലത്തിനടുത്തു്' 'പുഷ്കരയോനിർക്കുജ'നായ ഇളയരാജാവിനും ഓരോ കോയിലുകൾ ചമച്ചു. അവയ്ക്കും പുറമെ

'ശിക്ഷയാ മാടങ്ങൾ മാളികാഗ്രങ്ങളും
ലക്ഷണയുക്തപ്രവസ്ഥപ്രാന്തമങ്ങളും
ചിത്രം വിചിത്രമത്യുത്തമാകാരമാ–
മത്യുത്ഭുതം രാജഗേഹാനാമയുതവും
യുക്തികൃതമവക്തവ്യമജ്ഞാനിനാ
ലക്ഷം വിമോഹനാകാരങ്ങളായെഴും
കോയിലകങ്ങൾ ചുഴപ്രതിമുപ്പതി–
നായിരത്തിനും പതിനായിരത്തിനും
മായമൊഴിഞ്ഞിളമാന്മിഴിമാർകൾക്കും'

വസിക്കുന്നതിനുള്ള കുടിലുകളും മനസമോഹനാകാരമായ് തീർത്തു. ഏറാല്പാട്ടുതമ്പുരാനും, തിരുമനശ്ശേരിനമ്പൂരിക്കും ഉള്ള നിലപാട്ടുതറകൾ പുരയുടെ തെക്കെക്കരെയ്ക്കാണു നിർമ്മിച്ചതു്. കൊച്ചീരാജാവിനുള്ള കെട്ടിടമോ? പേരാററിൽ ചങ്ങാടം ഉണ്ടാക്കി അതിന്മേലായിരുന്നത്രെ.

'മാടപ്രൗഢ നിളയിൽ തോണിമേൽ മുദാ
വാടാതെകണ്ടുതൻ മാടമിയററിനാൻ'

മങ്ങാട്ടച്ചൻ വന്നിരുന്നു് മണിത്തറയ്ക്കുത്തൂണു നാട്ടുക എന്ന മംഗളകർമ്മം സുമുഹൂർത്തത്തിൽ നിർവ്വഹിച്ചു. അനന്തരം ലോക

ക്കെല്ലാം നീട്ടുകരം അയച്ചു. സാമൂതിരിപ്പാട്ടിലെ മുഖ്യസൈന്യങ്ങളായ ഏറനാട്ടിലെ മുപ്പതിനായിരം നായന്മാരും, പോലനാട്ടിലെ പതിനായിരവും തൈപ്പൂയത്തിനു രണ്ടു ദിവസങ്ങൾക്കു മുമ്പേ വാകയൂരെത്തി. തലേദിവസം സാമൂതിരിപ്പാട്ടും അവിടത്തെ കോവിലകത്തു് എഴുന്നള്ളിയിരുന്നു.

'പാഥേയകന്നൂട്ടു വാഴും പ്രധാനികൾ
പേടമാൻകണ്ണികൾ ബാലരും വൃദ്ധരും
സേനാപതികളും മന്ത്രിപ്രവരരും
മേനോക്കികൾ കിഴിക്കാരൻ കരിക്കന്മാർ
നാനാവിധം മഹാരാജസഭാന്തരേ
സ്ഥാനികളൊക്കവേ കൂടവന്നീടിനാർ'

അഹർന്നാഥനും 'പൂർവ്വേതരദിശി പോയ് മറഞ്ഞു'. സന്ധ്യാദേവി ദീപമാലാവൃതയായി ശോഭിച്ചു. ജൈവാതൃകനും തെളിഞ്ഞുയന്നു.

നാലുദിക്കിന്നും ജനങ്ങൾ, മക്കൾ മരുമക്കളപ്പന്മാമന്മാർ ഇവരൊത്തു്,

'കച്ചകളും തലയിൽക്കെട്ടുകളുമ-
ങ്ങിച്ഛയാംവണ്ണമെല്ലാരുമമച്ചുടൻ
വാളുകളും* കടയിച്ചതിശില്പമായ്
മേളം വളന്നെഴുതിച്ച ചർമ്മങ്ങളും
കൈകൈക്കൊണ്ടു ഭൂഷണഭൂഷിതരാ'യാറ്റുനടന്നു്',

നിളാതീരത്തു വന്നെത്തി. പ്രഭുക്കന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ, 'പുത്തുക്കോട്ടുക്കൂറിൽമുമ്പാണെന്നേഴം' പുന്നത്തൂർ രാജാവും; 'പെരുമ്പണമുക്കരാകുന്ന ചരമേതരപ്രഭുവീരരും', 'തെക്കുംകൂറിലെ തെക്കേതായവർ തങ്ങളും', 'നെടുങ്ങനാട്ടുരാജാവും', 'ഉമിക്കുന്നവാൾനാഥനും' (കവളപ്പാറനായരും), 'വീട്ടിക്കാട്ടുനാഥനും', 'കണ്ണന്നൂർവാൾപ്പടനായരും' (തൃക്കിരീട്ടിനായർ), 'കതിരവട്ടത്തുനായരും', 'കായങ്കുളം രാജാവിന്റെ മന്ത്രിമാരും', 'ചെമ്പകശേരിനാടനുന്നവിപ്രരും', 'വേണാട്ടു പ്രമാണികളും' മററും ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു.

മൈക്കണ്ണിമാരും പ്രൗഢകളും ഭൃത്യരും തിക്കിത്തിരക്കി നടന്നുവത്രേ. 'കള്ളമുലച്ചികൾ പിള്ളർ തരുണിമാർ ഉള്ളം തെളിഞ്ഞലങ്കാരമേളത്തോടെ' കൂടിയെത്തി.

ചോളരാജ്യോത്ഭവന്മാർ പരദേശികൾ
പട്ടന്മാർ ചെട്ടികൾ ബുധാത്മജാതികൾ
ഇശ്ശരായയോരോവിധം പല വർണ്ണികൾ
പാണ്ടിയിൽനിന്നുമപ്പൂർണ്ണമോരോ ജനം
വേണ്ടുംതരം പിച്ചളാദികളാലോരോ
പാത്രങ്ങളാഭരണങ്ങൾ ഖഡ്ഗങ്ങൾ
വസ്ത്രാസ്ത്രസുഖകരസാദ്ധ്യങ്ങളൊക്കെയും
കച്ച കവിണി സോമൻ പല പട്ടുകൾ
മെച്ചംകലർന്ന തുപ്പട്ടിണ്ണവരനം

മററും 'കെട്ടിയെടുത്തു ചേറിച്ചു' കൊണ്ടുവന്നു നിരന്നു. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ,

ഭാരതഖണ്ഡത്തിലുള്ളവരൊക്കവേ
നേരേ പുറപ്പെട്ടു വന്നു ക്രീഡിമാർ.

സൂര്യനും ഉദിച്ചു. മാമാങ്കോത്സവവും സമാരംഭിച്ചു.

മുത്തുക്കുടകളും കൊററക്കുടകളും
ചിത്രതരം പല വർണ്ണത്തഴകളും
വെഞ്ചാമരങ്ങളുമാലവട്ടങ്ങളും

അഞ്ചിതമായ രംഗപ്രദേശത്തു വന്നൊത്തുമിച്ചു. ഭരണിനാൾ തമ്പുരാൻ 'സർവാഭരണവിഭൂഷിതഗാത്രനായി, 'സർവനീതിജ്ഞനാം മന്ത്രിപ്രവരനാൽ സർവം നിയോഗിത'നായ്, അതിശാന്തനായ്, സർവസന്താനിലയകമായ 'രംഗമംഗല'ത്തു് എഴുന്നള്ളി നിന്നു. കൈത്തോക്കുകളും നിലപ്പടഹങ്ങളും ഒത്തു മുഴങ്ങി.

'പൊന്നണിഞ്ഞുള്ള കരീന്ദ്രനെത്തന്റെ
സന്നിധൌ മററും കരിവരന്മാരെയും
ചെമ്മേ പരിചോടിരുത്തു നിർത്തി'ത്തെളിഞ്ഞു്

ആ മാനവിക്രമരാജാവ് നിലകൊള്ളവേ,

'മേളവാദ്യപ്രഘോഷങ്ങളാൽ ആശകൾ
ഡോളാസമാനമായ്' ഭവിച്ചു,
വെൺകട ചെന്തഴ വെഞ്ചാമരങ്ങളും
തിങ്കൾബിംബം തൊഴുമാലവട്ടങ്ങളും
മുമ്പിൽ ചുഴന്നു വീശുന്നതും ചമയ ചേ-
ർത്തവോടണഞ്ഞൊത്തൊരുമിച്ചു നിൽക്കുന്നതും'

കണ്ടിട്ടു് 'കിം പ്രയോഗാരംഭമെന്നു'റിയാതെ ഉമ്പർകോൻ അല്പം പരിഭ്രമിച്ചുപോയത്രേ. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു നിന്നും നീങ്ങിയും ഘോഷയാത്ര മുന്നോട്ടു പോയി.

നടവെടികളിടത്തുടരെയിടയിടെയുടൻ തുട-
ർന്നിടിയടയുമടവുടയ പടഹമലറുംവിധൌ
നടനടനടേതി വൻപാരന്നുഴന്നോരകം-
പടി നടയിലതുമകരം വളർമള്യാസിനാം
പിടികളിളകളും മനോജ്ഞാകാരമാം മേളവും
പേടമാൻകണ്ണിമാർതൻവിലാസങ്ങളും

കണ്ടു കണ്ടു് ഉമ്പർകോനു സമാനം സാമൂതിരിപ്പാട്ടുതമ്പുരാൻ നീരാട്ടുകോയിലിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു് നേരെ വടക്കോട്ടെഴുന്നള്ളി ക്രിയാല്ലൽ കരേറി. ഈ ആല് ഭാരതപ്പുഴയുടെ വടക്കേക്കരയിൽ തിരുനാവാക്ഷേത്രത്തിനു പടിഞ്ഞാറും, മാമാങ്കം നടത്തിയിരുന്ന വാകയൂരിനു തെക്കും ആയിട്ടു് സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നു. മാമാങ്കത്തിന് ആ ആലിന്റെ സമീപത്തു് പല കർമ്മങ്ങളും അനുഷ്ഠിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അവിടെനിന്നു് അദ്ദേഹം നടുവരമ്പിൽ കിഴക്കേ തലയ്ക്കൽക്കൂടെ തിരുനാവാക്ഷേത്രത്തിൽ ചെന്നിട്ടു് മഹാവിഷ്ണുവിനെ തൊഴുതു്, നടുവരമ്പത്തുകൂടെ തന്നെ തിരിച്ചു് വാകയൂരെഴുന്നള്ളി. അതിനോടു് സൂര്യനും അസ്തമിച്ചു.

പിറേറന്നു രാവിലെ അവിടുന്നു് 'കേരളാധ്യക്ഷമാം പൌരുഷത്തോടെ' പള്ളിത്തണ്ടിലേറി നീരാട്ടുപള്ളിപ്പുറത്തിൽ എഴുന്നള്ളി നീരാട്ടു കഴിച്ചിട്ടു് 'മുന്നേതിലും മുഖ്യത'യോടു്കൂടി വടക്കോട്ടെഴുന്നള്ളി, നാവാരമേശനെ വന്ദിച്ചു

ശേഷം തിരിച്ച് വാകയ്യൂർ പോന്നു. ഇപ്രകാരം ഇരുപത്തു ദിവസങ്ങൾ ഈത ചടങ്ങുകളെല്ലാം അനുഷ്ഠിച്ചുകൊണ്ടു കഴിഞ്ഞു. ഇതിനിടയ്ക്ക് അവിടം ഭാരതത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിൽനിന്നു വന്നുചേർന്ന ആളുകളെക്കൊണ്ടു നിറഞ്ഞു. ഇരുപത്തൊന്നാംദിവസം,

പൊന്നും പുടവകൾ പട്ടും പദവികൾ
വർണ്ണിപ്പതാവല്ലലങ്കാരമേളങ്ങൾ
പെണ്ണുങ്ങളും ചെറുപൈതങ്ങൾ വൃദ്ധരു-
മണ്ണോജബാണതുല്യന്മാർ തരുണരും
മന്ദിരത്തിങ്കൽ മച്ചിൽ സംഗ്രഹിക്കിലും
തങ്ങളിൽ വിശ്വാസമില്ലാത്ത വസ്തുക്കൾ
തന്മെയ്യുളിലും കരങ്ങളിലും ധരിച്ചു-
മണൽത്തന്മേൽ നിരന്നിതാരാരൊക്കവേ.

സൂര്യോദയത്തിനു മുമ്പുതന്നെ പ്രജജനങ്ങൾ അതാതു സ്ഥാനത്തു 'പൊന്മയമാം കൊടിസ്തംഭങ്ങൾ' നാട്ടി. 'പൊന്നണിഞ്ഞാനകഴുത്തി'ലെഴുന്നള്ളത്ത് അന്നാണെന്നറിഞ്ഞു എല്ലാവരും 'സഹ്യാദ്രിജാ ദക്ഷിണഗംഗ'യായ ഭാരതപ്പുഴയിൽ സ്നാനം കഴിച്ച്,

ഭംഗിയിലംഗരാഗാഭരണങ്ങളു-
മംഗങ്ങളിലണിഞ്ഞംഗജതുല്യരായ്
മംഗളാപാംഗികളായഴകാർന്നീടും
തുംഗസ്തനികളാമംഗനമാരെയും
ചേർത്തു കരങ്ങളും കോർത്തു പിടിച്ചതി-
പ്രീത്യാ ചെറിയവരെയുമണച്ചാദരോ-
ക്കൂട്ടമിട്ടങ്ങാടിവാണിഭമേളങ്ങൾ
കാട്ടുവാനെങ്ങും നടകൊണ്ടോരന്തരേ'

ഭൂദേവസംഘവും 'ആരക്ഷപാദവും ചെയ്തു'കൊണ്ട് അവരോട്' കൂടിനാരത്രെ.

സാമൂതിരിപ്പാട്ടതമ്പുരാനാകട്ടെ അന്നു രാവിലെ നീരാട്ടും വയറാട്ടവും തേവാരവും കഴിച്ച് വാകയ്യൂർകോവിലിനകത്തു

നിന്ന്, 'നിലപ്പടഹങ്ങൾ നീളെ മുഴക്കിച്ചും' കൊററക്കുടയും തഴയും പിടിപ്പിച്ചും, ആലവട്ടം ചാമരം ഇവ വീയിച്ചും, സപരിവാരം പുറപ്പെട്ട്

തിക്കുമകംപിടിച്ചാത്തിലഭ്യാസിക്കു-
മക്കവിമോഹനാകാരവിക്രുതികൾ

തൃക്കൺ പാർത്തു രസിച്ചു. മണിത്തറയും ശ്രീയാലും പ്രദക്ഷിണം വച്ചതിന്റെ ശേഷം, നടവരവേ കൂടെ നാവാക്ഷേത്രത്തിൽ ചെന്ന് ദേവനെ വന്ദിച്ച് മടങ്ങി. അനന്തരം വാകയ്യൂർ എഴുന്നള്ളി. ഈ മാതിരി 'പൊന്നണിഞ്ഞാനക്കഴുത്തി'ലെഴുന്നള്ളത്ത് തുടരെ ഒരു വാരം നടന്നു. ഈ ഏഴു ദിവസങ്ങളിലും വള്ളുവനാട്ടുരാജാവിന്റെ 'ചാവർ' സാമൂതിരിത്തമ്പുരാനെ നിഗ്രഹിക്കാൻ ശ്രമിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. അതിനെയാണ് കവി ഇങ്ങനെ സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്.

'ചീറെറാഴും വള്ളുവക്കോനാതിരി നൃപേ-
ന്ദ്രോത്തമൻതൻനിയോഗേന കൂടെത്തന്നെ
വന്നു മരിക്കുമാറുണ്ടഹോ ചാവറാ-
യന്നുമൊരൊൻപതുപേർ വന്നതിശയം
നിന്നു പിണങ്ങിപ്പരാക്രമശക്തികൾ
ഒന്നൊഴിയാതെ കാട്ടുന്നവർ തമ്മെയും
കൊന്നടന്നങ്ങു വീര്യാമരമന്ദിരം-
തന്നിൽ സുഖിച്ചിരിക്കുന്നയച്ചാരരാൽ'

ആദ്യത്തെ ദേശാഷയാത്രനാൾ ഒൻപതു ചാവർ മരിച്ചുപോയതായി ഇതിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഓരോ ദിവസവും ഓരോ ആത്തരാണ് അകമ്പടി സേവിച്ചത്. 'ആദ്യത്തെ ദിവസം വള്ളുവനാട്ടു നമ്പിടിയും മുപ്പതിനായിരവും, രണ്ടാംദിവസം കടന്നമണ്ണ എളയവകയിൽ വള്ളോടിയും ആൾക്കാരും, മൂന്നാം ദിവസം നെടുവിരുപ്പിൽ മൂത്തേരാടി തിരുമുൽപാട്ടും പരിവാരവും, നാലാംദിവസം എടത്തുനാട്ടുനമ്പിയാതിരിതിരുമുൽപ്പാട്ടും, അഞ്ചാംദിവസം ഏറനാട്ടു മൂന്നാംകൂറു തിരുമുൽപ്പാട്ടും ആൾക്കാരും, ആറാംദിവസം ഏറനാട്ട് എളംകൂറു നമ്പിയാതിരി തിരുമുൽപ്പാട്ടും ആൾക്കാരും, ഏഴാംദിവസം ഏറാട്ടു മേനോനും

കോഴിക്കോട്ടു തലച്ചെന്നവരും പതിനായിരവും അകമ്പടി ജനമായി നിന്ന് നടവരമ്പിന്റെ ഇരുഭാഗവും രണ്ടു വരിയായ് നടകൊണ്ടു.

പുണർതത്തുന്നാൾ ഉച്ചതിരിഞ്ഞു് പെരുനിലനില്പ് ആരംഭിച്ചു. അന്ന് പുഴയിൽ ആറു ചെറിയ കപ്പലുകളും ഒരു വലിയ കപ്പലും തമ്മിൽ യുദ്ധം നടത്തി. പൂയം നക്ഷത്രത്തിൽ തമ്പുരാൻ പെരുനില നിൽക്കവേ,

വിസ്മയം കൂറിയാല്ലൂർ പ്രകാശാധിപൻ
വിദ്രുതം നിന്നു നീങ്ങീട്ടെഴുന്നള്ളിനാൻ.

ആയില്യംനാളിൽ അതുപോലെ,

തത്ര മൂന്നാംഊപാലേന്ദ്ര*നഴിയക-
ത്തത്യാദരേണ താൻ നിന്നരുളീടിനാൻ.

അടുത്ത ദിവസം മാഘമാസത്തിലെ മകം ആയി. സൂര്യോദയത്തിനു മുമ്പേ,

നാലുപേർ മരിച്ചീതതിൻമുമ്പിലൊമ്പതു;
ചാവർ പതിമൂന്നുപേർ മരിച്ചീടിനാർ.

അന്നു രാവിലെ തമ്പുരാൻ അല്പനേരം പെരുനിലയത്തു് എഴുന്നള്ളി നിന്നപ്പോഴേയ്ക്കും, ഏറനാട്ടു് ഇളംകൂർനമ്പിയാതിരി 'തിരുമച്ചേരവാരംഭ്രപനോടും' സഹായസേനയോടുംകൂടി പള്ളിത്തണ്ടിലേറി 'പേരാററിലിറങ്ങിക്കടന്ന്' വടക്കേക്കരയിൽ വിളങ്ങുന്ന തിരുനാവായത്തേവരെ കുപ്പിയിട്ട്, 'ചാരു നടവരമ്പേറിസ്സരഭസം' നേരെ പടിഞ്ഞാറോട്ട് കാൽനടയായി നടന്ന്,

'മാനവേന്ദ്രപ്പെരുമാൾ കനാലേശ്വരൻ
താനങ്ങുനിന്നരുളീടും പദവികൾ'

കണ്ട് ആനന്ദം പൂണ്ട് കൈ വണങ്ങി. വഴിയിൽ രണ്ടു പ്രാവശ്യം പിന്നെയും നമസ്കരിച്ചു. നാലാമത്തു് മണിത്തറയുടെ പുവട്ടിലും നമസ്കരിച്ചു. അപ്പോൾ തമ്പുരാൻ,

* ഏറനാട്ടു് മൂന്നാംകൂറു നമ്പിയാതിരി.

'ഉൾക്കനിവൂററ വീണീടുന്നിജാനുജ
വത്സനെ തൃക്കരംകൊണ്ടെടുത്തന്തികേ
തത്സമം ചേൎത്തു നിവൎത്തി നിന്നു.'

പിന്നീട് മങ്ങാട്ടച്ചനും തിനയഞ്ചേരി ഇളയതും 'അച്ചുതാരാധ്യം ചൊല്ലൊന്നമിച്ചു' ചെന്ന് ലോകരെക്കണ്ടു വന്ദിച്ചിട്ട് പൂൎവ്വമാൎഗ്ഗേണ പോയി തമ്പുരാനെ തൊഴുതു് പെരുനില വാങ്ങി. അതിനു ശേഷം എളയതമ്പുരാക്കന്മാരും പ്രഭുക്കന്മാരും അപ്രകാരം ചെയ്തു. 'ശ്രുതലരന്തക'നായ സാമൂതിരിപ്പാട് 'ശ്രീയും ധരണിയും കൂടെപ്പുണരുന്ന നാവാമുരാരിയെ'ത്തൊഴുതു്, തൃപ്രങ്ങോട്ടപ്പനേയും വന്ദിച്ചു്, പൊന്നാനിക്കോവിലകത്തേക്കു് പോന്നു. ഇങ്ങനെ മാമാങ്കോത്സവം അവസാനിച്ചു. അടുത്ത കൊല്ലത്തിലും അദ്ദേഹം ഇതുപോലെ ഒരു മാമാങ്കോത്സവം നടത്തി.

ചരിത്രാന്വേഷികൾക്ക് ഇക്കൃതി വളരെ പ്രയോജനപ്പെടുമെന്ന് നിസ്സംശയം പറയാം. കവിതയ്ക്കു് നല്ല ഒഴുക്കും ഭംഗിയുമുണ്ടു്. സാമൂതിരിപ്പാട്ടിന്റെ ഘോഷയാത്രയെ എത്ര തന്മയത്വത്തോടുകൂടി വൎണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു നോക്കുക.

അദ്ധ്യായം ൧൩.

കഥകളിപ്രസ്ഥാനം.

രാമനാട്ടത്തെയാണ് സാധാരണ കഥകളി എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്നതു്. കൊട്ടാരക്കരരാജാവിനും കോഴിക്കോട്ടുസാമൂതിരിപ്പാട്ടിനും തമ്മിലുണ്ടായ പിണക്കമാണത്രേ കഥകളിയുടെ ആവിൎഭാവത്തിനു കാരണം. ആട്ടക്കഥകളുണ്ടാകുന്നതിനു മുമ്പു് കോഴിക്കോട്ടു് അഷ്ടപദിയാട്ടത്തിനോടു് ഏതാണ്ടു സദൃശമായി കൃഷ്ണനാട്ടം എന്നൊന്നു നടപ്പിലിരുന്നു. കൊട്ടാരക്കരക്കാ

ട്ടാരത്തിൽ ഒരു പള്ളിക്കെട്ടു സംബന്ധിച്ച് കൃഷ്ണനാട്ടക്കാരെ അയച്ചുകൊടുക്കണമെന്ന് കൊട്ടാരക്കരരാജാവ് മാനവിക്രമന് എഴുതിയയച്ചപ്പോൾ, അതു കണ്ടു രസിക്കത്തക്കവണ്ണം അവിടെ ആളുകളില്ലെന്ന് അർത്ഥം വരത്തക്കവണ്ണം ഒരു മറുവടി കൊടുത്തയച്ചുവത്രേ. അങ്ങനെ ആണെങ്കിൽ കൃഷ്ണനാട്ടത്തിനു പകരം രാമനാട്ടം എന്നൊന്ന് ഉണ്ടാക്കിക്കളയാം എന്ന് വാശി തോന്നുകയാൽ രാമായണകഥയെ ഏതാനും കഥകളായി കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാൻ വിരചിച്ചു എന്നാണ് ഐതിഹ്യം.

കഥകളിയുടെ ആവിർഭാവത്തിന് ഈ മത്സരം ഒരു അവസരം ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കാം. എന്നാൽ അതിനുള്ള സാമഗ്രികൾ മുമ്പുതന്നെ കേരളത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നിരിക്കണം എന്നുള്ളത് അനുക്തസിദ്ധമാകുന്നു. അഷ്ടപദിയാട്ടം മുമ്പുതന്നെ കേരളത്തിൽ പ്രചാരത്തിലിരുന്നല്ലോ. ജയദേവരുടെ ഗീതഗോവിന്ദം അഥവാ അഷ്ടപദിയെ, അനുകരിച്ചാണ് കൃഷ്ണനാട്ടം രചിക്കപ്പെട്ടതു്.

സ്വായത്തൈകതിഭേരണാനനമനസാ ശ്രീമാനവേദാഭിധ-
ക്ഷോണീന്ദ്രേണ കൃതാനിരാകൃതകലി ഗ്രാഹ്യാസ്തുതിഗ്രാഥകൈഃ
ലക്ഷ്മീവല്ലഭ 'കൃഷ്ണഗീതി'രിതി വിഖ്യാതാ തവാനുഗ്രഹാ-
ദേഷാ പുഷ്കരലോചനേഹ ഭജതാം പുഷ്ണാതു മോക്ഷശ്രിയം'

എന്ന അവസാനപദ്യത്തിൽനിന്ന് കൃഷ്ണനാട്ടം പൂർത്തിയായ ദിവസത്തെ കലിസംഖ്യ ൧൭, ൩൬, ൩൭൦ ആണെന്നു കാണുന്നു. അതുകൊണ്ട് അതു് കൊല്ലവർഷം ൮൨൯ ധനു ൨൦-ാനു-ായറാഴ്ചയാണു പൂർത്തിയായതെന്നു നിശ്ചയം. തൽക്കർത്താവായ മാനവേദൻ, 'വിക്രാന്ത്യാക്രാന്തവിശ്വാചലാധിപതനൂജഃ ഉരോവിക്രമാഖ്യസ്യ രാജ്ഞഃ സചസ്രീ'യനും ആണായതു് കൃഷ്ണപ്പിഷാരടിയുടെ ശിഷ്യനും ആയിരുന്നു. ഈ മാനവേദൻ അഷ്ടപദിയാട്ടത്തെ അല്പം പരിഷ്കരിച്ച് കൃഷ്ണനാട്ടമുണ്ടാക്കി. കൃഷ്ണന് കിരീടം മുതലായവ ധരിപ്പിച്ചായിരുന്നു കൃഷ്ണനാട്ടം നടത്തിവന്നതു്. വേഷരീതികളിലും കഥാരചനയിലും അതു് രാമനാട്ടത്തിനു മാർഗ്ഗദർശകമായിരുന്നിരിക്കാം. പക്ഷേ

മുടിയേററൽ, കണ്ണിളക്കൽ മുതലായവയും - കഥകളിയുടെ വേഷവിധാനാദികളിൽ മാർഗ്ഗദർശകത്വം വഹിച്ചു കാണണം. എന്നാൽ അഭിനയവും നൃത്തവും ഭരതനാട്യത്തോടാണ് അത്യന്തം ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്.

കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാൻ തിരുവിതാംകൂർ രാജവംശത്തിലെ രോഹിണിതിരുനാൾ വീരകേരളവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ ഭാഗിനേയനും ശങ്കരകവി എന്നൊരു വിദ്വാന്റെ ശിഷ്യനും ആയിരുന്നു എന്ന്,

"പ്രാപ്താനന്തബലാനത്രിയഃ പ്രിയതമ ശ്രീരോഹിണീജന്മനോ
വഞ്ചിക്ഷ്മാവരവീരകേരളവിഭോ രാജ്ഞസ്സ്വസുസ്സൂനുനാ
ശിഷ്യേണ പ്രവണേന ശങ്കരകവേ രാമായണം വർണ്ണ്യതേ
കാരുണ്യേന കഥാഗുണേന കവയഃ ദധതു തൽകർണ്ണയോഃ"

എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്നു കാണാം.

കൊട്ടാരക്കരരാജവംശം വഞ്ചിരാജവംശത്തിന്റെ ഒരു രാജശാഖയായ ഇളയിടത്തുസ്വരൂപം ആകുന്നു. ചെങ്കോട്ട, ക്ലാങ്ങാട്, കക്കാട് എന്നീ ദേശങ്ങളും നെടുമങ്ങാടിന്റെ ഒരു ഭാഗവും കൊട്ടാരക്കര പത്തനാപുരം എന്നീതാലൂക്കുകളും ഈ രാജ്യത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. കൊല്ലവർഷം ഏഴാംശതകത്തിന്റെ പ്രഥമപാദത്തിൽ രട്ടിയാപുരം രാജാവിനാൽ ബഹിഷ്കൃതരായി തലസ്ഥാനനഗരിയായ വള്ളിയൂരിൽനിന്നും തിരുവിതാംകൂറിനെ അഭയം പ്രാപിച്ചു ക്രമേണ വഞ്ചിരാജവംശത്തിൽ ലയിച്ച ഒരു വംശമാണത്രേ ഇതു്.

൮൫൨-ൽ ഉമയമ്മറാണിയോടു പട വെട്ടിയ ഒരു വീരകേരളവർമ്മ ഇളയിടത്തുസ്വരൂപത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഉമയമ്മറാണി രാജ്യഭാരം കൈയേററതു് രവിവർമ്മയ്ക്കു പ്രായപൂർത്തി വരായ്കനിമിത്തമാണല്ലോ. മൂപ്പുമുറയ്ക്കു് രാജസ്ഥാനത്തിന് അവകാശി താനാണെന്നായിരുന്നു വീരകേരളവർമ്മയുടെ വാദം. ആ സ്ഥിതിക്ക് 'വഞ്ചിക്ഷ്മാവര'ൻ എന്ന സ്ഥാനം അദ്ദേഹം സ്വയം കൈക്കൊണ്ടു എന്ന് വരാവുന്നതാണ്. "തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജകുടുംബമായ തൃപ്പാപ്പൂർ സ്വരൂപവും കൊട്ടാരക്കരനാമ്മേൽ ഇളയിടത്തു സ്വരൂപവും തമ്മിൽ ഇദംപ്രഥ

മമായി ഒരു ദത്തു നടന്നതു് കൊല്ലം ൮൪ കർക്കടമാസം ൩-ാം ൯-യായിരുന്നുവെന്നും ആ ദത്തിൽപ്പെട്ട കൊട്ടാരക്കര മൂത്ത തമ്പുരാൻ പൂയം നാളിൽ ജനിച്ച ഒരു വീരകേരളവർമ്മയായിരുന്നുവെന്നും ആ വീരകേരളവർമ്മാവിന്റെ മരുമകനാണ് രാമനാട്ടത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവെന്നും 'പ്രാപ്താനന്തഫലനശ്രീയഃ പ്രിയതമ ശ്രീരോഹിണീജന്മനോ വഞ്ചിക്ഷ്മാവര വീരകേരളവിഭോരാജ്ഞഃ സ്വസുഃ സൂനോഃ' എന്ന് പുത്രകാമേഷ്ടിയിലും “വഞ്ചിവീരകേരള എന്നും, വഞ്ചിധരാവര എന്നും മററു ചില സ്ഥലങ്ങളിലും കാണുന്ന പ്രസ്താവനകളിലെ വഞ്ചിശബ്ദം മുൻപറഞ്ഞ ദത്തുവഴിയായി ഇളയിടത്തു സ്വരൂപത്തിലേക്കു സിദ്ധിച്ച മേന്മയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതാണെന്നും” മഹാകവി ഉള്ളൂർ പരമേശ്വരയ്യർ അവർകൾ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ഇവിടെ ചില സംശയങ്ങൾ നേരിടുന്നുണ്ട്. ഒന്നാമതായി രോഹിണീജന്മനോ വീരകേരളവിഭോരാജ്ഞഃ സ്വസുഃ സൂനോഃ' എന്നു വ്യക്തമായി പറഞ്ഞിരിക്കെ പ്രസ്തുത കവി പൂയം തിരുനാൾ വീരകേരളവർമ്മാവിന്റെ ഭാഗിനേയനാകുന്നതെങ്ങനെ? രണ്ടാമതായി ൮൪-ൽ തൃപ്പാപ്പൂർ രാജകുടുംബവുമായി ബന്ധപ്പെടുവാൻ ഇടയായ വീരകേരളവർമ്മ ദേശിങ്ങനാട്ടു ശാഖയിൽപ്പെട്ട ആളുമായിരുന്നു. ദേശിങ്ങനാട്ടു മൂപ്പരായിരുന്ന ഇദ്ദേഹത്തിനെ ൮൫ ആനിമാസം ൪-ാം-ആണ് തൃപ്പാപ്പൂർ മൂപ്പായി വാഴിച്ചതും. ആ ഉണ്ണിക്കേരളവർമ്മ ൮൩൩-ൽ പരലോകം പ്രാപിക്കയും ചെയ്തു. ൮൨൪-ലെ ദത്തിൽപ്പെട്ട ആളാണെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന് എന്തുകൊണ്ട് വഞ്ചിക്ഷ്മാവരൻ എന്ന പേരു സ്വീകരിച്ചുകൂട? ദത്തുവഴിക്ക് വഞ്ചിരാജവംശത്തോടു ബന്ധപ്പെട്ട കോട്ടയം കേരളവർമ്മ ആ സ്ഥാനം സ്വയം സ്വീകരിച്ചില്ലേ? ൮൫൦-മുതല്ക്ക് ൮൮൭-വരെ നാടു വാണിരുന്ന മറെറാരു വഞ്ചിരാജാവിനെയും കാണുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹവും ദേശിങ്ങനാട്ടു സ്വരൂപത്തിൽപ്പെട്ട ആളായിരുന്നു. ഇവരിൽ ആദ്യം പറഞ്ഞ, അതായത് ൮൫൦-ൽ ഉമയമ്മറാണിയോടു പടവെട്ടിയ ഉണ്ണിക്കേരളവർമ്മയായിരിക്കണം കഥകളിയുടെ ഉപജ്ഞാതാവ് എന്ന് എനിക്കു തോന്നുന്നു. ൮൫൦-നു മുമ്പ് രാമനാട്ടം പ്രചാരത്തിൽ വന്നുവെന്ന് മാമാങ്കം പാട്ടിലെ രാമനാട്ടത്തെപ്പററിയുള്ള പ്രസ്താവത്തിൽനിന്നു ഗ്രഹിക്കാം.

കോഴിക്കോട്ട് സാമൂതിരിയും കൊട്ടയത്തു തമ്പുരാനും തമ്മിൽ എന്തോ ഒരു മത്സരം ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നു നമുക്കു വിശ്വസിക്കാവുന്നതാണ്. കൃഷ്ണനാട്ടത്തിൽ കൃഷ്ണാവതാരം മുതല്ക്ക് സ്വർഗ്ഗാരോഹണംവരെയുള്ള കഥയെ എട്ടു ദിവസംകൊണ്ടാണ് ആടാറുള്ളത്. രാമനാട്ടകർത്താവും രാമായണകഥയെ പുത്രകാമേഷ്ടി, സീതാസ്വയംവരം, വിച്ഛിന്നാഭിഷേകം, ഖരവധം, ബാലിവധം, തോരണയുദ്ധം, സേതുബന്ധനം, യുദ്ധം എന്നിങ്ങനെ എട്ടുദിവസത്തെ കഥകളായി രചിച്ചിരിക്കുന്നത് മത്സരബുദ്ധികൊണ്ടായിരിക്കയില്ലേ? എന്തായിരുന്നാലും കഥകളിയുടെ ആവിർഭാവം മലയാളികൾക്ക് ഒരു ദൈവാനുഗ്രഹമായിട്ടാണ് പരിണമിച്ചത്. കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാൻ അവ്യുൽപന്നനായിരുന്നില്ലെങ്കിലും, മാനവേദനോളം പാണ്ഡിത്യമുള്ള ആളായിരുന്നില്ലെന്ന് എല്ലാവരും സമ്മതിക്കും. ശ്ലോകങ്ങളിലാകട്ടെ, പദങ്ങളിലാകട്ടെ വലിയ സാഹിത്യരസം ഒന്നും കാണാനില്ല. എന്നാൽ ഈ ന്യൂനത തമ്പുരാന്റെ യശസ്സിന് ഒരിക്കലും ഹാനികരമാണെന്നു പറഞ്ഞുകൂട. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരിനെ നിലനിർത്തുന്നതിന് കഥകളിപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവെന്ന ഒററ സംഗതി മതിയാവും.

കോഴിക്കോട്ടുതമ്പുരാൻ 'കൃഷ്ണഗീതി' നിർമ്മിച്ചതുപോലെ 'രാമഗീതി' എന്നൊന്ന് അമ്പലപ്പുഴരാജാവിന്റെ ആജ്ഞാനുസരണം രാമപാണിവാദനും നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്.

കഥകളിയെ ഔപചാരികമായി നാട്യമെന്നും നാടകമെന്നും പറയാറുണ്ട്. നോക്കുക!

> "കേനാപി തൽപരജ്ഞൈഷാ കില രക്ഷയാഗ
> നാട്യപ്രബന്ധമഖിലം സുധിയഃ പുനന്തു"
>
> "സോഹമല്പകരവൈ സകൌതുകം
> മത്സ്യവല്ലഭജയാഖ്യനാടകം"

എന്നാൽ കഥകളി നാട്യമോ നൃത്തമോ അല്ല; അത് അവയുടെ രണ്ടിന്റെയും ലക്ഷണങ്ങൾ കലർന്ന നൃത്യം എന്ന

ജാതിയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. നാട്യമെന്നതു് അവസ്ഥാനുകൃതിയാകുന്നു. അതുതന്നെ രൂപകങ്ങൾ, ഉപരൂപകങ്ങൾ എന്നു് രണ്ടായിപ്പിരിയുന്നു. നാട്യം വാക്യാർത്ഥാഭിനയമായതിനാൽ രസാശ്രയമാണു്; നൃത്തമാകട്ടെ കേവലം താളലയാശ്രയവുമാകുന്നു. നൃത്തവും താണ്ഡവലാസ്യഭേദേന രണ്ടായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. നൃത്യം ഇവയ്ക്കു രണ്ടിനും മദ്ധ്യേ ആണു് വർത്തിക്കുന്നതു്. അതു് പദാർത്ഥാഭിനയവും ഭാവാശ്രയവും ആണു്. കഥകളി ആ ഇനത്തിലാണു് പെടുന്നതു്.

നാടകത്തിൽ നടന്മാർ തന്നെ ശ്ലോകങ്ങളും ചൂർണ്ണികകളും ചൊല്ലിക്കൊണ്ടു്, മുദ്രക്കൈകളുടെ സഹായം അപേക്ഷിക്കാതെ, അഭിനയം നടത്തുമ്പോൾ കഥകളിക്കാർ മൂകഭാവം അവലംബിച്ചു് പാട്ടിന്റെ അർത്ഥത്തെ അംഗവിക്ഷേപാദികളാലും മുദ്രക്കൈകളെക്കൊണ്ടും മററും പ്രകാശിപ്പിച്ചു് ആടുന്നു. നാടകം ഖ്യാതവൃത്തമായിരിക്കണമെന്നുണ്ടു്. കഥകളികളിലും അങ്ങനെതന്നെയാണു് സാധാരണ കണ്ടുവരുന്നതു്. എന്നാൽ കഥകളിക്കു് നാടകങ്ങളിലേപ്പോലെ അങ്കവിഭാഗമോ, ശൃംഗാരവീരരസങ്ങളിൽ ഒന്നു് അംഗിയായിരിക്കണമെന്നുള്ള നിർബന്ധമോ ഇല്ല. മുഖാദിപഞ്ചസന്ധികൾ ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കയാൽ നാടകീയകഥ ഘാതപ്രതിഘാതരൂപത്തിലാണു് മുന്നോട്ടു പോകുന്നതു്. നളചരിതം കഥ ഒഴിച്ചാൽ മറെറാരു കഥകളിയിലും ആ വ്യവസ്ഥ കാണ്മാനില്ല. ദൂരാഹ്വാനം, വധം, യുദ്ധം, രാജ്യാദേശാദിവിപ്ലവം, വിവാഹം, ഭോജനം, ശാപോത്സർഗങ്ങൾ, മൃത്യു, രതം, ദന്തച്ഛേദ്യം, നഖച്ഛേദ്യം, ശയനാധരപാനാദികൾ, നഗരാദ്യവരോധനം മുതലായി നാടകങ്ങളിൽ വർജ്യമായിട്ടുള്ളവ മിക്കതും കഥകളിയിൽ അംഗീകാര്യമായിട്ടാണിരിക്കുന്നതു്. വധമോ വിവാഹമോ അഭിനയിക്കാത്ത ആട്ടക്കഥ ഇല്ലതന്നെ. യുദ്ധമില്ലാത്ത കഥ ആടിയാൽ തെരശ്ശീല പിടിക്കുന്നവനും തിരി ചുണ്ടുന്നവനും മാത്രമേ കാണ്മാനുണ്ടായിരിക്കൂ. ശാകുന്തളംകഥയെ ആട്ടക്കഥയായി രചിച്ച കവി അതിലെ രസികക്കുട്ടനായ വണ്ടിനെ ഒരു അസുരനാക്കിയിരിക്കുന്നതു് യുദ്ധത്തിനു് ഒരു അവസരം ഉണ്ടാക്കാൻ മാത്രമാണല്ലോ. കഥകളികൾക്കു പറഞ്ഞുവരുന്ന മറെറാരു ദൂഷ്യം

ശൃംഗാരവീരാദിരസങ്ങൾക്കു ബീഭത്സതപം വരുത്തിക്കളുന്നു എന്നുള്ളതാണ്.

ഇപ്പറഞ്ഞ ന്യൂനതകൾക്കു ശരിയായ സമാധാനം പറയാവുന്നതാണ്. ഒന്നാമതായി നാടകത്തിൽ കഥയുടെ പൂർവാപരബന്ധത്തെ നീചപാത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടുള്ള സംഭാഷണങ്ങളാലും മററും പ്രകാശിപ്പിക്കാവുന്നതാണല്ലോ. മൂകാഭിനയമായ കഥകളിയിൽ അതിനു നിവൃത്തിയില്ലാത്തതുകൊണ്ട് ദുരാചാനാരികളെ രംഗത്തിൽ അഭിനയിച്ചേ മതിയാവൂ. രണ്ടാമതായി നാടകത്തിൻെറ പ്രധാന ഉദ്ദേശ്യം കാളിദാസമഹാകവി പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതുപോലെ ഭിന്നരുചികളായ ജനങ്ങളുടെ സമാരാധനമാണ്. കഥകളിയുടേതാകട്ടെ ഭക്തിസംവർദ്ധനവും ധർമ്മപ്രചാരണവും ആകുന്നു പ്രധാനലക്ഷ്യം. രാക്ഷസാദി ക്രൂരപ്രകൃതികളോട് ധാർമ്മികന്മാരായ വീരന്മാർ എതിരിടുന്നതും അവരെ ജയിച്ചു കീഴടക്കുന്നതും കാണികൾക്കു പ്രത്യക്ഷമാക്കിക്കൊടുത്ത് അവക്ക് നന്മയിൽ ആസക്തിയും തിന്മയോടു വെറുപ്പും ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുന്നതിനാത്രെ അവരുടെ ശ്രമം. ഈ വാദം അത്ര ശരിയല്ലെന്നു പറയുന്നവരുണ്ടായേക്കാം. എന്നാൽ പണ്ഡിതാഗ്രണിയായ മി: പി. കെ. നാരായണപിള്ള പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതുപോലെ "മുൻ കാലങ്ങളിൽ അതായത് ആട്ടക്കഥകളുടെ നിർമ്മിതികാലങ്ങളിൽ കഥകളി കണ്ടിട്ട് കേവലം നിരീശ്വരബുദ്ധിയോടുകൂടി ആളുകൾ മടങ്ങിപ്പോയിരിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ജനങ്ങൾക്കു കഥകളിയേപ്പററിയുള്ള ഗൌരവബുദ്ധിയെ കംസവധം കഥയിലെ കൃഷ്ണനും ഖരവധത്തിലെ ശ്രീരാമനും കെട്ടുന്ന ആളുകൾക്ക് കലികൊള്ളാറുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ള ജനബോധം വിശദമാക്കുന്നുണ്ട്."

ആട്ടക്കഥയിൽ ശൃംഗാരാദിരസങ്ങൾക്ക് ബീഭത്സത വരുത്തിക്കാണുന്നു എന്നുള്ളതിൽ അല്പം പരമാർത്ഥമുണ്ട്. പല കഥകളിൽ ശൃംഗാരം വെറും പച്ചയായിപ്പോയിരിക്കുന്നു; വിപ്രലംഭത്തിനു വലിയ സ്ഥാനവും കല്പിച്ചു കാണുന്നില്ല. എന്നാൽ കഥകളി മൂകാഭിനയമാണെന്നുകൂടി നാം ഓർക്കണം. ശ്രവ വാക്കുകൊണ്ടു പറഞ്ഞറിയിക്കാറുന്നതിനെ പല അംശ

വിക്ഷേപങ്ങളാലെ പ്രകാശിപ്പാൻ സാധിക്കയുള്ളു. വായിക്കുമ്പോൾ കേവലം പച്ചയായി തോന്നുന്ന ശൃംഗാരവും സരസനായ ഒരു നടന്റെ അഭിനയദശയിൽ ആഭാസമായിത്തോന്നുകയില്ല.

കഥകളിക്കാർ ഉപയോഗിച്ചു വരുന്ന വേഷഭൂഷാദികളേയും ചുട്ടികുത്തലിനേയും സംബന്ധിച്ചും ആക്ഷേപം പുറപ്പെടുവിച്ചുകേട്ടിട്ടുണ്ട്. അവയെ എന്തുകൊണ്ടു കാലാനുസൃതം പരിഷ്കരിക്കുന്നില്ല എന്നത്രേ അവരുടെ ചോദ്യം. നാടകത്തിൽ അമാനുഷപാത്രങ്ങളെ പ്രവേശിപ്പിക്കുന്നതു് അപൂർവമാണ്; അഥവാ പ്രവേശിപ്പിച്ചാൽ സ്വാഭാവികത തോന്നുകയുമില്ല. കഥകളിയുടെ സ്ഥിതി വേറെയാണ്. രാവണാദികളും മററുമാണ് അതിലെ പാത്രങ്ങൾ. സാധാരണരീതിയിൽ ഉടുത്തൊരുങ്ങി രംഗത്തിൽ വന്ന് മുദ്രകൈകളും മററും കാണിച്ചുതുടങ്ങിയാൽ, ആരാണ് കാണ്മാൻ വരുന്നതു്? കോപതാപാദി സാത്വികഭാവങ്ങളുടെ സമ്യക് സ്ഫുരണത്തിന് പച്ച ഇടങ്ങിയ ചുട്ടികൾ കൂടിയേ തീരുതാനും. ഈ ആക്ഷേപങ്ങളെല്ലാം നിസ്സാരങ്ങളാണ്. എന്നാൽ "സാഹിത്യരസം കണികാണ്മാൻ പോലും ഇല്ലാത്ത ഒട്ടു വളരെ കഥകൾ ഉണ്ടു്. അവയിൽ പലതും അഭിനയയോഗ്യങ്ങളല്ലാതിരിക്കുന്നുമുണ്ടു്." ഈ ആക്ഷേപം കുറേക്കൂടി ഗൌരവമുള്ളതാണല്ലോ.

നാട്യവസ്തുവിന് സാഹിത്യഗുണം അത്യന്താപേക്ഷിതമല്ല. "രസങ്ങളുടെ സമ്മിശ്രണം, രസഗതിയിലുള്ള സ്തംഭനം, രസങ്ങൾക്കു ക്രമേണ ചെയ്യുന്നതായ അഭിവൃദ്ധി, ചക്ഷുഃശ്രോത്രങ്ങൾക്കു കൊടുക്കുന്നതായ സുഖം ഇത്യാദികളാകുന്നു ഒരു കൃതിക്ക് രംഗപ്രയോഗത്തിൽ വിജയം സമ്പാദിച്ചു കൊടുക്കുന്നതു്. അവയിൽ അധികാംശവും നടന്മാർക്കു വശീഭവിച്ചിരിക്കുന്നവയും ആണ്. രംഗത്തിൽ സരസസരസങ്ങളായി തോന്നാവുന്നവയാകുന്നു. നേരെമറിച്ച് യഥാർത്ഥമായി കവിതാമുള്ള അനേകം കൃതികൾ മനോരഞ്ജകമായി തോന്നാതെയും ഇരിക്കുന്നു." നാട്യവസ്തുവിന് സാഹിത്യഗുണംകൂടി ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതു് സുവർണ്ണത്തിനു സൌരഭ്യം ഉണ്ടായാലെങ്ങനെയോ അതുപോലെ ഹൃദയാകർഷകമായിരിക്കും.

ഇനി ഈ ആക്ഷേപത്തിന് വല്ല അടിസ്ഥാനവുമുണ്ടോ എന്നുകൂടി ചിന്തിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ടു്. പുരോഭാഗികൾ കഥകളികളെ ശാകുന്തളാദി നാടകങ്ങളോടാണു താരതമ്യപ്പെടുത്തുന്നതു്. എല്ലാ നാടകങ്ങളും ശാകുന്തളം, ഉത്തരരാമചരിതം ഇത്യാദികളെപ്പോലെ കാവ്യരസസമ്പന്നങ്ങളാണോ? സംസ്കൃതത്തിൽതന്നെ ഉത്തമകാവ്യകോടിയിൽപ്പെടുന്ന എത്ര നാട്യഗ്രന്ഥങ്ങളുണ്ടു്? ആ സ്ഥിതിക്കു് അഞ്ഞൂറിൽ പരം കഥകളികളുള്ളതിൽ ഒട്ടുവളരെ എണ്ണത്തിന് കാവ്യഗുണം ഇല്ലെന്നു വച്ചു്, കഥകളിയെ പൊതുവേ ആക്ഷേപിക്കാവുന്നതാണോ?

കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാന്റെ കാലശേഷം രാമനാട്ടത്തിലെ വേഷവിധാനത്തിലും മററും വലുതായ ഭേദഗതികൾ വന്നുചേർന്നിട്ടുണ്ടു്. മുടിയേററലിൽ ഉപയോഗിച്ചുവന്ന പാളക്കിരീടങ്ങളും മററുമാണു് ആദ്യകാലത്തു് കഥകളിക്കാരും മററും ഉപയോഗിച്ചുവന്നതു്. ചുട്ടി കുത്തുന്ന ഏർപ്പാടും, ഇന്നത്തെ രീതിയിലുള്ള ഉടുത്തുകെട്ടും അന്നു് ഇല്ലായിരുന്നു. അതിനും പുറമേ വേഷക്കാർതന്നെയാണു് പാടാറുണ്ടായിരുന്നതും.

ഈ രീതിയിൽ ചില ഭേദഗതികൾ ആദ്യമായി വരുത്തിയതു് വെട്ടത്തു തമ്പുരാനത്രെ. അദ്ദേഹം പാളക്കിരീടം കളഞ്ഞു് ഇന്നത്തെ മട്ടിലുള്ള കിരീടങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കി. മുഖത്തു മനയോല തേയ്ക്കുക, ദേഹത്തിൽ കുപ്പായം ധരിക്കുക ഇത്യാദി പരിഷ്കാരം വരുത്തിയതും അദ്ദേഹമായിരുന്നു. എല്ലാററിനും പുറമേ നടന്മാർ തന്നെ പാടുന്നതായാൽ ഭാവസ്ഫുരണം വേണ്ടപോലെ ഉണ്ടാവുകയില്ലെന്നു കണ്ടു് പ്രത്യേകം പാട്ടുകാരെയും അദ്ദേഹം ഏർപ്പെടുത്തി. അതിനോടുകൂടി മേളക്കൊഴുപ്പിനായി മദ്ദളത്തിനു പുറമേ ചെണ്ട കൂടി ഉപയോഗിക്കുന്നതിനും വ്യവസ്ഥ ചെയ്തു.

ഇപ്പോൾ കഥകളിയ്ക്കു് തെക്കൻ എന്നും വടക്കൻ എന്നും രണ്ടു പ്രധാന രീതികൾ നടപ്പിലിരിക്കുന്നു. ഇവയ്ക്കു് പ്രധാന കാരണഭൂതന്മാർ കല്ലടിക്കോടൻ, കപ്ലിങ്ങാടൻ എന്നീ നമ്പൂരിമാരാണു്. കപ്ലിങ്ങാടൻരീതിയിൽ രസാഭിനയത്തിനും കൈമുദ്രയ്ക്കും ആണു് പ്രാധാന്യം. കല്ലടിക്കോടനാ

വട്ടെ ചൊല്ലിയാട്ടത്തിനും കലാശച്ചുവിട്ടിനും പ്രാധാന്യം കല്പിച്ചു. കപ്പിങ്ങാടൻ ഓരോ കൈയും ഈരണ്ടു പ്രാവശ്യം കാണിക്കണമെന്നു വ്യവസ്ഥചെയ്തു; കല്ലടിക്കോടൻ അതു് വേണ്ടെന്നു വച്ചു. കപ്പായത്തിനു് വൈവിധ്യം വരുത്തിയതും, മുടിയും കച്ചയും നടപ്പിലാക്കിയതും കപ്പിങ്ങാടന്റെ നിർദ്ദേശാനുസരണമായിരുന്നു. എന്നാൽ പാട്ടിനു് ഒരു ചകിടി കൂടി ആവശ്യമാണെന്നു വച്ചതു് കല്ലടിക്കോടനാണു്. ഈ രണ്ടു രീതികളും അത്യന്തഭിന്നങ്ങളെങ്കിലും അവ ഏറെക്കുറെ കലർന്ന ഒരു മിശ്രരീതിയാണു് ഇപ്പോൾ മിക്ക ദിക്കുകളിലും അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്.

ആട്ടത്തിന്റെ പ്രധാനാംശങ്ങൾ കൈയ്യ്, മെയ്യ്, ചൊല്ലിയാട്ടം, രസവാസന ഇവയാകുന്നു. ആട്ടക്കാർ കരചരണാദികളുടേയും മുഖത്തിന്റേയും സഹായത്തെ മാത്രം അവലംബിച്ചു് വിവിധപദാർത്ഥങ്ങളെ രംഗസ്ഥിതർക്കു് പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കുന്ന കാഴ്ച അതിരമണീയമാണു്. ചിത്രകാരൻ വിവിധവർണ്ണങ്ങളെക്കൊണ്ടും, സാഹിത്യകാരൻ പദങ്ങളെക്കൊണ്ടും നിർമ്മിക്കുന്ന ചിത്രങ്ങൾ ആട്ടക്കാരന്റെ ഹസ്തവിരചിതമായ ചിത്രങ്ങളുടെ സമീപത്തു് അസ്തശോഭങ്ങളായ് ചമയുന്നു. എന്നാൽ ഈ കൈകൾ അറിയുന്നതിനു് സാധാരണക്കാർ വിചാരിക്കുമ്പോലെ അത്ര പ്രയാസവുമില്ല. മുദ്രകൈകൾ മിക്കവാറും ഭരതശാസ്ത്രപ്രസിദ്ധങ്ങളാണല്ലോ. ചില്ലറ ഭേദഗതികൾ മാത്രമേ മലയാളികൾ വരുത്തീട്ടുള്ളു.

ഒരു നല്ല ആട്ടക്കാരനാകണമെങ്കിൽ മെയ്സ്വാധീനത വേണ്ടപോലുണ്ടായിരിക്കണം. എന്നാൽ എത്ര കാലം കളരിയിൽ വച്ചു് തിരുമ്മും ചവിട്ടും ഏററിട്ടാണു് ഈ മെയ്സ്വാധീനത വരുത്തുന്നതെന്നോർക്കുമ്പോൾ കഥകളിക്കാരുടെ ഇന്നത്തെ ജീവിതത്തെപ്പററി ആർക്കും അനുകമ്പ തോന്നാതിരിക്കയില്ല.

'ആട്ടങ്ങളാടി നടക്കുന്നിതു ചില
കൂട്ടം ജനം പണം മോഹിച്ചെന്നു്"

അവരെപ്പററി നമ്പ്യാർ പരിഹസിച്ചിട്ടുള്ളതു് കുറേ കഠിനമായിപ്പോയെന്നു വേണം പറവാൻ. നില്പിലും ഇരിപ്പിലും കലാശംചവിട്ടലിലും ഒക്കെ മെയ് അപേക്ഷിതമായിരിക്കുന്നു.

പദം ചൊല്ലുമ്പോൾ ആടേണ്ട രീതിയാണു് ചൊല്ലിയാട്ടം. ശൃംഗാരപദങ്ങളെല്ലാം പതിഞ്ഞ മട്ടിലുള്ളവയാകയാൽ അവ ചൊല്ലുമ്പോൾ പതിഞ്ഞു് ആടണമെന്നാണു് വ്യവസ്ഥ. അതായതു് തിരശ്ശീല നീക്കിയാലുടനെ നായകൻ നായികയെ പിടിച്ചു് ഒരു ദിക്കിൽ നിറുത്തിയ ശേഷം കുറച്ചു നേരം പ്രേമപൂർവ്വകം അവളെ അംഗപ്രത്യംഗം നോക്കിക്കൊണ്ടു നിൽക്കുന്നു. ഇതിനു് നോക്കിക്കാണൽ എന്നു പേർ. ചില ആട്ടക്കാർ ഇതിനായി ഒട്ടു വളരെ സമയം ചെലവിടുന്നതായി കാണാം. അരസികന്മാരായ രംഗസ്ഥിതന്മാർക്ക് ഉറക്കം തൂങ്ങാൻ പററിയ സമയമാണിതു്. നോക്കിക്കാണലിനു ശേഷം പതിഞ്ഞാട്ടം തുടങ്ങുന്നു. അപ്പോഴേയ്ക്കും കാണികളിൽ പലരും ഗാഢനിദ്രയിൽ ലയിച്ചു കഴിയും. പതിഞ്ഞാട്ടത്തിനു നേരെ വിപരീതമാണു് മുറുകിയാട്ടം. ഇതു് ഒരു മാതിരി ഉറക്കമുണർത്തിയുമാകുന്നു. യുദ്ധപദങ്ങൾ ചൊല്ലുമ്പോൾ വേണ്ടതു് മുറുകിയാട്ടമാകുന്നു. ഈ രണ്ടുതരം ആട്ടങ്ങൾക്കും മദ്ധ്യേ ഇടത്തരം ആട്ടം എന്നൊന്നുകൂടിയുണ്ടു്. നടന്നുകൊണ്ടുള്ള ചൊല്ലിയാട്ടത്തിനാണു് ഈ പേർ പറഞ്ഞുവരുന്നതു്. ഇങ്ങനെ ചൊല്ലിയാട്ടം മൂന്നു വിധമാകുന്നു.

രസഭാവാദികളെ വേണ്ടപോലെ സ്ഫുരിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള പാടവമാണു് രസവാസന. ഉത്തമനായ നടന്റെ നടനചാതുരി സവിശേഷം വെളിപ്പെടുന്നതു് ഈ വിഷയത്തിലാകുന്നു. കേവലം അഭ്യാസംകൊണ്ടു മാത്രം രസവാസനാപാടവം സിദ്ധിക്കുന്നില്ല. മനോധർമ്മം പ്രയോഗിച്ചു് തന്മയത്വം വരുത്തി ആടുന്നതിനു് വിരുതുള്ളവർ നന്നേ ചുരുക്കമായിരിക്കുന്നതിന്റെ രഹസ്യം ഇതാണു്. ചിലപ്പോൾ പരസ്പരവിപരീതങ്ങളായ ഭാവങ്ങളെ ഒരേ കാലത്തു് ആടേണ്ടതായി വരും. തത്സമയങ്ങളിൽ അനുഭവരസികന്മാരല്ലാത്ത നടന്മാർ കാട്ടുകേറിപ്പോകുന്നതിൽ അത്ഭുതപ്പെടുവാനുണ്ടോ?

"കോകി നിന്മുഖം കണ്ടു ചന്ദ്രനെന്നു ചിന്തിച്ചു
ഏകാന്തം വിരഹത്തെ ശങ്കിച്ചിതാ

ഏകലോചനംകൊണ്ടു കോപമോടു നിന്നെയും
ശോകമോടപരേണ നോക്കുന്നു പതിയേയും'

എന്ന പദം ശരിയായി ആടി ഫലിപ്പിക്കുന്നതിന് സാധാരണ നടന്മാരെക്കൊണ്ട് ഒരിക്കലും സാധിക്കയില്ല. അതു പോലെതന്നെ

'തിങ്കൾമൌലേ കേൾക്ക വാചം ദേവ ദേവ മേ
എങ്കലുള്ളപരാധമെല്ലാം നീതാൻ സഹിക്കവേണം'

എന്ന പദ്യത്തെ അഭിനയിക്കുമ്പോൾ ലജ്ജ, ഭയം, കോപം, ശോകം ഇത്യാദി വിവിധഭാവങ്ങളെ ഒന്നോടൊന്നു തുടസ്സ് സ്ഫുരിപ്പിക്കേണ്ടി വരുന്നു. അതു് എത്ര വിഷമമാണെന്നു് അല്പം ആലോചിച്ചുനോക്കിയാൽ അറിയാം.

ഭാവാഭിനയവിഷയത്തിൽ വേറെയും ചില ദുർഘടങ്ങൾ ഉണ്ട്. നടന് നായകന്റെ സ്വഭാവത്തെപ്പററി പരിപൂർണ്ണമായ ജ്ഞാനം ഉണ്ടായിരിക്കണം. കഥയിലെ അംഗിയായ രസത്തിന് അനുഗുണമായിട്ടല്ലാതെ തദംഗമായ രസത്തെ ഒരിക്കലും അഭിനയിച്ചുകൂട. അംബരീഷചരിത്രത്തിലെ നായകൻ പ്രകൃത്യാ ശാന്തനാണല്ലോ. ആ ശാന്തരസം കഥയിൽ ആപാദചൂഡം വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നതായും നാം കാണുന്നു. അങ്ങിനെ ഇരിക്കെ അംബരീഷന്റെ ശൃംഗാരപദത്തെ കുറെ 'പച്ച'യായി ആടിയാൽ രസവിച്ഛിത്തി സംഭവിച്ചുപോകും. അതുപോലെ തന്നെ നളചരിത്രത്തിലെ നളൻ ധീരോദാത്തനാണ്; എന്നാൽ കരുണത്തെ അഭിനയിക്കേണ്ട ഘട്ടങ്ങൾ പലതുമുണ്ടുതാനും. അതുകൊണ്ട് നളന്റെ വേഷം കെട്ടി ആടുന്ന നടൻ കരുണ അഭിനയിക്കുന്ന അവസരത്തിൽ കണ്ണീർ പൊഴിക്കുന്നതായാൽ സഹൃദയന്മാർക്ക് രസിക്കയില്ല.

ആട്ടത്തിന്റെ പ്രധാന അംശങ്ങളെപ്പററി ഇവിടെ സംക്ഷിപ്തമായി വിവരിച്ചു കഴിഞ്ഞു. എന്നാൽ ഇളകിയാട്ടം എന്നൊരു സമ്പ്രദായം ഉള്ളതിനെപ്പററി രണ്ടു വാക്കു കൂടി പറയാതിരിക്കുന്നതു് ഉചിതമല്ല. ഇതു് നടന്റെ മനോധർമ്മപ്രകാശനത്തിന് നല്ല അവസരം നൽകുന്നു. ഇളകിയാട്ടത്തിൽ ആടുന്നതിന് പദമൊന്നുമില്ല. കേവലം മുദ്രയെ അവലംബിച്ചു ചെയ്യുന്ന മനോഗതപ്രകാശനമോ സ്ഥലകാലാദി

വർണ്ണനയോ ആണ് ഇളകിയാട്ടം. ഒരു ശൃംഗാരപദം ആടി കഴിഞ്ഞുവെന്നിരിക്കട്ടെ; നടൻ ആട്ടം അവിടെ അവസാനിപ്പിക്കാതെ നായികയുടെ കേശാദിപാദവർണ്ണനയ്ക്കൊരുങ്ങുന്നു. ചില നടന്മാർ ഇളകിയാട്ടത്തിന് ഉപയോഗിക്കുന്നതിലേക്ക് ചില ഛായാശ്ലോകങ്ങൾ പഠിച്ചുവച്ചിരിക്കും. അതുകൊണ്ടാണ് ഇളകിയാട്ടങ്ങൾ പ്രായേണ ഒരേ രീതിയിലായിപ്പോകുന്നത്. എന്നാൽ അതിവിശിഷ്ടന്മാരായ അപൂർവം ചില നടന്മാരുടെ ഇളകിയാട്ടം കാണേണ്ടതു തന്നെയാണ്.

വേഷവിധാനത്തിൽ കഥകളി നാടകത്തിൽനിന്നു വിഭിന്നമായിരിക്കുന്നു. നാടകകർത്താക്കൾ വേഷത്തെ സംബന്ധിച്ചു കഴിയുന്നത്ര സ്വാഭാവികത വരുത്താൻ ശ്രമിക്കവേ, കഥകളിയിൽ പച്ച, കത്തി, കരി, താടി എന്നിങ്ങനെ പല ഭേദങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇതു് ഒരു ന്യൂനതയാണെന്നു പറയുന്ന ചില രസികന്മാരെ കാണാം. എന്നാൽ ഒരു സംഗതി നാം പ്രത്യേകം ഓർത്തിരിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. ആട്ടക്കഥകൾ സാധാരണ മനുഷ്യരുടെ ജീവിതത്തെ പ്രതിപാദിക്കുന്നവയേ അല്ല; അത്ഭുതപുരുഷന്മാരാണ് അവയിലെ പാത്രങ്ങൾ. നാടകത്തിലെ രാവണനെക്കണ്ടാൽ 'അത്ഭുതവിക്രമധിക്കൃതശക്രപരാക്രമനാകിയ നക്തഞ്ചരാധിപതി'യാണെന്നു തോന്നുമോ? കഥകളിയിലെ രാവണനോ? വേഷവും അലർച്ചയും ഒക്കെ കാണുന്ന മാത്രയിൽ തന്നെ, സാധാരണക്കാരിൽനിന്നു വ്യതിരിക്തനായ ഒരു അത്ഭുതപരാക്രമിയാണ് അവൻ എന്ന് ആർക്കും തോന്നാതിരിക്കയില്ല. അതിനും പുറമേ ശൃംഗാരവീരരൌദ്രാദിഭാവങ്ങളുടെ സമ്യക്സ്ഫുരണത്തിന് മുഖത്തു തേയ്ക്കുന്ന ചായങ്ങൾ സഹായിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

കഥകളിയിൽ 'പച്ച' എന്ന ശബ്ദം കേവലം സാങ്കേതികമാകുന്നു. പച്ചയ്ക്ക് മഞ്ഞ, ചുവപ്പ്, നീലം, എന്നീ നിറഭേദങ്ങൾ വരുത്തുന്നതു് സാധാരണമാണ്. ക്ഷത്രിയന്മാരുടേയും അവരുടെ സചിവാദ്യനുചരന്മാരുടേയും വേഷം പ്രായേണ പച്ചയാണ്. പച്ച ആടിഫലിപ്പിക്കാൻ അധികം വിഷമമാണത്രേ. ദുഷ്ടപാത്രങ്ങളുടെ വേഷം കത്തിയാണ്.

അതുതന്നെ കുറുംകത്തി, നെടുംകത്തി എന്നു രണ്ടു വിധത്തിലുണ്ടു്. എന്തു നിയമത്തെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി, ഈ വിഭജനം ചെയ്തിരിക്കുന്നു എന്നു നിർണ്ണയിപ്പാൻ തരമില്ല.

ഹനുമദാദിവാനരന്മാരാണു് താടിക്കാർ; എന്നാൽ ഹനുമാനു് വെള്ളത്താടിയാണെങ്കിൽ സുഗ്രീവനു ചുവന്ന താടി വേണമെന്നാണു് വ്യവസ്ഥ.

കാട്ടാളന്മാരുടെ വേഷമാണു് കരി. താടി, കരിവേഷം ഇവ കെട്ടുന്നവരെല്ലാം രാഗത്തിൽ അലറുന്നവരാണു്; എന്നാൽ ഓരോ വേഷത്തിന്റേയും അലച്ചു് ഓരോ മാതിരിയിൽ ആണു് ഇരിക്കേണ്ടതു്.

കഥകളിയിൽ സംഗീതവും സാഹിത്യവും ഭംഗിയായി സമ്മേളിച്ചിരിക്കുന്നു. സംഗീതപ്രയോഗം മുഴുവനും സോപാനരീതിയിലാണു്. എന്നാൽ ഈയിടയ്ക്കു് ദേശ്യസമ്പ്രദായവും പ്രയോഗിപ്പാൻ ചിലർ ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഇതു ശോഭനമായ പരിഷ്കാരമാണെന്നു പറവാൻ പാടില്ല. ഉചിതങ്ങളായ രാഗങ്ങളേയും ആടുന്നതിനു കൊള്ളാവുന്ന മട്ടുകളേയും തെരഞ്ഞെടുത്തു ഗാനങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ കോട്ടയം തമ്പുരാൻ, ഇരയിമ്മൻതമ്പി മുതലായ കവികൾ നല്ല സാമർത്ഥ്യം പ്രകടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

അഞ്ഞൂറിൽപ്പരം ആട്ടക്കഥകൾ ഇപ്പോൾ കേരളത്തിൽ നടപ്പുണ്ടെങ്കിലും അവയിൽ മിക്കവയും രസശൂന്യങ്ങളാണെന്നു നിസ്സംശയം പറയാം. പക്ഷേ മററു സാഹിത്യപ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ സ്ഥിതിയും ഇതുതന്നെയാണു്. ദേവദൂതന്മാർ കാലുവയ്ക്കാൻ മടിക്കുന്നിടത്തു് മൂഢാത്മാക്കൾ പാഞ്ഞു കേറുമെന്നുള്ള പഴഞ്ചൊല്ലു് നിരർത്ഥകമല്ല.

അവസാനമായി ചിന്തിപ്പാനുള്ളതു് കഥകളിയുടെ ഭാവിയെപ്പററിയാണു്. അതിനു് അതിഭാസുരമായ ഒരു ഭാവിയുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു. ഇപ്പോൾതന്നെ ആട്ടക്കഥയ്ക്കു് അഖിലഭാരതപ്രശസ്തി ലഭിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ഒരു വിദൂരസഞ്ചാരവും അചിരേണ നടത്തിയേക്കാനിടയുണ്ടു്. ശീമയ്ക്കുപോയി 'സായ്‌വി'ന്റെ അഭിനന്ദനത്തോടുകൂടി തിരിച്ചു വന്നാൽ പിന്നെ മലയാളികളും അതിനെ വേണ്ടപോലെ ആദരിക്കാതിരിക്കുമോ? എന്താ

യിരുന്നാലും കഥകളിയുടെ കഥ തീൎന്നു എന്നു വിചാരിച്ച് നെടുവീൎപ്പിട്ടവൎക്ക് നിരാശയ്ക്കേ വഴികാണുന്നുള്ളു.

കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാന്റെ കൃതികൾ.

തമ്പുരാന്റെ ഭാഷാകവിത പ്രായേണ അസമഞ്ജസമാണെന്നാണ് പണ്ഡിതാഭിപ്രായം. എന്നാൽ ഒരു കാൎയ്യം പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഒരു ദൃശ്യകാവ്യത്തിന് കവിത്വത്തിന്റെ സഹായം വേണമെന്നില്ല; കവിത്വമുള്ള കൃതികൾ രംഗത്തിൽ ഫലിക്കാതെയും വന്നേക്കാം. ഉത്തരരാമചരിതം നല്ല ഒരു കാവ്യമാണെങ്കിലും രംഗത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചാൽ ലേശം പോലും ഫലിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. കിരാതം ആട്ടക്കഥയ്ക്ക് വലിയ കാവ്യഗുണമൊന്നുമില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, അതു കാവ്യദോഷങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിറഞ്ഞുമിരിക്കുന്നു. എന്നിട്ടും ആടാൻ കൊള്ളാവുന്ന കഥകളിൽ ഒന്നാണെന്നു സൎവസമ്മതമാകുന്നു. കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാന്റെ കൃതികളിൽ കോട്ടയത്തിന്റെ കഥകളിൽ കാണുന്നമാതിരിയുള്ള പാണ്ഡിത്യപ്രകടനമോ കവിത്വശക്തിതന്നെയോ ഇല്ലെന്നിരുന്നാലും, അവ ഒട്ടു മുക്കാലും ആടാൻ കൊള്ളാവുന്നവയാണ്.

കലയ സദാ രഘുനായകം
വിബുധനികരകരവിഗളിതസുമകല
വിലസിതനവമണി ഗണചൂഡം. (കലയ)
സമരധരോപരിഗതമൃധശേഖരലസ-
ദുരതരശിഞ്ജശരീഫാല
വിധുഹൃദമേഷിതമാനസനളിനീകനക
സരോരുഹ ദളനയന

ഇത്യാദി പദങ്ങൾ നിൎമ്മിച്ച കവിയ്ക്കു വാസനയില്ലായിരുന്നു എന്നു പറയാവുന്നതല്ല. അഥവാ ഒരു കവി എന്ന നിലയിൽ അദ്ദേഹം പണ്ഡിതജനങ്ങളുടെ പ്രശംസയ്ക്കു പാത്രമല്ലെന്നു വന്നാൽ തന്നെയും, കഥകളിപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവെന്ന നിലയിൽ സൎവഥാ സംസ്മരണീയനാണല്ലോ.

കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാന്റെ കൃതികളിൽ, കഥകളിപ്രസ്ഥാനത്തിന്നു പിന്നീടു വന്നുകൂടീട്ടുള്ള ദൂഷ്യങ്ങളൊന്നുമില്ല. എല്ലാ കഥകളുടേയും പ്രാരംഭത്തിൽ ഒരു ശൃംഗാരപദം വേണമെന്ന് പിൽക്കാലത്തെ കവികൾക്കു നിർബന്ധമുണ്ടായിരുന്നതുപോലെ തോന്നുന്നു. ഈ വിഷയത്തെ സംബന്ധിച്ച് പ്രസിദ്ധനിരൂപകനായിരുന്ന പി. കെ. നാരായണപിള്ള അവർകളുടെ അഭിപ്രായത്തെ ഇവിടെ ഉദ്ധരിച്ചുകൊള്ളട്ടെ. അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു:—"ശൃംഗാരപദങ്ങൾ സാധാരണ ആട്ടക്കഥകളിൽ കാണുമാറുള്ളത് ഏകദേശം ഒരച്ചിൽ പിടിച്ചവപോലെ തോന്നുന്നു. പിന്നെയും ഒരു വിശേഷമുള്ളത് ആട്ടക്കഥാകർത്താക്കന്മാരുടെ സംവാദങ്ങളിൽ സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടെ ഹൃദയഭേദം അറിവില്ലാത്ത കവികൾ പുരുഷന്മാർകൂടി ചെയ്യാത്ത പ്രാർത്ഥനകൾ സ്ത്രീകളുടെ മുഖങ്ങളിൽ നിന്നു പുറപ്പെടീച്ചിരിക്കുന്നതാകുന്നു. ഇതിന്നു ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ, സിംഹധ്വജചരിതത്തിൽ,

കാന്തേ ശൃണു നീ മാമകവാക്യം പൈന്തേൻ വാണിമണേ
ശാന്തേ മാനിനി സാമജഗാമിനി
ചാന്തേലുംമുലമാർകലമഹിതേ,

ഇങ്ങനെ തുടങ്ങി കാമന്റെ പരാക്രമങ്ങളെ വർണ്ണിച്ച് അതിനിടയ്ക്കുദ്യാനത്തിൽ പ്രവേശിച്ച് രാജാവ് ചെയ്യുന്ന പ്രാർത്ഥനകൾക്ക് ഉത്തരമായി ഭാര്യ പറയുന്ന വാക്ക്,

വാരിജാസ്ത്രചാരുരൂപ ദൂരിതപാപ
മാരകേളിചെയ്യതിന്നു പാരമുണ്ടു മോഹമിന്ന്
സോമബിംബമിതു കാൺക മാമകപ്രാണനായക
കാമകേളി ചെയ്തീടുവാൻ താമസിച്ചീടൊല്ലേ ഭവാൻ.

ഇത്യാദി അസഭ്യപദമാക്കിത്തീർത്തിരിക്കുന്നു. ഈ സ്ത്രീയെ ശാന്തേ എന്നു രാജാവിനെക്കൊണ്ട് സംബോധനം ചെയ്യിച്ച കവി എത്രമാത്രം കഥയില്ലായ്മയേ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നു! പ്രായേണ ആട്ടക്കഥകളിൽ ദമ്പതീസംഭാഷണങ്ങളുടെ വിഷയങ്ങൾ കാമദേവനും ചന്ദ്രനും കോകിലജാലവും കേളിസൌധവും മന്ദപവനനും കേകീജാലവും ഇവയോടു ചേർന്ന മററു സാമഗ്രികളും മാത്രമാണെന്ന് അനേകകഥകളെക്കൊണ്ടു തെളിയിക്കാവുന്ന

താണ്. ഇതിൽ ദേവേന്ദ്രൻ മുതലായ സ്ത്രീലമ്പടന്മാരെയും, അംബരീഷൻ മുതലായ പരമഭക്തന്മാരെയും കവികൾ ഒരേ നരകത്തിൽ കെട്ടിക്കാണുന്നതു വളരെ കഷ്ടമായിരിക്കുന്നു. നവോഢകളെക്കൊണ്ടുപോലും

മല്ലസായകതുല്യ നിന്നെ ലഭിച്ചതോർത്താൽ
നല്ല പുണ്യമിന്നല്ലോ സഫലം മമ
മല്ലസായകകേളിയാടുക മോഹനാംഗ
ഫുല്ലകമലദളലോചന വിരവോട്.

എന്നു പറയിക്കുന്ന കവിയ്ക്കു് സ്ത്രീഹൃദയജ്ഞാനത്തിന്റെ കണികപോലും ഉണ്ടെന്നു പറയാമോ?" മഹാകവി ഉണ്ണായി വാര്യരാകട്ടെ, ആ മാതിരി രംഗത്തെ,

കാന്തൻ കനിഞ്ഞു പറയുന്നൊരു ചാടുവാക്യം
പൂന്തേൻ തൊഴും മൊഴി നിശമ്യ വിദർഭകന്യാ
ധ്വാന്തം ത്രപാമയമപാസ്യ നിമേഷമേവ
സ്വാന്തർമ്മുദാ പുരവരേ സഹ തേന രേമേ.

എന്നു ശ്ലോകത്തിലാക്കിക്കളഞ്ഞു. ഈ മാതിരി ന്യൂനത കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാന്റെ കൃതികളിൽ കാണ്മാനേ ഇല്ല. ചില കഥകളിൽ ശൃംഗാരമേ ഇല്ലതാനും. വേഷവൈവിധ്യത്തിനു വേണ്ടി പുരാണകഥയ്ക്കു ബാഹ്യമായ പാത്രങ്ങളെ അവതരിപ്പിക്കുന്ന സമ്പ്രദായവും അദ്ദേഹം സ്വീകരിച്ചു കാണുന്നില്ല.

തമ്പുരാൻ തീരെ അവ്യുൽപന്നനെന്നു പറഞ്ഞുകൂട. പ്രസിദ്ധന്മാരായ പൂർവ്വകവികളിൽ പലരുടെയും ആശയവിശേഷങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളിൽ അവിടവിടെ കാണ്മാനുണ്ടു്. കോട്ടയം കേരളവർമ്മയുടെ രാമായണം പോലും അദ്ദേഹം വായിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതിനു് താഴെ ചേർത്തിരിക്കുന്ന ഭാർഗ്ഗവരഘുരാമന്മാരുടെ സംവാദം സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു.

ഭാർഗ്ഗവരാമൻ:—രേ രേ രാഘവ രാമ

രാജകുലാധമ നിന്നുടെ ചരിതം
രാജസമധികമനോജ്ഞം

രഘുരാമൻ:—ഭാർഗ്ഗവ മുനിവര രാമ

ശസ്ത്രവുമേന്തിയണഞ്ഞതു കണ്ടി-
ട്ടത്ര നിനച്ചേൻ മുനിവരനെന്നും

ഭാർഗ്ഗവരാമൻ:—വൃദ്ധതരമാമൊരു നിശിചരിയെ നീ
തത്ര ഹനിച്ചതു യുക്തമഹോ! (രെ രെ)

രഘുരാമൻ:—അവരും മമ മാന്യാവല്ല മുനീന്ദ്ര
ശ്രുതതരചരിതമഹാത്മൻ (ഭാർഗ്ഗ)

ഭാർഗ്ഗവരാമൻ:—ക്ഷത്രിയവംശമശേഷം കൃന്തം
ചെയ്യുവനാഹമിതി കേട്ടില്ലേ നീ? (രെ രെ)

രഘുരാമൻ:—സത്യമഹോ നീ ചൊന്നതു ഭാർഗ്ഗവ
ഭൂതഗ ഞാനെവനാകുന്നു മുനേ? (ഭാർഗ്ഗ)

ഈ ഭാഗങ്ങൾ വായിക്കുമ്പോൾ പ്രസ്തുത കവിയ്ക്കു കേരളവർമ്മരാമായണവുമായി നല്ല പരിചയം ഉണ്ടായിരുന്നു എന്ന് നമുക്ക് മനസ്സിലാക്കാം. അതുകൊണ്ട് കൊട്ടാരക്കരരാജാവിന്റെ കാലം ൮൫൦-നു ശേഷമായിരുന്നു എന്നും നിശ്ചയിക്കാം. ൮൮൮-മാണ്ടിനു മുമ്പ് രചിക്കപ്പെട്ടതും ൮൬൪-ലെ മാമാങ്കമഹോത്സവം വർണ്ണിക്കുന്നതും ആയ പഴയ പാട്ടിൽ,

'കൃഷ്ണനാട്ടങ്ങളും രാമനാട്ടങ്ങളും
കൃഷ്ണഭക്തന്മാർ ചരിത്രപാഠങ്ങളും'

എന്നിങ്ങനെ രാമനാട്ടത്തെപ്പററിയുള്ള പ്രസ്താവം കാണുന്നതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലം ൮൫൦-നും ൮൮൮-നും മദ്ധ്യേ ആയിരുന്നു എന്ന് നിസ്സംശയം പറയാം. സാഹിത്യചരിത്രം രണ്ടാംഭാഗത്തിൽ പ്രസംഗവശാൽ 'വീരകേരളവർമ്മ'യെപ്പററി ഞാൻ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ തിരുവിതാംകൂർചരിത്രം എഴുതുന്ന കാലത്ത് കൂടുതൽ ഗവേഷണം ചെയ്യേണ്ടതായി വരികയും 'സ്റ്റേററ്മാനുവലി'നെ ആസ്പദമാക്കി സാഹിത്യചരിത്രത്തിൽ ചെയ്തിട്ടുള്ള പ്രസ്താവം അടിസ്ഥാനരഹിതമാണെന്നു തെളിയുകയും ചെയ്തു. ഇരവിക്കുട്ടിപ്പിള്ളയുടെ കാലത്ത് നാടു വാണിരുന്നത് വീരരവിവർമ്മ ആയിരുന്നു എന്ന് തിരുവിതാംകൂർചരിത്രത്തിൽ സപ്രമാണം ഞാൻ തെളിയിച്ചിട്ടുണ്ട്. അന്നും ഒരു വീരകേരളവർമ്മ ഉണ്ടായിരുന്നു; എന്നാൽ അദ്ദേഹം ദേശിങ്ങനാട്ടു രാജാവായിരുന്നു. കുറച്ചുകാലം കഴിഞ്ഞു് അദ്ദേഹത്തിന് രവിവർമ്മത്തമ്പുരാൻ തൃപ്പാപ്പൂർ മൂപ്പുസ്ഥാനം നൽകുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

"൭൭൩-ാമത്തു പൂരുട്ടാതി മാസം ൩൧-ാനു- പൂരം നാൾ തിക്കറിച്ചിയിൽ കോയിക്കൽ എഴുന്നരുളിയിരുന്നു മുടിഞ്ഞരുളിയത്തു്. നാളത്തു മുതൽ നായിനാതു് ഇരവിവർമ്മ ഇരുന്നരുളിയിടത്തിൽ പണ്ടാരത്തിൽ മൂപ്പു വാണു. ൭൮൯-ാമത്തു ആവണിമാസം ൧൧-ാനു- തൃക്കേട്ടനാൾ തിരുവനന്തപുരത്തു് ചീപാതത്തു കോവിലിൽ എഴുന്നരുളിയിരുന്നു് മുടിഞ്ഞരുളിയത്തു് നാളത്തു മുതൽ നായിനാരു രാമവർമ്മ മൂപ്പു വാണു" എന്നൊരു രേഖയുള്ളതിനു പുറമേ ൭൯൪-ലെ ശ്രീപത്മനാഭക്ഷേത്രവരിയിൽനിന്നു്, ശ്രീവീരകേരളവർമ്മ ദേശിങ്ങനാട്ടു രാജാവായിരുന്നെന്നും അക്കൊല്ലത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനു് നാടുവാഴുന്ന തമ്പുരാൻ തൃപ്പാപ്പൂർ മൂപ്പു്സ്ഥാനം നല്കിയെന്നും അദ്ദേഹം ൭൯൬-ൽ നാടുനീങ്ങി എന്നും നമുക്കു് ഗ്രഹിക്കാം. ഇവയ്ക്കു പുറമേ ൭൯൩-ലെ ഒരു രേഖയിലും ഈ ദേശിങ്ങനാട്ടു വീരകേരളവർമ്മയെപ്പററി പ്രസ്താവമുണ്ടു്. വേറെ ഒരു വീരകേരളവർമ്മ അതിനടുത്തെങ്ങും വേണാടു വാണിട്ടുമില്ല. അതുകൊണ്ടാണു് കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാൻ നെടുമങ്ങാട്ടു രാജാവായിരുന്ന വീരകേരളവർമ്മയുടെ ഭാഗിനേയനായിരുന്നു എന്നു് ഞാൻ പറഞ്ഞതു്. ആ കേരളവർമ്മയെ എളയിടത്തുസ്വരൂപത്തിലുള്ളവർ സഹായിച്ചു എന്നുള്ളതും ഈ ഊഹത്തിനു് ഉപോദ്ബലകമായിരിക്കുന്നു.

കോട്ടയം തമ്പുരാൻ.

കഥകളിയ്ക്കു് ഭാഷാസാഹിത്യത്തിൽ ഉത്തമസ്ഥാനം സമ്പാദിച്ചുകൊടുത്തതു് കോട്ടയം തമ്പുരാനായിരുന്നു. ഈ പ്രൌഢകവിയുടെ കാലത്തെപ്പററിയും ഭിന്നാഭിപ്രായങ്ങൾ ഉണ്ടു്.

അസ്തി സ്വവിത്താർജ്ജിതവീര്യധാമ്നാം
ശാസ്താ ഹരിശ്ചന്ദ്രകുലോദ്ഭവാനാം
പൃഥ്വീപതീനാം പുരളീതി നാമ്നാ
പുരീ പുരാരാതിനിഷേവകാനാം
ശ്രീമാനനർഘഗുണശാലിതയാ നൃപാണാം

ഭൂഷായിതോ നിജകരാത്തസമസ്തതേജാഃ
കാമപ്രദാനമിതകല്പമഹീരുഹസ്സ
ചിന്താമണിർജ്ജയതി കേരളവർമ്മനാമാ

തദനന്തരജേന നിർമ്മിതം തദിദം പാദയുഗളവാം കഥാമൃതം
സ്വദതേ സ്വദതാം ദയാലവൈദ്യനാഥാംഘ്രി സമർപ്പി-
[താത്മനാം.

എന്നിത്യാദി വന്ദനശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നും നമുക്ക് അറിയാവുന്നതു് ഈ കവി ഒരു കോട്ടയം കേരളവർമ്മയുടെ അനുജനോ അനന്തരവനോ ആയിരുന്നു എന്നു മാത്രമാണ്. ഏതു കേരളവർമ്മ? കവിയുടെ പേരെന്തു്? അദ്ദേഹം ഏതു കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നീ സംഗതികൾ അറിയുന്നതിന് ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ സഹായിക്കുന്നില്ല. കോട്ടയം രാജവംശത്തിന് വളരെ പഴക്കമുണ്ടെന്നുള്ളതിന് സംശയമില്ല. എന്നാൽ ക്രമേണ ഈ വംശം കോലത്തിരിയുടെ പ്രതാപത്തിന് കീഴ്പ്പെട്ടിരിക്കേണ്ടി വന്നു. കോട്ടയം താലൂക്ക മുഴുവനും കോലത്തിരിയുടെ സ്വാധീനമായി. പക്ഷേ ഏറെക്കാലം കഴിയുംമുമ്പുതന്നെ പുരളീശന്മാർ കോട്ടയം വീണ്ടെടുത്തു എന്നു മാത്രമല്ല, അതിനു പുറമുള്ള ദേശങ്ങളും സ്വാധീനപ്പെടുത്തി. വയനാട്ടിൽ കുറുമ്പ്രനാട്ടുരാജാവിന് ഭാഗിച്ചുകൊടുത്തിരുന്ന സ്ഥലം ചില വാദങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിച്ച് അവർ പിടിച്ചെടുത്തതായി മലയാള ചരിത്രത്തിൽ കാണുന്നു. ക്രിസ്ത്വബ്ദം പതിനഞ്ചാംനൂറ്റാണ്ട് അവസാനിക്കുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ താമരശ്ശേരിനാട്ടും അവർ കൈവശപ്പെടുത്തുകയുണ്ടായി. ഇങ്ങനെ കൊല്ലവർഷം ഏഴാം ശതകത്തിന്റെ ചതുർത്ഥപാദത്തിൽ അതിബലവാനായ ഒരു കോട്ടയം രാജാവിനെ ആണ് നാം കാണുന്നതു്. അക്കാലത്തു് ആ രാജകുടുംബം മൂന്നു ശാഖകളായി പിരിഞ്ഞു. അതിൽ പടിഞ്ഞാറേ കോവിലകം പഴശ്ശിയിലും, കിഴക്കേ കോവിലകവും തെക്കേ കോവിലകവും കോട്ടയത്തും ആണ് സ്ഥാപിച്ചിരുന്നതു്. വയനാട് കീഴടക്കിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അവർ മാനന്തവാടി എന്ന സ്ഥലത്തെ തലസ്ഥാനമാക്കി.

൮൭൯-ാമാണ്ടിടയ്ക്ക് കോട്ടയം രാജാവ് ഇംഗ്ലീഷുകാരുമായി സഖ്യം ചെയ്തു. കണ്ണൂരിലെ ആലിരാജാവുമായുള്ള

യുദ്ധത്തിൽ കോട്ടയം ഇംഗ്ലീഷുകാൎക്കു് അനുകൂലിയായി നിന്നു് വേണ്ട സഹായങ്ങൾ ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. ൧൭൫൬-ൽ യൂറോപ്പിൽ ആരംഭിച്ച സപ്തവൎഷയുദ്ധകാലത്തും കോട്ടയം ഇംഗ്ലീഷുകാൎക്കു് പിന്തുണയായി നിന്നുവെന്നുള്ളതിന്നു് രേഖകൾ കാണുന്നു. ഹൈദരുടെ ആക്രമണകാലത്തു് ഇംഗ്ലീഷ് ഈസ്റ്റിൻഡ്യാകമ്പനിയോടു യോജിച്ചു നിന്ന ഏകവടക്കൻമലയാളരാജ്യം കോട്ടയമായിരുന്നു. ടിപ്പു മലയാളക്കരെ ആക്രമിച്ചപ്പോൾ, കോട്ടയം, കടത്തനാടു്, ചിറയ്ക്കൽ മുതലായ രാജ്യങ്ങൾ പരിഭ്രമിച്ചു. എന്നാൽ കമ്പനിക്കു് മിത്രങ്ങളായിത്തീരുന്ന എല്ലാ രാജാക്കന്മാരെയും ശത്രുക്കളിൽനിന്നു രക്ഷിക്കുന്നതാണെന്നുള്ള ഒരു വിളംബരം കോൺവാലിസ് പ്രഭു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചപ്പോൾ, ആ രാജാക്കന്മാൎക്കു് ധൈൎയ്യമായി. അവരെല്ലാം കമ്പനിയോടു സഖ്യം ചെയ്തു. മൈസൂർപടക്കാലത്തു് വടക്കൻരാജാക്കന്മാരിൽ പലരും തിരുവിതാംകൂറിൽ അഭയംപ്രാപിച്ചു. കോട്ടയം രാജവംശത്തിൽ പിന്നീടു് ചരിത്രപ്രസിദ്ധനായിത്തീൎന്ന പഴശ്ശിരാജാവു മാത്രം നാടു വിട്ടില്ല. വലിയ തമ്പുരാൻ സപമാനാവിനോടുകൂടി തിരുവനന്തപുരത്തേക്കു പൊയ്ക്കളഞ്ഞു. ൧൭൯൨-ൽ കോട്ടയവും, കടത്തനാടും, ഇരുവഴിനാട്ടും ഇംഗ്ലീഷ് കമ്പനിയുടെ രക്ഷയിൻകീഴിൽ വന്നു. ടിപ്പുവുമായുള്ള യുദ്ധം അവസാനിച്ചപ്പോൾ, നാട്ടുരാജാക്കന്മാരെല്ലാം വല്ലാതെ തളൎന്നുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. നികുതി ശരിയായി പിരിയാതെ വന്നു. അന്തഃഛിദ്രങ്ങളും വൎദ്ധിച്ചു. ഒടുവിൽ രാജ്യഭരണം കമ്പനിയെത്തന്നെ ഏല്പിക്കേണ്ടതായും വന്നു.

കോട്ടയത്തെ വലിയതമ്പുരാൻ തിരുവനന്തപുരത്തേയ്ക്കു പോയ കാലത്തു് പടിഞ്ഞാറേകോവിലകത്തു് കേരളവൎമ്മ എന്നു പേരായ ഒരു രാജാവു് നാട്ടിൽത്തന്നെ താമസിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം ധീരനും പരാക്രമിയും ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ ഉററമിത്രവും ആയിരുന്നു. യുദ്ധമെല്ലാം ശമിച്ചു് സമാധാനം പുനഃസ്ഥാപിതമായപ്പോൾ കോട്ടയം നികുതി പിരിക്കുന്ന ചുമതലയെ കമ്പനി അദ്ദേഹത്തിന്റെ അമ്മാമനായ കുറുമ്പ്രനാട്ടുരാജാവിനെ ആണു് ഏല്പിച്ചതു്. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്നു് കമ്പനിയോടു് നീരസം ജനിച്ചു. കമ്പനിയുടെ ആജ്ഞ വകവയ്ക്കാതെ

നികുതിപിരിവ് കേരളവൎമ്മ തന്നെ തുടങ്ങി. അങ്ങനെ ഇരിക്കെ ൧൭൯൩-ൽ കടോലിയിലെ മാപ്പിളമാർ ഒരു പള്ളി കെട്ടുന്നതിന് അനുവാദം ചോദിച്ചു. പൂൎവ്വാചാരം അനുസരിച്ച് തിരുമുല്ക്കാഴ്ച വെച്ചാൽ പള്ളി കെട്ടാൻ അനുവദിക്കാമെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. അവർ അതൊന്നും ചെയ്യാതെ പള്ളി കെട്ടിത്തുടങ്ങി. അതു കേട്ട് കുപിതനായ രാജാവ് കല്ലിയാടൻ എമ്മൻ എന്നയാളെ, മാപ്പിളത്തലവനായ കുട്ടിയാലിയെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുവരാനായി നിയോഗിച്ചു. കുട്ടിയാലി എമ്മനെ കൊന്നുകളഞ്ഞു. അതു കണ്ട് എമ്മന്റെ ആളുകൾ ആലിയെയും നിഗ്രഹിച്ചു. ഈ വിവരം അറിഞ്ഞപ്പോൾ പഴശ്ശിരാജാവ് കടോലിയിലുള്ള എല്ലാ മാപ്പിളമാരേയും കൊന്നുകളവാനായി ഒരു സൈന്യത്തെ അയച്ചു. ഒട്ടു വളരെ മാപ്പിളമാർ കൊല്ലപ്പെടുകയും ചെയ്തു. കമ്പനിക്കാർ ഇതൊക്കെക്കണ്ടുകൊണ്ട് അടങ്ങിയിരുന്നില്ല. ലഹള ഒതുക്കുന്നതിലേക്ക് ഒരു സേനാവിഭാഗത്തെ കടോലിയിലേക്കും, മറ്റൊന്നിനെ പഴശ്ശിയിലേക്കും അയച്ചു. ലഹള ശമിച്ചു. എങ്കിലും ഇരുവഴിനാട്ടു നമ്പ്യാരുടെ ആശ്രിതന്മാരിൽ ഒരാളെ മാപ്പിളമാർ കൊന്നതിനു തുടൎന്ന് നമ്പ്യാർ ചുന്ന മാപ്പിളമാരെ നിഗ്രഹിച്ചിട്ട് രാജാവിന്റെ അടുക്കൽ അഭയം പ്രാപിച്ചു. ഈ നമ്പ്യാരെ വിട്ടുകൊടുപ്പാൻ കമ്പനി ആജ്ഞാപിച്ചതിനെ പഴശ്ശി വകവെച്ചില്ല. ഇതെല്ലാംകൊണ്ട് ൧൭൯൬-ൽ കോട്ടയം ബാക്കി നികുതി പിരിക്കുന്നതിനും രാജാവിനെ കൊലക്കുറ്റം ചുമത്തി വിചാരണ ചെയ്യാനും ബൊംബെഗവൎണ്ണരുടെ കല്പന വന്നു. ലഫ്ടനന്റ് ജേംസ് ഗോർഡൻ പഴശ്ശിക്കോട്ട വളഞ്ഞു. എന്നാൽ രാജാവാകട്ടെ നാലുദിവസങ്ങൾക്കു മുമ്പേതന്നെ മനത്താനക്കാടുകളിൽ ഒളിച്ചുകളഞ്ഞു. മലകളിൽ താമസിച്ചുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം കുറ്റിയാടിച്ചുരം വഴിയായുള്ള വ്യാപാരത്തെ തടഞ്ഞുനിൎത്തി. ഇതിനിടയ്ക്ക് കമ്പനിയുടെ പ്രേരണയാൽ കുറുമ്പ്രനാട്ടുരാജാവ് ഉദ്യോഗത്തിൽനിന്നു പിരിച്ചുവിട്ട കായത്തിരിഅമ്പുവും അദ്ദേഹത്തിനോടു ചേൎന്നു. അയാൾ തമ്പുരാന്റെ ഒരു ഉറ്റമിത്രമായിരുന്നത്രേ. ഇവരുടെ ഉപദ്രവം സഹിക്കവയ്യാതെ കമ്പനി രാജാവിനേയും കൂട്ടരേയും നാട്ടുകാരാരും സഹായിച്ചുകൂടെന്നും,

അങ്ങനെ ചെയ്താൽ അവരുടെ വസ്തുക്കം കണ്ടുകെട്ടുമെന്നും ഒരു വിളംബരം ൧൭൯൬-ൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. പഴശ്ശിയും ആൾക്കാരും പരിഭ്രമിച്ച് കാക്കൻകോട്ടയിൽ ചെന്ന് ടിപ്പുവിൻെറ കില്ലേദാരുമായി സഖ്യം ചെയ്തു. പിന്നീട് അവർ ഇംഗ്ലീഷ്സൈന്യങ്ങളെ പല ഘട്ടങ്ങളിൽ വെച്ചു തോല്പിച്ച് പഴശ്ശിക്കോട്ട സ്വാധീനപ്പെടുത്തി. അനന്തരം വയനാട്ടിൽനിന്നു സമതലപ്രദേശങ്ങളിലേക്കുള്ള വഴികളെല്ലാം സ്വാധീനപ്പെടുത്താൻ നോക്കി. അദ്ദേഹത്തിനെതിരായി അയയ്ക്കപ്പെട്ട കർണ്ണൽഡൌവിനെ അദ്ദേഹം വളരെ കഷ്ടപ്പെടുത്തി; മേജർ കാമറോണിൻെറ കീഴിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ഒരു സൈന്യത്തെ നിർമ്മൂലനാശം വരുത്തി. പിന്നീട് ചിറയ്ക്കൽരാജാവിൻെറയും പരപ്പനാട്ടുരാജാവിൻെറയും സഹായത്താലാണ് ലഹള ശമിച്ചത്. ഈ രാജാക്കന്മാരുടെ ഉപദേശപ്രകാരം ൧൭൯൭-ൽ ഇംഗ്ലീഷുകാരുമായി ഒരു ഉടമ്പടിക്ക് അദ്ദേഹം വശപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹത്തിനു കമ്പനി മാപ്പുകൊടുത്തു; അനന്തരം തിരുവനന്തപുരത്തു പോയി താമസിച്ചിരുന്ന വലിയ രാജാവിനെ വിളിച്ചുവരുത്തിച്ച് അദ്ദേഹവുമായി ഒരു പുതിയ കരാറു ചെയ്തു. രാജാവിന് ൮൦൦൦ രൂപ മാലിഖാനയും നിശ്ചയിച്ചു. എന്നാൽ സമാധാനം നിലനിന്നില്ല. ടിപ്പുവിൻെറ മരണാനന്തരം ഇംഗ്ലീഷുകാർക്ക് വയനാടു ലഭിച്ചു. അതിന്മേലുള്ള അവകാശം തനിക്കാണെന്നു വാദിച്ചുകൊണ്ടു പഴശ്ശി വീണ്ടും കമ്പനിക്കാരെ എതിർത്തുതുടങ്ങി. ഗവൺണ്ണർജനറലാകട്ടെ, ഇനി ഈ രാജാവിൻെറ മദം ശമിപ്പിക്കതന്നെ വേണം എന്നു നിശ്ചയിച്ച് സർ ആർതർവെല്ലസ്ലിയെ അതിലേക്കു നിയോഗിച്ചു. പല പ്രമാണികളും രാജാവിനോടു ചേർന്നു. എന്നിട്ടും ഫലമുണ്ടായില്ല. പഴശ്ശി വീണ്ടും കാടുകളെ അഭയംപ്രാപിച്ചു. ൧൮൦൦-ൽ കമ്പനി മലയാളനാട്ടിനെ ഒരു കളക്ടരുടെ കീഴിലാക്കി. എന്നാൽ കളക്ടരായ് നിയമിക്കപ്പെട്ട മേജർ മാക്ലോഡിന് മലയാളത്തെപ്പററി ഒരു പരിചയവും ഇല്ലാതിരുന്നതിനാലും സ്വതന്ത്രരായി ഇതേവരെ ഇരുന്ന മലയാളികൾക്ക് ഈ പുതിയ ഭരണക്രമം അരോചകമായ് ഭവിച്ചതിനാലും നാട്ടിൽ അസ്വാസ്ഥ്യത വർദ്ധിച്ചു. ൧൮൦൩-ൽ ഒരു ശിപായി

ഒരു കുറിച്ച്യൻെറ മാടത്തിൽവെച്ചു് കുറെ നെല്ല് ആവശ്യപ്പെട്ടു. അപ്പോൾ ലഹളക്കാരിൽ പ്രധാനിയായിരുന്ന ഇടച്ചേന്ന കുഞ്ഞൻ ആ ശിപായിയെ കൊന്നുകളഞ്ഞു. കുറിച്ചിയരും ഇളകിവശായി. നൂററിഅമ്പതോളം ആളുകൾ തലക്കൽ ചന്തു എന്നൊരുവൻെറ നേതൃത്വത്തിലും ഇടച്ചേന്ന കുഞ്ഞൻെറ സഹായത്തോടുകൂടിയും പനമരക്കോട്ട ആക്രമിച്ചു കൈവശപ്പെടുത്തി; അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന ഭടന്മാരെ എല്ലാം വാളിന്നു് ഇരയാക്കി. പിന്നീട് വടക്കെമലയാളം മുഴുവനും കൊള്ളചെയ്തുതുടങ്ങി. ൧൮൦൩ ആയപ്പോഴേക്കും ലഹളക്കാരോട് പ്രമാണികളിൽ പലരും ചേർന്നു. ഇങ്ങനെ വർദ്ധിതബലനായിത്തീർന്ന ലഹളത്തലവൻ അക്കൊല്ലംതന്നെ പഴശ്ശിയെ സഹായിപ്പാൻ കോട്ടയത്തു് എത്തി. ലഹള ഒതുക്കാൻ ഒട്ടു വളരെ ശ്രമം ചെയ്യേണ്ടിവന്നു. എന്നാൽ പഴശ്ശിയെ പിടിക്കാൻ അവൎക്കു സാധിച്ചില്ല. ൧൮൦൫-ൽ അദ്ദേഹവും കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന അഞ്ചു് ലഹളത്തലവന്മാരും മരിച്ചു. പടയാളികൾ രാജാവിൻെറ മൃതശരീരത്തെ പല്ലക്കിൽ കേററി പിറേറദിവസം തന്നെ മാനന്തവാടിക്കയച്ചു. അവിടെ വെച്ചു് മൃതശരീരം യഥാവിധി സംസ്കരിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ മലയാളം മുഴുവനും സമാധാനപ്പെട്ടു. ഇതാണ് കോട്ടയം രാജവംശത്തിൻെറ സംക്ഷിപ്തചരിത്രം.

ബകവധം കഥകളിയിലെ 'ഇനിയും ക്ഷമിക്കയെന്നു—തീരെവും ഭവാനെങ്കിൽ, കനിവോടെ കേൾക്ക മേലിൽ കാടേ ഗതി നമുക്ക്'' എന്ന വാക്യം അറമായിത്തീരുകയാൽ, ആ അനുഭവം കവിയ്ക്കുണ്ടായെന്നും, അദ്ദേഹംതന്നെയാണ് ഈസ്റ്റിൻഡ്യാകമ്പനിയോടു പൊരുതി മരിച്ച പഴശ്ശിരാജാവെന്നും പറയാറുണ്ടത്രെ. ഞാൻ കേട്ടിട്ടുള്ളതു് അങ്ങനെയല്ല. അതു് അറമായിത്തീർന്നുപോയതിനാൽ, കോട്ടയംരാജാക്കന്മാർ ഒടുവിൽ കാട്ടുകേറേണ്ടതായി തീർന്നുപോയെന്നും, കഥകളീകർത്താവുതന്നെ ഒടുവിൽ ശത്രുക്കളാൽ പിടിക്കപ്പെട്ടു കാരാഗൃഹത്തിലടയ്ക്കപ്പെട്ടു എന്നും, അവിടെ കിടന്നാണ് അദ്ദേഹം ചരമഗതിയെ പ്രാപിച്ചതെന്നുമാണ്. ഏതായിരുന്നാലും ഇംഗ്ലീഷുകാരോടു പട വെട്ടിയ പഴശ്ശിരാജാവിൻെറ പേർ കേരളമുഖ്യ

എന്നായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു തെളിവുണ്ടു്. കഥകളിയുടെ കൎത്താവു് ആ കേരളവൎമ്മയുടെ ഭാഗിനേയനായിരുന്നു എന്നു് ചിലർ അതുകൊണ്ടു് ഊഹിക്കുന്നു. ഈ രണ്ടു ഊഹങ്ങളും സാധുവല്ലെന്നുള്ളതിന് മഹാകവി ഉള്ളൂർ പറയുന്ന സമാധാനം ഇതാണു്. "തിരുവിതാംകൂർ കാൎത്തികതിരുനാൾ മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സിലെ രാജ്യഭരണകാലത്തിന്റെ അവസാനത്തിലാണു് കോട്ടയത്തുരാജാവു ജീവിച്ചിരുന്നതെന്നു വാദിക്കയാണെങ്കിൽ അതിനു മുമ്പായിരുന്നു അശ്വതിതിരുനാൾ തിരുമേനിയുടേയും മററും കാലം എന്നു സമ്മതിക്കേണ്ടതായ് വരുന്നു. അതു് അത്യന്തം അനുപപന്നം ആണു്." എന്തുകൊണ്ടു് അനുപപന്നം എന്നു വ്യക്തമാക്കീട്ടില്ല. ൯൪൦–൭൫ ണിടയ്ക്കു് നളചരിതാദ്യങ്ങൾ നിൎമ്മിക്കപ്പെട്ടു എന്നു വാദിക്കുന്ന മഹാകവി ഉണ്ണായിവാൎയ്യരെ കോട്ടയത്തിനു മുമ്പു ജീവിച്ചിരുന്നതായി വരുത്തി. അശ്വതിയും അതുപോലെ കോട്ടയം വിദ്വാൻതമ്പുരാനു മുമ്പു ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നു വരുന്നതോ? പാലാഴിമഥനം എന്ന അപ്രകാശിതമായ കൃതിയിൽ 'മാതലേ നിശമയ രാമകവചനം' എന്നു നിറം എന്നെഴുതിക്കാണുന്നതു് ഒരു തെളിവായി ഹാജരാക്കപ്പെടാവുന്നതല്ല. അങ്ങനെ എഴുതിയിരിക്കുന്നതു് കവി ആയിരിക്കണമെന്നില്ല; ലേഖകന്റെ കൈക്കുററപ്പാടാണെന്നു വരാം. രണ്ടാമതു് ആ തെളിവിന് ഒരു ന്യൂനതകൂടിയുണ്ടു്. പാലാഴിമഥനം കഥ ആരുടേതു്? കവി എന്നു ജീവിച്ചിരുന്നു? ഇത്യാദി കാൎയ്യങ്ങൾ സ്ഥാപിതമാകേണ്ടിയുമിരിക്കുന്നു. "ആകെക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ സ്വാരസ്യത്തിന്റെ ന്യൂനത നിമിത്തം വിദ്വജ്ജനങ്ങൾക്കു് അതുവരെ അനാദരണീയമായ് തോന്നിയിരുന്ന കഥകളിയുടെ ജീവാത്മാവായ് ജീവിച്ചതു് കോട്ടയംതമ്പുരാൻ തന്നെയാണെന്നുള്ള അഭിപ്രായവും സ്വീകാൎയ്യമായ് വരേണമെങ്കിൽ ഉണ്ണായിവാൎയ്യർ ജീവിച്ചിരുന്നതു് തീൎച്ചയായും കോട്ടയത്തിനു ശേഷമായിരുന്നെന്നു് അദ്ദേഹം സമ്മതിച്ചേ തീരൂ. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ കഥകളികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ നളചരിതത്തിനുള്ള സ്വാരസ്യം മറെറാന്നിനുമില്ല. ആടാനും പാടാനും വായിച്ചുരസിക്കാനും കൊള്ളാവുന്ന ഒരു ഉത്തമകൃതിയാകുന്നു അതു്.

ഇത്രയും പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് കോട്ടയംതമ്പുരാൻ അശ്വതിയുടെ സമകാലികനായിരുന്നു എന്ന് എനിക്ക് അഭിപ്രായമില്ല. ഉണ്ണായിവാര്യർ കോട്ടയംതമ്പുരാനു മുമ്പിൽ ജീവിച്ചിരുന്നുവെന്നു വാദിക്കുന്നവർക്ക്, അങ്ങനെ ഒരു അഭിപ്രായം പറവാൻ അവകാശമില്ലെന്നേ ഞാൻ പറയുന്നുള്ളു.

കോട്ടയം രാജവംശത്തിൽ എത്ര കേരളവർമ്മമാർ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്ന് അറിയാൻ മാർഗ്ഗമില്ലാതെയാണ് തൽക്കാലം ഇരിക്കുന്നത്. കവി ൯൩൪-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു തിരുവിതാംകൂറിൽ വന്ന കോട്ടയം കേരളവർമ്മയുടെ അനുജനോ അനന്തിരവനോ ആയിരുന്നു എന്നു വരരുതോ? വന്നുകൂടായ്കയില്ല. എന്നാൽ

'കാമപ്രദാനജിതകല്പമഹീരുഹസ്സ
ചിന്താമണിർജ്ജയതി കേരളവർമ്മനാമാ'

എന്നിങ്ങനെ അദ്ദേഹത്തിനെ കവി വാഴ്ത്തുന്നിടത്ത് 'വഞ്ചിരാജാവ്' എന്ന വിശേഷണം കൂടി ചേർത്തുകാണാത്തതുകൊണ്ട് ആ വിഷയത്തിൽ നമുക്ക് ന്യായമായി സംശയം ജനിക്കാവുന്നതുതന്നെ. പക്ഷേ കേരളവർമ്മതമ്പുരാൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ വരുന്നതിനു മുമ്പേതന്നെ, അതായത് ൯൩൪-ൽ മുമ്പ് വിദ്വാൻ തമ്പുരാൻ കഥകൾ എഴുതി എന്നു വരരുതോ? വരരുതായ്കയില്ലെന്നാണു തോന്നുന്നത്. ഒന്നും ഖണ്ഡിച്ചുപറയാനും നിവൃത്തിയില്ല.

'കാടേ നമുക്കു ഗതി' എന്ന ഭിക്കിൽ അറാം ഉണ്ടായാലും ഇല്ലെങ്കിലും പഴശ്ശിരാജാവ് കാട്ടിൽ രക്ഷ പ്രാപിക്കേണ്ടതായ് വന്നു എന്നുള്ളത് ചരിത്രംകൊണ്ട് നാം കാണുന്നുണ്ട്. പക്ഷേ കവിയല്ല അദ്ദേഹത്തിൻെറ വംശജനായ ഒരു രാജാവിനാണ് അങ്ങനെ സംഭവിച്ചതെന്നേ വ്യത്യാസമുള്ളു.

കോട്ടയം വിദ്വാൻതമ്പുരാനെപ്പററി ചില ഐതിഹ്യങ്ങൾ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹം ചെറുപ്പകാലത്തിൽ മന്ദബുദ്ധി ആയിരുന്നത്രേ. പല യോഗ്യന്മാർ പല വിധത്തിൽ ശ്രമിച്ചുനോക്കീട്ടും ഫലമുണ്ടായില്ല. ഒടുവിൽ അദ്ദേഹം മൂഢപ്രായം വളർന്നുവരവേ, കോഴിക്കോട്ടു സാമൂതിരിപ്പാട് തീപ്പെട്ടു. ദുഃഖമന്വേഷിച്ചു പോവാൻ ഈ മൂഢപ്രായനായ രാജാവേ ഉണ്ടാ

യിരുന്നുള്ളു. എന്നാൽ സംസ്കൃതാക്ഷരമാല കൂടി പഠിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഈ രാജാവിനെ എങ്ങനെ അയയ്ക്കും? അന്നവന് അഞ്ചു വയസ്സു പ്രായമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളുതാനും. അമ്മത്തമ്പുരാന് വലിയ കുണ്ഠിതമായി. എങ്കിലും പുത്രനെ വിളിച്ച് ആ ദേവി കല്പിച്ചു:—"ഉണ്ണി കോഴിക്കോട്ടോളം പോയിട്ടുവരണം. രാജാവിനെ കണ്ടാൽ 'മയാ കിം കർത്തവ്യം?' എന്നു മാത്രം ചോദിക്കണം. അതിനുത്തരം കേട്ടാൽ ഒന്നു മൂളുകയോ തലകുലുക്കുകയോ ചെയ്തിട്ട് തിരിച്ചുപോരുകയല്ലാതെ ഒന്നും സംസാരിക്കരുത്." രാജാവ് അനുസരിച്ച് കോഴിക്കോട്ടുതമ്പുരാനെ ചെന്നു കണ്ടിട്ട് 'മയാ കിം കർത്തവ്യം' എന്നു ചോദിച്ചപ്പോൾ, 'ദീർഘലോച്ചാരണം കർത്തവ്യം' എന്ന് അവിടുന്നു മറുപടി പറഞ്ഞുവത്രേ. രാജകുമാരൻ തല കുലുക്കിക്കൊണ്ടു തിരിച്ചുപോരുകയും ചെയ്തു. ഈ ചോദ്യവും മറുപടിയും കേട്ടപ്പോൾ കൂടെപ്പോയിരുന്ന വിദ്വാന്മാർക്കെല്ലാം ലജ്ജ തോന്നി. എന്നാൽ വിവരം അറിഞ്ഞു അമ്മത്തമ്പുരാനാണ് കോപമുണ്ടായത്. പുത്രനെ പിടിച്ചുകെട്ടി കുമാരധാരയിൽ കൊണ്ടു ചെന്നിടാൻ ആ മനസ്വിനി കല്പിച്ചു. മലയുടെ മുകളിൽ നിന്നു ശക്തിയോടുകൂടി പായുന്ന ആ അരുവിയിൽ പിടിച്ചുകെട്ടിയിട്ടാൽ, നേരത്തോടു നേരം കഴിയുമ്പോൾ ആരും മരിച്ചു പോകുമായിരുന്നു. അഥവാ മരിക്കാതിരുന്നാൽ മഹാബുദ്ധിമാനും വിദ്വാനും ആയിത്തീരുകയും ചെയ്യുമെന്നായിരുന്നു പരക്കെ വിശ്വാസം. നമ്മുടെ തമ്പുരാനാകട്ടെ മരിച്ചില്ല. അതുകൊണ്ട് മഹാവിദ്വാനായിട്ടാണു തീർന്നത്. ഈ കഥ ഇന്നുള്ളവരിൽ ആരും വിശ്വസിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. എല്ലാ മഹാകവികളെപ്പററിയും ഇത്തരം ഓരോ കഥകൾ പറഞ്ഞുവരുന്നുണ്ടുതാനും.

കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാൻെറ കൃതികൾ സ്വാരസ്യത്തിന്റെ അഭാവംനിമിത്തം ആരും ഇപ്പോൾ ആടാറില്ല. കോട്ടയത്തമ്പുരാൻെറ ബകവധം, കിർമ്മീരവധം, കല്യാണസൌഗന്ധികം, നിവാതകവചകാലകേയവധം ഇവ നാലും ഇന്നും പ്രസിദ്ധങ്ങളായിത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നു. നല്ല രസജ്ഞനും സംഗീതജ്ഞനും ആയിരുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിൻെറ കൃതികൾ

ആടുന്നതിനും പാടുന്നതിനും ഒരുപോലെ കൊള്ളാവുന്നവയാണു്. ആദ്യത്തെ കൃതി ബകവധം ആയിരുന്നു. ആട്ടക്കഥ തീൎത്തശേഷം കവി തന്നെ ഗുരുവിനെ കാണിച്ചുപോലും. 'ഇതു് സ്ത്രീകൾക്കു് കൈകൊട്ടിക്കളിക്കു കൊള്ളാം' എന്നു് ഗുരു അഭിപ്രായപ്പെട്ടപ്പോൾ, ലജ്ജിതനായ കവി കിൎമ്മീരവധം എന്ന കൃതി ചമച്ചുവത്രെ. അതു കണ്ടപ്പോൾ 'ഇതു പഠിക്കുന്നവൎക്കു് വ്യുല്പത്തിദാൎഢ്യം ഉണ്ടാകും; ഒരു വ്യാഖ്യാനം കൂടി ഉണ്ടാകണം' എന്നായിരുന്നു ഗുരു പറഞ്ഞതു്. മൂന്നാമതു് അദ്ദേഹം കല്യാണസൌഗന്ധികം ആട്ടക്കഥ നിൎമ്മിച്ചു. അതു വായിച്ചുകേട്ടപ്പോൾ 'കാണുന്നവൎക്കു് ഇതിന്റെ കൎത്താവു് ഒരു സ്ത്രൈണനാണെന്നു തോന്നും' എന്നായി ഗുരുനാഥൻ. നാലാമത്തെ കൃതിയായ നിവാതകവചവധം കണ്ടപ്പോഴേ ഗുരുവിനു തൃപ്തിയായുള്ളുവത്രെ. 'ഇതു് ആടാൻ കൊള്ളാം' എന്നു് അദ്ദേഹം സൎവ്വാത്മനാ സമ്മതിച്ചു. ഈ ഐതിഹ്യവും ആരുടെയോ മനോധൎമ്മഫലമാണു്. ഇതുപോലെ അനേകം ഐതിഹ്യങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിനെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുവരാറുണ്ടു്. നിവാതകവചത്തിൽ വജ്രകേതു, വജ്രബാഹു എന്നിങ്ങനെ രണ്ടു് അസുരന്മാരെക്കൂടി ചേൎത്തിട്ടുള്ളതു് എന്തിനായിരിക്കാം എന്നു് കഥകളി കണ്ടുകൊണ്ടിരുന്ന ഒരു വിദ്വാൻ മറെറാരു രസികനോടു ചോദിച്ചപ്പോൾ, അയാൾ പറഞ്ഞ മറുപടി "കളി കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവൎക്കു്, അതിനിടയ്ക്കു് ഒന്നു മുറുക്കുകയോ മൂത്രമൊഴിക്കുകയോ വേണമെങ്കിൽ ആയിക്കൊള്ളട്ടെ എന്നു വിചാരിച്ചായിരിക്കാം ഈ രണ്ടു് അപ്രധാന വേഷങ്ങളെക്കൂടി സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്നതു്." എന്നായിരുന്നുവത്രെ.

ബകവധം.

പിൽക്കാലത്തുള്ളതായ മിക്ക കഥകളും ശൃംഗാരപദങ്ങളെക്കൊണ്ടാണു് ആരംഭിച്ചുകാണുന്നതു്. കോട്ടയംതമ്പുരാനും ഉണ്ണായിയും അങ്ങനെ ചെയ്തുകാണുന്നില്ല. ഈ വിഷയത്തിൽ അവർ രണ്ടുപേരും കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാനെ അനുകരിച്ചിരിക്കുന്നു.

കഥ:—സോമവംശതിലകന്മാരും ലോകരഞ്ജനശീലന്മാരും ആയ പാണ്ഡവന്മാർ 'ഗംഗാസുതലാളിത'രായി നാളീക

നാഥങ്കൽ വർദ്ധിച്ച ഭക്തിയോടുകൂടി ഹസ്തിനപുരത്തു വസിക്കവേ ധാർത്തരാഷ്ട്രന്മാർക്കു് അവരിൽ വിദ്വേഷം വർദ്ധിച്ചു. അങ്ങനെ ഇരിക്കെ ഒരു ദിവസം 'തപതീകുലോദ്വഹനായ' ധൃതരാഷ്ട്രർ 'സഗർഭ്യൈർവൃത'നായ ധർമ്മപുത്രരെ വിളിച്ചു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—"ഉണ്ണീ, കണ്ണിണകൊണ്ടു് നിന്റെ കാന്തി കാണായ്കയാൽ വളരെ ഖേദമുണ്ടു്. അനുജന്മാരുമൊരുമിച്ചു് നീ സുഖമായിരിക്കുന്നോ? ഒരു കാര്യം പറയാൻ പോകുന്നു; തെററിദ്ധരിക്കരുതു്. എനിക്കു് നിങ്ങളും ദുര്യോധനാദികളും തമ്മിൽ ഭേദബുദ്ധിയില്ല. സ്നിഗ്ദ്ധജനങ്ങളാണെങ്കിലും നിങ്ങൾ നിത്യവും ഒരുമിച്ചു താമസിക്കുന്നതായാൽ പരസ്പരം വിദ്വേഷം ഉണ്ടാകും. അതുകൊണ്ടു് വാരണാവതം എന്ന സ്ഥലത്തു് നീ ഭീമാദികളോടുകൂടിച്ചെന്നു പാർക്കണം." ഈ ആജ്ഞ അനുസരിച്ചു് 'സത്തമമത'നായ ധർമ്മസൂനു ജനനിയോടും സഹോദരന്മാരോടും കൂടി അവിടെ ചെന്നുചേർന്നു. പുരോചനൻ എന്നൊരാൾ 'കരോല്ലസൽബാണകൃപാണകാർമുകന്മാരും' 'വിരോധിചക്രൈകവിശസനോദ്യതന്മാരു'മായ പാണ്ഡവന്മാരെക്കണ്ടു് സാഞ്ജലിബന്ധം പറഞ്ഞു:—"അവിടത്തെ പാദസേവകന്മാരിൽ മുഖ്യനായ എന്റെ പേർ പുരോചനൻ എന്നാണു്; സൽപുരുഷന്മാരായ നിങ്ങൾക്കിരിപ്പാനായി രൂപകല്പന അനുസരിച്ചു് നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടതാണു് ഈ പുരം. ഈ നഗരിയുടെ അത്ഭുതഗുണങ്ങൾ വർണ്ണിച്ചുതീരുന്നതിനു് 'കല്പകോടികാലംപോലും' മതിയാവുകയില്ല. ഇതിന്റെ ശില്പവൈചിത്ര്യം മുഴുവനും കാണുന്നതിനു് സുത്രാമാവിനു പോലും നേത്രങ്ങൾ പോരാ. അങ്ങനെയിരിക്കുന്ന ഈ പുരിയിൽ നിങ്ങൾ സുഖസ്ഥരായി വാണരുളുക. നല്ലതേ വന്നുകൂടൂ."

ഇങ്ങനെ യുധിഷ്ഠിരൻ അവിടെ പ്രഥിതബലരായ സഹജന്മാരോടുകൂടി വസിക്കവേ, 'വിദിതരിപുസമീഹിത'നായ ഒരു ഖനകൻ വിദുരാജ്ഞ അനുസരിച്ചു് പ്രസ്തുത നഗരിയിൽ വന്നു്, ആ പുരി നല്ല കല്ലും മരങ്ങളുംകൊണ്ടല്ല നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതെന്നും, വെറും അരക്കില്ലമാണെന്നും, പുരോചനൻ എന്ന ദുഷ്ടൻ കൊള്ളി വയ്ക്കാൻ തരം നോക്കി ഇരിക്കയാണെന്നും, താൻ ഉണ്ടാക്കാൻ പോകുന്ന ഗുഹയിലൂടെ കാട്ടിൽച്ചെന്നുചേ

ണമെന്നും ഉപദേശിച്ചു. അതു കേട്ട് ശുദ്ധനായ ധർമ്മനന്ദനൻ ചോദിച്ചു:—

'ദുർമ്മദൻ ദുര്യോധനനേവം ചെയ്യുമെങ്കിൽ
മന്നവൻ സമ്മതിക്കുമോ സത്യശീലൻ'

അഥവാ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അറിവോടുകൂടിയാണ് അയാൾ അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതെങ്കിൽ,

'എന്തു ഖേദം വെന്തുപോമെന്നാലിപ്പോൾ?
വല്ലതെന്നാലും ഞങ്ങൾക്കു മല്ലവൈരിതന്റെ
പല്ലവപാദങ്ങൾ ഗതിയല്ലോ നൂനം'

കവി ഈ വരികളിൽ എത്ര ഭംഗിയായി ധർമ്മപുത്രരുടെ സ്വഭാവനൈർമ്മല്യത്തെയും ഈശ്വരഭക്തിയേയും പ്രകാശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു നോക്കുക.

ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞിട്ട് അയാൾ ഗൃഹാന്തരത്തിലേക്കു പോകവേ, ക്രുദ്ധാത്മാവായ ഭീമൻ 'കല്പാന്തപ്രതിഭയകാലരുദ്രകല്പ'നായി ഗദയും ചുഴററിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു:—"ധൂർത്തനായ ആ ദുര്യോധനനെ ഇനി അരനിമിഷത്തേക്ക് ഭൂമിയിൽ വച്ചിരുന്നുകൂട; അവനെ നിഗ്രഹിക്കാൻ അനുവാദം തന്നാലും. മുമ്പ് എന്റെ മർമ്മങ്ങളിൽ സർപ്പങ്ങളെക്കൊണ്ടു ദംശിപ്പിച്ചതും, കൈകാലുകൾ കെട്ടി ഗംഗയിൽ എറിഞ്ഞുകളഞ്ഞതും, വിഷാന്നം ഭക്ഷിപ്പിച്ചതും എല്ലാം അവിടുന്നു മറന്നുകളഞ്ഞോ? അവിടത്തെ കാരുണ്യമുണ്ടായാൽ ഇക്ഷണംതന്നെ ഈ ഭൂമി നിഷ്കൗരവമാക്കിക്കളയാം." ധീരശാന്തനായ ധർമ്മനന്ദനൻ ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടിട്ട് ലേശംപോലും ഇളകിയില്ല. 'സാഹസം ആപത്തിന് അധിവാസമാണെന്നും' വിവേകശാലിയ്ക്കു ചിന്തിതങ്ങൾ നിറവേറുമെന്നും,

'കുഞ്ചിതാളകമാരായ ഗോപികമാർ
കിഞ്ചിതെന്നു രമിപ്പിച്ചു വിളങ്ങുന്ന
മഞ്ജുളകാന്തി കോലുന്ന മാധവന്റെ കൃപാ-
ഞ്ചീടുന്നാകിൽ' തങ്ങൾക്ക് ഖേദങ്ങൾ ഉണ്ടാവുകയില്ലെന്നും പറഞ്ഞ് അനുജന്റെ കോപത്തെ അടക്കുകയാണ് അദ്ദേഹം ചെയ്തത്. 'അതിഭീഷണരോഷ'നായ

ഭീമന്റെ കോപത്തെ സാമവാക്കുകളാൽ തെല്ലൊന്നു ശമിപ്പിച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ, അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു:—

"അവിടുന്നു കല്പിച്ചതു് കാര്യം തന്നെ. എന്നാൽ എല്ലാം വിധിപോലെ വരുമെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് അടങ്ങിയിരുന്നാൽ ഒന്നും സാധിക്കയില്ല. പുരുഷപ്രയത്നം കൂടാതെ കേവലം ഈശ്വരകാരുണ്യംകൊണ്ടു് ആരു് ഏതു കാര്യം സാധിച്ചിട്ടുണ്ടു്? കുടിലന്മാരെ സത്യംകൊണ്ടു് ജയിക്കാമെന്നുള്ള വിശ്വാസം ശരിയല്ല.

'തൈലത്തിൽ കത്തുമഗ്നി സലിലംകൊണ്ടെന്നപോലെ
ജ്വലിക്കുമേററവും ദുഷ്ടജനങ്ങൾ ശാന്തതകൊണ്ടു്'

അവർ ചെയ്തിട്ടുള്ള അപരാധങ്ങൾ ഒന്നോ രണ്ടോ അല്ല. ഇനിയും ക്ഷമിക്കാനാണു് ഭാവമെങ്കിൽ "കാടേ ഗതി നമുക്കു്. ജതുഗേഹം ദഹിപ്പിച്ചിട്ടു് ഗുഹയിലൂടെ കാട്ടിലേക്കുതന്നെ പോകാം." ഈ വാക്കുകൾ കേൾക്കുമ്പോൾ അർജ്ജുനൻ കുറച്ചുകൂടി പരിഷ്കൃതാശയനാണെന്നു തോന്നാതിരിക്കയില്ല. ഓരോ പാത്രത്തെക്കൊണ്ടും അയാളുടെ സ്വഭാവഗതി അനുസരിച്ചു സംസാരിപ്പിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ ഈ കവി നല്ലപോലെ ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

അനന്തരം അവർ ജതുഗേഹം നശിപ്പിച്ചിട്ടു് വനത്തിലെത്തുന്നു. ദുഃഖിതരായ പുത്രന്മാരെ കണ്ടിട്ടു് കുന്തി ദീനദീനം വിലപിക്കുന്നു.

'ഹാ ഹാ പെരുകുന്നു ദേഹതാപവും
ദാഹവും ഗന്ധവാഹനന്ദന'

എന്നിങ്ങനെയുള്ള വാക്കുകൾ കേട്ടിട്ടു്, മാരുതി, അമ്മയേയും ധർമ്മാദികളേയും ന്യഗ്രോധവൃക്ഷത്തണലിൽ ഇരുത്തീട്ടു് ജലം ആനയിക്കാനായി പോകുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു കമലപ്പുടത്തിൽ സ്വച്ഛജലവും കൊണ്ടുതിരിച്ചുവന്നപ്പോഴേയ്ക്കും അവരെല്ലാം ഉറങ്ങുന്നതു കണ്ടിട്ടു്,

'എന്തൊന്നു ചെയ്തിഹ ഹന്ത ഞാൻ ദൈവമേ?
കുന്തിയാം ജനനിയോടും കുരുവീരരാകുമിവർ
സ്വാന്തരശേഷകന്ന ചൊന്ന സുപ്തരായ്തീന്നിതോ?

നല്ല ശയനീയമതിൽ നന്മയോടുറങ്ങുമിവർ
കല്ലുകളിലിങ്ങനെ കഷ്ടമുറങ്ങുന്നു'

എന്നിങ്ങനെ വ്യസനിക്കുന്നു.

'പവനാത്മജബാഹുവീര്യഗുപ്ത'രായ ധർമ്മപുത്രാദികൾ ഉറങ്ങിക്കിടക്കുമ്പോൾ, ഹിഡിംബൻ എന്ന രാക്ഷസൻ തന്റെ സഹോദരിയെ വിളിച്ച്,

'ഘോരതരമാം നമ്മുടെ കാട്ടിലാരെയും പേടിക്കാതെ
ആരിവിടെ വന്നതെന്നു പാരാതെ പോയറിക നീ'

മർത്ത്യന്മാരാണെന്നു തോന്നുന്നു. അങ്ങനെ ആണെങ്കിൽ

'ചോരകൊണ്ടിനിക്കിപ്പോഴേ പാരണം ചെയ്യാൻ വൈകുന്നു'

എന്നു പറഞ്ഞയയ്ക്കുന്നു. സഹോദരാജ്ഞ അനുസരിച്ച് അന്വേഷിക്കാൻ പുറപ്പെട്ട ഹിഡിംബി കാമനോടു തുല്യനായ ഭീമസേനനെ കാൺകയാൽ 'കാമമയ്യൽ' പൂണ്ട്, അരനിമിഷത്തിൽ 'മായകൊണ്ടു മറഞ്ഞൊരു മോഹിനിയായ്' തീർന്നിട്ട് മന്ദമന്ദം വിളയാടുന്നു. അവൾ ഭീമന്റെ അടുത്തു ചെന്ന് അദ്ദേഹത്തിനോട് രതിപ്രാർത്ഥന ചെയ്യുന്നു. അവളുടെ വാക്കുകളിൽ അശ്ലീലമായിട്ടൊന്നുമില്ലെങ്കിലും ഒരു സ്ത്രീയെക്കൊണ്ട് ഇപ്രകാരം പ്രാർത്ഥന ചെയ്യിച്ചതു് അഭംഗിയായിപ്പോയെന്നും അത്ര ലോകത്തിൽ ഒരിടത്തും സംഭാവ്യമല്ലെന്നും പുതിയ പരിഷ്കാരികളിൽ ചിലർ പറഞ്ഞേയ്ക്കാം. എന്നാൽ കവി ഇവിടെ പുരാണകഥയെ ഭംഗ്യന്തരേണ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതേയുള്ളു എന്ന് നാം ഒന്നാമതായി ഓർക്കണം. രണ്ടാമതായി ഹിഡിംബി പരിഷ്കൃതാശയസമ്പന്നരായ സ്ത്രീകളിൽ ഒരുവളായിരുന്നുമില്ല. അവൾ കേവലം ഒരു രാക്ഷസിയുമായിരുന്നല്ലോ.

അവർ രണ്ടുപേരും സംഭാഷണത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കവേ തന്നെ ഹിഡിംബൻ അവിടെ എത്തുന്നു.

'പോക പോക വിരണ്ടു നീചേ! നീ മുന്നിൽനിന്നാശു
ആമിഷത്തിലഭിലാഷമുള്ള നീ മാനുഷന്മാരെ
കാമിനി കാമാകുലയാകയാലേ കാലമിത്രവൈകിച്ചു നൂനം'

എന്നു പറഞ്ഞ് അവൻ സഹോദരിയെ ആട്ടിയകറ്റീട്ട് ഭീമനോടായിട്ടു പറയുന്നു;—

'അസുരനാരിയെ അനുഗ്രഹിച്ചീടുക വേണ്ട
അത്ര നാകനാരിമാരിലാശ വച്ചീടുക മേലിൽ
വരിക പോരിന്നു വൈകിടാതെ നീ
മാനുഷാധമ വരിക പോരിന്''

അടുത്തത് യുദ്ധരംഗമാണ്; ഭീമൻ ഹിഡിംബനെ നിഗ്രഹിക്കുന്നു.

പിറേറദിവസം രാവിലെ അവിടെ വന്നുചേൎന്ന വ്യാസനോട് പാണ്ഡവന്മാർ കൌരവന്മാരിൽനിന്നു നേരിട്ട പരിഭവത്തെ വിവരിച്ചു പറയുന്നു. അദ്ദേഹം പാണ്ഡവന്മാരെ ആശ്വസിപ്പിക്കയും,

'യാമിനീചാരിണി നിന്നെക്കാമിച്ചീടുന്നല്ലോ നൂനം
തന്നെക്കാമിച്ചീടാതൊരു തന്വംഗിയെ കാമിച്ചോരും
തന്നെ കാമിച്ചീടുന്നോളെത്താനുപേക്ഷിച്ചീടുന്നോരും
മന്ദരെന്നു പാരിലെല്ലാം രൂഢമെന്നറിഞ്ഞീടണം
എന്നതുകൊണ്ടിവളൊരു നന്ദനനുണ്ടാവോളം
നന്നായനുസരിക്കേണമെന്നുടെ നിയോഗത്താലെ'

എന്ന് ഭീമനോടുപദേശിച്ചിട്ടു മറകയും ചെയ്യുന്നു. അടുത്തത് ഭീമന്റേയും ഹിഡിംബിയുടേയും ശൃംഗാരരംഗമാണ്. അചിരേണ ഹിഡിംബിക്ക് ഒരു പുത്രൻ ജനിക്കുന്നു. ജനിച്ചമാത്രയിൽ തന്നെ അവൻ,

താത! നിൻ കഴലിണകൾ കൈതൊഴുന്നേൻ
സാദരം കൃപയുണ്ടാകവേണമല്ലോ
കല്മഷമകന്നനുജ്ഞ ചെയ്തീടേണമിന്നു
നിൎമ്മലമാനസ പോവാനമ്മയോടും
സ്വാന്തമതിൽ ചിന്തിക്കുന്നനേരംതന്നെ ഭവ-
ദന്തികേ വന്നീടുവൻ ഞാൻ വൈകീടാതെ'

എന്നു പറഞ്ഞിട്ട് പിതാവിന്റെ അനുഗ്രഹത്തോടുകൂടി പോകുന്നു. അനന്തരം പാണ്ഡവന്മാർ 'അവലംബിതവിപ്രവേഷരായി' ഏകചക്രയിൽ ചെന്നു വസിക്കുന്നു. അവിടെ വെച്ച് ഒരു വിപ്രനും ഭാൎയ്യയും തങ്ങൾക്കു വരാൻ പോകുന്ന വിപത്തി

നെ ഓർത്തു് ദയനീയമായി വിലപിക്കുന്നതു് കുന്തീദേവി കാണുകയും, അവരോടു് ദുഃഖകാരണമന്വേഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. വിപ്രൻ പറയുന്നു:—

'നാരീമണിയേ കേൾക്ക നീ
രാത്രിഞ്ചരനായൊരുത്തനത്ര വാണീടുന്നവനു
നിത്യവും നരപ്പുണമൊരു മർത്ത്യനെ ക്രമേണ ഞങ്ങൾ.
മുന്നമവനല്ലാതെയുമൊരുമിച്ചു കൊല്ലുമെന്നോർത്തു
അന്നവനോടു സമയം മഹീയരെ ചെയ്തു ഖേദാൽ.
കർന്നുള്ളന്നവും ശകടങ്ങളിൽ കറികളും
തന്നിടാമൊരുവനെയും നിത്യമെന്നു സത്യമതും ചെയ്തു.
ഇന്നു ഞങ്ങൾ നൽകേണം എന്നതിനൊരു നരനെ
ധന്യശീലേ! കാണുന്നതില്ലിവൻ തന്നെ തിരഞ്ഞീടണം.
കന്യക പരമ ബാലല്ലോ പൂർണ്ണ സന്തതിയാകുന്ന പിന്നെ
അന്നവുംകൊണ്ടുപോവതിന്നു തന്നെതാനഗിലിവർ
എന്നതു സന്തതിക്കുന്നിലുള്ളതിഹ ചൊല്ലുളമയ്യോ?'

അതു കേട്ടു് ഏറ്റവും ബലമുള്ള ഒരു പുത്രൻ തനിക്കുണ്ടെന്നും അവനെ അയയ്ക്കാമെന്നും ചോറും കറികളും തയ്യാറാക്കി വച്ചാൽ അവൻ ബകൻ്റെ അടുക്കൽ കൊണ്ടുപോകുന്നതിലേക്കു് യഥാകാലം വന്നുചേരുമെന്നും ആ മനസ്വിനി പറയുന്നു. അതനുസരിച്ചു് ഭീമൻ കറികളും മററും കൊണ്ടു് ബകനെ പ്രാപിച്ചു് അവനെ യുദ്ധത്തിൽ കൊല്ലുന്നു. വിപ്രനും പത്നിയും അദ്ദേഹത്തിനെ അനുഗ്രഹിക്കുന്നു.

കവി ഭാരതകഥയിൽ വലിയ വ്യത്യാസമൊന്നും വരുത്തീട്ടില്ല. ഭാഷ ലളിതമായിരിക്കുന്നു. ശൃംഗാരവീരാദിരസങ്ങളെ ബീഭത്സമാക്കാതെയും, ആട്ടത്തിനു യോജിച്ച വിധത്തിൽ പാത്രവൈചിത്ര്യം വരുത്തിയും, പാത്രങ്ങളുടെ സ്വഭാവചിത്രണത്തിൽ ശ്രദ്ധ വെച്ചും രചിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഒരു കഥയാണു് ഈ ബകവധം.

കിർമ്മീരവധം.

ബകവധത്തേക്കാൾ പ്രൌഢമായ ഒരു കൃതിയാണിതു്. ശ്ലോകങ്ങളും പദങ്ങളും ഒരുപോലെ മനോഹരമായിരിക്കുന്നു. കൌരവന്മാരോടു് ചൂതിൽ തോററു് 'പ്രകടിതവനവാസാപദമശേന' തീർത്ഥാടനത്തിനു പുറപ്പെട്ട ധർമ്മപുത്രാദികൾ ഇരു

വായ സൌമ്യനോടുകൂടി വനത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നു. ആദ്യത്തെ രംഗത്തിൽ ധർമ്മപുത്രർ പത്നിയായ പാഞ്ചാലിയോട് പറയുന്ന വാക്കുകൾ എത്ര ഹൃദയംഗമമായിരിക്കുന്നു എന്നു നോക്കുക: —

'ബാലേ കേൾ നീ മാനസവാണി കല്യേ കല്യാണി!
പാരിലാലും മൊഴിമാർകുലതിലകേ!
പാഞ്ചാലാധിപസുകൃതവിപാകേ!
കാലമൊട്ടു കഴിച്ചു തേടും വിപിനേ
കഷ്ടമിനി വന്നിതല്ലോ ദിനേ ദിനേ
ഘോരമായ്ത്തീർന്നിതിനെ ഉരചെയ്യുവതും
ലോകോത്തരഗുണശാലിനി സതതം
തളരുന്നു ഗ്രഹപാപങ്ങളെന്ന
തളിരൊടിടയും തവ പാദയുഗളം
കളമൊഴിമാരണിയും മുടിമാലേ!
കഥമിഹ സഹതേ കാനനചാരണം?
വികസിതദിനകരകിരണരഞ്ജിതം
വിരവൊടിതർസരോരുഹനിവഹം
ശുകവാണിനി തവ തവ മുഖകമലം
സുന്ദരി വാടീടുന്നതിനാവിലം.
മണിമയഭവനേ മോഹനശയനേ
മണമിയലുന്ന കുസുമാസ്തരണേ
മദനരസേന രമിച്ചുതന്നി
മധുമൊഴി വാഴ്കെന്നിങ്ങനെ വിപിനേ'

ബകവധത്തിലെ കവിതയ്ക്ക് ഇത്ര ഒഴുക്കം പ്രാസപ്രയോഗചതുരതയും അലങ്കാരചമൽക്കാരവും ആശയപുഷ്ടിയും ഇല്ലെന്ന് ഏവരും സമ്മതിക്കും. എഴുതിത്തഴമ്പു വന്ന ഒരു തൂലികയുടെ വിളയാട്ടമാണ് നാം ഇവിടെ കാണുന്നത്. പാഞ്ചാലിയുടെ മറുപടി ഒരു ഉത്തമയായ ഗൃഹനായികയ്ക്ക് അത്യന്തം യോജിച്ചതന്നെ ഇരിക്കുന്നു.

"മഹീപാലരണിഞ്ഞീടുമ്മകുടേഷു വിളങ്ങുന്ന
മണിദീപിതമായുള്ള തവ പാദയുഗളം
മാർഗ്ഗമദ്ധ്യേ തപ്തമണലിലിതിങ്ങനെ
മരുവീടുന്നതിനാൽ മനസി മേ ശോകം വളരുന്നു;
മേനി തളരുന്നു; താപം കലരുന്നു; ഹന്ത കിമിഹ
ഞാൻ പറയുന്നു?

അതൊക്കെ സഹിക്കാമത്രേ. എന്നാൽ സഹിച്ചുകൂടാത്ത ഒരു സംഗതിയുണ്ട്.

അനശനന്മാരാം ബാലവൃദ്ധമവനീദേവന്മാരഴലോടെ
അടവിയിൽ വസിക്കുമോ? ദുരന്തകരമോ?
ചൂതു സഹിക്കുമോ? കണ്ടാലിതു തവ പൊറുക്കുമോ?''

എത്ര വിശാലമായിരിക്കുന്നു ആ ദേവിയുടെ ഹൃദയം!

അനന്തരം ധൌമ്യന്റെ ഉപദേശമനുസരിച്ച് ധർമ്മനന്ദനൻ സൂര്യനെ ഭജിക്കുന്നു. സന്തുഷ്ടനായ സൂര്യൻ,

“അടവീനിവാസം കഴിഞ്ഞു പിന്നെ അകതാരിലല്ലൽ [വെടിഞ്ഞു
ഝടിതി നാടു വാണീടുമിനിമേലിൽ തെളിഞ്ഞു''

എന്ന് അനുഗ്രഹിച്ചപ്പോൾ, അദ്ദേഹം പറയുന്നു

‘ദിനകര ദയാനിധേ ഭാനോ ദേവ!
നഗരീതി സാലപരിവേഷാകലിത
നഗരീനിവാസാദമീഷാം
ന ഗരീയസീ പ്രീതിരസ്മാകമേഷാ
... ...
... ...
സഹവാസലോലുപാനാമിന്നു
സഹസാ മഹീസുരവരാണാം
അതിഥിസൽകൃതിം കർത്തും
വിധേഹി മയി കരുണാം’

ഈ മാതിരി കഠിനപ്രയോഗങ്ങളാണ് ആട്ടക്കാരെ വിഷമിപ്പിച്ച് നഖങ്ങൾ ഉരിക്കുന്നതു്. ധർമ്മപുത്രരുടെ വാക്കു കേട്ട്, ഭഗവാൻ

‘പാത്രം ഗൃഹാണ സുപവിത്രം യാവൽ പാഞ്ചാലീ ഭും- [ക്തേതി
ചിത്രം താവദത്ര സമുദേതി തവ ഭക്തമതിമാത്രം’

എന്നു പറഞ്ഞു് അക്ഷയപാത്രം നല്കുന്നു. അങ്ങനെ ഇരിക്കെ, ധാർത്തരാഷ്ട്രന്മാർ ഭക്തന്മാരായ പാണ്ഡവർക്ക് ചേർന്ന ആ ദുസ്സഹമായ പരിഭവത്തെപ്പററി കേട്ടിട്ട് ‘കോപാന്ധധീ’യായിച്ചമഞ്ഞ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻ ‘മുദ്രാഹീനമധുമതീകലുകലങ്ങളാൽ’ ക്ഷോണീചക്രത്തെ ക്ഷോഭിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് പാർത്ഥന്മാരെ

കാണുന്നതിന്നായി കുരുസ്ഥലിയിൽനിന്നു തിരിക്കുന്നു. ധർമ്മപുത്രാദികൾ 'ചിരനിരീക്ഷണസാശ്രുമുഖേന്ദുക്കളായി' ഭഗവാനെ അഭിവന്ദിച്ചിട്ടു്,

'നാഗകേതനൻതന്റെ നികൃതിയാൽ നാട്ടുപേക്ഷിച്ചിങ്ങു
നാഥ വാഴുന്ന ഞങ്ങളെക്കണ്ടൊരു നാണമില്ലയോ?
തവ ഹരേ കൃഷ്ണ'

എന്നു ചോദിക്കുന്നു. തൽക്ഷണം ഭഗവാൻ സുദർശനചക്രത്തെ സ്മരിക്കയും അപ്പോൾതന്നെ,

'കല്പാന്താനലദീപ്തിപ്രചുരപരിണമൽ കോടിസൂര്യപ്രകാശമായ ചക്രായുധം ആവിർഭവിച്ചു്'

'വരുണാലയമിന്നു മരുഭൂമിയാക്കുവൻ; ധരണീധരങ്ങളെയും
ധന്യശീല തകർത്തിടുവനധുനാ താവകീന
കരുണാ യദി മയി തരുണമിഹിരമണി
കിരണപരിലസദരുണസരസിജ
മസൃണമൃദുതരചരണ നതശരണ കൌസ്തുഭാഭരണ'

എന്നു ഭക്തിപൂർവം ബോധിപ്പിക്കയും ചെയ്യുന്നു. ഇപ്പോഴാണു് ധർമ്മനന്ദനന്റെ ധർമ്മബുദ്ധി സവിശേഷം പ്രകാശിക്കുന്നതു്. അദ്ദേഹം അസ്ത്രവഹ്നിയെ സംഹരിക്കുന്നതിനും ദക്ഷനാകിയ ഫൽഗുനനെക്കൊണ്ടു് അരിസഞ്ചയത്തെ ശിക്ഷിപ്പിക്കുന്നതിനും ആണു് പ്രാർത്ഥിക്കുന്നതു്. ഇങ്ങനെ ഗാന്ധാരീതനയന്മാരെ നിഗ്രഹിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ ധർമ്മപുത്രർതന്നെ ഒരു അന്തരായമായി വന്നതിനാൽ ഭഗവാൻ ആയുധത്തെ പിൻവലിക്കുന്നു.

അങ്ങനെ ഇരിക്കെ ഒരു ദിവസം 'ദുർവ്വാരകോപശാലി' എന്നു പ്രസിദ്ധനായ ദുർവ്വാസാവു് ദുര്യോധനചോദിതനായിട്ടു് ശിഷ്യഗണങ്ങളോടുകൂടി,

'ചന്ദ്രകലാധര പാലയ മാം
ഇന്ദിരാരമണ പരിപാലയ മാം
നാനാജനങ്ങളും കേട്ടുകൊൾവിൻ
നാളെയൊരു നാഴികനേരംപോലും

നാമം പലതുണ്ടതിലൊരു നാമസം-
കീർത്തനം ചെയ്യണം നാണം വിനാ'

എന്നിങ്ങനെ ശിവനെ സ്തോത്രംചെയ്തുകൊണ്ട് ധൎമ്മനന്ദനന്റെ സമീപം പ്രാപിക്കുന്നു. ധൎമ്മപുത്രർ അദ്ദേഹത്തെ യഥാവിധി പൂജിച്ച് ആസനം നല്കുന്നു. മുനിയാകട്ടെ കുശലപ്രശ്നങ്ങൾ എല്ലാം ചെയ്തിട്ട്,

"പാത്രം ലഭിച്ചോരനന്തരം—കേട്ടു
വാഴ്ത്തുന്നു പലരും ഭവാനം.
സുകൃതപാത്രമല്ലോ നീയുമോൎക്കിൽ നിതാന്തം.
ശിഷ്ടരെയനുഗ്രഹിപ്പാനുമധിക-
ദുഷ്ടരെ നിഗ്രഹിപ്പാനും മനസി
പുഷ്ടമോദേന ഭുവി സഞ്ചരസി—നൂനം"

എന്ന് രാജാവിനെ വാഴ്ത്തുന്നു.

'സജ്ജനസമ്പത്തു ചെയ്താനും—വിരവി-
ലിജ്ജനത്തിനു കഴി വരാവും—നിയമ-
മജ്ജനാദികളാറു ചെയ്തു ഭവാനും'

എന്നു പറഞ്ഞു് രാജാവ് മുനിയെ ക്ഷണിപ്പാനയയ്ക്കുന്നു. തത്സമയം ദ്രൗപദിയുടെ അന്നത്താഴം കഴിഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ എന്തു ചെയ്യേണ്ടു എന്ന് ആ സാധ്വി വിലപിക്കുന്നു. 'സോപദംശം ശോഭനമന്നം സൂപസഹിതം' താപസന്മാർ കൊടുക്കാത്തപക്ഷം അദ്ദേഹം ശപിച്ച് വംശമെല്ലാം വരുത്തുകയും ചെയ്യും. അതിനാൽ അവർ 'പാണ്ഡവാനാം പാലനലോലനാ'യ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെ സംസ്മരിക്കുന്നു. അപ്പോഴേക്കും,

വിധുരാവിരഭൂൽ പുരോഭുവി
ദ്രുപദേന്ദ്രഭവാ ചകോരികാം
സ്മിതചന്ദ്രികയാ പ്രഹർഷയൻ
ചലദൃക്ചഞ്ചുപുടാന്തമോഹഹാം.

എത്ര മനോഹരമായ ഒരു ശ്ലോകം! യഥാൎത്ഥകവിതാശക്തിദ്യോതകമായ ഇത്തരം അത്ഭുതചമൽകൃതി ഈ കവിയുടെ മിക്ക ആട്ടക്കഥകളിലും ധാരാളം കാണ്മാനുണ്ട്.

‘ദ്രുപദേന്ദ്രഭവാചകോരിക’ സകലാന്തിതമോപഹനായ യദുകുലകലശാബ്ധിചന്ദ്രന്റെ സ്മിതചന്ദ്രികയാൽ പ്രഹൃഷ്ടയാണെങ്കിലും,

‘നല്ലാർകുലമണേ ചൊല്ലാമെങ്കിലും
വല്ലാതൊരല്ലൽ മെല്ലേ
ക്ഷുധയാ പരവശഹൃദയാംഭോജ-
മമിതയാ/വേഹി മാം സദയം.
അന്നം മധുരോപപന്നം ദേഹി മേ
വന്യം വാ യദി മാന്യം’

എന്നിങ്ങനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തുനിന്നു പുറപ്പെട്ട വാക്കുകൾ, അവർക്ക് ‘കുന്നിൽ കുരു’പോലെ ആയിത്തീർന്നു. ‘ബകവധം പെണ്ണുങ്ങൾക്കു കൈകൊട്ടിക്കളിക്കു കൊള്ളൂ’ എന്ന് ഇതു ആക്ഷേപിച്ചുംകൊണ്ടായിരിക്കാം കവി പാഞ്ചാലിയെക്കൊണ്ടുകൂടി സംസ്കൃതത്തിൽ പറയിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

‘പാത്രം ദിനകരദത്തം പശ്യ വിവിധതം ഭോജനരഹിതം
സർവ്വം തവ ഭുക്തിം കിഞ്ചന
ഭക്തന്നഹി നഹി സത്യം’

ഇതു കൊണ്ടൊന്നും ഇളകുന്ന ആളല്ലല്ലോ മായാമയനായ ശ്രീകൃഷ്ണൻ. പാത്രം കൊണ്ടുവരാൻ അദ്ദേഹം അപേക്ഷിക്കുന്നു. അതു കൊണ്ടുവന്നു പരിശോധിച്ചതിൽ അതിലൊരിടത്തു് അതിസൂക്ഷ്മതരമായ ഒരു ശാകം പററിയിരിക്കുന്നതു കണ്ടിട്ടു് എടുത്തു ഭക്ഷിച്ചശേഷം, അദ്ദേഹം തന്റെ നഗരിയിലേക്കു പൊയ്ക്കളയുന്നു. എന്നാൽ ഭഗവാൻ സംതൃപ്തനായതിനോടുകൂടി ദുർവ്വാസസ്സും ശിഷ്യരും തൃപ്തരാകുന്നു. ശപിക്കാൻ വന്ന മുനി,

‘ഭാഗ്യാംബുധേ നിങ്കൽ വാസുദേവൻ തന്റെ
വാത്സല്യമുള്ളതെല്ലാം ഭാവിതദൃശാ കണ്ടു
വിസ്മയം പൂണ്ടു ഞാൻ ഭൂയോപി ജീവ സുചിരം’

എന്നു ധർമ്മപുത്രനെ വാഴ്ത്തീട്ടു്,

‘മന്ദാകിനീജലമാശ്വേന്ദ്രിനോചിതം
മജ്ജനംചെയ്യുവതിഹാ മന്ദേതരം

തൃപ്തി വന്നു ഞങ്ങൾക്കിന്നു മന്നിലതി
മാനുഷൻ നീ...............
ചിത്രം വിചിത്രമീവൃത്താന്തമൊക്കവേ
പ്രത്യാഗമിക്കുന്നു ഞാൻ; ധൂർത്തൻ ഖലൻ

കുമതി ദുര്യോധനൻ തന്റെ ധർമ്മമടക്കീടുവൻ' എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് അവിടെനിന്നു പോകുന്നു.

ഇവിടെ ഭാരതകഥയിൽനിന്ന് അല്പം ഭേദഗതി കവി വരുത്തീട്ടുള്ളത് വളരെ ഉചിതമായിട്ടുണ്ട്. മൂലകഥയിൽ, ശ്രീകൃഷ്ണൻ വന്നുചേർന്ന ഉടനേ, കൃഷ്ണ അദ്ദേഹത്തിനോട് മുനിയുടെ വരവിനെപ്പറ്റിയും മറ്റും പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. അപ്പോഴാണ് ഭഗവാൻ പറയുന്നത്:—

'എന്നെയൂട്ടുകടൻ കൃഷ്ണേ പിന്നെ നീ ചെയ്യുമൊക്കയും' 'അതായത്തു് നീ എനിക്ക് ഭക്ഷണം തന്നാൽ മുനിയേയും അനുയായികളേയും തൃപ്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനു നിനക്കു സാധിക്കും' നിസ്സാരമായ മാററമാണ് ഇവിടെ ചെയ്തിട്ടുള്ളതെങ്കിലും അതുകൊണ്ട് 'Dramatic effect' വളരെ വർദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്. തന്നെ സ്മരിച്ചതു് എന്തിനാണെന്നുപോലും ചോദിക്കാതെ ഭഗവാൻ 'വിശക്കുന്നു വല്ലതും തരണം മധുരാന്നമായാൽ നന്ന്. അല്ലെങ്കിൽ കാകനികളായാലും മതി' എന്ന് യാജ്ഞസേനിയോടു പറയുമ്പോൾ, അവൾക്കുണ്ടാകുന്ന ലജ്ജയും, സങ്കടവും, പരിഭ്രമവും ഒക്കെ രംഗസ്ഥിതക്ക് അനുഭവപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കുന്നതിന് നല്ല ഒരു നടന് സാധിക്കുമല്ലോ. അതുപോലെ തന്നെ അക്ഷയപാത്രത്തിലിരുന്ന ശാകാന്നം ഭക്ഷിച്ചിട്ട് ഒന്നും പറയാതെ അദ്ദേഹം പോകയും ചെയ്യുന്നു. പാഞ്ചാലി തന്നെ സ്മരിച്ചു എന്ന് അദ്ദേഹം എങ്ങനെ അറിഞ്ഞു? ഈശ്വരത്വം കൊണ്ടല്ലേ? അതുപോലെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഐശ്വരശക്തികൊണ്ടുതന്നെ, മുമ്പ് വസ്ത്രാപഹരണഘട്ടത്തിലെന്നപോലെ, ഈ ദുർഘടത്തിലും തന്നെ രക്ഷിച്ചുകൊള്ളുമെന്ന് പരമഭക്തയായ ആ സാധ്വി വിശ്വസിച്ചുകൊള്ളട്ടെ എന്നായിരുന്നിരിക്കാം ഭഗവാന്റെ മനോഭാവം.

മഹാഭാരതത്തിൽ ഇങ്ങനെയല്ല കാണുന്നത്. ശാകാന്നം ഭക്ഷിച്ചതിന്റെ ശേഷം ഭഗവാൻ സഹദേവനോട്

'ഉണ്ണാൻ മുനികളെ വിളിപ്പൂ' എന്നരുളിച്ചെയ്തു. തീർത്ഥത്തിന സമീപം സഹദേവൻ ചെന്നപ്പോൾ, അവർ 'തേട്ടിയന്നരസ സംഭാരപൂർണ്ണേററം തൃപ്തിപൂണ്ടി'രിക്കുന്നതും 'ആ വെള്ളം വിട്ടു കേറീട്ട്' പരസ്പരം നോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതും,

'നൃപനെക്കൊണ്ടു ചോറുണ്ണാ-
ക്കിച്ചു പോന്നു കളിയല്ല നാം
ആകണ്ഠം തൃപ്തരാം നമ്മൾ
വിപ്രന്മാർ തിന്നുമെന്തിനി?'

എന്ന് ശിഷ്യർ ചോദിക്കുന്നതും,

'പാഴായ് വയ്പിച്ചു രാജർഷി-
യ്ക്കേററവും തെററുചെയ്തു നാം
ക്രൂരനോട്ടംകൊണ്ടു നോമ്മെ
നോക്കിപ്പാണ്ഡവർ ചുട്ടിടും'

'കോപിച്ചാലോ? പണ്ടിയെ തീകണ്ണാക്കിനെ അവർ നമ്മെ ഭസ്മമാക്കിക്കളകയും ചെയ്യും. അതിനാൽ ഓടിക്കൊള്ളുകയാണ് നന്ന്' എന്ന് ദുർവ്വാസാവു പറഞ്ഞതു കേട്ട് എല്ലാവരും ഓടിക്കളയുന്നതും, കേട്ടും കണ്ടും തിരിച്ചുവന്ന് വിവരങ്ങളെ ധർമ്മനന്ദനനെ ധരിപ്പിച്ചു. അപ്പോൾ ശ്രീകൃഷ്ണൻ,

'നിങ്ങൾക്കാർക്കോർപ്പെന്ന മുനി-
മൂലമാപത്തുകണ്ടു ഞാൻ
പാഞ്ചാലിയോർക്കയാൽ പാണ്ഡു-
പുത്രരേ വേഗമെത്തിനേൻ'

എന്നു പറഞ്ഞിട്ട് യാത്ര ചോദിച്ചു പിരിഞ്ഞു. തമ്പുരാൻ അതൊക്കെ വിട്ടുകളഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

അനന്തരം, പാണ്ഡവന്മാർ വനാന്തരത്തിൽ വസിക്കവേ ശാർദ്ദൂലാഖ്യനായ ഒരു രാക്ഷസൻ അവരെ നിഗ്രഹിക്കാനായി വന്നടുത്തു. അവൻ അർജ്ജുനന്റെ ബാണവഹ്നിയിൽ ശലഭതാം പ്രാപിക്കയാൽ, ആ വിപിനം നിഷ്കണ്ടകമായി; എന്നാൽ അർജ്ജുനനോ 'ജയജയശബ്ദേന കണ്ടകിത'നായും ഭവിച്ചു. ഇവിടെ കവി അനന്തഭട്ടന്റെ ഭാരതചമ്പുവിലെ ആശയത്തെ ഏറെക്കുറെ പകർത്തിയിരിക്കുന്നതായിപ്പറയാം.

'ശാർദ്ദൂലേ നിഹതേഽസ്മിൻ
ഗോത്രാവിത്രാസവിരഹിതാ സമഗ്രൽ
നിഷ്കണ്ടകമ്മ വിപിനം
ജയശബ്ദേനാർജ്ജുനോപി കണ്ടകിതഃ'   കി. വ.

നിഷ്കണ്ടകയതായ് വന്യ-
ഭിക്കവൻ ഹതനാകവേ
ഉൽകണ്ടകയുമായ് മോദം
വായ്ക്കയാൽ ദ്രുപദാത്മജ'

ശാർദ്ദൂലന്റെ മരണവൃത്താന്തം അറിഞ്ഞ് തൽപത്നി പ്രതിക്രിയയ്ക്ക് ഒരുങ്ങുന്നു.

'ഭർത്തൃനിഗ്രഹകാരികളുന്നതരാം
മർത്ത്യരെ വധിച്ചുജീവനത്തിങ്കൽ.
സന്താപമതിനന്തരം ചെയ്യുവാൻ—
സന്താപമില്ലയെനിക്കെന്നിരിക്കിലും
ഏവർക്കും പ്രാണവല്ലഭയായിട്ട
കേവലമായത്തിരയുന്നു കേൾപ്പു ഞാൻ.
അവരെക്കൊണ്ടുപോന്നിങ്ങു ഞാനന്ത—
നാവകർച്ചതിച്ചാളു വനാന്തരേ.
സാദരം കാഴ്ചവച്ചീടാമവരെ
സോദരനാകിയ കിമ്മീരവീരനു
പ്രേതരാജ്യം ഗമിപ്പാനായ്ക്കിന്നു
ഹേതുവായ്വന്നതുകൂട്ടമവർ തന്നെ'

ഈ ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി അവൾ 'പാർത്ഥപ്രയാണസമയം നോക്കി' ഒരു സുന്ദരിയുടെ രൂപത്തിൽ പാഞ്ചാലിയുടെ അടുത്തു ചെന്നിട്ട് നല്ല നല്ല പഞ്ചാരവാക്കുകളാൽ ആ സാധ്വിയെ പ്രേരിപ്പിച്ച് ദുർഗ്ഗാലയവനത്തിലേക്കെന്നു പറഞ്ഞ് വനാന്തരത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോകുന്നു.

'കണ്ടാലതിമോദമുണ്ടാമുള്ളത്തും വിപിനമിതു കണ്ടായോ?
കൊണ്ടൽനിരതിമിരമിടയുന്ന തരു
നീണ്ടുവൃതമുണ്ടാമ കുചമിന്നു പല
വണ്ടുകളുടനുടനിഹ വന്നു
കണ്ടിവാർകുഴലി കണ്ടു കണ്ടു പൂന്ത—
രിണ്ടൽപൂണ്ടു ഞാനു മണ്ടീടുന്നു.
കീചകമിതു കുഴലൂതുന്നു പികഗീതവിശേഷമോടിടചേർന്നു—ഏരി
സൂചിതമോടിഹ നിന്നു ചില വല്ലികാനടികൾ വായു-
സഞ്ചലിതപല്ലവാംഗുലികളിളകിനയിക്കുന്നു.

കുരവകതരുനിരകളിൽനിന്നു ചില കുസുമനികരമിതാ—
കരുനിരകളിലിതാവീഴുന്നു—അളി പൊഴിയുന്നു—തവ
കുവലയാക്ഷി കുന്തലമെന്നിവയെയതിരേൽക്കുന്നെന്നിഹ
തോന്നിടുന്നു'

ഇതു് ആടാനും പാടാനും വായിച്ചു രസിക്കാനും കൊള്ളാവുന്ന ഒരു പദമാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

വനാന്തരത്തിൽ വന്നുചേൎന്നപ്പോൾ ചില ദുൎന്നിമിത്തങ്ങൾ കണ്ടു് ചകിതയായ പാഞ്ചാലി,

'മുഖരയതി ഭൃശമിഹ ഝില്ലീ—മമ
മുഹുരപി വേപതി തനുവല്ലീ—നാം
മുറുക മടങ്ങുകയല്ലല്ലീ—സഖി—
മുഞ്ച മുഞ്ച മാം ചഞ്ചലാക്ഷി നീ
വഞ്ചയസി കിമിതി കപടം ചൊല്ലി?'

എന്നിങ്ങനെ സംശയിച്ചു ചോദിക്കുന്നു. അപ്പോഴേയ്ക്കും സിംഹികസാക്ഷാൽരൂപം കൈക്കൊണ്ടു് അവളെ എടുത്തുകൊണ്ടു പോകുന്നു. അവളുടെ വിലാപം കേട്ടു് സഹദേവൻ ചെന്നു് ആ രാക്ഷസിയുടെ നാസാകുചകൃന്തനവും ചെയ്യുന്നു.

ഇങ്ങനെ കവി കിൎമ്മീരനുമായുള്ള യുദ്ധത്തിനു വഴിയുണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നു. ഇത്രയും ഭാഗം കവികല്പിതമാണു്. മഹാഭാരതത്തിലെ ആരണ്യപൎവ്വം പതിനൊന്നാമദ്ധ്യായത്തിലുള്ള എഴുപത്തിരണ്ടിൽപരം ശ്ലോകങ്ങളിലാണു് കിൎമ്മീരവധം കഥ സംഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ചൂതിൽ തോററു് നാടുവിട്ടുപോയ പാണ്ഡവന്മാർ മൂന്നു രാപ്പകൽകൊണ്ടു് കാമ്യകവനത്തിൽ എത്തിയതായും, 'പുരുഷാദഭയ'ത്തിനാൽ കാട്ടാളർപോലും സഞ്ചരിക്കാത്ത ആ കാട്ടിൽ വെച്ചു് കിൎമ്മീരൻ എന്ന രാക്ഷസൻ പെട്ടെന്നു് ആവിർഭവിച്ചു് അവരുടെ വഴി മുടക്കിയതായും ആ ഭയങ്കരസത്വത്തെ കണ്ടു് ഭയംനിമിത്തം കണ്ണടച്ചു് 'അഞ്ചു കുന്നുകൾക്കിടയിൽപ്പെട്ട പുഴ'പോലെ പാഞ്ചാലി കുഴങ്ങിയതായും, അവനെ ഭീമസേനൻ നിഗ്രഹിച്ചതായും അതിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നമ്മുടെ കവി ശാൎദ്ദൂലനേയും സിംഹികയേയും പ്രവേശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതു് വേഷവൈചിത്ര്യത്തിനു വേണ്ടിയായിരിക്കണം.

'നികൃത്തകുചനാസിക'യായ സിംഹിക സഹോദരനായ 'കിമ്മീര'ന്റെ സമീപം പ്രാപിച്ചു് 'നികൃത്തനാസിക'യായി,

'ഹാ ഹാ രാക്ഷസവീര വിലോകയ
ഹാ ഹാ വികൃതശരീരാ ഹി ജാതാ
ഹാ ഹാ പീഡ സഹിക്കരുതേ ചെതു
ഹാ ഹാ വീരസഹോദര പാലയ'

എന്നിങ്ങനെ വിലപിക്കുന്നു. ഈ പദം അനുനാസികങ്ങൾ കലരാത്ത ശബ്ദങ്ങളെക്കൊണ്ടുതന്നെ രചിച്ചിരിക്കുന്നതു. നോക്കുക. സഹോദരിയുടെ ദുഃഖവാർത്ത അറിഞ്ഞു് കിമ്മീരൻ ഉടൻ തന്നെ പാണ്ഡവന്മാരെ ആക്രമിപ്പാനായി് പുറപ്പെടുന്നു.

'കടലൊടടൽ പൊരുതീടിന പടയോടഹമിഹ കാ
ടുടനുടനേത്യടവിവിടപിപടലിയെ പൊടി
പെട്ടെന്നതിപടുതമൊട്ടു—
മൂഢ! വിലോകയമേ വാടാ പാടവം
മടവാരൊടു കരുത്തായിട്ടു ശഠ തേ കരപെട്ടതാ
വിടമ തേടുമടികൾകൊണ്ടു നിന്നുടൽ ഝടിതി
പാടിതമടാമ്യയി കീട'

എന്നിങ്ങനെ വന്നണഞ്ഞ രാക്ഷസനെ ഭീമൻ വധിക്കുന്നു. തപസ്വിവൎഗ്ഗം അദ്ദേഹത്തിന് മംഗളമാശംസിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ കഥ അവസാനിക്കുന്നു.

ഈ കവിതയിൽ ശൃംഗാരമേ ഇല്ല. അതിന് അവകാശവുമില്ല. മററു വല്ല കവികളുമായിരുന്നെങ്കിൽ നടന്മാരെയും രംഗസ്ഥിതന്മാരെയും ഉദ്ദേശിച്ചു് എങ്ങനെയെങ്കിലും അതിന് ഒരു അവസരമുണ്ടാക്കുമായിരുന്നു. പക്ഷേ അങ്ങനെ ഒരു അനൗചിത്യം വരുത്തിക്കൂട്ടുന്നതിന് ഈ വിദ്വൽകവി തുനിയാഞ്ഞതു ഭാഗ്യമായി. കിമ്മീരവധം കോട്ടയം തമ്പുരാന്റെ പാണ്ഡിത്യത്തിനും കവിത്വത്തിനും വശ്യവാക്ത്വത്തിനും നികഷോപലമായി് വിളങ്ങുന്നു.

'പുരോഹിതം മുനിമുപവിഷ്ടമാസനേ
പുരോഹിതം നിജമുപാവിശ്യ ധർമ്മജഃ

പുരോഹിതപ്രകൃതിരനേന ഹസ്തിനാൽ—
പുരോഹിതപ്രഹിതമുവാച സാഞ്ജലിഃ.

സഭാജനൈർവിരചിതസഭാജനഃ
പരന്തപസ്സമഭിഹിതഃ പരന്തപഃ
ചരിഷ്ണുനാ ഖലു മുനിനാ ചരിഷ്ണുനാ
വനാന്തരേ രമത സപാവനാന്തരേ

ഈ മാതിരി യമകപ്പണികളും,

'കുരവകതരുനിരകളിൽ നിന്നു ചില
കുസുമനികരമിതാ പൊഴിയുന്നു തവ
കുരുനിരകളിലിതാ വീഴുന്നു—അത്ര
കുവലയാക്ഷി കുതുകേന നിന്നെയെതിരേല്ക്കുന്നു.'

ഇത്യാദി ആദ്യക്ഷരപ്രാസങ്ങളും

'ക്ഷ്വേളാഘോഷാതിഭീതിപ്രചലദനിമിഷാ
സിംഹികാഭാഷ്യപുഷ്യദ്—
ദ്വേഷാ ഭോഷാചരിത്രം ഖലു നിജവപുഷാ
ദീപയന്തി പ്രദോഷേ
ഈഷാ കൂലങ്കഷേണ പ്രചുരരുഷപരുഷാ—
ജോഷമാദായ ദോഷാ
യോഷാഭൂഷാമണെനെഷീൽ പ്രിയവധുരുഷിതാ
പാർത്ഥീന്ദ്രരമേഷാ'

ഇത്യാദ്യന്തപ്രാസങ്ങളും,

'മുഖരയതി ഭൃശമിഹ ഝില്ലീ—മമ
മുഹുരപി വേപതിതനുവല്ലീ—നാം
മുറുക മടങ്ങുകയല്ലല്ലീ—സതീ
മുഞ്ച മുഞ്ച മാം ചഞ്ചലാക്ഷീ നീ വഞ്ചയസി
കിമിതി കപടം ചൊല്ലി.'

ഈ മാതിരി അന്ത്യപ്രാസങ്ങളും ഇതിൽ സുലഭമായി കാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും, രസപോഷണത്തിലും, അർത്ഥചമൽക്കരണത്തിലും ആണ് കവി കൂടുതൽ ശ്രദ്ധ പതിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. നല്ല രസവാസനയില്ലാത്ത നടന്മാർക്ക് ഇക്കഥ ആടി ഫലിപ്പിക്കാൻ

സാധിക്കയില്ല. ഒന്നാമതായി ഒരേ നടന് തന്നെ പരസ്പര വിരുദ്ധങ്ങളായ ഭാവങ്ങൾ ഒരു കാലത്തു സ്ഫുരിപ്പിക്കേണ്ടതായി വരുന്നു. ധീരശാന്തനായ ധൎമ്മപുത്രരുടെ വേഷം കെട്ടി ആടുന്ന നടന്, ശാന്തരസത്തെ വിടാതെ തന്നെ 'മണിമയസദനേ' ത്യാദി ഘട്ടങ്ങളിൽ തെല്ലു ശൃംഗാരം കൂടി കാണിക്കാതെ തരമില്ല. ഇതു് എത്ര വിഷമമാണെന്നു് അനുഭവസ്ഥന്മാൎക്കേ അറിഞ്ഞുകൂടു. അതുപോലെ ലളിതാവേഷം പൂണ്ടിരിക്കുന്ന സിംഹികയുടെ പാൎട്ടു് ആടാൻ വളരെ പ്രയാസമാണു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അവൾ ലളിത'എന്ന നിലയിൽ ഒരു ശൃംഗാരകഞ്ചുകയാണെങ്കിലും അവളിൽ പ്രാധാന്യേന സ്ഫുരിക്കേണ്ട ഭാവം ഈൎഷ്യ അഥവാ പാഞ്ചാലിയോടുള്ള അസൂയയാണു്. ആ സ്ഥായിഭാവത്തെ വിട്ടുകളയാതെ ശൃംഗാരം അഭിനയിച്ചില്ലെങ്കിൽ രംഗസ്ഥിതന്മാർ പുരികം ചുളിക്കും. ഇത്തരം ഘട്ടങ്ങൾ പലതും ഇതിലുണ്ടു്. കിൎമ്മീരവധത്തിലെ 'മാധവജയശൌരേ' എന്ന പദം മന്ത്രാത്മകമാണെന്നാണു് ചിലർ പറയുന്നതു്. അതെഴുതി എന്ത്രത്തിൽ കെട്ടിയാൽ ബാധോപദ്രവമുണ്ടാകയില്ലെന്നു പലരും വിശ്വസിക്കുന്നുമുണ്ടു്.

കല്യാണസൌഗന്ധികം.

പാശുപതാസ്ത്രം സമ്പാദിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി അൎജ്ജുനൻ ശിവനെ തപസ്സു ചെയ്വാൻ പോയിരിക്കെ, ധൎമ്മപുത്രർ സത്തുക്കളാൽ വൎണ്ണിതങ്ങളായ പുണ്യകഥകൾ കേട്ടും ശത്രുവൎഗ്ഗങ്ങളെ ഒടുക്കുന്നതിൽ ഉദ്യതചിത്തനായിട്ടു് വില്ലും അമ്പും ധരിച്ചും മററു അനുജന്മാരോടുകൂടി കാനനത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നു. അങ്ങനെ ഇരിക്കെ ഒരുദിവസം ആ ശകുനിയുടെ കപടദ്യൂതത്തിനെപ്പററി ഓൎത്തു് കോപപരവശനായ്ത്തീൎന്ന ഭീമസേനൻ ജ്യേഷ്ഠനോടു്,

"ശസ്ത്രാൎത്ഥമെന്തിനധുനാ ശക്രജനെ യാത്രയാക്കിയതു പഴുതേ—
ശത്രുക്കളെ വിരവിലൊക്കെജ്ജയിപ്പതിന്നുഞാല-
മേകനഹമെന്നറിക വീര".

അതുകൊണ്ടു് ആ കൌരവന്മാരെ നിഗ്രഹിക്കുന്നതിനു് അനുവാദം തരണം എന്നപേക്ഷിക്കുന്നു. 'സമസ്തപ്രതിജ്ഞാപാലി

ഘസ്മര'നായ ഭീമസേനന്റെ രൂക്ഷമായ വാക്കുകൾ കേട്ടു് ധർമ്മനന്ദനൻ 'ധർമ്മതത്വസഹിതം മൃദുവാക്യം' പലതും പറഞ്ഞു് അനുജന്റെ കോപം ശമിപ്പിക്കുന്നു.

'അനലനുഷ്ണം വെടികിലുമാലോകനത്തെ
ദിനകരൻ കൈവെടികിലും
അനിലനന്ദന! സത്യമനഘ! ലംഘിപ്പതിനു
അനലമഹമെന്നറിക ചൊല്ലീടാമദ്ധ്രുവം'

എന്നു് അദ്ദേഹം പറകയാൽ ഭീമൻ ഗത്യന്തരമില്ലാതെ അടങ്ങിക്കളയുന്നു. ആ അവസരത്തിൽ അർജ്ജുനന്റെ വേർപാടു നിമിത്തം മററു പാണ്ഡവന്മാർ ദുഃഖിച്ചിരിക്കയായിരിക്കണമെന്നോർത്തു് ഇന്ദ്രൻ 'രോമശനീരവാഹ'നെ അവരുടെ അടുക്കലേയ്ക്കു് അയയ്ക്കുന്നു. വിജയൻ പാശുപതാസ്ത്രം നേടീട്ടു് ഗീർവാണലോകത്തു ചെന്നു് 'സുരജനഗീതപരാക്രമ'നായി വിളങ്ങുന്നു എന്നും, ഇന്ദ്രന്റെ അടുക്കൽ നിന്നു് അനേകം ശസ്ത്രജാലങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിനു് ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും, അവിടെനിന്നു് നാലഞ്ചുകൊല്ലങ്ങൾക്കുള്ളിൽ തിരിച്ചു വരുമെന്നും ധരിപ്പിച്ചതിനു പുറമേ,

'പാരിടം തന്നിൽ പ്രസിദ്ധങ്ങളായേററം
പാപഹരങ്ങളായുള്ള തീർത്ഥങ്ങളെ
പാരാതെ ചെന്നു നിഷേവണം ചെയ്വാനായ്
പൌരവപുംഗവ പോകനാമെല്ലാരും'

എന്നു് അവരെ തീർത്ഥാടനത്തിനു ക്ഷണിക്കയും ചെയ്യുന്നു. അങ്ങനെ അവരെല്ലാം അവിടെനിന്നു പുറപ്പെട്ടു് പല ദിക്കിലും സഞ്ചരിച്ച ശേഷം 'സപത്രപ്രസൂനായവൃക്ഷപ്രചുര'മായ ഒരു തപോവനത്തിൽ ചെന്നു ചേരുന്നു. ആ തപോവനം അഗസ്ത്യാശ്രമമാണെന്നറിഞ്ഞു് സന്തുഷ്ടരായിട്ടു് അവിടെനിന്നു് ഭാസ്വതപോവനത്തിലെത്തുന്നു. അങ്ങനെ ഇരിക്കെ ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ അവരെ കാണ്മതിന്നായി അവിടെ വന്നു ചേരുന്നു. ഭഗവാനെ അവർ ഭക്തിപൂർവ്വം സ്വീകരിക്കുന്നു.

'പരിതാപിക്കരുതേ പാണ്ഡവന്മാരെ
പരിതാപിക്കരുതേ.................
....
പരനെന്നുമഹമെന്നും ഭാവഭേദമുള്ളവർ
പരിതാപിച്ചീടുന്നതും പാർത്ഥിലനുചിതം,
പരമാത്മാവേകനെന്നു പരമാർത്ഥബോധമുള്ളിൽ
പരിചോടുള്ളോരു നിങ്ങൾ പ്രാകൃതന്മാരെ-
പ്പോലെ പരിതാപിക്കരുതേ.'

എന്നുള്ള ഭഗവദ്വാക്യം കേട്ട് ധർമ്മനന്ദനൻ പറയുന്നു:—

'നിൻകൃപയുണ്ടെന്നാകിൽ നിരൂപിച്ചതു സാധിപ്പാൻ
സങ്കടമുണ്ടോ ഭുവി സകല ലോകകർത്തം?
കിങ്കരാ ഞങ്ങളിൽ കൃപയില്ലാത്തതിനാലേ
പങ്കജേക്ഷണ! പാരമുഴന്നീടുന്നു.
ചെന്താർബാണാരി തന്റെ ചേവടി സേവിപ്പാനായ്
സന്തോഷമോടു പോയ സവ്യസാചി താൻ
ഹന്ത വാരാഞ്ഞുകൊണ്ടു സന്താപം വളരുന്നു
ബന്ധുവത്സല ഭവബന്ധമോചനനാഥ.'

അർജ്ജുനൻ വേഗം വന്നുചേരുമെന്നും തീർത്ഥസഞ്ചാരം കഴിയുമ്പോഴെയ്ക്കു് വിജയം ലഭിക്കുമെന്നും ഒക്കെ പറഞ്ഞു് സമാധാനപ്പെടുത്തീട്ട് ഭഗവാൻ മറയുന്നു.

പിന്നീട് പല ദിക്കുകൾ കടന്നു് അവർ ഒരു ഘോരവിപിനത്തിൽ എത്തുന്നു. ഇവിടെ ഭാരതകഥയിൽ നിന്നു് അല്പം വ്യതിയാനം കവി വരുത്തിയിരിക്കുന്നു. മൂലകഥയിൽ ഘടോൽക്കചസംഗമവും സൌഗന്ധികാഹരണവും കഴിഞ്ഞതാണു് ജടാസുരനുമായുള്ള യുദ്ധം. ഭാരതചമ്പൂകാരനായ അനന്തഭട്ടനും മൂലകഥയെത്തന്നെ അനുസരിക്കുന്നു. എന്നാൽ നമ്മുടെ കവിയാകട്ടെ, പാണ്ഡവന്മാർ ഘോരവനാന്തരങ്ങളിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ, ജടാസുരൻ വന്നെതിർത്തതായിട്ടാണു് പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്. കഥകളിയായതുകൊണ്ടു് ഒരു കത്തിവേഷത്തിനു വക കിട്ടിയാൽ ഉപേക്ഷിക്കാൻ തരമില്ലല്ലോ. കല്യാണസൌഗ

ന്ധികാഹരണത്തിനു ശേഷം അങ്ങനെ ഒരു വേഷത്തെ പ്രവേശിപ്പിച്ചാൽ വെറുതെ കഥ നീട്ടിക്കൊണ്ടുപോയിരിക്കുന്നു എന്നൊരു് ആക്ഷേപവും ഉണ്ടാകും. അതുകൊണ്ടായിരിക്കാം ഇങ്ങനെ ഒരു ഭേദഗതി വരുത്തിയിരിക്കുന്നതു്.

"ഭൂമിസുരനായ് ചെന്നു ഭീമനെയറിയാതെ ഞാൻ
ഭൂപതികളെക്കൊണ്ടുപോരുവനിദാനീം
രഭസമൊടിവരുടയ രമണിയെക്കൈക്കൊണ്ടു
നഭസി പോന്നീടുവൻ നിർണ്ണയമിദാനീം."

എന്നുറച്ചു് ഒരു പണ്ഡിതബ്രാഹ്മണന്റെ വേഷത്തിൽ പാണ്ഡവന്മാരുടെ അടുത്തു ചെന്നു് അവരുടെ ആതിഥ്യം സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ടു് 'കാലാഗമനം' പാർത്തു് അവൻ അവിടെ താമസിക്കുന്നു. 'കാലാഗമം' എന്നതിനെ കവി രണ്ടർത്ഥത്തിലാണു് പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അങ്ങനെ ഇരിക്കെ, ഭീമൻ വേട്ടയാടാൻ പോയിരിക്കുന്ന സമയം നോക്കി, അവൻ ധർമ്മാദികളേയും കൊണ്ടു് കടക്കുന്നു. എന്നാൽ അതിനിടയ്ക്കു് ഭീമൻ എത്തുകയും അവനെ നിഗ്രഹിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

പിന്നീടു് വനാന്തരത്തിനുള്ളിൽ എല്ലാവരും കൂടി സഞ്ചരിക്കവേ, വലുതായ ക്ഷീണം നേരിടുകയാൽ പാഞ്ചാലി ഒരു വൃക്ഷച്ചുവട്ടിൽ ഇരുന്നു് തന്റെ സങ്കടങ്ങളെ പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്കുന്നു. അതു കേട്ടു്,

'അത്തലുണ്ടാകരുതൊട്ടും—വല്ലാതെയുള്ളിൽ
അത്തലുണ്ടാകരുതൊട്ടും
ശക്തൻ ഘടോൽക്കചനെന്നുത്തമനായിട്ടൊരു
നക്തഞ്ചരനുണ്ടവനത്ര വന്നിടും പാർത്താൽ
വാഞ്ഛിതഭൂമികളിൽ ബാധയകന്നു നമ്മെ
സഞ്ചരിപ്പിക്കുമവൻ സാരമറിഞ്ഞാലും.'

എന്നു പറഞ്ഞിട്ടു് ഭീമസേനൻ ഘടോൽക്കചനെ സ്മരിക്കയും അയാൾ ഉടൻതന്നെ വന്നു് പിതാവിന്റെ അടിപണിയുകയും ചെയ്യുന്നു. ഭീമൻ യാജ്ഞസേനിക്കു നേരിട്ട സങ്കടത്തെ അവനോടു് അറിയിച്ചപ്പോൾ,

'കാൽക്ഷണം വൈകാതെ നിങ്ങളെയിന്ന കഴുത്തിലെ-
[ടുത്തു ഉടൻ
കാംക്ഷിതദിക്കിൽ ചരിപ്പിച്ചീടാമല്ലോ കാമഗനാകിയ
[ഞാൻ'

എന്നു പറഞ്ഞ് അവൻ അവരെ സമാധാനപ്പെടുത്തുന്നു. അടുത്ത ശ്ലോകവും പദവും അതിസുന്ദരമായിട്ടുള്ളതിനാൽ ഇവിടെ ഉദ്ധരിച്ചുകൊള്ളട്ടെ.

ബാലേ കേൾ ചില മമ കാമിനീജനാഭരണേ!
ശൈലേയമത്തകാറിലൊളിത്തുമാരതിയേ
ലീലാരസേന വിചരൻ വിപിനേ വിജനദേ-
ലോകം സമീരണസുതോ രമണീമണിയിൽ.
പാഞ്ചാലരാജതനയേ പങ്കജേക്ഷണേ
പഞ്ചസായകനിലയേ
അഞ്ചാതെ വിപിനേ സഞ്ചരിച്ചീടുകയാൽ
നെഞ്ചകമതിലഴലരുതയി തേ
പൂഞ്ചോലതോറും നല്ല പൂമണം മെല്ലെ നുകർന്ന്
ചാഞ്ചാടി മോദം കലർന്ന് നല്ല ചാരുപവനൻ വരുന്നു;
പഞ്ചമകൂജിതസൽകോകിലേ പാർത്ഥിവദേവി സുമംഗലേ
കിഞ്ചന ഖിന്നമനാകലേ കിളിമൊഴി വരിക വിലോലേ
നിൻചലലോചനനിർജ്ജിതമധുരിമ സഞ്ചിത
മയചലമഞ്ജിതകമലേ.
കണ്ടാലും മധുസമയം നല്ല കാമിനീജനപ്രിയം
കൊണ്ടാടീടുന്ന സമയം നല്ല കോമളകുസുമമയം.
ഇണ്ടലകന്നിടനാംഗമേ ഇന്ന പരിതാപം കലരായേ
കണ്ടാലും നീ കിളി ഊണ്ണാരയേ കുതുകമോടൊരു കമലേക്ഷണേ
വണ്ടുകൾ നറുമധുവുണ്ടു മദിച്ചു മുരണ്ടു വനങ്ങളിൽ മരുവുന്നിതയേ!
ചന്ദനശിഖരിശിഖരം നല്ല ചമ്പകമേറെ വിചിത്രം
മന്ദപവനകിശോരം നല്ല മാനിനി കാണുക സുചിരം.
സുന്ദരിമനസിജവരസമരം സുഖമോടു കാൺ സരസതരം
മന്ദരസുന്ദരപയോധരം മദരസി ചേർക്ക മനോഹരം
മന്ദത നീക്കി വിനിന്ദിതകിസലയം ഇന്ദുമുഖീ മമ തന്നിടുകധരം.

ഈ പദം ആടുമ്പോൾ കരുണം, ശൃംഗാരം, ഭയാനകം മുതലായി പരസ്പരവിപരീതങ്ങളായ അനേകം ഭാവങ്ങളെ തുടരെ സ്ഫുരിപ്പിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നതിനാൽ ആട്ടക്കാരെ വല്ലാതെ വിഷമിപ്പിക്കുമെന്നുള്ളത് അനുഭവസിദ്ധമാണല്ലോ.

ഈ അവസരത്തിലാണ് 'വാതേന വത്സലതയേവകിലോപനീത'മായ ഒരു സൌഗന്ധികപുഷ്പം കൃഷ്ണയ്ക്കു ലഭിക്കുന്നത്. അതെടുത്തുംകൊണ്ട്, അവൾ ഭീമൻറെ സമീപത്തു ചെന്നിട്ട്,

'നിൻകരുണയുണ്ടെന്നാകിൽ നിർണ്ണയമിനിയും മമ
സംഗതി വരും ലഭിപ്പാൻ സരസസൌഗന്ധികങ്ങൾ.
പാരിലില്ല പാർത്താലെങ്ങും ചാരുതരമിവണ്ണം
പാരം വളരുന്നു മോദം വാരിജനയന.
വല്ലതെന്നാകിലും നിജ വല്ലഭന്മാരോടല്ലാതെ
ചൊല്ലുമാറില്ലഭിലാഷം ചൊല്ലേറും തരുണിമാർ.'

എന്ന് തൻറെ അഭിലാഷത്തെ അറിയിക്കയും അതിലേക്കായി അദ്ദേഹം പുറപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. 'ശാതോദരീ ചടുലചാരുകടാക്ഷപാതപാഥേയവാനാ'യിട്ട് അദ്ദേഹം നടന്ന് കദളീവനത്തിലെത്തിയപ്പോൾ, രാമഭക്താഗ്രണിയായ ശ്രീഹനുമാൻ കാണുന്നു. ഭീമൻറെ വരവുനിമിത്തം, 'ഊരുവേഗം കൊണ്ടു ഭൂരിതരമായുള്ള ഭൂരുഹസഞ്ചയം ഭൂമിയിൽ വീഴുന്ന'തും, ഭീതികലർന്നു ചമൂരുക്കൾ ഓടുന്നതും, 'മാതംഗയൂഥമഭിമാനം വെടിഞ്ഞുള്ളിൽ ആതങ്കമോടു കൂടി' മണ്ടുന്നതും, കേസരികൾ പേടിച്ചു ഗുഹാന്തരം പ്രാപിക്കുന്നതും മററും ഓർത്ത് ഇവൻ തൻെറ അനുജനായിരിക്കണമെന്നും ഇവൻറെ ബലം ഒന്നു പരീക്ഷിച്ചുനോക്കുകതന്നെ വേണമെന്നും കരുതി, ഒരു വൃദ്ധക്കുരങ്ങിൻറെ വേഷത്തിൽ കിടന്ന് ശ്രീഹനുമാൻ അദ്ദേഹത്തിൻറെ മാർഗ്ഗനിരോധം ചെയ്യുന്നു. അവർ തമ്മിൽ യുദ്ധമുണ്ടാകുന്നു. കഥകളികളിലെല്ലാം യുദ്ധത്തിനു മുമ്പ് ഒരു വാക്സമരം നടത്തുക പതിവാണ്. ഇവിടെയും നടക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ മററു പല കഥകളിലും നമ്പ്യാരുടെ തുള്ളലുകളിലും കാണുമ്പോലെയുള്ള സഭ്യേതരമായ വാക്കുകളൊന്നും ഭീമനെക്കൊണ്ടോ ഹനുമാനെക്കൊണ്ടോ ഇക്കവി പറയിക്കുന്നില്ല.

ഭീമന് ആ വൃദ്ധ കുരങ്ങൻറെ ബാലാഗ്രംപോലും ഇളക്കാൻ സാധിക്കുന്നില്ല; ഒടുവിൽ അദ്ദേഹം വാസ്തവം മനസ്സിലാക്കാനായി, 'നീ ആരാണ്? ഇന്ദ്രനോ? വരുണനോ?

തീൎച്ചയായും കേവലം വാനരനല്ലു് എന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ, ഹനുമാൻ,

'രാവണാന്തകനായിടും രാമന്റെ ദൂതനാകും ഞാൻ
താവകസഹജനല്ലോ മമ നാമം ഹനുമാനല്ലോ'

എന്നിപ്രകാരം പരമാൎത്ഥം ധരിപ്പിച്ചിട്ടു് തന്റെ സാക്ഷാൽ രൂപം കാണിച്ചുകൊടുക്കുന്നു. ആ രൂപം കണ്ടു് സംഭീതനായ ഭീമന്റെ ഭയം അകററിയിട്ടു് അദ്ദേഹം അനുഗ്രഹിക്കുന്നു. അനന്തരം ഭീമൻ യാത്ര തുടരുന്നു. മാൎഗ്ഗമദ്ധ്യേ 'ചൈത്രകാനനത്തെ സത്രപമാക്കീടുന്ന' വനത്തിന്റെ ശോഭ കണ്ടു് വിസ്മയിക്കുന്നു.

'കാസാരമിതല്ലോ മുൻപിൽ കാണുന്നു വിപുലം
ഭാസുരകുസുമജാലവാസനാമമലം.
ചഞ്ചരീകതതി വായു സഞ്ചലിതമായി
തേൻ ചൊരിയും പൂവിലാൎത്തു സഞ്ചരിക്കുന്നു.
വേഗേന ചെന്നിതിനുടെ വേലാമാൎഗ്ഗത്തൂടെ
ആഗമനം ചെയ്തീടുവേൻ.'

എന്നു് വിചാരിച്ചു അദ്ദേഹം നടക്കുന്നു. എന്നാൽ പൊയ്കയിൽ ചെന്നു പൂക്കൾ ഇറുത്തു തുടങ്ങിയ മാത്രയിൽ, കുബേരഭൃത്യന്മാർ വന്നു തടയുന്നു. അവരെ തോല്പിച്ചു് സൌഗന്ധികങ്ങളും കൊണ്ടു് തിരിച്ചുവന്നു് പ്രിയപത്നിക്കു സമൎപ്പിക്കുന്നു. ഇതാണു് ഇക്കഥയുടെ പോക്കു്.

നിവാതകവചവധം.

സാധാരണ നിവാതകവചന്റെ വധംവരെ മാത്രമേ ഞാൻ അഭിനയിച്ചുകണ്ടിട്ടുള്ളൂ. കഥയുടെ പോക്കും അങ്ങനെയാണു് അച്ചടിച്ച പുസ്തകങ്ങളിൽ കണ്ടിട്ടുള്ളതും. 'ദൈത്യേന്ദ്ര പോരിനായേഹി' എന്ന കാലകേയവാക്യംകൊണ്ടു് കഥ പെട്ടെന്നവസാനിച്ചിരിക്കുന്നതായിട്ടാണു് മുദ്രിതഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കാണുന്നതു്. കവി തീൎച്ചയായും അങ്ങനെ അവസാനിപ്പിച്ചിരിക്കയില്ലെന്നു തീൎച്ചയാണു്. മഹാഭാരതത്തിൽ നിവാതകവചവധവും കാലകേയവധവും പരസ്പരബന്ധമില്ലാത്ത

സംഭവങ്ങളല്ലാകുന്നു. ആരണ്യപർവ്വത്തിൽ നൂററിഅറുപത്തിനാലാമദ്ധ്യായം തുടങ്ങി നൂററിഎഴുപത്തിആറാം അദ്ധ്യായം വരെയുള്ള ഭാഗത്തിന് നിവാതകവചവധപർവ്വം എന്നു പ്രത്യേകം പേരും നല്കിക്കാണുന്നു. എന്നാൽ കാലകേയവധത്തേയും ആ പർവ്വത്തിൽത്തന്നെ അന്തർഭവിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നാവാം. ആ സ്ഥിതിയ്ക്കു് നിവാതകവചവധം എന്നു കവി കഥയ്ക്കു പേരിട്ടിരിക്കുന്നതിൽനിന്ന് കാലകേയവധംകൂടി ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെന്നോ ഇല്ലെന്നോ ഖണ്ഡിച്ചു പറയാവുന്നതല്ല. കാണികൾക്കു രസിക്കാനുള്ള ഭാഗം നിവാതകവചവധംകൊണ്ടു് അവസാനിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ മിക്ക സ്ഥലങ്ങളിലും കാലകേയവധം അഭിനയിക്കാറുമില്ല. സാധാരണ ആട്ടേറില്ലാത്തതുകൊണ്ടു് എഴുത്തുകാർ ബാക്കി ഭാഗത്തെ വിട്ടുകളഞ്ഞതായിരിക്കുമോ എന്നു നിർണ്ണയിക്കാൻ പ്രയാസമായിരിക്കുന്നു. ഏതായിരുന്നാലും മഹാകവി ഉള്ളൂർ എസ്. പരമേശ്വരയ്യർ പൂർണ്ണപാഠം ഇപ്പോൾ കണ്ടുപിടിച്ചു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. എന്നാൽ അതു് കോട്ടയം തമ്പുരാൻതന്നെ എഴുതിയതോ പിൽക്കാലത്തു വല്ലവരും എഴുതിച്ചേർത്തതോ എന്നു ഖണ്ഡിച്ചു പറയാവുന്നതല്ല. മിക്കവാറും അദ്ദേഹത്തിന്റേതായിരിക്കാനാണ് സാംഗത്യം.

കഥ:—ഈശകൃപയാൽ അർജ്ജുനന് പാശുപതാസ്ത്രം ലഭിച്ചു എന്നു അറിഞ്ഞു് തന്റെ പുത്രനെ ഒന്നു കാണേണമെന്ന് ആഗ്രഹം ജനിക്കയാൽ ഇന്ദ്രൻ മാതലിയെ വിളിച്ചു്,

'വൈരിതതികുലാന്തനായീടുന്നവൻ തന്നെ
കാണ്മാനേററമുള്ളിൽ കാംക്ഷ വളർന്നീടുന്നു.
വലുതായകാര്യം പലതുമുണ്ടിഹ പാർത്ഥ-
ബലവീര്യേണ സാധിപ്പാനലസനല്ലോട്ടും.
കണ്ടുത വെടിഞ്ഞു നീ പാണ്ഡവൻതന്നെയിങ്ങു
കൊണ്ടുപോന്നീടുവതിനുണ്ടാകൊല്ലാ താമസം.'

എന്നു് ആജ്ഞാപിക്കുന്നു. മാതലി 'വിടകൊള്ളാമടിയനും വിജയസമീപേ' എന്നു യാത്ര ചോദിച്ചിട്ട് വിജയസമീപം പ്രാപിച്ചു്,

'വിജയതേ ബാഹുവിക്രമം വിജയതേ' എന്നിങ്ങനെ സ്തുതിക്കാൻ ഭവിക്കവേ, അർജ്ജുനൻ ലജ്ജിക്കുന്നു.

'സലജ്ജോഹം തവ ചാടുവചനങ്ങളാലേ' എന്ന പദം രസവാസനയുള്ള നടന്മാർ ആടിക്കാണുന്നതു് വളരെ രസാവഹമാകുന്നു.

മാതലിയോടുകൂടി സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കുള്ള അർജ്ജുനന്റെ പുറപ്പാടു്,

നഗരീതരസാരഥിനാ-
മപഹൃത്വാ കീർത്തിഗാത്രധരസാരഥിനാ
യുധിനാമനസാദരിണാ
ലംഘ്യാ പ്രാപേർജ്ജുനേന മനസാ ദരിണാ.

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ കഴിച്ചിരിക്കുന്നു. അർജ്ജുനൻ ഇന്ദ്രസന്നിധിയിൽ പ്രവേശിച്ചു് പിതാവിനെ നമിച്ചിട്ടു് 'തദാശ്ലേഷസുനിർവൃതനായി', ഇപ്രകാരം പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു:—

'കരുണാവാരിപൂരേണ കരു താത
ഉരുതരമഭിഷേചനം മേ
ഗുരുജനകാരുണ്യം സകലസാധകമെന്നു
ഗുണമുള്ള മഹാജനം പറഞ്ഞു കേൾപ്പുണ്ടു ഞാനും'

കുടിലതയകതാരിൽ തടവീടും
അരിപടലങ്ങളെയൊക്കവേ
ഒടുക്കുവാനായടിമലർ തൊഴുതീടും
അടിയനെ വിരവൊടു പടുതയുണ്ടാവാനാ-
യനുഗ്രഹിച്ചീടണം.

പാർശ്വവർത്തിയായ ജയന്തനെ സൌഹൃദാക്കമാറു് ഇന്ദ്രൻ വിജയനെ അർദ്ധാസനം നല്കി ഇരുത്തിയിട്ടു് 'തനയ ധനഞ്ജയ ജീവ സുചിരം' എന്നു് ആശംസിക്കയും ധർമ്മജാദികളുടെ സുഖവർത്തമാനങ്ങളെപ്പററി അന്വേഷിക്കയും ചെയ്യുന്നു. അനന്തരം പിതാവിന്റെ വാത്സല്യപൂർവ്വകമായ വാക്കുകളാൽ സന്തുഷ്ടനായ ധനഞ്ജയൻ ജയന്തന്റെ കൈ പിടിച്ചുകൊണ്ടു് ഇന്ദ്രസൌധത്തിൽ ചെന്നു് മാതാവായ പുലോമജയെ നമസ്കരിക്കവേ, ആ ദേവി അദ്ദേഹത്തിനെ പ്രസ്തു

വങ്ങളോടു കലൎന്ന സന്തോഷാശ്രുക്കളാൽ സേചനം ചെയ്തു കൊണ്ടു് കുശലപ്രശ്നം ചെയ്യുന്നു. പിന്നീടു് ശചീദേവിയുടെ അനുഗ്രഹവും വാങ്ങിക്കൊണ്ടു്, ആ സൌധത്തിൽനിന്നു് ശൃംഗാടകത്തിൽ ഇറങ്ങുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സൌന്ദൎയ്യാതിരേകത്താൽ വശീകൃതരായ സുരയുവതികളെല്ലാം 'മദനശരവിവശതയോടതികുതുകവാരിധിയിൽ' മുങ്ങുന്നു. അവരിൽ ചിലർ സംഗീതരീതികൾ അവലംബിച്ചും മററു ചിലർ പലേ തരത്തിലുള്ള ശൃംഗാരചേഷ്ടകൾ കാണിച്ചും അദ്ദേഹത്തിനെ വശീകരിക്കാൻ നോക്കുന്നു. 'ഇന്ദ്രാണിയെത്തൊഴുതു് ചന്ദ്രാനപയാമരണൻ' എന്നു തുടങ്ങുന്ന ഖണ്ഡകം ആട്ടക്കാൎക്കു് തങ്ങളുടെ അഭിനയകൌശലം പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതിനും വായനക്കാൎക്കു വായിച്ചു രസിക്കാനും ഒരുപോലെ കൊള്ളാം.

അങ്ങനെ ഇരിക്കേ വജ്രബാഹു എന്നൊരു ദുഷ്ടൻ അനുജനായ വജ്രകേതുവിനോടു കൂടി വന്നു് ഉൎവ്വശീമുഖരായ സുരാംഗനമാരെ അപഹരിച്ചുകൊണ്ടു പോകുന്നു. ഈ കല്പിതപാത്രങ്ങളെ ഇവിടെ പ്രവേശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതു് കേവലം വേഷവൈവിധ്യത്തിനു മാത്രമല്ല, ഉൎവ്വശിയുടെ പ്രണയകഥയ്ക്കു രംഗം ഒരുക്കുന്നതിനും കൂടിയാണു്.

അൎജ്ജുനൻ ആ ദുഷ്ടന്മാരെ നിഗ്രഹിച്ചിട്ടു് നാകാംഗനകളെ മോചിപ്പിക്കവേ, 'സപദ്യുജനമണിഞ്ഞിടുന്ന മണിമൌലിയിൽ ഖചിതരത്നമായ' ഉൎവ്വശി മന്മഥനാൽ 'വശീകൃത'യായിട്ടു് 'വിവശീകൃത'യായ് ഭവിക്കുന്നു. കോട്ടയം തമ്പുരാന്റെ കൃതികളിൽ ശൃംഗാരത്തിനു വലിയ പ്രാധാന്യം കല്പിച്ചുകാണുന്നില്ല. അതൊരു ന്യൂനതയാണെങ്കിൽ, ആ ന്യൂനതയെ ഇവിടെ പരിഹരിച്ചിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു കൂടിയാണു് ആടാൻ കൊള്ളാവുന്ന കഥകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഇതു പ്രഥമഗണനീയമായിരിക്കുന്നതും. അത്യുജ്ജ്വലമായ ഒരു ശൃംഗാരരംഗത്തെ കവി ഇവിടെ സജ്ജമാക്കിയിരിക്കുന്നു. നാടകങ്ങളിൽ സംഭോഗശൃംഗാരം വളരെ വിരളമായിട്ടേ പ്രയോഗിക്കയുള്ളുവെന്നും, കഥകളിയിൽ നേരെമറിച്ചു് അതിനു പ്രാധാന്യം കല്പിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നും പലപ്പോഴും ആ ശൃംഗാരം ഉൽക്കടമായും ഗ്രാമ്യമായും തീരാറുണ്ടെന്നും ആക്ഷേപിക്കുന്ന ഒരു കൂട്ടർ

ഇപ്പോഴും ഉണ്ട്. എന്നാൽ കഥകളി മൂകാഭിനയമാണെന്നുള്ള സംഗതി അവർ വിസ്മരിച്ചുകളയുന്നു. വാങ്മുഖേന പ്രകാശിപ്പിക്കുമ്പോൾ ഉൽക്കടമായി തോന്നുന്ന ഭാവം മുദ്രക്കൈകളെക്കൊണ്ട് പ്രകടിതമാവുമ്പോൾ നീരസജനകമായിത്തീരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് നാടകത്തിൽ അഭംഗിയായി തോന്നുന്നതു് കഥകളിയിലും അങ്ങനെതന്നെ ആയിരിക്കണമെന്നില്ല. നാടകലക്ഷണം ഒപ്പിച്ചു എഴുതീട്ടുള്ള നളചരിതത്തിൽ ഈ മാതിരി ഒരു രംഗമേ ഇല്ലെന്നുള്ളതു വാസ്തവം തന്നെ. എന്നാൽ അഭിനയയോഗ്യത എന്ന അംശത്തിൽ അതു് കോട്ടയത്തിന്റെ കൃതികളോളം സഹൃദയഹൃദയരഞ്ജകമല്ലതാനും.

ഉർവ്വശി അർജ്ജുനഗതമായ തന്റെ അഭിനിവേശത്തെ സഖിയോടു പറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ചിട്ട്,

'നിരുപമനയഗുണശീലേ മയി കരുണ കലർന്നീടും [പോലെ
എന്നാലതിന്നൊരുപായം വദ വന്നീടുമതൊരുപായം'

എന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു.

രഹസി തമരികേ നീ ചെല്ലു
നിജ പരവശമവനോടു ചൊല്ലു.
മന്ദഹസിതമധു തൂകുന്നേരം
സുന്ദരി തവ വദനാകം
പരിമളമുള്ളതിലല്ലോ
മധുകരനികരം ബത ചെല്ലൂ.

എന്നിങ്ങനെ സഖി ഉപദേശിച്ചതനുസരിച്ച്, ഉർവ്വശി 'കല്പദ്രുകല്പദ്രുപമേന്ദ്രപുത്രീ സാരസ്യസാരസ്യനിവാസഭൂമി'യായ അർജ്ജുനന്റെ സമീപത്തു ചെന്നിട്ട്,

'സ്മരസായകദൂനാം പരിപാലയൈനാം
സതതം ത്വദധീനാം' എന്നിങ്ങനെ നിർല്ലജ്ജം പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു.

അർജ്ജുനന്റെ അടുക്കലേയ്ക്കുള്ള ഉർവ്വശിയുടെ പോക്കു വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നതു് അത്യന്തം ഹൃദയംഗമമായിട്ടുണ്ട്,

സുലളിതപദവിന്യാസാ
രുചിരാലങ്കാരശാലിനീ മധുരാ
മൃദുലാപി ഗഹനഭാവാ
സൂക്തിരിവാവാപ സോഽർവ്വശീ വിജയം.

ഇവിടെ, സുലളിതമായ പദവിന്യാസത്തോടുകൂടിയതും ഉപമാദിമനോഹരങ്ങളായ അർത്ഥാലങ്കാരങ്ങളാൽ ചമൽകൃതവും മാധുര്യ്യഗുണോപേതവും ശയ്യാഗുണത്തോടുകൂടിയതെങ്കിലും ഗംഭീരവും ആയ കാവ്യം മാത്രമേ വിജയം പ്രാപിക്കയുള്ളു എന്നുകൂടി സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. കോട്ടയത്തിന്റെ കവിത ഇത്തരത്തിലുള്ളതാണെന്നും ഇവിടെ അഭിവ്യഞ്ജിക്കുന്നുണ്ട്.

ഉർവ്വശിയുടെ പ്രാർത്ഥന കേട്ടപ്പോൾ അർജ്ജുനനാരണയായ അവസ്ഥയെ വർണ്ണിക്കുന്നതെങ്ങനെ എന്നു നോക്കുക.

പരേണ പുംസാനാഗതാമലൌകികൈ-
ർവ്വചോഭിരത്യന്തവിനിന്ദിതാമ്മുഹുഃ
വിയോഗദുഃഖൈകവിധായിവിഭ്രമാം
ജ്ഞാത്വാഽസതീന്താം സവിരക്തധീരഭൂൽ.

ഈ പദ്യത്തിൽ വാച്യമായ അർത്ഥത്തിനു പുറമേ വേദാന്തപരമായ ഒരർത്ഥംകൂടി സ്ഫുരിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

പരേണ പുംസാ—പരപുരുഷനാൽ പരമാത്മാവിനാൽ അനാഗതയും, (അലൌകികൈഃ വചോഭിഃ) അലൌകികങ്ങളായ ശ്രുതി അഥവാ ഉപനിഷദ്വാക്യങ്ങളാൽ (മുഹുഃ അത്യന്തവിനിന്ദിതാ) വീണ്ടും വീണ്ടും അത്യന്തം വിഗർഹിതയും (വിയോഗദുഃഖൈകവിധായി വിഭ്രമാം) വിയോഗദുഃഖത്തിന് ഏകവിധായിയായിരിക്കുന്ന ചേഷ്ടകളോടുകൂടിയവളും, പരമാത്മപ്രാപ്ത്യഭാവംമൂലമുണ്ടാകുന്ന ദുഃഖത്തിനു ഹേതുഭൂതമായ ചേഷ്ടാവിശേഷങ്ങളോടുകൂടിയവളും ആയ (താം) അവളെ, മായയെ, (അസതീം ജ്ഞാത്വാ) അസതി ആണെന്ന് അതായത് 'യാ മാ സാ മായാ' എന്ന പ്രമാണമനുസരിച്ച് സദ്ഭാവം ഇല്ലാത്തവളെന്ന് അറിഞ്ഞിട്ട്, 'സഃ', ആത്മാവ് (വിരക്തധീഃ അഭൂൽ,) വിരക്തനായ് ഭവിച്ചു. ഈ മാതിരി പ്രൌഢങ്ങളായ ആശയങ്ങളുടെ സന്നിവേശംകൊണ്ട് ഇക്കാവ്യം ലോകോത്തരമായ് വിളങ്ങുന്നു.

അർജ്ജുനൻ പല ഒഴികഴിവുകളും യുക്തികളും പറഞ്ഞുനോക്കീട്ടും കാമാന്ധയായ ഉർവ്വശി പിന്മാറാതെ അദ്ദേഹത്തിനേയും കുടുംബത്തേയും നീചനീചമായി അധിക്ഷേപിച്ചിട്ട് 'നീ ഷണ്ഡനായ് പോകുക' എന്നു ശപിക്കുന്നു. തന്റെ ഈ മാതിരി ഭർത്സനം ഓർത്ത് അദ്ദേഹം വിലപിക്കവേ, ഇന്ദ്രൻ വന്ന് 'ഉർവ്വശീശാപം ഉപകാരമാസ്സുതം' എന്നു പറഞ്ഞു സമാശ്വസിപ്പിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

അനന്തരം അർജ്ജുനവൃത്താന്തത്തെ ധർമ്മപുത്രരെ അറിയിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി ലോമശൻ എന്ന താപസനെ അയച്ചിട്ട് ഇന്ദ്രൻ തന്റെ പ്രിയപുത്രന് സമന്ത്രപൂർവ്വം സകല അസ്ത്രങ്ങളേയും ഉപദേശിക്കുന്നു. അതിനുപുറമേ ചിത്രസേനൻ എന്ന ഗന്ധർവ്വനെക്കൊണ്ട് സംഗീതവിദ്യയേയും പഠിപ്പിക്കുന്നു. തദനന്തരം അതിനെല്ലാം ഗുരുദക്ഷിണയെന്നോണം ഇന്ദ്രൻ 'മദ്വിദ്വിഷദ്വിരോധിനാം വധം' അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു. അങ്ങനെ നമ്മുടെ കഥാനായകൻ നിവാതകവചനോടു യുദ്ധത്തിനു പുറപ്പെടുകയും അതീവ ഭയങ്കരമായ ഒരു സമരത്തിനു ശേഷം ആ അസുരനെ സസൈന്യം നിഗ്രഹിക്കയും ചെയ്തിട്ട് സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കു പോകാൻ ഭാവിക്കവേ, ഹതാവശിഷ്ടന്മാരായ അസുരന്മാരിൽനിന്ന് സുഹൃന്മരണവൃത്താന്തം അറിഞ്ഞ കാലകേയൻ,

'അദ്യൈവ ഞാൻ ചെന്നു മായാബലേന ത്വം
സദ്യോ ഹനിച്ചീടുന്നേൻ'

എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് അർജ്ജുനനോട് എതിരിടുന്നു. അവൻ സമ്മോഹനാസ്ത്രം പ്രയോഗിച്ചു സവ്യസാചിയെ മോഹിപ്പിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ ദുർഘടാവസ്ഥ അറിഞ്ഞ്, ഭക്താഗ്രണിയായ ശ്രീപരമേശ്വരൻ നന്ദിയെ അർജ്ജുനന്റെ സഹായത്തിനായി അയയ്ക്കുന്നു. ഇവിടെ നന്ദികേശ്വരനെ പ്രവേശിപ്പിക്കുന്നത് ഒരു നാടിവേഷത്തിന്റെ കുറവു പരിഹരിക്കാനാണെന്നു തോന്നുന്നു. നന്ദികേശ്വരൻ വന്ന് ഒന്നു തൊട്ട മാത്രയിൽ 'സുപ്തപ്രബുദ്ധൻ' എന്നോണം അദ്ദേഹം എണീല്ക്കുന്നു. പിന്നീട് രണ്ടുപേരും കൂടി കാലകേയനോടു യുദ്ധത്തിനു പുറപ്പെടുന്നു. മായാവിയായിരുന്ന അസുരന്റെ മിത്രമായ ആളു

മററും ഭടന്മാരുമെല്ലാം മരിക്കുന്നു. കാലകേയൻ ഈ അവസരത്തിൽ,

'മാനഹാനിയല്ലോ വാനരത്തെക്കൊള്ളു-
ന്നാശ്രയിച്ചതു നിശ്ചയം ഖലു തേ'

എന്ന് അൎജ്ജുനനോടു ചോദിക്കുന്നു. ഈ ചോദ്യം വായനക്കാരും പലരും ചോദിച്ചേക്കാം. "കവി ആട്ടക്കാരുടെ തൌര്യത്തിലേക്ക് ഒരു താടിക്കാരനെ പ്രവേശിപ്പിച്ചതു നന്നായില്ല. മൂലകഥയിൽ ശൈവാസ്ത്രം പ്രയോഗിച്ച് കാലകേയനെ നിഗ്രഹിച്ചതായി പറഞ്ഞിരിക്കെ, ഇങ്ങനെ ഒരു മാററം വരുത്തി അൎജ്ജുനന്ന് അപകൎഷം വരുത്തിയതെന്തിനു?" ഈ മാതിരി ചോദ്യങ്ങൾ ചിലരിൽ നിന്നു പുറപ്പെട്ടേയ്ക്കാവുന്നതാണ്. ഒന്നാമതായി ഇതുവരെ പല രംഗങ്ങളിൽ അൎജ്ജുനനെക്കൊണ്ട് അസുരന്മാരോടു യുദ്ധം ചെയ്യിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ, കാണാൻ അധികം ആളുകൾ ഉണ്ടാകുമായിരുന്നില്ല. യുദ്ധരംഗങ്ങൾ പ്രായേണ അരസികന്മാരെ ഉറക്കത്തിൽനിന്ന് ഉണൎത്തുന്നതിനു മാത്രമേ ഉപകരിക്കൂ. രസികന്മാൎക്ക് കണ്ടു രസിക്കാൻ അവയിൽ വളരെയൊന്നുമില്ല. നന്ദിയെക്കൂടി പ്രവേശിപ്പിക്കാതിരുന്നാൽ രസികന്മാരല്ലാത്തവർ പോലും മുഷിഞ്ഞുപോകുമെന്നുള്ളതു തീൎച്ചയാണ്. അതോ പോകട്ടെ. മൂലകഥയിലെ ശൈവാസ്ത്രത്തെയാണല്ലോ ഇവിടെ നന്ദിയായി കവി മാററിയിരിക്കുന്നതു്? കാലകേയന്റെ സമ്മോഹനാസ്ത്രത്താൽ വിവശനായി എന്നുള്ളതു് ഒരിക്കലും അൎജ്ജുനന്ന് അപകൎഷഹേതുവല്ല. അതു് പ്രയോഗിക്കുന്നവൎക്ക് അപകൎഷമുള്ളൂ. ഭക്തവത്സലനായ പരമശിവന്റെ കാരുണ്യമാണല്ലോ ഇവിടെ നന്ദിയുടെ രൂപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതു്. ഈശ്വരകാരുണ്യത്തെ അവലംബിക്കുന്നതു് വീരോചിതമല്ലെന്നു പറയാമോ? അതിനാൽ ഇതു കവി തന്നെ ചെയ്തിട്ടുള്ള മാററമാണെങ്കിൽ അതിനെപ്പററി ആക്ഷേപിക്കാനൊന്നുമില്ല.

നന്ദിയാൽ കാലകേയൻ വധിക്കപ്പെട്ട ശേഷം, അൎജ്ജുനൻ അമരവരനാൽ മാനിതനായി, 'ശ്രീനിവാസചരണാംബുജ'ത്തെ സ്മരിച്ചുകൊണ്ടു കുറേക്കാലം അമരാവതിയിൽ പാൎക്കുന്നു.

ഉണ്ണായിവാര്യർ

കോട്ടൂരുണ്ണിത്താൻ.

ഇദ്ദേഹം ഒൻപതാംശതകത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി വിചാരിക്കാം. സ്വദേശം മാവേലിക്കര ത്താലൂക്കാണ്. നാസികേതുപുരാണം കിളിപ്പാട്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയാണത്രെ. തീച്ചയായും ഒന്നോ അധികമോ ആട്ടക്കഥകളും അദ്ദേഹം നിമ്മിച്ചിരിക്കണം. അല്ലായ്കിൽ ആട്ടക്കഥ ഉണ്ടാക്കിയവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഈ കവിയുടെ പേരു കാണുമായിരുന്നില്ല. ഗവേഷകന്മാർ കണ്ടുപിടിക്കുന്നതുവരെ നമുക്ക് കാത്തിരിക്കാം.

കടത്തനാട്ടു തമ്പുരാൻ.

൯൭൦-ാമാണ്ടു മരിച്ച ഒരു കടത്തനാട്ടുതമ്പുരാൻ ശതമുഖരാമായണം എന്നൊരു ആട്ടക്കഥയുണ്ടാക്കീട്ടുണ്ട്. പ്രസിദ്ധമല്ല.

ഉണ്ണായിവാരിയർ.

കഥകളി എഴുതീട്ടുള്ളവരുടെ പേരുകൾ ചൊല്ലു്,
‘ആട്ടക്കഥകളുണ്ടാക്കീ
കൊട്ടാരക്കര കോട്ടയം
കോട്ടൂരുണ്ണായിയും മററും
കൂട്ടമഷ്ടപദിക്കവി’

എന്നും,

‘കൊട്ടാരക്കര കോട്ടയത്തരചനാം കോട്ടൂരുമുണ്ണായിയും’ എന്നും ചില പ്രസിദ്ധ ശ്ലോകങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ട്. അവയിൽ കവികളുടെ പേരു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു് അവരുടെ കാലത്തിനനുസരിച്ചാണെന്നു വ്യക്തമാണ്. എന്നാൽ ഈ അടുത്ത കാലത്തു് ഉണ്ണായിയുടെ കാലത്തെപ്പററി മഹാകവി പരമേശ്വരയ്യരവർകൾ ചില പുതിയ അഭിപ്രായങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിച്ചതിനോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്തെപ്പററി വലുതായ സംശയങ്ങൾ നേരിട്ടിരിക്കുന്നു. ഗിരിജാകല്യാണം ഒരു ‘രാമപാരശവ’ന്റെ കൃതിയാണെന്നുള്ളതിനു തെളിവുണ്ട്. ആ കൃതി ഉണ്ണായിവാരിയരുടേതാണെന്നു് സർവ്വാധികാര്യക്കാർ ഗോവിന്ദപ്പിള്ളയും ഗി. പി. കേ-യും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. എന്നാൽ ആ അഭിപ്രായങ്ങളോടു യോജിക്കുന്നതിനോടുകൂടി നമ്മുടെ മഹാകവി

ചില പുതിയ വാദമുഖങ്ങളും അവതരിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഉണ്ണായിയുടെ സാക്ഷാൽ പേര് രാമവാരിയരെന്നാണെന്നും, അദ്ദേഹം തിരുവനന്തപുരത്തു വന്നിട്ടേയില്ലെന്നും, ൯൪൦-ാമാണ്ടിനു മുമ്പേ നളചരിതം നിർമ്മിച്ചിരിക്കാം എന്നുമാണ് വാദത്തിന്റെ ചുരുക്കം.

ഗിരിജാകല്യാണം ഒരു രാമവാരിയർ ചങ്കരൻകോതകർത്താവ് എന്ന പ്രഭുവിന്റെ ഉപദേശം അനുസരിച്ച് നിർമ്മിച്ചതാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ആ കവിയുടെ കൃതിയായ രാമപഞ്ചശതീസ്തോത്രത്തിൽ കാണുന്ന 'പരിണമേൽപ്രസന്നൈ' എന്നതു് കലിസംഖ്യയല്ലെന്നു പറയാൻ കുറെ വിഷമമുണ്ട്. അങ്ങനെ വരുമ്പോൾ രാമപഞ്ചശതിയുടെ നിർമ്മാണകാലം ൮൬൭ ഇടവം ൮-ാംതീയതിയാണെന്നു വരുന്നു. മി. പരമേശ്വരയ്യർ പറയുന്നതു് ൮൩൯-ാമാണ്ടിൽ കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാൻ തുടങ്ങിയ കഥകളിപ്രസ്ഥാനത്തെ അനുകരിച്ചു നളചരിതം ഉണ്ണായിവാരിയർ ൯൪൦-നു മുമ്പു നിർമ്മിച്ചു എന്നുവരാൻ പാടില്ലായ്കയില്ലെന്നാണ്. മി: പി. കെ. നാരായണപിള്ള പേരിനെ സംബന്ധിച്ചും ഗിരിജാകല്യാണത്തിന്റെ ഗ്രന്ഥകർത്തൃത്വം സംബന്ധിച്ചും മഹാകവിയോടു യോജിക്കുന്നെങ്കിലും അദ്ദേഹം ജീവിച്ചിരുന്നതു് ഒൻപതാംശതകത്തിനു മുമ്പാണെന്നുള്ള അഭിപ്രായത്തെ യുക്തിപൂർവ്വം ഖണ്ഡിക്കുന്നു.

൯൪൦-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു് നളചരിതം നിർമ്മിച്ചിരിക്കാം എന്നുള്ള അഭ്യൂഹത്തിനു ബാധകമായി പല സംഗതികളുണ്ട്. കോഴിക്കോട്ടുതമ്പുരാൻ കൃഷ്ണനാട്ടം കുറ തീർത്തതു് ൮൩൨ ധനു ൨൦-ാംതീയതി ആണെന്നുള്ളതിന് ആർക്കും സംശയമില്ലല്ലോ. പിന്നീട് രണ്ടു മൂന്നു കൊല്ലങ്ങൾക്കിടയിൽ കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാൻ, മത്സരിച്ചോ അല്ലാതെയോ രാമനാട്ടം നിർമ്മിച്ചു എന്നുള്ളതു വിചാരസഹമേ അല്ല. ഉണ്ണിക്കേരളവർമ്മ ൮൩൯-ാമാണ്ട് നാടുനീങ്ങിയതിനാൽ അതിനു മുമ്പായിരിക്കാം രാമനാട്ടത്തിന്റെ നിർമ്മിതികാലം എന്നുള്ള അഭ്യൂഹം പ്രസ്തുത കേരളവർമ്മരാജാവിന്റെ നിര്യാണകാലത്തെ ആശ്രയിച്ചാണിരിക്കുന്നതു്. ൮൩൯-ാമാണ്ടു നാടുനീങ്ങിയ ഉണ്ണിക്കേരളവർമ്മ വേണാട്ടധിപതി അല്ലായിരുന്നു എന്നും, വെറും മൂത്തതു് ൮൩൮-വരെ

നാട്ടു വാണിരുന്നതു് കേട്ടതിരുനാൾ വീരരവിവർമ്മ കുലശേഖരപ്പെരുമാൾ ആയിരുന്നു എന്നതിനു് തെളിവുകൾ ഉണ്ടു്. ശ്രീപത്മനാഭക്ഷേത്രംവക ഗ്രന്ഥവരിയിൽ ഇപ്രകാരം കാണുന്നു.

“൭൱൩-ാമതു പുരട്ടാതിമാസം ൧൯-ാംതീയതി പൂരംനാൾ തിക്കുറിച്ചിയിൽ കോയിക്കൽ എഴുന്നള്ളിയിരുന്നു മുടിഞെരുളിയതു. നാളതുമുതൽ നായിനാരു ഇരവിവർമ്മ ഇരുന്നരുളിയിടത്തിൽ പണ്ടാരത്തിൽ മൂപ്പു വാണ ൭൱.൭-ാമതു ആവണിമാസം ൨൧-ാംതീയതി തൃക്കേട്ടനാൾ തിരുവനന്തപുരത്തു് ചീപാതത്തു കോവിക്കൽ എഴുന്നരുളിയിരുന്നു മുടിഞെരുളിയതു. നാളതു മുതൽ നായിനാരു രാമവർമ്മ മൂപ്പു വാണു.” പിന്നെ ഒരു ഉണ്ണിക്കേരളവർമ്മയെ കാണുന്നതു് ൭൱൩-നും ൭൱൮-നും മദ്ധ്യേ ആണു്. പക്ഷേ, ആ രാജാവു് കേവലം ദേശിങ്ങനാടു ഭരിച്ചിരുന്ന ആളായിരുന്നു എന്നും, അന്നു് വേണാടു ഭരിച്ചതു് ആദിത്യവർമ്മരാജാവായിരുന്നു എന്നും മിസ്റ്റർ പരമേശ്വരയ്യർ പറയുന്നു. ൭൱൧൯-ലെ ഒരു നീട്ടു് ആ അഭിപ്രായത്തിനു ബാധകമായിട്ടാണിരിക്കുന്നതു്.

“കിഴക്കെനിന്നും വന്ന ഇടങ്ങാണാവും കുതിരയും ചേവുകം ഒഴിച്ചു് കിഴക്കേ അയക്കയും ചെയ്തു. തൊഴുവച്ചനങ്ങൾ എല്ലാവരും ഒന്നിച്ചു് തിരുവട്ടാററു് എത്തി പറയേണ്ടുന്നതു ഒക്കയും പറഞ്ഞു തൊഴിഞ്ഞു. കീഴ്മക്കച്ചാതി അമ്മാവന്റെ നേരത്തു നടന്നുവന്ന പിരകാരത്തിനു ഒക്കെ നടക്കത്തക്കവണ്ണമായിട്ടു പറഞ്ഞു തൊഴികയും ചെയ്തു. താങ്ങൾ എല്ലാവരും കീഴ്മക്കച്ചാതിയെ പോലെ നാഞ്ചിനാട്ടു വന്നു കടിയും ഇരുന്നു കാലതാമസം വന്നുപോകാതെ കണ്ടു നാൾച്ചെയ്തു പയിറുചെയ്യുയും വേണം. ഇച്ചെയ്തികൾ എണ്ണൂററിത്തൊണ്ണൂറ ആറാമാണ്ടു മാചിമാസം ഇരുപത്തആറാംതേയതി. കല്ലിത്തൈക്ക തെൻവീതി നാട്ടൈയെന്ത പേക്ക് നീട്ടു എഴുതിവിട്ടു എന്നു തിരുവുള്ളമായ നീട്ടു്.”

അതെങ്ങനെയും ഇരിക്കട്ടെ. ഈ ഉണ്ണിക്കേരളവർമ്മ ആയിരിക്കയില്ല, കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാന്റെ മാതുലൻ എന്നു

ളളതു് സംശയമററ സംഗതിയാകുന്നു. വാദത്തിനു വേണ്ടി വന്നു-ാമാണ്ടിടയ്ക്കോ അതിനു മുമ്പോ രാമനാട്ടം നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടു എന്നു് സമ്മതിച്ചാലും ആ സംഭവത്തിനോടു് ഇടുത്തടുത്താണു് നളചരിതത്തിന്റെ നിർമ്മാണം എന്നു വിചാരിക്കുന്നതു് കുറെ പ്രയാസമായിരിക്കുന്നതാണു്. കോട്ടയം തമ്പുരാന്റെ കാലം അശീതിതമസ്സിനു ശേഷമാണെന്നു വിചാരിക്കുന്നതിനു കഴിവില്ലാത്ത മഹാകവി ഉണ്ണായിയെ കോട്ടയത്തിനു വളരെ മുമ്പാക്കി വയ്ക്കാൻ മടിക്കാത്തതിൽ അത്ഭുതപ്പെടുകയേ തരമുള്ളു. പരമാർത്ഥത്തിൽ "കൊട്ടാരക്കര കോട്ടയത്തരചനും കോട്ടുമുണ്ണായിയും" എന്നുള്ള പ്രസിദ്ധശ്ലോകത്തിൽ ആ കവികളെ പ്രധാന്യമനുസരിച്ചല്ല കാലമനുസരിച്ചു തന്നെയാണു് പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്. അങ്ങനെ വരുമ്പോൾ നളചരിതകർത്താവു് ഭാഷാചരിത്രകാരനും, പി. കെ. നാരായണപിള്ള അവർകളും പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതുപോലെ പത്താംശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായിട്ടേ വരൂ. 'പരിണമേൽ പ്രസരത്യൈ' എന്നതു് 'അനാകലനകാലേ' എന്ന വാക്കുകളെ തുടർന്നു കാണുന്നതുകൊണ്ടു് കലിസംഖ്യ ആചരിക്കാനേ തരമുള്ളു. അപ്പോൾ തൽകർത്താവായ രാമവാരിയരും ഉണ്ണായിയും രണ്ടുപേരായിരിക്കാതെ തരവുമില്ല. അവർ രണ്ടാളുകളല്ലെന്നു സ്ഥാപിക്കാനായി ഇതേവരെ ഹാജരാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള തെളിവുകൾ അസമഞ്ജസങ്ങളും, പറഞ്ഞുകാണുന്ന യുക്തികൾ അപര്യാപ്തങ്ങളും ആയിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു് ഉപരിഗവേഷണഫലം പ്രതീക്ഷിച്ചു കാത്തിരിക്കുന്നതിനോടുകൂടി, ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ രണ്ടാം ഭാഗത്തിൽ ഗിരിജാകല്യാണത്തെപ്പററിയുള്ള വിമർശനാവസരത്തിൽ ഞാൻ പുറപ്പെടുവിച്ച അഭിപ്രായത്തെ മുറുകെപ്പിടിച്ചുകൊള്ളട്ടെ. ഭൂതകാലഗർഭത്തിൽ മറഞ്ഞു കിടക്കുന്ന ചരിത്രരഹസ്യങ്ങളെ കണ്ടുപിടിച്ചു പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ സദാപി വ്യഗ്രനായിരിക്കുന്ന മഹാകവി പരമേശ്വരയ്യർ തന്നെ പ്രസ്തുത കവിയെപ്പററി പുതിയ വിവരങ്ങൾ കണ്ടുപിടിച്ചു നമ്മെ അനുഗ്രഹിക്കാതിരിക്കയില്ല. അതുവരെ ചാരുകസാലയിൽ സ്വസ്ഥമായി കിടന്നുകൊണ്ടു് സാങ്കല്പികഗവേഷണം നടത്തുന്നവർ അവരുടെ വ്യവസായം മുറയ്ക്കു നടത്തിക്കൊള്ളട്ടെ.

ഈയിടയ്ക്കു് ഉണ്ണായിയെപ്പററി ഒരു മാന്യൻ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥം കാണുവാൻ ഇടയായി. വിശേഷിച്ചു വല്ല വിവരങ്ങളും കിട്ടിയേക്കുമെന്നു വിചാരിച്ച് ചില വശങ്ങൾ മറിച്ചു നോക്കി; പരീക്ഷ നിരാശയായിരുന്നു ഫലം. അദ്ദേഹം ഉണ്ണായിയുടെ കാലഗണനം ചെയ്തിരിക്കുന്ന രീതി കാണിപ്പാനായി ഒരു ഭാഗം ഉദ്ധരിക്കാം.

"ആട്ടക്കഥാപ്രസ്ഥാനം തന്നെ കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാന്റെ കാലത്താണല്ലോ ആവിർഭവിച്ചതു്." ആ മഹാകവി ആകട്ടെ കൊല്ലവർഷം ഏഴും എട്ടും നൂററാണ്ടുകൾക്കു മദ്ധ്യേ ആണു് ജീവിച്ചിരുന്നതു്. ഇങ്ങനെ ഒരു ശാഖയോടുകൂടിയാണു് ആരംഭം. എട്ടാം നൂററാണ്ടിന്റെ പരമാവധി ൮൦൦-ാമാണ്ടാണല്ലോ. അപ്പോൾ കൃഷ്ണനാട്ടത്തിന്റെ ആവിർഭാവം രാമനാട്ടത്തിനു ശേഷമാണെന്നു വരുന്നു. മാനവേദൻ തമ്പുരാൻ കൃഷ്ണനാട്ടം നിർമ്മിച്ചതു് ൮൨൯ ധനു ൨൦-ാംതീയതി ആണെന്നു മുമ്പു പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. സാദ്ധ്യത്തെ സിദ്ധവൽഗണിച്ചുകൊണ്ടു് ഗ്രന്ഥകാരൻ തുടരുന്നു:—"അപ്പോൾ അതിനുമുമ്പു് വാരിയർ ജീവിച്ചിരിക്കാൻ സംഗതിയില്ലല്ലോ. ഈ പരമാർത്ഥവും വാര്യരുടെ കാലം എട്ടാം നൂററാണ്ടിനിപ്പുറമെന്നു കാണിച്ചുതരുന്നുണ്ടു്." ശരി—അപ്പോൾ ൮൦൦-ാമാണ്ടു് എന്നൊരു അതിരു കിട്ടി. മറേറ അതിരോ? "ഉണ്ണായിവാരിയരുടെ കവിതാസരണിയെ ആമൂലാഗ്രം അനുകരിച്ചിട്ടുള്ള പണ്ഡിതകവിയാണു് ഇരയിമ്മൻതമ്പി അവർകൾ." മറ്റൊരു ശപഥം! "ഉണ്ണായിവാരിയരെ മററു ആട്ടക്കഥാകാരന്മാരാരും അനുകരിച്ചിട്ടില്ല; വിശേഷിച്ചും ഇരയിമ്മൻതമ്പി തീരെ ഇല്ല. ഈ അറിവു് ഗ്രന്ഥകാരനു് എവിടെനിന്നു കിട്ടിയോ? രീതിവിഷയത്തിൽ ഇത്ര സാദൃശ്യമില്ലാത്ത വേറെ രണ്ടു കവികളെ എടുത്തു പറയാൻ പ്രയാസം. പിന്നെയും തുടരുന്നു:—"രവിവർമ്മൻതമ്പി അഥവാ ഇരയിമ്മൻതമ്പി എന്നു വിഖ്യാതനായ ഈ ഗ്രന്ഥകർത്താവു് കൊല്ലവർഷം ൯൫൮ തുലാമാസത്തിലുള്ള പൂരുരുട്ടാതിനാളിൽ...............ജാതനായി.".............. ...."മേൽ പ്രസ്താവിച്ച സംഗതികൾ മൂലപ്രമാണമാക്കി വെച്ചുകൊണ്ടു് നമ്മുടെ വാരിയരുടെ കാലനിർണ്ണയം

ചെയ്യാം. അദ്ദേഹം ൮൭൫-ന മുമ്പും ൯൫൦-ന പിമ്പും ജീവിച്ചിരുന്നുവെന്നു തെളിയുന്ന സ്ഥിതിക്ക് ഭാഷാചരിത്രകാരന്റേയും കൊട്ടാരത്തിന്റേയും (ശങ്കുണ്ണിയായിരിക്കാം) അഭിപ്രായം ഏറെക്കുറെ ശരിയായിരിക്കണമെന്ന് അനുമിക്കുന്നതിൽ തെറ്റുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല.''

മേൽ പ്രസ്താവിച്ച സംഗതികളെ മൂലപ്രമാണമാക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലെന്നു വ്യക്തമാണെങ്കിലും വാദത്തിനു വേണ്ടി നമുക്കു സ്വീകരിക്കാമെന്നു വയ്ക്കുക. എന്നാലും ൯൫൦-നും ൮൭൫-നും മദ്ധ്യത്തിലെന്നല്ലാതെ കിട്ടുമോ? അതുതന്നെ ശരിയല്ല. ഇരയിമ്മൻ ജനിച്ച അന്നുതന്നെയോ, അതിനു മുമ്പോ ഉണ്ണായിവാരിയർ മരിച്ചിരിക്കണമെന്നുണ്ടോ?

വാരിയരുടെ ജനനം ൮൬൭-ാമാണ്ടിടയ്ക്കാണെന്ന് കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണിയും, ൮൨൭-ാമാണ്ടിടയ്ക്കാണെന്നു ഭാഷാചരിത്രകാരനും വ്യക്തമായി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. ആ സ്ഥിതിക്ക് വാരിയരുടെ ജനനം ൯൫൦-നും ൮൭൫-നും മദ്ധ്യേ ആണെന്ന് സന്ദിഗ്ദ്ധരൂപത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ട് അവരുടെ അഭിപ്രായവും അതുതന്നെയാണെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിന്റെ അർത്ഥമെന്താണാവോ?

അകത്തൂട്ടുവാരിയത്തെ ഇപ്പോഴത്തെ കാരണവരായ ശ്രീമാൻ ഈച്ചരവാരിയർ ഉണ്ണായിവാരിയരെ സംബന്ധിച്ച് നമ്മുടെ ഈ ഗ്രന്ഥകാരന്നുണ്ടായ വിഷമപ്രശ്നങ്ങൾക്ക് ഉത്തരമുറക്കവും ഉപേക്ഷിച്ചിരുന്ന് സമുചിതമായ നിർദ്ദേശങ്ങൾ നല്കി പോലും. ആ വിദ്വൽകേസരിക്ക് വ്യർത്ഥമായി ഇങ്ങനെ നിദ്രാഭംഗവും നിർബന്ധിതമായ നിരാഹാരവ്രതവും വരുത്തിവച്ചതു് വലിയ കഠിനമായിപ്പോയി. എന്തായിരുന്നാലും ഭാഷാചരിത്രകർത്താവും, കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണിയും, മഹാകവി ഉള്ളൂരും സമ്പാദിച്ചുതന്നിട്ടുള്ളതിൽ കൂടുതലായി യാതൊന്നും ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ നിന്നു ലഭിക്കുന്നില്ലെന്നേ പറയേണ്ടു.

പേരിനെ സംബന്ധിച്ച് അദ്ദേഹം പരമേശ്വരയ്യരോടു യോജിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഉണ്ണിരാമൻ എന്ന പേര് പല കരണംമറിച്ചിലുകൾ കഴിഞ്ഞ് ഉണ്ണായി എന്നു പരിണമിച്ചു

എന്ന് അദ്ദേഹം പറയുന്നു. രാമൻ എന്നു പേരിട്ടു. പക്ഷേ, ഉണ്ണായി എന്ന ഓമനപ്പേരിനാലാണ് വീട്ടിലുള്ളവർ വിളിച്ചു വന്നതു്. ക്രമേണ സാക്ഷാൽ പേര് വിസ്മൃതിയിൽ ലയിക്കയും ഓമനപ്പേര് പ്രസിദ്ധമാവുകയും ചെയ്തുവത്രേ. ഇതാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ യുക്തി. അങ്ങനെ വന്നുകൂടായ്കയൊന്നുമില്ല. എന്നാൽ 'ഉണ്ണിവാരിയർ' എന്നതു് ഉണ്ണായി എന്നു പരിണമിച്ചതായി വരരുതോ? എന്റെ പരിചയത്തിൽ ഒന്നുരണ്ട് ഉണ്ണിവാരിയന്മാർ ഉണ്ടുതാനും. 'കിട്ടു' കിട്ടായി ആയതുപോലെ ഉണ്ണി ഉണ്ണായി ആയിക്കൂടെന്നുണ്ടോ? ഉണ്ണിരവിയാണ് ഉണ്ണായിയായതെന്നു പറയുന്നവരും ഉണ്ട്. പക്ഷേ, ഇതുകൊണ്ടൊന്നും കാര്യമായില്ല. ഉപരിഗവേഷണമേ ശരണീകരണീയമായുള്ളു.

വാരിയരുടെ ജീവചരിത്രത്തെപ്പറ്റി നമുക്കു യാതൊന്നും നിശ്ചിതമായി അറിഞ്ഞുകൂട. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മദേശം കൊച്ചിയിൽ മുകുന്ദപുരംതാലൂക്കിൽ പ്രകൃതിയുടെ നടനരംഗമോ എന്നു തോന്നുമാറ്, 'രാമണീയകത്തിൻ ധാമം' പോൽ വിളങ്ങുന്ന ഇരിങ്ങാലക്കുട എന്ന പ്രസിദ്ധഗ്രാമമാണ്. പലവിധത്തിൽ ചരിത്രപ്രധാനമായിത്തീർന്നിട്ടുള്ള കൂടൽമാണിക്യക്ഷേത്രം ഈ ഗ്രാമത്തിലാണ് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു്. ആ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ ദക്ഷിണഗോപുരം കടന്ന് പടിഞ്ഞാറോട്ടു നോക്കിയാൽ വാരിയർ ജനിച്ച ഗൃഹം കാണാമത്രേ. പത്തു പത്തു കൊല്ലത്തിനു മുമ്പ് ആ ഗൃഹം ഇരുന്ന സ്ഥലം കൊച്ചി സർക്കാർ വിലയ്ക്കു വാങ്ങുകയും, പ്രസ്തുത വാരിയം അകത്തൂട്ടു വാരിയമായി മാറുകയും ചെയ്തുവെന്നു കാണുന്നു. ഈ വാരിയം തച്ചുടയക്കൈമ്മളുടെ വസതിയോട് അടുത്തു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു.

ഉണ്ണായിയുടെ മാതാപിതാക്കന്മാർ ആരെന്നു നിശ്ചയമില്ല. പഴയകാലത്തു് വാരിയകുടുംബങ്ങളും മിക്കവാറും പാണ്ഡിത്യത്തിന്റെ വിളനിലങ്ങളായിട്ടാണ് ഇരുന്നതു്. അതുകൊണ്ട് ഉണ്ണായി ഗൃഹത്തിൽ വച്ചുതന്നെ വിദ്യ അഭ്യസിച്ചുകാണണം.

'ജനകൻ മരിച്ചുപോയി
തനയൻ ഞാനേകനായി
ജനനി തന്റെ ദശയിങ്ങനെ.'

എന്നു നളചരിതത്തിൽ ഹംസത്തെക്കൊണ്ടു പറയിച്ചിരിക്കുന്നിടത്തു് കവി തന്റെ അവസ്ഥയേക്കൂടി പ്രതിബിംബിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും, അതിനാൽ വാരിയരുടെ പിതാവു് നേരത്തെതന്നെ മരിച്ചുപോയിരിക്കാമെന്നും ചിലർ ഊഹിക്കുന്നു. അങ്ങനെ വിചാരിക്കുന്നതിൽ അശേഷം ഒരു വിരോധവുമില്ല. എന്നാൽ ഇങ്ങനെ ഒക്കെ ഊഹിപ്പാൻ തുടങ്ങിയാൽ കുറേ വിഷമിക്കേയുള്ളു എന്നുകൂടി പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഇതൊന്നുമല്ല വിശേഷമായിരിക്കുന്നതു്. ഉണ്ണായിവാരിയരുടെ ചരിത്രകാരൻ പറയുന്നു:—

"ഉണ്ണായിയെ പ്രസവിച്ചതിനുശേഷം അചിരേണ മാതാവു് പരലോകഗതയായി എന്നാണു് ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നതു്. അവരിങ്ങനെ പറയുന്നതു് അടിസ്ഥാനരഹിതമെന്നു പറഞ്ഞുകൂട. കാരണം ഉണ്ണായി ഗണ്ഡാന്തസമയത്തു പിറന്നതാണു്." ഇതാരു പറഞ്ഞു? കേൾവി അഥവാ ഐതിഹ്യമാണോ അടിസ്ഥാനം? അങ്ങനെ ആണെങ്കിൽ എല്ലാ ഐതിഹ്യങ്ങളേയും വിശ്വസിക്കണ്ടേ? വാരിയരുടെ ഗ്രഹനില അറിയാമെങ്കിൽ ജനനകാലവും അറിയാമല്ലോ.

ഈ കവി നല്ല സംസ്കൃതവ്യുൽപന്നനായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു യാതൊരു സംശയവുമില്ല. ഉണ്ണായിവാരിയർ കൊച്ചീമഹാരാജാവുതിരുമനസ്സിലെ പ്രീതിഭാജനമായിരുന്നു എന്നു് ശ്രീമാൻ കെ. നാരായണപ്പിഷാരടി എം. എ. പറഞ്ഞുകാണുന്നു. അതു വാസ്തവംതന്നെ ആയിരിക്കാം. കേരളീയരാജാക്കന്മാരിൽ ആരും വിദ്വജ്ജനങ്ങളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കാതിരുന്നതായി അറിയുന്നില്ല. 'എന്നാൽ മാടമഹാരാജകുടുംബത്തിലെ പരദൈവങ്ങളെ മാത്രമേ നളചരിതത്തിൽ സ്തുതിച്ചുകാണുന്നുള്ളു' എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിന്റെ അർത്ഥം മനസ്സിലാകുന്നില്ല. നളചരിതത്തിൽ ഒരു പരദേവതയേയും കവി സ്തുതിച്ചുകാണുന്നില്ല. 'ഇതിൽനിന്നും ഈ വിശിഷ്ടകൃതി തിരുമനസ്സിലെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം തൃപ്പൂണിത്തുറ വച്ചു് നിർമ്മിച്ചതാണെന്നു

വേണം ഊഹിപ്പാൻ' എന്നുകൂടി പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നതു കാണുമ്പോൾ ഈ ലേഖകന്റെ ഇടുങ്ങിയ ദേശീയമനഃസ്ഥിതി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുപോകുന്നു. '൯൪൦-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു വാരിയർ തിരുവനന്തപുരത്തു വന്ന് മഹാരാജാവിനെക്കണ്ടു താമസിച്ചിരുന്നു. ആ സമയം കുഞ്ചൻനമ്പിയാരും തിരുവനന്തപുരത്തുണ്ടായിരുന്നു. രണ്ടു വിദ്വാന്മാരും തമ്മിൽ ബാല്യപരിചയം ഉണ്ടായതിനു കാരണമായി ഒരു കഥ പറയുന്നുണ്ട്. അന്നു് ഏകദേശം സൂക്ഷ്മമായിരിക്കുമെന്നു വിചാരിച്ച് താഴെ ചേർത്തിരിക്കുന്നു' എന്നാണ് ഭാഷാചരിത്രകാരൻ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്. ഇങ്ങനെ ഒരു ഐതിഹ്യമുള്ളതു പരമാർത്ഥമാണെന്ന് കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണിയും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ.

ഈ ഐതിഹ്യം വാസ്തവമാകണമെന്നില്ല. എന്നാൽ അതിനെ ഖണ്ഡിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ മതിയായ രേഖകൾ ഹാജരാക്കിയേ മതിയാവൂ. പരമേശ്വരയ്യർ അവർകൾ ചില രേഖകൾ ഹാജരാക്കുന്നുണ്ട്. ൧൦൬൭-ലെ ഭാഷാചരിത്രം ഒന്നാംപതിപ്പിൽ പറഞ്ഞുകാണുന്നതു യാതൊരു രേഖയേയും അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി അല്ലെന്ന് ശപഥം ചെയ്യുന്നുണ്ടെങ്കിലും അദ്ദേഹം ഹാജരാക്കിയ രേഖകൾക്കു പണ്ഡിതസമ്മതി ലഭിച്ചിട്ടില്ലെന്നുള്ളതിന് പ്രസിദ്ധനിരൂപകനായിരുന്ന പി. കെ. നാരായണപിള്ള അവർകൾ അവയെ ഖണ്ഡിക്കാൻ ഒരുമ്പെട്ടതുതന്നെ തെളിവാണ്. ആ തെളിവുകളെ നമുക്ക് ഓരോന്നായി പരിശോധിച്ചു നോക്കാം. (൧) പണ്ഡിതപക്ഷപാതിയായ കാർത്തികതിരുനാൾ മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഇരിങ്ങാലക്കുടക്ഷേത്രത്തിലെ കഴകവൃത്തിക്കാരനായ ഒരു മഹാകവി തന്നെ സന്ദർശിച്ചിരുന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിനു വല്ല പ്രത്യേകാനുഭാവങ്ങളും ആ ക്ഷേത്രത്തിൽതന്നെ പതിച്ചു കൊടുത്തിരിപ്പാൻ ഇടയുണ്ട്.

ഇരിങ്ങാലക്കുടക്ഷേത്രത്തിൽ തന്നെ വേണമെന്ന് നിർബന്ധം എന്തു്? അദ്ദേഹം വളരെക്കാലം തിരുവനന്തപുരത്തു് താമസിച്ചുവെന്നാണല്ലോ ഐതിഹ്യം. ഈ വാദത്തിന് മി: പി. കെ. നൽകുന്ന സമാധാനം യുക്തിയുക്തമായിരിക്കുന്നു:—

"പാരിതോഷികമായി തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാക്കന്മാരാൽ ദത്തമായ അനുഭവങ്ങൾ ഒന്നും ഉണ്ണായിവാര്യർക്കുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നു ഖണ്ഡിച്ചു പറവാൻ തക്ക തെളിവുകൾ ഉണ്ടെന്നും ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർക്കു പോലും കല്പിച്ചനുവദിച്ചിരുന്ന അനുഭവങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലശേഷം വിച്ഛിന്നമായിപ്പോയി. പിന്നീടു കുറേനാൾ കഴിഞ്ഞു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വംശ്യജരുടെ സങ്കടത്തിൻപേരിൽ അനുഭവങ്ങൾ പുനർജ്ജീവിതങ്ങളാവുകയാണു ചെയ്തതു്."

(൨.) "നളചരിതം കഥകളി തിരുവനന്തപുരത്തു വച്ചു് നിർമ്മിച്ചു" എന്നുള്ളതിനു് യാതൊരു തെളിവുമില്ല; ശരി. അവിടെവച്ചു് നിർമ്മിച്ചിട്ടില്ലെന്നുള്ളതിനും തെളിവുകൾ ഇല്ല. അദ്ദേഹം പിന്നെയും പറയുന്നു:—"നേരെമറിച്ചു് ൯൭൦-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു് വാരിയർ ഇവിടെ വരികയും കുറേക്കാലം താമസിക്കയും ചെയ്തിരുന്നെങ്കിൽ വലിയ ഒരു സംസ്കൃതപണ്ഡിതനായ അദ്ദേഹം മഹാകവി അശ്വതിതിരുനാൾ തിരുമേനിയെ അനുകരിച്ചു് സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങൾകൊണ്ടുതന്നെ തന്റെ കഥകളി പൂരിപ്പിച്ചിരുന്നിരിക്കുവാനാണു് എളുപ്പമുള്ളതു്."

മഹാകവികൾ ആരെയും അനുകരിക്കാറില്ല. വിശേഷിച്ചും നിരങ്കുശനായ ഉണ്ണായിവാരിയർ തീർച്ചയായും അങ്ങനെ ചെയ്യുമായിരുന്നില്ല. രാമപാണിപാദനും സംസ്കൃതപണ്ഡിതനായിരുന്നില്ലേ? അദ്ദേഹം എന്തുകൊണ്ടു് അങ്ങനെ അനുകരിച്ചില്ല. രാമപാണിപാദന്റെ അപ്രകാശിതമായ ഒരു കഥകളി എന്റെ കൈവശം വന്നുചേർന്നിട്ടുണ്ടു്. അതിലും മലയാളശ്ലോകങ്ങൾ കാണുന്നു. അതും പോകട്ടെ. അശ്വതിതിരുനാൾ കഥകളി രചിക്കുന്നതിനു മുമ്പു നളചരിതം എഴുതിക്കഴിഞ്ഞു എന്നും വരരുതോ? അശ്വതിതിരുനാൾ തമ്പുരാൻ ൯൬൪-വരെ ജീവിച്ചിരുന്നല്ലോ. അതൊക്കെപ്പോകട്ടെ. അദ്ദേഹം തന്നെയും സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങൾകൊണ്ടുതന്നെയല്ലല്ലോ തന്റെ കഥകൾ പൂരിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതു്. പൂതനാമോക്ഷത്തിലെ ഒരു മലയാളശ്ലോകം ഉദ്ധരിച്ചുകൊള്ളട്ടെ.

കുന്നൽക്കണ്ണികൾമൌലിരത്നകലികാരൂപം ധരിച്ചാദരാൽ
പൊന്നിൻമാലയണിഞ്ഞു പൂതന തദാ മന്ദം നടന്നീടിനാൾ

പിന്നെച്ചെന്നവർ ഗോകുലേ കുളുർമുലക്കുന്നിന്നു മീതേ ചിരം
മിന്നും ചന്ദ്രികപോലെ മന്ദഹസിതം തൂകിപ്പറഞ്ഞീടിനാർ.

ഒരു സംസ്കൃതപ്രയോഗവും കൂടാതെയുള്ള എത്ര ലളിതമായ ഭാഷാശ്ലോകം!

വാരിയർ ൭൫-ാമത്തെ വയസ്സിൽ ഇരിങ്ങാലക്കുട വാരിയത്തു വെച്ചു മരണം പ്രാപിച്ചുവെന്ന് ഭാഷാചരിത്രകാരൻ പറയുന്നു. അപ്പോൾ ആ സംഭവം നടന്നത് ൯൩൦-ാമാണ്ടിടയ്ക്കായിരിക്കണമെന്നു വരുന്നു. മിസ്റ്റർ പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ളയും, മഹാകവി പരമേശ്വരയ്യർ മുതലായവരും ശേഖരിച്ചിട്ടുള്ള രേഖകളെ തട്ടിനോക്കുമ്പോൾ നമുക്ക് വാരിയരുടെ ജീവിതകാലം ഏറെക്കുറെ ശരിയായി നിർണ്ണയിക്കാം.

അറംകൊണ്ടായാലും അല്ലെങ്കിലും വാരിയർ സന്തതിയില്ലാതെ മരിച്ചു എന്നുള്ളതു വാസ്തവമാണ്. കോട്ടയംരാജവംശം ഇംഗ്ലീഷുകാരുമായുള്ള ശണ്ഠയിൽ കാട്ടു കേറി; അതു് 'കാടേ നമുക്കു ഗതി' എന്നിങ്ങനെ അറംവന്നപോയതുകൊണ്ടാണെന്ന് പിന്നീടുള്ളവർ പറഞ്ഞുണ്ടാക്കി. അതുപോലെ ഉണ്ണായിവാരിയർക്ക് സന്തതിക്ഷയം വന്നപ്പോൾ 'എന്നാൽ കുലമിതു ചിലവുമറുതിവന്നിതു' എന്ന ഹംസവാക്യം അറമായിത്തീർന്നു എന്നു ആളുകൾ പറവാൻ ഇടയായി. അറക്കഥയ്ക്കു ഇത്രയേ അർത്ഥമുള്ളു.

"ഉണ്ണായിവാരിയരുടെ കാലം കഴിഞ്ഞു് ഒരു തലമുറയ്ക്കു ശേഷം കുലത്തിൽ സന്തതിയില്ലാതെ വരികയാൽ അന്നമനട വാരിയത്തിൽനിന്നും ദത്തെടുത്തു. ഇപ്പോൾ ഇരിങ്ങാലക്കുട തെക്കേടത്തു വാര്യത്തുള്ളവർ ഉണ്ണായിവാരരുടെ മരുമക്കളുടെ മരുമക്കളാകുന്നു. ഇപ്പോഴത്തെ കാരണവൻ ശങ്കുവാരരും അനന്തരവൻ കുട്ടൻവാരരും ജ്യോതിഷശാസ്ത്രത്തിൽ സമർത്ഥന്മാരാണ്. അവർക്ക് എഴുതിഅയച്ചിരുന്നതിന്റെ ശേഷവും വാരരെ സംബന്ധിച്ച് കൂടുതലായി ഒരു വിവരവും കിട്ടാത്തതിനാൽ വ്യസനിക്കുന്നു" ഇങ്ങനെയാണ് മിസ്റ്റർ ഗോവിന്ദപ്പിള്ള പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളത്. അദ്ദേഹം വേണ്ട അന്വേഷണങ്ങൾ നടത്താതിരുന്നില്ല എന്ന് ഈ വാക്കുകളിൽനിന്നു തെളിയു

ന്നുണ്ടു്. മഹാകവി പരമേശ്വരയ്യരവർകൾ പറയുന്നതു് ഇങ്ങനെയാണു്.

“വാരിയരുടെ മരണശേഷം അകന്ന ഒരു ശാഖയിൽ ഒററയായി ശേഷിച്ച ഒരനന്തരവൻ തൃശ്ശൂരിനടുത്തു് കുട്ടനല്ലൂർവാരിയത്തുനിന്നു് അകത്തൂട്ടുവാരിയത്തേക്കു ദത്തു വന്നു. അതിനും രണ്ടു തലമുറയ്ക്കു മേലാണു് ഒരു പ്രസിദ്ധ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രജ്ഞനായ ഇട്ടുണ്ണിക്കണ്ടവാരിയർ ൯൮൨-ൽ കുടുംബത്തിൽ മൂപ്പനായതെന്നത്രേ ഐതിഹ്യം. ഇട്ടുണ്ണിക്കണ്ടവാരിയർ ൯൮൨-ൽ തന്റെ മകൻ ഇപ്പോൾകുടത്തു് ശങ്കരവാരിയരെ അമ്മയോടുകൂടി ദത്തെടുത്തു് കുടുംബത്തേക്കു് അവകാശിയാക്കിത്തീർത്തു. ആ ദത്തുപത്രം ഇപ്പോഴും ഉണ്ടു്. അദ്ദേഹം ൭൦-ൽ ചില്വാനം വയസ്സു് ജീവിച്ചിരുന്നതിനു ശേഷം കൊല്ലം ൧൦൨൦-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു് കാലധർമ്മം പ്രാപിച്ചു. പിന്നീടു് രാമൻ നമ്പിടിയെക്കൊണ്ടു് രാമപഞ്ചശതീസ്തോത്രം വ്യാഖ്യാനിപ്പിച്ച ശങ്കുവാരിയർ മൂപ്പനായി. അദ്ദേഹം എഴുപത്തിനാലു വയസ്സോളം ജീവിച്ചിരുന്നു് ൧൦൬൪-ൽ അന്തരിച്ചു...............

....

ശങ്കുവാരിയരുടെ കാലത്തിനിപ്പുറം കുറെക്കൊല്ലം ജ്യോതിഷവിദ്വാൻ കുട്ടൻവാരിയർ കുലമഹിമയെ പരിപാലിച്ചുപോന്നിരുന്നു. ഇപ്പോഴത്തെ കാരണവർ ഈശ്വരവാരിയരാണു്.”

ഇനി ഊണും ഉറക്കവും ഉപേക്ഷിച്ചു് ‘ഉണ്ണായിവാരിയരുടെ ജീവചരിത്ര’കാരന്റെ വിഷമപ്രശ്നങ്ങൾക്കു സമുചിതമായ നിർദ്ദേശങ്ങൾ കൊടുത്ത ശ്രീമാൻ ഈശ്വരവാരിയരിൽ നിന്നും ലഭിച്ചിട്ടുള്ള അറിവുകളെന്തെന്നു നോക്കാം.

“ഉണ്ണായിവാരിയർ മരിക്കുമ്പോൾ തെക്കേവാരിയം അസ്തംഗമായ്ത്തീർന്നു. അതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണത്തിനു ശേഷം കുട്ടനല്ലൂർവാരിയത്തുനിന്നു് അവിടെ ഏകനായി ശേഷിച്ച ഒരു ചാർച്ചക്കാരൻ അകത്തൂട്ടുവാരിയത്തെ അധീനപ്പെടുത്തുകയും അധികാരാവകാശങ്ങളിൽ കൈകടത്തുകയും ചെയ്തു. അന്നത്തെ ഭരണകോയ്മ ഈ ചാർച്ചയ്ക്കെതിരായി നടപടികൾ നടത്താൻ ഒരുങ്ങുകയുമുണ്ടായില്ല.

പിന്നെയും ഒന്നു രണ്ടു തലമുറ കഴിഞ്ഞു. അകത്തൂട്ടുവാരിയത്തിന്റെ പ്രഖ്യാതിയെ പുനരുജ്ജീവിപ്പിക്കാൻ ആ കുടുംബത്തിൽ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രവിശാരദനായ ഇട്ടിണിക്കണ്ണവാരിയർ സമുദയംചെയ്തു. ആ മഹാശയൻ പിൻഗാമികളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഉണ്ണായിവാരിയരെപ്പോലെ തന്നെ ആയിരുന്നു. കുടുംബം അന്യംനിന്നുപോകാതിരിപ്പാൻ ൯൯൪-ാമാണ്ടു് ഇരുപ്പക്കുളത്തു് ശങ്കരവാരിയരെ അമ്മയോടുകൂടി ദത്തെടുത്തു. പ്രസ്തുത വാരിയം കൊച്ചീസംസ്ഥാനത്താൽ ചുററപ്പെട്ട പുത്തൻചിറപ്രദേശത്താണു്. ദത്തു കഴിഞ്ഞു് ഇരുപത്തിരണ്ടു കൊല്ലം തികയുന്ന കാലത്തു് ഇട്ടിണിക്കണ്ണവാരിയർ കാലഗതി അടഞ്ഞു. ൧൦൨൨-ൽ ശങ്കരവാരിയർ ഇപ്പോഴും കാണുന്ന അകത്തൂട്ടുവാരിയത്തേക്കു് കുടുംബസഹിതം പാർപ്പു മാററി. ഇദ്ദേഹം മരിച്ചതു് ൧൦൬൪-ാമാണ്ടിലായിരുന്നു." ഇവയിൽ ഒടുവിൽ കൊടുത്തിട്ടുള്ള രണ്ടഭിപ്രായങ്ങളുടേയും ഉല്പത്തിസ്ഥാനങ്ങൾ ഒന്നാണെന്നു പ്രത്യക്ഷമാണല്ലോ. ഉണ്ണായിവാരിയരുടെ ജീവിതകാലത്തോടു കുറേക്കൂടി അടുത്തു ജീവിച്ചിരുന്ന ശങ്കരവാരിയരും കുട്ടൻവാരിയരും നൽകീട്ടുള്ള വിവരങ്ങളിൽനിന്നു് ഭാഷാചരിത്രകാരൻ സമ്പാദിച്ച അറിവുകൾക്കും മററു രണ്ടുപേർക്കും ഇന്നത്തെ കാരണവരിൽനിന്നു ലഭിച്ചിട്ടുള്ള അറിവുകൾക്കും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം എന്തെന്നാണു് ആദ്യമായി പരിശോധിക്കേണ്ടതു്. ശങ്കരവാരിയർ ഉണ്ണായിവാരരുടെ മരുമക്കളുടെ മരുമക്കളാണെന്നാണല്ലോ ഗോവിന്ദപ്പിള്ള അവർകൾ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതു്. അതായതു് ഉണ്ണായിവാരിയരുടേയും ശങ്കരവാരിയരുടേയും ഇടയ്ക്കു് രണ്ടു തലമുറക്കാരെ കാണണമെന്നു വരുന്നു. അവരെ പുതിയ രേഖകളിൽ കാണുന്നുമുണ്ടു്. എന്നാൽ കുട്ടനല്ലൂർവാരിയത്തുനിന്നു് അകത്തൂട്ടുവാരിയത്തേക്കു വച്ച ദത്തിനും ഇട്ടുണ്ണിക്കണ്ണവാരിയർക്കും ഇടയിൽ കഴിഞ്ഞുപോയതായി പറയുന്ന 'രണ്ടു തലമുറകളെ'പ്പററി ഗോവിന്ദപ്പിള്ള പ്രസ്താവിച്ചിട്ടില്ല. ഈ വ്യത്യാസം വളരെ പ്രാധാന്യമുള്ളതുമാണു്. പക്ഷേ ഇങ്ങനെ രണ്ടു തലമുറകൾകൂടി കഴിഞ്ഞുപോയെന്നു് ഐതിഹ്യമേയുള്ളുവെന്നു് മഹാകവി സമ്മതിക്കുന്നുണ്ടു്. എന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ ശങ്കരവാരിയരിൽനിന്നു ഗോവിന്ദ

പ്പിള്ളയ്ക്കു ലഭിച്ച അറിവാണ് കൂടുതൽ വിശ്വാസാർഹം. പത്തമ്പതുകൊല്ലങ്ങൾകൂടി കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മഹാകവിയായ ഒരു രാമവാരിയരെ കണ്ടുകിട്ടുകയും ഉണ്ണായിവാരിയരും അക്കവിയും ഒന്നായിരിക്കണമെന്ന് ഒരു ഊഹം ജനിക്കയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്തെപ്പറ്റി രേഖയുള്ളതുകൊണ്ട് കാലഗണനം ശരിയാക്കുന്നതിന് ഒരു രണ്ടു തലമുറകൾ കൂട്ടുകയും ചെയ്തിരിക്കണം. അതുകൊണ്ട് രണ്ടഭിപ്രായങ്ങളും ഒരു വിധത്തിൽ ശരിയാണെന്നു വരുന്നു. രാമവാരിയരുടേയും ഉണ്ണായിവാരിയരുടേയും കാലങ്ങൾക്കുള്ളിൽ കഴിഞ്ഞുപോയ രണ്ടു തലമുറകളെ കൂട്ടിയാൽ ഈച്ചരവാരിയരവർകളിൽ നിന്നു ലഭിച്ചിട്ടുള്ള അറിവു ശരി; അല്ലെങ്കിൽ ശങ്കുവാരിയരിൽനിന്നും കുട്ടൻവാരിയരിൽനിന്നും മിസ്റ്റർ പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ളയ്ക്കു ലഭിച്ചിട്ടുള്ള അറിവാണ് ശരി.

ഇങ്ങനെ നോക്കിയാൽ ഉണ്ണായിവാരിയരുടെ ജീവിതം കൊല്ലവർഷം പത്താംശതകത്തിലായിരുന്നുവെന്നും, ഗോവിന്ദപ്പിള്ളയുടെ അഭിപ്രായത്തെ ഖണ്ഡിക്കത്തക്ക തെളിവുകൾ നമുക്ക് ഇതേവരെ ലഭിച്ചിട്ടില്ലെന്നും പറയാതെ തരമില്ല.

ഇനി വാരിയർ തിരുവനന്തപുരത്തു വന്ന് വഞ്ചിരാജാവിന്റെ ആശ്രിതനായി താമസിക്കുന്നതിനുള്ള കാരണങ്ങളെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കാം. കൂടൽമാണിക്യംക്ഷേത്രത്തിലെ മാലാകാരവൃത്തി വാരിയരുടെ കുടുംബത്തിലേക്കാണല്ലോ ഉണ്ടായിരുന്നതു്. ആ ക്ഷേത്രം ഉൾപ്പെട്ട ദേശം പെരുമ്പടപ്പുസ്വരൂപം വകയായിരുന്നെങ്കിലും ക്ഷേത്രത്തിന്മേലുള്ള ഭരണാധികാരം കായംകുളത്തു രാജാവിനായിരുന്നു. ൯൧൦-ൽ ഇരിങ്ങാലക്കുട വെച്ചു് തീപ്പെട്ട കൊച്ചീത്തമ്പുരാനും കായംകുളംരാജാവും മിത്രഭാവത്തിലാണു വർത്തിച്ചിരുന്നതു്. ഡച്ചുകാരും ആ രാജാക്കന്മാരോടു സ്നേഹപൂർവം പെരുമാറുകയും വേണാട്ടുമായി പടവെട്ടി തോൽക്കുകയും ചെയ്തു. ൯൧൦-ൽ രാമവർമ്മരാജാവു് കൊച്ചിയിൽ മൂപ്പേററ അക്കൊല്ലംതന്നെയാണ് ഡച്ചുകാർ കൊളച്ചൽകോട്ട തിരുവിതാംകോട്ടേയ്ക്കു വിട്ടുകൊടുക്കേണ്ടതായി വന്നതു്. പുതിയ കൊച്ചീരാജാവും, തെക്കുംകൂർ, വടക്കുംകൂർ രാജാക്കന്മാരും വേണാട്ടുമായുള്ള ഡച്ചുകാരുടെ വഴക്ക ശമി

പ്പിക്കാതിരിക്കാൻ വേണ്ടി ഓരോന്നു ചെയ്തുകൊണ്ടും ഇരുന്നു. ഒടുവിൽ ൧൭൪൨ ഡിസംബർമാസത്തിൽ ഡച്ചുകാർ തിരുവിതാംകൂറുമായി സമാധാനസന്ധി ചെയ്യാൻ നിർബന്ധിതരായി. പക്ഷേ സമാധാനാലോചന ദീർഘിച്ച് ദീർഘിച്ച് കാലം കുറെ ചെന്നു. ഒടുവിൽ ഉടമ്പടി നടന്നത് ൯൨൯-ൽ ആയിരുന്നു. അങ്ങനെ ലന്തക്കാരും വേണാടും തമ്മിൽ സഖ്യം സ്ഥാപിതമായി. പക്ഷേ അതിനോടുകൂടി ലന്തക്കാരുടെ മലയാളക്കരയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന മേൽക്കോയ്മയ്ക്ക് ഉടവു തട്ടിയെന്നും പറയാം.

ഡച്ചുകാരും തിരുവിതാംകൂറും തമ്മിൽ യുദ്ധം നടന്നുകൊണ്ടിരുന്ന കാലത്തുതന്നെ, ൯൨൨ ധനു ൨൫-ാം തീയതി കൊച്ചീ വലിയതമ്പുരാൻ തീപ്പെടുകയും വീരകേരളവമ്മത്തമ്പുരാൻ രാജ്യഭാരമേല്ക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതു കൊച്ചിയെ സംബന്ധിച്ച് ഒരു വലിയ ദൗർഭാഗ്യമായിരുന്നു എന്നു പറയാം. നാട്ടിനുള്ളിൽ ആഭ്യന്തരകലഹമുണ്ടായിരുന്നതിനു പുറമേ, തെക്കുനിന്ന് തിരുവിതാംകൂറിന്റേയും വടക്കുനിന്ന് കോഴിക്കോട്ടിന്റേയും ആക്രമണഭീതിയും ഉണ്ടായിരുന്നു. മങ്ങാട്ടും പറവൂരും തമ്മിൽ ശണ്ഠ; പറവൂരും ഡച്ചുകാരും തമ്മിൽ കലഹം; ഡച്ചുകാരും ചെമ്പകശ്ശേരിയുമായി വലിയ പരീക്ഷ—ഇതെല്ലാം കൊച്ചിയിൽ വലിയ കലക്കത്തിന് ഇടയാക്കി. അതിനും പുറമേ ഇളയതമ്പുരാൻ വലിയതമ്പുരാനോടും മത്സരിച്ചു നിന്നു. ഇതിനോടുകൂടി സാമൂതിരി പെരുമ്പടപ്പുസ്വരൂപത്തിന്റെ വകയായ തൃപ്പറയാറുക്ഷേത്രത്തിൽ കൈയേറ്റം നടത്തുകയും മണപ്പുറം കൈവശപ്പെടുത്താൻ നോക്കുകയും ചെയ്തു. തിരുവിതാംകൂറാകട്ടെ, മുന്നോട്ടു കടന്നുകൊണ്ടും ഇരുന്നു. ൯൨൫-ൽ വീരകേരളവമ്മ തീപ്പെടുകയും രാമവമ്മ തമ്പുരാനു മൂപ്പു സിദ്ധിക്കയും ചെയ്തു. ഗൃഹഛിദ്രവും വർദ്ധിച്ചു. ഈ ഛിദ്രം തിരുവിതാംകൂറിനു വളരെ സൌകൎയ്യപ്രദമായിരുന്നു എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. കൊച്ചീരാജാവിന്റെ എതിരാളികളായി നിന്ന തമ്പുരാക്കന്മാർ തിരുവിതാംകൂറിൽ വന്ന് മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ സഹായം അപേക്ഷിച്ചു. അവിടുന്ന് തന്റെ ഉദ്ദേശസിദ്ധിക്കു വേണ്ടി ആ അപേക്ഷയെ

കൈക്കൊള്ളുകയും ചെയ്തു. വടക്കുംകൂറും തമ്പാക്കന്മാരുടെ വശം ചേൎന്നു. മാൎത്താണ്ഡവൎമ്മമഹാരാജാവു്, ഇതിനിടയ്ക്കു് കൊട്ടാരക്കര ഇളയിടത്തു സ്വരൂപം, കായംകുളം, ദേശിങ്ങനാട്ട്, തെക്കുംകൂർ മുതലായ ദേശങ്ങളെ എല്ലാം കീഴടക്കിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. കായംകുളം വേണാട്ടിൽ ഒതുങ്ങിയതിനോടുകൂടി കൂടൽമാണിക്യംക്ഷേത്രത്തിലെ ഭരണാധികാരവും തിരുവിതാംകോട്ടേയ്ക്കു സിദ്ധിച്ചു. ൯൨൦-ൽ വേണാട്ടുപട തമ്പാക്കന്മാരെ സഹായിക്കുന്നതിനെന്ന ഭാവത്തിൽ ആലപ്പുഴെ വാടയ്ക്കൽ പാളയം അടിച്ചു. കൊച്ചീ വലിയതമ്പുരാൻ ചേൎത്തലക്കോവിലകത്തു് താമസമുറപ്പിച്ചുകൊണ്ടു് ഒരു സൈന്യത്തെ വാടയ്ക്കലേയ്ക്കു് അയച്ചു. ആ യുദ്ധത്തിൽ വേണാട്ടുപട ജയിച്ചു. കൊച്ചീരാജാവു് ചേൎത്തലനിന്നും പിൻവാങ്ങി. ൯൨൧-ൽ മാൎത്താണ്ഡവൎമ്മമഹാരാജാവു് കരപ്പുറം കൈവശപ്പെടുത്തീട്ട് പെരുമ്പടപ്പുമൂപ്പിൽസ്ഥാനത്തേയ്ക്കു് തമ്പാക്കന്മാരിൽ മൂത്ത ആളെ നിശ്ചയിക്കയും തിരുവിതാംകൂർരാജാവിന്റെ കീഴിൽ ഒരു സ്വരൂപിയായി കരപ്പുറം വാണുകൊള്ളുവാൻ കല്പിക്കയും ചെയ്തു. എന്നാൽ ൯൨൯-ൽ കൊച്ചീവലിയതമ്പുരാനും മാൎത്താണ്ഡവൎമ്മമഹാരാജാവും തമ്മിൽ ഒരു സന്ധിയുണ്ടായി. ആ സന്ധി ചിരകാലം നിന്നില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ വേണാട്ട് ചെമ്പകശ്ശേരി ആക്രമിക്കയാൽ, കൊച്ചി വീണ്ടും പിണങ്ങേണ്ടതായി വന്നു. അമ്പലപ്പുഴ പിടിച്ചടുത്തശേഷം വേണാട്ട് മററു ദേശങ്ങളെ ഒതുക്കിത്തുടങ്ങി. ൯൩൦-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു് പറവൂരഴീക്കം കൈതപ്പുഴയ്ക്കും തെക്കുള്ള രാജ്യം മുഴുവനും കരുനാടും കന്നെത്തുനാടും വേണാട്ടിനു സ്വാധീനമായി. അക്കൊല്ലംതന്നെ നെടുവിരിപ്പിൽസ്വരൂപത്തിലെ പുറക്ഷാരം ആലങ്ങാട്ടും പറവൂരും കടന്നുവന്നു് ആലുവായിലും വരാപ്പുഴയും മാഞ്ഞൂമ്മലും കോനാട്ടും ചാത്തനാട്ടും കോട്ടകളിട്ട് രാജ്യം ഒതുക്കി. ഡച്ചുകാർ ഒരു സഹായവും കൊച്ചിക്കു ചെയ്തുമില്ല. തിരുവിതാംകൂർസൈന്യം പിന്നെയും മുന്നോട്ടു കടന്നു. രാമയ്യൻദളവായുടെ കീഴിൽ അതുക്കററിവഴിക്കു വടക്കോട്ടു നീങ്ങി. കാൎത്തികതിരുനാൾ ഇളയതമ്പുരാൻ മറ്റൊരു സൈന്യവുമായി കണ്ണനാട്ട് മുതലായ പ്രദേശങ്ങളെ പിടിച്ചടക്കിയിട്ട് ഇപ്പുണി

ത്തുരകോവിലകത്തിനു സമീപം മാമലപ്പാലത്തിങ്കലോളം എത്തുകയും ചെയ്തു. ഇത്രയും ആയപ്പോൾ സമാധാനത്തിനപേക്ഷിക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ലെന്നു വന്നു. ഇങ്ങനെ ആണ് ൯൩൨-ലെ മാവേലിക്കരഉടമ്പടി ഉണ്ടായതു്.

൯൩൫ കർക്കടകം ൨൨-ാംതീയതി കൊച്ചീ വലിയതമ്പുരാൻ തീപ്പെടുകയും വീരകേരളവർമ്മത്തമ്പുരാൻ സിംഹാസനസ്ഥനാവുകയും ചെയ്തതിനോടുകൂടിയാണ് കൊച്ചിയുടെ ഭാഗ്യമശ ആരംഭിച്ചതു്. നയജ്ഞനായ അവിടുന്ന് കാർത്തികതിരുനാൾ ധർമ്മരാജാവിൻെറ മൈത്രി സമ്പാദിച്ചിട്ട്, തിരുവിതാംകൂർസൈന്യത്തിൻെറ സഹായത്തോടുകൂടി സാമൂതിരിയെ തോല്പിച്ച് കൊച്ചീസംസ്ഥാനത്തിൻെറ വടക്കേ അതിർത്തിയിലാക്കി. കോഴിക്കോട്ടെ മൂന്നാംകൂറൻ സാമൂതിരിയുടെ നിര്യാണവും മൈസൂർ പടയിളക്കവും ചില അന്തഃഛിദ്രങ്ങളും നിമിത്തം പുതിയ സാമൂതിരിക്ക് തിരുവിതാംകൂർപടയെ തടുത്തു നിറുത്താൻ കഴിവില്ലാതെ വന്നുകൂടി. ൯൩൯-ൽ അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം തൻെറ ഒരു പടത്തലവനായിരുന്ന ഗോപാലൻ തലച്ചെന്നവരെ പത്മനാഭപുരത്തേയ്ക്ക് അയച്ച് തിരുവിതാംകൂർരാജാവിനോട് സമാധാനത്തിനപേക്ഷിച്ചു. ഈ ഉടമ്പടിപ്രകാരം സാമൂതിരി യുദ്ധച്ചെലവിലേയ്ക്ക് ഒരു ലക്ഷം രൂപാ തിരുവിതാംകൂറിനു കൊടുത്തതിനു പുറമെ മേലാൽ കൊച്ചീരാജ്യത്തെ ഉപദ്രവിക്കയില്ലെന്നു വാഗ്ദാനവും ചെയ്തു. കൊച്ചിയും, ആലങ്ങാടും, പറവൂരും തിരുവിതാംകൂറിലേയ്ക്കു വിട്ടുകൊടുത്തു. ഇതിനു ശേഷമാണ് കൊച്ചി തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യരക്ഷയെ ഉദ്ദേശിച്ച് നെടുങ്കോട്ട പണിയിച്ചതു്.

ഇങ്ങനെ മലയാളക്കരയിൽ സമാധാനം സ്ഥാപിതമായെങ്കിലും താമസിയാതെ ഹൈദരാലിഖാൻെറ പടയിളക്കം തുടങ്ങി. അതുനിമിത്തം വീണ്ടും കൊച്ചിക്ക് അസ്വാസ്ഥ്യത നേരിട്ടു. ഈ അസ്വാസ്ഥ്യത കുറേ അധികം കാലം നിലനില്ക്കുകയും ചെയ്തു. അക്കാലങ്ങളിൽ ശ്രിതജനകല്പതരുവായിരുന്ന ധർമ്മരാജാവിനെ വടക്കൻനാട്ടിലെ പല രാജാക്കന്മാരും പ്രഭുക്കന്മാരും ആശ്രയിച്ചു എന്നതു് ചരിത്രപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ.

ഈ പടയിളക്കവും തന്നിമിത്തമുണ്ടായ അസ്വസ്ഥതയും ആയിരിക്കാം വാരിയർ നാടുവിട്ടുപോകുന്നതിനുള്ള ഒരു ഹേതു. കൂടൽമാണിക്യക്ഷേത്രത്തിലെ മാലാകാരനായിരുന്ന അദ്ദേഹം തൽക്ഷേത്രത്തിന്റെ ശരണഗോപ്താവായിരുന്ന വഞ്ചിരാജാവിന്റെ അടുക്കലല്ലാതെ മറെറവിടെ അഭയം പ്രാപിക്കും?

അദ്ദേഹം തിരുവനന്തപുരത്തു് വന്നുചേൎന്ന അവസരത്തിൽ കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരും അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവർ തമ്മിൽ പരിചയം ആയതെങ്ങനെ എന്നുള്ളതിനെപ്പററി ഒരു ഐതിഹ്യമുണ്ടു്. വടക്കുനിന്നു് വിദ്വാനും കവിയുമായ ഉണ്ണായിവാരിയരെന്നൊരാൾ വന്നിട്ടുണ്ടെന്നു നമ്പ്യാരും, കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരെന്നൊരു പ്രസിദ്ധ കവി അവിടെ താമസമുണ്ടെന്നു വാരിയരും കേട്ടിരുന്നതല്ലാതെ പരസ്പരം കാണുകയുണ്ടായിട്ടില്ല. അങ്ങനെ ഇരിക്കെ ഒരു ദിവസം നമ്പ്യാർ പത്മതീൎത്ഥത്തിൽ കുളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കവേ വാരിയരും യദൃച്ഛയാ ആ കടവിൽത്തന്നെ ചെന്നിറങ്ങി. തത്സമയം മാന്യയായ ഒരു നായർസ്ത്രീ സഖിയോടുകൂടി കരയിൽക്കൂടി കടന്നുപോകുന്നതു കണ്ടിട്ടു് വാരിയർ കാതിലോലാ എന്നു സ്വാഗതം എന്നപോലെ പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു് നല്ല താളി എന്നു നമ്പ്യാർ മറുപടി പറഞ്ഞപ്പോൾ നിങ്ങളാണോ കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ എന്നു വാരിയരും, നിങ്ങൾ തന്നെയോ ഉണ്ണായിവാരിയർ എന്നു് നമ്പ്യാരും ചോദിച്ചു. ഇപ്രകാരം അവർ പരസ്പരം അറികയും സ്നേഹമാവുകയും ചെയ്തുവത്രെ.

മറെറാരു ദിവസം വാരിയരും നമ്പ്യാരും കൂടി ശ്രീവരാഹത്തുകുളത്തിൽ കുളിക്കാൻ പോയിരുന്നത്രെ. അപ്പോൾ ആ കുളത്തിലെ വെള്ളം ആനയിറങ്ങി കലങ്ങിയിരുന്നുവെങ്കിലും, വേറൊരിടത്തു പോകാൻ കഴികയില്ലെന്നുവെച്ചു് അവർ അതിൽത്തന്നെ കുളിച്ചു. തിരിച്ചുചെന്നപ്പോൾ 'നിങ്ങൾ എവിടെയാണു കുളിച്ചതു്?' എന്നു് മഹാരാജാവു കല്പിച്ചു ചോദിച്ചതിനു് 'ശ്രീവരാഹത്തു് കരികലക്കിയ കുളത്തിൽ' എന്നു് വാരിയരും, 'കളഭം കലക്കിയ കുളത്തിൽ' എന്നു നമ്പ്യാരും മറുപടി പറഞ്ഞുവെന്നു് മറെറാരു ഐതിഹ്യവുമുണ്ടു്.

ഈ ഐതിഹ്യങ്ങൾ അവരുടെ മനോധർമ്മഫലങ്ങളായിരുന്നാലും തൽകർത്താക്കൾ ആ രണ്ടു കവികളുടെയും കവിതാരീതിയേയും സ്വഭാവവ്യത്യാസത്തേയും നല്ലപോലെ ഗ്രഹിച്ചിരുന്ന രസികന്മാരായിരുന്നു എന്നു നിസ്സംശയം പറയാം.

വാരിയർ വാർദ്ധക്യദശയിൽ തിരുവനന്തപുരം വിട്ട് സ്വദേശം പ്രാപിച്ചുവെന്നും, കാർത്തികതിരുനാൾ തമ്പുരാൻ വാരിയർക്ക് കൂടൽമാണിക്യംക്ഷേത്രത്തിൽ നിന്നും കഴകവിരുത്തിയായും മറ്റും ഒട്ടു വളരെ അനുഭവങ്ങൾ അനുവദിച്ചിരുന്നുവെന്നും, ൯൭൭-ാമാണ്ടിടയ്ക്ക് ൮൦-ാമത്തെ വയസ്സിൽ മരണം പ്രാപിച്ചുവെന്നും ഉണ്ണായിയുടെ ചരിത്രകാരൻ പറയുന്നു. ശ്രീമാൻ ഈച്ചരവാരിയരവർകളിൽനിന്നുള്ള അറിവാണെന്നുകൂടി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. ഇവിടെ ഒരു വലിയ പടലപ്പിണക്കം സംഭവിച്ചുപോയിട്ടുള്ളതിനെ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കാതിരിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല. നോക്കുക: "കേരളഭാഷാസാഹിത്യചരിത്രകർത്താവായ ശ്രീമാൻ ആർ. നാരായണപ്പണിക്കരവർകൾ അഭിപ്രായപ്പെടുകയാണ്:—

"ഈ വിശിഷ്ടകൃതി* കേരളഭാഷാകന്യകയുടെ കല്യാണമഹോത്സവം എന്നപോലെ വിളങ്ങുന്നു. എഴുത്തച്ഛനു മുമ്പുണ്ടായിട്ടുള്ള കാവ്യങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ കൃഷ്ണഗാഥ കഴിച്ചാൽ ഇതിനു പ്രഥമസ്ഥാനം നല്കേണ്ടതാണ്............"

ചുവട്ടിൽ * ചിഹ്നമിട്ട് ഗ്രന്ഥകാരൻ ഈ അഭിപ്രായത്തോട് യോജിക്കുന്നില്ലെന്നും പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഏതിനോടാണ് യോജിക്കാതിരിക്കുന്നത്? ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നത് 'ഗിരിജാകല്യാണം എഴുത്തച്ഛനു മുമ്പുണ്ടായിട്ടുള്ള കവിത' എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിനോട് ആയിരിക്കണമെന്നാണ്. ശരി, ഗ്രന്ഥകാരൻ പല സ്ഥലങ്ങളിൽ സ്വന്തം അഭിപ്രായത്തോടുതന്നെ യോജിക്കാതെ വന്നിട്ടുണ്ടല്ലോ. ൧൩൫-ാമത്തെ വശത്ത് പറയുന്നു. "അദ്ദേഹം കൊല്ലവർഷം ൯൩൮-ന മുമ്പും ൮൮൦-ന പിമ്പും ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നു തെളിയുന്നു........"ഇത്യാദി.

* ഗിരിജാകല്യാണം.

൧൧൨-ാമത്തെ വശത്ത് പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു നോക്കുക:— "സാഹിത്യരസികനായ ഉണ്ണായിവാരിയർ ൯൧൭-ാമാണ്ടോടുകൂടി ൨൦-ാമത്തെ വയസ്സിൽ...........കാലഗതി അടഞ്ഞതായിട്ടാണ് കേൾവി."

൯൧൭-ാമാണ്ട് ൯൨൭-ന മുമ്പോ പിമ്പോ? മുമ്പായിരിക്കാം.

നാലാംവശത്തു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു നോക്കുക:—"ഉണ്ണായിവാരിയർ മരിക്കുമ്പോൾ കുടുംബം അസ്വാംഗമായ്ത്തീൎന്നു. അതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണശേഷം കുട്ടനല്ലൂർവാരിയത്തുനിന്ന് അവിടെ ഏകനായി ശേഷിച്ച ഒരു ചാൎച്ചക്കാരൻ അകത്തൂട്ടുവാരിയത്തെ അധീനപ്പെടുത്തുകയും അധികാരാവകാശങ്ങളിൽ കൈകടത്തുകയും ചെയ്തു......... ....പിന്നെയും ഒന്നു രണ്ട് തലമുറ കഴിഞ്ഞു........ആ കുടുംബത്തിൽ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രവിശാരദനായ ഇട്ടുണ്ണിക്കണ്ണവാരിയർ സമുദയം ചെയ്തു. ആ മഹാശയൻ പിൻഗാമികളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഉണ്ണായിവാരിയരെപ്പോലെ ആയിരുന്നു. കുടുംബം അന്യംനിന്നുപോകാതിരിപ്പാൻ വേണ്ടി ൯൨൭-ാമാണ്ടിൽ............. ശങ്കവാരിയവരെ ദത്തെടുത്തു."

ഈ അഭിപ്രായപ്രകാരം ഉണ്ണായിവാരിയൎക്കു ശേഷം കുട്ടനല്ലൂർ വാരിയർ—പിന്നെ രണ്ടു തലമുറ ഇട്ടുണ്ണിക്കണ്ണവാരിയരുടെ കാലത്തിൽ കുറേഭാഗം—ഇത്രയും ആയപ്പോഴാണ് ൯൨൭-ാം വൎഷം ഉദയം ചെയ്തത്. എന്നാൽ ഉണ്ണായിവാരിയർ മരിച്ചത് ൯൧൭-ാമാണ്ടിടയ്ക്കുമാണത്രേ. ഇതെങ്ങനെ യോജിക്കും? യോജിക്കണമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ ഗിരിജാകല്യാണം നിൎമ്മിക്കപ്പെട്ടത് ആറു കൊല്ലങ്ങൾക്കു മുമ്പാണെന്നു വരണമെന്നു മാത്രമല്ല, ഉണ്ണായിവാരിയർ മരിക്കുമ്പോൾ എന്നതിനു പകരം ഗിരിജാകല്യാണകൎത്താവു മരിക്കുമ്പോൾ എന്നാക്കുകയും വേണം.

പ്രിയ സ്നേഹിത! ചരിത്രാന്വേഷണം വളരെ പ്രയാസമുള്ള ജോലിയാണ്. എന്തെങ്കിലും എഴുതിവിട്ടാൽ അതു ചരിത്രമാവുകയില്ല. കിട്ടുന്ന രേഖകളെ വച്ചുകൊണ്ട് ചില അനുമാനങ്ങൾ ചെയ്യാനേ ചരിത്രകാരനു സാധിക്കു. പുതിയ

രേഖകൾ കിട്ടുമ്പോൾ അഭിപ്രായങ്ങളിൽ ചിലതു് മാറേറണ്ട തായും വരും. സാഹിത്യചരിത്രത്തിൽ ഒന്നാംഭാഗത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള ചില സംഗതികൾ അനാസ്പദമാണെന്നു തെളിഞ്ഞപ്പോൾ അതു് രണ്ടാംഭാഗത്തിൽ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കയുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. അതുപോലെ മൂന്നാംഭാഗത്തിലും ചില പിഴകളിൽ പ്രത്യേകം എടുത്തു പറഞ്ഞുകാണും. സത്യാന്വേഷണമാണു് ചരിത്രകാരന്റെ ഉദ്ദേശമെങ്കിൽ, തെററു സമ്മതിക്കാനും അയാൾക്കു സന്നദ്ധതയുണ്ടായിരിക്കണം. ഗിരിജാകല്യാണം നളചരിതകർത്താവിന്റെ കൃതിയല്ലെന്നുതന്നെയാണു് അന്നും ഇന്നും എനിക്കുള്ള അഭിപ്രായം. അതു മാററത്തക്ക തെളിവുകൾ കൈവശം വന്നുചേരുന്ന നിമിഷത്തിൽ മാററുകയും ചെയ്യും. ഇത്രയും അച്ചടിച്ചുതീർന്നപ്പോൾ, ഉണ്ണായിവാരിയർ ൯൱൩-ൽ തിരുവനന്തപുരത്തു് ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനും അദ്ദേഹത്തിനു് മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് ഭൂദാനം ചെയ്തതിനും ഒരു ലക്ഷ്യം ലഭിച്ചുവെന്നുള്ള സന്തോഷവാർത്ത കൂടി ഇവിടെ രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളട്ടെ. അതിനോടുകൂടി മി: ഗോവിന്ദപ്പിള്ളയുടെ കാലഗണനം തെറ്റിപ്പോയിട്ടില്ലെന്നു തെളിയുകയും ചെയ്യുന്നു.

നളചരിതം ആട്ടക്കഥ.

മഹാഭാരതത്തിലെ ആരണ്യപർവം ൫൨-മുതൽ ൭൯-വരെ വരെയുള്ള അദ്ധ്യായങ്ങളാണു് നളോപാഖ്യാനം. കഥാഗതിയിൽ വാരിയർ ഭാരതത്തെ ആണു് അനുഗമിച്ചിരിക്കുന്നതു്. എന്നാൽ ദമയന്തിയുടെ സ്വയംവരത്തിനു് രാജാക്കന്മാരെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊടുക്കുന്നതിനായി സരസ്വതീദേവിയെ നിയോഗിച്ചതും, വിവാഹമണ്ഡപത്തിൽ ദേവോപദേവന്മാരെ നിരത്തിനിറുത്തിയതും നൈഷധമഹാകാവ്യത്തെ അനുസരിച്ചാണു്. ഒന്നാംദിവസത്തെ കഥയിൽ അസുരരാക്ഷസസംവാദം നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നതു് വേഷവൈവിധ്യത്തിനു വേണ്ടിയായിരിക്കാം. നാരദനെ കഥയുടെ ആരംഭത്തിലും അവസാനത്തിലും പ്രവേശിപ്പിച്ചുകാണുന്നതും കവിയുടെ മനോധർമ്മമാണു്.

ഒന്നാംദിവസത്തെ കഥ 'ശീതവംശജ്ജകരീര'നായ നളന്റെ പ്രവേശത്തോടുകൂടി ആരംഭിക്കുന്നു. 'അദ്ദേഹം പെരിയൊരു

ദോർബ്ബലപാവകദേവന്ന വിറകാക്കി വിമതൌഘം' ഭൂതലം കാത്തു വാഴവേ, നാരദമഹർഷി അവിടെ 'മിളിതരസം' എഴുന്നള്ളുന്നു. രാജാവു് അദ്ദേഹത്തിനെ യഥോചിതം അഭിവാദനം ചെയ്തിട്ടു് നാട്ടുവർത്തമാനങ്ങൾ ചോദിക്കുന്നു. നാരദനാണു്,

'കുണ്ഡിനപുരിയിലുണ്ടു സുന്ദരീ ദമയന്തീതി
കന്യകാരത്നമവളിൽ വൃന്ദാരകന്മാൎക്കും മോഹം.' എന്നു

പറഞ്ഞു് തദ്ഗതമായ പ്രേമം നളനിൽ അങ്കുരിപ്പിക്കുന്നതു്. അങ്ങനെ ഉണ്ടായ പ്രേമാങ്കുരം പാന്ഥലോകത്തിൽ നിന്നു ശ്രവിച്ച വർത്തമാനത്താൽ ക്രമേണ വികസിതാവസ്ഥയെ പ്രാപിക്കുന്നു. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ,

'വിധുമുഖിയുടെ രൂപമധുരത കേട്ടു മമ
വിധുരത വന്നു; കൃത്യചതുരത പോയീ
മുദിരതതികബരീപരിചയപദവിയോ?
വിജനേ വസതിയോ? മേ ഗതിയിനി രണ്ടിലൊന്നേ.

എന്ന നിലയിൽ അദ്ദേഹം എത്തുന്നു.

'പെണ്ണിനൊരാണിലൊരു പ്രേമതാമരയുണ്ടിന്നു
കന്ദർപ്പൻ വേണമല്ലോ കണ്ടം സമർപ്പിയിതും'

അതുകൊണ്ടു് അവർകൾ തന്നിൽ അനുരാഗം മുളപ്പിക്കുന്നതിനു് എന്തു മാർഗ്ഗം? എന്നിങ്ങനെ അദ്ദേഹം ആലോചനയിൽ മുഴുകുന്നു. ക്രമേണ മദനകദനാഗ്നിയിൽ എരിപൊരിക്കൊള്ളുന്നവനായി, രാജ്യഭാരത്തെ സചിവനിൽ വിനിയോഗിച്ചിട്ടു് ഉദ്യാനത്തിൽ ചെന്നു് ഇരുപ്പു തുടങ്ങുന്നു. അവിടെച്ചെല്ലുമ്പോഴോ?

'പടുതരമദനന്റെ പടവീടിതേ വാപീ
തടവിടപികളേതൽപടകുടികൾ;കുസുമ-
ഹേതിഭൃതിയും കുയിൽനാദസഞ്ചാരവും മാരുത-
യോധഭ്രമിയും വിരഹീതിസ്ഥലമേയിതു'

ഇങ്ങനെ ഒരു സ്വൈരവും ഉണ്ടാകാതെ വിഷമിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ സ്വർണ്ണവർണ്ണം തടവുന്ന ഒരു അരയന്നം അദ്ദേഹത്തിനു്

അക്ഷിലക്ഷീഭവിക്കുന്നു. ആ അരയന്നത്തിൽ കൌതുകം ജനിച്ചിട്ട് അദ്ദേഹം അതിനെ പിടിച്ചെടുക്കുന്നു. തത്സമയം ആ അരയന്നം,

'ചെറുതും പിഴചെയ്യാതൊരെന്നെ-
ക്കൊന്നാൽ ബഹുദുരിതമുണ്ടു തവ ഭൂപതേ!'
ഗന്ധി ശുചി ജനകം—എന്റെ
ചിറകു മണികനകം—ഇതുകൊ-
ണ്ടാക നീ ധനികൻ—അയ്യോ
ഉണ്ടാവുമനവധി ദോഷമായിത്തു'

എന്നു വിലപിച്ചതു കേട്ട്, രാജാവ്

'ഖഗവരഗുണനിധേ! ഖേദമരുതേ
പറന്നിഷ്ടമുള്ളാത്ത വഴി ഗമിക്ക നീ'

എന്നു പറഞ്ഞ് അവനെ സമാശ്വസിപ്പിക്കുന്നു.

ഇപ്രകാരം വിമുക്തനായ ഹംസം കൃതജ്ഞതയാൽ പ്രേരിതനായിട്ട് രാജസമീപം വിഗതഭയം ചെന്ന്,

'കാമിനിരൂപിണി ശീലവതീ മണി
ഹേമാമോദസമാ
ഭീമനരേന്ദ്രസുതാ ദമയന്തീ
നാമദമാനവമാ
സാമദധാമവധൂമദഭ്രമവി-
രാമദകോമളിമാ
ത്വാമനുരാഗിണിയാം; അതിനിക്ക ഭരം
അമരാധിപതിമപഹായ രാഗിണം'

എന്നു പ്രതിജ്ഞ ചെയ്തിട്ട് ഭീമനഗരിയിലേക്കു പോകുന്നു.

ശ്രുതനളഗുണയായ ദമയന്തി സഖിമാരാൽ അനുഗതയായി നളഗതമായ ചിത്തവൃത്തികളോടുകൂടി ഉദ്യാനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു രമിക്കവേ,

'ചലദളിഝങ്കാരം ചെവികളിലംഗാരം
കോകിലകൂജിതങ്ങളും കൊടിയ കർണ്ണശൂലങ്ങളും

കുസുമസൌരഭം നാസാകുഹരസരണിസൈരിഭം
അതിദുഃഖകാരണമിന്നാരാമസഞ്ചരണം'

എന്നു തോന്നുകയാൽ അവിടെ നിന്നു പോവാൻ ഭാവിക്കുന്നു. അപ്പോൾ,

'മിന്നൽക്കൊടിയിറങ്ങി മന്നിലേക്കു വരികയോ?
വിധുമണ്ഡലമിറങ്ങി ക്ഷിതിയിലേക്കു പോരികയോ?'

എന്നു തോന്നിക്കുമാറു് ഒരു അരയന്നം പറന്നുവരുന്നതു കണ്ടിട്ടു് അവനിൽ അവൾക്കു കൌതുകം ജനിക്കുന്നു.

വാരിയരുടെ ഹംസം അതിസരസനും പ്രത്യുൽപന്നമതിയുമാണു്. അവസരോചിതം പ്രവർത്തിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ അവനുള്ള വിരുതു് അന്യാദൃശമായിരിക്കുന്നു. നളൻ അവനെ പിടികൂടിയപ്പോൾ,

'ശിവ ശിവ എന്തു ചെയ്‌വൂ ഞാൻ—എന്നെ—
ച്ചതിച്ചുകൊല്ലുന്നിതു രാജേന്ദ്രൻ.
വിവശത നിരവലംബാ മമ കുടുംബിനി,
ജനകൻ മരിച്ചുപോയി;
തനയൻ ഞാനൊരുത്തനവൾക്കു്;
ജനനി തന്റെ ഗതിയിങ്ങനെ.
താപിച്ചു മമ ദയിതാ കളിയ-
ല്ലെന്നതിചിരപ്രസൂതാ—പ്രാണൻ
കളയുമതിവിധുരാ—എന്നാൽ
കലുഷിതമഖിലമുലകമിന്നിതു'

എന്നിങ്ങനെ ശിലയുമലിയുമാറു വിലപിച്ചു് കാര്യം നേടുന്നു. ദമയന്തിയുടെ അടുക്കൽച്ചെന്നിട്ടു്, അവളിൽ

'തൊട്ടേനേ ഞാൻ കൈകൾകൊണ്ടു്—തോഴിമാരേ!
കിട്ടുകിൽ നന്നായിരുന്നു കേളി ചെയ്‌വാൻ.
ധൃഷ്ടനല്ല സാധുവത്രേ ചാരുരൂപൻ; നിങ്ങൾ
ദൂരെനില്പിനെന്നരികിലാരും വേണ്ട'

എന്നിങ്ങനെ കൌതുകവും വിശ്വാസവും ഒരേ സമയത്തു് അങ്കുരിപ്പിച്ചും,

'ഇനിയൊരടി നടന്നാൽ കിട്ടുമേ കൈക്കലെന്നു്' പ്രതിപദം തോന്നിക്കുമാറു് മന്ദം മന്ദം നടന്നു് സൂത്രത്തിൽ അവളെ തോഴിമാരിൽനിന്നു് അകററിക്കൊണ്ടുപോയും, ഉടനു്,

'എങ്ങനെ പിടിക്കുന്നു നീ ഗഗനചാരിയാമെന്നെ?
യൌവനംവന്നിരിപ്പിട്ടും ചെറുതായില്ല ചെറുപ്പം'

എന്ന് സൌമ്യമായി അപഹസിച്ചും, എന്നാൽ അതുകൊണ്ട് അവർക്ക് ഉത്സാഹഭംഗം വരാതിരിപ്പാൻ വേണ്ടി,

'ബന്ധനം ചെയ്യേണ്ട നീ മാം ബന്ധുവല്ലോ തവ ഞാൻ.
സഖിമാരിലധികം വിശ്വസിച്ചീടെന്നെ'

എന്ന് അടുത്ത നിമിഷത്തിൽതന്നെ ഉദ്ബോധിപ്പിച്ചും അവളോടുള്ള സ്വൈരസംഭാഷണത്തിനുതകുന്ന ഒരു വിസ്രംഭം വന്നുചേരുന്നു.

അവളുടെ മനോഗതിയറിയാനാണ് അവൻെറ പിന്നത്തെ ശ്രമം.

'ജഗൽപതിയും രതിപതിയും
തവ കൊതിയുള്ളോരു പതി വരമേ'

എന്നു പറയുന്നതു് അവളുടെ ചിത്തം ഏതെങ്കിലും ഒരുവനിൽ പതിഞ്ഞുകഴിഞ്ഞുവോ എന്ന് അറിയുന്നതിനാണെന്നു തോന്നുന്നു. അടുത്ത ക്ഷണത്തിൽ,

'നളനഗരേ വാഴുന്നു ഞാൻ നളിനജന്മവചസാ
നളിനമിഴിമാരെല്ലാം നട പഠിപ്പാൻ
സലളിതം മൃദുലളിതം ഗുണമിളിതം—ഇതു കളിയല്ലേ'

എന്നിങ്ങനെ നളൻെറ പേരിനെ പ്രാസംഗികമായി അവതരിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതു് അവർക്കു നായകനെ സംബന്ധിച്ചുള്ള മനോഭാവത്തെ അറിവാനാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ആ ഉദ്ദേശം നല്ലപോലെ ഫലിക്കയും ചെയ്യുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ,

'നൈഷധപുരമോ തവ പരമപദം?
....
നളനൃപഗുണഗണമോതുകെടോ.
തവവാചികമഴൽമോചകം മമ
കർണ്ണമാരചയ പുണ്യലേശയുതം'

ഇത്യാദി വാക്കുകളിൽനിന്ന് ദമയന്തിയുടെ ചിത്തത്തെ 'പത്തിനഞ്ചും' അറിവാൻ അവനു കഴിയുന്നു. അതിൻെറ ശേഷമാണ് അവൻ,

'കാതരമിഴിമാർമൗലിമാലികേ ദമ-
സോദരി നിനക്കു ബാലികേ
ഏതൊരു പുരുഷങ്കളിൽ കൗതുകം? പാരി-
ലാദരണീയം തസ്യ ജാതകം.
ഏണമിഴി പറവാൻ മടിക്കരുതേ
നാണംകൊണ്ടിനിയേതും മറയ്ക്കരുതേ'

എന്നു തുറന്നു ചോദിക്കുന്നതു്. അവളും നളനിൽ അനുരാഗിണിയാണെന്നു ബോധം വന്ന മാത്രയിൽ, ആ സരസൻ, നായകന്റെ ചിത്രം ഉജ്ജ്വലവർണ്ണങ്ങളിൽ രചിച്ചുകാണിച്ചു് ആ പ്രേമത്തെ പതിന്മടങ്ങു വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. എന്നാൽ അതുകൊണ്ടു തൃപ്തിപ്പെടുന്നോ? ഇല്ല; അവൻ വീണ്ടും ചോദിക്കുന്നു:—

'ചെന്നിതു പറവൻ നൃപനോടഭിലാഷം ഞാൻ
നിന്നിലുണ്ടാമവന്നും പരിതോഷം.
അന്യനിലയി തേ വരുമോ സന്തോഷം? എന്നാൽ
താതനൊരുവനു കൊടുക്കും നിന്നെ;
പ്രീതി നിനക്കുമുണ്ടാമവനിൽത്തന്നെ;
വിഫലമിന്നു പറയുന്നതെല്ലാം.
ചപലനെന്നു പുനരെന്നെച്ചൊല്ലാം.
ഇത്ഥമനർത്ഥമിതാപരമാം—അതി-
ദാന്തരമോർക്ക സതാപരമിപ്പോൾ'

തനിയ്ക്കു് ഒരു കാലത്തും മാററം വരുകയില്ലെന്നുള്ള ദമയന്തിയുടെ ശപഥം കേട്ടതിനു ശേഷമേ അവൻ ആ സന്തോഷവർത്തമാനം അറിയിക്കാനായി നളന്റെ സന്നിധിയിലേക്കു പോകുന്നുള്ളു.

നളനാകട്ടെ ഹംസത്തിന്റെ പ്രത്യാഗമനം പ്രതീക്ഷിച്ചു് അക്ഷമനായിരിക്കവേ ആണു്,

'നരപതേ ഭവദഭിലഷിതമെന്നാൽ
സാധിതപ്രായമിദം'

എന്ന വാക്കുകളോടുകൂടി അവൻ തത്സമക്ഷം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതു്. നളന്റെ ഹൃദയം കുളുർക്കുന്നു.

ഇതിനിടയ്ക്കു് ഭീമരാജാവു് ദമയന്തിയ്ക്കു സ്വയംവരം നടത്താൻ ഉദ്യമിക്കുന്നു. കലഹം കാണ്മാൻ കൊതി പൂണ്ടിരിക്കുന്ന നാരദൻ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കു പോകവേ പർവ്വതനെ കണ്ടുമുട്ടുന്നു. അവർ രണ്ടുപേരും കൂടി സ്വർഗ്ഗത്തിൽ ചെന്നു് ഇന്ദ്രാദികളെ സ്വയംവരവൃത്താന്തം അറിയിക്കുന്നു. ഇന്ദ്രൻ, യമൻ, അഗ്നി, വരുണൻ ഈ നാലു ദേവന്മാരും ഭീമനഗരിയിലേക്കു പുറപ്പെടുകയും, മാർഗ്ഗമദ്ധ്യേ നളനെക്കണ്ടു് കാര്യം തുറന്നുപറയാതെ,

'ശമനനിവൻ ദഹനനിവൻ താൻ
വരുണനിവൻ വലമഥനൻ ഞാൻ
അമരതരുണികളെ വെടിഞ്ഞു നി-
ന്നരികിൽ വന്നു വയമൊന്നിരപ്പാൻ'

എന്നു പ്രസ്താവിക്കയും, നളൻ,

'ദംഭോളിധര! ചൊന്നതൻപോടു
ചെയ്യാം ഞാൻ'

എന്നു സമ്മതിക്കയും ചെയ്യുന്നു. അപ്പോഴത്രേ,

'പാൽപൊഴിയുംമൊഴി ദമയന്തിയെ
കേൾപ്പതിന്നായ് താപ്പുകൾ പോരാ
താൽപര്യം വേൾപ്പതിന്നങ്ങു
ചേർപ്പതിന്നായ് നീ തുടരേണം'

എന്നു് അവർ തുറന്നു പറയുന്നതു്. അതു കേട്ടു് നളൻ അമ്പരന്നു പോകുന്നു.

'ഭൈമീകാമുകനല്ലോ ഞാനും
സ്വാമികളേ കരുണവേണം'

എന്നു പറഞ്ഞു് അവരുടെ കാരുണ്യത്തെ അദ്ദേഹം അഭ്യർത്ഥിച്ചുനോക്കുന്നു. അല്ലാതെന്തു നിവൃത്തി? വാഗ്ദാനത്തെ ലംഘിക്കാമോ?

'മാരശരൈരാകുലമതിയായ്
മാ കുരു നീ വംശകളങ്കം'

എന്നു് അവർ, നിർബന്ധം പിടിച്ചപ്പോൾ,

'നിറയുന്നു ബഹുജനം നഗരേ—ഒന്നു
പറവാനും കഴിവുണ്ടോ വിജനേ'

എന്നൊരു ഒഴികഴിവു പറഞ്ഞുനോക്കുന്നു. അതും വിഫലമായ്ത്തീരുന്നു.

'വരിക്കണം നീ ഞങ്ങൾ നാലു്വരി-
ലൊരുത്തനെ എന്നരുളി ദേവർ പോയ്
തിരസ്കരിണി തവ തരുന്നു ഞങ്ങൾ
ഇരിക്കുമത്രേ തവ വരുവോളം'

എന്നു് ദേവന്മാർ അരുളിച്ചെയ്കയാൽ അദ്ദേഹം ഭീമനഗരിയിൽ ചെന്നു് തിരസ്കരിണിയുടെ സഹായത്തോടുകൂടി ദമയന്തിയെ,

'നഖനിരകൾ മുതൽ പൂഞ്ചികുരതതിയവതി നികടളവി'

കണ്ടു് കണ്ണിനു സാഫല്യം നേടുന്നു. എന്നാൽ അമരേന്ദ്രന്റെ ദൂതനാണു് താൻ എന്നുള്ള ബോധം മനസ്സിൽ പെട്ടെന്നുദിക്കുകയാൽ അദ്ദേഹം തന്റെ ചിത്തവൃത്തികളെ അടക്കിക്കൊണ്ടു് ദൌത്യകർമ്മം നിർവ്വഹിക്കുന്നു.

'വല്ലഭനെന്നുള്ളിൽ പുറത്തില്ല കാണ്മാനും പാരം
അല്ലലുണ്ടവനേപ്പോലെ നല്ലവൻ നീയും,
വല്ലായ്ക ജീവിപ്പാൻ മമ തെല്ലുനേരം നീ വാണു
നല്ല വചനം ചൊൽകിലില്ല വൈഷമ്യം.'[1]

എന്നു വാക്കുകൾ കേട്ടിട്ടു് തന്റെ ധർമ്മം താൻ നിറവേററിക്കഴിഞ്ഞു എന്നുള്ള സമാധാനത്തോടുകൂടി നളനു വേണമെങ്കിൽ തിരിച്ചുപോകാമായിരുന്നു. എന്നാൽ സത്യനിഷ്ഠനായ ആ രാജശ്രേഷ്ഠൻ, ദമയന്തിയുടെ മനോഗതിക്കു മാററം വരുത്തുന്നതിനു് ഭീഷണിപോലും പ്രയോഗിച്ചുനോക്കുന്നു. അതും ഫലിച്ചില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോഴാണു് അദ്ദേഹം ആശ്ചര്യവും, 'വാത്സല്യം ബഹുമാനവും ചീർത്തു്'' ദേവന്മാരുടെ അടുക്കലേയ്ക്കു മടങ്ങുന്നതു്. നളന്റെ സ്വഭാവരൂപവൽകരണത്തിൽ കവി നല്ലപോലെ ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അദ്ദേഹം പ്രകൃത്യാ ധീരനും സത്യനിഷ്ഠനും ധർമ്മതൽപരനും ദയാലുവും ആത്മനിയ

ഗുണശക്തിയുള്ളവനും ആണ്. ഹംസത്തിന്റെ വിലാപം കേട്ട മാത്രയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം അനുകമ്പാർദ്രമായിത്തീരുന്നു. ഇന്ദ്രാദികളുടെ ദൌത്യം വഹിക്കുന്ന അവസരത്തിൽ അദ്ദേഹം തന്നെത്താൻ മറന്ന്, അവർക്കു വേണ്ടി സകല നയോപായങ്ങളും പ്രയോഗിച്ചുനോക്കുന്നു.

അദ്ദേഹം ദേവസന്നിധിയിൽ പ്രത്യാഗമിച്ച്, ഉണ്ടായ സംഗതികളെ വിവരിച്ചു കേൾപ്പിച്ചശേഷം പറയുന്ന വാക്കുകൾ നോക്കുക:—

“അരുളിച്ചെയ്തപോലിതെല്ലാം ചെയ്തേൻ.
അഗതിക്കെനിക്കിനിയാവതെന്തിപ്പോൾ?
അപരനെയങ്ങു നിയോഗിച്ചാലും—ദൂത-
മപഹരിച്ചാലുമവളെ വേഗാൽ.
അചലമാരതിചപലമാരിതി
പറവതിനു നഹി കുറവു കിഞ്ചന
ബലേന വശീകരിച്ചു
രമിച്ചുകൊള്ളുക നല്ലു വേണ്ടുകിൽ.”

അനന്തരം ദേവന്മാരും നളനും ഒരുമിച്ച് സ്വയംവരോത്സവത്തിനു പോകുന്നു. അവരെല്ലാം വിദർഭനഗരിയിൽചെന്ന് അവരവരുടെ മഞ്ചങ്ങളിൽ ഉപവേശിക്കുന്നു. ആ അവസരത്തിൽ ചില രാക്ഷസന്മാരും ദാനവന്മാരും കൂടി ആലോചിച്ച്,

‘ഹരിക്കേണമവളെ നാം
കൊതിക്കേണമശക്തന്മാർ; നടക്ക നാമവിടേയ്ക്കു
മിനക്കെട്ടിങ്ങിരുന്നാലോ കനക്കേടു വരും’

എന്നുറച്ചുകൊണ്ട് അങ്ങോട്ടു പുറപ്പെടുന്നു.

ഇങ്ങനെ ‘ചൂതസായകനു ലോകരേവരും ദീപമദേ’വു മുണ്ടോ എന്നുള്ള ന്യായം അനുസരിച്ച് ദേവാസുരകളും രാജാക്കന്മാരും ഒക്കെ സ്വയംവരത്തിനു വന്നുചേരുകയാൽ അവരുടെ ഗുണങ്ങളെ എല്ലാം വർണ്ണിച്ചു കേൾപ്പിക്കുന്നതിന് സാധാരണ ആരെക്കൊണ്ടും സാധിക്കയില്ലെന്നു കണ്ട് മഹാവിഷ്ണു

അതിലേയ്ക്കു സരസ്വതീദേവിയെ നിയോഗിച്ചയയ്ക്കുന്നു. ദേവി ഓരോ രാജാക്കന്മാരെയും ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു വർണ്ണിക്കുന്നു. എന്നാൽ ദമയന്തിക്ക് അവരിൽ ആരിലും പ്രീതി ജനിക്കുന്നില്ല. ഒടുവിൽ, പഞ്ചനളന്മാരുടെ അടുക്കൽ എത്തുന്നു.

'ഇന്ദ്രനഗ്നിയമൻ പാശിയെന്നു നാല്‌വരിതാ നളൻ
തന്നരികിൽ മരുവുന്നു സുന്ദരി തത്സ്വരൂപന്മാർ'

എന്ന് ദേവി ഉപദേശിക്കുന്നു. ദമയന്തി കുഴങ്ങുന്നു.

'ചെറിയ നാളിൽ തന്നെത്തുടങ്ങി ഞാൻ
അറിവേൻ കണവൻ മമ നളനെന്ന്.
മറവില്ലതിനിക്കെന്നു വരികിലോ അറിയായ്
വരിക മമ രമണനെ'

എന്നു ചൊല്ലി അവൾ ദേവന്മാരോട് പ്രാർത്ഥിച്ചപ്പോൾ, സാക്ഷാൽ നളനെ അവൾക്കു തിരിച്ചറിയാറാവുകയും അദ്ദേഹത്തിൻെറ കണ്ഠത്തിൽ അവൾ വരണമാല അർപ്പിക്കയും ചെയ്യുന്നു. പ്രസന്നരായ ദേവന്മാർ നളന് ഓരോരോ വരങ്ങൾ നല്കീട്ടു മറയുന്നു. ഇതാണ് ഒന്നാംദിവസത്തെ കഥ.

നളൻ ദമയന്തിയോടുകൂടി സൗധത്തിൽ എത്തുന്ന അന്നുമുതൽ രണ്ടാംദിവസത്തെ കഥ ആരംഭിക്കുന്നു. പിൽക്കാലത്തെ കഥകളികർത്താക്കന്മാരുടെ രീതിയിൽ ഇവിടെ ഒരു ഉജ്ജ്വലശൃംഗാരരംഗം വാര്യർക്ക് സജ്ജമാക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നു. എന്നാൽ രസജ്ഞനായ ഈ കവിയുടെ പോക്കു വേറെയാണ്. നളൻ അവരുടെ അഭീഷ്ടസിദ്ധിക്കു ബാധകമായ് വന്ന സംഗതികളെല്ലാം പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചിട്ട്,

'ഇടയിൽ വന്നിടരെല്ലാം നിലച്ചു
ഇന്ദുവദനെ നിന്നെ ലഭിച്ചു—ഇതിനാൽ
ഇനിക്കു പുരാ പുണ്യം ഫലിച്ചു
ഇനിയോ നിൻ ത്രപയൊന്നേ-
യെനിക്കു വൈരിണീ മന്യേ
തനിയേ പോയതുമൊഴിയാതോ'

എന്ന് തന്റെ ഗൂഢമായ ഇംഗിതത്തെ നായികയെ ധരിപ്പിക്കുന്നതേയുള്ളൂ. നവോഢയായ നായികയെക്കൊണ്ട് അങ്ങോട്ടും രതിപ്രാർത്ഥനം ചെയ്യിക്കാതെ, ആ ഭാഗത്തെ

'കാന്തൻ കനിഞ്ഞു പറയുന്നൊരു ചാടുവാക്യം
പൂന്തേൻതൊഴും മൊഴി നിശമ്യ നിശേന്ദനേവ
ധ്വാന്തം ത്രപാമയമപാസ്യ നിശേന്ദുനേവ
സ്വാന്തർമുദാ പുരവരേ സഹ തേന രേമേ'

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ കഴിച്ച ഈ മഹാകവിയുടെ ഔചിത്യബോധത്തിനും രസജ്ഞതയ്ക്കും കോടികോടി നമസ്കാരം പറഞ്ഞാലും മതിയാവുകയില്ല.

'സാമ്യമകന്നോരുദ്യാനം — എത്രയുമാരി-
രാമ്യമതിന്നെഴു നൂനം
ഗ്രാമ്യം നന്ദനവനമതും ചൈത്രരഥവും
കാമ്യം നിനയ്ക്കുന്നാകിൽ സാമ്യമല്ലിതു രണ്ടും
കങ്കേളീചമ്പകാദികൾ പൂത്തുനിൽക്കുന്നു;
ശങ്കേ വസന്തമായാതം.
ഭൃംഗാളി നിറയുന്നു പാടലപാടലിയിൽ
കിം കേതകങ്ങളിൽ മൃഗാങ്കരേഖയല്ലീ?
പൂത്തും തളിർത്തുമില്ലാതെ ദ്രുമങ്ങളിൽ
പേർത്തുമൊന്നില്ലിവിടെക്കാണ്മാൻ.
ആർത്തുനടക്കും വണ്ടിൻ ചാർത്തും — കുയിലിൻ കളവും
വാഴ്ത്തുന്നു മദനന്റെ കീർത്തിയെ മറ്റൊന്നില്ല.
സ്വർണ്ണമണിമയമേതൽ — ചൈനേയക്രീഡാ
പർവ്വതമെത്രയും ചിത്രം!
ഗർവ്വിതഹംസകോകം ക്രീഡാതടാകമിതു
നിർവൃതികരങ്ങളിലീവണ്ണം മറ്റൊന്നില്ല'

ഇത്ര മനോഹരമായ ഒരു ഉദ്യാനവർണ്ണന ആട്ടക്കഥകളിൽ മറ്റൊരിടത്തും കാണ്മാനില്ല. ആടുന്നതിനും പാടുന്നതിനും വായിച്ചു രസിക്കുന്നതിനും ഒരുപോലെ കൊള്ളാവുന്ന ഒരു പദമാണിത്. "കോട്ടയംരാജാവിന്റെ ആട്ടക്കഥകൾ അഭിനയത്തിനു കൊള്ളാവുന്നിടത്തോളം കവിത്വത്തിനു കൊള്ളാവുന്നതല്ല. അവിടവിടെ ചമൽക്കാരമുള്ള ചില അലങ്കാരപ്രയോഗങ്ങൾ കാണ്മാനുണ്ടെങ്കിലും ചില വർണ്ണനകൾ മുതലായവ വളരെ വിശേഷങ്ങളാണെന്നു പറയത്തക്കതായി തോന്നുന്നില്ല.

നളചരിതംകഥകളി മലയാളഭാഷയിലുള്ള ഏതു കവിതയോടും കിടനില്ക്കത്തക്ക യോഗ്യതയുള്ളതാണെന്നുള്ളതു് പരിപൂർണ്ണമായി തെളിയിക്കുവാൻ നമുക്കു സ്വാധീനമുള്ള സമയത്തിന്റെ ക്ലിപ്തതയേ തടസ്സമുള്ളു. ദമയന്തീനളന്മാരുടെ അനുരാഗമാണല്ലോ ഈ കഥകളിയുടെ വിഷയം. അന്യോന്യം പറഞ്ഞു കേട്ട ദമയന്തീനളന്മാർ പരസ്പരം അനുരാഗപ്പെട്ടന്നും രണ്ടുപേരുടേയും അനുരാഗം അയോഗശൃംഗാരസ്ഥിതിയിൽ ഇരുന്ന ശേഷം രണ്ടാംദിവസത്തെ കഥയുടെ ആരംഭത്തിൽ സംഭോഗശൃംഗാരമായി പരിണമിച്ചു് അതിൽ തന്നെ വിപ്രലംഭദശയെ പ്രാപിച്ചു് മൂന്നാംദിവസം വിപ്രലംഭം അത്യുച്ചമായി നാലാംദിവസം പിന്നെയും സംഭോഗദശയിൽ അവതരിക്കുന്നതും ഒരു ഒന്നാന്തരം സംസ്കൃതനാടകത്തിന്റെ സർവ്വഛായകളും പ്രസ്തുത ആട്ടക്കഥയിൽ ഉണ്ടെന്നു വ്യക്തമാക്കുന്നതാകുന്നു.'*

ഉപവനതലത്തിലും സൌധത്തിലും വാപീതടത്തിലും മണിമന്ദിരത്തിലും മതിമാലസനായി നളൻ ധർമ്മദാരങ്ങളോടു കൂടി സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ, ത്രിദശപതികൾ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കു തിരിച്ചുപോകുംമദ്ധ്യേ കലിയെ കാണുന്നു. അവർ തമ്മിൽ സംഭാഷണം നടക്കുന്നു.

'ഭൂമിതന്നിൽ ഭീമസുതയെന്നൊരു
കാമിനി കമലലോചനാ
കാമിനീയകത്തിൽ ധാമംപോൽ—അവൾതൻ—
നാമം കേട്ടു ദമയന്തിപോൽ
യാമി ഞാനവളെ ആനയിപ്പതിനു
സ്വാമി അതിനു വിട തരിക നീ'

എന്നു കലി പറഞ്ഞപ്പോൾ ഇന്ദ്രൻ

പാഥസാം നിചയം വാരിന്നൊഴിഞ്ഞളിവു
സേതുബന്ധനോദ്യോഗമെന്തെടോ?
. . . .
നലമുള്ളൊരു നവഗുണപരിമളനെ
നളനെന്നൊരു നൃപനെ അവൾ വരിച്ചു

* മി: പി. കെ. നാരായണപിള്ള.

ഇനിബ്ഭുവി തേ ഗതി പഴുതേ
ശകുനപ്പിഴ തവ ജനിതം',

എന്നിങ്ങനെ അവനെ പിന്തിരിപ്പിക്കാൻ നോക്കുന്നു.

'നളനിൽ തവ വൈരമനൎത്ഥകരം
കുമതി ഭവാൻ അവൻ ഗുണവാൻ

വ്യസനം തവ വരുമുടനെ' എന്നു ശാസിക്കയും ചെയ്യുന്നു. കലിയാകട്ടെ അതൊന്നും വകവയ്ക്കാതെ ദ്വാപരസഹിതം ചെന്നു് പുഷ്കരന്റെ കൂട്ടുപിടിക്കുന്നു.

'ധരണിയിലുള്ള പരിഷകൾ നളനെച്ചെന്നു കാണും;
അവൎക്കു വേണ്ടുംകാൎയ്യം നളനും സാധിപ്പിക്കും.
ദൂരത്തുന്നാരും വരികയില്ല നമ്മെക്കാണ്മാൻ.
നമുക്കില്ലാ നാട്ടും നഗരവും കുടയും ചാമരവു-
മമിത്രവീരന്മാരെയമൎക്കും വൻപടയും.
ബാഹുജനെന്നുള്ളതേ നമുക്കൊന്നുള്ളൂ മുറവും'

ഇത്യാദി വാക്കുകളിൽനിന്നുതന്നെ പുഷ്കരൻ നളനിൽ അസൂയാലുവാണെന്നു കലി മനസ്സിലാക്കുന്നു. ആ ദുഷ്ടന്റെ പ്രേരണയാൽ മലിനാശയനായ ആ നിഷധപുഷ്കരധൂമകേതു നളനെ ചൂതു പൊരുതുവാൻ ക്ഷണിക്കുന്നു. നളന്റെ സ്വഭാവഗുണം ഇവിടെ നല്ലപോലെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നുണ്ടു്. അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ ഉപദേശിച്ചുനോക്കുന്നു.

'താനേതൊരുത്തനെന്നു ചിന്തയ
ഞാനോ തരം നിനക്കു സാമ്പ്രതം?
ഊനാതിരിക്തഭേദം നഷ്ടം.
ഞാൻ ജ്യേഷ്ഠൻ നീയനന്തരജൻ;
അസഭ്യവാക്കുകളോതുക ചൂതിനു
വിളിപ്പതും തവ ചേരുവതോ?—താ-
നിളപ്പമല്പവും തേടുവതോ'

പക്ഷേ പുഷ്കരൻ അതൊന്നും വകവയ്ക്കുന്നില്ല. ചൂതു നടക്കുന്നു. നളൻ മുറയ്ക്കു തോററുതുടങ്ങുന്നു.

'ഊണിന്നാസ്ഥ കുറഞ്ഞു നിദ്ര നിശയിങ്കൽപോലുമില്ലാ-
[തെയായ്
വേണ്ടുന്നോരൊടൊരാഭിമുഖ്യമൊരുനേരം നാസ്തി നക്തം-
[ദിവം',

എന്നായി നളന്റെ മട്ട്. ദുഃഖിതയായ ഭൈമി

'കാണുംപോന്നു പുറത്തുനിന്നു കരയും'—എന്തു ചെയ്യാം?
'വാഴ്ത്തും ദൈവഗതിക്കു നീക്കമൊരുനാളുണ്ടോ?'
'ധന്യം രാജ്യവും തച്ചുപറിച്ചുകൊണ്ട്' പുഷ്കരൻ,
'മിണ്ടാതെ നടകൊണ്ടാലും വനവാസത്തിനു മമ
നാടതിലിരിക്കൊലാ' എന്നു പറഞ്ഞു് നളനെ ദമയന്തി

യോടുകൂടി ആട്ടിപ്പുറത്താക്കുന്നു.

'പുരത്തിൽ മരുവും മഹാജനങ്ങളും പുകഴും
പെരുതെഴും നാഗരികജനങ്ങളും—നാട്ടിൻ-
പുറത്തു വസിക്കുമോരോ ജനങ്ങളും—ഇന്നു
കേൾക്കേണമെന്റെ ആജ്ഞ—കൊല്ക്കൊലാ നളനിൽ വെച്ചു
നിസ്പൃഹനാമവനെ സമ്മാനിക്കൊല്ലാ—ഒരു
വസ്ത്രതണ്ഡുലാദികൾ വിശ്രാണിക്കൊല്ലാ.
ഉല്ലംഘിതാജ്ഞന്മാരെക്കൊല്ലും സന്ദേഹമില്ല.
ചൊന്നതാചരിപ്പോരിലുന്നതാ മമ പ്രീതി'

എന്നൊരു വിളംബരവും പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നു.

ഭൈമി തന്റെ രണ്ടു കുട്ടികളേയും സാരഥിയായ വാർഷ്ണേയനെ ഏല്പിച്ചു് കുണ്ഡിനത്തിലേക്കയച്ചിട്ട് ഭർത്താവിന്റെ സുഖദുഃഖങ്ങളിൽ പങ്കു കൊള്ളുവാനായി അദ്ദേഹത്തിനെ അനുഗമിക്കുന്നു. നളനോ? തന്റെ അവസ്ഥ ഓർത്തല്ല അധികം ദുഃഖിക്കുന്നതു്.

'സുന്ദരി ദമയന്തി സുമുഖി സുമതി സതി
തന്വീ തരുണീമണി തളരുന്നിതല്ലോ പാരം
തപ്തതോയസിക്തമാലതീവന-
നാന്തമാലമസ്തമൂലമിവനന്നും
ക്ഷുത്തൃഡാർത്തിയുപ്പുചിത്തമാത്രയി-
ച്ചുത്തൽമൂലം ചത്തുപോകിലാം'

എന്നു വിചാരിച്ച് വനത്തിൽ കൂടെ സഞ്ചരിക്കവേ, രണ്ടു പക്ഷികൾ വരുന്നതു കണ്ട്,

'ഭക്ഷണാർത്ഥമിക്ഷണേന ഞാനിഹ

വിക്രമേണ കയ്ക്കലാക്കുവൻ' എന്ന് അദ്ദേഹം വിചാരിച്ചുറയ്ക്കുന്നു. എന്നാൽ എന്തുകൊണ്ട് വല വയ്ക്കും?

'വസ്ത്രമേതദുൽസൃജാമി—ജാലവൽ'

എന്നുള്ള വിചാരത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹം വസ്ത്രത്തെ എറിഞ്ഞ് അവയെ പിടിക്കാൻ നോക്കുന്നു. പക്ഷിരൂപം പൂണ്ടു വന്ന കലിദ്വാപരന്മാർ ആ വസ്ത്രവും തട്ടിക്കൊണ്ടു പൊയ്ക്കളയുന്നു. നളൻ ഉത്തരീയനാശംനിമിത്തം ഏകവസ്ത്രനായും തീരുന്നു.

'സുന്ദരി യദി തേ ശൃണു ഭൈമീ നിന്നെ രക്ഷിപ്പാൻ
ഇന്നരിമ എന്നെനിക്കു വന്നു,
ഒന്നല്ലിനിക്കുള്ളാധി! ചൊന്നാലറിയിക്കാമോ?
എന്നെയും നിന്നെയും നീ തന്നെ കാത്തുകൊള്ളണം'

എന്നു പറഞ്ഞു കേഴുന്ന നളന്റെ മനോവേദനയുടെ ആഴം ആർക്കു നിർണ്ണയിക്കാം?

ദമയന്തി തന്റെ ദുഃഖത്തെ തൽക്കാലം വിസ്മരിച്ചിട്ട്,

'പയ്യോ പൊറുക്കാമേ ദാഹവും—ആര്യപുത്ര കേൾ
അയ്യോ എൻ പ്രിയപ്രാണനാഥ!
കയ്യോ കാലോ തിരുമ്മി മെയ്യോടു മെയ്യണവൻ'

എന്നിങ്ങനെ നളനെ സമാധാനപ്പെടുത്താൻ നോക്കുന്നു. ഇതികർത്തവ്യതാമൂഢനായ്ച്ചമഞ്ഞ നളൻ തന്റെ പത്നിയെ കുണ്ഡിനപുരത്തേയ്ക്കു പറഞ്ഞയയ്ക്കാൻ നോക്കുന്നു. എന്നാൽ ഭൈമിയാകട്ടെ,

'ആധിവ്യാധികളിലും പ്രീതിദമൌഷധം കേൾ
സ്വാധീനസധർമ്മിണീതി നീ ധരിക്കണം'

എന്നു തന്റെ ദൃഢനിശ്ചയത്തെ വ്യക്തമാക്കുന്നു. അനന്തരം അവൾ കാന്തന്റെ മടിയിൽ തല വച്ച് ഉറങ്ങുന്നു. കലിപ്രേരണനിമിത്തം 'മൂഢപ്രായമനാവായ' നളൻ ആ രാത്രി നിർജ്ജനമായ വനത്തിൽ അവളെ തനിച്ചു വിട്ടും വച്ച് കടന്നുകളയുന്നു. ഭൈമി ഉണരുന്നതിന്,

'കരഞ്ഞും ഖേദിച്ചും വനഭുവി തിരഞ്ഞും നിബിഡമായ്
നിറഞ്ഞെങ്ങും തിങ്ങും തിമിരഭരമാലോക്യ ബഹുധാ
പറഞ്ഞും കോപിച്ചും പല വഴി നടന്നും'

വലയുന്നു. 'അലസതാവിലസിതമതിനാൽ ഞാനുറങ്ങിനേൻ' എന്ന പദം വായിച്ചാൽ കരച്ചിൽ വരാത്ത മലയാളികളുണ്ടെങ്കിൽ അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ ശിലാനിർമ്മിതങ്ങളായിരിക്കണം. കേരളീയാംഗനമാക്കു് അതിപ്രിയമായ ഒരു ഗാനമാണിതു്. ത്യാഗരാജകൃതികളുടേയും മററും തള്ളിക്കേററത്താൽ കേരളീയ ഗാനകലയ്ക്കു് ഉടവു തട്ടീട്ടുണ്ടെങ്കിലും, നളചരിതത്തിലെ ഗാനങ്ങൾക്കു് ഇതേവരെ പറയത്തക്ക സ്ഥാനഭ്രംശമൊന്നും സംഭവിച്ചിട്ടില്ലെന്നുള്ളതു് ചാരിതാർത്ഥ്യജനകമായിരിക്കുന്നു.

ദമയന്തിയുടെ വിലാപം ഒരു വനേചരൻ കേൾക്കുന്നു.

'പെരുതര വൻകാട്ടിന്നകത്തങ്ങൊരുത്തനായ് പോയ്പ്പു-
[തവാനം
പേടി നമുക്കും പാരമുളിക്കും പെറ്റും ഗാഢമനേ തിരവാനാം'

ഇപ്രകാരം വനവാസിയായ ഒരുവനുപോലും ഭീതിജനകമായിരുന്ന ഒരു കൊടുംകാട്ടിലാണു് ആ സാധ്വീരത്നം തനിച്ചകപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതെന്നോർക്കുമ്പോൾ, അവളുടെ ദയനീയസ്ഥിതി നമുക്കു് ഏറെക്കുറെ ഊഹിക്കാം. ആ കാട്ടാളൻ വില്ലുമമ്പും ധരിച്ചു് അന്വേഷിപ്പാനായിപ്പുറപ്പെടുന്നു. വാരിയരുടെ കാട്ടാളൻ വെറും സാധാരണക്കാരനല്ല. 'സ്വരത്തിന്റെ മാധുര്യം കേട്ടു്' ഒരുത്തിയെന്നു് അവൻ നിശ്ചയിക്കുന്നു. അല്പം അടുത്തു ചെന്നു് മരത്തിന്റെ ഇടയിൽക്കൂടി നോക്കിയപ്പോൾ ഇവൾ സൌന്ദര്യദേവതയാണോ എന്നു സംശയിക്കുന്നു.

'കേനാപി വിധിനാ വശ്യേയം' എന്നായി പിന്നത്തെ ചിന്ത.

'അകൃത്രിമദ്യുതിരനവദ്യേയം
അടുത്തുചെന്നിനിയനാചര്യേയം
ആകൃതി കണ്ടാലതിരംഭേയം
ആരാലിവർതന്നധരം പേയം.'

എന്നീ വിചാരങ്ങളോടുകൂടി, അവൻ അടുത്തു ചെല്ലുന്നു. കാട്ടാളനെക്കൊണ്ടു് ഇങ്ങനെ സംസ്കൃതമയമായി സംസാരിപ്പി

ക്കുന്നതിന് വാരിയർക്ക് ഒരു സങ്കോചവുമില്ല. അവന് രംഗങ്ങളുടങ്ങിയ സ്വാപ്നിതകൾ കൂടി പരിചിതകളുമാണത്രെ.

അവൻ വാഹസഗ്രസ്തചരണയായി കേഴുന്ന ദമയന്തിയെ സമീപിച്ചിട്ട്,

"നീ അപുത്രമിത്രയായി കാന്താരം പ്രാപിച്ച് അനർത്ഥഗർത്തത്തിൽ വീണുപോയിരിക്കുന്നു. ലജ്ജിച്ചിട്ടാവശ്യമില്ല; ഒരു വനചരനാണ് ഞാനെന്നു വിചാരിച്ച് സങ്കോചപ്പെട്ടിട്ടും കാര്യമില്ല.

'ആരെന്നാലും രക്ഷിപ്പാനിനി അപരൻ വരുമോ കേണാലേ
വരിക നീയെന്നരികേ താങ്ങി വധിപ്പനുരഗം വക്രാപാംഗി
വാതിൽപ്പാക്കം പ്രാണാപായേ ജാതിമേച്ചാര്യം വേണ്ട തൊട്ടു-
[വാൻ.'

എന്നിപ്രകാരം അനുനയോപവിധികളെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു. ദമയന്തി അപ്രകാരം നിന്നുകൊടുക്കവേ, അവൻ ശരം പ്രയോഗിച്ചു പാമ്പിനെ നിഗ്രഹിക്കുന്നു. എന്നാൽ ദമയന്തി,

'സാഹസം പാലിതാ നിന്നാൽ നന്നു നീയിനി-
പ്പോക വേണ്ടുന്ന ദിക്കിൽ ഇന്നു നീ
പ്രാണരക്ഷണത്തിനൊന്നില്ലാ പ്രത്യുപകാര-
പ്രചുരമാം സുകൃതാദൃതേ'

എന്നു യാത്ര പറഞ്ഞപ്പോൾ,

'അങ്ങനെ ഞാനങ്ങു പോവതെങ്ങനെ?'

എന്നായി അവന്റെ ഭാവം. ഈ വനചരന്റെ പ്രസംഗം കേട്ടാൽ വാത്സ്യായനതന്ത്രത്തിൽ ബിരുദവിതനാണവനെന്ന് ആർക്കും തോന്നും. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ അവൻ ദമയന്തിയുടെ ചാരിത്രഭംഗത്തിന് ഉദ്യമിക്കയും അവളുടെ ശാപാഗ്നിയിൽ ഭസ്മീഭവിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

അനന്തരം അവൾ നടന്നു നടന്ന് ഋഷ്യാശ്രമത്തിൽ എത്തുകയും ഒരു സാർത്ഥവാഹകനെ കണ്ടുമുട്ടുകയും ചെയ്യുന്നു. അവനോടുകൂടി അവൾ ചേദിപുരിയിൽ ചെന്നുചേരുന്നു. ചേദി രാജപത്നി അവളെക്കണ്ടിട്ട്,

'കിം ദേവീ കിമു കിന്നരി സുന്ദരി
നീതാനാരെന്നോടു വദ ബാലേ'

എന്ന് അത്ഭുതപ്പെട്ടു ചോദിക്കുന്നു. ഈ പദം വളരെ പ്രസിദ്ധമാണ്. ചേദിരാജ്ഞി അവളെ സ്വപുത്രിയുടെ സഖിയെന്ന നിലയിൽ അന്തഃപുരത്തിൽത്തന്നെ പാർപ്പിക്കാൻ നിശ്ചയിക്കുന്നു. ദമയന്തിയാകട്ടെ വൃത്താന്തമെല്ലാം രാജ്ഞിയെ ധരിപ്പിക്കുന്നു; എന്നാൽ,

'ഭൂപാലാന്വയത്തിൽ പിറന്നേനേ നല്ല
കേവലം പ്രിയനെ വേർപിരിഞ്ഞതാധി നില്ല'

എന്നു പ്രസ്താവിക്കുന്നതല്ലാതെ തന്റെയോ കാന്തന്റെയോ പേർ അവൾ പറയുന്നില്ല.

'ഭർത്താവ് എന്തുകൊണ്ടാണ് ഇങ്ങനെ അവളെ കൈവെടിയാൻ ഇടയായത്?' എന്നു രാജ്ഞി ചോദിക്കവേ, അവൾ പറയുന്നതു നോക്കുക.

'ദേവനത്തിലേ തോറ്റുപോയ് വനം തേടി
വേദനകളും വന്നു ഭാവനമൂടി
നാവിനങ്ങഴൽ ചൊൽവാൻ നവപ്രേമധാടി
പേവശാൽ പ്രസുപ്തമാം വെടിഞ്ഞവനോടി'

എന്നല്ലാതെ ഭർത്താവിനെ അവൾ പഴിക്കുന്നതായും കാണുന്നില്ല. അതു കേട്ട്,

'ഉന്മാദംകൊണ്ടു ചെയ്ത കല്മഷം ക്ഷമിക്ക നീ
മാന്മിഴികണവനെക്കാണ്മോളമിഹ വാഴ്ക'

എന്നു രാജ്ഞി ഉപദേശിച്ചപ്പോൾ അവൾ ഗത്യന്തരമില്ലായ്കയാൽ സമ്മതിക്കുന്നു. എന്നാൽ

'ഉച്ഛിഷ്ടം ഭുജിക്കയില്ലൊരുനാളുമേ ഞാൻ;
ഉരിയാടുകയുമില്ല പുരുഷന്മാരോട്;
പ്രച്ഛന്നരതിക്കേകൻ പ്രാർത്ഥിച്ചാലവനെ
പ്രസഭം നീ വധിക്കേണം'

എന്നു ദേവിയെ ധരിപ്പിക്കയും അങ്ങനെ തന്നെ എന്നു രാജ്ഞി സമ്മതിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

അങ്ങനെ ഇരിക്കെ ഭീമരാജന്റെ അനുസരിച്ച് ദമയന്തിയെ തേടിപ്പുറപ്പെട്ട സുദേവൻ എന്ന ബ്രാഹ്മണൻ അവളെ കാണുന്നു.

ആ ബ്രാഹ്മണൻ,

'നിനച്ചുവണ്ണമല്ല ദൈവമാക്കുമേ
നളനെ നിന്നോടു ചേർക്കുമേ
നിന്നെക്കണ്ടെത്തി ഭാഗ്യമേ
താതനെക്കാൺക യോഗ്യമേ
പോകവേണമങ്ങിനി'

എന്ന് ഉപദേശിച്ചതനുസരിച്ച് ആ സാധ്വി രാജ്ഞിയോടു യാത്ര ചോദിച്ച് ഭീമപുരിയിൽ ചെന്ന് പിതാവിനെ വന്ദിക്കുന്നു. അവൾ പിതാവിനോട്

'നാടുപോയതുകൊണ്ടാടലേതുമില്ല
നളൻ പിരിഞ്ഞതിലലം വ്യഥാ;
കാട്ടുതോറും നടന്നുഴവിവശമായും
കമനമവനന്നതെന്തെന്നാരറിഞ്ഞു?
ഏതു ചെയ്തും പ്രാണനാഥൻതന്നെക്കാൺകി-
ലൊഴിഞ്ഞു നഹി സുഖമെനിക്കഹോ.
ആധിവാരിധിയിലാണ്ടുകിടക്കയേക്കാൾ
അവധിയസുക്കൾക്കിനി വരികിലേറെ നല്ലൂ'

എന്ന് അറിയിക്കയാൽ, അദ്ദേഹത്തിനെ ദൂതന്മാരെ അയച്ച് കണ്ടുപിടിക്കാമെന്നും

'പ്രാണേശനോടു നിനക്കവിടെയും
വാണിടാം പിരിയാതെയിവിടെയും
ഊനമീ വിപത്തെല്ലാം പോയ്യായും,
ആനന്ദം നമുക്കു വന്നതായും,
അഭിഷിഞ്ചാമ്യഥ നിഷധസദനേ
ഗതകദനേ തവ സുതനെ ഉടനേ'

എന്നും പറഞ്ഞ് മകളെ സമാശ്വസിപ്പിക്കുന്നു. ഇവിടെ രണ്ടാം ദിവസത്തെ കഥ അവസാനിക്കുന്നു.

ദമയന്തിക്ക് തന്നെപ്പററിയോ നാടും രാജ്യഭോഗവും നഷ്ടപ്പെട്ടതുകൊണ്ടോ അല്ല ദുഃഖമുണ്ടായതെന്നും തന്റെ ഭർത്താവിനു വല്ല ആപത്തും നേരിട്ടിരിക്കുമോ എന്നുള്ള ഭയമാണ് അവളെ പീഡിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതെന്നും രണ്ടാംദിവസത്തെ കഥയുടെ അവസാനത്തിൽ വ്യക്തമാക്കീട്ടുണ്ടല്ലോ. എന്നാൽ നളന്റെ അവസ്ഥയോ? അദ്ദേഹം ലോകപാലന്മാരെ വിളിച്ച്,

'പ്രതിദിനം നൈഷധൻ നമസ്കുരുതേ—ഭൈമീ-
പതിദേവതയ്ക്കു ദുഃഖം വരുത്തരുതേ'

എന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. ഘോരവിപിനത്തിൽ വച്ച് അദ്ദേഹം ഏതാണ്ട് ഒരു വിരക്തന്റെ അവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചിട്ട്,

'നാരിമാരും നവരസങ്ങളും നയവും ഭയവും
ജയവും വ്യയവും നാടു ഭരിപ്പവരോടു നടപ്പതു'

എന്നിപ്രകാരം പുരജീവിതത്തെ ദൂഷിക്കുന്നു.

'അങ്ങോടിങ്ങോട്ടുഴന്നും വിപിനഭുവി തളർന്നും വിചാരം കലർന്നും
ഭംഗാതങ്കം വളർന്നും ഉണ്ണാതതിഷു കിടന്നും സുരേന്ദ്രാനിരന്നും'

ദിവസങ്ങൾ കഴിച്ചുകൂട്ടിക്കൊണ്ടു നടക്കവേ, കാട്ടുതീ നടുവിൽ വിസ്പഷ്ടവർണ്ണമായ ഒരു വാക്കു കേൾക്കുന്നു. ഉടൻ ആ ശബ്ദം പുറപ്പെട്ട സ്ഥലത്തു ചെന്ന്, അതിലുരപ്പുക വെന്തുതുടങ്ങിയ കാർക്കോടകനെ രക്ഷിക്കുന്നു. എന്നാൽ ദഹനമോചിതനായ ഈ സർപ്പം നളനെ ദംശിക്കയും അദ്ദേഹം വിഷബാധയാൽ വികൃതാകൃതിയായ്ത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നു. അനന്തരം നളന് സംശയം ജനിക്കുംമുമ്പുതന്നെ താൻ കദ്രുപുത്രനാണെന്നും, ഒരു മുനിയെ ചതിച്ചതുമൂലമാണ് ഈ ദുർദ്ദശ നേരിട്ടതെന്നും, ഇപ്പോൾ ദംശിച്ചതു് കൃതഘ്നതകൊണ്ടല്ലെന്നും, തന്റെ വിഷജ്വാലയിൽ പെട്ട് നൈഷധന്റെ ഉള്ളിലിരിക്കുന്ന കലി നീറിത്തുടങ്ങിയിട്ടുണ്ടെന്നും, അതു് അചിരേണ വിട്ടുമാറുമെന്നും പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കുന്നു. പിന്നീട് ഒരു തുകിൽ കൊടുത്തിട്ട്,

'ഇത്തുകിലുടുക്കുകിൽ നിന്നുടൽ നിനക്കു വരും'

എന്ന് ഉപദേശിച്ച് അനുഗ്രഹിച്ച ശേഷം 'അസ്തു പുനർദ്ദർശനം' എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് തിരോധാനം ചെയ്യുന്നു.

നളൻ പിന്നീട് അയോദ്ധ്യാനഗരിയിൽ ചെന്ന് ഋതുപർണ്ണരാജാവിനെക്കണ്ട് ബാഹുകനെന്ന പേരിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സൂതനായി കുറേക്കാലം വാഴുന്നു. ഒരു ദിവസം രാത്രിയിൽ 'വിജനേ ബത മഹതി വിപിനേ, നീയുണർന്നിദ്രവളനേ വീണെന്തു ചെയ്‌വു കളനേ? അവനേ ചെന്നായോ ബന്ധുഭവനേ പോന്നായോ—ഭീരു എന്തു കാണുമിനി സാദൃശശി മുഖമെന്തു പൂർണ്ണേന്ദുകാന്ത്യമുഖലംഭം' എന്നിങ്ങനെ അദ്ദേഹം വിലപിക്കുന്നത് ജീവലൻ കേട്ട്,

'അവളെന്തൊരു കാമിനി? ഹേ ബാഹുക
തവ യാ ധൃതിശമനീ
സവിധാരം നിയതം പരിദേവിതം
യൽകൃതേ നിശിനിശി'

എന്നു ചോദിക്കുന്നു; എന്നാൽ 'സൈപരവചനം സചകൃതരചനം ഭണിതം ജീവല' എന്നു പറഞ്ഞൊഴിയാൻ അദ്ദേഹം നോക്കുന്നു. ബുദ്ധിമാനായ ജീവലൻ വഞ്ചിതനാവുന്നില്ലെന്ന്

'നീയും നിന്നുടെ തരുണിയും
അഭിപ്രായാനുകൂലമമായും
പലർകൂടിക്കളിയാടിത്തളിർചൂടി സുഖമായി
വനം തേടി ക്രീഡയാ നടന്നളവിലന്നവളെ
വെടിഞ്ഞാനോ നടന്നാനോ സ്വയവാനോ ധൃതിമാനോ?
നീ താനേ പിന്നെക്കിടന്നതുനിനച്ചുഴൽ
വഹസി വിലപസി'

ഇത്യാദി വാക്കുകളിൽനിന്നു തെളിയുന്നു.

ഇതിനിടയ്ക്കു ഭീമരാജാവ് വെറുതെ ഇരിക്കുന്നില്ല. അദ്ദേഹം സകല ദിക്കുകളിലേയ്ക്കും ദൂതന്മാരെ നിയമിക്കുന്നു. അവർ പുറപ്പെടാൻ ഭാവിച്ച സമയത്ത് ദമസോദരി അവരുടെ അടുക്കൽ ചെന്ന് ഇങ്ങനെ ഉപദേശിക്കുന്നു:—

"തിരക ദിശി യൂയം—ദയിതമുഖമായും
സകല നൃപസഭകളിലുമൊരുപൊഴുതു
സഖി കമനിയൊളിപിരലധുനാ മൊഴിയുമൊപ്പിൻ.

'എങ്ങോട്ടു പോയി രസഭംഗോദ്യതോസി
പടഭംഗോസ്തു ഖേദമതിനില്ല—എന്തുമറി-
വില്ലാഞ്ഞായി മമ നില്ലാ—ഏവമയി കിതവ മമ
ഭാവമിനിയന്തുമറിക യാവദസൂനിയമമില്ല."

ഈ സൂത്രം ഫലിക്കുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ പർണ്ണാദൻ എന്ന ദൂതൻ ഋതുപർണ്ണന്റെ സഭയിൽ വച്ചു് ആ സൂത്രം പ്രയോഗിക്കവേ ബാഹുകൻ അയാളെ സമീപിച്ചിട്ടു് പ്രസ്തുത ചോദ്യത്തിന്നു് ഇങ്ങനെ മറുപടി പറയുന്നു:—

'ചാരുതപമെഴും നിയമനിഷ്ഠയും—നല്ല
ചാരിത്രമെന്നുള്ളൊരു ചട്ടവും
പാതിവ്രത്യപരമകാഷ്ഠയും
ബാലികമാർക്കിതല്ലോ നല്ല കോട്ടയം.'

ഇപ്രകാരം നളൻ എവിടെ പാർക്കുന്നു എന്നറിയുന്ന മാത്രയിൽ അദ്ദേഹത്തിനെ അവിടെ വരുത്തുന്നതിനു വേണ്ടി ദമയന്തി, രണ്ടാം വിവാഹവാർത്തയും കൊണ്ടു് സുദേവനെ അങ്ങോട്ടയയ്ക്കുന്നു.

'കരണീയം ഞാനൊന്നു ചൊല്ലുവൻ' എന്നും, 'യാമി യാമി ഭൈമി' എന്നുമുള്ള 'പദങ്ങൾ കേരളീയാംഗനമാർക്കു് വളരെ പ്രിയമായ രണ്ടു ഗാനങ്ങളാണു്.

സുദേവൻ ബഹുസരസനാകുന്നു. അവിടെ നിന്നു് ഉത്തരകോസലം 'ത്രിദിനപ്രാപ്യ'മാണല്ലോ. ആ വഴിയെല്ലാം താണ്ടി അദ്ദേഹം ഋതുപർണ്ണസന്നിധിയിൽ ചെന്നു്,

"പന്തണിമുലമാർമണി സുന്ദരി ദമയന്തി—കാനന-
ഭ്രാന്തനൈഷധരോഷിണി

'ശാന്തനിക്ക നിതാന്തരമ്യനി-
ശാന്തകേളീഷു ബാന്ധവം
കാന്തനാക്കി നൃപാന്തരം വരിപ്പാൻ
തുനിഞ്ഞു സഭാന്തരേ.'

എന്നു തട്ടിവിടുന്നു. എന്നാൽ സ്വയംവരം അടുത്ത ദിവസമാണെന്നു് നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഈ നല്ല

സമയത്തിനുള്ളിൽ അവിടെ എത്തുന്നതിന് അശ്വഹൃദയമന്ത്രം അറിയാവുന്ന നളനേ സാധിക്കുകയുള്ളുവെന്ന് ദമയന്തിക്ക് അറിയാമല്ലോ. ഋതുപർണ്ണൻ ബാഹുകന്റെ സാരഥ്യത്തിൽ കുണ്ഡിനത്തിലേക്കു തിരിക്കുന്നു. രഥഗതിവേഗം കണ്ട് വാർഷ്ണേയൻ,

‘ഈഷലുണ്ടിവൻ നൈഷധൻ സൂതവേഷധാരി
വാനിവനാരിതയ്യോ!’ എന്ന് അത്ഭുതം ജനിച്ചുപോകുന്നു.

മാർഗ്ഗമദ്ധ്യേ തന്റെ ഉത്തരീയം വഴിമദ്ധ്യേ വീണുപോയെന്നുള്ള കാരണം പറഞ്ഞ് രാജാവ് അതെടുക്കാനായി വാർഷ്ണേയനെ അയയ്ക്കുന്നു. അയാൾ തിരിച്ചുവരുന്നതിനിടയ്ക്ക് ബാഹുകനിൽ നിന്ന് അശ്വഹൃദയമന്ത്രം പഠിച്ചിട്ട്, അക്ഷഹൃദയം പകരം ഉപദേശിക്കുന്നു. അതു പഠിച്ച മാത്രയിൽ കലി നളനെ വിട്ടുമാറുന്നു. ബാഹുകൻ അവനെ കൊല്ലാൻ ഭാവിക്കുന്നെങ്കിലും ആ ദുഷ്ടന്റെ ക്ഷമാപ്രാർത്ഥന കേട്ട് കുറെ ഒക്കെ ഗുണദോഷിച്ചുശേഷം വെറുതെ വിടുന്നു.

‘ബഹുമാനിയാ ഞാനാരെയും ഗുണവൽ—തമപി
ബഹുമതം—തവ ചരിതം ഗുണവൽ—
ഭവദാദേശമിനിക്കൊരു സ്രഗിവൽ—ഇനിമേൽ
തവ കീർത്തി തെളിഞ്ഞിരിക്കും മണിവൽ’

എന്നു പറഞ്ഞിട്ട് അവൻ അവിടെ നിന്ന് പ്രാണനേയുംകൊണ്ടു കടക്കുന്നു. അനന്തരം അവർ തേരോടിച്ച് കുണ്ഡിനപുരത്തിൽ എത്തുന്നു.

‘കറുത്ത നളനെ’ അവതരിപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ മൂന്നാം ദിവസത്തെ കഥ ഇന്നും ധാരാളം ആടിവരുന്നു.

ഋതുപർണ്ണൻ കുണ്ഡിനനഗരിയിൽ ചെല്ലുമ്പോൾ അവിടെ കല്യാണത്തിനുള്ള ചട്ടവട്ടങ്ങളൊന്നും കാണാതെ,

‘ഉർവ്വീസുരചാപലം പെരുതേ—പാരിൽ
സർവ്വവിദിതം കേവലം’

എന്നു വിചാരിച്ച് വിഷണ്ണനായിത്തീർന്നിട്ട് സ്വയം നിന്ദിക്കുന്നു. ആ രാജാവിന്റെ രഥം വന്നണഞ്ഞപ്പോൾ തന്നെ ദമയന്തി തോഴിമാരോട്,

'തീൎന്നു സന്ദേഹമെല്ലാം എന്റെ തോഴിമാരേ!
തീൎന്നു സന്ദേഹമെല്ലാം'

എന്നു പറയുന്നു. ഭീമരാജാവാകട്ടെ ഋതുപൎണ്ണനോട് കുശലപ്രശ്നപൂൎവ്വകം,

'പരിജനമില്ലാതും പരിച്ഛദമൊന്നുമില്ല
പാൎത്ഥിവേന്ദ്ര പറയേണം പരിചോട്
നിൻവരവു കാരണംകൂടാതെയല്ല
പരമൊന്നുണ്ടുള്ളിൽ പ്രണയം കരുതീട്ടു്"

എന്നിങ്ങനെ അവിടെ വരാനുള്ള കാരണം ചോദിക്കുന്നു. ഋതുപൎണ്ണന്റെ അപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥ എന്തു ദയനീയം! അദ്ദേഹം എന്തു പറയും?

"പലനാളായി ഞാനോൎക്കുന്നു തവ പുരേ വന്നീടുവാൻ മുറവു-
മതിനായി സംഗതി വന്നു മറെറാരു കാൎയ്യമൊന്നുമില്ല.
തവ ഗുണങ്ങളോൎക്കുമ്പോൾ അവധിയുണ്ടോ ചൊല്ലുവാൻ?
തപോധനന്മാരെക്കാണ്മതിനല്ലോ സുകൃതസാദ്ധ്യം മറെറന്തുമില്ല.
പരിചയവും വേഴ്ചയും പെരികയില്ലേ നാന്തമ്മിൽ.
പാററലർകാല! ഭാഗ്യലഭ്യം പാരിൽ ത്വാദൃശസംഗമമല്ലോ"

എന്നിങ്ങനെ ഭംഗിവാക്കു പറകയല്ലാതെ ഗത്യന്തരമെന്തു്? ദമയന്തി ഇതിനിടയ്ക്കു് തന്റെ തോഴിമാരിൽ ഒരുത്തിയെ സൂതന്റെ അടുക്കലേക്ക് അയയ്ക്കുന്നു. അവൾ ബാഹുകന്റെ അടുക്കൽ ചെന്ന് അയാളെ പ്രശ്നം ചെയ്യുന്നു. അയാൾ അവരുടെ വരവിനുള്ള ഹേതു പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചപ്പോൾ, ദൂതി ചോദിക്കുന്നു:—

'പൎണ്ണാദൻ സാകേതത്തിൽ വന്നൊരു വാൎത്ത
ചൊന്നാനതിന്നുത്തരം നീ ചൊന്നാനെന്നോപോൽ?
ഇന്നാമൊഴികൾ നീതാനെന്നോടു പറയേണ-
മെന്നുമേ ഭൈമിക്കതു പീയൂഷമല്ലോ.'

ഉണ്ണായിവാരിയർ സംസ്കൃതഭാഷ അഭ്യസിച്ചതിനു ശേഷം ഒരു ദിക്സഞ്ചാരം നടത്തിയെന്നും, തമിഴ്ഭാഷ നല്ലപോലെ അഭ്യസിച്ചുവെന്നും തജ്ജീവചരിത്രകാരൻ ഒരിടത്തു പറഞ്ഞ്

ട്ടുള്ളതു് അബദ്ധമാണെന്നു് ഈ മാതിരി പ്രയോഗങ്ങളിൽ നിന്നു് നമുക്കു ഗ്രഹിക്കാം. പല സ്ഥലങ്ങളിൽ ക്രിയകളോടു മദ്ധ്യമപുരുഷപ്രത്യയം ചേർക്കേണ്ടിടത്തു് 'നീ ചൊന്നാനോ' എന്നമാതിരി പ്രഥമപുരുഷപ്രത്യയം ചേർത്തു കാണുന്നുണ്ടു്. ഈ കവി എഴുത്തച്ഛന്റെ കാലത്തിനിപ്പുറമാണു ജീവിച്ചിരുന്നതെന്നുള്ളതിനു് ഇതും ഒരു ലക്ഷ്യമാണു്.

'കലവധൂനാം കോപമാകാം.
പലതല്ലേ ലോകസാക്ഷികൾ?
ഉഭയഭുവനസുഖമല്ലയോ
വന്നുകൂടുവതിവൾ മേൽ'

എന്നുള്ള ബാഹുകവചനം കേൾക്കുന്ന മാത്രയിൽ ആ സമർത്ഥയായ ദൂതി വിവരമെല്ലാം ദമയന്തിയെ ധരിപ്പിക്കുന്നു. തദനന്തരം ആ സാധ്വി ഗൂഢമായി ബാഹുകനെ ചെന്നു കാണുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വികൃതരൂപം കണ്ടിട്ടു്,

'നൈഷധനിവൻതാനൊരീഷലില്ല മേ നിർണ്ണയം
വേഷമീവണ്ണമാകിൽ ദോഷമെന്തെനിക്കിപ്പോൾ?'

എന്നു വിചാരിക്കുന്നെങ്കിലും, സംശയം നീങ്ങുന്നില്ല.

'ഇവനോടു ചേർന്നാൽ നന്മയോ?
ചാരിത്രത്തിനു വെണ്മയോ? അറിയാവതല്ലേ'

എന്നു ശങ്കിച്ചു് ത്രൈലോക്യമാതാവിനെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടു് അവൾ സ്വമാതാവിന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു് അവരുടെ അനുവാദം വാങ്ങിയിട്ടു് കേശിനിയെ അയച്ചു് ബാഹുകനെ വരുത്തുന്നു. അനന്തരം അവൾ,

'എങ്ങാനുമുണ്ടോ കണ്ടു ശൃംഗാരഭാവനാം നിൻ-
ചങ്ങാതിയായുള്ളവനെ?
അംഗാരനദിയിൽ ബഹുതരംഗാവലിയിൽ ഞാനോ
മുങ്ങാവതോ മുങ്ങിമങ്ങിനേനറിയാഞ്ഞതെന്നേത്തും.'

എന്നു ചോദിച്ചപ്പോൾ ബാഹുകൻ പറയുന്നു:—

'ആനന്ദലീനനായ് വന്നിതല്ലോ ഞാൻ
ആപന്നനെന്നാകിലും
. . . .

നിജ രാജ്യം കൈവെടിഞ്ഞു വനരാജ്യവാസിയായേൻ.
ഹവിരാജ്യപ്രസന്നദേവം രവിരാജ്യം വാണേൻ.
അവശം മാം വെടിഞ്ഞുപോയ് തവ ശാപാക്രാന്തനായി
കലിയകലെ—അഹമങ്ങലേ വന്നിതു സുന്ദരി! നിന്ന–
രികിന്നിനിയൊരാൾ പിരിവർ ഉയിർവേറവേ
ചിറവേ കറവേ വിലപിതമിതു മതി വിരവൊടു
സുഖമിതി കരുതാമലമകതാരിൽ മതിയുതിയാതി'

എന്നു കളിപ്പറഞ്ഞാൽ നായികാനായകന്മാർ പരസ്പരം തിരിച്ചറിയുന്നു. നളൻ 'ഭുജഗേന്ദ്രദത്ത'മായ വസനം ചാർത്തി സ്വന്തരൂപം പ്രാപിക്കുന്നു. ദമയന്തി ദൂഷിതയല്ലെന്ന് അശരീരിവാക്യത്താൽ നളൻ അറിയുന്നു. വിദ്യാധരന്മാർ തത്സമയം പൂമഴ തൂകുന്നു; മംഗലവാദ്യം ആകാശത്തിൽ മുഴങ്ങമാറാകുന്നു. നളൻ ഇപ്രകാരം സ്വപത്നിയുടേയും പുത്രന്മാരുടേയും പുനർല്ലാഭത്താൽ ആനന്ദപരവശനായിത്തീരുന്നു. എന്നാൽ കഥ ഇവിടെ അവസാനിക്കുന്നില്ല. നളൻ സൈന്യസമേതം ചെന്ന് പുഷ്കരനെ തോല്പിക്കുന്നു. പക്ഷേ അവനെക്കൊല്ലണോ വേണ്ടയോ എന്നു സംശയിച്ചു നില്ക്കുമ്പോൾ ഹംസം പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചു, 'വധിയായ്ക പുഷ്കരനെ' എന്നപേക്ഷിക്കയും അദ്ദേഹം അപ്രകാരം തന്നെ അവനെ വിടുകയും ചെയ്യുന്നു. അനന്തരം നളൻ പുഷ്കരനെ യഥോചിതം സൽകരിക്കുന്നു. ആ അവസരത്തിൽ നാരദൻ വന്നുചേർന്ന് എല്ലാവരേയും അനുഗ്രഹിക്കുന്നു.

'കലികൃതമഖിലമഘമകന്നിതു.
നളനപി മംഗലമവികലമുദയതു.
സതികളിൽമണിയൊടു നീ പുരം പ്രവിശതു.
സമൃദ്ധത്വവും സരസ്വതീ വദതു'

എന്നുള്ള നാരദാജ്ഞയനുസരിച്ച് ഭാരതിയാലുദിതമായ സമൃദ്ധത്വത്തിൽ നഗരപ്രവേശം ചെയ്യുന്നു. ഭീമാദികളും വന്നുചേരുന്നു. ഇങ്ങനെ എല്ലാം മംഗളമായി അവസാനിക്കുന്നു.

കഥകളികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ സാഹിത്യഗുണത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം നളചരിതത്തിനുതന്നെയാണ് പ്രാധാന്യം നല്കേണ്ടത്. നാടകലക്ഷണങ്ങൾ ഒപ്പിച്ചു രചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഏക കഥകളി നളചരിതമാണ്.

"വിജനേ ബത മഹതി വിപിനേ നീയുണർന്നിട്ടു-
വളനേ വീണെന്തു ചെയ്‌വൂ കളനേ"
"എങ്ങാനുമുണ്ടോ കണ്ടു ഭൃംഗാംഗനാരാവനാം നിൻ-
ചങ്ങാതിയായുള്ളവനേ"

ഇത്യാദി അഭംഗുരമായി കവിതാരസം ഇളകുന്ന നിരവധി പദങ്ങൾ ഇതിൽ കാണുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ ഇതു കലക്ലിഷ്ടന്മാർ വായിച്ചുരസിച്ചാൽ മതി എന്നായിരുന്നിരിക്കാം കവിയുടെ ആശയം. സാമാന്യവിദ്യാഭ്യാസം സിദ്ധിച്ചവർക്ക് ദുരവഗാഹങ്ങളായ പല ഭാഗങ്ങൾ ഇതിലുണ്ട്. ഉണ്ണായിയെപ്പോലെ നിരങ്കുശനായ ഒരു കവി ഭാഷയിൽ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടോ എന്നു തന്നെ സംശയമാണ്. ശബ്ദഭംഗിയോടൊപ്പം ആശയഗാംഭീര്യവും ഈ കൃതിയിൽ സർവ്വത്ര നാം കാണുന്നു. ശബ്ദപൂരണത്തിനായി നിരർത്ഥകശബ്ദങ്ങൾ പ്രയോഗിക്കുന്ന പതിവ് ഈ കവിക്ക് തീരെയില്ല. എന്നാൽ ശ്രവണമാത്രയിൽ അർത്ഥപ്രതീതി ഉണ്ടാകത്തക്കവണ്ണം പ്രസന്നതയും കവിതയിൽ കാണുന്നില്ല. അതിനുള്ള പ്രധാന കാരണം ശബ്ദപ്രയോഗത്തിലുള്ള നിഷ്കർഷക്കുറവും നിരങ്കുശത്വവുമാണ്. സമുച്ചയനിപാതത്തെ എവിടെ എങ്കിലും ചേർക്കുക, ചില ദിക്കിൽ ക്രിയാശബ്ദങ്ങളെയും മറ്റു ചിലടത്തു് കർത്താവിനെത്തന്നെയും വിട്ടുകളക, പദങ്ങളെ ഒടിച്ചുമടക്കിയും അന്വയക്രമം തെറ്റിച്ചും പ്രയോഗിക്കുക ഇത്യാദി സംഗതികളിൽ കവിക്കു് ഒരു ക്ലേശവും ഇല്ല. യമകം, അന്ത്യപ്രാസം മുതലായ പ്രാസങ്ങളിലുള്ള അതിനിഷ്ഠ നിമിത്തം വന്നുകൂടീട്ടുള്ള അർത്ഥക്ലേശത്തിനും കണക്കില്ല. സാധാരണ കഥകളിൽ ശ്ലോകങ്ങൾ മിക്കവയും സംസ്കൃതത്തിലും പദങ്ങൾ മലയാളത്തിലും ആണെങ്കിൽ ഇക്കൃതിയിൽ നേരേ മറിച്ചാണ്. ഇക്കാരണങ്ങളാൽ നല്ല പാണ്ഡിത്യം ഇല്ലാത്ത ഒരുവന് നളചരിതത്തിന്റെ സ്വാരസ്യം പൂർണ്ണമായി അനുഭവിച്ചറിയുന്നതിന്നു സാധിക്കാതെ വരുന്നു. വാരിയർ നമ്പ്യാരെപ്പോലെ ദ്രാക്ഷാപാകക്കാരനല്ല; നാളികേരപാകക്കാരനാണ്.

വാരിയർക്ക് നമ്പ്യാരുടെ കൃതികളെപ്പററി പുച്ഛമായിരുന്നുവെന്നും, അദ്ദേഹം സംഗതിവശാൽ നിർമ്മിച്ച് കാർത്തികതിരുനാൾ തമ്പുരാനെ ചൊല്ലിക്കേൾപ്പിച്ചു,

'സൂതേ സൂകരയുവതീ
സുതശതമത്യന്തദുർഭഗം ഝടിതി
കരിണീ ചിരേണ സൂതേ
സകലമഹീപാലലാളിതം കളഭം'

എന്ന പദ്യം അതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു എന്നും ചിലർ പറഞ്ഞുവരുന്നുണ്ട്. ഇതു വിശ്വാസയോഗ്യമേ അല്ല. നമ്പ്യാരുടെ കവിതാശക്തിയെ അറിഞ്ഞു് സമാദരിക്കുന്നതിനുള്ള ശക്തി വാരിയർക്ക് ഇല്ലായിരുന്നുവെന്നു വിശ്വസിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെയാണിരിക്കുന്നതു്. അഥവാ അദ്ദേഹം അത്രയ്ക്കു് ഉദ്ധതനായിരുന്നുവെന്നു വരികിൽ, അതുകൊണ്ടൊന്നും നമ്പ്യാർക്ക് ഒരു കുറവും സംഭവിച്ചതുമില്ല. വാരിയരെ പ്രശംസിക്കുന്നതിന് നമ്പ്യാരെ താഴ്ത്തണമെന്നുണ്ടോ? 'രണ്ടുപേരും മഹാകവികളായിരുന്നു എന്നല്ലാതെ, അവരെ താരതമ്യപ്പെടുത്തി ഒരു വിധി പ്രസ്താവിക്കാൻ ഒരുങ്ങുന്നതു് സാഹസമാണു്. നമ്പ്യാർ ജനങ്ങളുടെ കവിയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം കേരളീയജനതയുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ സംസ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള സാമ്രാജ്യത്തിന് ഒരു ഇളക്കം ഒരുകാലത്തും ഉണ്ടാകുകയുമില്ല.

ശബ്ദാലങ്കാരങ്ങളോടു പ്രതിപത്തിയുള്ളവനെങ്കിലും വാര്യരുടെ ശ്രദ്ധ സവിശേഷം പതിഞ്ഞിരുന്നതു് രസപരിപോഷണത്തിലും അർത്ഥവിഷയകമായ ചമൽക്കാരത്തിലും ആയിരുന്നു. നളചരിതത്തിൽ, നാടകങ്ങളിലെന്നപോലെ ഒരു രസത്തെ അംഗിയായും മറ്റു രസങ്ങളെ അംഗങ്ങളായും ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിലെ അംഗിയായ രസം ശൃംഗാരമാണു്. പരസ്പരഗുണശ്രവണത്താൽ നായികാനായകന്മാർക്ക് അങ്കുരിക്കുന്ന അനുരാഗം ഒന്നാംദിവസത്തെ കഥയിൽ അയോഗവിപ്രലംഭദശയിൽ ഇരുന്നിട്ട് രണ്ടാംദിവസത്തെ കഥയുടെ ആരംഭത്തിൽ സംഭോഗാവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ച് തദവസാനത്തിൽ തന്നെ വിപ്രലംഭത്തിലേക്കു കടക്കുന്നു. മൂന്നാംദിവസത്തെ കഥയിലാകട്ടെ ആ വിപ്രലംഭം മൂർദ്ധന്യദശയിലെത്തുന്നു; അതു് ആ നിലയിൽതന്നെ നാലാംദിവസത്തെ കഥയുടെ അവസാനംവരെ ഇരുന്നിട്ട് വീണ്ടും വിപ്രലംഭമായി പരിണമിക്കുന്നു.

പാത്രങ്ങളുടെ സ്വഭാവസ്വരൂപവൽക്കരണത്തിലും പഞ്ചസന്ധികളുടെ സമാവേശത്തിലും വാരിയർ നാടകങ്ങളെത്തന്നെയാണു് അനുകരിച്ചുകാണുന്നതു്. നായകനായ നളൻ ധീരോദാത്തനാകുന്നു. ധീരോദാത്തന്റെ ലക്ഷണം ദശരൂപകത്തിൽ ഇങ്ങനെ വിവരിച്ചിരിക്കുന്നു.

'അവികത്ഥനഃ ക്ഷമാവാനതിഗംഭീരോ മഹാസത്വഃ
സ്ഥേയാന്നിഗൂഢമാനോ ധീരോദാത്തോ ദൃഢവ്രതഃ കഥിതഃ'

ഈ ലക്ഷണങ്ങളെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിനു യോജിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു് നളചരിതം വായിക്കുന്നവൎക്കു് എളുപ്പത്തിൽ ഗ്രഹിക്കാം.

'കാന്താരതാരകം' എന്ന വ്യാഖ്യാനത്തോടുകൂടി ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ ആദ്യമായി പ്രസിദ്ധീകരിച്ച പണ്ഡിതസാൎവ്വഭൗമനായ ഏ. ആർ. രാജരാജവൎമ്മകോയിത്തമ്പുരാനെ സംസ്മരിക്കാതെ ഈ പ്രസംഗം അവസാനിപ്പിക്കുന്നതു് കൃതഘ്നതയുടെ പാരമ്യമായിരിക്കും. അദ്ദേഹമാണു് കാടു വെട്ടിത്തെളിച്ചു് ഈ മനോഹരകൃതിയെ മലയാളികൾക്കെല്ലാം അനുഭവഗോചരമാക്കിത്തീൎത്തതു്. ഇത്ര ഭംഗിയായും സമഞ്ജസമായും പ്രസാധിതമായ മറെറാരു പ്രാചീനകൃതിയും മലയാളഭാഷയിലില്ല. പുണ്യശ്ലോകനായ ഈ തിരുമേനി സാഹിത്യവിഷയകമായ മററു പല പ്രസ്ഥാനങ്ങളിലെന്നപോലെ ഇതിലും മലയാളികൾക്കു് ആദൎശമായിത്തീൎന്നിരിക്കുന്നു.

കൊട്ടാരക്കര, കോട്ടയം, ഉണ്ണായി—ഈ മൂന്നു കവികളേയും ഒരിനത്തിൽ കൂട്ടാം. ഒന്നാംരംഗത്തിൽ ശൃംഗാരപ്പദം വേണമെന്നുള്ള നിർബന്ധം ഇവർ മൂന്നുപേൎക്കുമില്ല. അശ്ലീലമായ ശൃംഗാരവും ഇക്കവികളുടെ കൃതികളിൽ കാണ്മാനില്ലെന്നു തീൎത്തു പറയാം. വേഷവൈവിധ്യത്തിനു വേണ്ടി അനവസരമായി ചില പാത്രങ്ങളെ പ്രവേശിപ്പിച്ചുതുടങ്ങിയതും ഇവരുടെ കാലത്തിനു ശേഷമാണു്.

കാൎത്തികതിരുനാൾ തമ്പുരാൻ.

ധൎമ്മരാജാവെന്ന പേരിലാണു് ഈ രാജൎഷിയെ കേരളം അറിയുന്നതും ആരാധിക്കുന്നതും. ധീരനായ ഒരു പടനായകൻ എന്ന നിലയിൽ അവിടുന്നു് കായംകുളംയുദ്ധത്തിലും കൊച്ചി

യുമായുള്ള യുദ്ധത്തിലും നല്ല പേരു നേരത്തേതന്നെ സമ്പാദിച്ചിരുന്നു. സിംഹാസനാരോഹണാനന്തരം ശ്രീവീരമാർത്താണ്ഡദേവൻ പിടിച്ചടക്കിയ ദേശങ്ങളിൽ സമാധാനവും തൃപ്തിയും വളർത്തുന്ന വിഷയത്തിൽ സമഗ്രമായ വിജയവും അവിടുന്നു നേടുകയുണ്ടായി. സാമൂതിരിയെ കൊച്ചിയിൽനിന്നു അകററിയതു് അവിടത്തെ സൈന്യമാണ്. മൈസൂർ പടയിളക്കം ഉണ്ടായപ്പോൾ, ഉത്തരദേശീയരായ രാജാക്കന്മാർക്കും പല പ്രഭുക്കന്മാർക്കും അഭയം നല്കുകനിമിത്തം ഹൈദരാലിയോടും ടിപ്പുസുൽത്താനോടും പട വെട്ടേണ്ടതായ് വന്നുവെങ്കിലും, ആ തിരുമേനിക്കു ലേശം ചലുക്കമുണ്ടായില്ല. എന്നാൽ ഇതിനൊക്കെ ഇടയിൽ സാഹിത്യപരിശ്രമം സഫലമായി ചെയ്യുന്നതിന് അവിടത്തേക്ക് എങ്ങനെ സമയം ലഭിച്ചു എന്നോക്കുമ്പോൾ നാം അത്ഭുതപ്പെട്ടുപോകുന്നു. സംസ്കൃതം, തമിഴ്, ഇംഗ്ലീഷ്, പേർഷ്യൻ എന്നീ ഭാഷകൾ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് നല്ലപോലെ വശമാക്കിയിരുന്നു എന്നുമാത്രമല്ല, വിദ്വാന്മാരേയും കുഞ്ചൻ, ഉണ്ണായി തുടങ്ങിയ അനേകം മഹാകവികളേയും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കയും ചെയ്തുവന്നു.

'വിദ്വദ്ഗജാനപി നിരങ്കുശവൃത്തിനസ്സൈപ-
അധോരണൈഃ കനകശൃംഖലികാവബന്ധാൻ'

എന്നു രാമവർമ്മയശോഭൂഷണകാരൻ ഈ തിരുമേനിയെ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നതിൽ അതിശയോക്തിസ്പർശംപോലുമില്ല.

കാർത്തികതിരുനാൾതമ്പുരാൻ വഞ്ചിസംവർദ്ധിനി ആയ പാർവ്വതീറാണിയുടേയും കിളിമാനൂർ കേരളവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻതിരുമനസ്സിലേയും പുത്രനായി കൊല്ലവർഷം ൮൯൯-ൽ തിരുവവതാരം ചെയ്തു.

'യോയം മുക്താമണിർജ്ജാതഃ
പാർവ്വതീ ഗർഭശുക്തിതഃ
സദ്വൃത്തോ ഗുണവാൻ സച്ഛഃ
സ്നിഗ്ദ്ധസ്സോയം വിരാജതേ'

എന്നു് അനന്തരകാലത്തു് കവികളാൽ വാഴ്ത്തപ്പെട്ട ഈ തിരുമേനിക്കു് നാലു തിരുവയസ്സു തികഞ്ഞപ്പോൾ പിതാവു്'

കാൎത്തികതിരുനാറം മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു

ദിവംഗതനായി. ൯൩൩-ൽ അവിടുന്ന് സിംഹാസനാരോഹണം ചെയ്തു. വഞ്ചിരാജ്യത്തിൻെറ ഭാഗ്യകല്പതരു തഴച്ചു. വേണാട്ടിൻെറ പുകൾ പൊങ്ങി. അവിടത്തെ വിദ്വത്സദസ്സ് പണ്ഡിതവരേണ്യന്മാരും അദ്ധ്യാത്മവിദ്യാപാരംഗതന്മാരുമായ രഘുനാഥതീൎത്ഥർ, ശങ്കരനാരായണവിദ്യാഭൂഷണൻ, പന്തളം സുബ്രഹ്മണ്യശാസ്ത്രികൾ, കിളിമാനൂർ രവിവൎമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ, രാമപാണിവാദൻ, ഉണ്ണായിവാരിയർ, പുതിയിക്കൽ തമ്പാൻ, കടിയംകുളത്തു ഗുപ്പുമേനോൻ, പുതിയിക്കൽ തമ്പാൻ മുതലായവർ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു.

അവിടുന്ന് സംഗീതകലയിലും നൃത്തവിദ്യയിലും അനല്പമായ താല്പൎയ്യം പ്രദൎശിപ്പിച്ചു വന്നു. നവരാത്രിപൂജ, ഉത്സവം മുതലായ അടിയന്തിരങ്ങൾക്ക് കഥകളിയും തുള്ളലും വേണമെന്ന് ഏൎപ്പാടു വച്ചതും, അതിലേക്ക് മാത്തൂർപണിക്കരെ ചുമതലപ്പെടുത്തിയതും ഈ മഹാരാജാവാണല്ലോ. അവിടുന്നു തന്നെ രാജസൂയം, സുഭദ്രാഹരണം, ബകവധം, ഗന്ധൎവ്വവിജയം, പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം, കല്യാണസൌഗന്ധികം, നരകാസുരവധത്തിൽ പാതി ഇങ്ങനെ ഏഴിൽ പരം കഥകൾ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയൊന്നും സാഹിത്യഗുണം കുറഞ്ഞവയുമല്ല. കോട്ടയം തമ്പുരാൻെറ കൃതികൾ അവിടത്തെയും പരിചിതങ്ങളായിരുന്നു എന്ന് കല്യാണസൌഗന്ധികാദി കഥകൾ വായിച്ചുനോക്കിയാൽ അറിയാം. മൈസൂർപ്പട പുറപ്പെട്ട കാലത്ത് കോട്ടയത്തെ മൂത്തരാജാവ് തിരുവനന്തപുരത്തു വന്ന് തിരുമനസ്സിലെ അഭയംപ്രാപിക്കയുണ്ടായിട്ടുമുണ്ടല്ലോ.

കാൎത്തികതിരുനാൾ തമ്പുരാൻെറ കവിതാദേവി പ്രായേണ പ്രസന്നയും ഉല്ലാസവതിയും എന്നാൽ അല്പം ലജ്ജാവതിയുമാണ്. കോട്ടയംതമ്പുരാൻെറ കൃതികൾക്കുള്ള പ്രൌഢി അവിടത്തെ കഥകൾക്കില്ലെങ്കിലും നല്ല ഒഴുക്കും ശബ്ദഭംഗിയും ഉണ്ട്. ഓരോ കഥയുടേയും ആരംഭത്തിൽ ശൃംഗാരപദം വേണമെന്നുള്ള ഏൎപ്പാട് അവിടുന്നാണ് ആദ്യമായി നടപ്പാക്കിയതെന്നു തോന്നുന്നു.

രാജസൂയം 'സുദതി! സുരഭിലസുവേണി! സുകോകിലസമമൃദുവാണി!' എന്നും,

സുഭദ്രാഹരണം, 'കല്യാണശീലേ യാജ്ഞസേനി നീ സല്ലാപം ശൃണു മേ' എന്നും ആണ് ആരംഭിച്ചിരിക്കുന്നതു്. മററു കൃതികളിൽ ആ നിർബന്ധം കാണുന്നുമില്ല. സകലവിധ വേഷങ്ങളേയും ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതാണ് മറെറാരു വിശേഷം.

മാതൃകയ്ക്കായി ചില പദങ്ങളെ മാത്രം ഇവിടെ ഉദ്ധരിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

ശൈലവർണ്ണനം.

ധരണീധരനിര ഏഷ മമ
തനയാതി കൗതുകമധികമഹോ!
തരുണമിഹിരകരവിലസിതകിസലയ
വിവിധവിടപിചയസഹിതമതിരുചിരം.
അനവരതം മധു ചൊരിയുന്നു— ചില
വനനഗതരുക്കളിൽനിന്നു
ഘനമധികഘോഷണം മിളിതവാരണം
രണിതമൃഗവരവിദ്രാവിതഹരിണം.
കനകദ്രുമതതി വിലസുന്നു—ചില
കനകവൃക്ഷകലമിളകുന്നു.
സുരകിന്നരീനിവഹമത്ര ശൈലനികി-
ലിന്നതോ ചരിതസാധനമാരനേ.
കേകികളിതിടയിട കൂകുന്നു—സഹ-
കേകികളാങ്ങളുമാടുന്നു—ഇഹ
നാകനാരിമാർ മോദമോടു സുര-
നായകരോടു മേവുന്നു സസുഖം.
മാരുതപൂരിതകീചകനിനദം—
മാമിഹ മോദയതീഹം സുഖദം.
ചാരുചമരവും സാരസകുലവും
ഹീരമരതകാദികളുമിളിതം.

കല്യാണസൗഗന്ധികം.

ദണ്ഡകം.

ഇത്ഥം പറഞ്ഞു മനയിൽത്ത്രീം കലാലനിലയത്തിൽ
നിവേശ്യ പരിചോദരേ—ശശികലവതംസ-
നിശിതരിപുഹിംസ—വിപുലതരമണിഭവന
വിതതിയോടു വിലസുമമരരൂപസമനസവിധമുപയാന്തമാ-
രംഭോ തമാ സപദി കണ്ടണിതന്നവർകൾ
ഇംഗിത മുദാ മുതിരുംതോ മരുത്സുതനെ ഇപ്പോൾ
ഘൃതസഹശതരൂപങ്ങൾ—മൂർദ്ധന്നമതിമധുര
മന്ദഹസിത ശുചിവദനമപി സഹജസഹിതമത്യുജ്ജ്വലം.

അനന്തരമങ്ങു നൃപകന്യാ വരോത്തമന-
ന്വേഷ്യാ സഖീഭിരതിധന്യാ—രംഗമതിൽ ചെന്നു-
തുംഗമോദമാർന്നു—തൽപുരനിജ ജനത
കംഗി ശർമ്മവിലജനകജ്ജ്വിനിവാത കൗതുകമയമാക്കി
നിന്നൊരക്കുമാരിക ശൃംഗാരവാരാനിധിത-
രംഗവും ചപലതരങ്ങൾ നൃപാത്മജ—ഭംഗതി
രമാന്ത—പാർത്ഥിവവരന്മാർ പേരുകളോർ
ത്തണിഗാത്രി ചൊല്ലി പറഞ്ഞു നിജ-
മനസ്സാപരിപൂർത്തിയെയാരു ചെന്ന.

പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം.

ശൃംഗാരപദം.

അരുണാരുണസരസീരുഹനയനേ വിധുവദനേ
തരുണി! വരികരികേ സുരരമണി! ശുകവാണി!
മന്ദാനിലചലിതം മധുമാസരുചിരമിദം
മന്ദേതരമിഹ കേരം വിലസുന്നു വനമിതു.
കുന്ദനിരനിവഹമൊഹരലിവലിതം കമലമിദം
ഇന്ദിന്ദിരികളും തേടുന്നു പൂളി താനു.
ചന്തം ചിന്നുന്ന ശാഖികിരണങ്ങളിൽനിന്നു
ചെന്താർശരനധികം വിലസുന്നു മമ താനു.
കുതുകം വളർന്നു ഘനം കണ്ടാലിന്നധികമിദം
കമനീയമിതധുനാ മരുവുന്നു സദാ വിധുനാ
മധുരാളിതരസതിന്നായി വികാരാക്കു നീ സരസം
അധികം തവ മണിതം രതിരുചിരം കുതുകതരം.

ഗന്ധർവ്വവിജയം.

ദേവീസ്തുതി.

'ദേവ്യചരിതേ ശിവദാം ഭവതി ദേവി *
നവ്യമണിഗണഭൂഷണേ ഭോ കുടുംബിനി!
കഞ്ജവിലോചനേ കരകലിതമഞ്ജുളകമലകോരകേ!
കഞ്ജബാണധവസദൃശവദനകനാമ്ബലേ കമനീയരൂപിണി
മഞ്ജുവാണി മനോഹരാംബുജവേണീ കിസലയരുചിരപദയുഗളേ!
പഞ്ചബാണവിരോധി വാമഭാഗമേ ഭവഭയവിനാശിനി
പർവ്വതേന്ദ്രകുമാരികേ പുരവൈരിഹൃദയസരോജഹംസേ!
സർവ്വസുപരിവാരിതേ സുരവൈരി ഹരണകാരണേ നത-
സർവ്വപാപവിമോചനേ സതി സകലലോകവിനാശകാരിണി
പൂർവ്വദേവനിസൂദനേ പൂതിഗുണവിനതേ!
നളിനഭവശതമഖമഹേശിനി നിഖിലഗുണഗണവാസിനി

* ഈ അശ്ലീലപ്രയോഗം അവധാനതനിമിത്തം വന്നുപോയതായിരിക്കണം. ഭവാൻ ശുഭേ എന്ന് എഴുതുന്നവർപോലും പ്രയോഗിച്ചുപോയിട്ടില്ലല്ലോ.

മണിവലയഭൂഷിതകരയുഗേ, വര-
കനകകഞ്ചുകസുശോഭികുചയുഗേ — കലിതഭാര
മണിമയകാഞ്ചിവിരാജിതേ കരഭോരുജഘനേ!
ഭവപരമുഖമുനിജനാശ്രിതദിവ്യപാദസരോജയുഗളേ.

ബകവധം.

പോർവിളി.

൧. 'പോരിനായ്‌ വരിക ധൂർത്ത!
പോരിനായ്‌ വരിക ധൂർത്ത.
ക്ഷത്രിയാധമനീയെന്നരുളിനിന്നു മം ഗതസ്സുരാങ്കിൽ
ശസ്ത്രധാരകൊണ്ടു നീ നികൃത്തനാകുമിതിലവാൽ.
ഹന്ത നിന്റെ ഭുജബലങ്ങളറിവതിന്നു തെളിവോടെ
അന്തകന്റെ പുരിയിലിന്നു നിന്നെയാക്കുവൻ ദൃഢം.'

സുഭദ്രാഹരണം.

൨. 'തന്ത്രിമാരവനിതേ നീ മോചയ
പുത്രവൈരിപൂരകാമിനിമാരെ.
ചിത്രം തവ ചേഷ്ടിതമോർത്താലിവ
പത്രിഗണങ്ങൾക്കുള്ളാകന്നി.
അമരാവതിയായീടും പുരിയിലധുനാ
വരുവാനവനുള്ളൂ?
അമരവൈരിതരുണിയതാം നിന്നെ
പരിചോടു ബന്ധിച്ചീടും ഇന്നു.'

നരകാസുരവധം.

നരകാസുരവധമാണ് തമ്പുരാന്റെ ഒടുവിലത്തെ കൃതി. അതു പൂർത്തിയാക്കിയത് അശ്വതിതിരുനാൾ തമ്പുരാനാണെന്നു പറഞ്ഞുവരുന്നു. അതു വാസ്തവമാണെങ്കിൽ ഈ ആട്ടക്കഥകളെല്ലാം ൯൬൩-ാമാണ്ടിനു മുമ്പ് രചിക്കപ്പെട്ടവയായിരിക്കണം. ൯൬൩ കുംഭം ൩൦-ാനു- ശിവരാത്രിദിവസം ഒരു മണിക്കും രണ്ടു മണിക്കും മദ്ധ്യേയാണ് അവിടുന്നു നാടുനീങ്ങിയത്.

അശ്വതിതിരുനാൾ ഇളയതമ്പുരാൻ.

ഈ തിരുമേനി ൯൩൨-ൽ തിരുവവതാരം ചെയ്തു. കിളിമാനൂർ രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാനായിരുന്നു അവിടുത്തെ പിതാവ്. ആ കോയിത്തമ്പുരാൻ ഒരു മഹാവിദ്വാനായിരുന്നതിനാൽ, പുത്രന്റെ വിദ്യാഗുരുസ്ഥാനം അദ്ദേഹം വഹിച്ചു. എന്നാൽ 'ശ്രീമച്ഛങ്കരനാരായണഗുരുചരണപരിചരണപ്രാപ്തവിദ്യാവൈശദ്യേന' എന്ന് ശൃംഗാരസുധാകരം ഭാണത്തിൽ സംസ്മരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ശങ്കരനാരായണസൂരി

അശ്വതിതിരുനാൾ ഇളയരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു

ആയിരുന്നിരിക്കാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രധാന ഗുരു. ൯൪൩-ൽ ആററിങ്ങൽ വച്ച് അവിടുത്തെ തിരുമാടമ്പു നടന്നു. അവിടുന്നു പട്ടും പരിവട്ടവും ഇട്ടത് ഉളിയാഴത്തുറ അയ്യാരത്തലവീട്ടിലെ ഒരു സ്ത്രീരത്നത്തെ ആയിരുന്നു എന്നു മാത്രം അറിയാം. ൯൬൩ ധനു ൨൩-ാംനു- ഈ പുണ്യശ്ലോകൻ ദിവംഗതനായി.

അശ്വതിതിരുനാൾ തമ്പുരാൻ സംസ്കൃതത്തിൽ വഞ്ചിമഹാരാജസ്തവം, സന്താനഗോപാലം, കാർത്തവീര്യവിജയം എന്നീ പ്രബന്ധങ്ങൾക്കു പുറമേ രുക്മിണീപരിണയം നാടകവും, ശൃംഗാരസുധാകരഭാണവും രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. മികച്ച കവിതാവാസനയുടേയും ഉറച്ച വ്യുൽപത്തിയുടേയും പരിണതഫലങ്ങളാണ് ഈ കാവ്യതല്ലജങ്ങൾ. സരസങ്ങളായ ആശയങ്ങളെ മധുരമധുരസാർദ്രമായ വാക്കുകളിൽ പൊതിഞ്ഞു രചിച്ചിട്ടുള്ള നാല് ആട്ടക്കഥകളും അവിടുന്നു നമുക്കു സമ്മാനിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവ കോട്ടയംതമ്പുരാന്റെ കൃതികളെക്കാൾ ഒട്ടും താഴെയല്ല. കാവ്യഗുണത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അവ കുറേക്കൂടി ഉച്ചശ്രേണിയിലാണ് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതെന്നു പോലും പറയാം. ദ്രാക്ഷാപാകത്തിലുള്ള ആ നാലു കവിതകളും സഹൃദയഹൃദയരഞ്ജനം ചെയ്തുകൊണ്ട് ഇന്നും ജീവിക്കുന്നു.

കാർത്തികതിരുനാൾ തമ്പുരാൻ,

'അർണ്ണോജാക്ഷികളെ ഹരിച്ചൊരു നിൻ
കർണ്ണനാസികാകുചകൃന്തനമിഹ
തൂർണ്ണം ചെയ്വൻ കണ്ടുകൊൾക നീ'

എന്നുവരെ ഓലയിൽ എഴുതിവച്ചിട്ട് ആശയം അവസാനിച്ചുപോകയാൽ, അടുത്ത വരിക്ക് എവിടെപ്പോകേണ്ടു എന്നുള്ള ആലോചനയോടുകൂടി അതിനെ മേശപ്പുറത്തു വച്ചിരുന്നതായും മഹാരാജാവ് ഇല്ലാതിരുന്ന അവസരത്തിൽ അശ്വതിതിരുനാൾതമ്പുരാൻ അവിടെ എഴുന്നള്ളി മേശപ്പുറത്തു ഇരുന്ന ഓലയും നാരായവും എടുത്ത്

'നിർണ്ണയമതിനുണ്ടു മേ കരാളേ'

എന്നു പൂരിപ്പിച്ചുവച്ചിരുന്നതായും മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സുകൊണ്ടു സന്തോഷിച്ച് "അപ്പന്നു നല്ല വാസനയുണ്ട്. ബാക്കിയും അപ്പൻ തന്നെ തീർക്കണം' എന്ന് അരുളിച്ചെയ്തതായും

ഒരു കഥയുണ്ട്. അങ്ങനെയാണത്രേ നരകാസുരവധം അവിടുന്ന് പൂരിപ്പിക്കാൻ ഇടയായത്. മാഘൻ, മുരാരി, ഭവഭൂതി മുതലായ കവികളെ അവിടുന്ന് ഉപജീവിച്ചുകാണുന്നു. ഈ രാജകവി കോട്ടയത്തുതമ്പുരാനെ അനുകരിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, കിളിമാനൂർ വിദ്വാൻകോയിത്തമ്പുരാൻ, കേരളവർമ്മ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ തുടങ്ങിയ പ്രൗഢകവികൾ അവിടുത്തെ കാവ്യസരണിയെത്തന്നെയാണ് പിന്തുടർന്നിട്ടുള്ളത്.

അശ്വതിതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റെ സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങൾക്കുള്ള മനോഹാരിത ഒന്നു പ്രത്യേകം തന്നെയാണ്.

'സോൽക്കണ്ഠം ശ്ലക്ഷ്ണകണ്ഠകണ്ഠമുരളീനാദീ ഗളൽപഞ്ചമേ
കിഞ്ചിൽകിഞ്ചിദുദഞ്ചിതാഞ്ചിതലതാസന്താനകുഞ്ജാന്തരേ
പ്രാചീനാചലമൌലിമണ്ഡനവിധിം പ്രാപ്തും വിധോർമണ്ഡലം
ദൃഷ്ട്വാ ദുഷ്ടമനാ ജഗാദ നൃപതിഃ പ്രേമാകുലാം പ്രേയസീം'

എന്ന രുക്മിണീ സ്വയംവരത്തിലേയും,

'ശാതോദാർക്കമുദാവിലാസിജലരാശിവിധൂതിവാനിദാനേ ദിനേ
സത്യാസമീകൃതവിക്രിയാ ന ഭുവനേ വാസന്തികേ സന്തികേ
ഇത്യാലോചിനി കോകിലാരവമിഷാൽ കേളീവനേ ജാതുചി-
ദ്രാജാ നിർജ്ജിതമന്മഥാകൃതിരിദം പ്രോവാച വാചം പ്രിയാം.'

എന്ന അംബരീഷചരിതത്തിലേയും,

ശരസ്പാതം കൈരവബാന്ധവസ്ഥാപൂരകരശ്രേണീകൃപാണീലതാ
ലൂനപ്രൗഢതമസ്സമാലഗഹനേ ഹാലാം പിബൻമോഹനേ
മാദ്യൽ കോകിലകാമിനീ കളരവാചാലിതാശാന്തരേ
രേമേ കൈരാതകാചലേ സഹ വധൂജാലേന നീലാംബരഃ'

എന്ന പൌണ്ഡ്രകവധത്തിലേയും ശ്ലോകങ്ങൾ നോക്കുക. ഇവ എല്ലാം

'മാധുര്യവ്യഞ്ജകൈർവർണ്ണൈ രചനാ ലളിതാത്മികാ
അവൃത്തിരല്പവൃത്തിർവാ വൈദർഭീ രീതിരിഷ്യതേ'

എന്ന ലക്ഷണമനുസരിച്ച് വൈദർഭീരീതിയിലുള്ളവയാണെങ്കിൽ,

'ജ്യാഘാതശ്രേണിജാഗ്രൽ ഭുജഭുജഗരസജ്ഞായിതാസിപ്രകാണ്ഡ
വ്യാലീഢപ്രൗഢവൈരിക്ഷിതിരമണഗണപ്രാണവാതപ്രരോഹഃ
മധ്യേ യുദ്ധം നിരുദ്ധ്യോദ്ധതമധ്യവനാൻ ദീർഘനിദ്രാം നിനീഷുർ-
ബാലാരോപം ബബന്ധേ പ്രഥിതഭുജമദോ ബാണനാഗാധിരീശഃ'

എന്നിങ്ങനെ ഓജഃപ്രകാശകമായ ഗൌഡീരീതിയിലും അവിടുന്ന് അതിശയിക്കതന്നെ ചെയ്യുന്നു.

രുക്മിണീസ്വയംവരം.

ധർമ്മശീലശിഖാമണിയും 'അശേഷധരണീപതിചക്രചക്രവിക്രാന്തവിശ്രുതയശാ'വുമായ ഭീഷ്മകൻ 'കളകണ്ഠകണ്ഠമുരളീനാളീഗളൽപഞ്ചമ'വും 'കിഞ്ചിൽ കിഞ്ചിദുദഞ്ചിതാഞ്ചിതലതാസഞ്ചരന്ന'വുമായ കുഞ്ജാന്തരത്തിൽവച്ച്, 'പ്രാചീനാചലമൌലിമണ്ഡലവിധിയെ പ്രാപിച്ച വിധുമണ്ഡലം കണ്ടിട്ട് സന്തുഷ്ടചിത്തനായി, പ്രേമാകുലരായ തന്റെ പ്രേയസിമാരോടുകൂടി രമിക്കുന്നു.

'പരധരണീപതിഗണനിധനരണ
പരിലാളിതപദകമലകരണ
പരിശീലയ മലയാചലപവനം
പരിചലിതാഖിലനവനീപവനം
തിലകിത കമലവനം ഗുണവസതേ!
ലോലവിലോചനനിർജ്ജിതമിവ തേ
വിധുകരവിലസിതകുവലയപടലം
വിലസതി മഞ്ജുലമധുകരചപലം
കുചകലശോപരി കുങ്കുമകരം
രചയ ജനാന്തരമോഹനചതുരം.
കചനിചയം കുരു സുമനോരുചിരം
കലയ മയാ സഹ രതിപതിസമരം.
മധുരജനീസമയം രമണീയം
വിധുമുഖ! വാഞ്ഛതി രമണീയം

എന്നിങ്ങനെ ശൃംഗാരപദങ്ങളിൽ അവിടുന്ന് ജയദേവനെയാണ് അനുകരിച്ചു കാണുന്നത്. വാണീദേവി അവിടുത്തെ ജിഹ്വാഗ്രത്തിൽ തുള്ളിക്കളിക്കുമ്പോലെ തോന്നുന്നു. ആദ്യക്ഷരപ്രാസം, കേരളപ്രാസം, അന്ത്യപ്രാസം, മഹാരാഷ്ട്രപ്രാസം ഇത്യാദി പ്രാസങ്ങളെല്ലാം പ്രയോഗിക്കുന്നതിൽ ഇക്കവി വിരുതനാണ്. അവയ്ക്കു വേണ്ടി അർത്ഥത്തെ കൊല്ലേണ്ടും ആവശ്യവും അദ്ദേഹത്തിനു നേരിട്ടുകാണുന്നില്ല.

'കലയ മയാ സഹ രതിപതിസമരം' എന്നിങ്ങനെ നായികയെക്കൊണ്ട് രതിപ്രാർത്ഥന ചെയ്യിച്ചിരിക്കുന്നത് അർവാചീനന്മാരായ ചില നിരൂപകന്മാർക്ക് രസിക്കുന്നില്ലെന്നു തോന്നുന്നു. നാടകങ്ങളിലാണെങ്കിൽ ഇതു തീരെ വർജ്ജ്യമാണെന്നു പറയാം. നായികമാർ രഹസ്സിങ്കലും തുറന്ന് രതിപ്രാർത്ഥന ചെയ്യാറില്ലെന്നുള്ളതു പരമാർത്ഥമാണ്. എന്നാൽ അവർ ചേഷ്ടാവിശേഷങ്ങളാൽ തങ്ങളുടെ രതിവിഷയകമായ ഇംഗിതങ്ങളെ പ്രകാ

ശിപ്പിക്കുമെന്നുള്ളതും വാസ്തവമാകുന്നു. ശൃംഗാരിനായമായ കഥകളിയിൽ 'കലയ മയാ സഹ രതിപതി സമരം' ഇത്യാദി വാക്യങ്ങൾ ആംഗ്യരൂപത്തിൽ പരിണമിക്കുന്നതിനാൽ മേല്പറഞ്ഞ ആക്ഷേപം സാധുവാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

ഭീഷ്മകൻ 'വരരാമണീയകഗുണഗ്രാമാഭിരാമാകൃതി'യായ തന്റെ പുത്രി രുക്മിണിക്ക് തക്ക വരൻ ആരാണെന്ന് ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ, 'ജടാകലാപമസിതശ്രീ നീലകണ്ഠച്ഛവി'യായ നാരദൻ അവിടെ പ്രവേശിച്ച്, അവൾക്ക യോഗ്യനായ വരൻ ദ്വാരാവതിയിൽ വാഴുന്ന ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനാണെന്നു പറകയാൽ, അങ്ങനെതന്നെയാകട്ടെ എന്ന് അദ്ദേഹം നിശ്ചയിക്കുന്നു. പിതാവിന്റെ ഈ നിശ്ചയം അറിഞ്ഞു കോപാന്ധനായിത്തീർന്ന രുക്മി,

'ഭൂപവര നാകുമവ നന്ദിനിയേ—ഇന്നു
ഗോപബാലപാംശുലനോ നല്കീടുന്നു?
ജാതിയെന്നതുമുണ്ടോ പാർത്തുകാൺകിലിന്നു
പൂതനാഹനിരസ്യാരു പാപനാമവന്ന്?'[1]

എന്ന് ഭീഷ്മകനോട് ചോദിക്കുന്നു. അദ്ദേഹമാകട്ടെ,

'വാസുദേവൻ തന്നോടു മമ തനയ!
വൈരമിദമരുതരുതേ.
സജ്ജനവിരോധമരുതേ—മമ തനയ
സകലജനനിന്ദ്യമറിക.'

എന്ന് ഉപദേശിക്കുന്നുവെങ്കിലും,

'എന്തു താവകകാമമെന്നാൽ വീര തവ
ചിന്തയതിനെന്തു്? ചെയ്വൻ'

എന്നുകൂടി സമ്മതിക്കുന്നു. രുക്മിയുടെ ഉപദേശം അനുസരിച്ച് പിതാവ് തന്നെ ചേദിപനു നല്കാൻ പോകുന്നു എന്നു കേട്ട് രുക്മിണി വിലപിക്കയും നന്ദാത്മജൻ തന്റെ നാഥനായ് വരുന്നതിന് ദുർഗ്ഗാദേവിയോട് പ്രാർത്ഥിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

ഇങ്ങനെ വിലപിച്ചു വിലപിച്ചും ഭൂഷാവിശേഷപരാങ്മുഖിയായും വർത്തിക്കുന്ന ആ രാജകന്യ ഒരു ബ്രാഹ്മണനെ

വരുത്തി അദ്ദേഹം മുഖേന തന്റെ അഭിലാഷത്തേയും അതിനു നേരിട്ടിരിക്കുന്ന വലുതായ പ്രതിബന്ധത്തേയും ഭഗവാനെ അറിയിക്കുന്നു. ബ്രാഹ്മണൻ ചെന്ന് ആ സന്ദേശത്തെ ശ്രീകൃഷ്ണനെ അറിയിക്കയും, അദ്ദേഹം,

'തരുണീമണിയാമെന്നുടെ രമണിയെ
തരസാ കൊണ്ടിഹ പോന്നീടുന്നേൻ' എന്നു വാഗ്ദാനം ചെയ്തിട്ട് ദൂതനെ കുണ്ഡിനപുരിയിലേക്കു തിരിച്ചയയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ദൂതൻ മടങ്ങിവന്ന് ദേവിയെ വിവരം അറിയിക്കുന്നു.

സ്വയംവരദിവസം ഭഗവാനും വാഗ്ദാനമനുസരിച്ച് കുണ്ഡിനപുരിയിൽ എത്തുന്നു. ഭീഷ്മകൻ അദ്ദേഹത്തെ യഥോചിതം സൽക്കരിക്കയും ചെയ്യുന്നു. നൃപസുതയെ ഹരിക്കാനായിട്ടാണ് ശ്രീകൃഷ്ണൻ വന്നിരിക്കുന്നതെന്നും 'രാജവരൻ തന്റെ പുത്രിയെ ദ്രുതം വ്യാജേനകൊണ്ടങ്ങു പോമവൻ' എന്നും ചേദിവംശശിഖാമണിയായ ദമഘോഷജൻ രാജാക്കന്മാരോടു പറയുകയും,

'വീരരാം നാമിങ്ങിരിക്കവേ രണ-
ഭീരുവാം ശൌരി ഹരിക്കുമോ?
എങ്കിലവനെ ഹനിപ്പതിന്നൊരു
ശങ്കയില്ലിങ്ങു ധരിക്കണം' എന്ന് അവർ ഉറപ്പുകൊടുക്കയും ചെയ്യുന്നു. ഏതാനും ബ്രാഹ്മണർ പ്രവേശിച്ച് കൃഷ്ണന്റെ വരവിനെപ്പററിയും മററും അനുകൂലമായും പ്രതികൂലമായും വിമർശനം ചെയ്യുന്നു. സ്വയംവരമുഹൂർത്തവും അടുക്കുന്നു.

'പഞ്ചബാണന്റെ ചാപവല്ലി'പോലിരിക്കുന്ന ആ 'രാജന്യപാളീഹൃദയകമലിനീരാജഹംസി' സർവ്വാഭരണവിഭൂഷിതയായി ശ്രീപാർവ്വതീദേവിയെ വന്ദിപ്പാനായി ക്ഷേത്രത്തിലേക്കു പോകവേ ശ്രീകൃഷ്ണൻ വന്ന് തേരിലേററിക്കൊണ്ടു പോകുന്നു. ആ സംഭവത്തെ വർണ്ണിക്കുന്ന ശ്ലോകം ഒന്നോർമ്മിച്ചുകൊള്ളട്ടെ.

മന്ദമന്ദമരവിന്ദസുന്ദരദൃശം ഗിരീന്ദ്രദുഹിതുഃ പദാ-
ദിന്ദിരാമിവ കരാഞ്ചലാഞ്ചിതമരന്ദസാന്ദ്രവനമാലികാം
കുന്ദബാണവിജയശ്രിയം നൃപതിവൃന്ദമദ്ധ്യമുപസംഗതാം
സ്യന്ദനം സമധിരോപ്യ താം സമഭിനന്ദയൻ സ മധുസൂദനഃ.

അതു കണ്ടു് ശിശുപാലൻ ഭഗവാനെ എതിർക്കുന്നു. മററു രാജാക്കന്മാരും എതിരിടുന്നു. എന്നാൽ രാജാക്കന്മാരെല്ലാം മാധവായുധമേററു് ഓടിക്കളയുന്നു. ഒരു ഭടൻ ചെന്നു വിവരം രുക്മിയെ ധരിപ്പിക്കവേ അയാൾ,

'ഗോപബാലക ധീരനെങ്കിലോ
ചാപപാണിയായ് വരിക പോരിനായ്
ക്രൂരശരങ്ങൾ കൊണ്ടിട്ടന്നേരം
ആർത്തനായ് ദൂരെ ധൂർത്ത! മണ്ടിടും.
ദക്ഷതയെല്ലാമിക്ഷണം കാണാം
സക്ഷതനായിട്ടിക്ഷിതൗ വീഴും'

എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് ഭഗവാനോടടുക്കുന്നു. ഭഗവാനാകട്ടെ അദ്ദേഹത്തെ തോല്പിച്ചു ബന്ധിക്കുന്നുവെങ്കിലും രുക്മിണിയുടെ പ്രാർത്ഥന അനുസരിച്ചു മോചിപ്പിക്കുന്നു.

അനന്തരം മധുധ്വംസി രുക്മിണിയേയും കൊണ്ടു കടക്കുന്നതിനു യിയാസുവായിരിക്കെ, സ്പർദ്ധാശാലികളായ രാജാക്കന്മാർ തടുക്കാൻ ഭാവിക്കുന്നതു കണ്ടു് ബലരാമൻ 'ശാത്രവഗാത്രശോണിതധാരാപാടല'മായ ലാംഗലത്തെ ചുഴററിക്കൊണ്ടു്,

''കഷ്ടതരതരസമരമതരിവര-
കഷ്ടമിതിവരും കണ്ടിട്ട വീര!
മാർഗ്ഗേ പികമൊഴി രുക്മിണിയെ ഹരി-
ച്ചദ്യ മുകുന്ദൻ വരുമളവിൽ പരി
ചൈദ്യാദികളാം നൃപാലന്മാർ
ഉദ്യോഗിച്ചു തടഞ്ഞതുമൂലം
ഉജ്ജ്വലഭുജബലപ്രൗഢിമ കലരും
ദിക്പാലന്മാർ വരികിലുമിന്നിഹ
മൽക്കരഹലഹതികൊണ്ടവരായുധ-
മൊക്കെ വെടിഞ്ഞു തിരിക്കും നിയതം.''

എന്നു സാത്യകിയോടു പറയുന്നു.

'കല്പാന്തക്ഷ്മാതിരൂക്ഷക്ഷുഭിതഘനഘടാ
നിസ്വനാഘാതഭ്രാന്ത-
ധ്വാനസ്ഫൂർജ്ജത്തട്ടഹാസപ്രകടിത നിജ ദോർദ്ദണ്ഡ-
ചണ്ഡപ്രതാപ'നായ മാഗധൻ 'കൃഷ്ണാഭ്രാഭ ഭ്രശോഭാഭരഭരിതഭ്രാജമാനപ്രതീക'നായ ശ്രീകൃഷ്ണനെ തടയുന്നു. ഭഗവാനാകട്ടെ ദേവിയേയും കൊണ്ടു സ്വപുരം പ്രാപിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

"കലയാമി ചാരുകലയാമിനീപതി
പ്രതിമാനനം കലിതമാനനം ജനൈഃ
അളികാന്തലോലദളികാന്തകന്തളം
മഹേന്ദ്രനീലമണിമേചകം മഹഃ."

എന്ന മംഗളപദ്യത്തോടുകൂടി കഥയെ അവസാനിപ്പിക്കുന്നു. മുദ്രിതമായ ഈ കഥയുടെ ഒരേടിൽ ഒന്നു രണ്ടു യുഗപ്പലങ്ങളും കാണുമാനില്ല.

പൌണ്ഡ്രകവധം.

ഇതു കുറേക്കൂടി പ്രൌഢമായ ഒരു കഥയാണ്. ശ്രീകൃഷ്ണൻ സഗർവ്വസഹിതം, 'നിഷ്പ്രതിമപ്രതാപഗരിമഭാജികളാ'യ വൃഷ്ണികളേയും പാലിച്ച് ദ്വാരകയിൽ വസിക്കും കാലത്ത് ഒരു ദിവസം ജ്യേഷ്ഠനോട്,

'ശൈശവകാലേ പോഷിതരായ് നാം
യശോദാനന്ദന്മാരുടെ കൃപയാ.
ക്ലേശംപൂണവർ വാണീടുന്നു
കേവലമിഹ നമ്മുടെ വിരഹേണ.
ബന്ധുരമാം വചനംകൊണ്ടവരുടെ
സന്താപം തീർത്തിടുവതിന്നായ്
നിന്തിരുവടിയുടെ തിരുമനതാരിൽ
ഹന്ത കൃപാലവമുണ്ടാകേണം.'

എന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. ബലരാമൻ 'സാധുതര'മായ ആ അപേക്ഷ കൈക്കൊണ്ട് ഗോകുലത്തിൽ ചെന്ന് 'ഉസ്സുഹവിപ്രയോഗദഹനക്ലിഷ്ടനാ'യ നന്ദനെ വന്ദിച്ചിട്ട്,

'വക്ത്രാംഭോജമരന്ദസാന്ദ്രലഹരീ സന്ദോഹശങ്കാവഹ'ങ്ങളായ വ്യാഹാരങ്ങളാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തെ ശിശിരീകരിക്കുന്നു.

'മന്ദഹസനം തൂകി മധുരമൊഴിയെന്നു മമ
നന്ദനൻ ചൊന്നതുമമന്ദമിഹ ചൊല്ലു.
ഇങ്ങനെ വാഴുന്ന ഞങ്ങളെഗ്ഗോവിന്ദൻ
എങ്ങനെ കാണാതെയങ്ങു വാഴുന്നു?'

എന്നീ വാക്കുകളിൽ സ്ഫുരിക്കുന്ന പുത്രവാത്സല്യം അനുപലപനീയമായിരിക്കുന്നു.

'പ്രേമരസമിയലും ദാമോദരാനനം
താമസംകൂടാതെ താത കാണാസ്സുതം' എന്നു പറഞ്ഞു്, അദ്ദേഹത്തിനെ സമാശ്വസിപ്പിച്ചിട്ടു് ഭഗവാൻ ബലരാമൻ യശോദയെ ചെന്നു കാണുന്നു.

'കണ്ണന്റെ പൂമേനിയെന്നു കണ്ടു
കണ്ണുകൾ സഫലമാകുന്നു?
മുരവൈരിതന്റെ മൃദുവാദം കേൾപ്പാൻ
മനസി വളരുന്നു മമ മോദം'

എന്നുള്ള യശോദാപ്രശ്നത്തിനും അദ്ദേഹം മുൻപറഞ്ഞതുപോലെ മറുപടി പറയുന്നു.

വസന്തകാലമണയുന്നു. നീലാംബരൻ 'കൈരവബന്ധുബന്ധുരകരശ്രേണീകൃപാണീലതാലൂനപ്രൗഢതമസ്സമാലഗഹന'വും 'മാദ്യൽ കോകിലകാമിനീ കളവചോവാചാലിതാശാന്തര'വുമായ രൈവതകാചലത്തിൽ സപത്നിമാരോടുകൂടി രമിക്കുന്നു. അടുത്ത രണ്ടു ശൃംഗാരപദങ്ങളും അത്യന്തം മനോജ്ഞമായിരിക്കുന്നു.

മാധവസമയമിദം മധുരതരം മധുമൊഴിമാരേ കണ്ടാലും!
സാധുശീലമാരേ നാം സമ്പ്രതി മന്മഥനെ
ആരാധനം ചെയ്‌വാനാരാമേ പോകയല്ലീ,
സുന്ദരിമാരേ വിപിനം കാൺക സുരഭിലമതിവിജനം,
മന്ദമാരുതവീജനം മദനമോഹനദീപനം,
കദലീലതാഗൃഹമതിരുചിരം കുസുമലളിതമധുരസശിശിരം,
ചന്ദ്രകരാങ്കുരവിശദതരം ചടുലപികാഞ്ചിതരവമുഖരം
ഘനവിപിനവിനിഹിതമിതു കതവിദളചിതചിരകനക നികരം,
കനകകമലകലികം നല്ല കമനീയമണിവാലുകം
മനസിജ ജയസാധകം നല്ല മരതകമയവേദികം.
വനതടഭുവി കമലാകരം വരതനു കാൺക മനോഹരം
ഭ്രമരമധുകരമധുരം കളകളഹംസവിലാസരം
അനുപമമിതിനരികെയന്തടമഴകിനൊരനവധി വിഹരതി വനമൃഗവി-
[സരം.

നായികമാരുടെ പദം.

'പ്രാണനായക ശൃണു മമ വചനം
പൂർണ്ണകുസുമവനേ—കാൺക മാധവകാലവിലാസം.
മാലതീലതകളും മാനിനിമാരെപ്പോലെ—
ബാലമഞ്ജരിനായികാസമകളെന്ന

ലോലംബശാന്താലയേസാരംഗമതിലേറി
മാലേയപവമാനൻ മന്ദമിതാ വരുന്നു.
വല്ലിവിജിതഹേമവല്ലിയാം വല്ലിലസൂന
മല്ലികാമഞ്ജരി കാൺകയീ വിലസിതം.
ഫുല്ലനയനേ വനമധുസംഗമവനികയിൽ
ഭില്ലയുഗകലിത മല്ലികയായ തോന്നും.
ശ്യാമളാംഗമെന്നിതു ശോഭയെന്തിന്ന ഹൃദാ?
വ്യോമതലീമം തന്നിൽ യാമിനീരമണി
താമരകേളികൾ ചെയ്തു ശാന്തം തളർന്നിതാൽ
സോമനോടയഥാസി സന്താപം തെളിച്ചീടുന്നു.'

ശബ്ദങ്ങളുടെ പരസ്പരമുള്ള ഇണക്കമാണല്ലോ ശയ്യ. ഈ മാതിരി ഒരു ശയ്യാവിശേഷം അപൂർവം ചില ഭാഷാകവികളുടെ കൃതികളിലേ കാണുമാറുള്ളു. പിൽക്കാലത്തെ കഥകളികർത്താക്കന്മാരിലധികം പേരും അശ്വതിതിരുനാൾ തമ്പുരാനെ അനുകരിക്കയാലാണ്, ശൃംഗാരപദങ്ങളിൽ ഒട്ടു മുക്കാലും ഒരേ കരുവിൽ വാർക്കപ്പെട്ടവയെന്നപോലെ തോന്നിക്കുന്നത്.

നീലാംബരൻ ഇങ്ങനെ രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നേടത്ത് വപുഷ്മാനായ സാക്ഷാൽ ശൈലമോ എന്നു തോന്നുമാറുള്ള ഒരു കപി, കണ്ടിട്ട്

'ചാരുചപലാവലുളിതശാരദഘനംപോലെ
നാരീപരിവാരനിവനാരഹോ ധീരൻ?'

എന്നു വിസ്മയിക്കുന്നു. ഒടുവിൽ,

'മിത്രമാമെന്നുടെ ധാത്രീസുതന്റെ ഗള-
കർത്തനം ചെയ്ത യദുപുത്രാഗ്രജനിവൻ'

എന്നു മനസ്സിലാവുകയാൽ,

'ഉന്നതബലേന ഞാൻ ചെന്നിവനെയാഹവേ
കൊന്നനൃണനായിങ്ങു വന്നീടുവനധുനാ.'

ഇങ്ങനെ നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ട് അവൻ ബലരാമനെ ആക്രമിക്കുന്നു. യുദ്ധത്തിൽ ദ്വിവിദൻ ഹനിക്കപ്പെടുന്നു.

നരകാന്തകരണോചിതക്രിയോ-
ഽപ്യഭജദ്രാമഹതോ ദിവം കപിഃ
നിധനാന്യപി താരയന്തി ഹി
സ്പൃഹണീയാ മഹതാം സമാഗമാഃ.

ഇങ്ങനെ ഇരിക്കേ ഒരു ദിവസം കരൂശപതിയായ പൌണ്ഡ്രകൻ ദ്വാരകയിലേക്ക് ഒരു ദൂതനെ അയച്ച് ഇങ്ങനെ അറിയിക്കുന്നു.

> ''പാരാവാരശായിയാം പത്മാവല്ലഭൻ ദേവൻ
> പാരിടം പാലിപ്പതിനവതാരം ചെയ്തു ഞാനെന്നാ-
> ന്നോർത്തെന്നെ നിനച്ചാദരാലത്രിപ്പെട്ടക
> ഷാരണം നിജ ധാർഷ്ട്യത്താൽ വിചാരവിമുഖനായ്-
> അറിയപ്പെടാത ചക്രശംഖഗദാംബുജാദി മുദ്ര-
> കളും ധരിക്കും
> കല്പിതമായർഗ്ഗിലില്ല വല്ലവതരുണിമാ-
> രല്ലാവതമഴിനാലിക്കും—അവരുടെ
> വല്ലഭമാർ വന്നു വാഴിക്കും—അതു മാത്രമല്ലാ-
> തില്ല ഫലമൊന്നു മെല്ലെ മതിവിട്ട
> നല്ലതിനു തവ പാർത്തിടുകൻപാരെ-
> പല്ലവതല്ലജസദൃശ ജഗദാലംബന
> വിഹാരവിളംബനം''

ഈ നിന്ദാവചനം കേട്ട് സാത്യകി കോപാന്ധനായിട്ട്

> 'പുഷ്കരലോചനനാം ഭഗവാന്റെ തിരസ്കൃതി കേട്ടളവായ
> ഭർത്സതി കളവതിനവനുടെ അധിരേ
> നിഷ്കൃതിരാപ്പവനം'

എന്ന് പറഞ്ഞയയ്ക്കുന്നു. ഭഗവാനാകട്ടെ, ഗരുഡനെ സ്മരിക്കയും ഗരുഡൻ പ്രത്യക്ഷനാവുകയും ചെയ്യുന്നു.

> 'കൃത്തശരാഹതികൊണ്ടിന്നവരുടെ
> മൃത്തി പിളർന്നീടുന്നേ രണാങ്ഗമൌ
> കാത്താന്തികപുരമൃതന്മാരുടെ
> വാർത്താകരനായാക്കീടണം'

എന്ന് ഭഗവാൻ ഗരുഡനോട് പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കേ, പൌണ്ഡ്രകന്റെ രണ്ടു കിങ്കരന്മാർ വന്ന് ആക്രമിക്കുന്നു. പക്ഷീന്ദ്രൻ അവരെ രണ്ടുപേരെയും സസൈന്യം ഹനിക്കുന്നു. അനന്തരം കരൂശാധിപതി യുദ്ധത്തിനു വന്നടുക്കുന്നു. ആ യുദ്ധഫലത്തെ കവിതന്നെ വർണ്ണിക്കട്ടെ.

> 'നികൃത്താതിമത്തേഭരേക്കെത്തംഘ തൃപ്ത-
> പ്രമത്തോന്നതോത്താള വേതാളസ്തേത

കുന്തശാഡിനാഢോ രണേ ശൗരിണാഢോ-
രുഷാഢ്യനായി നിദ്രാമനന്തധ്യാനമുദ്രാം'

പിളർക്കപ്പെട്ട ആനത്തലവന്മാരുടെ രക്തസമൂഹം കുടിച്ച് തൃപ്തിയടഞ്ഞ വേതാളങ്ങൾ തുള്ളിക്കളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആ യുദ്ധഭൂമിയിൽ വച്ച് അവൻ 'അനന്തധ്യാനമുദ്ര'യായ അന്തായത്ത് ഒരിക്കലും ഉണർന്നെണീല്ക്കാത്തതായ നിദ്രയിലേയ്ക്കു നയിക്കപ്പെട്ടുവത്രേ.

കോട്ടയംകൃതികളിലെപ്പോലെയുള്ള യമകപ്പണിയിലും ഇക്കവി ചതുരൻതന്നെയാണ്, നോക്കുക:

'സഹസൈന്യസ്സഹസൈനികൈർന്നിരീയുഃ
പരമന്തം പരമന്തമംബുജാക്ഷഃ
വിനതോ വിനതോദ്ഭവം നിരൈക്ഷ്യത
സുമനോഭിസ്സുമനോഭിരാമകീർത്തിഃ.'

പിതാവിന്റെ മരണത്താൽ ദുഃഖിതനായ സുദക്ഷിണൻ ശ്രീകൃഷ്ണനോടുള്ള പക വീട്ടുന്നതിനു വേണ്ടി ശിവനെ തപം ചെയ്ത് പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുന്നു.

'തൂർണ്ണം ദക്ഷിണമാഭിചാരവിധിനാ വഹ്നിം സമാരാധയ
സാകല്യം തവ സാധയിഷ്യതി.'

എന്നുപദേശിച്ചിട്ട് ശിവൻ മറയുന്നു.

അങ്ങനെ ആരാധിക്കപ്പെട്ട അഗ്നിയിൽ നിന്ന് കരാളയായ കൃത്യ ആവിർഭവിച്ചിട്ട്,

'ചണ്ഡവിക്രമയാകും മമ ഭുജ-
ദണ്ഡം കൊണ്ടു പിടിച്ചു നിബന്ധിച്ചു
ചണ്ഡദീധിതിതന്നെയോ? ചൊല്ലുകാ-
ഖണ്ഡലനെയോ? കൊണ്ടുവരേണ്ടതു.'

എന്നു ചോദിച്ചപ്പോൾ,

'വിപ്രിയം ചെയ്ത ഗോപനന്ദനനെ
ക്ഷിപ്രമങ്ങു ഗമിച്ചു ഹനിക്ക നീ.'

എന്നു സുദക്ഷിണൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു.

കൃത്യയുടെ വരവു കണ്ടിട്ട് ദ്വാരകാവാസികളായ ബ്രാഹ്മണർ ഇങ്ങനെ വിചാരം തുടങ്ങി:—

'എന്തഹോ! ഭൂസുരന്മാരേ എന്തഹോ!
ചണ്ഡമാരുതൻ വരുന്നു—ജഗ-
ദ്ദണ്ഡമാകെയിളകുന്നു—ഖഗ-
ഷണ്ഡമോടവനിമണ്ഡലേ—വിടപി-
മണ്ഡലങ്ങളില-
കാണ്ഡ വീണിടുന്നതെന്തഹോ!
ലോലവീചികൊണ്ടുയർന്നു—തിമി-
ജാലമാകെയുഴലുന്നു—നിജ-
വേലയും വെടിഞ്ഞു വാരിധിയുമതി-
വേലമാകലതപൂണ്ടു കണ്ടിടുന്നതെന്തഹോ!'

ഭഗവാന്റെ, 'സുരാരികണ്ഠകദളീകാണ്ഡാടവീകർത്തനക്രീഡാജന്യവിനോദസാധകതമ'മായ ചക്രായുധം സുദക്ഷിണനെ ഹനിക്കയും കൃത്യയിൽനിന്നുള്ള ഭയത്തെ ശമിപ്പിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

അംബരീഷചരിതം.

ഒന്നാമത്തെ രംഗത്തിൽ 'ഭാനുകുലാബ്ധികൌസ്തുഭ'മണിയായ അംബരീഷൻ തന്റെ വല്ലഭമാരോടുകൂടി ഉദ്യാനം പ്രാപിച്ചു രമിക്കുന്നു. പരമഭാഗവതനായ അംബരീഷനെ ഒരു ശൃംഗാരകുഴമ്പനായി അവതരിപ്പിച്ചതും 'മഞ്ജുതരകുഞ്ജമിതു മദനകേളി ചെയ്യുതിന്നു അഞ്ജസാ പോക നാമംബുജവിലോചന' എന്നു തൽപത്നികളെക്കൊണ്ടു നിർല്ലജ്ജം പറയിപ്പിച്ചതും ഭംഗിയായില്ലെന്നു പറയുന്നവരുണ്ട്. എന്നാൽ അംബരീഷൻ ഒരു ഭക്താഗ്രണിയാണെന്നല്ലാതെ സർവസംഗപരിത്യാഗിയാണെന്നു പുരാണങ്ങളിലെങ്ങും പറഞ്ഞിട്ടില്ലല്ലോ. കഥകളി ശോഭിക്കണമെങ്കിൽ ശൃംഗാരപ്പദം കൂടിയേ തീരൂ. കഥകളിരസികന്മാരുടെ ആവശ്യം പുരസ്കരിച്ചു മാത്രമായിരിക്കാം ഇങ്ങനെ ഒരു രംഗം വേണമെന്നു കവി നിശ്ചയിച്ചതു്.

രണ്ടാംരംഗത്തിൽ ഈ അംബരീഷൻ 'നിർമ്മുക്തവൈരമൃഗയൂഥനിഷേവ്യമാണ'വും 'നീരന്ധ്രശാഖികുലനിഹ്നുതഭാനുബിംബ'വും ആയ വസിഷ്ഠാശ്രമത്തിൽ ചെന്നു്,

'പന്നഗേന്ദ്രശയനൻ മുകുന്ദൻ പ്രസന്നനായ്‌വരുവാൻ
കിന്നു കാൎയ്യമതെന്തെന്നടിയനോടിന്നരുൾചെയ്ക'

എന്നു ഗുരുവിനോടു ചോദിക്കുന്നു. ദ്വാദശീവ്രതമനുഷ്ഠിക്കയാണു് കാൎയ്യസിദ്ധിക്കുള്ള ഉപായമെന്നു വസിഷ്ഠൻ ഉപദേശിക്കയാൽ, ഒരു ദിവസം 'അനന്തപാദാംബുജപ്രസൂനമാനസമധുമധുവ്രത'നായ അദ്ദേഹം മന്ത്രിയോടു്,

'വാരിധികാഞ്ചിയാം ധരണിതന്നി-
ലാരഹോ പറക ഹരിചരണവിമുഖൻ?'

എന്നു ചോദിക്കുന്നു.

'പാപരാം യവനന്മാർ പാരമുന്മദരായി
പാരതിൽ മരുവുന്നു പാൎത്ഥിവശിഖാമണേ'

എന്നു മന്ത്രിവാക്യം കേട്ടു്, അദ്ദേഹം സൈന്യസമേതം ചെന്നു് യവനന്മാരെ യുദ്ധത്തിൽ തോല്പിക്കുന്നു. മൈസൂർ പടയിളക്കത്തെ മനസ്സിൽ വച്ചുകൊണ്ടായിരിക്കണം ഈ പദം രചിച്ചതു്.

'നിസ്ത്രിംശത്രുടിതശിരഃപാതതന്ദ്ര-
ന്നിസ്ത്രിംശം യവനകുലം വശം വിധായ
ഭൂതാനാം ഗളരുധിരൈഃ പിപാസിതാനാം
ഭൂതാനാം സമിതി ബലിം ചകാര വീരഃ'

യവനരെ തോല്പിച്ചു് നിഗ്രഹിച്ച ശേഷം അംബരീഷൻ മധുവനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു്, ഭഗവദ്ധ്യാനംതന്നെ ജീവിതത്തിന്റെ പരമപ്രയോജനം എന്നു് മനസ്സിൽ കരുതിക്കൊണ്ടു്,

'നാനാതരുപ്രസവലീനാളിനീനിവഹ
ഗാനാതിമോഹനതമ'വും 'കുസുമകുലസുരഭില'വും

ആയ ഒരു കുടിലിൽ ചെന്നു പാൎക്കുന്നു.

മഹാവിഷ്ണുവിനെ ധ്യാനിച്ചു ധ്യാനിച്ചു് 'നിരവധികസുഖജലധിനടുവി'ൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം മുഴുകുന്നു; കണ്ണിൽനിന്നു് ആനന്ദബാഷ്പം തെരുതെരെ പ്രവഹിക്കുന്നു; അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശരീരം 'പുളകഭരഘനകവചപരിലസിതമാ'യ് ഭവിക്കുന്നു.

ഇങ്ങനെ ഇരിക്കെ ദുർവാസാവെന്ന ശിവഭക്തൻ അവിടെ വരികയും രാജാവ് അദ്ദേഹത്തിനെ യഥോചിതം സൽക്കരിച്ചിട്ട്

'ദ്വാദശിയാം ദിനമതിൽ സാദരം നീ വരിക
മോദം വളരുന്നു മമ ചേതസി മുനീന്ദ്ര!
പാരണ ചെയ്യുന്നതിനായ് നിൻ–
പാദയുഗം കൈതൊഴുന്നേൻ
....
കാളിന്ദീതടിനി തന്നിൽ കാര്യകർമ്മങ്ങളും ചെയ്തുടൻ
കാലം വൈകിടാതെ മമ ചാലവേ വന്നാലും.'

എന്നു പ്രാർത്ഥിക്കയും ചെയ്യുന്നു. മുനിയാകട്ടെ കുളിക്കാൻ പോയിട്ട് യഥാകാലം വരായ്കയാൽ വിഷമിച്ച്,

പാദനാഡിക പാർക്കിലോ ദ്വാദശി കഴിക്കുമല്ലോ
പാരണ ചെയ്യാകിൽ വ്രതപൂരണമെങ്ങനെ കഷ്ടം?
താപസാതിക്രമം ചെയ്കിൽ പാപമുണ്ടല്ലോ പാരം
നിന്തിരുവടിയല്ലാതെന്തൊരവലംബം മമ?
പാഹിമാം ശൌരേ പാഹിമാം.

എന്നു ഭഗവാനെ സ്മരിക്കുന്നു. അപ്പോൾ ഭാസുരാംഗന്മാരായ ചില ഭൂസുരന്മാർ വന്നുചേന്ന്,

'കേവലമംഭസ്സുകൊണ്ടു പാരണം
രണ്ടിനുമിതു ഭൂഷണം—ഇല്ലതിനൊരു
ദൂഷണം—വിരവിലറിക വീര.'

എന്നുപദേശിക്കയാൽ അദ്ദേഹം മുനിയെ കൂടാതെ പാരണ വീട്ടുന്നു.

മുനിയാകട്ടെ തിരിച്ചുവന്നപ്പോൾ രാജാവ് പാരണ വീട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു എന്നറിഞ്ഞ് കോപാന്ധനായി തപോനാശം വരുത്തുന്നതായി,

'കാലപ്രമഥനഫാലവിലോചന
ലോലജ്ജ്വാലാവിലാസവിലാസി

കരാളകളേബരകൃത്യാ
കാലാനിലനെ'

അദ്ദേഹം സൃഷ്ടിക്കുന്നു.

'അതലേ ബത വിതലേ ഹന്ത ഭൂതലേ ബത സുതലേ
അതുലബലഭടപടലവലിതവിമലശയ ജാലമപി ച
തുലയാമി നിഖിലം

എന്നു വാക്കുകളോട് മുനിയെ സമീപിച്ച കൃത്യയെ,

സഹസാ മമ വചസാതുലയശസാ ഭുജമഹസാ
അഹിതമിഹനിഹതമാഹവനീതി വിധേഹി
യാഹി കാഹി തേ ചിന്താ? കരധൃതകരവാളേ!
രണത്തിന്നു പോക നീ കരാളേ.'

എന്നിങ്ങനെ അംബരീഷന്റെ നേർക്ക് അയയ്ക്കുന്നു.

'ഉദഞ്ചൽകഞ്ചണിതകപാലമാലഭൂരിഗ്രീവാഗ്രയും' 'കുച ഗിരിശൃംഗഭഗ്നമേഘ'യും 'വികടഗഭീരഗർത്തനേത്ര'യും ആയ ആ ഭയങ്കരി അട്ടഹസിച്ചുകൊണ്ട് സമീപിക്കവേ വിഷ്ണുചക്രം ഏററിടത്തു് അവളെ കൃതാന്തഗേഹത്തിൽ അയച്ചശേഷം ദുർവ്വാസാവിന്റെ നേർക്ക് തിരിയുന്നു. മുനിയാകട്ടെ, ഓടി ബ്രഹ്മാവിനെ അഭയം പ്രാപിക്കുന്നു. ബ്രഹ്മാവ് ആ വിഷ്ണുചക്രം തടയുന്നതിന്,

'ചാരുചില്ലീലതാചാലനംകൊണ്ടഖില-
പാലനാദി ചെയ്യുന്ന പരമകല്യാണ'നായ നാരായണനെ ഭജിക്കതന്നെ വേണം എന്നു പറഞ്ഞു് ഒഴിഞ്ഞുകളയുന്നു. പിന്നീട് അദ്ദേഹം 'ജഗതാം ശിവങ്കരനായ' ശിവനെ ശരണം പ്രാപിക്കുന്നു. അദ്ദേഹവും ഒഴിയുന്നു. ഒടുവിൽ,

സോമകോടിസമധാമകഞ്ചുകിലലാമമഞ്ചതലമാസ്ഥിതം
ശ്യാമനാമരസരാമകോമളരമാദൃഗഞ്ചലകലാഞ്ചിതം
കാമദായകമഭോഗമേഘകുലകാമനീയകഹരം പരം
സാമജാമയഹരം ഹരിം മുനിരനന്യനാമ വനമാലിനം,'

ഭഗവാനാകട്ടെ,

'സാധുശീലരോടുള്ള വിരോധങ്ങൾ
ആധിഹേതുവെന്നോർക്ക തപോനിധേ!'

അതുകൊണ്ട് "എന്റെ ദാസനായ അംബരീഷനെത്തന്നെ അഭയം പ്രാപിക്കയേ നിർവ്വാഹമുള്ളു" എന്ന് ഉപദേശിക്കയാൽ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുത്തു ചെന്ന് ക്ഷമാപ്രാർത്ഥന ചെയ്യുന്നു. അനന്തരം അംബരീഷന്റെ പ്രാർത്ഥന അനുസരിച്ച് ചക്രം പിൻവാങ്ങുന്നു. മുനി മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ ഭക്തന്മാർക്കുള്ള വൈഭവത്തെ വാഴ്ത്തുന്നു.

ഈ കഥയുടെ ആരംഭം മുതൽ യവനന്മാരുടെ നിഗ്രഹം വരെയുള്ള ഭാഗവും കൃത്യയുടെ പുറപ്പാടും കവികല്പിതങ്ങളാണ്. ബാക്കി എല്ലാം ശ്രീമദ്ഭാഗവതം ഒൻപതാം സ്കന്ധത്തിലെ നാലും അഞ്ചും അദ്ധ്യായങ്ങളുടെ സംക്ഷേപമാണ്.

പൂതനാമോക്ഷം.

ആടാൻ കൊള്ളാവുന്ന കഥകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ അത്യുന്നതമായ ഒരു സ്ഥാനം ഈ കൃതി വഹിക്കുന്നു. ഇക്കഥ അഭിനയിച്ചു കണ്ട ആസ്ട്രേലിയദേശീയനായ ഒരു നടനകലാവിദഗ്ദ്ധൻ കേരളീയനാട്യകലയെപ്പറ്റി വളരെ പ്രശംസിച്ച് ഒരു ലേഖനം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിരുന്നത്, ഈയിടെ ഞാൻ വായിക്കയുണ്ടായി.

കഥ:—ദിവ്യോദ്യാനഭൂമി എന്നതുപോലെ കുസുമസ്തോമങ്ങളാൽ സദാ ഭൂഷിതയും, രതിപതിയുടെ കോദണ്ഡവല്ലി എന്നപോലെ പ്രൌഢോദാരഗുണോജ്ജ്വലയും ആ ദേശകാന്ത എന്നപോലെ അനുപമയും ആയ ശ്രീദേവകീദേവിയെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്തിട്ട്, ആ ദേവിയോടുകൂടി ആനകദുന്ദുഭി സ്വപുരത്തിൽ ചെന്ന് സുഖമായി വസിക്കുന്നു. അശ്വതിതിരുനാൾതമ്പുരാന്റെ ഓരോ ശൃംഗാരപദവും ഓരോ മാതിരിയുള്ളതാണ്. നോക്കുക,

അരവിന്ദലോചനേ! അരികിൽ വരികോമളേ!
കരവിലചാതുരമനേ!
തരുണാംഗി! എൻജീവിതതരുവിന്റെ ഫലമെന്നു
കരളിൽ നിൻ ചാരുകുചകലശമിതു കരുതുന്നേൻ;

നിജരമണിയായിട്ടും നീലനളിനിയോടു
വിജനേ രമിക്കുന്നോനു പോലവൻ
രജനീപതി തന്റെ രശ്മിതതികൾപോലെ
ഗജഗാമിനി! മധുപാളികൾകളും രമിക്കുന്നു.
മണിമേഖലകളാം തോരണങ്ങളിലൂടെ ര–
ന്നുന്ന മന്ദപവനൻ
പ്രണയിനികളുടെ കുചയുഗ്മിയി–
ലണിമുക്താമണിമാലകളിലെല്ലാം ഉലഞ്ഞു വരുന്നു.
മിന്നുന്ന പൂമേനി മിന്നലുകൾ മന്ദമായും
സഞ്ചിന്ന കലർന്നു മുഖവും
പിന്നത്തിരി ഗന്ധത്തിനു കർപ്പൂരാദികളിനു
സന്തോഷമായ് മദൻ മുന്നിൽ മമ ഭവിക്കുന്നു.

ശ്രീവസുദേവനും ദേവകിയും സുഖമായി സ്വപുരിയിൽ താമസിക്കുന്ന കാലത്തു് ദൈത്യാംശസംഭൂതന്മാരായ രാജാക്കന്മാർ നിമിത്തം ദുഃഖിതയായ ഭൂമിദേവി,

'ദുഷ്ടരാകിയ ദൈത്യരെക്കൊന്നു
സന്താപം കൊന്നു സുഖമാമിന്നു'

എന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചതു കേട്ടു്, മനസ്സലിഞ്ഞ ബ്രഹ്മാവു് ഭാരതീദേവിയോടും ദേവന്മാരോടുംകൂടി പാല്ക്കടലിൽ പള്ളികൊള്ളുന്ന മഹാവിഷ്ണുവിനെ ചെന്നു കാണുന്നു. ദൈത്യന്മാരുടെ വിനാശത്തിനായി താൻ യാദവകുലത്തിൽ വന്നു ജനിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ള മധുരിപുവിന്റെ വാക്കു കേട്ടു സമ്പ്രീതയായ ഭൂദേവിയും കൂട്ടരും തിരിച്ചു പോരുന്നു.

അശരീരിവാക്യം കേട്ടു് അനുജയായ ദേവകിയെ നിഗ്രഹിക്കാൻ ഭാവിച്ചിട്ടു് വസുദേവരുടെ 'സുതത്യാഗോക്തി'യാൽ പരിസാന്ത്വിതനായും പ്രമുദിതനായും ഭവിച്ച കംസൻ 'കാന്തികദംബപൂതവിലസത്സൌദാമിനി'യായ പ്രേയസിയോടുംകൂടി രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കേ, കലഹപ്രിയനായ നാരദൻ അവിടെ വന്നുചേരുന്നു. ആ മുനിയുടെ,

'മിത്രമെന്ന ഭാവമെത്രയും നിന–
ക്കത്രെ ശൌരിതന്നിലുള്ളതും!
ശത്രുവായ്പ്പിറക്കും നിന്റെ വംശേ ഹന്ത
വൃത്രവൈരിയുടെ പ്രാർത്ഥന കാരണാൽ.'

എന്നുള്ള ഏഷണിവാക്കിനു വശപ്പെടുന്നു. ദേവകിക്കുണ്ടായ പുത്രന്മാരെ എല്ലാം അവൻ നിഗ്രഹിക്കുന്നു. ഒടുവിൽ എട്ടാമത്തെ പ്രസവവും അടുക്കുന്നു. ആസന്നപ്രസവസമയയായ ദേവി,

'അഷ്ടമനാം ബാലകനെ ദുഷ്ടൻ കൊല ചെയ്യാതെ
പുഷ്ടമോദം പത്മനാഭൻ പെട്ടെന്നു രക്ഷിക്കട്ടെ'

എന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. പ്രസവം നടന്ന മാത്രയിൽ രാജഭടന്മാരെല്ലാം ഉറങ്ങിപ്പോകുന്നു. സുരഭിലമായ വാതാങ്കുരം വീശിത്തുടങ്ങുന്നു. അംബരപഥം 'പ്രൌഢഘനപാന്ഥതിരോഹിത'മായി ഭവിക്കുന്നു. ദേവകീവസുദേവന്മാർ 'നിബരീസഭക്തിവിവശ'രായിട്ട് 'ഭൂധവാസവാദി വിബുധന്മാ'രാൽ സമാരാധ്യനായ ഹരിയെ സ്തുതിക്കുന്നു. ഭഗവാൻ അവരെ അനുഗ്രഹിച്ചിട്ട് ബാലഭാവം കൈക്കൊള്ളുന്നു.

'എന്നെ അമ്പാടിയിൽ കൊണ്ടുചെന്നാക്കിയിട്ട് നന്ദൻെറ മകളെ ഇങ്ങോട്ടു കൊണ്ടുപോരിക' എന്നു് ആനകദുന്ദുഭിയോടു പറകയും തന്നിമിഷത്തിൽത്തന്നെ പ്രാകൃതമായ ശിശുഭാവം കൈക്കൊള്ളുകയും ചെയ്യുന്നു. ആ വസുദേവൻെറ പോക്കു വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്ന ഖണ്ഡകം അതിമനോഹരമായിരിക്കുന്നു.

ഉവാനിരുട്ട്യ വസുദേവനുടെ തനു—ഭാവ-
ത്തെളിഞ്ഞു സുകുമാരം—തനുവിലിതമാരം—നിറി
നിജ കുമാരം—കരതളിരിലെടുത്തന്തികചിരമഥ
ഗമിച്ചു—ബഹിരന്തസ്സുകൃതനുളുപമഹിമാരം
മന്ദമൂറുന്നർവ്വരങ്ങളും താരനേ ഘന—പുലങ്ങളും വന്നഴ
പൊഴിഞ്ഞു—പ്രളമനമറിഞ്ഞു—ഫണിപതിയ-
ണഞ്ഞു—ഫണപടലകടങ്ങളുടെ നടുവിലതിചാരുല-
മണിവൃണിഘടകളാൽ വഴി തെളിഞ്ഞു.
ശൂരതനുജൻ തദനു ഭൂരഞ്ജു നീങ്ങിയഥ യമുനാ-
നദജലമപി കടന്നു—നിഭൃതതു കലന്നു—നികടഭുവി
ചേർന്നു—നന്ദനനുടെ സദനമതിൽ മന്ദതയകന്നു—നിജ
നന്ദനനെ വച്ചു സുഖമോടെ.
ആയാസഹീനമവനാഭായ തൽസുതയെ ആയാത-
വാനഥ തിരിച്ചും—ശ്രീയതയോടൊത്തിച്ചു—
തനയയെയണച്ചു—കേട്ടരിച്ചുതൊലമഥ ക്രുട്ടങ്ങളും
കൂടി ഭടർ പെട്ടെന്നു ഭൂപനോടറിയിച്ചു.

കംസൻ ഉടൻതന്നെ സൂതികാലയത്തിൽ വന്ന് സഹോദരിയുടെ കന്യകയെ കാലിൽ പിടിച്ച് നിലത്തു അടിക്കാൻ ഭാവിക്കവേ, ആ കന്യക വ്യോമമണ്ഡലത്തിൽ നിന്ന നിസ്തുതയായിട്ട്,

'ഭോ ഭോജേശ ഹതാശ! കിന്തവ മയാ നിഷ്പിഷ്ടയാ പിഷ്ടയാ
ഹന്താനേന തവാന്ത്യ ക്വചിദരിർജ്ജാഗർത്തി സഞ്ചിന്ത്യതാം'

എന്ന പറഞ്ഞുകൊണ്ട് അന്തർദ്ധാനം ചെയ്യുന്നു.

ശ്രീകാത്യായനിയുടെ വാക്കു കേൾക്കയാൽ കുപിതനായ കംസൻ പ്രലംബാദികളായ അസുരന്മാരെ വിളിച്ച് വസുദേവനെ ബന്ധിച്ചുകൊണ്ടു വരാൻ ആജ്ഞാപിക്കുന്നു. അനന്തരം പൂതന എന്ന നക്തഞ്ചരിയെ വിളിച്ച്, പാപിയായ വസുദേവൻ ശത്രുവിനെ ഗോപഗേഹത്തിൽ കൊണ്ടു ചെന്നാക്കിയിരിക്കുന്നു എന്നും "കാതരാക്ഷീരൂപിണിയായി" അവിടെച്ചെന്ന് അവനെ നിഗ്രഹിക്കണമെന്നും ഉപദേശിക്കുന്നു.

കംസന്റെ ഈ വാക്കുകൾ കേട്ട് പൂതന 'നിർഗ്ഗലദ്ഘനനിനിഷ്ഠുരാട്ടഹസിത'ങ്ങളാൽ എട്ടു ദിക്കുകളെയും മുഖരിതമാക്കിക്കൊണ്ട് ഗോവർദ്ധനശൈലം പ്രാപിക്കുന്നു.

പർവ്വതവർണ്ണന വളരെ ഗംഭീരമായിരിക്കുന്നു.

'ഗിരിരാജവരനുടയ പരിണാഹമൊത്തു മമ
കരളിലതിവിസ്മയം വളരുന്നിതേറ്റം.
ഗുഞ്ജീരവങ്ങളുപകണ്ഠ സലിലാശയേ
കണ്ടു നിജരൂപമിഹ കലുഷത കലരുന്നു
വാഹസകലങ്ങളുടെ വക്ത്ര വഴിയെന്നു
സാഹനം ചെയ്യുന്നു ശജസ്തൂപങ്ങളാം.
ദന്തങ്ങൾകൊണ്ടുരുകൃന്തനം ചെയ്തു പുനഃ-
രന്തരായംവിനാ ഹന്ത പോകുന്നു.
അസുരവരമരകതശിലയലസമിഴിമാരൊടും
ആസവരസം വിരവിലാസ്വദിക്കുന്നു.'

'രക്ഷനാം ഭോജപതി! പക്ഷപാതനേ ഞാൻ കാൽക്ഷണം വൈകാതെ കാക്കുന്നിതാം സാധ്വയേ' എന്നുള്ള വിചാരത്തോടുകൂടി അവൾ ലളിതാരൂപം കൈക്കൊള്ളുന്നു. ആ ലളിതയുടെ രൂപം വർണ്ണിക്കുന്ന ശ്ലോകം,

‘കന്നൽക്കണ്ണികൾ മൌലിരത്നകലികാരൂപം ധരിച്ചാദരാൽ’ എന്നിങ്ങനെ ലളിതമായ ഭാഷയിൽ ആക്കിയതു് വളരെ ഉചിതമായിട്ടുണ്ടു്. കഥകളിപ്രിയന്മാർക്കു വളരെ ഇഷ്ടമുള്ള രംഗമാണിതു്. നാടകകലാവിദഗ്ദ്ധന്മാർക്കു് തങ്ങളുടെ അഭിനയചാതുരി വേണ്ടപോലെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതിനു് ഈ പദം ഉപകരിക്കുന്നു.

പൂതന നന്ദഗേഹത്തിൽ വന്നു് കപടഗോപാലകിശോരനെ കണ്ടിട്ടു പറയുന്നു:—

‘സുകുമാര നന്ദകുമാര! വരികരികിൽ
സുകുമാര നന്ദകുമാര!
കൊണ്ടൽനിര കൊതികോലും കോമളമാം തവ മേനി
കണ്ടീടുന്ന ജനങ്ങടെ കണ്ണുകളല്ലോ സഫലം.
കണ്ണീർകൊണ്ടു വദനം കലുഷമാവാനെന്തുമൂലം
തൂർണ്ണം ഹിമജലംകൊണ്ടു പൂർണ്ണമാമംബുജംപോലെ?
പൈതലേ നിനക്കു പാരം പൈദാഹമുണ്ടെന്നാകിലോ
പ്രീതിയോടെ മുലകളെത്താതി പാനംചെയ്തീടുക.’

ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് അവൾ,

‘പല്ലവമൃദുലമാകും പാദം
പാണികൊണ്ടെടുത്തു മെല്ലവേ
മുഖത്തണച്ചു മന്ദം പുഞ്ചിരിതൂകുന്ന’

ശ്രീകൃഷ്ണൻ പൂതനയുടെ മുലയുണ്ണുന്നു; അവളുടെ വേദന ‘എണ്ണവാനെളുതല്ലാതെ’യുമായിത്തീരുന്നു; മതി മയങ്ങുന്നു; ദേഹശോഭ മങ്ങുന്നു; ദാഹവും വളരുന്നു. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ തനിക്കു് കാളകൂടം നല്കിയ ഈ രാക്ഷസിക്കു് മായാഗോപാലകൻ അതിദുർല്ലഭമായ അമൃതം നല്കുന്നു. പിന്നീടു് തന്നെ കൊല്ലുവാനായ് വന്ന ശകടാസുരനെയും അദ്ദേഹം ഹനിക്കുന്നു.

അങ്ങനെ ഇരിക്കെ ഗർഗ്ഗൻ എന്ന മുനി നന്ദഗേഹത്തിൽ വരുന്നു. അദ്ദേഹം രാമകൃഷ്ണന്മാർക്കു് നാമകരണം ചെയ്തിട്ടു പോകുന്നു. ഇങ്ങനെയാണു് കഥ അവസാനിക്കുന്നതു്.

പത്മനാഭകീർത്തനം.

ഇരുപതോളം ശ്ലോകങ്ങളുള്ള ഈ കൃതിയും ഈ തിരുമേനിയുടേതാണെന്നാണ് കേൾവി. ഒന്നു രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

അത്യുല്ലലജ്ജമല്ലികല്ലപല്ലവില്ലതാമദം
പതിച്ചൊഴിച്ചൊളിച്ചു കമ്പിടുന്ന പൊൽപദങ്ങളും
മദിച്ചു പോർ വിളിച്ചെതിർത്ത മൂത്തപോണനുണ്ണിയെ–
ജ്ജയിച്ച ജംഘ രണ്ടുമെങ്കലാക ദേവ പാഹിമാം.
മദം തിരണ്ട സിന്ധുരേന്ദ്രപൈതരങ്ങളും പരം
മനം വെരണ്ടു മണ്ടുമിണ്ടലുൾപ്പിരണ്ടുകൊണ്ടുടൻ
നലം തിരണ്ടുതണ്ട രണ്ടു ഊരുകപ്രഭാവവും
പുലമ്പുകെന്നിലമ്പിനോടു പത്മനാഭ പാഹിമാം.

അശ്വതിതിരുനാൾതമ്പുരാനെപ്പോലെ സംസ്കൃതത്തിലും ഭാഷയിലും ഉത്തമ കാവ്യങ്ങൾ രചിച്ച് ഒരുപോലെ വിജയം നേടിയ കവികൾ കേരളത്തിൽ സുദുർല്ലഭമാണ്. വാസനയുടെ ഭാസുരത്വം, ബലവത്തായ ശിക്ഷണം, വിശാലമായ കവിധർമ്മജ്ഞത, മസൃണമായ മനോധർമ്മം മുതലായവയാൽ അനുഗൃഹീതനായ ഈ മഹാകവിക്കു് വഞ്ചിനാടു വാണരുളുന്നതിന് ഈശ്വരേച്ഛയാ ഇടയായില്ലെങ്കിലും അവിടുന്ന് ഇന്നും ഭക്തിബഹുമാനപരവശങ്ങളായ കേരളീയഹൃദയങ്ങളിൽ അനന്തസാമ്രാജ്യം നടത്തിക്കൊണ്ടു തന്നെ വിളങ്ങുന്നു.

കിളിമാനൂർ രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ

ഇദ്ദേഹം അശ്വതിതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റെ പിതാവായിരുന്നു എന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അദ്ദേഹവും കംസവധം എന്നൊരു ആട്ടക്കഥ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. കവിത സാമാന്യം നന്നായിരിക്കുന്നു. ജീവചരിത്രത്തെപ്പറ്റി അധികമൊന്നും അറിവില്ല. കൊല്ലവർഷം ൯൦൦–ാമാണ്ടിടയ്ക്കു് ജനിച്ചു. ൯൨൩–ാമാണ്ട് ശ്രീവീരമാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവ് കോലത്തുനാട്ടിൽനിന്നു ദത്തെടുത്ത വംശസംബന്ധിനികളായ രണ്ടു റാണിമാരിൽ മൂത്തറാണിയെ ആണ് ഈ രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്തതു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉത

'വേദാന്തചിന്തനവിജൃംഭിതതത്ത്വബോധ'നും, 'അധീതസമസ്തശാസ്ത്ര'നും രാമകൃഷ്ണാഭിധനും ആയ ഒരു ബ്രാഹ്മണനായിരുന്നു. കവിതാരീതി കാണിപ്പാനായി ഒരു ഭാഗം ഉദ്ധരിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

മന്ദാരച്ഛന്നം ഹസതാം രജകമപി വ്യക്തകാന്ത്യാചയം
സന്തതം കേശപാശൈഃ സ്വയമഥ വസിതം സാന്ദ്രബാലഃ
സ്വഭാമാനം ഭാമാവലിസ്ഥകന്ദരസന്ദർശിതാംഗം
ഭൂയഃ സംപ്രാപ്യേഹം ഹരിരവതു മാം രാജീവനയനഃ.

മാനുഷരെല്ലാരും കേൾപ്പിൻ ഇനി-
മാനം കളഞ്ഞു ശിവനെ ഭജിപ്പിൻ.
പാലയ ശങ്കര ശംഭോ
കാണുന്നതൊക്കെയും മായാ—എന്നു
തോന്നാതെയുള്ള ജനം പേയാം,—പാലയ ശങ്കര ശംഭോ
ബ്രഹ്മനെന്നും വിഷ്ണുവെന്നും ചൊല്ലും
ചിന്മയനാം ശിവനെന്നറിക—പാലയ ശങ്കര ശംഭോ
ജ്ഞാനസ്വരൂപനാം ശിവനെത്തന്നുള്ള
മാനം നടിച്ചുനിന്നിട്ടു നിത്യം—പാലയ ശങ്കര ശംഭോ
അജ്ഞാനമുണ്ടാകുന്നിനാം—പാല-
മന്നന്മാർക്കിന്നിയെക്കൊണ്ടെന്തു ഫലം—പാലയ ശങ്കരവിഭോ.

ഈ വിദ്വാൻ കവി വിഷ്ണുഭക്തനും 'മുകുന്ദചരിതാമൃതകീർത്തന'ങ്ങളിൽ ബദ്ധൌത്സുക്യനും ആയിരുന്നു.

പുതിയിക്കൽ തമ്പാൻ.

ഈ കവിയും കാർത്തികതിരുനാൾ തമ്പുരാനെ ആശ്രയിച്ച് തിരുവനന്തപുരത്തു പാർത്തിരുന്ന ഒരു പ്രൌഢവിദ്വാനായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ രണ്ടു ആട്ടക്കഥകൾ കാർത്തവീര്യവിജയവും രാമാനുകരണവും ആണ്. ഇവ രണ്ടും തിരുവനന്തപുരത്തു വച്ച് എഴുതപ്പെട്ടവയാണെന്നു തോന്നുന്നു. കാർത്തവീര്യവിജയത്തിന്റെ പ്രാരംഭത്തിൽ,

സാനന്ദം വന്ദിവൃന്ദൈരകൃതകവചസാ സാധുസംസേവ്യമാനം
ഭ്രാജന്മഞ്ജീരകാഞ്ചീകടകമകുടഹാരാദിദേദീപ്യമാനം
ശ്രീമന്നീലാംബുദാഭം ഭവഭയശമനം ദേവമാനന്ദസാന്ദ്രം-
സ്യാനന്ദൂരാലയേശം ഫണിപതിശയനം ഭാവയേ പത്മനാഭം.

എന്ന് അനന്താലയേശനെ സ്തുതിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. കവിത ഒരു വിധം നന്നായിട്ടുണ്ടെന്നു പറയാം. ശാസ്ത്രകല്പനാതി ഒരു ബന്ധ

കവും പദവും ഉദ്ധരിക്കാം. കാർത്തവീര്യൻ തന്റെ പ്രേയസിമാരോടുകൂടി 'വിമലപുളിനപ്രേക്ഷണീയയും' 'മലയമരുത്താമന്ദാക്രാന്ത'യും ആയ രേവാനദിയെ പ്രാപിക്കവെ,

'മങ്ങീടുന്ന കുമുദങ്ങൾ അങ്ങൊരുഭാഗേ കാണുന്നു
മംഗലാംഗ നീ പിരിഞ്ഞാൽ ഞങ്ങളെന്നതുപോലവേ.
ചൂതബാണസമാകാര നാഥ നാമീനദിതന്നിൽ
ജാതമോദം കേളിചെയ്യാം പാഥോജലോചന!'

എന്നു തന്നായികമാർ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു.

ഇത്ഥം പറഞ്ഞു നിജ പത്നീസമേതനവ-
നുത്തുംഗരാഗമിളിതനിതി— നദിയതിലിറങ്ങി—
കളിയോട നടന്നി— കളകാഞ്ചികളുമപി
ഗളജലധിയിൽ മുഴകി—ത്തുമി പയസി
പുനരപി ചമുങ്ങി.
രംഭാദരാമര സരസി പരന്നു വാരിട്ടാ—
നേരാരത തീർത്ഥജലസദ്ധം—സലിലമുയരാൻ
നാരി കരംവിതന്നു—തടാഗ്രപിപദലിതടെ
കുചാട്ടകുടിയിലിരിക്കുമകാന്ത ജലർശിതരമുള്ളിയന്നം.
അത്രാന്തരേ സപദി നക്തഞ്ചരാധിപതി
അന്തികദേശമതിൽ വന്നു—ശിലയതി—
ലിരുന്നു—ഗുരുമുടനകന്നു—പരമശിവപദ
കമലപരിചരണ നിയമമതിനു മതികുസുമങ്ങളൊടു തുടൻ.
ശിവപൂജ ചെയ്തു ജപമതിനായിരുന്നവിടെ
വിനിമീലിതാക്ഷനതുനേരം—സലിലമതി—
വേഗാതം—വരുമളവു പാരം—ശിവനമു—
ടനവനുമുപകരണമിതു മതിവിവശമൊഴുകി
ഹന്ത ശിവ ശിവ വിദ്രുതം.

കാർത്തവീര്യവിജയം.

ശാകുന്തളം കഥകളി.

കലക്കത്തു രാഘവൻനമ്പ്യാരുടെ കൃതിയാണ് ശാകുന്തളം. നളചരിതവും അഞ്ചു ദിവസത്തെ കളിയായി എഴുതീട്ടുണ്ടെന്നറിയുന്നു. അച്ചടിച്ചിട്ടില്ല. അദ്ദേഹം ൯൦൦-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു് ജനിച്ചതായി മി. പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ള പറയുന്നു. ഇതു ശരിയല്ലെന്നു് ഇപ്പോൾ തെളിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരും ഇദ്ദേഹവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തെപ്പററിയും അഭിപ്രായവ്യത്യാസങ്ങൾ കാണുന്നു. കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരുടെ ഭാഗിനേയനാണെന്നു ചിലരും മാതുലനാണെന്നു മററു ചിലരും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നുണ്ടു്.

'അസ്തിമംഗലഗ്രാമവാസ്തവ്യസ്യ രാഘവപാണിവാദസ്യ
ഭാഗിനേയോ രാമോ നാമ പാണിവാദഃ'

എന്ന് ലീലാവതിവീഥിയിൽ പറഞ്ഞു കാണുന്നതുകൊണ്ട് രാഘവപാണിവാദൻ കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരുടെ മാതുലനായിരുന്നു എന്നു നിശ്ചയിക്കാം. ഏതായിരുന്നാലും രണ്ടുപേരും ഏറെക്കുറെ ഒരേ പ്രായക്കാരായിരുന്നു എന്നാണ് തോന്നുന്നത്. * മഹാകവി ഉള്ളൂർ പരമേശ്വരയ്യർ ഈയിടെ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുള്ളതും ഒന്നാംദിവസത്തെ കഥയുടെ ആരംഭത്തിലുള്ളതും ആയ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്ന് ചില വിവരങ്ങൾ ഗ്രഹിക്കാം.

യസ്യാജ്ഞാ നിഖിലക്ഷമാപതിശിരോരത്നായതേ യസ്യ യശോ
വിശ്വവ്യാപി ശശീരുചിസ്സദാ യേനൈവ രാജന്വതീ
ശത്രുഗ്രാമതമഃപ്രഭാകരതനോഃ ലക്ഷ്മീഃ സ്വയംകല്പിതാ
നിത്യം യച്ചരണാർച്ചിനീ സ ജയതി ശ്രീരാമധാത്രീപതിഃ.

ശ്രീമാനനർഘ്യഗുണരത്നമഹാപയോധിഃ
ശ്രീമാളതിപകടാക്ഷഭരനാഗരസ്ത്രീ
ശ്രീവഞ്ചിരാജകുലശേഖരവംശസഖ്യഃ
ശ്രീവീരകേരളനരാധിപതിർവിഭാതി.

തസ്യാജ്ഞയാ ഗുരുഗണാനമുവാൻ പ്രണമ്യ
ശ്രീപാലിയവരചരിതീക്ഷിതരീതിരേഷഃ
ശാകുന്തളം വിരചയാമോ ചരിത്രം മിതം തത്
ഗീതം ക്ഷമാമൃതധിയഃ പരിശോധയന്തു.

ഈ വീരകേരളവർമ്മതമ്പുരാൻ കാർത്തികതിരുനാൾ ധർമ്മരാജാവുമായി ൯൩൭-ൽ സഖ്യം ചെയ്തിട്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹായത്തോടുകൂടി സാമൂതിരിയെ കൊച്ചിയുടെ അതിർത്തിയിൽനിന്നു കടത്തിയ മഹാരാജാവായിരുന്നു എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ആ സഖ്യത്തെപ്പററി കവി പ്രസ്താവിച്ചു കാണുന്നതിനാലും പ്രസ്തുത വീരകേരളവർമ്മതമ്പുരാൻ ൯൫൦-ൽ തീപ്പെട്ടുപോയതിനാലും ശാകുന്തളത്തിന്റെ ആവിർഭാവം ൯൩൮-ാം ൯൫൦-ാം മദ്ധ്യത്തിലായിരുന്നുവെന്നു നിസ്സംശയം പറയാം.

ശാകുന്തളം മുഴുവനും ഈ കവി ആട്ടക്കഥകളായി എഴുതീട്ടുണ്ടോ എന്നറിയുന്നില്ല. ആറുദിവസത്തെ കഥകളിലുംകൂടി ദുഷ്ഷന്തന്റെ നഗരപ്രവേശനം—അതായതു് നാലാമങ്കത്തിന്റെ പൂർവ്വഭാഗംവരെയുള്ള കഥയാണ് പ്രതിപാദിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്.

* ഇതിനെപ്പററി 'കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ' എന്ന അദ്ധ്യായത്തിൽ വിവരിക്കും.

കവി കഴിയുന്നത്ര ശാകുന്തളത്തെ അനുസരിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും തർജ്ജമയാണെന്നു പറയാവുന്നതല്ല.

ഗ്രീവാഭംഗാഭിരാമം മുഹുരനുപതതി സ്യന്ദനേ ബദ്ധദൃഷ്ടിഃ
പശ്ചാർദ്ധേന പ്രവിഷ്ടഃ ശരപതനഭയാൽ ഭൂയസാ പൂർവ്വകായം
ദർഭൈരർദ്ധാവലീഢൈഃ ശ്രമവിവൃതമുഖഭ്രംശിഭിഃ കീർണ്ണവർത്മാ
പശ്യോദഗ്രപ്ലുതത്വാദ്വിയതി ബഹുതരംസ്തോകമുർവ്യാം പ്ര-
[യാതി.

എന്ന പദ്യത്തെ തർജ്ജമചെയ്തിരിക്കുന്നതു നോക്കുക.

കാൺകെടോ സാരഥേ ഇതു കാൺകെടോ
മൃഗയാ കേളികൌതുകാലിന്നു നാമോരോ
മൃഗജാലങ്ങളെക്കൊന്നു ഹരിണത്തിൻപിമ്പേ
നഗവനനികരങ്ങളും കടന്നു ദൂരവേ പോന്നു
അകന്നു സേനകളെല്ലാമിവനാലു ഗമിക്കുന്നു
അതിവേഗമണഞ്ഞിട്ടും തേരിനെത്തന്നെ
അനുപദം തിരിഞ്ഞിതാ നോക്കുന്നു— ഇവൻ
അതിഘോരശരപാതഭയംകൊണ്ടു വിവശനാ-
യധികമുൽപതിച്ചിട്ടപ്പോൾ അതിദൂരെപ്പതിക്കുന്നു.

കണ്വാശ്രമവർണ്ണനം.

ശാകുന്തളം.

നീവാരാഃ ശുകഗർഭകോടരമുഖഭ്രഷ്ടാസ്തരൂണാമധഃ
പ്രസ്നിഗ്ദ്ധാഃ ക്വചിദിംഗുദീഫലഭിദഃ സൂച്യന്ത ഏവോപലാഃ
വിശ്വാസോപഗമാദഭിന്നഗതയഃ ശബ്ദം സഹന്തേ മൃഗാ-
സ്തോയാധാരപഥാശ്ച വല്ക്കലശിഖാനിഷ്യന്ദരേഖാങ്കിതാഃ.
രമ്യമാകുമീവനത്തെ നന്മയോടു കണ്ടാൽ
കല്മഷങ്ങളകന്നീടും ധന്യതയുമുണ്ടാം.
രാജഹംസചഞ്ചലീലാ രാജമാനകൂലാ!
രാജീവാളീമാലാ മാലിനീയം പുണ്യാ
ചാരുവീചിമാലാ
ചാരുമരുതനിതല്ലോ ഹോമധൂമമിളിതാനായി
ആമോദിപ്പിക്കുന്നു; മോദമോടു ശുകങ്ങളും.
വേദമോതീടുന്നു ആഗതനാം നമ്മോടിതാ
സ്വാഗതം ചൊല്ലുന്നു;

ഹസ്തികളും സിംഹങ്ങളും സ്പർദ്ധ വിട്ടു മെമ്മേ-
ലൊത്തു നന്നായ് രമിക്കുന്നു.
ചിത്രമിതു കാണ്ക മരങ്ങളിലണ്ഡജാവലികളും
കോരകങ്ങളിപ്പോൾ ചാതകജിതങ്ങൾ നന്മ
ചാരേ വിളിക്കുന്നു മേന്മമേലൊട്ടു നന്നു.

[illegible]

ശാകുന്തളം.

'ശാന്തമിദമാശ്രമപദം
സ്ഫുരതി ച ബാഹുഃ കുതഃ ഫലമിഹാസ്യ
അഥവാ ഭവിതവ്യാനാം
ദ്വാരാണി ഭവന്തി സർവത്ര.

തർജ്ജിമ:—

സ്ഫുരതി മാമകം ദക്ഷിണം ഭുജം
പരമശാന്തമാം കിമിഹ തൽഫലം
ശാന്തമുനിജനനിരാവൃതേ വനേ
കാന്താസംപ്രീതിയോ ഭവിക്കയില്ലെല്ലാം
അഥവാ ഭാവിനാം ഭവിതവ്യം കേൾ
അനവരതദ്വാരമഖിലദിക്കിലും.
[illegible]
[illegible]'

ശകുന്തളയും സഖിമാരും തമ്മിലുള്ള സംഭാഷണം ഏറെക്കുറെ നേർ തർജ്ജിമതന്നെയെന്നു പറയാം.

അവരുടെ സംഭാഷണമദ്ധ്യേ ആവിർഭവിക്കുന്ന രസികക്കൂട്ടനായ വണ്ടത്താനെ ഈ കവി രക്ഷോനാഥന്റെ ഭൃത്യനായ ഒരു മധുകരനാക്കിയിരിക്കുന്നു. വികടാട്ടഹാസനും ഭീഷണാകൃതിയും ആയ ഈ രാക്ഷസനെക്കണ്ട് ശകുന്തള,

'താതനും ദൂരവേ പോയി
നാഥനാരു ഞങ്ങൾക്കിപ്പോൾ?
ആർത്തരെപ്പാലനം ചെയ്‌വാൻ
പാർത്ഥിവന്മാരല്ലോ വേണ്ടു.
ദുഷ്ഷന്തന്റെ ബാഹുവീര്യം
ഇക്ഷിതിയിൽ ഫലിയാതോ?'

എന്നു വിലപിക്കുമ്പോഴാണ് ദുഷ്ഷന്തൻ പ്രവേശിക്കുന്നത്. പിന്നീട് ഒരു യുദ്ധവും നടക്കുന്നു. യുദ്ധത്തിൽ രാക്ഷസൻ തോറേറാടുന്നു. ഭീതിയൊഴിഞ്ഞ് മുനികന്യകമാർ സുഖമായി ജീവിക്കുന്നു. ഇതാണ് ഒന്നാം ദിവസത്തെ കഥ.

കവിതയ്ക്കു വലിയ ദോഷമൊന്നുമില്ലെന്നിരുന്നാലും അട്ട ന്നതിനുള്ള വകയൊന്നും ഇതിലില്ല. ആരെഴുതിയും ആർക്കിട്ടുമണോ എന്നതന്നെ സംശയവുമാണ്.

ദുഷ്ഷന്തനും ശകുന്തളയും പരസ്പരം അനുരക്തരാകുന്നു. വിശേഷജ്ഞകളായ സഖികൾ രാജാവിനെ ചെന്നു കണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിവരങ്ങൾ ചോദിക്കുന്നു. ശാകുന്തളത്തിലെപ്പോലെതന്നെ ഇക്കഥയിലും രാജാവ്,

'വിഖ്യാതനാം പൌരവമന്നനെന്നെ
രക്ഷാർത്ഥമുർവീതലേ നിയോഗിച്ചു.
ധർമ്മപരന്മാരാം താപസന്മാരുടെ
കർമ്മവിഘാതം ചെയ്യും ദുർമ്മതിവൃന്ദത്തെ
നിർമ്മൂലനം ചെയ്വാൻ സന്തോഷമോടിഹ ഞാൻ സമാ-
[ഗതൻ'

എന്നേ പറയുന്നുള്ളൂ. അനന്തരം സഖിമാരിൽ നിന്ന് ശകുന്തളയെപ്പറ്റിയുള്ള പരമാർത്ഥങ്ങൾ അദ്ദേഹം ഗ്രഹിക്കുന്നു. ഇത്രയും ഭാഗം ശാകുന്തളത്തെ അനുസരിച്ചുതന്നെ ഇരിക്കുന്നുണ്ട്.

ഇവിടെയും ഒരു രാക്ഷസനെ പ്രവേശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. തോറേറാടിയ മധുകരൻ തിരിച്ചുവന്ന് ദുഷ്ഷന്തനിൽ നിന്നു പററിയ പരാജയത്തെ അറിയിക്കുന്നു. അപ്പോൾ അയാൾ,

'ശക്തരാകും ഭൃത്യരോടുമൊരുത്ത
തത്ര ചെന്നു മോദാൽ
ചിത്തതാരിലത്തൽ കൂടാതെ
മർത്ത്യകീടനെ നീതന്നെ കൊല്ലണം'

എന്നു പറഞ്ഞു് മധുകരനെ വീണ്ടും അയയ്ക്കുന്നു. ദുഷ്ഷന്തനാകട്ടെ,

[illegible]
[illegible]
എല്ലാമിന്നു വിചാരിച്ചാലും
നല്ലാർമണിയിവൾ മമ മനോജ്ഞാ;
[illegible]
[illegible]

‘‘മാരാ വാക്കുകൾ ഞാൻ ചൊല്ലുമ്പോൾ
ഒന്നും പറയുന്നില്ലെന്നാലും
പാരം കൗതുകമാർന്നവളുടനേ
പാരിച്ചോരെല്ലാം കേട്ടീടുന്നു.
സാരമശേഷമറിയാമിവളുടെ മനോ
നേരെ മന്ദം നോക്കുവതിന്നായ്
ആരംഭിച്ചതിലവളാരോമൽ
മുഖനളിനമലം താഴ്ത്തീടുന്നു. *

എന്നിങ്ങനെ ഓരോന്നു വിചാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ പ്രിയംവദ ഉദ്യാനത്തിൽ വച്ച്,

താതനിന്നിവിടെയുണ്ടെന്നാകിൽ കാമിനി കേൾ
സാധിതമെൻപാട്ട കാര്യമെല്ലാം

എന്നു നായികയെ കളിയാക്കുന്നു. ശകുന്തള പിണങ്ങിപ്പോകാൻ ഭാവിക്കുന്നു; എന്നാൽ,

‘നിന്നുടെ പൂമരമിതു തന്നെ ഞാൻ നനച്ചു
എന്നുടെ പൂമരം നീ നനയ്ക്കു’ എന്നു പറഞ്ഞു് പ്രിയംവദ തടുക്കുന്നു. അപ്പോൾ രാജാവു പ്രവേശിച്ച്

‘അരുതരുതു മദമിതു മാനിനീലലേ
പറകയെനിയേവം പ്രിയസഖിയോടീവിധം.
കമലദളനികരമിതു ചിരമിവൾ നനയ്ക്കയാൽ
പരവശത കലരുന്നു കുസുമമൃദുഗാത്രി.
ചാരുതരഹാസിയാം ചാരുമുഖകമലമിതു
സാന്ദ്രഘർമ്മാംബുകണികലസിതം ലോചനം
കുന്തളമഴിഞ്ഞവാരണമാം സുമുഖി കിഴിയുന്നു.
ഘനനിതംബോന്നതകുചകുളികനു,
വിനയമയിയവളുടെ കടമിന്നു തീർപ്പാൻ
തവ സുമുഖി ഞാൻ നല്ലൊരംഗുലീയം തരാം. ¶

---

* മനമേ ഭവ സാഭിലാഷമിപ്പോൾ
ജനകോക്തിപ്രതി സംശയങ്ങൾ തീർന്നു
കനലെന്നു നിനച്ചു പേടിയതീതാ-
നനവും സ്പർശ്യമായ രത്നം.

‡ എന്നാലാപമതോടു സമ്മിളിതമായൊന്നും കഥിക്കുന്നതി-
ല്ലെന്നാലും ചെവി നല്കിടുന്നവഹിതം സംഭാഷമാണേ മയി.

¶ സ്രസ്താംസാവതിമാത്ര . . . . ഇത്യാദി ശാകുന്തളശ്ലോകം നോക്കുക.

ഇങ്ങനെ ഒക്കെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കവെ മധുകരൻ വന്നുചേരുന്നു. അവനെ രാജാവു ഹനിക്കുന്നു. അന്തഃപുരജനങ്ങളെല്ലാം ഓടുന്നു. താപസന്മാർ വന്ന് അദ്ദേഹത്തിനെ സ്തുതിക്കുന്നു. അതിനോടുകൂടി,

'ഇന്ദുകുലരത്നമേ! നിന്നുടെ സൈന്യങ്ങളും വന്നു
ധർമ്മാരണ്യസന്നിധിയിലധുനാ
വന്യഗജമേകനിതു ഭിന്നഗജയൂഥനായ്
സ്യന്ദനം കണ്ടുവശമോടുന്നു ഭീത്യാ.
ചടുലതരതുരഗവരഖുരഘാതേന
പൊടിപടലമിതു നഭസി ഝടിതി നിറയുന്നു.
പടുതതടവീടുന്ന ഭടജനകളകളം
വടിവൊടിതു കേൾക്കുന്നു വാസവസമപ്രഭോ!'

എന്നും അറിയിക്കുന്നു. രാജാവ് അവരെ സമാധാനപ്പെടുത്തിയിട്ട് തന്റെ സൈന്യത്തിന്റെ അടുക്കലേക്കു പോകുന്നു. ഇവിടെ രണ്ടാംദിവസത്തെ കഥ അവസാനിക്കുന്നു. ഇതും ഒന്നാംദിവസത്തെ കഥപോലെ തന്നെ വായിക്കാൻ കൊള്ളാമെങ്കിലും ആടാൻ കൊള്ളുകയില്ലെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

മൂന്നാംദിവസത്തെ കഥയിൽ ദുഷ്ഷന്തൻ,

'മതിബിംബമുഖിയിവൾ സുലഭയല്ലെന്നാൽ
അതിനാലിന്നതിഖേദമില്ല മേ.
അവളുടെയനുരാഗം കാൺകയാലിപ്പോ-
ളകതാരിലതിമോദം വളരുന്നു.
സംഗമം ലഭിയാതെ കാമികൾക്കുള്ളിൽ
തങ്ങളിൽ പ്രേമമല്ലോ സുഖമൂലം.
ഏണനേർമിഴിയുടെ വിഭ്രമമെന്നിൽ
സാനുരാഗമെന്നുള്ളിലുറച്ചു ഞാൻ
ചാരുഗാത്രിനിയുടെ മന്ദമാം ഗമനം
ലളിതമായിലാസത്താലനേകർക്ക്.
കാമികൾക്കും പ്രിയജനചേഷ്ടകൾ തങ്കൽ
പ്രേമംകൊണ്ടെന്നതുള്ളു രസികത്വം.'

എന്നിങ്ങനെ വിചാരിച്ചു ദുഃഖിച്ചിരിക്കവെ വിദൂഷകനായ മാഢവ്യൻ,

1 എല്ലാമൊന്നെ തിന്നുമ്പോൾ സ്വാദുയില്ലേ ഭോജനം ഹോ കാമിനാം.

ആഖേടശീലനാം ഭൂപതിതന്നുടെ സേവനാൽപര-
മാകുലനായി ഞാൻ കാനനേ പിന്നാലെ ധാവനാൽ.
ഓരോ മൃഗങ്ങളെക്കണ്ടുടൻ പിന്നാലെ ഓടുന്നു—ബത
സൂരകിരണങ്ങൾകൊണ്ടു ശരീരവും വാടുന്നു.
ദാഹം വളൎന്നു കലുഷജലത്തെക്കുടിക്കുന്നു—ഹന്ത
ദേഹം തളൎന്നു പലവക മാംസം ഭുജിക്കുന്നു.
മുള്ളു തറച്ചുള്ള വേദനയാൽ നിദ്രയുമില്ലമേ—കഷ്ട-
മുള്ളിലൊരുനേരമില്ല സുഖം മമ തെല്ലുമേ.

എന്നിങ്ങനെ കേഴുന്നു. രാജാവിനു മൃഗയാവിനോദത്തിനുള്ള താൽപര്യവും കെല്പും നശിക്കുന്നു. വിദൂഷകൻ അടുത്തുചെന്ന്

എന്തൊരു ഭാവമുള്ളിലെൻതോഴ ഭവാനിപ്പോൾ
കിംവാ രാജ്യകാൎയ്യത്തിൽ ചിന്തയില്ലാത്തൂ? എന്നിങ്ങനെ ചോദിക്കവേ, രാജാവ് തന്റെ രഹസ്യത്തെ തോഴനോടു പറയുന്നു. വിദൂഷകനാകട്ടെ,

'ഇന്നീ ദുർഗ്ഗപ്പെണ്ണിനെക്കാംക്ഷിച്ചു
സുന്ദരിമാരെ മറന്നതും കൊള്ളാം.
നല്ലൊരു പഞ്ചാര കഷ്ടം വെടിഞ്ഞു
വല്ലാത്ത വേപ്പില തിന്നാൻ കൊതിക്കും
മഞ്ജുളാകാര മഹീപാലമൗലിമണേ വീര!'

എന്നു പറഞ്ഞാക്ഷേപിക്കുന്നു. രാജാവ് എതിൎത്തപ്പോൾ,

'എന്നാലദ്യ നീ ചെന്നു കനിവോടു
സുന്ദരഗാത്രിയെക്കൊണ്ടിങ്ങു പോരിക.
മോടി കലൎന്നീടും പെണ്ണിനെ ഇന്നൊരു
താടിക്കാരൻ മുനി കൈക്കലാക്കീടൊല്ലാ'

എന്നുപദേശിക്കുന്നു.

ഇങ്ങനെ ഇരിക്കെ ഒരു യാതുധാനി രാജാവിനെ കൊല്ലാം എന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി വന്നു ചേരുന്നു; എന്നാൽ 'മല്ലീസായകതാപമാൎന്നു തരസാ വൈരം മറന്നാദരാൽ ഉല്ലാസം കലരുന്ന കന്യാതനയാത്രപേണ ചെന്നന്തികേ' തന്റെ ഇംഗിതത്തെ അറിയിക്കുന്നു. 'ഇതു രാക്ഷസമായയാണ്'. ഇവളെ

വിശ്വസിക്കരുതു്" എന്നു് മാധവ്യൻ ഉപദേശിക്കുന്നു. രാജാവു് അതുകൊണ്ടു്,

'കാമിനീ നിൻതാതനാകും മാമുനീന്ദ്രനറിയാതെ
നാമിന്നേവം ചെയ്തീടുക യോഗ്യമോ ബാലെ!'

എന്നു ചോദിക്കുന്നു. യാതുധാനി രാജാവിന്റെ തിരസ്കാരത്താൽ കുപിതയായിട്ടു് തന്റെ സാക്ഷാൽരൂപം അവലംബിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിനെ എതിർക്കുന്നു. രാജാവു് അവളുടെ നാസാകുചങ്ങളെ കൃന്തനം ചെയ്യുന്നു. അതിനിടയ്ക്കു് താപസന്മാർ വന്നു് തങ്ങൾക്കു് അസുരന്മാരിൽനിന്നു നേരിട്ടിരിക്കുന്ന സങ്കടങ്ങൾ അറിയിക്കുന്നു. അവരെ നിഗ്രഹിച്ചു് ആശ്രമത്തെ രക്ഷിക്കാമെന്നു് ദുഷ്ഷന്തൻ ഏല്ക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ ആശ്രമത്തിൽ താമസിക്കാൻ ഒരു അവസരം ലഭിച്ചതിനെ ഓർത്തു് അദ്ദേഹം സന്തുഷ്ടനാകുന്നു. എന്നാൽ തത്സമയം മാതൃസന്ദേശവും കൊണ്ടു് കരഭകൻ എന്നൊരാൾ നഗരത്തിൽനിന്നു വന്നു ചേരുന്നു. രാജാവു് തന്റെ പ്രതിനിധിയായി മാധവ്യനെ നഗരത്തിലേക്കയയ്ക്കുന്നു.

മധുകരനിധനം ഓർത്തു് ദുഃഖിതനായ വജ്രദംഷ്ട്രൻ യുദ്ധത്തിനായി വരുന്നു. രാജാവു് അയാളെ നിഗ്രഹിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം മൂന്നാംദിവസത്തെ കഥയും അവസാനിക്കുന്നു.

ഒരുദിവസം പ്രഭാതത്തിൽ ദുഷ്ഷന്തൻ വിശ്രമാർത്ഥം ഒരു വിജനത്തിൽ ഇരുന്നു് യോഷാഭൂഷായമാണയായ ശകുന്തളയെ ഓർത്തോർത്തു മദനപരവശനായിത്തീരുന്നു. തത്സമയം ശകുന്തളയോ? മാലിനിയുടെ തീരത്തു് 'ലോലതരംഗസംഗശിശിരോപാന്ത'മായ ലതാഗൃഹത്തിൽ ഇരുന്നു് 'നാളീകാസ്ത്രഗതാപ'ത്തെ 'ആതപരുജാവ്യാജേന' സഖിമാരിൽനിന്നു മറച്ചുവെച്ചുകൊണ്ടു കേഴുന്നു. അവളുടെ അവസ്ഥയെ കവി ഒരു ദണ്ഡകത്താൽ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.

നല്ലാരിൽമൌലിമണി കല്യാണശീലവതി
ചൊല്ലാൻ മാമുനിതനൂജാ—വരമൃഗസാരാംഗജാ—
പരിലസദ്ഗാത്രാജാ—ഉത്കലികാലോലിതമതി
സൗന്ദര്യവതി സുഭഗതനുസരസമൊഴിസമുല്ലസിതമദനാജ്ഞയാ
ഹാഹന്ത സാ താപസി മോഹം കലർന്നു ഏറി—ദേഹം
തളർന്നു മദനാർത്ത്യാ—അനസൂയാകാന്താ—മഹിതജല—
സാരം—മന്ദമാരുതമെല്ലിമണിതനരിവസമൊത്തു
വരമിക്കരുത മന്ദാരനഗമപുഷ്പം.

അംഗുലീജാതന ഘന കേളീവിനോദമപി നാളീക-
ന്നേർമിഴി വെടിഞ്ഞു—ഉടനെ മെലിഞ്ഞു—മുദപി
ഏരി മാഞ്ഞു—വിജനഭുവി വാണമഥ വിഗതധൃതി
കേണമവാം വിഷമശരവിഷമതയറിഞ്ഞു.
സംബാധഹീനമുള്ള സംഭാഷണങ്ങൾക്കസി
സംഭ്രാന്തി നല്കി സഖിമാർക്കും—രുചിര
രമണീയേ—കാമമയനീയേ—സന്തതമുന്മദ
മോഹിനീസന്തതി പിറന്നുമവാം ചിന്തയിൽ വിരസമാമനോഭരം.

അങ്ങനെ ഇരിക്കെ സഖികൾ അവളെ ഉപചരിക്കുന്നതും മറ്റും കണ്ട്, അവൾ കാമപീഡിതയാണെന്നും ഒളിച്ചിരുന്ന് അവരുടെ സല്ലാപം കേട്ടാൽ, കാര്യങ്ങളുടെ സ്ഥിതിഗതികൾ മനസ്സിലാക്കാമെന്നും രാജാവു വിചാരിക്കുന്നു. തോഴിമാരുടെ നിർബന്ധത്താൽ അവൾ,

'മഹനീയരൂപനാകും മന്നവനെക്കണ്ടു
മന്മഥാർത്തി വളരുന്നു നാളുതോറും
പരിതാപം സഹിയാമേ തോഴിമാരേ ഹന്ത
ഭാരമാകുന്നു മമ ജീവൻപോലും.'

എന്നു സമ്മതിച്ചു പറയുന്നതു കേട്ട് അദ്ദേഹം സന്തുഷ്ടനാകുന്നു. തോഴിമാരാകട്ടെ,

'ഇന്ദുകുലോത്തമനാകും നൃപതിയിൽ
നിന്നുടെ കാമിതമുചിതം തന്നെ.
നമ്മി കലർന്നിതു ഞങ്ങളിന്നിതു സാധിപ്പിക്കാം.
ഖിന്നതയരുതരുതയി സഖി സുഭഗേ'

എന്നു നായികയെ സമാധാനപ്പെടുത്തുന്നു. രാജാവ്,

'പരിതാപഹേതുവാം പഞ്ചവിശിഖൻതന്നെ
പരിതോഷമൂലമാകുന്നു ദൈവാൽ;
തരുനികരമറവിലിഹ മരുവുന്നതെന്തിനി
പരിസരേ ചെന്നവളെയനുസരിക്കുന്നേൻ'

എന്നു വിചാരിച്ചുകൊണ്ടു പ്രത്യക്ഷപ്പെടാൻ ഭാവിക്കവേ, മായാവിയായ അസുരൻ വന്ന് ആക്രമിക്കുന്നു. അയാൾ മായാപ്രയോഗത്താൽ രാജാവിനെ മയക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ട് ശകുന്തളയേയും സഖിമാരേയും മറയ്ക്കുന്നു, രാജാവ് വ്യസനിച്ചു

കൊണ്ടിരിക്കവേ, അശരീരിവാക്യം കേട്ട് **ഇതു** രാക്ഷസമായയാണെന്നു ഗ്രഹിക്കുന്നു. അനന്തരം അദ്ദേഹം മായാവിയെ നിഗ്രഹിച്ചിട്ട് 'നിജമനോരഥപ്രേയസീനികടസവിധം' പ്രാപിക്കുന്നു. ഇതാണ് നാലാംദിവസത്തെ കഥ.

ശകുന്തള സഖിമാരുടെ നിർദ്ദേശം അനുസരിച്ച് കാമലേഖം എഴുതി വായിച്ചു കേൾപ്പിക്കവേ, രാജാവ് പ്രവേശിച്ച്,

'പ്രണയിനി കേൾ മാമകവാണി
തന്വംഗി! പരമാർത്ഥം താവകമാശ്രിതം.
മനസിജൻ തപിക്കുന്നു നിന്നെ;
അനേകവാസരമഹീനം കഷ്ടമിവൻ
അനുവേലം മഥിക്കുന്നിതെന്നെ.
പരവശനാകുമെന്നുടെ ജീവനിൽ
കരുണയുണ്ടാകണം ബാലേ!'

എന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. സഖീജനം ഈ വാക്കു കേട്ട്,

'ഇന്നു കാമിതമെല്ലാം സഫലം വിധിയാലെ
നന്ദിപൂണ്ടിരുന്നാലുമിഹ നൃപമൌലേ!
നിങ്ങൾക്കിന്നനുരാഗമൊരുപോലെ—തന്നെ
നിഖിലവും പരിപൂർണ്ണഫലമെന്നു മന്യേ'

എന്നു പറഞ്ഞു് രാജാവിനേയും ശകുന്തളയേയും അനുമോദിക്കുന്നതിനോടുകൂടി,

അവനീപാലന്മാർക്കു ദയിതമാർ നല്ലോ-
രബലമാർ മതിചേർന്നു പലതുണ്ടാമല്ലോ.
ഇവർമൂലമഴൽ ഞങ്ങൾക്കുളവാക്കീടാതെ
അവനം ചെയ്തീടണമിവളെയും നൃപതേ.

എന്നു പ്രാർത്ഥിക്കയും, ദുഷ്ഷന്തൻ അതിനു മറുപടിയായി,

'തരുണിമാരെനിക്കുണ്ടു പലരുണ്ടെന്നാകിലും
ഇരുവർ ദയിതമാർ ധരണിയുമിവളും;
വരഗുണരുചിയാമിവളുടെ സുതനെ ഞാൻ
പുരുകുലശ്രീയുടെ രമണനാക്കുന്നേൻ'

എന്നു് വാഗ്ദാനം നല്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഇവിടെയും കവി ഒരു അസുരനെ പ്രവേശിപ്പിക്കുന്നു. കഥകളിയുടെ ചടങ്ങുകൾ പാലിക്കാൻ അദ്ദേഹം എത്ര മാത്രം വിഷമിക്കുന്നു എന്നു നോക്കുക.

'എന്നുടെ ശാസനം മാനിച്ചു നിർഭയം
ചെന്നു മധുകരനെയവൻ കൊന്നുടൻ
പിന്നെയുമിജ്ജനത്തോടോരോ
ദുർന്നയം ചെയ്യുന്നുപോൽ.
ബന്ധുവധം കേട്ടു വജ്രദംഷ്ട്രാദികൾ
സന്ധുക്ഷിതാമർഷരായി ഓരോ
സന്ധിയും ചെയ്തങ്ങു പോയി പോൽ.
ആയവർ എന്തു വരാഞ്ഞതിപ്പോൾ?'

എന്നിങ്ങനെ ആ അസുരൻ ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ 'ഹൃതകചമരനാസ'യായ ധൂമ്രകേശി കരഞ്ഞുകൊണ്ടു പ്രവേശിക്കുന്നു. അവളിൽനിന്നു് വജ്രദംഷ്ട്രാദികൾ ഹനിക്കപ്പെട്ടു എന്ന വർത്തമാനമറിഞ്ഞു് അസുരരാജാവു് കോപാക്രാന്തനായി ചമഞ്ഞിട്ടു് ദുഷ്ഷന്തനെ നിഗ്രഹിക്കുവാനായി പുറപ്പെടുന്നു.

ഇതിനിടയ്ക്കു് അനസൂയാപ്രിയംവദമാർ ഒരു ഒഴികഴിവു പറഞ്ഞു് ശകുന്തളയുടേയും ദുഷ്ഷന്തന്റേയും അടുക്കൽ നിന്നു പൊയ്ക്കളയുന്നു. നായകൻ നായികയെ അനുനയവാക്യങ്ങളാൽ രഞ്ജിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ മാതാവു് വരുന്നതു കണ്ടിട്ടു്, രാജാവു്,

'മാതാവിതാ വന്നീടുന്നു സാധ്വീമൗലേ നിന്നെക്കാണ്മാൻ'
എന്നു പറയുകയും, അതു കേട്ടു് അവൾ,

'മേലിനീങ്ങു ഭവാൻ ശ്രദ്ധം
വേശീകാനനേ വാഴ്ക'

എന്നു് അപേക്ഷിക്കയും ചെയ്യുന്നു. കണ്വപത്നിയുടെ,

ആലോലമിഴി തവ തനുസന്താപവു-
മലസതയും ബത കിമപി കുറഞ്ഞിതോ?

എന്ന ചോദ്യത്തിനു്,

'മമ സഖിമാരുടെ പരിചരണത്താൽ
കിമപി കരണീയം താപമിദാനീം' എന്ന് അവരും മറുപടി പറയുന്നു. ആ വാക്കു കേട്ട് സന്തുഷ്ടയായ ആ തപസ്വിനി ശകുന്തളയെക്കൂടി ആശ്രമത്തിലേക്കു വിളിക്കുന്നു.

'അവനിതലചന്ദ്രനിവനനുസരിച്ചീടുമ്പോൾ
അവശത കലർന്നു ഞാനതിവിമുഖിയായിഹ.
ഇനിയെന്തിനീവണ്ണമനുതാപമിയലുന്നു?
മനമേ നിനക്കു സുഖമിനി വരുവതെങ്ങിനെ?'

എന്നിങ്ങനെ ദുഃഖിതയായി മറിച്ചിട്ട് ലീലാനികുഞ്ജത്തോടെന്ന വ്യാജേന ദുഷ്ഷന്തനോടു പറയുന്നു:—

'സന്താപഹാരിയാം സുമധുരനികുഞ്ജമേ
ഹന്ത പോകുന്നു ഞാനനുവദിക്കേണമേ.
വിരവൊടു രമിപ്പതിനു വരുവനിനിയും ഞാൻ'

രാജാവ് ലതാഗൃഹത്തിനുള്ളിൽ വന്ന്,

'കളമൊഴിയുടെ ലളിതമാനനം
ലുളിതകുന്തളം ലജ്ജയാനതം
ഉന്നയിപ്പിച്ചേന്നമിതകൌതുകം
ഒന്നു ചുംബിപ്പാൻ കഴിവന്നീലഹോ'

എന്നിങ്ങനെ കേണുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ,

'ഹാ ഹാ ദയാനിധേ നരപതേ!
രക്ഷോഗണൈർഭീഷണാ ബാധന്തേ ചെല്ലുധാ'

എന്നുള്ള തപോധനവിലാപം കേൾക്കുന്നു. രാജാവു ചെന്ന് അസുരനേയും പടയേയും തോൽപ്പിച്ചോടിക്കുന്നു. മുനികൾ,

'കല്യാണം ഭവതു തേ
കാരുണ്യജലധേ
കല്ലോലാവലിപോലെ
കലിതാനന്ദബന്ധം'

എന്ന് ദുഷ്ഷന്തനെ പ്രശംസിക്കയും ആശീർവദിക്കയും ചെയ്യുന്നു. അതിനോടുകൂടി അഞ്ചാംദിവസത്തെ കഥയും അവസാനിക്കുന്നു.

ആറാംദിവസത്തെ കഥ സംഭോഗശൃംഗാരംകൊണ്ടാണ് ആരംഭിക്കുന്നത്. നായികാനായകന്മാരുടെ രണ്ടു പദങ്ങളും ഭണ്ഡകവും മനോഹരമായിരിക്കുന്നു.

മന്ദരക്ഷമാരൂഢതരമാകലക്ഷരോകതിമരവിഭവ-
ലക്ഷണം മഹിതശീലാം—മദനരസലോലാം
മധുരതരശീലാം—താനരഹസമരമയത മന്ദമവര-
തിലകനവനനസരണനിപുണനാത്യക്രമം—അന്യനാ-
നാരതമവരനിഷ്ഠു ഉദന്തരമന്യോന്യമഥ മതി
ചേർന്നു—സുഖമോടു പൂണ്ടാർ—മുഖമിതു നുകർന്നു
മുനിമതി മവരമോടു ചിന്തകം നല്കിരയന്ത
ഗന്ധഫണമല്ലരപോഴ്തിലാനി......................
പരിതോഷമോടു ഏളി സുരതോത്സവ വിവിധ
സരസമപരമാഗോരമണീയമ—വരതന മുതിന്ന—
സ്മരരസമിയന്നു—സ്മരകാകളരയുഗള ഘന-
ജഘനപടുനടനമരുമിളിതമണിതമതിരമ്യം.
ശൃംഗാരലീലകളിലംഗം വിയർത്തധികമംശ്ലഥം അല്ലാത
മിഴി രണ്ടും പൂരികുഴലഴിഞ്ഞു—പൂമലർ കൊഴിഞ്ഞു—
വിശദശിരാമതന വിസ്തൃതനസംശ്രയമോടു—വിശദാസ-
മാനസ മിളന്നു—കനംഗീഭൂത മകരന്ദമവലീഭ്യുതി
മശാനിലയധികതരനാമേ—നഭിമുടയ കുളലേ—വിര-
രവാദനകുളലേ—തടിയ്യോടിനനാഥനന്നയൂ നരകന്ന-
മവും കനകരസവദനയറിഞ്ഞു.
അന്തരവലമാളികളുമന്ദമമ്മമാസ്വദി-
ലനൃത്തലമാവരമോടു ഗൂഢം—വിജനമവി ചേരും—
വിരതവാധേ കാളും—മനസി മുദമേകി ചില ദി-
നമിതു കഴിഞ്ഞളവിൽ മുനിതനയ ഗർഭമിയന്നു.

തപോധനന്മാർ വന്ന് ദുഷ്ഷന്തനെ പ്രശംസിക്കയും അനുഗ്രഹിക്കയും ചെയ്യുന്നു. അവരുടെ അനുഗ്രഹത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹം പ്രണയകലാന്തരനായി ക്ഷോണീകാന്തയുടെ അടുക്കൽ ചെന്ന് സുഖമായി താമസിക്കുന്ന കാലത്ത് ഒരു സായാഹ്നത്തിൽ ദണ്ഡകാരണ്യവാസിയായി ഒരു നക്തഞ്ചരന് ദുഷ്ഷന്തനോട് അസൂയ ജനിക്കുന്നു. ശകുന്തളയെ എങ്ങിനെ എങ്കിലും അപഹരിക്കണമെന്ന് അവൻ നിശ്ചയിച്ചുറയ്ക്കുന്നു. പക്ഷെ ശ്രമം ഫലപ്പെടാതെ വിഷമിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ വീരബാഹു എന്ന രക്ഷോവരൻ വന്ന് ഇങ്ങനെ പറയുന്നു:—

'ഇഷ്ടിരക്ഷ നിർവ്വഹിച്ചു ധൃഷ്ടതയോടവനിന്നു
പുഷ്ടമോദം തൽപുരിയിൽ പോവതിന്നു തുനിയുന്നു.
മാർഗ്ഗമദ്ധ്യേ തടുത്തു ഞാൻ പോക്കുവൻ തൽബലാ–
[ടോപം
ശ്ലാഘ്യവീരനാകുമെങ്കൽ ശാസനം നീ അരുളേണം'

രാക്ഷസശ്രേഷ്ഠൻ അതിന് അനുവാദവും നൽകുന്നു.

ഇതിനിടയ്ക്ക് ദുഷ്ഷന്തൻ സ്വപുരിയിലേക്കു പോവാൻ നായികയോട് അനുവാദം ചോദിക്കുന്നു.

'ഹേമാംഗുലീയമിതിലേകൈകമനുദിനം
നാമാക്ഷരം ഗണയ മേ സീമന്തിനേ സുദതി
സാകം മയാ പുരേ കാമം രമിപ്പതിനു
കൈവരും വല്ലഭേ' എന്നു പറഞ്ഞിട്ട് അദ്ദേഹം നഗരത്തിലേക്കു തിരിക്കുന്നു. അനന്തരം നായിക,

'ദീനയാകുമെന്നുടയ മാനസവും കവർന്നയ്യോ
പ്രാണനാഥൻ പോയാനല്ലോ ഹാ ദൈവമേ!
കോമളാംഗനാവരുടെ പ്രേമലോലമപാംഗവും
കാമകേളികൗശലവും കാണുമെന്നു ഞാൻ?
എന്നോടാളീസന്നിധിയിലൊന്നു ചൊല്ലുവാൻ
വന്നു ഗൂഢം കണ്ണുമൂലേ ചുംബിച്ചതുമിന്നു തോന്നുന്നു.
സംഗമാലസയാമെന്നെ തന്മടിയിൽ ശയിപ്പിച്ചു
നന്ദിപ്പിച്ചതെങ്ങനെ മറന്നിടുന്നു?'

ഇങ്ങനെ ഓരോന്നു വിചാരിച്ചു വിചാരിച്ച് ബാഹ്യലോകത്തെപ്പറ്റിയുള്ള സ്മരണ പോലും ഇല്ലാതെ ഇരിക്കവേ, ദുർവ്വാസാവു വന്നുചേരുന്നു. അതൊന്നും അവൾ അറിയുന്നില്ല.

'എന്നെ നീ മാനിയാതെ ഇന്നേവം വസിക്കയാൽ
നിന്നെയിവൻ മറന്നീടും എത്ര ചൊന്നാലും'

എന്നു ശപിച്ചിട്ട് അദ്ദേഹം തിരിച്ചു പോകാൻ ഭാവിക്കുന്നതു കണ്ട് സഖികൾ വന്ന് അനുനയവിനയാദികളാൽ ശാപമോക്ഷത്തിനുള്ള മാർഗ്ഗം സമ്പാദിക്കുന്നു

'മിണ്ടാതെയിരുന്നവർ കൊണ്ടാട്ടമംഗുലീയം
കണ്ടാലവനോർത്തീടും'

എന്നു മുനിവാക്യം കേട്ടപ്പോൾ അവർ സന്തുഷ്ടരാകുന്നു.

ദുഷ്ഷന്തൻ ഹസ്തിനപുരത്തിലേക്കു പോകുംവഴിക്ക് വീരബാഹു എതിരിടുന്നു. അവനെയും കൂട്ടരെയും വധിച്ചിട്ട് രാജാവ് സ്നിഗ്ദ്ധജനങ്ങളാൽ സമ്മാനിതനായി മംഗലവാദ്യഘോഷമുഖരവും നിത്യോത്സവാലംകൃതവും 'ഹർമ്മ്യൽപൌരസമാവൃത'വും ആയ പുരിയിൽ ചെന്ന് ഗുരുവിനെ വന്ദിക്കുന്നു. ഗുരുവിന്റെ അനുഗ്രഹപൂർവ്വം അദ്ദേഹം സുഖമായി വാഴുന്നു. ഇങ്ങനെയാണ് ആറാംദിവസത്തെ കഥ.

തീർച്ചയായും മററു ഭാഗങ്ങളും കവി എഴുതിക്കാണണം. ആകപ്പാടെ വായിച്ചു രസിക്കാൻ കൊള്ളാവുന്ന ഒരു കൃതിയാണിതെന്ന് സഹൃദയന്മാർ സമ്മതിക്കും. ആട്ടുന്നതിന് തീരെ കൊള്ളുകയില്ലെന്നുള്ളതും സർവ്വസംവിദിതമാണ്. യതൊരുവൈരളത്താൽ ശാകുന്തളനാടകംതന്നെയും രംഗത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചു ഫലിപ്പിക്കാൻ വിഷമമായിരിക്കെ ഈ കഥകളിയുടെ കാര്യം പ്രത്യേകിച്ചു പറയാനൊന്നുമില്ല.

പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം.

മഹാകവി കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരും ചില ആട്ടക്കഥകൾ രചിച്ചിട്ടുള്ളതായി ഭാഷാചരിത്രകർത്താവ് പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. ശംബരവധം, ബാണയുദ്ധം, കൈലാസയാത്ര, ഗോവർദ്ധനയാഗം, രാസക്രീഡ, രുക്മിണീസ്വയംവരം, സ്യമന്തകം, കംസവധം ഈ ആട്ടക്കഥകൾ ആ മഹാകവിയുടേതാണെന്നത്രെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായം. ഇപ്പോൾ അച്ചടിച്ചിട്ടുള്ള കംസവധം കിളിമാനൂർ രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാന്റെയും, രുക്മിണീസ്വയംവരം അശ്വതിതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റെയും, ബാണയുദ്ധം ബാലകവി രാമശാസ്ത്രികളുടേയും ആണെന്ന് മി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ളതന്നെ സമ്മതിക്കുന്നുണ്ട്. ആ സ്ഥിതിക്ക് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായത്തിന് അടിസ്ഥാനമെന്തെന്ന് അറിയുന്നില്ല. ഉപരിഗവേഷണം ചെയ്യുന്നതിനു മുമ്പ് അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളത് അബദ്ധമാണെന്നു പറയുന്നത് സാഹസമായിരിക്കും.

'ആട്ടങ്ങളാടിനടക്കുന്നിതു ചില-
രൊട്ടും ജനം ധനം മോഹിക്കയാലെന്നും
പാട്ടുകാരും ചില മേളക്കാരരും
ചുട്ടിക്കാരും കുടക്കാരും പ്രധാനിയും
കൊട്ടിയെഴുന്നള്ളത്ത ജനങ്ങളും
കുട്ടിപ്പുറപ്പാടിമാരും തിരുക്കളും
ഒട്ടു തപ്പും കുഴൽക്കാരും തംബുരു
കെട്ടിവാദ്യം ചെറുവില്ലും വടികളും
ചെപ്പുകുടം ചാമരവും പുട്ടികളുരുളും
ചിറ്റുചിലപ്പും കൊട്ടിഘോഷിപ്പുറപ്പെട്ട
ഒപ്പവും നല്ലതുതെളുക്കളുമൊന്നിച്ചു-
മിച്ചും ധനമുള്ളവരെൻറ പുരം പുക്ക
കൊട്ടുമിറക്കി യജമാനനോടുതാൻ
കേട്ടറിഞ്ഞു കരേറിപ്പുരം പുക്ക
നാട്ടും പറഞ്ഞങ്ങിരിക്കിലുളിക്കാര-
ട്ടുപുരയിൽ നാലംവസ്ത്രമതകളോ.
കൊട്ടി വരുന്നതു കണ്ടാൽ ചിലജനം
കൊട്ടിക്കുമക്കുണരിപ്പുറമിന്നും വരും.
അട്ടിമരത്തും കൊട്ടുത്തെരയ്യും ചിലർ
വാളിച്ചു മകളി കൊട്ടിച്ചുമ്പോഴും വരും.
ആട്ടങ്ങളിൽ കൃഷ്ണനാട്ടം ഗുണം രാമ-
നാട്ടം തുടങ്ങിയാൽ കോട്ടം വരും ദൃഢം'

എന്നിങ്ങനെ രാമനാട്ടത്തെ കഠിനമായി ആക്ഷേപിച്ചിട്ടുള്ള കവി കഥകളി എഴുതാൻ മുതിൎന്നകാണുമോ എന്ന് ന്യായമായി സംശയിക്കാനും വഴിയുണ്ട്. അദ്ദേഹം കൃഷ്ണനാട്ടത്തിൻെറ രീതിയിൽ 'രാമഗീതി' എന്നൊന്ന സംസ്കൃതത്തിലും മാരതഗീതി എന്നൊന്ന മലയാളത്തിലും രചിച്ചു കാണുന്നതിൽനിന്ന് കൃഷ്ണനാട്ടത്തോടുള്ള പക്ഷപാതം നല്ലപോലെ തെളിയുന്നതാണ്. വല്ല പ്രഭുജനങ്ങളുടേയും നിർബന്ധമനുസരിച്ച് കഥകളി രചിച്ചുവെന്ന വന്നുകൂടായ്കയുമില്ല.

ശംബരവധവും ശാകുന്തളവും കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരുടേതാണ്. ഭാഷാഭിവർദ്ധിനിപ്രസ്സുകാരും അവരെത്തുടൎന്ന് ശ്രീരാമവിലാസം പ്രസ്സുകാരും പറഞ്ഞു കാണുന്നത് പ്രമാദം തന്നെ. അതേ ശ്വാസത്തിൽതന്നെ പാലാഴിമഥനത്തിന്റെ കർത്താവാരെന്ന നിശ്ചയമില്ലെന്നും പ്രസ്താവിച്ചു കാണുന്നതാണ് അത്ഭുതം. ശംബരവധം നമ്പ്യാരുടേതാണെങ്കിൽ പാലാഴിമഥനവും

അദ്ദേഹത്തിന്റെ തന്നെയാണു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ രണ്ടിലേയും ശൈലി ഒന്നുതന്നേ എന്നതല്ലതോ പോകട്ടെ; രണ്ടിലും ശ്രീകൃഷ്ണസ്തുതിപരമായി കാണുന്ന പദങ്ങൾ ഒരുപോലെയും ഇരിക്കുന്നു.

സൌരാഷ്ട്രം അടന്ത.

നന്ദനന്ദന നയനാനന്ദ സുന്ദരാനന വന്ദേ വന്ദേ
നന്ദിതലോകമുകുന്ദ മുരാന്തക മന്ദരപര്‍വ്വതധാരക കരുണേ.
കേശവമാധവ മാമവ സാദരാ
കേശിവിനാശന കേവലമൂര്‍ത്തേ!
പേശലകരതല ശോഭനമേനിക
മമ ശരണം തവ നാമയ പാപം.
അച്യുത രാഘവ രാവണനാശന
സച്ചിദാനന്ദമയ പന്നഗശായിൻ
തച്ചരിതാമൃത സാരമഹോ ജയ
നിശ്ചലശീലനിരഞ്ജന കൃഷ്ണ.
കാരുണ്യപൂരക കംസവിനാശന
ചാരണസേവിത പാദയുഗളേ
വാരണപാലക വാരിജലോചന
ദാരുണവൈരിവിദാരണ ഗുണ.

ഗണദാസം.

സൌരാഷ്ട്രം ഏകതാളം.

നന്ദനന്ദന നയനാനന്ദ സുന്ദരാനന വന്ദേ വന്ദേ
നന്ദിതലോകമുകുന്ദ മുരാന്തക
മന്ദരപര്‍വ്വതധാരക കരുണേ
കേശവമാധവ മാമവ സാദരം
കേശിവിനാശന കേവലമൂര്‍ത്തേ
പേശലകരതല ശോഭനമേനിക
മമ ശരണം തവ നാമയ പാപം' .... ഇത്യാദി

പാലാഴിമഥനം.

പാലാഴിമഥനം വായിച്ചു നോക്കിയാൽ കവി സാമാന്യനല്ലെന്നു മനസ്സിലാകും. ആടാനും പാടാനും വായിക്കാനും കൊള്ളാവുന്ന ഒരു കൃതിയാണിതു്. പദങ്ങളുടെ ഒഴുക്കും ഭംഗിയും ആശയങ്ങളുടെ സ്വാരസ്യവും നോക്കിയാൽ, കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരുടേതാണെന്നു തന്നെ തോന്നും. മാതൃകയ്ക്കു് ഒന്നു രണ്ടു ഭാഗങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

മന്ദാകിനീ സലിലസന്തതപാനവാപീ
മന്ദാനിലാകലിതകോരകപാരിജാതേ

പൂമരക്കൊമ്പിപതിത്തതൃക കേദാരാനീ
പൂന്താനത്തൊരുതിമതനന്ദനകാനനാന്ത
  നേരമ നിജനിലയേ വാലഭാവതീ
  ഭൂവമ നിജനിലയേ
മത്തരതികുന്ദമീ നിധുവനാഗളീവിലാസ
കലാരസശാലീ
പനമുഖമദം കന്ദാചലമിതിക
ഉന്തിരമന്ദസമീരണനിജരിമ
മുഗ്ദ്ധചാമലിത ചാമരനിരക
പുരുഹുതിരവിശ്രുതമതിനിരക
പൂണ്ണമുരം മുദം പാണിതലമാനത
നീനരാരാജനിനമേതരിതം.   (൪൦൭)

മണ്ഡകം.

കാമനോര ബലവമ്പമല കാണ്ടീ—മുരാരി ബത
കാമന മുദം ചിരതുഭി—അതന്ന ബാഹുവല്ലാക്കാ
കതണംതിരോഷാ—കതണിമണിഗണമാര
കനനികരമുതശചി—സുരതുരഗ കരികളുമവാഴി—
തൽക്കാലമാജനി തൽക്കാലുമ്പൂതമപി
തൽക്കാലമവരിശതു ചിന്നം—കതന
മരിരാജി മരിത്തുമുരാസിൽ—കതുലകം
കലകുരിത്തുരമാലിന്തുവകലുടയ പരിവൃതരിതലകമരിരാമം.
പലാഴിതന്നിലതു കോലാഹലം പചന
ഹാലാഹലം പല വിതതം—പരമമരസംഗി
പരിചൊട വിളങ്ങി—പലതരയ മനസി തകാതി
ചിലതമിരോര പൊല്ലമതയോടു ചമലയുതി
കമലതുമധാസിൽ.'

പാലാഴിമഥനം.

'ശർമ്മലസതയാംഗിയ രുക്മിണിതൻ ഭൂഷണമണികദം വെടിഞ്ഞു
തല്പാന്തികസീമനി കാമിനി തല്പതിയുടെ നികടേ വന്നു.
നാളീകമുഖായതലോചന കേളീരസമാണ്ടു വെടിഞ്ഞു.
താളീദലപാണിതലം ഭുജനാളീപ്പുതമാക്കി നിന്നു.
ഹാസാദികളുധിതമരന്നു ഭാസാനാമുടനടനാൻ.
മാസാ പൂണരതാന്തു പകന്നു മാസാവധി പരിചൊടു വന്നു.

ശംബരവധം.

പാർവ്വതീപരിണയം കഥകളി.

ഈ ആട്ടക്കഥയുടെ കർത്താവ് കൊട്ടാരക്കരരാജാവിന്റെ വംശത്തിൽപ്പെട്ട ഒരു ഗോദവർമ്മ ഇളയരാജാവായിരുന്ന കാലത്തു് രചിച്ചതാണെന്നും,

'പാടലഭൂഗ്രഭൂപാലാനുജജാതേന ഗോദവർമ്മാഖ്യയുവരാജേന വിരചിതാ കൃതിരേഷാƒവസിതാ' എന്നുള്ള അവസാനക്കുറിപ്പിൽനിന്നൂഹിക്കാം. പാടലഭൂഗ്രമെന്നതു് ചെങ്കോട്ടയായിരിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നു. ഈ കൃതിയുടെ ആവിർഭാവം നളചരിതത്തിനുശേഷമാണെന്നുള്ളതിനു് ആന്തരമായ ലക്ഷ്യങ്ങളുണ്ടു്. കവിത ഒരുവിധം നന്നെന്നു മാത്രമേ പറയാനുള്ളു. കവി വലിയ പ്രാസപ്രിയനാണു്. സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങളിൽക്കൂടി ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസം പ്രയോഗിച്ചുകാണുന്നു.

'സഹോദരവാം പോരിനാഗതനാകയാൽ
സഹോദരവൽ പോരിൽ ജിതപ്രാ ഭവാനും
സഹോദരരായെന്നി ചൊല്ലിബ്ഭജിക്കും
സോദരാ സുമർന്നാതം സമീക്ഷിക്ക നീ.'

ശൃംഗാരപദം.

സുരതസുഖദായിനി മാനിനി മണി
സുരസുമുഖിനതപാദനളിനീ
സുരുചിരവസന്തമായതും
സുരുചിരകിസലയമുകുലമധുരമായൊരു
വിലോകയ കമനേ
സരസിജാനി മുകുളിതാനി കാന്തി
സാരസലോചനേ സാമ്പ്രതം കാണുക നീ.
സരസിജങ്ങളിൽ സരസമിതന്നു
സാരവം ഭൃംഗങ്ങളും പൂമധുവുണ്ണുന്നു.
സരസഗീതങ്ങളും കീരങ്ങളും പാടുന്നു
സുരതരുചിതാനി ഏറി വളരുന്നു.
ഹരിണാങ്കൻ മിന്നെ ധാവനം ചെയ്യുന്നു
ഹരിണാക്ഷീമുഖം ലജ്ജിച്ചിരിക്കുന്നു.
ഹരിണാരി ഗുഹങ്ങളിലൊളിക്കുന്നു
ഹരിണങ്ങളിന്നു സംയോഗം ചെയ്യുന്നു
ഹരിണാങ്കബന്ധു താനന്നുതന്നാവുന്നു.
ഹരിണാങ്കാനനേ രമിക്ക നാമിന്നു.
ഹരിപ്പൂ കുങ്കുമബിന്ദു നായാതി വായുവ-
ഹരിപ്പൂ സുഗന്ധം സഖികസുമാരപ-
ഹരിപ്പൂ തേന മാരമധികരിപ്പൂ—സം-
ഹരിപ്പൂ ബോധമാമനാദരമയോടും മമം പ്ര-
ഹരിപ്പൂ ലോകവാന്തമൊഴിം ലബ്ധ്യം സമുദ്രാ
ഹരിപ്പൂ തസ്സുരതീതികളിതബോധി.'

കൊച്ചി
വീരകേരളവർമ്മ തമ്പുരാൻ
തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു്

അവിടവിടെ ചില അപശബ്ദപ്രയോഗങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ടെന്നും പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

കൊച്ചി വീരകേരളവർമ്മതമ്പുരാൻ.

൯൮൪ ധനുമാസം ൨൦-ാംതിയതി വെള്ളാരപ്പള്ളിയിൽ വലിയതമ്പുരാൻ തീപ്പെടുകയും, അവിടുത്തെ സഹോദരനായ വീരകേരളവർമ്മ ഇളയതമ്പുരാൻ സിംഹാസനാരൂഢനാവുകയും ചെയ്തു. അവിടുത്തെ കാലത്താണ് കൊച്ചിയിലെ ഭരണയന്ത്രം പരിഷ്കൃതമായ്ത്തീർന്നതു്. നാടുവാഴികളുടേയും മറ്റു പ്രഭുക്കന്മാരുടേയും അധികാരങ്ങൾ നിർത്തൽ ചെയ്തും രാജ്യത്തെ കോവിലകത്തുംവാതിലുകളായി വിഭജിച്ചു് ഓരോന്നിന്റേയും കാര്യാന്വേഷണത്തിനു് കാര്യക്കാരെ നിയമിക്കുക, സിവിൽവ്യവഹാരങ്ങൾ കേട്ടു തീർച്ച ചെയ്യുന്നതിന് തൃപ്പൂണിത്തുറയും തൃശ്ശിവപേരൂരും ഓരോ കോടതിയും എറണാകുളത്തു് അപ്പീലധികാരത്തോടുകൂടിയ ഒരു ഹജൂർകോടതിയും സ്ഥാപിക്കുക, ഉദ്യോഗത്തിൽനിന്നു പിരിയുന്നവർക്ക് പെൻഷൻ ഏർപ്പെടുത്തുക, ജനപീഡാകരങ്ങളായ ചുങ്കങ്ങൾ നിർത്തുക, നിരത്തുകൾ, പാലങ്ങൾ മുതലായവ നിർമ്മിക്കുക, ഇത്യാദി പരിഷ്കാരങ്ങൾ അദ്ദേഹം നടപ്പിൽ വരുത്തി. ഈ വിഷയത്തിൽ റസിഡണ്ടായ കർണ്ണൽ മൺറോവിന്റെ ഉപദേശവും ഉണ്ടായിരുന്നു.

൯൯൩-ൽ സിവിൽക്കോടതികൾ വീണ്ടും പരിഷ്കരിക്കപ്പെട്ടു. മുമ്പുണ്ടായിരുന്ന ചെറിയ കോടതികൾ ജില്ലാക്കോടതികളായും ഹജൂർക്കോടതി അപ്പീൽകോടതിയായും രൂപാന്തരപ്പെട്ടു. കാര്യക്കാർ എന്ന പേർ നിർത്തപ്പെട്ടിട്ടു്, തൽസ്ഥാനത്തു് തഹശീൽദാർ ഉദ്യോഗം ഏർപ്പെടുത്തി. ദിവാനായ നഞ്ചപ്പയ്യന്റെ ഉത്സാഹത്താൽ റവ. ജെ. ഡാസൺ എന്ന പാതിരി മട്ടാഞ്ചേരിയിൽ ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് പള്ളിക്കൂടവും ഇംഗ്ലീഷ് വൈദ്യശാലയും സ്ഥാപിച്ചു. ഗോവസൂരിപ്രയോഗം നടപ്പിൽ വരുത്തി. അടിമകളോടു് അവരുടെ ഉടമസ്ഥന്മാർ നിർദ്ദയം പെരുമാറിവന്നതിനാൽ അവരെ സർക്കാർവഴിക്കല്ലാതെ വില്ക്കുന്നതു് കുററകരമാണെന്നു് വിളംബരം പ്രസിദ്ധ

പ്പെടുത്തി. ൯൭൯-ൽ പുതിയ കണ്ണെഴുത്ത് ആരംഭിച്ചു. തിരുവിതാംകൂറുമായി നടന്നുകൊണ്ടിരുന്ന അതിർത്തിത്തർക്കം പറഞ്ഞുതീർത്തു.

൧൦൦൩ കർക്കടകം ൨൭-ാം- തൃപ്പൂണിത്തുറ വച്ച് അവിടുന്നു തീപ്പെട്ടു.

ഈ തമ്പുരാൻ മഹാവിദ്വാനും കവിയുമായിരുന്നതിനു പുറമേ പണ്ഡിതന്മാർക്കും കവികൾക്കും ഒരു കല്പവൃക്ഷവുമായിരുന്നു. അവിടത്തേക്ക് കഥകളി കാണുന്നതിൽ വലിയ താല്പര്യമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ, പ്രതിദിനം ഓരോ കഥ വിരചിച്ച് അരങ്ങേറ്റം നടന്നിരുന്നുവെന്നാണ് ഐതിഹ്യം. നൂറിൽപരം കഥകൾ രചിച്ചിട്ടുള്ളതായി പറഞ്ഞുവരുന്നു. ഇതിൽ എത്രത്തോളം പരമാർത്ഥമുണ്ടെന്ന് അറിയുന്നില്ല. അവിടത്തേക്ക് പ്രത്യേകം ഒരു കഥകളിയോഗം ഉണ്ടായിരുന്നതിനു പുറമേ കപ്ലിങ്ങാടന്റെ ശിഷ്യപരമ്പരയിൽ പെട്ട പ്രസിദ്ധ നടന്മാരെ കടത്തനാട്ടിൽനിന്നും വരുത്തി കളിപ്പിക്കുകയും അവർക്ക് പാരിതോഷികങ്ങൾ നല്കുകയും ചെയ്തുവന്നു.

കൊട്ടാരം ഈടുവെപ്പിൽ അവിടത്തെ കൃതികളായ അമ്പതോളം കഥകൾ ഉണ്ടെന്നു പറയുന്നു. എന്നാൽ കൊച്ചീ ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മറ്റിക്കാർ ഈ കൃതികളുടെ പ്രസാധനവിഷയത്തിൽ അലസത കാണിക്കുന്നതു പരിതാപകരമായിരിക്കുന്നു. ഗജേന്ദ്രമോക്ഷം സന്താനഗോപാലം തുടങ്ങിയ ഒട്ടു വളരെ കഥകൾ അടങ്ങിയ ഒരു താളിയോലഗ്രന്ഥത്തിന്റെ അവസാനത്ത് 'കൊല്ലം ൧൦൦൩-ാമാണ്ട് കർക്കടകമാസം ൨൭-ാം- കൃഷ്ണപക്ഷത്തിൽ നവമിയും തിങ്കളാഴ്ചയും കാർത്തികനക്ഷത്രവും കൂടിയ ദിവസം ഉച്ചതിരിഞ്ഞു നാല് അടിയാകുമ്പോൾ ഈ മഹാരാജാവ് തൃപ്പൂണിത്തുറ വച്ച് തീപ്പെട്ടുപോകുകയും അദ്ദേഹം മഹാജ്ഞാനിയാകകൊണ്ട് സ്വർഗ്ഗത്തെ പ്രാപിച്ചു എന്നു നിശ്ചയം.' എന്ന് ഒരു കുറിപ്പുള്ളതായി കട്ടമറ്റേരി നാരായണപ്പിഷാരടി എം. എ. അവർകൾ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. തമ്പുരാന്റെ കൃതികളായി അദ്ദേഹം കൊടുത്തിട്ടുള്ള കഥകളുടെ ഒരു പട്ടിക ഇവിടെ പകർത്തിക്കൊള്ളുന്നു.

൧. കല്യാണസൌഗന്ധികം.
൨. ധ്രുവചരിതം.
൩. ഗജേന്ദ്രമോക്ഷം.
൪. സന്താനഗോപാലം.
൫. രാവണപരാജയം.
൬. ജരാസന്ധപരാജയം.
൭. നീലാസ്വയംവരം.
൮. സുദക്ഷിണവധം.
൯. രുക്മിണീസ്വയംവരം.
൧൦. പാരിജാതഹരണം.
൧൧. മിത്രവിന്ദാസ്വയംവരം.
൧൨. രേവതീസ്വയംവരം.
൧൩. ഭദ്രദേവീസ്വയംവരം.
൧൪. കാളിന്ദീസ്വയംവരം.
൧൫. ലക്ഷണാസ്വയംവരം.
൧൬. രുക്മിവധം.
൧൭. ഉദ്ധവസന്ദേശം.
൧൮. ദൂതവാക്യം.
൧൯. സ്യമന്തകോപാഖ്യാനം.
൨൦. കിർമ്മീരവധം.
൨൧. ഭീമസേനദിഗ്വിജയം.
൨൨. ശ്രീകൃഷ്ണാവതാരം.
൨൩. അഷ്ടാക്ഷരമാഹാത്മ്യം.
൨൪. സാല്വവധം.
൨൫. രാസക്രീഡ.
൨൬. സീതാസ്വയംവരം.
൨൭. സുഗ്രീവാഭിഷേകം.
൨൮. സത്യവ്രതോപാഖ്യാനം.
൨൯. നിവാതകവചവധം.
൩൦. ബാലഖില്യമോക്ഷം.
൩൧. ശ്രീവത്സചരിതം.
൩൨. ഗയചരിതം.
൩൩. ബലരാമതീർത്ഥയാത്ര.
൩൪. വാമനമാഹാത്മ്യം.
൩൫. കംസവധം.
൩൬. ശാകുന്തളം.
൩൭. ദക്ഷയാഗം.
൩൮. കിരാതം.
൩൯. സുന്ദരീസ്വയംവരം.
൪൦. അംബരീഷചരിതം.
൪൧. വ്യാസാവതാരം.
൪൨. യാഗരക്ഷ.
൪൩. അഹല്യാമോക്ഷം.
൪൪. കുചേലമോക്ഷം.
൪൫. പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം.
൪൬. ദമയന്തീചരിതം.
൪൭. ശാപമോചനം.
൪൮. സുഭദ്രാഹരണം.

ദ്രുതകവനങ്ങളാകയാൽ ഇവയിൽ സാഹിത്യഗുണം വിരളമായിരിക്കുന്നുവത്രേ. മിക്കതും സംസ്കൃതമയം ആണെന്നും മി. പിഷാരടി പറയുന്നു. എന്നാൽ ദൃശ്യകല എന്ന നിലയിൽ ഇവ ഉത്തമങ്ങളാണെന്നുകൂടി അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതു് വിശ്വസിക്കാനാണ് പ്രയാസമായിരിക്കുന്നത്. എന്നാൽ എന്തുകൊണ്ടു് അവയ്ക്കു പ്രചാരം സിദ്ധിച്ചിട്ടില്ല?

എന്തായിരുന്നാലും പണ്ഡിതരാജനായിരുന്ന ഈ മഹാരാജാവു് അനേകം വിദ്വാന്മാരേയും കവികളേയും പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു എന്നുള്ളതു് സംശയമററ സംഗതിയാണ്.

വടക്കൻകിരാതം എന്നൊരു കഥ ഇപ്പോഴും ആടിവരാറുണ്ടു്. അതിൽ ഒരു ഭാഗം പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ള അവർകൾ ഉദ്ധരിച്ചും കാണുന്നു.

'ലീലാകിരാത ഹരിനന്ദനയോരസ്മമാനീം
കോലാഹലേന ഭയദേ സമരേ പ്രവൃത്തേ
കാലാന്തകശ്ച വിജയശ്ച സമീയുഷീ സാ
ശൈലാധിരാജതനയാ വചനം ബഭാഷേ.
പോരും പോരും രണമഹോ; തപം
പോരും പോരും.
അർജ്ജുനനെക്കൊല ചെയ്യരുതെന്നുടെ
നിർജ്ജരനായകനാഥ ദയാലോ' (പോരും പോരും)
(അർജ്ജുനനോടു്)
'ബാല പാണ്ഡുസുത മഹാമതേ
കാലകാലനിവൻ ശൂലം കഠാരം പരശു ധരിച്ചൊരു
ഫാലവിലോചനനേഷ പുരാരി' (പോരും പോരും)

ഈ കൃതി തമ്പുരാന്റേതായിരിക്കുമോ എന്തോ? ഒരു സുന്ദരീസ്വയംവരവും പ്രകാശിതമായിട്ടുണ്ടു്. കവിത നന്നായിരിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

കല്ലൂർ നമ്പൂരിപ്പാടു്.

കല്ലൂർമന കൊച്ചീസംസ്ഥാനത്തു് തൃശ്ശിവപേരൂരിനു സമീപം ആവണശ്ശേരിയിലാണു്. കല്ലൂർ നമ്പൂരിപ്പാടന്മാർ എല്ലാം മാന്ത്രികവിദ്യയിൽ അഖിലകേരളപ്രഖ്യാതി സമ്പാദിച്ചിരുന്നു. 'ബാലിവിജയം' ആട്ടക്കഥയുടെ കർത്താവു് മാന്ത്രികനായിരുന്നതിനു പുറമെ വ്യുൽപന്നനുമായിരുന്നു. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതകാലം ൯൫൦–നും ൯൯൦–നും മദ്ധ്യേ ആയിരുന്നു എന്നു് ഭാഷാചരിത്രകർത്താവും ൯൨൫–നും ൧൦൦൦–ാമാണ്ടിടയ്ക്കും ആണെന്നു് മി. നാരായണപ്പിഷാരടിയും പറയുന്നു. ബാലിവിജയം കഥകളിയുടെ തോടയത്തിൽ നിന്നും കവിയെപ്പററി ചിലതെല്ലാം ഗ്രഹിക്കാം.

'യസ്യാന്തഃസ്ഫുരണം കരോതി സതതം സാക്ഷാദനന്തോ ഹരി
ശ്രീശോ യസ്സമനോജനാപ്പിതമഹാരത്നാശ്ചഹസ്തപ്രാളികഃ

ഗംഭീരോ ജനകസ്ത്രിയോ/പ്യലമധൃഷ്യശ്ചാഭിഗമ്യോ ഗുണാം
സോയം ഭാതി ഗുണാർണ്ണവോ/തിസരസഃ ശ്രീമാടപൃഥ്വീപതിഃ'
എന്നു കീർത്തിതനായിരിക്കുന്നതു് ശ്രീവീരകേരളവർമ്മരാജാവായിരിക്കണം.

> 'ശ്രീഭദ്രരാഘവമുഖാശ്ച കൃപാർദ്രചിത്താ
> നിത്യം ദിശന്തു ഗുരവോ മമ മംഗലാനി'

ഇതിൽനിന്നു് അദ്ദേഹം സംസ്കൃതം പഠിച്ചതു് പണ്ഡിതാഗ്രണിയായിരുന്ന ദേശമംഗലത്തു് ഉഴുത്ര വാര്യരുടേയും തച്ഛിഷ്യനായ കുഞ്ഞിട്ടി രാഘവൻനമ്പ്യാരുടേയും അടുക്കൽനിന്നാണെന്നു കാണാം. ഉഴുത്ര വാര്യർ ഹോരയുടെ വ്യാഖ്യാതാക്കളുടെ കൂട്ടത്തിൽ അത്യുന്നതസ്ഥാനം അർഹിക്കുന്ന 'വിവരണ'ത്തിന്റെ കർത്താവായിരിക്കുമോ എന്തോ?

ബാലിവിജയം കഥകളിയുടെ സാക്ഷാൽ പേരു് 'രാവണബന്ധനം' എന്നാണു്. അതു് കൊച്ചീരാജാവിന്റെ പ്രേരണനിമിത്തമാണു് നിർമ്മിച്ചതെന്നു്,

'സോയം ഭാതി ഗുണാർണ്ണവോ/തിസരസഃ ശ്രീമാടപൃഥ്വീപതിഃ' എന്നു കഴിഞ്ഞതു്

> 'തദന്തികസ്ഥേന സമാത്ര കേനചി-
> ദ്വിജന്മനാ കൌശികഗോത്രജന്മനാ
> വിരച്യതേ രാവണബന്ധനാഭിധാ
> കഥാ വിനോദായ തദീയസന്നിധൌ'

എന്നു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കാം.

ആടാൻ കൊള്ളാവുന്ന അപൂർവം ചില കഥകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഒന്നാണു് രാവണബന്ധനം അഥവാ ബാലിവിജയം. കവിതയും അതിമനോഹരമായിട്ടുണ്ടു്. കഥയെ ചുരുക്കി ഇവിടെ വിവരിക്കാം.

ഇന്ദ്രൻ 'കേളിയേറുമിന്ദ്രാണിയാം നാളീകാക്ഷിതന്നെ ലാളനം ചെയ്തുകൊണ്ടു്' മണിമയമായ രമ്യഹർമ്മ്യത്തിൽ വസിക്കുന്നു.

'കാന്തേ പൂമലാമിഴിനയേ—ബാഹുരാതുരേ
കാന്തിസന്തതിനിലയേ
ശാന്തനമലൻവാക്യം പൈന്തേൻവാണി കേട്ടാലും
മന്ദമദസിന്ധുരഗമനേ.
ചെന്താർശരനിന്റെ ബാണം—പാരം
അന്തരംഗംതന്നിലിന്നു
ഹന്ത തറച്ചീടുന്നു—പാരം
സന്താപം മേ വളരുന്നു.
കുന്തളഭാര സുഭഗേതരേ
കുവലയലോചനിമേചകമേ
ചിന്തയ മാദൃശിലുമെന്തേ നീ?
ശൂരതന മതിക വരാംഗഭരന.
സാന്ദ്രികമതിലിന്ന ഉന്മുഖിയെന്നു
ശോണമകരന്ദാംബുധാ വദനേ
മാമകനേരാഗമിയേ—സവി
കാമിനീ ഗുണജലധേ
കാമരാഗമിനർഷധേ—ജിത—
കോമളമധുരസ്വരമേ.
പ്രേമമതീവ വളർന്നതേ
പ്രണയിനിനിന്നിനായരുളുതേ,
ഹേമസമാനതനുലതേ,
ഹിമകരകിരണാളുസ്മിതേ,
കാമസമരമതു നമ്മിലഹ ചെയ്യുക
താമരനേർമുഖി താമസമെന്തേ.'

എന്നിങ്ങനെ ശൃംഗാരപദവുംകൊണ്ടാണു് ഇക്കവിയുടേയും പുറപ്പാടു്.

ഇങ്ങനെ ഇന്ദ്രൻ വസിക്കുന്ന കാലത്തു് രാവണൻ, കുബേരനെജ്ജയിച്ചു തിരിച്ചുവന്ന മേഘനാദനെ അഭിനന്ദിച്ചിട്ടു് ഇന്ദ്രനെ ജയിച്ചു വരാൻ നിയോഗിക്കുന്നു.

'എന്തുകൊണ്ടെങ്കിലും ബന്ധിച്ചു ശക്രനെ
നിന്തിരുമുമ്പിൽ വച്ചു വേഗം—
സന്തോഷത്തോടു നമസ്കരിച്ചീടുവൻ
എന്തിനു ശങ്ക വൃഥാ?'

എന്നുള്ള പുത്രവാക്യം കേട്ടു് സന്തുഷ്ടനായ രാവണൻ,

'പോക നാമിന്നിരുവരുമാകലമെന്നിയേ തത്ര
പാകശാസനൻതാൻ മേവിടും—ലോകത്തിൽ ചെന്നു

വൈകാതെ വിളിയ്ക്ക പോരിനായ്
സമരമെല്ലതിന്ന സുരപതി വരികിൽ
സംശയവുമുണ്ടാം ബാധിപ്പതിനും.
ചന്തമേറും ബാലക നീയന്തികേ നിന്നീടിൽ പോരും
ബന്ധിക്കാമവനെ ക്ഷണത്തിൽ—ശങ്കതികണ്ടുന്ന
ബാധകങ്ങൾ മറ്റൊന്നും വേണ്ട'

എന്നു പറഞ്ഞു് അമരാവതിയിലേക്കു പുറപ്പെടുന്നു.

'നിർജ്ജരകീടപുരന്ദര നിന്നുടെ
ഗർജ്ജനങ്ങൾ പോരും.
കൈലാസാചലമൂലവിലോലന-
ലോലസമുത്ഭവ നീലകിണാങ്കിത-
സാരലോചനകരജാലപ്രകരണ
ലീലാരണമിതമരലോകയ നീ'

എന്നിങ്ങനെ പോരിനായി അടുത്ത രാവണനോടു്,

'ശൈലപ്രകരവിശാലപതത്ര-
സലീലനികൃന്തനലോലമലീയക-
രാലംകൃതകലിശേന മെദ്ഗള-
നാലജാലമിഹ വിദലയാമ്യഹം'

എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് ഇന്ദ്രൻ എതിരിടുന്നു. ഇവിടെ മാധുര്യവ്യഞ്ജകമായ 'ല'കാരത്തിന്റെ ആവർത്തനം വീരരസത്തിന്റെ ഉൽക്കർഷത്തിന് ബാധകമായിരിക്കുന്നു എന്നു് രസജ്ഞന്മാർ പറഞ്ഞേയ്ക്കും. എന്നാൽ ഈ പദത്തിന്റെ ആദ്യഭാഗം എല്ലാം പരുഷാക്ഷരനിബിഡമായിരിക്കവേ, കവി എന്തിന് ഇങ്ങനെ രീതി മാററി എന്നാലോചിക്കുമ്പോഴാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഔചിത്യം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതു്. 'ലീലാരണമിതമരലോകയ' എന്നു രാവണനും 'ശൈലപ്രകരവിശാലപതത്ര സലീലനികൃന്തനലോല'മാണ് തന്റെ 'കരാലംകൃതകലിശ'മെന്നു് ഇന്ദ്രനും പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതിൽനിന്നും ഇരുവരും ഈ യുദ്ധത്തെ കേവലം ലീലയായിട്ടേ ഗണിക്കുന്നുള്ളൂ.

വെന്ന് സ്പഷ്ടമാണല്ലോ. ആ ലീലാബുദ്ധിയെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതിന് 'ല'യുടെ ആവർത്തനം സഹായിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

ആയോധനത്തിൽ ദശമുഖൻ പിൻവാങ്ങിയതു കണ്ട് മേഘനാദൻ മായാബലത്താൽ ഇന്ദ്രനെ ബന്ധിച്ച് പിതാവിനെ കാഴ്ചവയ്ക്കുന്നു. ഇന്ദ്രന്റെ ഈ അവസ്ഥ കണ്ട് ദേവന്മാർ ദുഃഖിക്കുന്നു. കമലാസനൻ ഈ വാർത്ത അറിഞ്ഞ് അതിവേഗത്തിൽ രാവണസന്നിധിയിൽ ചെന്ന് ഇന്ദ്രനെ മോചിപ്പിക്കുന്നു. 'നിശാചരകൃതവ്യളീകസംഖിന്നനാ'ത്താൽ ലജ്ജാനമ്രമുഖനായിരിക്കുന്ന ദേവേന്ദ്രനെ നാരദൻ വന്ന് പല വിധത്തിലുള്ള സാന്ത്വനവാക്കുകളാൽ സമാധാനപ്പെടുത്തുന്നു.

'സമ്മതമെല്ലാവർക്കും നിങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള ശക്തിഭേദം.
ബ്രഹ്മവരബലംതന്നെ ജിഷ്ണുമവൻ ജയിച്ചതും,
എങ്കിലുമിന്നവരുടെ ദുഷ്കൃതികൾ തീർത്തീടുവാൻ
എങ്കലൊരുപായമിപ്പോളുള്ളതറിയിക്കുന്നുണ്ടു കേൾക്ക.
ശക്തനാകുന്നൊരു തവ പുത്രനായ ബാലിയോടു
യുദ്ധസംഗതിയുണ്ടാകും സിദ്ധിച്ചീടും കാര്യമപ്പോൾ.
വാനരത്തോടെതിർക്കുമ്പോൾ മാനഹാനിയവനുണ്ടു
ന്യൂനമതിനുണ്ടു ശാപം ഞാനറിഞ്ഞിരിക്കുന്നല്ലോ'

എന്ന നാരദേരിതം കേട്ട് അദ്ദേഹം പ്രസന്നനാകുന്നു.

രാവണൻ മണ്ഡോദരിയോടുകൂടി സപ്രപുരത്തിൽ രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ, നാരദൻ ചെന്ന് ബാലിയോട് വൃത്താന്തമൊക്കെയും അറിയിച്ചിട്ട് നേരേ ലങ്കയിൽ എത്തുന്നു. രാവണൻ അദ്ദേഹത്തെ യഥോചിതം പൂജിച്ചിരുത്തിയിട്ട്,

'ആരാനുമിനി മമ വൈരികളായി ലോകേ
പോരിനു വന്നീടുവാൻ വീര്യമുള്ളവരുണ്ടോ'?

എന്നു ചോദിക്കുന്നു.

'ആരുമില്ല തവ തുല്യനായൊരു
പൂരുഷനെന്നു ധരിച്ചാലും.
വീരൻ മഹാരണശൂരൻ ഭവാനതി-
ധീരന്മാരൻ ഗംഭീരൻ മഹാരഥൻ

കാർത്താലത്തിലരച്ചുവെങ്കിലുമൊരു
വാർത്തയുണ്ടിപ്പോളണ്ണൊത്തവൻ.
മർത്തനാം ബാലിക്ക മാത്രം ഭവാനൊടു
മത്സരമുള്ളതു നിസ്സാരമെത്രയും'

എന്ന് നാരദൻ തട്ടിവിടുന്നു. ആ വാക്കുകൾ കേട്ട് രാവണൻ ലജ്ജിക്കുന്നു.

'ചിത്രമഹോ നമുക്കൊരു ശത്രുവുണ്ടെന്നതും
ചിത്തമതിലോർക്കുന്നേരം സന്തപനാകുന്നു,
മത്തദിഗ്ഗജങ്ങളെ മസ്തകം പിളർക്കും
മൽക്കരം തടുപ്പാൻ മർക്കടനാളാകുമോ?'

എന്നിങ്ങനെ അട്ടഹസിച്ചുകൊണ്ട് അവൻ ബാലിയെ ബന്ധിക്കാനായി ചാടിപ്പുറപ്പെടുന്നു.

എന്നാൽ പുറപ്പെടുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ ലങ്കാലക്ഷ്മിയെ വിളിച്ച്,

'നന്നായിഹ സൂക്ഷിക്കേണമിന്ദ്രാവമാനം കാരണ-
മിന്നു ദേവകൾ ചിലർ വന്നു ചതിച്ചീടാതെ'

എന്ന് ആജ്ഞാപിക്കാതിരിക്കുന്നില്ല.

ഇതിനിടയ്ക്ക് കിഷ്കിന്ധയിൽ വസിക്കുന്ന ബാലിസുഗ്രീവാദികളെ വിളിച്ച് നാരദവചനം അറിയിച്ചിട്ട് അവരോട്,

'വീരാഭിമാനിയാം ഭീമ രാക്ഷസനെ മുനി
പോരിന്നിഹ കൊണ്ടുവരുമാറുമറിയാതെ.
ക്രൂരക്രിയാകലാപം—മുനിയ്ക്കതു
ചാടുമൊഴി കേൾക്കുമളവിൽ
അപ്രസന്നനായ മത—പൂർവമാനംകൊണ്ടു
ക്രുദ്ധമാനസനായി വിരവോടു വരുമല്ലോ.
ബോധി മമ കൺകിലുമിനെ—ച്ചേടിയൊരു-
ഭേദമുവാനിന്നു നിയതം
ക്രോധയാധിപ്രവർത്തിനവരൊന്നുമായാൽ
സാധനമെല്ലതിനദ്യൊരു മതിയാകുമോ?
[illegible]
[illegible] നൽകീടുമോ?

കാരുണ്യകരവീര്യബലസാരം കൃഷ്ണനെ
ശരാസനാർപ്പണം ചെയ്താൽ ചൊൽവിൻ?

എന്നിങ്ങനെ അഭിപ്രായം ചോദിക്കുന്നു.

'കാലാരാതി വസിച്ചരുളുന്നൊരു
കൈലാസമതങ്ങിളക്കിയ ഖലനെ
കാലപുരത്തിനയപ്പതിനിന്നൊരു
കാലവിളംബനമരുതേ തെല്ലും.
മോക്ഷാപേക്ഷി മഹാജനങ്ങൾക്കു
രൂക്ഷാശയനാം രാക്ഷസവരനെ
വീക്ഷണസമയേ ശിക്ഷിപ്പതിനിഹ
കാൽക്ഷണമരുതരുതപേക്ഷ മഹാത്മൻ'

എന്ന് സുഗ്രീവാദികൾ ഉപദേശിക്കുന്നു. അനന്തരം അനന്തരകരണീയം എന്തെന്ന് മനസ്സിൽ ഉറച്ചുകൊണ്ട് മഹാബലവാനായ ബാലി കിഴക്കേസമുദ്രം പ്രാപിച്ച് കൃതനിയതതർപ്പണനായിട്ട്, നേരെ ദക്ഷിണാബ്ധിയിൽ ചെന്ന് കുളിച്ച് കല്പമന്ത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു തർപ്പിച്ചു ശേഷം ആ സമുദ്രത്തിന്റെ ഗാംഭീര്യം നോക്കി ഇങ്ങനെ വിചാരിക്കുന്നു.

'അംഭോധിതന്നുടയ ഗാംഭീര്യമോർത്തു മമ
സമ്പ്രതി കുതൂഹലം സംഭവിക്കുന്നു.
തുംഗതരമല്ലൊ ഗിരിശൃംഗനിഭകല്ലോലം
അങ്ങിതാ വരുന്നു ബഹുഭംഗിയോടെ.
വിക്രമികളായ ചില നക്രമകരാദികൾ
ചക്രച്ചുഴിയിൽ പുക്കു വിക്രമിക്കുന്നു
അത്യത്ഭുതങ്ങളാലത്ര മരുവുന്നവനു
നേത്രസുഖമെപ്പൊഴും സിദ്ധിക്കുമല്ലോ'

അപ്പോൾ രാവണന്റെ ഛായ സമുദ്രത്തിൽ കണ്ടിട്ട്,

'പത്തു മുഖമുണ്ടിവനു ഹസ്തങ്ങൾ വിംശതിയും
രാത്രിഞ്ചരാധിപതി രാവണനെന്നല്ലോ.
നാരദനുമുണ്ടു മമ സാരമില്ലെന്നാക്കി
നേരെനില്ലാതെനിന്നു ചാരവെ വരുന്നു.

മമ ജനകനധികമവമാനങ്ങൾ ചെയ്തതിനു
മനസി കൃപ കൂടാതെ മർദ്ദിപ്പനിവനെ.
ഉടനുമിതു തൃപ്തയേ സകലസുരതൃപ്തയേ;
ഉദധിശയനൻ പ്രസാദിക്ക പരമാത്മാ'

എന്നു വിചാരിച്ച് അദ്ദേഹം തപസ്സു തുടങ്ങുന്നു.

രാവണനപ്പോഴും ഭയം ജനിച്ചുതുടങ്ങുന്നു. നാരദനാകട്ടെ

'കണ്ടതെന്തുമില്ല സാരമിപ്പോൾ
മണ്ടുമല്ലോ നമ്മെക്കണ്ടാൽ.
ഉണ്ടൊരാശ്ചര്യം—പിന്നെ ചെന്നു കരം-
കൊണ്ടു പിടിക്കുമ്പോളിളകപ്പെട്ടും.
നിശ്ചലനായിട്ടു ചെന്നു—മന്ദം
പുച്ഛമങ്ങു പിടിച്ചാലും.
വിച്യുതസാമർത്ഥ്യനാകുമിന്നേരം
നിശ്ചയമിങ്ങനെ ജാതിസ്വഭാവമാം'

എന്നിങ്ങനെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. രാവണൻ 'സഞ്ജാതവിസ്മയഭയ
നായിത്തീരുകയാൽ,

'എന്തിനു വൃഥാ ഞാനൊരു ബന്ധമില്ലാത്തുള്ള കാലം
ചിന്തിച്ചു വിഷാദിക്കുന്നു പിന്തിരിക നല്ലൂ'

എന്നുപോലും വിചാരിച്ചു പോകുന്നു. എന്നാൽ അടുത്ത നിമി
ഷത്തിൽ,

'ഹന്ത ഹന്ത ദശമുഖൻ പിന്തിരിഞ്ഞു പോയീടുമോ?
ബന്ധിപ്പനിവനെയിപ്പോളന്തരമില്ലേതും'

എന്നുരച്ചുകൊണ്ട് അവൻ ബാലിയെ സ്പർശിച്ച മാത്രയിൽ
ലാംഗൂലത്താൽ ബദ്ധനായിത്തീരുന്നു. തുഷ്ടനായ മുനി മ
യുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഈ നിലയിൽ കാലം കുറെ കഴിയുന്നു. പിതാവിന്റെ
അവസ്ഥ എന്തെന്ന് അറിഞ്ഞുവരാൻ ഇന്ദ്രജിത്ത് ദൂതന്മാരെ
അയയ്ക്കുന്നു. അവരിൽ നിന്ന് വിജ്ഞാതവൃത്താന്തനായ മേഘ
നാദൻ,

'ശക്രരിപുവെങ്കിലും ലക്ഷ്മീശനെങ്കിലും
ശിക്ഷിപ്പനിപ്പോളവനെ'

എന്ന് അട്ടഹസിച്ചുകൊണ്ട് യുദ്ധത്തിനു പുറപ്പെടാൻ ഭാവിച്ചു കണ്ട് മയാസുരൻ തടുക്കുന്നു.

'വൈരിശക്തി തങ്കൽ പാതി പോരുമെന്നു നല്ല
സാരമൊരു വരം' അവനുണ്ടെന്നും, അതുകൊണ്ട് സാഹസത്തിനൊന്നും ഒരുങ്ങരുതെന്നും ഉള്ള മയാസുരന്റെ ഉപദേശത്താൽ ഇന്ദ്രജിത്ത് ആ ഉദ്യമത്തിൽനിന്നു വിരമിക്കുന്നു. ദശകന്ധരന്റെ അവസ്ഥയെ കവി വളരെ ഭംഗിയായി ഒരു ദണ്ഡകത്താൽ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.

'അമരനരരെ ദിരം പൂർവ്വദേവാരിശിഖര–
നിസ്സാരനാകെൻ സ ഖലു ബലീ—കപികുല–
മൗലീ—കനകമണിമാലീ—സമരമതി–
ഖേലീ അമരേശ വിഭുതനയവും പാതി വരി–
കയിവരുന്ന വരശാലീ.
ഏവം മനസ്സിലറിയാതെന്നു രാവണ
മഹാബലനടകുമാരൻ
അധികതരധീരൻ—അവാന്തരിശരീരൻ—
നിജ വപുഷി മേവുമൊരു നിശിചരജനവും
കലരുന്ന നിരവധികബാഹുബലസാരൻ
അരംപൊട്ടു ചാടി പുനരംബരമധിതരളിതതി–
കമ്പം വിനാ വിരവിൽ മൂഢീ—ജപമഥ
ഇളകീ—സുരചിരമഥ പൊങ്ങീ—പരിചി–
നൊടു തല്പനവുമഖിലമപി ചെയ്തു പുന–
രമപതി വന്ദനമ വണങ്ങീ.
ബാലാഗ്രവാസികയാതു—നീലാദ്രിശൃംഗമിവ
പൌലസ്ത്യനങ്ങനെ ശമിച്ചു—കിമപി വിക്ഷമിച്ചു
കഥമപി സഹിച്ചു—സ്നാനമപി
ലവണജലപാനമതു ചെയ്തുടവിൽ
മാനസവിഷ്ണുബധിയുമിച്ചു.
ഏവം കഴിച്ചു നിജ—ദേവാച്ചനം പുരിയി–
ലമരാലയവും ഝടിതി പോന്നു—സദസ്യതിലിരുന്നു
സഖിമാരമ വന്നു— അതുകപോഴിതു
വീരമതി–ചമരമൊരു ഭദ്രഖണ്ഡ–
ശരനു ദേവനു വളർന്നു
അഥഃ ശക്രസുതൻ ബാലി -നദീദേശേ
ചെയ്യുന്ന നാമങ്ങൾ കേട്ടു തെളിഞ്ഞു.

കിമപി ച തിരിഞ്ഞു — കണ്ടവനറിഞ്ഞു.
സ്വാന്തത്തിലേറിയൊരു സന്തോഷമോടവനു
അനുമതിയില്ലാതെ പറഞ്ഞു.

ബാലി ഒന്നും അറിഞ്ഞില്ലെന്ന മട്ടിൽ പറഞ്ഞ വാക്കുകൾ അതിനിശിതങ്ങൾ തന്നെ.

'പക്ഷിശ്രേഷ്ഠരാജനെവരു — പാകാരാതി തന്നെ
ബാധിച്ചു സമർത്ഥൻ തങ്കൽ താതനോ നീ?
കൈലാസമെടുത്തു നിജ പാണികളിൽ പല
ലീലാവിനോദങ്ങൾ ചെയ്ത വീരനോ നീ?
എന്തിനിഹ നമ്മുടെയ ബാഹുബലത്തിൽ വന്നു
ഖേദം പറഞ്ഞീടുക നീ കാര്യമെല്ലാം.
ശബ്ദമൊന്നു കപിയുടെ പൃഷ്ഠഭാഗം തന്നിൽ
ഇപ്പോളൊരു രസികനാകുന്നതിനകം?
അംഗുലികാപാവകന്മാർ നിന്റെ അട്ടഹാസങ്ങൾ കേട്ടാൽ
മണ്ടുമെന്നു ചിലർ ചൊല്ലിക്കേട്ടു ഞാനും.
എത്ര നാളുണ്ടിഹ വന്നുകൂടിയെന്നു ചൊല്ലു,
അത്ര തവ കാന്തനായ പുത്രനിപ്പോൾ?'

ഈ വാക്കുകൾ കേട്ട് ലജ്ജിതനായ രാവണൻ ക്ഷമാപണം ചെയ്യുന്നു. നാരദൻ സുരേന്ദ്രപാർശ്വം പ്രാപിച്ച് മദ്ധ്യേസഭം 'നക്തഞ്ചരബന്ധനാദിവൃത്ത'ത്തെ വർണ്ണിച്ചു കേൾപ്പിക്കുന്നതിനോടുകൂടി കഥ അവസാനിക്കുന്നു.

ബാലിവിജയം കൂടാതെ മധുകൈടഭവധവും, സുമുഖീസ്വയംവരവും, സ്വാഹാസുധാകരവും ഈക്കവി തന്നെ രചിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് ഭാഷാചരിത്രകാരൻ പറയുന്നു. അവ അത്ര പ്രസിദ്ധങ്ങളല്ല.

ഈക്കവി തന്നെ 'അജാമിളമോക്ഷം' പത്തുവൃത്തം കൈകൊട്ടിക്കളിപ്പാട്ടും രചിച്ചിട്ടുണ്ട്.

എടവട്ടിക്കാട്ടു നമ്പൂരിമാർ.

ഈ രണ്ടു സഹോദരന്മാരും കുന്നത്തുനാട്ടു താലൂക്കിൽ പാറക്കോട്ടു എന്ന സ്ഥലത്തുകാരാണ്. ഇവരും കൊച്ചീ വീരകേരളവർമ്മതമ്പുരാന്റെ ആശ്രിതന്മാരായിരുന്നു. ജ്യേഷ്ഠസഹോദരനായ നാരായണൻനമ്പൂരി ശ്ലോകാർത്ഥം പറയുന്നതിനു വിരുതനായിരുന്നത്രെ. രുക്മിണീസ്വയംവരം സംസ്കൃതപ്രബന്ധം ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയാകുന്നു.

കാർത്തികതിരുനാരം തമ്പുരാന്റെ കാലത്തു് ഈ രണ്ടു നമ്പൂരിമാരും തിരുവനന്തപുരത്തു വന്നു് അവിടുത്തെ അഭിനന്ദനത്തിനു പാത്രമായതായി മിസ്റ്റർ ഗോവിന്ദപ്പിള്ള പ്രസ്താവിക്കുന്നു. അവരുടെ കൃതികളായി ബാണയുദ്ധം, വൈശാഖപുരാണം എന്നു രണ്ടു് ആട്ടക്കഥകൾ ഉണ്ടെന്നും അവ അപ്രകാശിതങ്ങളാണെന്നും അദ്ദേഹം പറയുന്നുണ്ടു്.

'രാജാ കിമിന്ദുരപി നാസ്തി മനോഹരശ്രീ
നക്ഷത്രപോ നവസുധാവിഭവൈകഹേതുഃ
നാളീകസംഗമതിവനമിതബന്ധു
രാജാ പരം വിജയതേ ഭുവി രാമവർമ്മാ.

ലക്ഷ്മീഃ കിം ത്വം കൃപാണീകൃതി തവ ദയിതാ—
സ്സന്തി രാജേന്ദ്ര കിന്തു—
സ്താസ്വേകാപി ക്ഷണാർദ്ധം ന നിവസതി നരവര
സന്നിധൗ മിത്രഭേദാ
ദൃഷ്ട്വാ രാജ്യാന്തരിതാനാം വസതിഷു ദയിതാ
മദ്ധ്യമാ ഭിക്ഷുദാരാ—
സ്ത്വത്ത്യാഗാനാം [illegible] വിരമതി വിമത—
ക്ഷ്മാഭൃതാം [illegible].'

ഈ പദ്യങ്ങൾ അനുജൻനമ്പൂരി കാർത്തികതിരുനാരം തമ്പുരാനു് സമർപ്പിച്ചവയാണു്. ഇവരുടെ ജീവിതകാലം ൯൭൫-നും ൧൦൦൦-ാമാണ്ടിനു് ഇടയ്ക്കാണെന്നു വിചാരിക്കാം.

കല്ലേക്കുളങ്ങര രാഘവപ്പിഷാരടി.

ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവചരിത്രസംക്ഷേപം പാട്ടുകളെപ്പററി പ്രതിപാദിക്കുന്ന അടുത്ത അദ്ധ്യായത്തിൽ വിവരിക്കുന്നതാണു്. ഇക്കവി രാവണോത്ഭവം, നളചരിതം എന്നു രണ്ടു കഥകൾ രചിച്ചിട്ടുണ്ടത്രേ. അവ രണ്ടും കൊച്ചി വീരകേരളവർമ്മതമ്പുരാന്റെ ആജ്ഞാനുസൃതമാണെന്നും കാണുന്നു. രാവണോത്ഭവം ആടാറുണ്ടു്. ശബ്ദാഡംബരത്തിൽ കവിയ്ക്കു വലിയ ഭ്രമമായിരുന്നു. എന്നാൽ രസപോഷണത്തിലും ശ്രദ്ധ പതിപ്പിക്കാതിരുന്നിട്ടില്ല. ഒന്നു രണ്ടു് മാതൃകകൾ മാത്രം കാണിക്കാം.

ധന്യാസി.

സാഹസമോടമർചെയ്യുന്നൊരായെന്നി നരാധിപന്മാരെ
സംഹരിച്ചീടുന്നില്ലെങ്കിൽ മറിച്ചീടുന്നു—ഭവാൻ

വഹിച്ചീടുന്ന കർമ്മം നിനച്ചീടുമ്പോൾ
മരിച്ചീടും നീ പോരിൽ; തിളച്ചീടും ചോരയിൽ
കുളിച്ചീടും; കളിയല്ല ധരിച്ചീടേണം.
തിമിർത്തു പോരിന്നായിട്ടിങ്ങു വന്ന നിന്നെ-
യന്തകാലയം ചേർത്തു; നന്നു ഞാൻ
ഭൂചക്രത്തിലില്ലൊരു ശക്തിമാനേവൻ നാൻ
രണത്തിൽ നേരിടുന്നോരായുധങ്ങൾ.
പിന്നിരാക്ഷസികൾ നിരസനം ചെയ്യുവാൻ
കഴലിണ നമന്ന അറിഞ്ഞീടേണം.
നിന്നിരുന്നിട്ടമന്ദരശി ഭണ്ഡനേ-
യന്തമായ്വന്നിടുമിന്നു നിർണ്ണയം.

വിശ്രവസ്സിന്റെ പദം.

ബാലികാജനമണിയുന്ന മൌലിമാലികേ കേൾക്ക നീ
നീലക്കാർവേണി നീരജോപമപാണി
ബാലകോകിലവാണി കല്യാണി
അരുവയർകുലമതിലരുമയിൽ പ്രദീപമായ്
മരുവും നീയാരെന്നും കസ്യ പുത്രിയെന്നും
അരികിൽ വന്നിടുവാൻ കാരണമതും നിന്നു-
ള്ളിലാഗ്രഹവുമെന്തെന്നതും ചൊല്ലു തരസാ
സുരുചിരേ ചാരുകചഭാരേ ഭൂരി ഗുണവാരേ
നാരി സുലളിതതരാകാരേ.

മണ്ടവപ്പള്ളി ഇട്ടിരാരിശ്ശമേനോൻ.

ഇദ്ദേഹം അമ്പലപ്പുഴത്താലൂക്കിൽ കാവാലത്തു് തൃക്കൊടുപ്പുന്ന മുറിയിൽ മണ്ടവപ്പള്ളിവീട്ടിൽ ൯൦൦-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു ജനിച്ചു. ൯൪൦-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു് അദ്ദേഹം തിരുവനന്തപുരത്തു വന്നു് കാർത്തികതിരുനാൾതമ്പുരാന്റെ വിദ്വത്സദസ്സിലെ ഒരംഗമായിത്തീർന്നു. ധർമ്മരാജാവിന്റെ പ്രേരണ അനുസരിച്ചാണു് സന്താനഗോപാലം, രുക്മാംഗദചരിതം, ബാണയുദ്ധം എന്നീ ആട്ടക്കഥകൾ നിർമ്മിച്ചതു്. സാഹിത്യരസികനായിരുന്ന തിരുമേനി സന്തോഷിച്ചു് മേനവന്റെ തറവാട്ടിലേക്കു് നൂറു പറ നിലം കരമൊഴിവായി പതിച്ചുകൊടുത്തതിനു പുറമേ അദ്ദേഹത്തിനു് ഒരു വീരശൃംഖലയും സമ്മാനിച്ചു.

സന്താനഗോപാലം ഭക്തിരസം തുളുമ്പുന്ന ഒരു കഥയാണു്. ധാരാളം പ്രസിദ്ധിയും അതിനുണ്ടു്. ഒന്നു രണ്ടു പദങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

ശ്രീകൃഷ്ണവിജയസംവാദം.

ശ്രീകൃഷ്ണൻ:

'ശ്രീമൻ സഖേ വിജയധീമൻ
സകലഗുണധാമൻ, സ്വാഗതമോ സ്വധാമൻ
സോമൻ ത്രിജഗദഭിരാമൻ വണങ്ങീടും
നിന്മുഖപങ്കജമിഹ കണ്ടതിനാലതിസുഖം
സംഗതസ്സുദിനം ദിനമിതു മമ.
ധീരൻ സുകൃതിജനാധീരൻ നയവിനയാധാരൻ
ധർമ്മജനത്യുദാരൻ
വീരൻ വൃകോദരനാം സ്വൈരം വസിക്കുന്നില്ലീ?
സഹജാവപി സഹജാമലഗുണഗണമഹിതാ തവ
ദയിതാപി ച കുരുവര.'

അർജ്ജുനൻ:

'നാഥ ഭവച്ചരണദാസരാമിജ്ജനാനാ-
മേതാകിലും വരുമോ ബാധാ?
വീതശങ്കമെല്ലാരും ജാതാനന്ദം വാഴുന്നു
ശരണാഗതഭരണാവഹിതം തവ
കരുണാമൃതമരുണാംബുജലോചന.
വന്ദേ തവ പാദാരവിന്ദേ സതതം
സുരവൃന്ദേശഗിരീശാദിവന്ദ്യ.'

ശ്രീകൃഷ്ണൻ:

'കുരുക്കളുടെ മകുടേ സ്ഫുരിക്കും രത്നമേ നീയിഹ
വസിക്ക ചിരമെന്നോടുകൂടെ രമിക്ക;
ചലിക്കും നളിനീദളമദ്ധ്യേ ലസിക്കും
ജലബിന്ദുപോലെ വിലസുന്നൊരു നരജന്മനി
നല്ലൊരു സുഖമെന്നുള്ളു സ്വപ്നം സഹ മരുവുക'

വിഷ്ണുചക്രത്തിന്റെ പുറപ്പാട്:—

'ഉദയമഹീധരമുദിത ഭാസ്കര ബിംബസമാന
എഴുന്നള്ളിച്ചിട്ട നേരം
തിരുവുള്ളക്കാമ്പു തെളിഞ്ഞരുളിയ പ്രകാരം
പരിചൊടു നാരദമുനിയെ—
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
സഹസ്രരശ്മിമണ്ഡലം [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].'

സന്താനഗോപാലം.

വൈകുണ്ഠവർണ്ണനം:—

'കനകമയം വിജയാലയം [illegible]
[illegible] മന്ദിരം.
[illegible]
വൻതിരമാലകളിൽ നീന്തിക്കളി തുടങ്ങി.
പാല്ക്കടൽനടുവിലെപ്പെരുതായ ദ്വീപം,
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ശാന്ത ജലധിശയനനിലയനം
കാന്തകനകമണിനിലയനം
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
നാലു ഗോപുരങ്ങളും [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

കമലവിമലമണിപരശ്ശതങ്ങളും
വിമലസൂക്ഷ്മയൊടു ധരിച്ചുള്ളതും
രംഗിതരംഗിതമംഗമിണങ്ങുമസംഖ്യം
ജനങ്ങളെല്ലാം ഘനകല്പിതം.'

സന്താനഗോപാലം.

'കല്യാണസംഗിയണിഞ്ഞീടുമുല്ലാസശാലിനി
കല്യാണഗുണമോഹിനി
പഞ്ചബാണനമ്പിടുന്ന പുഞ്ചിരിയും ചാരു
ചഞ്ചലമാമപാംഗവും ചില്ലികളിത്തിരവും
നീണ്ടിരുണ്ട ചുരുണ്ടൊത്ത കുന്തളവും കാതിൽ
വിണ്ടുമാഭപൂണ്ടിടുന്ന കങ്കണങ്ങളും
മിന്നൽപോലെ മിന്നീടുന്ന രൂപമതെല്ലാം കണ്ടു
മന്നവന്മാരെ പൂണ്ടു നിന്നു നേരെ.'

രുക്മാംഗദചരിതം.

ഇതേ വരികൾ തന്നെ വടക്കൻ രുക്മാംഗദചരിതത്തിലും കാണുന്നു. ലിപികരപ്രമാദമായിരിക്കാം. തൽകർത്താവാരെന്നു നിശ്ചയമില്ല.

ഇരട്ടക്കുളങ്ങര വാരിയർ.

അമ്പലപ്പുഴക്ഷേത്രത്തിനു പടിഞ്ഞാറു് കടൽത്തീരത്തിനടുത്തു് ഇരട്ടക്കുളങ്ങര എന്നൊരു ശിവക്ഷേത്രമുണ്ടു്. ആ ക്ഷേത്രത്തിനു തൊട്ടു കിഴക്കുവശത്താണു് ഇരട്ടക്കുളങ്ങര വാരിയവും പുരയിടവും. ആ വാരിയം ഇപ്പൊഴുമുണ്ടു്. കൊല്ലവർഷം പത്താംശതകത്തിൽ അവിടെ പരമഭക്തനായ ഒരു വാരിയർ ജീവിച്ചിരുന്നു. അപണ്ഡിതനായിരുന്നെങ്കിലും, അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുള്ള കിരാതംകഥയ്ക്കുള്ളിടത്തോളം പ്രചാരം അപൂർവം ചില കഥകൾക്കേ ലഭിച്ചിട്ടുള്ളു.

സാഹിത്യവിഷയകമായി എന്തെല്ലാം ന്യൂനതകൾ ഉണ്ടായിരുന്നാലും, കിരാതം ഭക്തിരസസമ്പൂർണ്ണമായിരിക്കുന്നു.

അർജ്ജുനന്റെ തപസ്സ്:—

'ഗൗരീശം മമ കാണാകേണം
ഗുരുതരതരമാം തിരുമെയ് മുഴുവൻ
ഗൗരി വിരിഞ്ച പുരന്ദരമുഖ്യ
സുരാസുരസേവിതചരാചരവന്ദ്യം. (ഗൗരീശം)

ചടിലത്തിങ്കളും ജടമുടിയിടയിൽ സുര-
തടിനിയും കൊടിയ പന്നഗമണിയും
മട്ടമലർശരൻ തന്റെ പട്ടത വേർപെട്ടതെന്നതു
നിടിലതടമതിൽ തെളിഞ്ഞിടും ചോര വിളങ്ങുന്ന (ഗൗരീശം)

ശരാസനവിരചിതരുചിരകന്ധലങ്ങളും
പൂരികയുഗ്മവും തിമിരിയിണയും
സുമനോജശാസ്ത്രികാഭരണ തിലനാസികയും ചേർന്ന
തിരുമുഖവും മൃദുമന്ദസ്മിതവും ചേർന്ന.' (രാമഗീതം)

'ശ്രീമഹാരാജനോ മമ ഹരിക്കപ്പെട്ടതോ?
ജന്മകർമ്മങ്ങൾ പരം കണ്ടതാരെ കരുണാകര.
ഭോഗങ്ങളാം ശരീരം കൊണ്ടു ഞാനെപ്പൊഴും
പൂർവ്വമാം കാണുന്നില്ലല്ലോ കേവലം സർവ്വാത്മകത്വമേ
ഭഗവാൻ താരകനാമത്തെ കാണാനായ്ക്കളയോ?
ഭവാന്തിക മെഴുന്നള്ളിയാ ഭക്തൻ ശ്രീരാമൻ തന്തലയിൽ
സന്തോഷം പൂണ്ടു മാത ചിന്തിയുമങ്ങളും
സൃഷ്ടിസ്ഥിതി സംഹാരം തന്നെ പരമേശ്വര നാമധേയം ഭവാൻ'.
'കന്ദർപ്പകോടികമനീയനല്ലോ കന്ദർപ്പകളം പൂർണ്ണചന്ദ്രം
ഉണ്ടായ പൂർണ്ണമതിമുഖം വാഴ്ത്തുന്നു ഞാൻ ഭഗവൻ സ്വാമിൻ.

. . . .
. . . .

സർവ്വലോകൈകചാരി മായാ പ്രകൃതിയാം ദേവനാരീ-
ഭാവമായ്‌ക്കണ്ടതേറ്റും ജീവിച്ചും പോരും പോരും മമ
കർമ്മണാ മനസാ വാചാ ഭക്തി ഞാൻ ചെയ്യുന്നതെല്ലാം
ബ്രഹ്മമേ ഭവൽപാദത്തിങ്കൽ ഭക്തി വരേണം'

ഈ പാട്ടിൽ സ്ഫുരിക്കുന്ന ഭക്തിരസം അഭിനയവേളയിൽ ബഹുഗുണം പ്രകാശിക്കും. ഇവിടെ കവിയ്ക്കു് ആറം പറ്റിപ്പോയെന്നും, കഥ തീർന്നയുടനെ കാലു കുത്തി ആദ്ദേഹത്തിന്റെ കഥയും തീർന്നുപോയെന്നും ഇപ്പോഴും ആ നാട്ടുകാർ വിശ്വസിച്ചുപോരുന്നു.

ഇക്കാലത്തു തന്നെ പൂന്തോട്ടം നമ്പൂരിയുടെ വകയായി ഒരു രാജസൂയവും കിള്ളിക്കുറിശ്ശിമംഗലത്തുകാരനായ മന്ത്രേടത്തു നമ്പൂരിയുടെ വകയായി ഒരു സുഭദ്രാഹരണവും ഉണ്ടായി. ഇവയെ വടക്കൻരാജസൂയം, വടക്കൻസുഭദ്രാഹരണം എന്നിങ്ങനെ ആണു് പറഞ്ഞുവരുന്നതു്. സുഭദ്രാഹരണത്തിലെ കവിത വളരെ ലളിതമായിരിക്കുന്നു.

'കഞ്ജദളലോചനേ! മഞ്ജുതരഭാഷിണി!
കുഞ്ജരസമാനഗമനേ!
അഞ്ജസാ എന്നോടു കനിഞ്ഞു വിരവിൽ പ്രിയേ!
രഞ്ജനം ചെയ്യുന്ന കാന്തൻ കുഞ്ജഭൂമിയിലെ!

കന്തളഭരേണ നീ കാന്തമുഖാംബുജം
ഹന്ത മറയ്ക്കുന്നതെന്തേ?
കാന്തേ പദാംബുജം നോക്കി നില്ക്കുന്നിതോ?
പൂന്തേന്മൊഴി കമനി നോക്കേണമെന്നെ'

സാധാരണ കഥകളികൃത്തുകളെപ്പോലെ നവോ്‌ഢയെ കൊണ്ട് പച്ചത്തെറി പറയിക്കാതിരുന്ന ഈ കവിരസജ്ഞൻ തന്നെയാണ്. ഇതിലെ കവിതയിൽ ഗ്രാമ്യമായൊന്നും കാണുന്നില്ലെന്ന് ഭാഷാചരിത്രകാരൻ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത് പക്ഷേ മുഴുവനും വായിച്ചു നോക്കാഞ്ഞതുകൊണ്ടായിരിക്കണം.

പുലപ്പാക്കര നമ്പൂരിപ്പാട്.

ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വദേശം വടക്ക് പൊന്നാനിക്കു സമീപം എടപ്പാഴ്‌ദേശത്താണ്. ജീവിതകാലം നിശ്ചയിക്കാൻ തരമില്ല. പത്താം ശതകത്തിലാണെന്നു പറയാം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയായ വ്യോമാസുരവധം വളരെ പ്രസിദ്ധമല്ല. ഒരു ഖണ്ഡകംമാത്രം ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

'ഏവം പറഞ്ഞു നിജ ഭാവം പകർന്നു വസു-
ദേവം ഹനിപ്പതിനൊരുച്ചു—അവനുടൻ വിറച്ചു
അസിയതു ധരിച്ചു—അതുസമയമിഹ
മുനിയുമതികരുണ കലരുമൊരു മധുര-
ഗിരമധികമിതി വദിച്ചു.
കഷ്ടം ഭവാനുടയ ദുഷ്ടപ്രവൃത്തികളിതൊക്കും
ഉന്നം വരുവതല്ല—ശത്രുവിവരല്ല—സത്യ-
മിതു ചൊല്ലാം—ഭീമബലമുടയ ബലരാമനുടെ
സഹജനതിധീമാൻ—നിനക്കു രിപുവല്ലേ.
ശിഷ്യൻ പറഞ്ഞ മൊഴി കേട്ടൊരു നേരമവ-
നൊട്ടൊട്ടു ശാന്തത ഭവിച്ചു—അസി സപദി
വച്ചു—ഋഷി ദിവി ഗമിച്ചു—തദനു നിജ സഹായ-
രൊത്തുമവരുടെ രമണിമാരൊത്തും വിരവിനൊടു
വിപിനമതിലണച്ചു'

അമൃതശാസ്ത്രികൾ.

ഇദ്ദേഹം പാലക്കാട്ടുകാരനായ ഒരു തമിഴ്ബ്രാഹ്മണനായിരുന്നു. തൽകൃതിയായ ലവണാസുരവധം അദ്ഭുതാവഹമാണ്. കവിതാരീതി കാണിപ്പാൻ ഒരു പദം മാത്രം ഉദ്ധരിക്കാം.

ഇത്ഥം നിയുജ്യ ലവമത്ര കുശേ പ്രയാതേ
ലീലാവിനോദമുപഗമ്യ വിപിനം തദാനീം
ബാലാ സ കോമളതനും ശരചാപധാരീം
രാമാനുജസ്സുത വചോ ബഭാഷേ.
നില്ലുനില്ലുക ബാല നല്ലതിനല്ല ഭേദമിതു
വില്ലുമീ കലശമെല്ലാം തല്ലാതെ ഭീതിയോടെ
വല്ലനായ ഞാനൊരുത്തൻ പാരമുള്ള-
പല്ലവം കൊഴിഞ്ഞു—നിലയിന്നു താ
കിന്നു സപദി നന്നു.
പോരും പോരും നിന്റെ വീരവാദം കൊണ്ടു
പാരിടത്തിലൊന്നും ഗീരമന്നു ചില
ലേഖനങ്ങളും കണ്ടു—കിട്ടു കൊണ്ടു—പാർത്തു
പുണ്ടു—ഞാനുമോന്നു?
രാജർഷിയുടെ വാജിയെ ബാധിപ്പതി-
നാരെയുള്ളൂ തവ? ധീരശക്തിയിതു പോരാ-
തെന്നാകിൽ—കരുതിനില്ലു—ഭൂരി ധരിക്ക-
സമരമല്ലു.

ബാലകവി രാമശാസ്ത്രിയാർ.

ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വദേശം പാലക്കാടായിരുന്നുവെങ്കിലും താമസമധികവും ആലപ്പുഴെ ആയിരുന്നു. കളർകോട്ട് ഒരു ഗൃഹത്തിൽ സംബന്ധമുണ്ടായിരുന്നു എന്നും അറിയുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബാണയുദ്ധം ഒന്നാംകിടയിലുള്ള ഒരു കൃതിയാണു്.

ജയ ജയ സരസ യദുനായക ജയ ജയ സരസ യദുനായക
കരതലവിലസിതമുരളീകളരവ
തരളിതപശുപാലകമനീയ.
കടിതടവികസ്വരതടിദഭിരാമ
ഘടിതതിലകരുചി കമനീയ.
വലയിതചലകലവിലസിത മുദ്രിതം
വിഹസിതസജലജലദജാലം.
ചടുലതരതപ്ലവിലസിത
തടിദാഭപൂരകരാജിതകടിതടം.

വികസ്വരവികസ്വരേ വികച മാലതീഭാസുരേ
മദാന്ധമധുപാവലീ മധുരിമ പ്രപൂർണ്ണാന്തരേ
വിഹാരവിപിനാന്തരേ ബകുളമഞ്ജരീമഞ്ജുളേ
മഹാർഹ രതിലാലസാ പ്രണയിനീ മുകുന്ദോ മുദേ.

കളധൗതകമലങ്ങൾ വിലസുന്നു കാന്ത!
കളഹംസം സകലത്തിൽ കളികളാടുന്നു.
വെളുവെളെ വിലസിന നളിനികൾ തോറും
പുളിനങ്ങൾ കളകോകമിളിതങ്ങൾ കാൺക.
പൂമണമിയലുന്ന കോമളതടിനീ
സാമജഗാമിനി! നിശമയ നാഥ
മധുമദമുഖരിത മധുകരഗീതം
വിധുമുഖി മമ ധൃതിവിധൃതി ചെയ്യുന്നു.
കളഹേമകാഞ്ചികളിളകുമാറിപ്പോൾ
കലയേഹം മന്ദസിതകലിതമീ സന്നാഹം.
പുളകിതങ്ങളാകും കുളിർമുലയിണയിൽ
മിളിതനായ് നുകരുക മുഖമധു വീര.

കാമദേവോപമരൂപൻ കമനൻ വന്നു നിദ്രയിൽ
കാമിനി മമ സവിധേ.
ശ്യാമളമലയജ രുചിര കളേബരൻ,
ചാരുശിഖിപിഞ്ഛകിരീടവും മഞ്ജുഭൂഷകൾ,
പൂന്തേൻമൊഴി യവനേറെ നേരം കേളിയാടിയശേഷം
കാന്തനുമെന്നിലേറ്റം കൗതുകമകതിൽ
ചന്തമിയലുമുപകാന്താരമതിൽനിന്നു
ചിന്തും മധുതന്നവൻ വന്നുടൻ പോമൽ ചൊന്നു.
ലോലലോലപല്ലവലീല കോമളമെല്ലി—
ജാലംകൊണ്ടു തലോടി ജാതരൂപമേനിയായ
നീലവേണിയവനെന്റെ നീവിയതും
ബന്ധചാലനം തുടർന്നപ്പോൾ ചലമിഴിയുണർന്നു ഞാൻ
അനന്തരമതിമാത്രമിളകിമാലേവണി—സന്താപലതികാ
സഞ്ചിതം കലർന്നു മമ സ്വാന്തകപാങ്ങളിലുമായി പുളകങ്ങൾ
മുന്നിൽനിന്നവനെന്റെ മിന്നൽപോലെ മറഞ്ഞു.

ഈ കഥയ്ക്കു് ഇപ്പോഴും നല്ല പ്രചാരമുണ്ടു്.

വിദ്വാൻ കരുണാകരക്കുറുപ്പു്.

കൊല്ലംതാലൂക്കിൽ 'ചവറ' എന്ന സ്ഥലത്തുള്ള ഒരു പുരാതനവും ചരിത്രപ്രസിദ്ധവുമായ കുടുംബമാണു് അഴകത്തു വീടു്. അവിടെ അനേകം പ്രസിദ്ധപണ്ഡിതന്മാരും കവികളും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. മാർക്കണ്ഡേയചരിതം കഥകളിയുടെ കർത്താവായ വിദ്വാൻ കരുണാകരക്കുറുപ്പു് ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രജ്ഞനും വേദാന്തിയും ആയ ഒരു പ്രൗഢകവിയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം

൯൭൫-ൽ ജനിച്ചു; നാല്പത്തിയെട്ടു കൊല്ലമേ ജീവിച്ചിരുന്നുള്ളു. പ്രസ്തുത കൃതി അപ്രകാശിതമാണ്.

ദാക്ഷിണാത്യഭോജനെന്ന് അഖിലഭാരതപ്രശസ്തനായ സ്വാതിതിരുനാൾ തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് കല്പിച്ചു കൊടുത്തതാണ് വിദ്വാൻ കുറുപ്പെന്ന സ്ഥാനം. ഇക്കവിയുടെ പുത്രനായിരുന്ന ചവറയിൽ പുതുക്കാട്ടുമഠത്തിൽ കൃഷ്ണനാശാനും ഒരു നല്ല വിദ്വാനായിരുന്നു.

വിദ്വാൻ കുറുപ്പിന്റെ കൃതിയായ അദ്വൈതാനന്ദം കിളിപ്പാട്ടിൽനിന്നും ഇദ്ദേഹത്തെപ്പററി ചില സംഗതികൾ മനസ്സിലാക്കാം.

'ദാസനാമെന്മനോവാസനയെ ഭക്തി
ഭാസുരയാക്കിച്ചമച്ച കൃപാനിധി,
ഭൂസുരന്മാരിലഗ്രേസരനീശപാദോ-
പാസനാതൽപരൻ കേശവൻതന്നുടെ
ഭാസമാനശ്രീപദസരോജാന്തര-
പാംസുനാ നിർമ്മലേ മനോദർപ്പണേ
വാസുദേവൻ പ്രതിഭാസിക്കണം സദാ.
കംസാരിസേവനതൽപരൻ കൃഷ്ണാഖ്യ-
ദേശികൻതന്നെയും സഞ്ചിന്തയാമി ഞാൻ'

ഇതിൽനിന്ന് ആദ്ധ്യാത്മികഗുരു കേശവൻപോററിയും ലൌകികവിദ്യാഗുരു വൈദ്യനിക്ഷേപസംഗ്രഹത്തിന്റെ കർത്താവായ ചവറയിൽ പുതുക്കാട്ടുമഠത്തിൽ കൃഷ്ണനാശാനുമായിരുന്നു എന്നു കാണാം. ആശാന്റെ ഭാഗിനേയിയെയാണ് വിദ്വാൻ കുറുപ്പ് വിവാഹം ചെയ്തത്.

അദ്വൈതാനന്ദം രചിക്കപ്പെട്ടത് ൧൦൧൫-ൽ ആയിരുന്നു.

അണിമംഗലത്തു നമ്പൂരിപ്പാട്.

അണിമംഗലത്തു നമ്പൂരിപ്പാട് പഴശ്ശിയുദ്ധത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷുകാരുമായി പിണങ്ങി കാട്ടുപൂകിയ കോട്ടയം കേരളവർമ്മയുടെ ഉററ മിത്രമായിരുന്നു. പഴശ്ശിയുദ്ധകാലത്ത് അദ്ദേഹം കിളിമാനൂർ വന്ന് താമസം തുടങ്ങി. ആംഗ്ലേയരു

മായുള്ള കലഹത്തിൽ അദ്ദേഹം വേലുത്തമ്പിയെ പല വിധത്തിൽ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കയും സഹായിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ധിഷണാശക്തിയിലും വൈദഗ്ദ്ധ്യത്തിലും അദ്ദേഹത്തിനോട് കിടയായി അക്കാലത്ത് അധികംപേരുണ്ടായിരുന്നില്ല. 'വൈശാഖപുരാണം' എന്നൊരു ആട്ടക്കഥ അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് ഭാഷാചരിത്രകാരൻ പറയുന്നു. എന്നാൽ ആ കൃതി അയ്യൂഴി നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ വകയായിരുന്നു. അത് അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഇരയിമ്മൻതമ്പി.

ഇങ്ങനെ അശ്വതിതിരുനാൾതമ്പുരാന്റെ കാലത്തിനു ശേഷം അനേകം ആട്ടക്കഥകൾ ഉണ്ടായെങ്കിലും ഒന്നാംകിടയിലുള്ളവ ചുരുക്കമായിരുന്നു. ദാക്ഷിണാത്യഭോജനെന്നും നരസിംഹാവതാരമെന്നും അറിയപ്പെട്ടിരുന്ന സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവിന്റെ കാലത്താണ് സംഗീതസാഹിത്യങ്ങളുടെ മധുരമായ സമ്മേളനംകൊണ്ട് കണ്ണിനും കരളിനും ഒരുപോലെ ആനന്ദദായകമായ ആട്ടക്കഥകൾ ആവിർഭവിച്ചത്. ആട്ടക്കഥാകാരന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ എന്നല്ല കേരളീയകവികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഇരയിമ്മൻതമ്പിക്കുള്ള സ്ഥാനം അദ്വിതീയമാകുന്നു. തമ്പിയുടെ ഒരു പദം എങ്കിലും തോന്നാത്ത കുലാംഗനമാർ ഈ അടുത്ത കാലംവരെ ഉണ്ടായിരുന്നോ എന്ന് സംശയമാണ്.

ഇരയിമ്മൻതമ്പിയുടെ സാക്ഷാൽ പേര് രവിവർമ്മൻ എന്നായിരുന്നു. 'ഇരയിമ്മൻ' എന്നതു് കേവലം ഓമനപ്പേരായിരുന്നുവെന്നും പറഞ്ഞുകൂട. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാതാവും കാർത്തികതിരുനാൾതമ്പുരാന്റെ അനുജനായ മകയിരംതിരുനാൾ രവിവർമ്മതമ്പുരാന്റെ മകളുടെ മകനായിരുന്നതിനാൽ, മാതാമഹിക്കും മാതാവിനും 'രവിവർമ്മൻ' എന്നു വിളിക്കാൻ സങ്കോചമുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടായിരിക്കണം അതിനെ 'ഇരയിമ്മൻ' എന്നാക്കിയതു്.

ഇരയിമ്മൻതമ്പിയുടെ മാതാമഹി തിരുവനന്തപുരത്ത് ആണ്ടിയിറക്കത്തുള്ള പുതുമനഅമ്മവീട്ടിലെ ഒരംഗമായിരുന്നു. രവിവർമ്മതമ്പുരാൻ ആ സ്ത്രീരത്നത്തിന്റെ അനുജത്തിയെ

വിദ്വദ്ഗായക മഹാകവി,

ഇരയിമ്മൻ തമ്പി.

ക്കുടെ പട്ടും പരിവട്ടവും ഇട്ടിരുന്നു. അവർ രണ്ടുപേരും യാതൊരു മത്സരബുദ്ധിയും കൂടാതെ തമ്പുരാനെ പരിചരിച്ചു വന്നു. ധർമ്മരാജാവിന്റെ ആശ്രിതന്മാരിൽ ഒരാളായിരുന്ന നടുവിലെ കോവിലകത്തു കേരളവർമ്മതമ്പാൻ—അഥവാ—ശാസ്ത്രിത്തമ്പാനായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാവ്.

രവിവർമ്മൻതമ്പി ൯൫൮ തുലാമാസത്തിൽ പൂരുരുട്ടാതി നക്ഷത്രത്തിൽ ജനിച്ചു. ജനനസ്ഥലം കോട്ടയ്ക്കകത്തു കിഴക്കേമഠം ആയിരുന്നു. ഏഴാമത്തെ വയസ്സിൽ വിദ്യാഭ്യാസം തുടങ്ങി. മൂത്താട്ടു ശങ്കരൻഇളയതിന്റെ അടുക്കലാണ് സംസ്കൃതം അഭ്യസിച്ചത്. ധിഷണാശാലിയായിരുന്നതിനാൽ പതിനാറു വയസ്സു തികയുംമുമ്പുതന്നെ അദ്ദേഹം കാവ്യനാടകാലങ്കാരങ്ങളും തർക്കവ്യാകരണാദി ശാസ്ത്രങ്ങളും വായിച്ച് ഒരു നല്ല വിദ്വൽകേസരിയായ്ത്തീർന്നു.

പതിന്നാലാമത്തെ വയസ്സിൽ ഒരു ശ്ലോകം രചിച്ച് കാർത്തികതിരുനാൾ തമ്പുരാന് അടിയറ വച്ചു. അവിടുന്ന് ഉള്ളുകൊണ്ടു സന്തോഷിച്ചുവെങ്കിലും ഇത്ര ചെറുപ്പത്തിലേ കവിതാരചനയിൽ ഏർപ്പെട്ടുപോയാൽ പഠിത്തത്തിൽ അമാന്തം വന്നുപോയെങ്കിലോ എന്നു വിചാരിച്ച് 'കവിതയെഴുത്ത് കുറച്ചുകൂടി പഠിച്ചിട്ടാവാം' എന്ന് നീരസഭാവത്തിൽ കല്പിച്ചുവത്രേ. ൯൭൩-ൽ ധർമ്മരാജാവ് നാടുനീങ്ങി. എന്നാൽ അതിനുമുമ്പുതന്നെ ഈ ബാലന് നിത്യച്ചെലവിൽനിന്ന് അടുത്തൂൺ പതിച്ചുകൊടുത്തിരുന്നു. പിന്നീട് അവിട്ടംതിരുനാൾ തമ്പുരാനാണ് നാടു വാണത്. അവിടുന്നും തമ്പിയ്ക്കു ചില പതിവുകൾ ഏർപ്പെടുത്താതിരുന്നില്ല. ൯൮൬-ൽ ആയില്യംതിരുനാൾ റാണി ഗൌരി ലക്ഷ്മീഭായി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് രാജ്യഭാരമേററു. ൯൮൮-ൽ ശ്രീവഞ്ചിരാജവംശസംവർദ്ധിനിയായ ആ തമ്പുരാട്ടി തിരുവയർ വാണ് സ്വാതിതിരുനാൾ തമ്പുരാനെ പ്രസവിച്ചു. ൯൯൦-ൽ ഉത്രംതിരുനാൾ തമ്പുരാനും അവതരിച്ചു. രണ്ടു വർഷം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആ റാണിയുടെ കനിഷ്ഠസഹോദരിയായ ഗൌരി പാർവ്വതീഭായി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് രാജ്യഭാരം ഏററു.

ജ്ഞാത്വാ ഭാസ്യത്യഭീഷ്ടം സ്വയമഖിലമപി
    സ്വാമിനീത്യാത്തമൌനേ
ചിത്തേ/പ്യാശാമശാന്താം പ്രതിദിനവിവശാം
    വീക്ഷ്യ മേ സാഹിതീയം
അദ്യാഹം സാധയിഷ്യാമ്യഭിമതമയി തേ
    മാ വിഷീദേതി ചൈനാ-
മാശ്വാസ്യ ത്വാമുപേതാം വിദുഷി തവ പരം
    പക്ഷപാതോ ഹ്യമുഷ്യാം.'

എന്നും,

'അമ്മേ പാർവതിദേവി ലോകമഖിലം
    രക്ഷിച്ചുകൊണ്ടേററവും
സമ്മോദേന നദീതടാലയമതിൽ
    സ്വൈരം വസിക്കും ശിവേ
ചെമ്മേ നിന്തിരുമേനി കണ്ടു തൊഴുവാൻ
    വാഞ്ഛിച്ചു വാഴുന്ന ഞാൻ
എന്മേലൻപു കലർന്നു വന്നു നയനാ-
    നന്ദം വളർത്തീടണം.'

എന്നും,

'പ്രാചീനാവനിഭൃദ്ഭവോ യദുദയോ
    യോ/സൌ രവിർന്നാമതോ
ജായാസ്മ്യസ്യ ഭിദോ ഭവാപി സതതം
    രാജ്ഞിത്വയാലംകൃതാ;
തേജസ്ഫൂർത്തി സുവർണ്ണഭാസുരയശ-
    ശ്ശുഭ്രാംശുകൈസ്ത്വാദൃശോ-
പ്യേഷത്വദ്വസനേന മേ പ്രിയതമാ
    നാലംകൃതാ കിം കൃതാ.'

എന്നും അദ്ദേഹം ഓരോരോ അവസരങ്ങളിൽ പാർവതീറാണി തിരുമനസ്സിലേക്ക് അയച്ചിട്ടുള്ള ശ്ലോകങ്ങളിൽ നിന്നും തമ്പിയ്ക്കു കൊട്ടാരത്തിൽ മുമ്പുണ്ടായിരുന്ന സ്വാതന്ത്ര്യം അക്കാലത്തു കുറെ ശിഥിലമായിപ്പോയി എന്ന് സംശയിക്കാൻ വഴിയുണ്ട്.

൯൯൭-ൽ വെങ്കിട്ടരായർ ദിവാനും, കേണൽ മൺറോ റസിഡണ്ടുമായിരുന്ന കാലത്തു് തിരുവനന്തപുരത്തു് ഒരു മുറജപം നടന്നു. അതിനെപ്പററി തമ്പിയെഴുതിയതാണു് താഴെ ഉദ്ധരിച്ചിരിക്കുന്ന ശ്ലോകം.

'ഇന്ദ്രൻ വഞ്ചീശപാലൻ ഗിരമമരഗുരു ദിവാൻ
    വെങ്കിടാര്യൻ നിനച്ചാൽ
പിന്നെ ശ്രീപത്മനാഭൻ സുരതരുസുരഭീ
    പാർവ്വതീരാജ്ഞി സാക്ഷാൽ
വെള്ളാനപ്രൗഢരാണീ ദ്വിജവർകളും ബുധ-
    ന്മാർക്കമിങ്ങേററമില്ലാ
സ്വർഗ്ഗം ഭൂർല്ലോകമത്രേ പ്രഥമനാമതിനെക്കാളും
    വിശേഷം വിശേഷം.'

ഈ റാണിയെയും സ്വാതിതിരുനാൾ തമ്പുരാനെയും മാർത്താണ്ഡവർമ്മ ഇളയതമ്പുരാനെയും സ്തുതിച്ചു് അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുള്ള അതിമനോഹരമായ കുമ്മി താഴെ ചേർക്കുന്നു.

'ശ്രീമദനന്തപുരത്തിൽ വാഴും ശ്രീപത്മനാഭന്റെ പാദപത്മം
നാമിന്നു ചിന്തിച്ചു പാർവ്വതീറാണിയെ നാമിച്ചു വാഴ്ത്തി
കുമ്മിച്ചീടേണം—സഖി—വന്ദിച്ചു കുമ്മിയടിച്ചീടേണം.
ലോകം നടത്തുന്ന സന്താനവല്ലി—ലിന്ദു
മുഖമാരെ നിങ്ങളും വന്നീടുവിൻ
കരുണജാലം—കിളിമൊഴി—കൈകളിൽ താളം-
പിടിച്ചു തിരശീലം—ഗുരുപാദപങ്കജമൂലം
നിനച്ചു നാം—രംഗത്തിൽ മൃദംഗധ്വനി
സംഗീതവിദ്യാഘോഷത്തോ—ടുല്ലാസത്തിൽ കുമ്മി
യടിച്ചീടേണം—നല്ല മേളത്തിൽ കുമ്മിയടിച്ചീടേണം.
കല്പകവല്ലി ചേരൽക്കലാതേ—സഖി
ശർമ്മപ്രദാതാക്കൾ കലാപവതി
ഉല്പലമാലേ—നടനത്തിലുത്സൃംഗശീലേ—വഞ്ചീശപതി
കളിപ്പാട്ട മാലേ—അരിമ്പും കരടപ്പുതുപ്പോലെ—നിറഞ്ഞു മോദം
ചൊല്ലേണ്ടിന കല്പദ്രുമമല്ലും തുണയല്ലും കില-
കല്പറിയാതം വളർത്തീടുവാൻ—ഇന്നു
ശില്പമായു് കുമ്മിയടിച്ചീടേണം.
നമ്മെ ജനമാരെല്ലാം രചിച്ചിരുന്നു—വാണി
[illegible]

ധർമ്മജനാനന്ദം—ചേർത്തുപാടി-
ശിക്ഷാവിശേഷം—നാമെല്ലാരുമക്ഷീണതോഷം—
കൂടീടേണം—സാക്ഷാൽപരേശം—നാരായണം ചേർത്തും
കൈകൊട്ടിയും തുടി തീർത്തും ജയഭേരിയും കളി-
യാടിക്കുമ്മിയടിച്ചീടേണം—പരം—
പാടിക്കുമ്മിയടിച്ചീടേണം.

ഉത്തമനരപതിവരവിശേഷസ്വം—സദ്-
ഗുണഗണങ്ങളാനവുമതിരൂപവും
പരിതാപം നീക്കം—കരുണാഭിരാമ്യം—കമലനാഭം വാഴ്ത്തും—
ധാത്രിതൻ—പരമതമാനസം—മാഹാത്മ്യശീലം
ചിരമുള്ള വാഴ്ചം—സാമ്രാജ്യവും
കേരളക്ഷിതി വാഴുന്നതു പാർത്തുപോരുന്നതും നാരി
മാഹാത്മ്യസഭയിൽ നടിച്ചീടുവാൻ—വന്ന—
ഭാഗ്യം നമുക്കു വരുമെന്നിനിമേലേ!
ദാരിദ്ര്യദോഷങ്ങളില്ല തെല്ലും—വില്ലു-
വല്ലാദിശസ്ത്രിക്കിളക്കമില്ല.

ഭൂഷണം മാറവും—ഭൂമാത്മാർത്ഥ ഭൂഷണം മാറവും—
ധരണിക്കു—ഭൂഷണ മാറവും—ഭൂപാ ഗുണ—ഭാഷണ-
ഭേദം—നിലച്ചിതൻ പാർത്തി-
ലോക തിരുമലശേഖരർക്കുംപരമയോഗമൊന്നി
ആചാരഗൗരവതിരയാം തമയാ—താങ്ങി.
ഭാഗ്യാതിശയമായ് വിളങ്ങിടുന്നു?
പാരിലെങ്ങും പരന്നിട്ടുള്ള—വഞ്ചി-
പാർത്ഥിവമണിതൻ കീർത്തിവല്ലി
താരിന്മണികൾ—ദിക്കിലുമിതി—സൂരിഗണങ്ങളും—പുകഴ്ത്തുന്ന
ഭൂരിഗുണങ്ങളും—നൃപാമാത്യ—വീരജനങ്ങളും—സൽഗ്ഗുമാന-
ഭാരതത്തോടു ചാരത്തിൽ നേരത്തുപചാരത്തോടു
പാരം നിറഞ്ഞ സഭതന്നിൽ—ഇന്നു
സാരമായ് കുമ്മിയടിച്ചിടേണം.

ഹിതമേറും രാമവർമ്മഗുണത്തം—നാളി-
നിളയുള്ള മന്നനവർക്കതിന്നും

അതിപൂർവ്വം ചേർത്തു—ഭൂപം കരമേൽ
മതിമോഹം തീരും—സ്മരനൊത്ത
സന്തതമെല്ലാരും—കൈകൊണ്ടാടുന്ന
സുതരിതമേതും—ശ്രീമൻ്റെമിണി-
ക്ഷിതിതലഭൂപതി സുതൻ്റിവരോടു
മതി മുദാ പാർത്തി മഹീപതി-
മണിനികരമിൽ വിളങ്ങീടുവാൻ—ഇന്നു
സാരം കുമ്മിയടിച്ചീടേണം.

ഈ കുമ്മി ഇരയിമ്മൻതമ്പിയുടെ 'മണിപ്രവാളപദങ്ങൾ' എന്ന പേരിൽ പ്രകാശിതമായ 'ഒരു പുസ്തകത്തിൽ ചേർത്തിട്ടുണ്ട്.

പാർവ്വതിറാണിയുടെ കാലത്തു് തമ്പിയുടെ ധനസ്ഥിതി ശോഭനമായിരുന്നില്ലെന്ന്,

'അപാരദാരിദ്ര്യസമുദ്രപൂര-
പ്രതാപദീനസ്യ മമാവലംബം
നൃപാലചൂഡാദൃതപാദകേ തേ
കൃപാലവം കേവലമസ്മദേഹം.'

എന്ന് ഒരു ശ്ലോകത്തിലും,

'മഹീപതേ ഭഗവതോപമാനം
മഹാപുരാണം ഭവനം മദീയം
നോക്കുന്നവർക്കാകെ വിരക്തിയുണ്ടാം;
അർത്ഥങ്ങളില്ലെന്നൊരു ഭേദമുണ്ട്.'

എന്നിങ്ങനെ സ്വാതിതിരുമനസ്സിലേയ്ക്കും ഓരോ ശ്ലോകം അടിയറ വച്ചിട്ടുള്ളതിൽനിന്ന് ഊഹിക്കാം. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജനയിത്രിയുടെ വൈമാത്രുകസഹോദരനും ശ്വശുരനും ആയിരുന്ന കൃഷ്ണൻതമ്പിയുടെ ഭാഗിനേയനായ ഉമ്മിണിത്തമ്പി ബാലരാമവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ മന്ത്രിയായിരുന്നിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധനസ്ഥിതി മോശമായിത്തീർന്നതു് അതിനെത്തുടർന്നുണ്ടായ രാഷ്ട്രീയസംഭവങ്ങളാലായിരിക്കണം. ഉമ്മിണിത്തമ്പിയുടെ നിഷ്കാസനംമുതല്ക്കു് സ്വാതിതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റെ കാലംവരേയ്ക്കു് തമ്പിയുടെ കുടുംബം രാജകുടുംബത്തിന്റെ അപ്രീതിക്കു പാത്രമായിരുന്നുവെന്നു വിചാരിക്കാനാണു് ന്യായം കാണുന്നതു്. എന്തായിരുന്നാലും ഇരയിമ്മൻതമ്പി പാർവ്വതീറാണിയുടെ പ്രീതി സമ്പാദിക്കാൻ വളരെ ശ്രമപ്പെട്ടുകാണുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശ്രമത്തിനു പരിപൂർണ്ണഫലപ്രാപ്തി അടഞ്ഞതു് സ്വാതിതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റെ കാലത്തായിരുന്നു.

പാർവ്വതീറാണി തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് ആറാറങ്ങൽ എഴുന്നള്ളിയപ്പോൾ ഇക്കവി അല്പദൂരം പിന്തുടർന്നിട്ട് തിരിച്ചുപോന്നു

തായി വർണ്ണിക്കുന്ന ഏതാനും ഭാഷാശ്ലോകങ്ങളും ഉണ്ട്. അവയുടെ സ്വാരസ്യം അനുഭവവേദ്യമാണ്.

ആരോമൽ പാർവ്വതിദേവി ലോകമഖിലം രക്ഷിച്ചുകൊണ്ടെന്നുമേ
സന്തോഷേണ നദീതടാലയമതിൽ സ്വൈരം വസിക്കും ശിവേ!
ചെമ്മേ നിന്നുടെ മേനി കണ്ടു തൊഴുവാൻ വന്നേനില്ല വാഴുന്നതോ-
ന്നന്നേരമൻപു കലർന്നുവന്ന നയനാന്തം ചാർത്തീടണം.

ശ്രീമാനന്തപുരിക്കു വിഷ്ണുഭഗവാനൽപ്പേതരശ്രീമയായ്
പുഷ്പശ്രീയൊടു പേർത്തു ദിവ്യമണിയെത്തീർപ്പിച്ചു കൈതോലവർ
ഇപ്പോഴും തല്പാദപങ്കജനാസീമണി ധരിച്ചീടുന്നുകൊണ്ടിപ്പുരി
വ്യുൽപന്നതരവാക്കുപോലെ നിരവദ്യാർത്ഥികം വർത്തതേ.

യാത്രാഭേദേക്ഷ ജനനി ഭവതീം പിന്നുമന്നാട്ടുനേരം
നേത്രം മാത്രം മമ തു ജനനികേ പിന്തിരിഞ്ഞിങ്ങുപോന്നു;
മുന്നിൽപ്പോയിട്ടിപ്പുറിചൊട്ടു ഗമിച്ചതാമത്തിൽത്തിന്നും
വന്നില്ലെന്നുള്ളതു തവ മനോദോഷമിതി ചൊല്ലാത്തതെന്തേ?

ആരിൽത്തനിക്കീമണാളൻ സവിധമുവിട്ടാണാം നന്ദ മോദേന വന്നാൻ
ഇരിസ്സർഗ്ഗനപൂരിതമുള്ളതു സ്വകൃതദോല്ലാസി വാഴവിളക്കേ!
ഭൂരാജൻപോട്ടു വാഴും ജനനി ഭവതിയെപ്പോലുമാകാണാതെയറിക്കി
നേരുള്ളുള്ളവരായോം ദിനകരദിനിയക്കണ്ടു ബോധിച്ചിടേണം.

൧൦൦൪-ാമാണ്ട് സ്വാതിതിരുനാൾ നാടുവാഴാൻ തുടങ്ങിയതുമുതല്ക്കാണ് തമ്പിയുടെ ഭാഗ്യദശ പരമാർത്ഥത്തിൽ ആരംഭിച്ചതെന്നു പറയാം. അദ്ദേഹം പിന്നീട് ഉത്രംതിരുനാൾ തിരുമനസ്സിലെ വാഴ്ചക്കാലത്തിന്റെ മദ്ധ്യകക്ഷ്യവരെ കൊട്ടാരത്തിലെ വിദ്വൽസഭയിലെ ഒരംഗമായിരുന്നു.

ഇരയിമൻതമ്പി സ്വമാതുലനായ കൃഷ്ണൻതമ്പിയുടെ മകളായ കാളിപ്പിള്ളത്തങ്കച്ചിയെയാണ് വിവാഹം കഴിച്ചതു്. ആ സ്ത്രീരത്നത്തിന്റെ ഒരു സഹോദരി അവിട്ടംതിരുനാൾ ബാലരാമവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ പുത്രനായ നീലകണ്ഠൻ തമ്പിയുടെ ഭാര്യയായിരുന്നു. കവിയ്ക്കു പുരുഷസന്താനങ്ങളുണ്ടായിരുന്നോ എന്നറിവില്ല. പ്രസിദ്ധ വിദുഷിയും കവയിത്രിയും ആയിരുന്ന കുട്ടിക്കുഞ്ഞുതങ്കച്ചി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രിയായിരുന്നു.

൧൦൧൫-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു് പാണ്ടിയിൽനിന്നു രണ്ടു വിദ്വൽകേസരികൾ സ്വാതിതിരുനാൾ തമ്പുരാനെ സന്ദർശിക്കയും പ്രസംഗാനന്തരം അവർ ക്ലിഷ്ടാർത്ഥകങ്ങളായ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ

രചിച്ച് ഇരുകൈകളിലും കൊടുക്കയും തമ്പി ആ ശ്ലോകങ്ങളുടെ താല്പൎയ്യം ആ സഭയിൽ വച്ചുതന്നെ പറഞ്ഞതിനു പുറമേ പെട്ടെന്നു നിൎമ്മിച്ച രണ്ടു സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങൾ ആ ശാസ്ത്രികൾക്കു കൊടുത്തു് അവരെ മടക്കുകയും ചെയ്തുവെന്നും പ്രസന്നനായ തമ്പുരാൻ രണ്ടു കൈക്കും അട്ടത്തോടെ വീരശൃംഖല സമ്മാനിച്ചുവെന്നും ഭാഷാചരിത്രത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

൧൦൩൧-ാമാണ്ട് കൎക്കടകമാസത്തിൽ ഈ മഹാകവി ദിവംഗതനായി.

രവിവൎമ്മൻ തമ്പിയെപ്പോലുള്ള പ്രൗഢകവികൾ കേരളത്തിൽ മുമ്പും പിമ്പും അധികമുണ്ടായിട്ടില്ല. ശബ്ദങ്ങളുടെ മസൃണമായ ബന്ധം, അൎത്ഥപുഷ്ടി, ആശയഗാംഭീൎയ്യം, രസപൗഷ്കല്യം മുതലായ സകല ഗുണങ്ങളും തമ്പിയുടെ കവിതാദേവിയെ അലങ്കരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് ഭാഷാശ്ലോകങ്ങൾക്ക് രചനാഭംഗിയും മററും കുറവാണെന്ന് മഹാകവി പരമേശ്വരയ്യർ പറയുന്നു. എന്നാൽ ഭാഷാശ്ലോകങ്ങൾ രചിക്കേണ്ട ആവശ്യം അദ്ദേഹത്തിന് അധികമായി നേരിട്ടിട്ടില്ലെന്നും, കവിതകളിൽ അധികഭാഗവും ഗാനങ്ങളാണെന്നും നാം ഓൎക്കേണ്ടതാണ്.

സംഗീതസാഹിത്യങ്ങളുടെ ഹൃദ്യമായ പരസ്പരസമ്മേളനം കൊണ്ടു സുമധുരമായിരിക്കുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ മണിപ്രവാളപദങ്ങളോടു കിടപിടിക്കത്തക്കവണ്ണമുള്ള പദങ്ങൾ സ്വാതിതിരുനാൾതമ്പുരാൻപോലും രചിച്ചിട്ടുണ്ടോ എന്നു സംശയമാണ്. ആ രണ്ടു കവിസാൎവ്വഭൗമന്മാർ തമ്മിൽ ഏതദ്വിഷയകമായി സൗഹാൎദ്ദസമ്മിളിതമായ ഒരു മത്സരം നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നുവെന്നാണ് കേൾവി. തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഒരു മണിപ്രവാളപദം നിൎമ്മിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ ഉടനെ തമ്പിയെക്കാണിക്കയും തമ്പിയോട് അതുപോലൊന്നു രചിക്കാൻ ആജ്ഞാപിക്കയും ചെയ്യാറുണ്ടായിരുന്നത്രേ. ആ അവസരങ്ങളിലൊക്കെ തമ്പിക്കാണ് വിജയം സിദ്ധിക്കാറുണ്ടായിരുന്നതെന്ന് പഴവന്മാർ പറഞ്ഞുവരുന്നു. അതുകൊണ്ട് തമ്പിയെ ഒന്നു തോല്പിക്കതന്നെ വേണം എന്നു തീൎച്ചപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് അവിടുന്ന്

'പഞ്ചബാണൻ തന്നുടയ' എന്ന പദം രചിച്ചു തമ്പിയെ കാണിച്ചു. തമ്പിയും അതേ രാഗത്തിൽതന്നെ,

'പ്രാണനാഥനെനിക്കു നല്കിയ പരമാനന്ദരസത്തെ' എന്ന ശൃംഗാരപദം നിർമ്മിച്ചു. ആ ഗാനത്തോളം മധുരമായ ഒരു ശൃംഗാരപദം ഇതേവരെ ഭാഷയിൽ ആരും രചിച്ചിട്ടില്ലെന്നു നിസ്സംശയം പറയാം. അതു് പച്ച ശൃംഗാരമായിപ്പോയെന്നു് ഇന്നത്തെ ചില പരിഷ്കാരികൾ പറയുമായിരിക്കാം. അങ്ങനെ ആണെങ്കിൽ ജയദേവരുടെ ഗീതാഗോവിന്ദത്തിനും ആ ദൂഷ്യമുണ്ടല്ലോ. അതുപോലെ തന്നെ 'ഒരുനാൾ നിശി- ചെയ്ത ലീലകളൊരിക്കലും എറി മറക്കുമോ സഖി' എന്ന പദവും അത്ഭുതരമായ സാഹിത്യഭംഗി നിറഞ്ഞതാണു്. ഈ ശൃംഗാരപദങ്ങളെല്ലാം വഞ്ചിരാജാവിന്റെ വിരഹിണിയായ പത്നി സഖിയോടു പറയുന്നതായിട്ടാണു് രചിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്.

ഈ കവികോകിലത്തിന്റെ മധുരഗാനങ്ങൾ അദ്ദേഹം മരിക്കുന്നതിനു് രണ്ടു കൊല്ലങ്ങൾക്കു മുമ്പു് അതായതു് ൧൦൨൦-ൽ "പണ്ടാരവകയിൽനിന്നു് അനുവാദം വാങ്ങി തിരുവനന്തപുരത്തു പടിഞ്ഞാറെത്തെരുവിൽ പുന്നയ്ക്കൽവീട്ടിൽ കണക്കു കുമാരൻ മാത്താണ്ഡൻ ഉണ്ടാക്കിച്ചിരിക്കുന്ന കേരളവിലാസം അച്ചുക്കൂടത്തിൽ" അച്ചടിക്കപ്പെട്ടു. അതിന്റെ പകർപ്പുകൾ കിട്ടാൻ ഇപ്പോൾ പ്രയാസമാണു്.

മണിപ്രവാളകീർത്തനങ്ങളിലും ഒന്നു രണ്ടെണ്ണം ഇവിടെ പകർത്താം.

ശ്രീരാഗം ചെമ്പട.

പ. കരുണചെയ്‌വാനെന്തു താമസം? കൃഷ്ണ!
കഴലിണ കൈതൊഴുന്നേൻ! (കരുണ)

അ. പ. ശരണാഗതന്മാർക്കിഷ്ട—വരദാനം ചെയ്തു ചേർന്ന
ഗുരുവായുപുരം തന്നിൽ മരുവുമഖില
ദുരിതഹരണ ഭഗവൻ (കരുണ)

ച. (൧) താരിൽതന്വീകടാക്ഷം ചാരത്തു ചേർന്ന പക്ഷം
പൂരത്തിങ്ങിതനോരോരോ ഘോരത്തിൽ നിന്നാലും
ചാരത്തുവന്നുപചാരത്തിൽ സേവിച്ചാലും
പാരിൽ തിങ്ങിന തവ പരമപൂരുഷ ന തല്പ ഭക്തമെല്ലം (കരുണ)

(൨) ഉത്തരരഘുവംശമാം ദുരിതസഞ്ചയമാകും
തിരതന്നിൽ മുഴുകുന്ന നരതതിക്കവലംബം
മരതകമണിവർണ്ണൻ നരതനുവായന്ന തവ
ചരിതവർണ്ണനങ്ങളിൽ സകലർക്കുമിഹ പാവനമായുള്ള (കരുണ)

(൩) പിഞ്ഛഭാരമണിഞ്ഞ നൃത്തകരശോഭിയും
പുഞ്ചിരി പൂണ്ട കൃപാ പൂർണ്ണകടാക്ഷങ്ങളും
അഞ്ചിതവനമാലാഹാരകൌസ്തുഭങ്ങളും
ചെഞ്ചൊടിയും പട്ടും ഉള്ളിലനന്തനെ കണ്ടീടുമാറാകേണം. (കരുണ)

(൪) ധാതാവാദിയാം ലോകത്രയത്തിനുള്ള ഗുരു-
വാതപുരനികേത ശ്രീപത്മനാഭ
പ്രീതികലർന്നിതി തവ പാദത്തെ വന്ദിക്കുന്നേൻ
വാതാദിരോഗം നീക്കി വരദ വിതര സകലകല്യാണമഖിലം. (കരുണ)

സാവേരി ചെമ്പട.

പ. പാഹിമാം ഗിരിതനയേ സതതം തവ
പാദപങ്കജം തൊഴുന്നേൻ. (പാഹി)

അ. പ. ദേഹികൾക്കു നിൻകൃപാലേശം ലഭിച്ചീടുന്നാകിൽ
ദേഹിയെന്നിഹ ജഗദീശ്വരി ചൊല്ലീടാമോ. (പാഹി)

ച. (൧) കാൽത്തളിരിണയുള്ളിൽ ചേർത്തുവാണീടുമെന്നെ
കാത്തിടാഞ്ഞിലതിന്ന
തീർത്തിടരില്ലയാതെ പാർത്തിടാതെ നിന്റെ
ആർത്തികളഖിലവും തീർത്തു നിഖിലാഭീഷ്ടം
ചീർത്തകനിവു നൽകണം. (പാഹി)

ച. (൨) ഭ്രാന്തന്മാരൊരുപിഴ ചെയ്താൽ? ചെയ്താലുമതു
മാതാവേ നിന്നുടയ ചേതസി കരുതാമോ?
അത്രകൊണ്ടലമയേ പാതകമെല്ലാം തീർത്തു
മാതംഗി കാത്തരുളേണമെന്നും നിരുപമ ദേവി!

ച. (൩) ഗൃഹമലയിൽ വാഴും ഗുഹനും ശ്രീപത്മനാഭ-
സോദരി! ലോകം പോറ്റ ജനനിയല്ലേ!
കാരുണ്യമില്ലാതെ ഇതരൻ സഹിച്ചു നീ
ചെറു ബാലികമാരെന്നും മറന്നരുളുകയില്ലേ!

ഇതുപോലെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആട്ടക്കഥകളിലുള്ള ഗാനങ്ങളും ദണ്ഡകങ്ങളും ബഹിരന്തഃസ്ഫുരദ്രസങ്ങൾ തന്നെയാണ്. ഭാഷാശ്ലോകങ്ങൾ കഥകളിയിൽ അധികമായിട്ടില്ല. മുകളിൽ ഉദ്ധരിച്ച സ്തുതിപരങ്ങളായ ഭാഷാശ്ലോകങ്ങൾ സരസങ്ങളല്ലെങ്കിൽ 'രസ'മെന്നത് വസ്തു വസ്തുവിന്റെ പേരാണെന്ന് ചോദിക്കേണ്ടതായുള്ളൂ.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാൎത്ഥസാരഥിസ്തവം, എഴുത്തച്ഛന്റെ 'നിരന്ന പീലികൾ നിരക്കവേ കുത്തി' എന്നതിന്റെ വിവൎത്തനമാണെങ്കിലും ഭംഗിയായിട്ടുണ്ട്.

'പാരീരേഴാംമമത്തിന്നതിസ്സുഭഗതരകാരയാൽ നാരായവരാം
കാരുണ്യാംബുരാശി നാരായണനുടെ ചരണാംഭോജമാരാധ്യ നിത്യാം
താരാർമാതിൻവിലാസത്തിനു ധാമതയായ വഞ്ചിനാഥീന്ദ്രൻ
പാരാവാരം ചുഴന്നീടിന ധരണിധരകല്പമാംകല്പമസ്തു.'

ദിവ്യം കിഞ്ചന വെള്ളമുണ്ടൊരുമുറിസ്സോമൻ കരപ്പും ഗളേ
പാൎത്താൽ നല്ലുടയാളമുള്ള കരമുണ്ടെട്ടില്ലഹോ പിന്നെയും
തോലന്യേ തുണിയില്ല തെല്ലുമരയിൽ കേളേറവുമാറുമെഴും
പോററീ നിന്റെ ചരിത്രമത്ഭുതമഹോ! ഭക്ത്യായ തുഭ്യം നമഃ.

എന്നിങ്ങനെ അപൂൎവം ചില ഭാഷാശ്ലോകങ്ങളേ തമ്പി രചിച്ചിട്ടുള്ളു. അവയ്ക്കൊന്നിനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങൾക്കുള്ളിടത്തോളം അൎത്ഥഗാംഭീൎയ്യമില്ലെന്നു സമ്മതിക്കാമെങ്കിലും, അവ തീരെ രസശൂന്യങ്ങളാണെന്നു പറയാവുന്നതല്ല.

തമ്പിയുടെ ഭാഷാകൃതികൾ.

൧. ഒററശ്ലോകങ്ങൾ, ൨. കീൎത്തനങ്ങൾ, ൩. മണിപ്രവാളപദങ്ങൾ, ൪. വൎണ്ണങ്ങൾ, ൫. മുറജപ്പാന, ൬. സുഭദ്രാഹരണം തിരുവാതിരപ്പാട്ട്, ൭. നവരാത്രിപ്രബന്ധം, ൮. ഉത്തരാസ്വയംവരം ആട്ടക്കഥ, ൯. കീചകവധം ആട്ടക്കഥ, ൧൦. ദക്ഷയാഗം ആട്ടക്കഥ, ൧൧. രാസക്രീഡ കിളിപ്പാട്ട്, ൧൨. വാസിഷ്ഠം കിളിപ്പാട്ട് ഇവയാകുന്നു.

മുറജപ്പാന:—

൯൯൨-ൽ നടന്ന മുറജപത്തെയാണ് ഇതിൽ വിവരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. അതിലെ ലക്ഷദീപവൎണ്ണന താഴെ ചേൎക്കുന്നു.

ഉത്തരായണസംക്രമദിവസത്തിൽ ഉത്തമലോകദീപവും വന്നഹോ
ചന്തമേറുന്ന ദീപം കൊളുത്തീടുവാൻ പന്തിയിലുള്ളവരെല്ലാം ചുററപ്പെട്ടു

വർഷകാലത്തു നാനാനദീജലം വാരിധിതന്നിൽ വന്നുചേരുംപോലെ
ഹർഷംപൂണ്ടുള്ള നാനാജനങ്ങളുമാബാലവൃദ്ധം വന്നു നഗരത്തിൽ.
ശ്രീപതിയുടെ ദിവ്യോത്സവത്തെയും ഭൂപതിയുടെ പൂർണ്ണഭാഗ്യത്തെയും
ഭൂമിവാസികൾക്കുള്ള ഭോഗത്തെയും പുണ്യശാലികൾ തന്റെ ഘോഷത്തെയും
ഏകകാലത്തു കാണ്മതിന്നാഗ്രഹമെന്നപോലെ രജനിയും വന്നിതു.
നവ്യ ജ്യോതി ജാലങ്ങളനേകം നല്ല ഗോപുരമുഖ്യങ്ങൾകം പൂക്ക
തിണ്ണിയുണ്ടു വന്നു കണ്ണപ്പുറകേ ഇങ്ങനെ വിദ്യുദ്യന്ത്രങ്ങൾ തെളിച്ചു
തകലെങ്ങും പിരിയാതെ വാണിട്ടും പകലെന്നതാശ്ചര്യമാകുംപ്പോഴും
വഞ്ചിവാസവൻതന്നുടെ രാജ്യത്തിൽ സഞ്ചിതാനന്ദം രാത്രിയിലിക്കാലം
വാരിരാശിയും ശ്രീമദ്ധ്യഭാരതിയെ വരിച്ചിട്ടുവന്നിതു വനികയോ?
ഉല്ലാസത്തോടിവന്നും ജനൗഘമന്നു കല്ലോലമെന്നപോലെ വന്നു മേളിച്ചു.
യാമമൊന്നു കഴിഞ്ഞതാനന്തരം യാമിനീചരകോടിതേജസ്സോടും
ശ്രീമനാളുൻ നരസിംഹമൂർത്തിയാം സ്വാമിയോടുമാമോദമിച്ചു മെല്ലവേ
ശ്രീഗരുഡന്റെ കണ്ഠം കരയേറി ശീവേലിപ്പുരതന്നിലെഴുന്നള്ളി.
തൽസമയോത്സവത്തിന്റെ ഭംഗിയെ വീക്ഷിപ്പാൻ കൗതുകംകൊണ്ടു രാത്രിയും
ലക്ഷദീപങ്ങളുമായിട്ടനേകികൾ തിങ്ങിയൊട്ടുറാതെ വിളങ്ങിതും . . . .
സ്വയംവരണം തിരുവാതിരക്കളിപ്പാട്ട്.

ഇന്ദുകലാഞ്ചലമണിയാമിന്ദ്രസുതൻ മാധവിയാം
സുന്ദരിയിൽ കൊതി പെരുകി ചൂതശരാബ്ധിയിൽ മുഴുകി.
മാധവിയും ഗന്ധഫലം മന്ദതതിയിൽ ചേർന്നതുപോൽ
മാധവനാം കൃഷ്ണനോടും മാന്യനവനോ ചേർന്നവിടെ
പിഞ്ഛമനോജ്ഞ തനുവും കമ്പിതമാം കചഭരവും
അഞ്ചിതമാം കുന്തളവും പുഞ്ചിരിപൂകും മുഖവും
താമരസായതമിഴിയും താർമധുതൂകും മൊഴിയും
കാമകേദാമലതനുവും കാന്തവിലാസാദികളും
ചിത്രപടൻ ദേവന്റെ ഭ്രമമേറ്റം ധ്യാനമതിൽ
ഭയമോടടങ്ങിടചെന്ന് പാണ്ഡുസുതൻ കണ്ടു സദാ.
. . . .

നവരാത്രിപ്രബന്ധം.

നാഥനാമക്രിയ ചെം.

ദേവശ്രീവഞ്ചിവസുന്ധരാവാസവനെഴുന്നള്ളുമ്പോൾ
ഭടജനങ്ങൾ മുൻപിലകമ്പടിയോടു നടന്നും
വെണ്മതിയോടെതിരിടുന്ന വെണ്മയോടു കുട പിടിച്ചും
വെഞ്ചാമരജാലമധികം ചാലവേ വീശി
നവ്യമലരും നവമലരും കുറവില്ലാതെ താംബൂലവും
നരവരന്മേൽ പരി നിരവധി ചൊരിഞ്ഞും
വരതരുണീമണികളുടെ കുരവകളും
വീരർ കേകവം വാജികൾ നിനദമിരാജമണിനാദം
ഭേരി മുതൽ വാദ്യഗണങ്ങളിരവം മുഴങ്ങിടവേ

പ്രീതിയോടു നൃപതി കോട്ടവാതിൽ കടക്കുമ്പോൾ
ഇടിയോടിടയും വലിയ വെടിയുമിവ
കേട്ടീടുമ്പോളെട്ടുദിഗ്ഗജങ്ങളെല്ലാം ഞെട്ടുമെന്നു ചൊല്ലാം.
പൊന്നണിഞ്ഞ തുരഗരത്നം തന്നിൽ യുവനരവരനും
പിന്നണിയിൽ പ്രബലനാഗങ്ങൾതന്നുടെ വാഹനങ്ങൾ,
ഇപ്രകാരം വഞ്ചിനൃപൻ സപ്രമോദം ഗമിച്ചിടുമ്പോൾ
ഏണാക്ഷീജനങ്ങൾ സ്വമന്ദിരാഗ്രത്തിൽ പുക്കും
പൌരാംഗനാജനങ്ങളുടെ കണ്ണുതല്പ്രഭാളിയപ്പോൾ
പോരലമുഖാംബുജത്തിലഞ്ഞു മേന്മേൽ പതിച്ചും,
മെയ്മലിഞ്ഞിലിന്ദീവരമാലയായി
വളർപഞ്ചമിമതിതുല്യനിടിലതടത്തിലലങ്കാരമായി
ഉല്ലസിക്കും ചില്ലികളാം മല്ലശരവില്ലിണയിൽ
ഒട്ടുനേരം ഞാണായിരക്കപ്പെട്ടു കിടന്നും,
ഇതുമിഴിതാമരയിലുള്ള കരുമണിയാം വണ്ടുകൾക്കു-
ടിണപൊരുളു നാണമോടു പണിപെട്ടു പിരിഞ്ഞും,
അധരമാം ചെന്താമരത്തിന്നിൽ മധുരസവും കൊതിച്ചിരുന്നും,
ഇന്ദുനന്ദപ്രഭാനദിയിൽ മീനങ്ങളായ്ക്കളിച്ചും
കാമതുല്യനൃപതിയുടെ കോമളശരീരത്തിന്റെ
കാന്തിചക്രത്തിൽ ഭ്രമിച്ചു തരണി പാരം വളർന്നു
പല്ലവാംഗിമാർ വനിതമാരെന്നിവണ്ണം
പരമസുഖാമൃതത്തിരക്കടലിൽ മുഴുകി,
തന്നെ മറന്നിപ്പഴമും തന്നെയും മറന്നു പാരം
തന്മയമായ് ചമഞ്ഞു ചിലരും മന്ദമപ്പൊഴവർ.

ഇരയിമ്മൻതമ്പിയുടെ ഒരു ശൃംഗാരപദം കൂടി ഇവിടെ ഉദ്ധരിച്ചുകൊള്ളട്ടെ.

കാമോദരി ചെമ്പട.

പ. പ്രാണനാഥനെനിക്കു നല്കിയ പരമാനന്ദരസത്തെ—
പറവതിനെളുതല്ല. (പ്രാണ)

അ. പ. ഏണാങ്കമിഴിമാർമണേ സഖി! ഏകാന്തേ—
മണിയറയതന്നേ! (പ്രാണ)

ച. (൧) അങ്കതലിമതിയെവൻ—കൊങ്കത്തടങ്ങൾ കര-
പങ്കജംകൊണ്ടവൻ തലോടി—പുഞ്ചിരി തൂകി—അങ്കമതെന്നു
കണ്ണോടി—ഗാഢം പുണർന്നു—
അങ്കുരിതപുളകമാകുമെന്നെപ്പോലമതിയലൻപൊട്ടു
തികലർമൃദുവെന്നയണച്ചധരത്തെ നുകർന്നും പല ലീല ചെയ്തും(പ്രാണ)

(൨) മുന്നകുലത്തിൽ മെല്ലെ—ചാരുവാം പാണികൊണ്ടു—
പാരമന്ന രതിക്രീഡ—ലീലാമദങ്ങൾ ചെയ്തും,
മദനസംഗരാന്തി—വേളാ കവിതാരമ—
ണ്ടെന്നമതിനരീൽക്കാരങ്ങളുവികാരപരവശയായ—യോഗമൻകുചാ-
മരതതിനിലൃതാതനയത്തി പോയും—ചെയ്യുസാ ചെയ്തും (പ്രാണ)

(൫) ഉത്താനനായി കിടന്നു—വിസ്താരമേറിന മാറിൽ
ചിത്രതരമാടണച്ചു—വൃന്ദാവനാദികളിൽ—
തത്താരുശയനം ചെയ്തു പിന്നെ—എന്റെ മന്മഥ—
പത്തനാംബുജമാളും കണ്ടു—ചിത്തകൌതുകമാൻ മൽപതി
മത്തമാതംഗഗമനത്തോടു സമത വഹിച്ചും മധുരമൊഴിസിച്ചും (പ്രാണ)

(൬) സീമന്തവാടിത്തുളസ്സൂമ—കാമകേളിചതുരസത്തിൽ
സാമോദമെന്മനം ലയിച്ചു—വീരയിതു നി-
കാമമെന്നതും പ്രശംസിച്ചു—തിലപാദവാഗ്മാൽ
പ്രേമവാഗ്വിലാസവും മെ—കമ്രമുഖയൌവനവും നല്ല
കർണ്ണകങ്ങളെ രതികേളിയതിനു—സമാനമില്ലിനി ഭുവി നൂനം
(പ്രാണ)

(൭) കാന്താനാഗരാഗരതി—കാന്തകാന്തിലെന്റെ
പൂർണ്ണകളിഴിയല്ലാതെനേരം—ഇരുണ്ടിതാനം—
മന്താർകേളികളിൽ പാടും—തന്നെ മറന്നു—
ശിന്തി മന്ദമായ്തിലോതി—താന്തി പൂണ്ടു നിതമ്പമിണങ്ങെ
കാന്തകുതം സുരതാന്തമഹോത്സവാഭാസം പുനരെന്തുവിശേഷം
(പ്രാണ)

(൮) കാമിനീജനം കണ്ടു—കാമനെന്നു തോന്നുമാറും
കോമളാകൃതി ചാരുശീലൻ—ശ്രീപത്മനാഭ-
സ്വാമിതൻപാദസേവാലോലൻ—വല്ലഭനെന്നിൽ—
പ്രേമമതിനു വിരാമമെനിക്കു—കാമചീലയിതലോമലേ ശൃണു
മമ മാനസമെല്ലാം വശീകൃതമാക്കിവിരവൊടെഴുന്നെള്ളി(പ്രാണ)
. . . .

കീചകവധം.

ഇരയിമ്മൻതമ്പി ആദ്യമായി രചിച്ച ആട്ടക്കഥ കീചകവധമാണെന്നു തോന്നുന്നു. ഇതിലെ പദങ്ങളിൽ പലതും സ്ത്രീജനങ്ങൾ തിരുവാതിരക്കളിക്ക് ഉപയോഗിച്ചുവരുന്നുണ്ട്.

'സാദരം നീ ചൊന്നൊരു മൊഴിയിതു സാധുവല്ല കമലേ' എന്ന വേകടയിലെ പദവും,

'മാനിനിമാർമൌലിമണേ
മാനിനീ നീ ശൃണു വചനം'

എന്ന ഉശാനിപ്പദവും അവയുടെ കൂട്ടത്തിൽ പ്രാധാന്യം വഹിക്കുന്നു.

ക്ഷോണീന്ദ്രപത്നിയുടെ വാണീം നിശമ്യ പുന-
രേണീവിലോചന നടുങ്ങി—മിഴിയിണ കലങ്ങീ
വിവശതയിൽ മുങ്ങീ—പലതരവുമതിനു പുനര-
വളോടു പറഞ്ഞളവു പതുക്കെമൊഴി ചൊല്ലുതുടങ്ങീ,

ഭാസ്യം സമസ്തജനഹാസ്യം—നിനച്ചു നിജ മാസ്യം
നമിച്ചു പുനരാശു—വിജിതസ്മരശോഭാ—
വിശദപരിതോഷാ,—ശ്രമസലിലബാഷ്പഭര-
നയനജലമതിലുടനെ മുഴുകി—ബത ലളിതാംഗവേഷാ,
ഗാത്രം വിറച്ചിതതി—മാത്രം കരത്തിലഥ—പാത്രം ധരി-
ച്ചുവിടെനിന്നു—പരിചൊടു നടന്നു—പഥി കിമപി
നിന്നു—ഹരിണരിപുവരസഹിതകരിയിലിറ പോകുമാറു
ഹരിണിയുടെ വിവശത കലർന്നു.
നിശ്വാസ്യ ശീഘ്രമഥ വിശ്വാസ്യ നാഥമപി വിശ്വസ്യ
ചേതസി സുജാതാ—ധൃതിരഹിതചേതാ—ധൃതപു-
ളകജാതാ—സുതസുതനതടെ മണിനികേതനമതിലവളും
ചെന്നു—ഭീതിപരിതാപപരിഭൂതാ.'

ഇത്ര മനോഹരമായ ഒരു ദണ്ഡകം ആട്ടക്കഥകൾ മുഴുവനും പരിശോധിച്ചാൽ കിട്ടുകയില്ല.

സോദരന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ഭാജനവും മധുവും കൊണ്ടു ചെന്നു കൊടുപ്പാൻ ശങ്കിതയായ സുദേഷ്ണ പറഞ്ഞതു കേട്ട്, മാലിനി ഞെട്ടുന്നതും, വിവശതയിൽ മുഴുകുന്നതും, തടസ്സം പറഞ്ഞപ്പോൾ പരുഷമൊഴി കേട്ട് അടങ്ങുന്നതും, സമസ്തജനഹാസ്യമായ തന്റെ ദാസ്യം ഓർത്തു ലജ്ജിച്ചു മുഖം താഴ്ത്തുന്നതും, ശ്രമസലിലത്തിലും നേത്രജലത്തിലും മുഴുകുന്നതും, വിറയ്ക്കുന്ന കൈകളിൽ പാത്രവും വഹിച്ചുകൊണ്ട് അവിടെനിന്ന് അല്പം നടന്നിട്ട് ഇടയ്ക്കു നില്ക്കുന്നതും, ഒടുവിൽ ജഗദീശ്വരനെ സ്മരിച്ചും വിശ്വസിച്ചും, സിംഹത്തിന്റെ ഗുഹയിൽ മാൻപേട എന്നപോലെ കീചകന്റെ മണിഗൃഹത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതുമൊക്കെ നമുക്കു ചിത്രത്തിലെന്നപോലെ വിശദമായി കാണാൻ കഴിയുന്നു. കവിയുടെ ചിത്രനിർമ്മാണചാതുരി അത്യത്ഭുതകരമായിരിക്കുന്നു. ഇതിലെ ശ്ലോകങ്ങളും അതിമനോഹരമാണ്.

'കാമിനിമാരേ കേൾപ്പിൻ നിങ്ങൾ മാമകവചനം
യാമിനീകരനിതാ വിലസുന്നധികം.
കാമസിതാതപവാരണംപോലെ
നല്ലൊരു വാപി കാമിനിമാരുടെ നളിന-
കരാഞ്ചലമതിലതിചടുലം.
മല്ലികാവല്ലിയായീടുന്നൊരു മന്മഥചാമരജാലം കാൺക.
മലയസമീരണനായീടുന്നൊരു മന്മഥൻ പരിപാലിച്ചീടും
മലർശരൻ തന്നുടെ ശസ്ത്രനികേതം മദ്ധ്യേ
കുസുമിതമദ്ധ്യാരാമം.

വരേണ്ണാമിനിമാരേ കാൺക വസന്തനടീനടനവിലാസം
മാരമോഹനസാമഗ്രീക നാം മാമകർമം വൃഥി കരുതുക'

എന്ന ശൃംഗാരപദത്തെ അവതരിപ്പിക്കുന്ന ശ്ലോകം,

'മാകന്ദോൽകരമഞ്ജരീമധുരസധീമത്താന്യപുഷ്ടാംഗനാ-
ചഞ്ചൂദഞ്ചിതപഞ്ചമാഞ്ചിതതരേ കേളീവനേ മോഹനേ
സപത്നീജനം വിഹരൻ കദാചിദുദിതം ദൃഷ്ട്വാ വിധോർമ്മണ്ഡലം
പ്രാപോചൽ പ്രമദാകരോ നരപതിർന്നേരീയസീഃ പ്രേയസീഃ'

എന്നിങ്ങനെ മാധുര്യവ്യഞ്ജകങ്ങളായ വ്യഞ്ജനങ്ങളെക്കൊണ്ടു സംഘടിതമായിരിക്കുന്നെങ്കിൽ, യുദ്ധപ്പദത്തിനു മുമ്പുള്ള ശ്ലോകം പരുഷാക്ഷരനിബിഡമായിരിക്കുന്നു; നോക്കുക.

'ഉൽകൈതവം ജഗദട്ടഹാസമുഖരം കൃത്വാ പ്രവൽഗദ്ഭ്രുവഃ
സ്പഷ്ടാരാളകരാളദംഷ്ട്രവദനോദ്വേഗ കീചകഭ്രാതരഃ
ദൃഷ്ട്വാ പിണ്ഡിതമഗ്രജന്നിരവധിക്രോധാതിബാധാകുലാഃ
ക്രുദ്ധാ ഹേതുരിഹേതി താം വിശസിതും ബദ്ധ്വാ സമാരേഭിരേ'

കോട്ടയം കൃതികളിൽ കാണുന്നപോലെയുള്ള യമകപ്പണികളും ഇതിലുണ്ട്.

'സഭാജനവിലോചനൈസ്സമനിപീതരൂപാമൃതാം
സഭാജനകരാംബുജാം സവിധമാഗതാം പാർഷതീം
സഭാജനപുരസ്സരം സമുപസൃത്യ സൂതാത്മജഃ
സഭാജനമഥോ മുദാ സരസമേവമൂചേ വചഃ'

കഥ:—അശേഷ ഗുണവാരിനിധിയായ മാത്സ്യരാജാവിന്റെ വാഴ്ചക്കാലം. ഒരിക്കൽ ആ രാജാവു് മാകന്ദപ്പൂക്കളിലെ മധുവുണ്ടു മദിച്ചിരുന്ന കോകിലകാമിനികളുടെ ചഞ്ചൂദഞ്ചിതമായ പഞ്ചരാഗംകൊണ്ടു സമഞ്ചിതമായിരുന്ന പൂങ്കാവനത്തിൽ സപത്നിമാരോടുകൂടി പ്രവേശിക്കവേ ഉദിച്ചുയരുന്ന ചന്ദ്രമണ്ഡലം കണ്ടു് കാമാതുരനായ് ഭവിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ ശൃംഗാരപ്പദംകൊണ്ടുതന്നെ കഥ ആരംഭിച്ചിരിക്കുന്നു. അക്കാലത്തു് ശാന്താത്മാവായ യുധിഷ്ഠിരൻ അജ്ഞാതവാസത്തിനായി സന്യാസവേഷമവലംബിച്ചു് ആ രാജാവിന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു്,

'അക്ഷയകീർത്തേ ഞാനക്ഷപ്രിയനെന്നി—
ലക്ഷണനായി മുന്നം പാണ്ഡുപുത്രനായി
ഭിക്ഷുവായുള്ളൊരു ഭിക്ഷു നാമറിക'

എന്നിങ്ങനെ അസത്യം പറയാതെയും എന്നാൽ സത്യാവസ്ഥ വെളിപ്പെടുത്താതെയും തന്റെ അഭിലാഷത്തെ അറിയിക്കുന്നു. രാജാവു് അദ്ദേഹത്തിനെ ആശ്വാസനം നല്കി ഇരുത്തുന്നു. തത്സമയം ഭീമാദികളും വന്നുചേരുന്നു. അവൎക്കു 'വെള്ളക്കള്ളം' പറയാൻ മടിയൊന്നുമില്ല. വലലവേഷധാരിയായ ഭീമനെ പാചകനായും ബൃഹന്നളാരൂപാവലംബിയായ അൎജ്ജുനനെ നൎത്തകിയായും ദാമഗ്രന്ഥി, തന്ത്രീപാലകൻ എന്നീ പേർ ധരിച്ചുവന്ന നകുലസഹദേവന്മാരെ യഥാക്രമം വാജിപാല പശുപാലന്മാരായും നിയമിക്കുന്നു. തത്സമയംതന്നെ യാജ്ഞസേനി റാണി സുദേഷ്ണയെ വന്നു കാണുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണാൎപ്പിതസ്വാന്തയായ ആ ദേവിയുടെ ശോഭ കണ്ടു്,

'ശശിമുഖി വരിക സുശീലേ—മമ നിശമയ ഗിരമയി ബാലേ
ഗജഗമനേ ചികുരപാശേ—കചാ—വിജിതകലാപികലാപേ
ആരെടോ നീ സുകപോലേ സാക്ഷാൽ—ചാരുതരവിലസുകപോലേ.'

എന്നു ചോദിക്കുന്നു. പാഞ്ചാലിയുടെ മറുപടി കേട്ടു് പ്രസന്നയായ രാജ്ഞി അവൾക്കു് സൈരന്ധ്രീപദം നല്കുന്നു.

ഇങ്ങനെ അവർ മാത്സ്യപുരിയിൽ വാഴുന്ന കാലത്തു് രണ്ടു മല്ലന്മാർ അവിടെ വന്നുചേരുന്നു. അവരോടു് എതിരിടാൻ തന്റെ രാജ്യത്തിൽ ആരും ഇല്ലെന്നു കാണുകയാൽ രാജാവു ദുഃഖിക്കുന്നു. 'വലലനതിനെത്രയും മതി' എന്നു പറഞ്ഞു് കങ്കൻ രാജാവിനെ സമാധാനപ്പെടുത്തുന്നു. ആ ദ്വന്ദ്വയുദ്ധത്തിന്റെ ഫലത്തെ,

'മിത്രപുത്രസഹിതഃ പുനരേകശ്ശത്രുരസ്തി ഭുവി; മാസ്തു കഥാന്യാ
ഇത്ഥമേവ കിമമുത്ര ച മല്ലം മിത്രപുത്രസഹിതം വിദധേ സഃ'

എന്നു കവി വൎണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഇതിനിടയ്ക്കു് 'വിലോചനാസേചനകാംഗസൌഷ്ഠവ'യായ മാലിനിയിൽ രാജപത്നിയുടെ സഹോദരനായ കീചകനു് അഭിനിവേശം ജനിക്കുന്നു. എന്നാൽ അയാളുടെ രതിപ്രാൎത്ഥനയെ, തത്ത്വോപദേശപുരസ്സരം അവൾ ഇങ്ങനെ തിരസ്കരിക്കുന്നു.

"വഞ്ചനയല്ലിതു മമ പഞ്ചബാണസമന്മാരാ-
യഞ്ചുഗന്ധൎവ്വന്മാരുണ്ടു പതികൾ—പാരം കോപശാലികൾ—
ഗൂഢശക്തികൾ—കലിത കാന്തികൾ—കീർത്തിതേഷു ചതികൾ;
ദുൎന്നയനായീടുന്ന നിന്നെയന്നേരിടിന്നു കൊല്ലുന്നവർ-

കനിവെഴുമവരെന്നാലും ധരിക്കുന്നാകിൽ—കലുഷമുറപ്പും;
പരുഷം പറയും—പലതരം ഭവിക്കും—കരുതും നിന്നെ വധിക്കും''

കീചകൻ തൽക്കാലം പിൻവാങ്ങിയെങ്കിലും തന്റെ സഹോദരിവഴിക്ക് അഭീഷ്ടസിദ്ധിക്ക് വഴി നോക്കുന്നു. സുദേഷ്ണയുടെ സദുപദേശമൊന്നും ഫലിക്കാതെ വന്നതിനാൽ, അവൾ,

'എന്നാൽ അവളെയൊരുദിനമെന്നാലുള്ള വല്ലവിധവും
നിന്നുടെ പുരമതിലയച്ചീടാം തെളിച്ചുമപ്പോൾ'

എന്നു പറഞ്ഞു സമാധാനപ്പെടുത്തി അയയ്ക്കുന്നു. അനന്തരം ഒരു ദിവസം രാജ്ഞി യാജ്ഞസേനിയെ 'ഓദനവും മധുവും കൊണ്ടു' വരാനെന്ന ഭാവത്തിൽ കീചകഗൃഹത്തിലേക്ക് അയയ്ക്കുന്നു. പാഞ്ചാലിയുടെ പോക്കിനെ വർണ്ണിക്കുന്ന 'ക്ഷോണീന്ദ്രപത്നിയുടെ വാണീം നിശമ്യ' എന്നുള്ള ശ്ലോകം അതിമനോഹരമായ ഒരു വാങ്മയചിത്രമാണെന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. യാജ്ഞസേനിയെ കണ്ട് ആ കുമതി,

'ധന്യമാനിനി മമ സദനേ—ഭാമിനി—വന്നതിനാൽ ശുഭവദനേ
മന്യേ മാമതിധന്യം ഭുവനേ—മമ—കുലകളഹംസഗമനേ'

എന്നീവിധമുള്ള ഭംഗിവാക്കുകളാൽ വശീകരിക്കാൻ നോക്കീട്ട് ഫലിക്കായ്കയാൽ ബലാൽക്കാരം പ്രയോഗിക്കാൻ ഭാവിക്കുന്നു. തത്സമയം 'ധരാധരാധിപാകൃ'തിയും 'ഘനാഘനൌഘഗർജ്ജിത'നും ആയ ഒരു രാക്ഷസൻ പാണ്ഡവപക്ഷപാതിയും സർവ്വസാക്ഷിയും ആയ 'തിഗ്മദീധിതി'യുടെ നിദേശമനുസരിച്ച് അവിടെ ആവിർഭവിച്ച് കീചകനെ ആക്രമിക്കുന്നു. കഥാഗതിക്ക് കോട്ടം തട്ടാതെയും അനവസരമല്ലാതെയും, മൂലകഥയ്ക്കു വെളിയിൽ പോകാതെയും ആണ് തമ്പി ഇവിടെ ഒരു 'കത്തിവേഷ'ത്തെ പ്രവേശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

നായിക ഭീമന്റെ മടത്തു ചെന്നു വീണു സങ്കടം പറഞ്ഞതായിട്ടാണ് മഹാഭാരതത്തിൽ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ഭീമൻ ഉടൻതന്നെ കീചകനെ വധിക്കാനായി പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ ഇരയിമ്മൻതമ്പി നായികയെ 'കുന്തീപുത്രാദിപൂർണ്ണ'മായ രാജസഭയിലേക്കാണ് നേരെ അയയ്ക്കുന്നതു്. രാജാവോ തന്റെ സ്യാലനോടുള്ള വാത്സല്യാതിരേകത്താൽ,

'ഗന്ധർവ്വാസ്സന്തി കാന്താസ്സവ ഖലു നചിരാദേവ സന്താപമേതേ
ശാന്തിം നേഷ്യന്തി മല്ലി! കതിപയ സമയാൻ മീലിതാക്ഷീ സഹേഥാഃ
വത്സേ മത്സരസ്സന്ത്രി മാ ഭീഃ'

എന്നു പറഞ്ഞു് മിരട്ടി അയയ്ക്കുന്നു. എന്നാൽ ഈ വാക്കുകൾ, ആർക്കും സംശയം ജനിപ്പിക്കാതെ തന്നെ കീചകനെ വധിപ്പാൻ ഭീമന് ഒരു പഴുതുണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. നിസ്സാരമായ ഒരു രേഖാഗതിയാണു ചെയ്തിരിക്കുന്നതെങ്കിലും എത്ര ഔചിത്യപൂർവ്വമായിരിക്കുന്നു!

പാഞ്ചാലി പിന്നീട് ഭീമന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു് സങ്കടം പറയുന്നു. അതു കേട്ട്,

'ഉണ്ടൊരുപായമതിന്നരചെയ്യാം
വണ്ടാർകുഴലികളണിമൌക്തികമേ!
സങ്കേതം കില നൃത്തനികേതം
ശങ്കേതരമവനോടു വദ ദയിതേ!'

എന്നു് ഭീമൻ ഉപദേശിച്ചതനുസരിച്ച്, ആ പാണ്ഡവധർമ്മപത്നി അങ്ങനെ തന്നെ ചെയ്യുന്നു. കീചകൻ സങ്കേതസ്ഥലം പ്രാപിക്കുന്നു. നേരത്തെ അവിടെ ചെന്നു കിടന്നിരുന്ന ഭീമൻ ചാടി എണീല്ക്കുന്നു. യുദ്ധത്തിൽ കീചകൻ മൃത്യുപുരം പ്രാപിക്കുന്നു.

അടുത്ത ദിവസം നൃത്തശാലയിൽ മരിച്ചുകിടന്ന രാജസ്യാലനെ കണ്ടിട്ട് രംഗപാലകൻ 'ജാതശോകഭയവിസ്മയാകുലനായ്' ഭവിച്ചിട്ട് വിവരം ഉപകീചകന്മാരെ അറിയിക്കുന്നു. അവർ തന്റെ അഗ്രജവധത്തിനു ഹേതുഭൂതയായ മാലിനിയെ ബന്ധിച്ചു കൊല്ലാൻ ഭാവിക്കവേ, അവളുടെ വിലാപം കേട്ടു വന്നുചേർന്ന ഭീമൻ അവരെ എല്ലാം നിഗ്രഹിക്കുന്നു. അനന്തരം,

'താരേർന്നമൊഴിയൊരു ഗന്ധർവ്വേന്ദ്രൻ
നേർന്നിഹ വിരവൊടു കീചകനിധനം
ചീർത്തമദത്തൊടു ചെയ്താനെന്നൊരു
വാർത്ത പരത്തിടുക പുലർകാലേ.'

എന്നു് അദ്ദേഹം ഉപദേശിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെയാണു് കഥ അവസാനിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

ഉത്തരാസ്വയംവരം.

സാഹിത്യഗുണത്തിൽ തമ്പിയുടെ മററ് എല്ലാ കൃതികളേക്കാളും ഉത്തരാസ്വയംവരം മികച്ചു നില്ക്കുന്നു. കീചകവധത്തെത്തുടർന്നാണ് കഥ ആരംഭിച്ചിരിക്കുന്നത്. കീചകന്മാരുടെ നിഗ്രഹവാർത്ത അറികയും മാലിനിയെ ശാലിനിയായി കാണുകയും ചെയ്കയാൽ ഗന്ധർവ്വശങ്കിയായിത്തീർന്ന മാത്സ്യരാജാവ് പ്രിയോക്തികളാൽ പ്രിയതമയെ സമാശ്വസിപ്പിക്കുന്നു. അങ്ങനെ അദ്ദേഹം സസുഖം വാഴുന്ന കാലത്ത് ഒരു ദിവസം 'സുരതരുചിത'മായ നന്ദനവനത്തെ അതിശയിക്കുമാറ് 'സുരഭിലതരുവല്ലീമണ്ഡിത'മായ പൂങ്കാവനത്തെ പ്രാപിച്ചിട്ട് 'സുരതരുചിതചിത്ത'നായി ഭവിക്കയാൽ പ്രേയസിയോട് ഇങ്ങനെ പറയുന്നു.

“സമയം മതിമോഹനം—ഇതു സമീപവർത്തിനീ—നല്ല (സമ)
രമണീയത കലരും മലർവാടിയിൽ—രതിനായകകേളിയാടുവതിന്നു നല്ല (സമ)
നന്മയോടിളവാരമാരുതകം—കപോലമണിതന്നോടു മുഖമിമധുനാ
ചലമതിരാശമിയന്നതിലോലം—ചുംബതി പാർക്ക നിതംബിനിമണിയേ!
അംബുജമിഴി നളിനീമുഖമിവിടെ—ബിംബാധരമിളകുംബരം തരിക (സമ)
കോകിലകാമിനി പാടീടുന്നു—ശാഖികളാം വിടരാതെ വാടീടുന്നു;
ഷട്പദാവലി മൂളീടുന്നു—കേളികളെപ്പുനരാടീടുന്നു;
മാകന്ദാവലിമേലകം നതിപതി—ലകനിതരാധി തൻകരനികരം,
ഇന്ദുവിൽ നിന്നു കളങ്കമോ വിരിഞ്ഞു—ചന്ദ്രമുഖ താമരകളും മയങ്ങിത്തു;
വണ്ടുകളും വിരവോടു നുകർന്നിടുന്നു—കരണ്ടു കുരങ്ങിതന്നിലണഞ്ഞു;
ഇണ്ട മന്മഥകുസുമായുധമിതു—തണ്ടു വിരഞ്ഞീടുന്നു പാർക്ക”

ഇങ്ങനെയുള്ളൊരു വാഗ്വിലാസം!

നളചരിതത്തിലെ 'സാമ്യമകന്നോരുദ്യാനം' എന്ന പദം പാടാനും വായിച്ചു രസിക്കാനും കൊള്ളാമെങ്കിൽ ആട്ടാനുള്ള വക ഈ പദത്തിലാണ് അധികമുള്ളത്. രസവാസനയോടുകൂടിയ ഒരു നടന് ഒന്നു രണ്ടു മണിക്കൂർനേരത്തേക്ക് ആടാൻ ഇതു വഴി നല്കുന്നു.

“പ്രായേണ കഥകളിയിലെ ദമ്പതീസംഭാഷണങ്ങളുടെ വിഷയങ്ങൾ കാമദേവനും ചന്ദ്രനും കോകിലജാലവും കേളീസൌധവും മന്ദപവനനും കേകീജാലവും ഇവയോടു ചേർന്ന മററു സാമഗ്രികളും മാത്രമാണെന്ന് അനേകം കഥകളു

കൊണ്ട് ഉദാഹരിക്കാവുന്നതാണ്" ഇങ്ങനെ ഒരു പ്രൗഢനിരൂപകൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ രതികുതുകിയായി നർമ്മാഖ്യാനത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്ന ഒരു നായകന് മററു സംഭാഷണവിഷയം എന്താണുള്ളതെന്നു മനസ്സിലാകുന്നില്ല. ഈ വസ്തുക്കളുടെ ഹൃദയാകർഷകത്വവും മദനോദ്ദീപകത്വവും എന്നെങ്കിലും ഇല്ലാതാകുമോ? ഇങ്ങനെയുള്ള രംഗങ്ങൾ ആവശ്യമില്ലെന്നു പറഞ്ഞാൽ അർത്ഥം മനസ്സിലാകും. പക്ഷേ രസികന്മാരായ നടന്മാർക്ക് ആടുന്നതിനും, രസജ്ഞന്മാരായ കാണികൾക്കു കണ്ടു രസിക്കുന്നതിനും ശൃംഗാരപദം കൂടിയേ തീരൂ എന്നാണു വച്ചിരിക്കുന്നതു്.

കവിതക്കുലവറയിൽനിന്നു കല്പദ്രുമവും കാമധേനുവും കളഹംസവും ഒക്കെ നിഷ്കാസനം ചെയ്യേണ്ട കാലം ആയിരിക്കുന്നു എന്നാണ് മറെറാരു സരസൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു കാണുന്നതു്. കാണ്മാൻ കഴിയാത്ത വസ്തുക്കൾക്ക് എന്തിന് കവിതയിൽ പ്രവേശം നൽകുന്നു എന്ന് അയാൾ ചോദിക്കുന്നു. എന്നാൽ കാണ്മാൻ കഴിവില്ലാത്ത വസ്തുക്കളെ ഉൽഭാവനം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള ശക്തി ഇല്ലാതിരിക്കയോ, ആ ശക്തി ഉണ്ടായിരിക്കെത്തന്നെ അതിനെ പ്രയോഗിക്കാതിരിക്കയോ ചെയ്തിരുന്നുവെങ്കിൽ ഇന്നത്തെ അത്ഭുതകരങ്ങളായ കണ്ടുപിടിത്തങ്ങളിൽ ഒന്നെങ്കിലും കാണുമായിരുന്നോ? പ്രത്യക്ഷജ്ഞാനമാണ് എല്ലാ ഭാവനകളുടെയും മൂലം. മനുഷ്യൻ പല മാതിരി പക്ഷികളെ കണ്ടുകാണുമല്ലോ. കുയിൽ ഭംഗിയായി പാടുന്നു; എന്നാൽ നിറം കാക്കയ്ക്കു തുല്യം. മയിലിനു രൂപസമ്പത്തുണ്ട്—പക്ഷേ പറക്കാൻ വയ്യ; പോരെങ്കിൽ മാർജ്ജാരകണ്ഠനുമാണ്. അതുകൊണ്ട് ഭാവനാശക്തിവിശിഷ്ടനായ മനുഷ്യൻ പക്ഷിവർഗ്ഗത്തിന്റെ ഗുണാംശങ്ങൾ എല്ലാം എടുത്തു് സ്വർഗ്ഗത്തിലും ഭൂമിയിലും ഒക്കെ ചരിക്കാൻ സാമർത്ഥ്യമുള്ള ഒരു ഹംസപക്ഷിയെയും അതിനു ജീവിക്കാൻ ഒരു മാനസസരസ്സിനെയും സങ്കല്പിച്ചു. പക്ഷികൾ പറക്കുന്നതു കാണ്മാൻ കഴിഞ്ഞതുകൊണ്ടാണല്ലോ മനുഷ്യന് വളരെ ശതവർഷങ്ങൾക്കു മുമ്പുതന്നെ വിമാനങ്ങളെ സങ്കല്പിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളതും. ഈമാതിരി സങ്കേതങ്ങൾ ദുർഗ്രഹങ്ങളാണെന്നും പറയാവുന്നതല്ല. നമ്മുടെ പൂർവന്മാരായ ആര്യന്മാർക്ക് ഒരു കല്പതരു

വാണെന്നു പറഞ്ഞാൽ ശ്രോതാവിനുണ്ടാകുന്നിടത്തോളം അൎത്ഥബോധം രണ്ടോ മൂന്നോ വാക്യങ്ങളെക്കൊണ്ടുപോലും ജനിപ്പിക്കാൻ സാധിക്കയില്ല. അഥവാ കണ്ടിട്ടില്ലാത്ത വസ്തുക്കളെ വൎണ്ണിച്ചുപോകരുതെന്ന് ഒരു വകുപ്പ് സാഹിത്യശിക്ഷാനിയമത്തിൽ ചേൎക്കാമെന്നു വച്ചാലും ഒരു ഗുണവും വരാനില്ലെന്നുള്ളതിനെ ഈ നിരൂപകൻതന്നെ ഉദാഹരിച്ചു തന്നിട്ടുമുണ്ട്. അദ്ദേഹം സാഹിത്യപരിഷൽമാസികയിൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു:—"ശിരീഷപുഷ്പങ്ങൾ വിരിച്ച വീഥിയിൽ പല കുറിയും സഞ്ചരിച്ചിട്ടും പേരറിയാതെ കടന്നുപോയ എന്നെ ഗ്രന്ഥമാത്രപരിചിതമായ ആ പുഷ്പത്തെ പരിചയപ്പെടുത്തിത്തന്നതു് സരോജിനിദേവിയായിരുന്നു." നിത്യം ഇടപഴകാറുള്ള വസ്തുക്കളെപ്പോലും നിരീക്ഷണംചെയ്യുന്ന ശീലമില്ലാത്ത ഒരു കവിയ്ക്കു് തന്റെ ജീവിതദശയിൽ എത്ര വസ്തുക്കളെപ്പററി പ്രത്യക്ഷജ്ഞാനം സമ്പാദിക്കാൻ കഴിയും? മലയില്ലാത്ത ദിക്കിൽ പാൎക്കുന്നവന് മലയെപ്പററി മിണ്ടാൻ പാടില്ലെന്നു വന്നാൽ കഷ്ടമല്ലേ? "കവി പ്രകൃതിയുമായി അടുത്തു പരിചയിക്കണം; പ്രകൃതിയുടെ അന്തേവാസിയായിരിക്കണം. ഏകാന്തസൌന്ദൎയ്യം വാരിപ്പൊഴിയുന്ന പൎവ്വതപ്രാന്തങ്ങളും സാഗരതീരങ്ങളും കവി മാംസദൃഷ്ടികൊണ്ടുതന്നെ കാണണം." ഈ അഭിപ്രായം അപ്പാടെ സ്വീകരിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല. കവി പ്രകൃതിനിരീക്ഷകനായിരിക്കണമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. പക്ഷേ മാംസദൃഷ്ടികൊണ്ടു കാണാത്തതൊന്നും വൎണ്ണിച്ചുകൂടെന്നു പറയുന്നതു് അംഗീകാൎയ്യമാണോ എന്നു സംശയമാണു്. കാളിദാസമഹാകവി പ്രകൃതിസൌന്ദൎയ്യം ആസ്വദിച്ചിട്ടില്ലെന്നു പറയാൻ സാധിക്കുമോ? ആ കവിപുംഗവന്റെ സൃഷ്ടികലാകൌശലത്തിന് മൂൎദ്ധാഭിഷിക്തോദാഹരണമായി വിളങ്ങുന്ന ശകുന്തളയെത്തന്നെ നോക്കുക. അവൾ പ്രകൃതിയിൽ വളൎന്ന്, പ്രകൃതിയോട് ഇടപഴകി, പ്രകൃതിയുമായി താദാത്മ്യം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. സഹകാരവൃക്ഷവും വനജ്യോത്സ്നയും മാൻപേടയും ഒക്കെ അനസൂയാപ്രിയംവദമാരെപ്പോലെതന്നെ അവളുടെ നിത്യസഹചാരികളും സഹചാരിണികളുമാണ്. പ്രകൃതിയുടെ നാഡിയോടൊപ്പം അവളുടെ ഹൃദയനാഡിയും തുടിക്കുന്നു; പ്രകൃതിയുടെ അന്തരാ

ത്മാവുമായി അവളുടെ അന്തരാത്മാവു് നിരന്തരസംവാദം നടത്തുന്നു. ഇങ്ങനെയുള്ള ഒരു ശകുന്തളയെ സൃഷ്ടിച്ച കാളിദാസനു കാമധേനുവിനേയും കല്പകതരുവിനേയും ഉപേക്ഷിക്കാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ലല്ലോ.

കാമധേനുവിനേയും കല്പകതരുവിനേയും നാട്ടുകടത്തണമെന്നു പറഞ്ഞ ഈ 'നവവിധാന'കാവ്യപ്രപഞ്ചത്തിന്റെ സ്രഷ്ടാവു തന്നെ,

'മൂലാത്രയാപ്തിയിൽ മുളച്ചു പടർന്നു മൂന്നായ്
മേലാത്രയോദയസമേതവിലെത്തിമെത്തും
കാലാശ്രയക്കനകവല്ലികളിൽ കലച്ചു
നാലാശ്രയിച്ച നവതേൻകല നക്കമോ ഞാൻ.'

എന്ന ശ്ലോകത്തെ വാഴ്ത്തിയിരിക്കുന്നതാണു് അത്ഭുതം.

ഇത്തരം നിരൂപകന്മാരും കവികളും എന്തെങ്കിലും പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ. പൂനവും, ചെറുശ്ശേരിയും, എഴുത്തച്ഛനും, നമ്പ്യാരും മറ്റും ഇതേവരെ ജീവിച്ചു—ചത്തതിനൊപ്പമായ് ജീവിക്കയല്ല ചെയ്തതു്—അവർ സർവോൽക്കർഷേണ വർത്തിച്ചു. ഇന്നത്തെ മഹാകവിമല്ലന്മാരുടെ കൃതികൾ പുരാണതത്വാന്വേഷണവകുപ്പുകാരുടെ ഗവേഷണത്തിനു വിധേയമാകുന്ന കാലത്തും അവർ ജീവിച്ചിരിക്കയും ചെയ്യും.

ഇരയിമ്മൻതമ്പിയുടെ കവിതാശക്തി അദ്ഭുത ശൃംഗാരപദത്തിൽ സവിശേഷം പ്രകാശിക്കുന്നു.

'ഉന്തീലൽ പത്രവല്ലീം പൃഥുലകുചഭരേ രാജമാനാപിജാളീം
സ്മേരപ്ലൂയമാണീരാജീം ദ്രുതരസകസ്തൂരികാപാത്രഗന്ധാനിതാന്തം
അന്തഃഭാരാന്തവക്ത്രീമപി നിജ ദയിതാം വീക്ഷ്യ വിഭ്രാജമാനാം
കാമം തസ്മിൻ കരുണാം ഗതിരിതി മുദിതഃ പ്രാഹ ദുര്യോധനോയം'

ദുര്യോധനന്റെ ഈ പുറപ്പാട്ടുശ്ലോകത്തിൽ ശ്ലേഷം കൊണ്ടു് ആലംബനോദ്ദീപനവിഭാവങ്ങൾക്കു താദാത്മ്യം വരുത്തിയിരിക്കുന്നു. അതിനെത്തുടർന്നുള്ള പദവും അതിസുന്ദരമായിട്ടുണ്ടു്. വിശേഷിച്ചു്,

'കോകി നിൻമുഖം കണ്ടു ചന്ദ്രനെന്നു ചിന്തിച്ചു
ഏകാന്തം വിരഹത്തെ ശങ്കിച്ചിതാ

ഏണകലോചനൻകൊണ്ടു കോപമോടു നിന്നെയും
ശോകമോടപരേണ നോക്കുന്നു പതിയേയും.'

എന്ന ചരണം നടന്റെ അഭിനയചാതുരിക്കു നികഷോപലവുമായിരിക്കുന്നു. ഒരേ സമയത്തുതന്നെ നടൻ തന്റെ ഒരു കണ്ണ് ഒരിടത്തും മറേറക്കണ്ണ് മറെറാരിടത്തും പതിപ്പിക്കുന്നതിനോടുകൂടിത്തന്നെ, ആദ്യത്തെ കണ്ണിൽ കോപവും മറേറക്കണ്ണിൽ ശോകവും സ്ഫുരിപ്പിക്കണം. അതിനുപുറമേ ചിന്ത, ശങ്ക, കോപം, വിരഹശോകം മുതലായി പരസ്പരബന്ധമില്ലാത്ത ഭാവങ്ങളെ സ്ഥായിയായ ശൃംഗാരത്തിനു ഹാനി വരാത്ത വിധത്തിൽ മാറിമാറി തുടർന്നഭിനയിക്കേണ്ടതായും ഇരിക്കുന്നു. ഇനി കഥ തുടരാം.

പാണ്ഡവന്മാർ മാത്സ്യപുരിയിൽ വസിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന കാലത്ത് അവരെപ്പററിയുള്ള വിവരങ്ങൾ ഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടു വരാനായി ദുര്യോധനൻ ദൂതന്മാരെ നിയോഗിച്ചിരുന്നു. ഒരു ദിവസം അദ്ദേഹം 'ഗാന്ധാരകർണ്ണസുരസിന്ധുജസിന്ധുരാജശല്യാദി കല്യതരബന്ധുജനങ്ങ'ളാൽ പരീതനായി സഭാപുരിയിൽ ഇരിക്കവേ, ആ ദൂതന്മാരിൽ ഒരുവൻ വന്ന് ഇങ്ങനെ അറിയിക്കുന്നു:—

'ജയ ജയ നാഗകേതന! ജഗതീപാല—ജയ ജയ നാഗകേതന
നയവിനയജലധേ—നമാമി നിൻപദസരോജം. (ജയ)

൧. സാദരം നിന്നുടെ നിദേശം—കേട്ടുകൊണ്ടനല്പമോദം—മേദിനി-
[തന്നിലൊരോരോ ദേശം—
തേടുവതിനായി—ഓടിനടന്നിതെങ്ങും—ഉള്ളിലൊരർത്ഥമെ
ങ്ങുമില്ലൊരു ലവലേശം—അതുമല്ല—കുരുപ്രവരനിഹ
സുയോധനൻ—ദീപ്രകനകഭാസുരൻ—ഹരിപ്രതിമ-
നതിയശോധനൻ—ഇതി പ്രശംസതി മാനുജനം.

൨. പാർത്ഥിവാഗ്ര്യ ഞാനിവിടെ നിന്നു—തിരിച്ചു വേഗം-
പാഞ്ചാലന്തന്നിൽ ചെന്നു ചാരമിതന്നു—ഗൂഢമായ്
പാർത്ഥന്മാരെക്കുറിച്ചു ഒരുവൃത്തം—എന്നുള്ള പര-
മാർത്ഥമറിഞ്ഞീടുവതിനു—അവരെ നന്നായ്-
വിരഞ്ഞു ദ്വാരകാപുരത്തിലും—ഗിരിജലധികാനനത്തിലും
തിരഞ്ഞു ബഹുജനപദത്തിലും—തെരിഞ്ഞതില്ലൊരുവിധത്തിലും

൩. പിന്നെയുമവരെയന്വേഷിച്ചു—വിരാടനൃപൻ-
തന്നുടെ രാജ്യത്തിൽ ഗമിച്ചു—അവിടെയൊരു-
അന്നൽമിഴിതന്നെക്കുറിച്ചു—കീചകവീരൻ-

തന്നുള്ളിലാഗ്രഹമുണ്ടിപ്പോൾ—ഗന്ധർവന്മാരി-
ലൊരുത്തനവനെയും ഹനിച്ചപോൽ കരത്തിലഞ്ചജനം ധരിച്ചപോൽ
പെരുത്ത രണമതു ഭവിച്ചപോൽ
കരുത്തനവരെയും വധിച്ചപോൽ.'

ഈ പദം വളരെ പ്രസിദ്ധമാണ്. ഇതിലെ ഓരോ ചരണവും ദൂതൻ ആടിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ അഭിമാനം, കോപം, ശങ്ക മുതലായി ഓരോ ഭാവഭേദം ദുര്യോധനൻ മാറി മാറി സ്ഫുരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

ദൂതന്റെ വാക്കുകളിൽ നിന്ന് പാണ്ഡവന്മാർ വിരാടപുരത്തിൽ നിഗൂഢം വസിക്കുന്നു എന്നു മനസ്സിലാക്കീട്ട് ദുര്യോധനൻ അവരുടെ അജ്ഞാതവാസവ്രതഭംഗം വരുത്തുന്നതിനുള്ള വഴി ആലോചിക്കുന്നു. ആലോചനയുടെ ഫലമായി,

'എന്നാൽ വിരാടന്റെ ഗോധനമിന്ന്—മന്നെഴിയാതെ ഹരിക്കണം
സന്നദ്ധരായവർ വന്നീടുന്നാകി—ലിന്നിയും കാട്ടിലയച്ചീടാം'

എന്ന് അയാൾ ഉറയ്ക്കുന്നു. അനന്തരം ത്രിഗർത്തപതിയെ വരുത്തി അയാളെ അതിലേയ്ക്കു ചുമതലപ്പെടുത്തീട്ട് ദുര്യോധനൻ 'ആന തേർ തുരഗാദി മേദുരസേന'യോടു സമേതനായി മറെറാരു വഴിക്കും പുറപ്പെടുന്നു.

വിരാടഗോധനം ഹരിക്കവേ വന്നെതിർത്ത രാജാവിനെ ത്രിഗർത്തൻ ബന്ധിക്കുന്നു. എന്നാൽ 'പരിപന്ഥിസിന്ധുരഹരി'യായ ഗന്ധവാഹാത്മജൻ വന്ന് അയാളെ തോല്പിച്ചു ബന്ധിക്കയും വിരാടനെ മോചിപ്പിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

'ബദ്ധസ്സുശർമ്മാഥ യുധിഷ്ഠിരോക്ത്യാ
മുക്തോ യയൌ ഹന്ത യഥാർത്ഥനാമാ.'

ഇങ്ങനെ ബദ്ധനായ്ത്തീർന്ന സുശർമ്മാവ് യുധിഷ്ഠിരോക്തിയനുസരിച്ച് ബന്ധവിമുക്തനായ് ഭവിച്ചിട്ട് യഥാർത്ഥനാമാവായ് തിരിച്ചു പോകുന്നു.

ഈ സമയമൊക്കെ വിരാടപുത്രനായ ഉത്തരൻ എന്തു ചെയ്യുന്നുവെന്നു നോക്കുക. അദ്ദേഹം 'ശുദ്ധാന്തയൌവനവ്രത'നായ് മാരസംഗരത്തിനു കോപ്പു കൂട്ടുന്നു. അയാളുടെ പ്രേയസിമാർ,

'വീര വിരാട കുമാര വിഭോ ചാരുതരഗുണസാഗര ഭോ
മാരലാവണ്യ—നാരീമനോഹാരി താരുണ്യ—ജയജയ—

ഭൂരി കാരുണ്യ—വാരിധേ—ചാരത്തിങ്ങു പാരിൽത്തവ
നേരൊത്തവരാരുള്ളൂ—സാരസ്യസാരമറിവതിന്നും—നല്ല-
മാരസ്യ ലീലകൾ ചെയ്‌വതിന്നും.
നാരീകുലോത്തമമാർ നാം—സ്ത്രീകൾ കൂട്ടത്തിൽ വിവിധമൊരോരോ
കേളികളാടി—ഉടൻ രാഗ—താളങ്ങൾ പാടി—കരം കൊട്ടി-
ക്കൂടിയാടി—ത്തിരുമുമ്പിൽ—നാളുതോറും ഭക്തിയോടു കൂപ്പുന്നു-
മുഖത്തോടു—മാളികയിൽ നിന്നാമോദം പൂണ്ടിതം—നല്ല—കേളി ജഗത്തിൽ
വളർത്തീടണം.
ഏറ്റവുമോദേന പാടീടുവാ—നാഭ്യഗണമേറ്റം കാംക്ഷിക്കുന്നു.
വിദ്യുല്ലതാംഗി—ചേർന്നീടുക—ശൃംഗാരം പാടി—കേൾപ്പാൻ നീ
സദൃശ മോഹാംഗി—ധന്യ തവ—തത്വമിതിനുണ്ടെന്നോർക്കു-
ത്തത്തോടും നന്ദിയോടുമിന്നു—മുദ്ദേ ഭവതി പാടുകയേ—നല്ല
പദ്യങ്ങൾ ചൊല്ലുന്നിതു മെല്ലവേ.
പാണിവളകൾ കിലുങ്ങീടവേ—പാദം—ഒന്നായി ഒത്തു കുലുങ്ങീടവേ
വേണിയഴിഞ്ഞും—നവസുമശ്രേണി കൊഴിഞ്ഞും—തെളുതെള-
വാണി മൊഴിഞ്ഞും—സഖി മേ കല്യാണി ഘനവേണി ളക-
വാണി സുശ്രോണി നാം—മിന്നൽക്കണക്കെ കുമ്മിയടിച്ചീടേണം—നന്നായ്
വണങ്ങിക്കുമ്മിയടിച്ചീടേണം.

എന്നിങ്ങനെ കുമ്മിയടിച്ചു ഭർത്താവിനെ രസിപ്പിക്കണം. കുമ്മികളുടെ രാജാവാണ് ഇത്. ഇത്ര പ്രചാരമുള്ള മറെറാരു ഭാഷാഗാനമുണ്ടോ എന്നു സംശയവുമാണ്.

ഇങ്ങനെ ഉത്തരൻ പത്നിമാരും കളികളിൽ മുഴുകിയിരിക്കവേ ആണ് ഗോപന്മാർ വന്ന് ഗോഹരണവൃത്താന്തമറിയിക്കുന്നത്. ഉത്തരൻ വിടുമോ? നാരീജനമദ്ധ്യഗനായ അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ ഗർജ്ജിക്കുന്നു:—

'കണ്ടുകൊൾക മമ വീര്യം രണ്ടുനാഴികയ്ക്കുള്ളിൽ ഞാൻ
കണ്ടകനിഗ്രഹം ചെയ്തു ഗോകുലമിങ്ങു
കൊണ്ടുപോരുന്നുണ്ടു നിർണ്ണയം.
ശക്രനാദിയാകും ദേവചക്രമിങ്ങു വരികിലും
വിക്രമിയായീടുമെന്നോടു സംഗരഭൂവി
നിൽക്കയില്ലെന്നു മറ്റുള്ളവർ?'

പക്ഷെ എന്തു ചെയ്യാം? ഒരു സാരഥിയില്ലല്ലോ. ഒരു നല്ല സാരഥിയെ കിട്ടിയാൽ,

'കൃഷ്ണസാരഥിയായ് മുന്നം ജിഷ്ണു ഖാണ്ഡവദാഹത്തിൽ
ജിഷ്ണുതന്നെ വെന്നതുപോലെ സംഗരേ—രിപു-
ജിഷ്ണു ഞാൻ ജയിച്ചു വരുവേൻ.'

എന്നുള്ള ഉത്തരന്റെ വാക്കുകൾ പാഞ്ചാലിക്കു നീരസം ജനിപ്പിക്കയാൽ, അവർ ചെന്ന് അർജ്ജുനനോട്,

'വീര നീയെന്നപോലെ വൈരിസഞ്ചയം തന്നെ
പോരിൽ വെല്ലുമെന്നോരോ വീരവാദങ്ങൾ ചൊന്നാൻ'

എന്നിങ്ങനെ സങ്കടം പറയുന്നു. അർജ്ജുനനാകട്ടെ, സാരത്ഥ്യം വഹിപ്പാൻ ബൃഹന്നളയുണ്ടെന്നും അതുകൊണ്ട് വിഷമിച്ചിട്ട് ആവശ്യമില്ലെന്നും ഉത്തരനെ അറിയിക്കുന്നതിന് യാജ്ഞസേനിയെ ഉപദേശിക്കുന്നു. സാരത്ഥ്യം വഹിക്കുവാൻ ചെന്ന ബൃഹന്നളയെ നോക്കി ഉത്തരൻ വലിയ വീരനെന്ന ഭാവത്തിൽ പറയുന്നു:—

'ഹേമാംഗിക മമ കവചം [illegible] ബൃഹന്നളേ. ഹേമാംഗിക മമ കവചം
ചാതുര്യമോടു മമ സൂതകർമ്മം ചെയ്യാമോ? ഭീതി വേണ്ട സവിധേ
[illegible] ഞാനല്ലേ'

അതു കേട്ട് ഉള്ളിൽ ചിരി പൂണ്ട്,

'ആജിശീലമില്ലേതും വ്യാജമെന്നിയേ രഥ
വാജി തെളിച്ചീടുവൻ തേരിൽ നീ ജവേന കേറുക'

എന്നിങ്ങനെ ബൃഹന്നള മറുപടിയും പറയുന്നു.

കൌരവസേനയെ കണ്ട മാത്രയിൽത്തന്നെ ഉത്തരന്റെ ധൈര്യമെല്ലാം അസ്തമിക്കുന്നു.

''നന്മയോടെന്റെ—യന്തയെ—മല്ലരെ കാണ്മതിന്ന പാരം മന്ദതയേറീടുന്നു''

എന്ന് അയാൾ വിലപിക്കുന്നു. ബൃഹന്നളയാകട്ടെ,

'നാരിമാരുടെ സദസി വീരഭാവം ചൊന്ന
വീര വദ നിന്നുടയ ധീരതയെങ്ങു പോയീ?'

എന്ന് അല്പമൊന്നു കളിയാക്കുന്നെങ്കിലും ഒടുവിൽ സാരത്ഥ്യം അയാൾക്കുതന്നെ നല്കീട്ട് യുദ്ധത്തിനു സജ്ജം ഒരുമ്പെടുന്നു. പക്ഷേ ആലിലപോലെ വിറച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അയാൾ എങ്ങനെ സാരത്ഥ്യം വഹിക്കും? അതു കണ്ടിട്ട് അർജ്ജുനൻ ശമീകോടരത്തിൽ നിഹിതമായിരുന്ന ശസ്ത്രജാലം എടുത്തു ധരിച്ച ശേഷം തന്റെ വിവരം ധരിപ്പിച്ച് അയാൾക്കു

ധൈര്യം ജനിപ്പിക്കുന്നു. പിന്നീട് ആത്മകേതുവായ ആഞ്ജനേയനെ സ്മരിക്കുന്നു. ഹനുമാൻ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട് അർജ്ജുനന് വിജയം ആശംസിക്കുന്നു.

> 'താവൽ കല്പാന്തകാലോൽക്കടപവനചലൽ പുഷ്കലാവർത്തകാളി
> പ്രൗഢാരാവാ ഭ്യധികഘനപടുതരധ്വാനവിക്ഷോഭിതാശാ
> ഭീമാ ചാപാട്ടഹാസപ്രവികടകടിയജ്ഞ്യാകടീ ഉഗ്രവീര്യാ
> ഘോരാരോപം കിരീടീ പ്രതിഭടപടലീമാനസാവാസ്യമുഗ്രഃ.'

അർജ്ജുനന്റെ പോർവിളി കേട്ട് ദുര്യോധനൻ കർണ്ണനെ വിളിച്ച്,

> 'കർണ്ണ കഠിനം വിജയഗാണ്ഡീവനിനദ-
> മർണ്ണവപരീതമഹീമണ്ഡലവുമിളകുന്നു
> കുന്തീസുതനിന്നു സമരേ വരുമിവിടെ-
> യെന്തിഹ വിധേയമധുനാ'

എന്നു ചോദിക്കുന്നു. നിർഭ്യനായ ഫൽഗുനനെ ഇനി ജീവനോടു വച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയില്ലെന്ന് അയാൾ മറുപടി പറഞ്ഞതു കേട്ട് കൃപർ അർജ്ജുനന്റെ പരാക്രമങ്ങളെ വർണ്ണിച്ചു കേൾപ്പിച്ച ശേഷം,

> 'അജഗരങ്ങൾപോലെ നീയുമവനും ഹന്ത സവ്യസാചിയും സ-
> ത്യമിഹ നിജ പ്രശംസകളറിവാൻ അവൻ ത്യാഗശാലിജനചരിതം തപതീയം'

എന്നിങ്ങനെ കർണ്ണനെ അധിക്ഷേപിക്കുന്നു. കർണ്ണനാകട്ടെ,

> 'കിംകിമുരചെയ്തു കൃപ നീ? നിന്നുടയ ഹുംകൃതികൾ തീർപ്പനധുനാ'

എന്ന് അട്ടഹസിച്ചുകൊണ്ട് ചാടി വീഴുന്നു. ദുര്യോധനൻ ഇടയ്ക്കു വീണ് രണ്ടുപേരെയും സമാധാനപ്പെടുത്തുന്നു. ഓരോ പാത്രത്തിന്റേയും സ്വഭാവരചനയിൽ കവി പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് അവരുടെ വാക്കുകളിൽനിന്നും ചേഷ്ടകളിൽനിന്നും നമുക്കു ഗ്രഹിക്കാം.

യുദ്ധമാരംഭിക്കുന്നു. പാർത്ഥൻ 'ഭീഷ്മദ്രോണപ്രധാന'രായ സൈന്യത്തെ മോഹനാസ്ത്രത്താൽ മയക്കീട്ട് അവരുടെ വസ്ത്രഭൂഷാദികളെ അപഹരിക്കുന്നു. ദുര്യോധനാദികൾ ബന്ധിതരായ്ഭവിക്കുന്നു. അനന്തരം അർജ്ജുനൻ പൂർവ്വൽ ആയുധങ്ങളെ ശമീകോടരത്തിൽ വച്ചിട്ട് മാത്സ്യരാജസന്നിധിയിലേക്കു തിരിക്കുന്നു.

ഇതിനിടയ്ക്കു് മാത്സ്യനും കങ്കനും ചൂതുകളിയിൽ ഏർപ്പെടുന്നു. അവർ കളിയിൽ വ്യാപൃതരായിരിക്കവേ ആണു് ഒരു ദൂതൻ പ്രവേശിച്ചു്,

'നിന്നുടെ നന്ദനൻ ചെന്നു കൗരവന്മാരെ
വെന്നു ഗോക്കളെ വീണ്ടുപോലിന്നു വന്നുപോൽ'

എന്ന വിവരം അറിയിക്കുന്നതു്. അതു കേട്ടു് 'ഉത്തരനല്ല ജയം—ക്ഷത്താവാം ബൃഹന്നള സത്വരം വൈരിസഞ്ചയം വെന്നു നിർണ്ണയം' എന്നു് കങ്കസന്ന്യാസി പറഞ്ഞുപോകുന്നു. കുപിതനായ രാജാവു് അക്ഷംകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിനെ എറിയുന്നു. സന്ന്യാസിക്കു് മുറിവു പറ്റുന്നു. ക്ഷതത്തിൽനിന്നു് രക്തം പ്രവഹിക്കുന്നതു കണ്ടു് യാജ്ഞസേനി ആ രക്തത്തെ ഉത്തരീയത്തിലേല്ക്കുന്നു. തത്സമയം ഉത്തരനും വന്നുചേരുന്നു.

'ശക്രസുതനൊരുവനഥ വന്നു—രിപു-
ചക്രമശേഷമപി വെന്നു
വിക്രമിയവൻ വിജയലക്ഷ്മിയോടു ചേർന്നു'

എന്നുള്ള ഉത്തരവാക്യം കേട്ടു് മാത്സ്യൻ പശ്ചാത്തപിക്കുന്നു.

ഇതിനിടയ്ക്കു് വ്രണിതനായി സ്വന്തം മുറിയിൽ കിടക്കുന്ന ധർമ്മപുത്രനെ കണ്ടിട്ടു് ഭീമൻ,

'ഏണാങ്കകുലദീപ! എന്തഹോ ഭവാൻ
ക്ഷീണഭാവേന ശയിച്ചിടുന്നു?—തവ
ചേണാർന്ന മുഖപത്മം ഗ്ലാനശോഭമായിപ്പോൾ
കാണുന്നതിനെന്തൊരു കാരണം? കഥിക്കണം'

എന്നു ചോദിക്കുന്നു. ധർമ്മപുത്രർ ഉണ്ടായ സംഭവങ്ങളെല്ലാം വിവരിച്ചു കേൾപ്പിച്ചപ്പോൾ, ഭീമൻ കോപപരവശനായിട്ടു് 'ഈ മാത്സ്യനേയും ദുര്യോധനാദികളേയും ഒക്കെ അരനിമിഷത്തിനുള്ളിൽ കാലനുക്കു് അയയ്ക്കുന്നുണ്ടെ'ന്നു് ഗർജ്ജിക്കുന്നു. ധർമ്മപുത്രർ പ്രിയോക്തികളാൽ അനുജന്റെ കോപത്തെ ഒരുവിധം അടക്കുന്നു.

അജ്ഞാതവാസകാലം അവസാനിക്കുന്നു. 'നിസ്തീർണ്ണസത്യജലധി'കളായ ധർമ്മപുത്രാദികൾ സ്വസ്വരൂപങ്ങൾ അവലംബിക്കുന്നു. മാത്സ്യൻ അവരെ വന്നു കണ്ടു് ക്ഷമായാചനം

ചെയ്യുന്നു. തന്റെ പുത്രിയെ അർജ്ജുനന് കല്യാണം കഴിച്ചുകൊടുത്താൽ കൊള്ളാമെന്നുള്ള അഭിലാഷത്തെയും പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നു. എന്നാൽ അർജ്ജുനന്റെ ഉപദേശം അനുസരിച്ച് അദ്ദേഹം ഉത്തരയെ അഭിമന്യുവിനു കൊടുപ്പാൻ നിശ്ചയിക്കുന്നു. വിവാഹോത്സവം പൊടിപൂരമായി നടക്കുന്നു. അനന്തരം തന്റെ നഷ്ടമായ രാജ്യം വീണ്ടെടുക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി ധർമ്മപുത്രർ ശ്രീകൃഷ്ണനെ ചെന്നു കണ്ട് വന്ദിക്കുന്നു.

'ധൂർത്തു കൊണ്ടരത്താരാം ധാർത്തരാഷ്ട്രന്മാരെ
പാർത്തിടാതിനി വെന്നു ഭവാങ്കലോ
പാർത്തലമിതു നീ പാലിച്ചീടും.'

എന്നുള്ള ഭഗവദനുഗ്രഹത്തോടുകൂടി കഥയും അവസാനിക്കുന്നു.

ദക്ഷയാഗം.

ഉത്രംതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റെ നിദേശാനുസരണം രചിക്കപ്പെട്ട ഒരു കഥയാണ് ദക്ഷയാഗം. തമ്പിയുടെ മറ്റു കഥകളെപ്പോലെ തന്നെ ഇതും വളരെ പ്രൌഢമായിരിക്കുന്നു. സാധുലോകചിന്താമണിയും ധർമ്മകർമ്മപരായണനും വേദശാസ്ത്രാദികോവിദനും ആയ ദക്ഷപ്രജാപതി ഒരു രാത്രി 'സോമാഭിരാമദ്യുതിമുഖലസിത'യും 'താരാഹാരാതിരമ്യ'യും 'കാമോല്ലാസാനുകൂല'യും 'കുവലയബഹളാമോദസൌരഭ്യരാത്രി'യും ആയ തന്റെ പ്രേയസി അടുത്തു വരുന്നതു കണ്ടിട്ട് രാഗവും പ്രേമവും ആനന്ദവും കലർന്ന ഹൃദയത്തോടുകൂടി ഇങ്ങനെ പറയുന്നു:—

'പൂന്തേൻവാണി ശൃണു മമ വാണീ—പൂവണി ഘനവേണീ
കാന്തേ സമയമഹോ രമണീയം—കനിവോടു വിലസുന്നു രജനീയം
കണ്ടാലും ശശിബിംബമുദാരം—കണ്ടാൽ കാമുകജനമോഹകരം
തണ്ടാർശരണമനസുഖദീപം—തരുണീനിരകൃതമാനാപായം
പനിമതിബിംബം മുഖസമമിഹ തേ—പനിനീരതനോടൊക്കുള്ളു മുകുളിതേ
വനജം ദുഃസഹിതനായ വിധി നൂനം—മതിയാക്കീ ബത ശില്പവിധാനം.
സരസാളീപരമാഭരണമയേ—കാമിനി നീ മമ വരിക സമീപേ
ഗുണമേറും മധുരാധരമയി തേ—സാദരമിനി അരിക മമ ദയിതേ.'

ശ്വാസം മുട്ടിയാലും പ്രാസം മുട്ടിക്കാറില്ലായിരുന്നെന്ന് ഉണ്ണായിവാരിയരെപ്പററി പറയാറുണ്ട്. അന്ത്യപ്രാസത്തിനു വേണ്ടി ചിലപ്പോൾ വ്യാകരണവിധികളെപ്പോലും ലംഘിക്കാൻ അദ്ദേഹം മടിച്ചിട്ടില്ല. തമ്പിക്കാകട്ടെ പ്രാസപ്രയോഗത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഒരു ക്ലിപ്തവുമില്ല. എല്ലാവിധ പ്രാസങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളിൽ സുലഭങ്ങളാണ്. എന്നാൽ അവയ്ക്കു വേണ്ടി ക്ലേശിച്ചിട്ടുമില്ല.

ദക്ഷൻ ഇപ്രകാരം പ്രേയസിയോടുകൂടി സുഖമായി വാഴുന്ന കാലത്ത് ഒരു ദിവസം സൂര്യോദയത്തിനു മുമ്പായി യമുനാസ്നാനാർത്ഥം പുറപ്പെടുന്നു. അപ്പോൾ ആ നദിയിലെ അരവിന്ദപത്രങ്ങളിലൊന്നിൽ 'ശരദിന്ദുകാന്തി കോലുന്ന' ഒരു 'വരകംബുമണി' കണ്ടിട്ട് കൌതുകപൂർവം എടുക്കുന്നു.

'കണ്ണിന്നാനന്ദം നല്കീടുന്നു പാരം—കാളിന്ദീനദി സാമ്പ്രതം
എണ്ണമററുള്ള നല്ലോരേതൽഗുണങ്ങളെല്ലാം
വർണ്ണിപ്പാനാവതല്ല ഫണിപതിക്കുപോലും.
ജ്ഞാനന്ദശാലികൾ—മാനം—വെടിഞ്ഞു പര-
മാനന്ദാകാരപൂർണ്ണമാനസന്മാർ
നാനാമുനികൾ വന്നു—സ്നാനവും ചെയ്തു ചേരും
ധ്യാനംപൂണ്ടിഹ തീരകാനനേ വാഴുന്നഹോ
നളിനങ്ങളിലുദിതങ്ങൾ കാന്തമാർതൻ
അളകങ്ങളിതാസ്യങ്ങൾപോൽ വിളങ്ങീടുന്നു
പുളിനങ്ങളിൽ നല്ല കളഹംസലീല കണ്ടു
കളിയല്ലേ മനതാരിൽ വളരുന്നു പരിതോഷം'

ഈ പദം 'കുണ്ഡിനനായക' എന്ന നളചരിതപദത്തിന്റെ കനിഷ്ഠസഹോദരിയാണ്.

ദക്ഷൻ 'പങ്കം പോക്കുന്ന മന്ദാകിനി'യിൽ മുഴുകി പത്മപത്രസ്ഥമായ ആ ശംഖത്തെ കയ്യിൽ എടുത്ത മാത്രയിൽ അത് ഒരു കന്യകാരത്നമായി രൂപാന്തരപ്പെടുന്നു. 'ശങ്കരസ്യ പ്രണയിനി' തന്റെ മകളായി ജനിച്ചതായിരിക്കുമോ എന്നു ശങ്കിച്ച് അദ്ദേഹം ആ കന്യകയെ സ്വപത്നിയുടെ അങ്കതലത്തിൽ ചേർക്കുന്നു.

'വിധിതന്ന നിധിയാമീ നന്ദിനി—മേലിൽ
വിവിധകാമം തരുവാൻ നന്ദിനി

വിധിവിലാസം നമുക്കു നന്ദിനി—ഇവൾ
വിധുമുഖി സർവലോകാനന്ദിനി—ഹേ ജായേ'

എന്ന ഭർത്തൃവാക്യം അനുസരിച്ച് ദക്ഷപത്നി ആ ശിശുവിനെ വാത്സല്യപൂർവം വളർത്തുന്നു. ക്രമേണ അവൾ സകലകലാവിചക്ഷണയായിത്തീരുന്നു. എന്നാൽ അരമനയിലെ സുഖഭോഗങ്ങളൊന്നിലും അവൾക്കു താൽപ്പര്യം ജനിക്കായ്കയാൽ, തപസ്സിനായി അവൾ ഒരുങ്ങുന്നു. അങ്ങനെ 'മരാളകന്യാമിവ മാനസംഗത'യായ ഈ അരാളകേശിനിയെ കണ്ട് 'സ്മരാളസാത്മാവാ'യിത്തീർന്ന ഒരു അസുരൻ അവളെ ഹരിപ്പാൻ നോക്കിയിട്ട് തപോമയാഗ്നിയിൽ ശലഭദശയെ പ്രാപിക്കുന്നു.

അങ്ങനെ ഇരിക്കേ, ആ കന്യകയുടെ നിരീക്ഷണപരീക്ഷണാർത്ഥം ഒരു ദിവസം ശിവൻ ഒരു വൃദ്ധബ്രാഹ്മണന്റെ വേഷത്തിൽ അവിടെ ചെന്നിട്ട്,

'ചെന്തളിർ കോമളഗാത്രം ചെയ്യൊല്ലാ നീ ക്ലേശപാത്രം
എന്തുമോഹമത്രമാത്രം ഇങ്ങൽ കൊൾവാനഹോരാത്രം'

എന്നു ചോദിക്കുന്നു. ഇന്ദുചൂഡൻ തന്റെ വരനാകുവാൻ വേണ്ടിയാണ് താൻ തപസ്സു ചെയ്യുന്നതെന്ന് അവൾ പറഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം ശിവനെ അധിക്ഷേപിക്കാൻ തുടങ്ങുകയും അതു കേട്ട്,

'ഈശപരദൂഷണാലാപം എന്തിനയ്യോ? ശാന്തം പാപം
ശാശ്വതധർമ്മവിലോപം സമ്പ്രതി വേണ്ടാ സല്ലാപം'

എന്നു തടഞ്ഞിട്ട് അവിടെ നിന്നു പൊയ്ക്കളയാൻ ഭാവിക്കയും ചെയ്യുന്നു. അപ്പോൾ ഭഗവാൻ തന്റെ സാക്ഷാദ്രൂപം അവലംബിച്ചിട്ടു മന്ദഹാസം തൂകിക്കൊണ്ടു പറയുന്നു:—

'പൂന്തേൻനേർവാണി ബാലേ! സുമുഖി വിമുഖിയാകായ്കപോകനിമേനീം
ബാലനേ സന്തോഷമേറും കരവലിതിൻ നീ വന്ന ഞാൻ നിനച്ചിട്ടുടനേവം
ഞാൻ ഒരു ഭാവം ഗ്രഹിപ്പാനായിനി സുദതി! ശിവാലപ്രിയം ചൊന്നതെല്ലാം
കാന്തേ ഹാ ഹന്ത കോപം കളക മയി തവാഭീഷ്ടമെല്ലാം തരുന്നേൻ.'

ദേവിയുടെ അപ്പോഴത്തെ ഭാവത്തേയും കല്യാണത്തിന്റെ ഒരുക്കങ്ങളേയും 'ക്ഷോണീന്ദ്രപത്നിയുടെ വാണീം നിശമ്യ'

എന്നതിനോട് കിടപിടിക്കത്തക്ക ഒരു ദണ്ഡകത്തിൽ കവി വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.

'എണ്ണമകന്നെഴിയുമിഷ ചേണാർന്നുള്ളപുള-
കാനന്ദാഭിരണവും തെളിഞ്ഞു—രാഗികൾ പോന്നു—ദക്ഷനറിഞ്ഞു—
പ്രിയദുഹിതൃപരിണയനമഹം കൊണ്ടു കഴിപ്പതിനു
സുഗുണനിധി വിരവിനൊടു തുനിഞ്ഞു.
കല്യാണവാർത്തയതു ചൊല്ലുവാൻ ദൂതരെ ചൊല്ലുമാറിഞ്ഞു മുദമാർന്നു
സുരതതികളും വന്നു—പുരമതിൽ നിറഞ്ഞു—
മുനികളുമൊരുസമയമഴകിലവരുപചരിച്ചു—പുനരധികസുഖമഖിലരുമിയന്നു
ഉല്ലാസമോടു തത്ര വിദ്യാധരാദികളുടെ വാദ്യാരവം ദിവി മുഴങ്ങി—
പ്രീതിയൊടു സംഗീത—താളികളും തുടങ്ങി—തത്ര സുരയുവതിജന
ചിത്രതരസലളിതനൃത്തമതു സഭയതിൽ വിളങ്ങി.
ഫണിഭൂഷണപ്രിയയെ—മണിഭൂഷണങ്ങളുടനണിയിച്ചു
വാണീവരിപോലെ—തന്റെ മുകളിലെ—ത്രിജഗദമ്മയെ—
ഭൂതപതി ഗിരിശനഥ സതിയുടയ കരകമലമിതമൊടു
പിടിച്ചു വിധിപോലെ'

ഇന്ദ്രാദികൾ പുഷ്പവർഷം ചെയ്യുന്നു; അനന്തരം അവർ ഭഗവാനെ വന്ദിച്ചിട്ട് ദക്ഷനെ പ്രശംസിക്കുന്നു. എന്നാൽ വിവാഹകർമ്മത്തിനുശേഷം ഭഗവാൻ യാത്രപോലും ചോദിക്കാതെ മറഞ്ഞുകളയുകയാൽ സതീദേവി ദീനദീനം വിലപിക്കുന്നു. അതു കേട്ട് വാണീദേവി ഗീർവാണനാരിമാരോടുകൂടി ചെന്ന്,

'പരിണയശേഷമേവം പരിതപിക്ക യോഗ്യമല്ല
ഇന്ദുചൂഡൻ നിന്നരികിൽ—ഇന്നു നാളെ വരുമല്ലോ'

എന്നിങ്ങനെ പറഞ്ഞ് സമാധാനപ്പെടുത്തുന്നു.

ദക്ഷനാകട്ടെ കോപപരവശനായിച്ചമയുന്നു. ദേവി വീണ്ടും തപോവനം പ്രാപിക്കുന്നു. തദവസരത്തിൽ ഭഗവാൻ ആവിർഭവിച്ച് ദേവിയേയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു കൈലാസത്തിലേക്കു പൊയ്ക്കളയുന്നു. അത് ദക്ഷന്റെ കോപത്തെ പൂർവ്വാധികം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം ദേവന്മാരുടെ അടുക്കൽ ചെന്ന്,

'അറിയാതെ മമ പുത്രിയെ നല്കിയതനുചിതമായിതഹോ
പരിപാകവുമഭിമാനവും ലൗകികപദവിയുമില്ലാത്ത
ഭ്രാന്തന്റെ ശീലം (അറിയാതെ)

. . . .

. . . .

'ജാതിയിവനേതെന്നാരറിഞ്ഞിട്ടുള്ളു
ജ്ഞാതിജനവുമിവനില്ല പാർക്കിലാരും
ചേതസി മമതയുമില്ലിവനാർക്കിലും
ഭൂതിലാഭംകൊണ്ടൊരാം മോദിച്ചു തരുവൂന്ന'

എന്നിങ്ങനെ ശിവനെ ആക്ഷേപിക്കുന്നു. ദക്ഷന്റെ ഈ ആക്ഷേപവാക്കുകളിൽ സ്തുതിപരമായ ഒരു അർത്ഥംകൂടി ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതു് കവിയുടെ ഭക്തിയ്ക്കു സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു.

ഈ നിന്ദാവാക്യങ്ങൾ കേട്ട് ദേവന്മാർ,

'ശർവനോടു ചെയ്യില്ലിവകർമ്മം—ഹന്ത—സർവ്വാപരാധമിതു നിർണ്ണയം
സർവ്വരും ചെയ്ക ശിവദ്രോഹം—ദേവൻ—സാമ്പ്രതമിതിനിന്നൊരു വാദം'

എന്നുപദേശിക്കുകയാൽ അദ്ദേഹം പുരവൈരിയെ കാണ്മാൻ പുറപ്പെടുന്നു. ഗർവിഷ്ഠനായ ആ ദക്ഷന്റെ വരവു കണ്ടു്,

'ദുർവാരരാജസഗുണംകൊണ്ടിവനു ഗർവ്വമുണ്ടുള്ളിലധികം
സർവേശ്വരൻ മഹദുർവീധരം ഭഗതി ദുർവിനീതനാകും ദക്ഷപ്രാപമേറ്റവും
ചതുരനെന്നവൻ തന്റെ തനയൻ ഞങ്ങൾക്കറിവൻ ചതുരതയോടിഹ വരുന്നു
മതിമേത്രരാമാരെയും മതിയതിൽ വരുന്നുള്ള ഭയമൊന്നു തീർത്തിടുവതിനില്ല
[സംശയം'

എന്നു ശിവപാർഷദനായ നന്ദി വിചാരിക്കുന്നു.

ഇങ്ങനെ ദക്ഷപ്രജാപതി നന്ദിയാൽ ധിക്കൃതനായിട്ടു് തിരിച്ചുപോയി അധ്വരങ്ങളിൽ ശിവനുള്ള ഹവ്യാർപ്പണത്തെ നിരോധിക്കുന്നു.

അങ്ങനെ ഇരിക്കെ ബ്രഹ്മാവു് ഒരു യാഗം ചെയ്വാൻ നിശ്ചയിച്ചുറച്ചിട്ടു് കൈലാസനഗരിയിൽ ചെന്നു്,

'മനസി മമ രുചിയുണ്ടു യാഗം ചെയ്വാൻ
മാന്യകൃപയാ കരു നിയോഗം—അങ്ങു
കനിവോടു വന്നു തവ കൈക്കൊൾക ഭാഗം' എന്നപേക്ഷിക്കുന്നു. എന്നാൽ,

'ഇന്നു ഞാൻ വരുവതല്ലമാനം—നിന്റെ തനയൻ കരവീരമമ ദൂനം—അതു—
നാളിലെ നിയോഗിപ്പതനേകം സമാനം'

എന്നുള്ള ഭഗവദ്വാക്യം കേട്ടു് ബ്രഹ്മാവു് പ്രസന്നനായി തിരിച്ചു പോകുന്നു.

യാഗം ആരംഭിക്കുന്നു. നന്ദി യഥാകാലം വന്നുചേരുന്നു, ഉത്സാഹം ദക്ഷൻ സദസ്യത്തിൽ വച്ചു് 'നാരദകളും

കിശോരശേഖരപരിചാരക'നായ ആ ഭക്തശിരോമണി കേൾക്കെ ശിവനെ ദുഷിക്കുന്നു. അതു കേട്ട് 'ഭുജഗഭൂഷണഭൂഷണഭാഷണശ്രവണരോഷകഷായിതലോചന'നായി നന്ദി തിരിച്ചുപോകുന്നു. ഭൃഗുമാലികളും പരിഭ്രമിക്കുന്നു.

അല്പകാലം കഴിഞ്ഞു് ദക്ഷനും ഒരു യാഗം തുടങ്ങുന്നു. ശിവനെ ഭയപ്പെട്ട് ദേവന്മാരാരും അതിൽ സംബന്ധിക്കുന്നില്ല. നാരദവസിഷ്ഠാദികളും നിസ്സഹകരണം അനുഷ്ഠിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാവായ ധാതാവുപോലും അതിൽ പങ്കുകൊള്ളുന്നില്ല. അങ്ങനെ ഇരിക്കെ ദധീചിമഹർഷി അവിടെ വന്നുചേരുന്നു. അദ്ദേഹവും ശിവദ്വേഷം ആപൽക്കരമാണെന്നു ഉപദേശിച്ചു നോക്കുന്നു. പക്ഷേ ഫലിക്കുന്നില്ല.

തത്സമയം കലഹത്തിനു വല്ല വഴിയുമുണ്ടോ എന്നു നോക്കി നടക്കുന്ന നാരദൻ കൈലാസത്തിൽ ചെന്നു് ദക്ഷന്റെ യാഗാരംഭത്തെപ്പറ്റി അറിയിക്കുന്നു. ദേവി ദാക്ഷായണി അതു കേട്ട്,

'ഇന്നുമേ ജനകൻ ചെയ്യുന്ന യാഗഘോഷങ്ങൾ
ചെന്നുകണ്ടു വരുവാനൊന്നിൽ നിൻകൃപ വേണം
എന്നുടെ സോദരിമാരെല്ലാവരുമവിടെ
വന്നീടുമവരെയും വടിവിൽ കണ്ടീടാമല്ലോ.
തത്ര ഞാൻ ഗമിച്ചെങ്കിൽ താതനുള്ള വിദ്വേഷ-
മത്രയുമകന്നീടുമത്രമാത്രവുമല്ല,
എത്രയും പരിതോഷമെല്ലാവർക്കുമുളവാകും
സത്രവും വഴിപോലെ സഫലമായ്ഭവിച്ചീടും'

എന്നു ഭഗവാനോട് അപേക്ഷിക്കുന്നു. പരമശിവൻ തടസ്സം പറഞ്ഞിട്ടും വകവയ്ക്കാതെ ദേവി ദക്ഷപുരിയിലേക്കു പുറപ്പെടുന്നു. ദക്ഷനാകട്ടെ ദേവിയെ അധിക്ഷേപിക്കുന്നു; എന്നു മാത്രമല്ല,

'പ്രീതി നിന്നിലെനിക്കു നഹി—ഗത-
നീതിയാം തവ പതിയിൽ നിന്നൊരു
ഭീതി തെല്ലുമതില്ല നിന്നുടെ
താതനും ഞാനല്ല സമ്പ്രതി'

എന്ന് ഖണ്ഡിതമായി പറകയും ചെയ്യുന്നു. ആ സതീരത്നം,

'അഷ്ടമൂർത്തിയെ നിന്ദചെയ്യുന്നു കഷ്ടമെന്തിതു തോന്നിയതഹോ
വിഷ്ടപേശവിരോധമിഹ തവ ദിഷ്ടദോഷവശേന വന്നിതു'

എന്നു പറഞ്ഞു തിരിച്ചു പോന്നിട്ട് ഭർത്താവിനോടു ക്ഷമാപണപുരസ്സരം,

'താമസശീലനാകും ദക്ഷനെ കൊല്ലുവാനെന്നും
താമസിച്ചീടൊല്ല താതനവനല്ലിനിമേൽ'

എന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. ഭഗവാൻ ദേവിയെ സമാശ്വസിപ്പിച്ച ശേഷം, തന്റെ നിടിലേക്ഷണത്തിൽ നിന്ന് വീരഭദ്രനേയും ഭദ്രകാളിയേയും ജനിപ്പിച്ചിട്ട് ദക്ഷയാഗം മുടക്കാനായി നിയോഗിക്കുന്നു. വീരഭദ്രൻ അവിടെ ചെന്ന് ദക്ഷന്റെ ശിരസ്സിനെ തന്റെ വാളുകൊണ്ടു കൊയ്തെടുത്തിട്ട്, ദക്ഷിണാഗ്നിയിൽ ഹോമിക്കുന്നു; അധ്വരത്തെയും ഭഞ്ജിക്കുന്നു. തൽക്ഷണം ശ്രീ പരമേശ്വരൻ ദിവ്യവൃഷഭാധിരൂഢനായി അവിടെ ആവിർഭവിക്കുന്നു. ദേവന്മാർ സ്തുതിവാക്യങ്ങളാൽ അദ്ദേഹത്തിനെ പ്രീണിപ്പിച്ചിട്ട്,

'വിധിസുതന്റെ ജീവിതത്തെ വിരവോടിന്നു ചേർത്തു യജ്ഞ-
വിധിവിരോധമാറ്റു തീർത്തു കാത്തുകൊൾക കരുണയാ'

എന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചതനുസരിച്ച്, ഭഗവാൻ ഒരു മേഷശീർഷം കണ്ഠത്തിൽ ഘടിപ്പിച്ച് 'ദക്ഷനെ' ജീവിപ്പിക്കുന്നു. ദക്ഷൻ 'ചന്ദ്രചൂഡ നമോസ്തുതേ ജയ സന്തതം ജഗദീശ' എന്നു സ്തുതിക്കുന്നു. ഈ സ്തുതിയാൽ സമ്പ്രീതനായ ഭുജഗഭൂഷണൻ ദക്ഷനെ ആശീർവദിച്ചിട്ട് കൈലാസം പ്രാപിക്കുന്നു. ദക്ഷനും വിഗതഹൃദയകല്മഷനായി സ്വപുരിയിൽ പ്രചുരസുഖം വസിക്കുന്നു.

'അഗേന്ദ്രഭൂഷിതം ദേവ-
മപി നാഗേന്ദ്രഭൂഷിതം
സർവമംഗലയോപേതം
സർവമംഗലദം ഭജേ'

ഈ സംക്ഷിപ്തവിവരണത്തിൽനിന്ന് ഇരയിമ്മൻതമ്പിയുടെ കവിതയെപ്പറ്റി ഒരു സാമാന്യജ്ഞാനം വായനക്കാർക്കുണ്ടാകുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. അഭിനയം, സംഗീതം, സാഹിത്യം

എന്നീ മൂന്നംശങ്ങളിലും ഈ ആട്ടക്കഥകൾ ഉച്ചശ്രേണിയിലുള്ളവയാണ്. വൃത്ത്യനുപ്രാസങ്ങളായ സ്വരവ്യഞ്ജനങ്ങളുടെ സമീചീനമായ സമ്മേളനത്താലുണ്ടാകുന്ന മധുരിമകൊണ്ടും, ശ്രോതാക്കളുടെ ഹൃദയതന്ത്രികളിൽ സ്പന്ദനമുണ്ടാക്കാൻ പര്യാപ്തമായ ഭാവസന്നിവേശംകൊണ്ടും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികൾ ലോകോത്തരഗുണോത്തരങ്ങളായ് വിളങ്ങുന്നു. സംഗീതാത്മകമായ സാഹിത്യവും സാഹിതീഗുണവിശിഷ്ടമായ സംഗീതവും തമ്പിയുടെ പദങ്ങളിൽ ഇണങ്ങിച്ചേർന്നിരിക്കുന്നു. കഥകളികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ,

'കോട്ടം വിട്ടെന്തു കോട്ടയം കഥകൾ നളചരിതമാണു വഞ്ചീശചൂഡാ-
ശ്രേഷ്ഠൻ തന്റേതു നാലും തമ്പിയുടെ മൂന്നു നാനാകവീന്ദ്രന്റെയും'

എന്നീ പന്ത്രണ്ടു കഥകളും ഉണ്ണായിയുടെ നാലു ദിവസത്തെ കഥകളും ആണ് പ്രസിദ്ധം. ഇനി നമുക്ക് കവീന്ദ്രന്റെ കൃതിയിലേക്കു കടക്കാം.

വിദ്വാൻ കോയിത്തമ്പുരാൻ.

വിദ്വാൻ കോയിത്തമ്പുരാന്റെ യഥാർത്ഥനാമം രവിവർമ്മ എന്നായിരുന്നു എന്ന് സർവാധികാര്യക്കാർ ഗോവിന്ദപ്പിള്ള അവർകൾ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അവിടുത്തെ പേര് രാജരാജവർമ്മ എന്നാണെന്ന് രാവണവിജയം ആട്ടക്കഥയുടെ അവതാരികയിൽ ഡാക്ടർ ഗോദവർമ്മയും അഭിപ്രായപ്പെട്ടുകാണുന്നു. ഈ അഭിപ്രായമായിരിക്കണം ശരിയെന്നു തോന്നുന്നു. അവിടുന്ന് മഹാപണ്ഡിതനായിരുന്ന കിഴക്കുംചേരി നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലേയും വിഷ്ണുമായാചരിതാദി കൃതികളുടെ ഗ്രന്ഥകർത്രിയും മഹാവിദുഷിയും ആയിരുന്ന കിളിമാനൂർ ഉമാദേവിത്തമ്പുരാട്ടിയുടേയും ഏകപുത്രനായി ൯൦൪-ൽ ജനിച്ചു. പിതാവായിരുന്ന നാരായണൻ നമ്പൂരിപ്പാടിനെ കവിതന്നെ രാവണവിജയത്തിൽ ഇങ്ങനെ കീർത്തിച്ചിരിക്കുന്നു.

'ശ്രീമദ്ഭാഗവതാർത്ഥതത്ത്വകഥനേ യോ വാൎപരശ്രീശുകഃ
ഭേദാമദ്ഗുരുതായകോ ദ്വിജവരോ നാരായണാഖ്യോൎനിശം
അന്തശ്ശാന്തമനാസ്സദാപി വിമലം നിഷ്ണാതസാധു-
ശ്രേണീവന്ദിതപാദപങ്കജയുഗഃ പ്രസന്നോൎസ്തു മേ.

ഈ പദ്യത്തിൽനിന്ന് കോയിത്തമ്പുരാന്റെ ആദ്യത്തെ ഗുരു പിതാവു തന്നെ ആയിരുന്നു എന്നു തെളിയുന്നു. 'ചെറുണ്ണി' എന്നായിരുന്നു അവിടുത്തെ ഓമനപ്പേര്. ചെറുപ്പത്തിലേ തന്നെ 'ചെറുണ്ണി'ത്തമ്പുരാൻ സംസ്കൃതത്തിൽ വേണ്ട വൈദുഷ്യം സമ്പാദിച്ചു കഴിഞ്ഞു.

'വിതതകുടിലകേശം വിദ്രുമാഭോഷ്ഠലേശം
കമലശരവിനാശം കാളമേഘപ്രകാശം
വനചരതനുധാരീശം വൈരിണാം കാലപാശം
ശുകഹരിണപുരേശം ഭാവയേ പാർത്ഥീശം'

എന്ന പദ്യം പത്താമത്തെ വയസ്സിൽ അവിടുന്നു രചിച്ചതാണത്രേ. ഈ ബാലന്റെ നിശിതമായ ധിഷണാശക്തിയും അപ്രതിഹതമായ ഭാവനാവിലാസവും കണ്ട് അന്നത്തെ റീജന്റായിരുന്ന റാണി പാർവ്വതീബായി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് തിരുവനന്തപുരത്തേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. ഇങ്ങനെ ആണ് അദ്ദേഹത്തിനു സ്വാതിതിരുനാൾതമ്പുരാന്റെ സതീർത്ഥ്യനാവാനുള്ള മഹാഭാഗ്യം ലഭിച്ചത്. വിദ്വൽകുലഭൂഷണമായിരുന്ന ആ തിരുമേനി രാജ്യഭാരമേറ്റപ്പോൾ, അവിടുന്ന് രാജസദസ്സിലെ ഒരു അംഗമായ്ത്തീർന്നു. സ്വാതിതിരുനാൾതമ്പുരാന്റെയും ഇരയിമ്മൻതമ്പിയുടെയും നിരന്തരസാഹചര്യം അവിടുത്തെ കവിതാതരുവിന്റെ വളർച്ചയ്ക്കും വികാസത്തിനും ഹേതുഭൂതമായ്ത്തീർന്നു.

ഒരിക്കൽ സ്വാതിതിരുനാൾതമ്പുരാൻ ഈ കവിയാൽ അനുഗതനായി ആറാട്ടിന് എഴുന്നള്ളിയപ്പോൾ നിരത്തിന്റെ ഇരുവശത്തും ഉള്ള മണിമേടകളിൽ സ്ത്രീജനങ്ങൾ നില്ക്കുന്നതു കണ്ടിട്ട്,

'രാകാശശാങ്കകലിതായതമാലികേവ
സീമന്തിനീവദനപങ്ക്തിരിഹാവിഭാതി'

എന്നിങ്ങനെ ഒരു ശ്ലോകാർദ്ധം ചമച്ചിട്ട് അതിനെ പൂരിപ്പിക്കാൻ കോയിത്തമ്പുരാനോട് ആജ്ഞാപിച്ചു. അവിടുന്ന് അതിനെ,

'കിഞ്ചാത്ര പങ്കജധിയാ മധുപാവലീവ
ദൂരാത്സമാപതതി കാമിജനാക്ഷിപങ്ക്തിഃ'

എന്നു പൂരിപ്പിച്ചുവത്രേ. അതു കേട്ട് സന്തുഷ്ടനായ്ത്തീർന്ന മഹാരാജാവു കല്പിച്ച് 'വിദ്വാൻ' എന്ന സ്ഥാനം നല്കി.

ഇതുപോലെ മറെറാരവസരത്തിൽ,

'വിശ്വാമിത്രാദ്യകർമ്മപ്രശമിതനതസുബാഹുപ്രസൂനപ്രമേയം
ധൃത്വാ ചാപം സായകാഢ്യം ഹരിവരപൃതനാസംയുതസ്സാനുജന്മാ
ആയാതോ രാമരാജഃ സ്വയമിതി ജനതാശ്ശങ്കമാനേഷു വാസിന്ധു-
സ്സന്ത്രസ്താസ്താം ദരാന്തസ്സമതലതരതാംഗേ ച്ഛലത് ബാഹുജന്മാ'

എന്നു ശ്രീപത്മനാഭപരമായും മഹാരാജപരമായും രണ്ടർത്ഥങ്ങളുള്ള ഒരു ശ്ലോകം രചിച്ചതിന്, തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഒരു വീരശൃംഖലയും സമ്മാനിച്ചു.

വേറൊരിക്കൽ രഥത്തിലെഴുന്നള്ളത്തിനെക്കുറിച്ച് നാലർത്ഥങ്ങളുള്ള ഒരു ശ്ലോകം അവിടുന്ന് എഴുതി. മഹാരാജാവ് അതു കണ്ടു സന്തോഷിച്ച് ഇരുകൈക്കും വളകൾ നല്കുകയും ഉണ്ടായി. ആ ശ്ലോകത്തെ താഴെ ചേർക്കുന്നു.

'യം ശംസന്തി സദാഗതിപ്രണയിനം സർവ്വേ ജനാസ്സാദരം
സ്വാധാനാദരിണാഗതം ഹി പുരതോ യേനൈവ ഭോഗീശിതുഃ
ഭാസ്വൽപുഷ്കരഭോ ബിഭർത്തി കലനാം ശ്രീവഞ്ചിഭൂമീഭൃതാ
കൃഷ്ണേനാപി ച ജിഷ്ണുനാ ബകജിതാ ചിത്രംഗദാമാശ്രിതഃ'

ആകൃതിയും നിറവുംകൊണ്ട് വിദ്വാൻകോയിത്തമ്പുരാനെ കരീന്ദ്രൻ എന്നും ഗജേന്ദ്രൻ എന്നും കല്പിച്ചു വിളിച്ചുവന്നതായി കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഒരിക്കൽ നമ്പിപ്പോററിയുടെ ഏഷണിനിമിത്തം കരീന്ദ്രന്റെ പേരിൽ തിരുമനസ്സിലേക്കു തിരുവുള്ളക്കേടുണ്ടായത്രേ. അദ്ദേഹത്തിനെ വള്ളം കേററി വടക്കോട്ടയപ്പാൻ കല്പനയും പുറപ്പെട്ടു. യാത്ര പുറപ്പെടും മുമ്പ് ഈ കവി,

'ഇതോ മാമുദ്ധർത്തും ശിവ ശിവ ചിരാത്ത്യപ്യവഹിതാ-
സ്തടസ്ഥാ നോ ശക്താസ്തരളമതയോ ഹന്ത സുഹൃദഃ
അയേ ഭൂമീനാഥ പ്രചുരതരകാരുണ്യജലധേ
കരീന്ദ്രേ കാരുണ്യം കലയിതുമയം ഖല്വവസരഃ'

എന്നൊരു ശ്ലോകം കുറിച്ചു കൊടുത്തയച്ചു. ഉടൻതന്നെ തിരു മനസ്സുകൊണ്ട് തന്റെ ആജ്ഞയെ പിൻവലിക്കയും ചെയ്തു. പിന്നീട് പ്രായേണ അവിടുന്ന് തിരുവനന്തപുരത്തുതന്നെയാണ് കഴിച്ചുകൂട്ടിയതെന്നു കാണുന്നു. ഇളയിടത്തു ഭട്ടതിരി, കഴിക്കോട്ടു ഭട്ടതിരി മുതലായ പ്രൌഢവിദ്വാന്മാർ കവീന്ദ്രന്റെ ഉത്തമമിത്രങ്ങളായിരുന്നു.

രാവണവിജയം ഒരു ഒന്നാംതരം കഥയാണ്. നടന്മാരുടെ അഭിനയകൌശലം കാണണമെങ്കിൽ രാവണവിജയംപോലുള്ള കഥ തന്നെ ആടണം. 'കോകി നിന്മുഖം കണ്ടു ചന്ദ്രനെന്നു ചിന്തിച്ചു' എന്നതുപോലെ നടന്മാരെ വിഷമിപ്പിക്കുന്ന ചില വരികൾ ഇതിലുമുണ്ട്.

'കോകി വിരഹേണ പാരം — ബത — ശോകമോടെന്നകതളിരാം
കോകനദമതിൽ താരകാരം — ധരം — കണ്ടതു നോക്കുന്നേരം
ശുകമൊഴി നിജവരനന്യയാ — സഹ — സുഖമിയന്നിതു സതി ധന്യയാ
അകമതിലിതി ബഹുതാപയാ — മയി — തവ മുഖമിന്ദു കാൺകയാൽ
ശുകമൊഴിയതിലസൂയതാംഗനായതോടു കുസമീരയാ കലതിയാ'

എന്ന വരികൾ 'ഏകലോചനംകൊണ്ടു നിന്നെയും ശോകമോടപരേണ നോക്കുന്നു പതിയെയും' എന്ന ഉത്തരാസ്വയംവരത്തിലെ വരികളെ അനുസ്മരിപ്പിക്കുന്നു. അതുപോലെതന്നെ 'ജയ ജയ നാഗകേതന' എന്ന പദത്തിന്റെ രീതിയിൽ,

'പുണ്യജനാധിപതേ—കശലം പരി–
പൂർണ്ണജലധേ—നിയതം'

എന്നൊരു മനോഹരപദവും ഇതിൽ കാണുമാറുണ്ട്. നാമെൻ ആ പദത്തെ ആടുമ്പോൾ ദുര്യോധനന്റെ മുഖത്തു് പല പല ശ്ലോകങ്ങളും ഇടന്ന് സ്മരിപ്പിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

സംഗീതത്തിന്റെ നില നോക്കിയാലും രാവണവിജയം അന്യൂനമാണ്. സംഗീതകലാകോവിദന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യനായിരുന്ന സ്വാതിതിരുനാൾതമ്പുരാന്റെ സദസ്സിന് അലങ്കാരഭൂതനായിരുന്ന ഈ കവീന്ദ്രന് സംഗീതത്തിൽ എങ്ങനെ പാടവം ഇല്ലാതിരിക്കും?

രാവണവിജയത്തിൽ കവീന്ദ്രന്റെ കവിതാവനിതാംഗി സർവ്വലക്ഷണസംയുക്തയായി പ്രശോഭിക്കുന്നു. ശബ്ദാർത്ഥവൈചിത്ര്യത്തിലും രസസ്ഫൂർത്തിയിലും ഒരുപോലെ ഈ കവി ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ശക്തി, നിപുണത, അഭ്യാസം, ലോകവ്യവഹാരജ്ഞാനം എന്നിങ്ങനെ ഒരു കവിക്കു് അവശ്യം ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ട സകല സാമഗ്രികളും സമഗ്രമായുണ്ടായിരുന്ന ഈ മഹാന്റെ കൃതി പ്രൌഢമാകാതിരിക്കാൻ സംഗതിയില്ലല്ലോ.

'തസ്മിൻ സമുദായധിനാ
യൽ പാത്രം തേന താണ്ഡേ സമുദായധിനാ
ഗിരമാമലകാമധുരാ-
മധരസ്യ ഗതാ ഭരതാമലകാമധുരാ
വിഹായസംപ്രതി യതിരത്ര മുനീശപുരേ
വിഹായസംപ്രതി വിശയം ധനേശിതുഃ
സമിതസ്വനോ സമജനിതാസ്വഹൃതയാ
സമിതസ്വകം സമജനിതാ സ്വഹൃതയാ'

എന്നിങ്ങനെ കോട്ടയം രാജാവിന്റെ രീതിയിലുള്ള യമകപ്പണികളും,

'അഥ ശേഷേ/പി നിശാചരേശചരശ്രാവേശാവശേ മന്ത്രിണോ-
പ്യാശാമാശ്രു തദാശുഗാ ശിതശരീരാശ്ലോകശക്ത്യാ/വിശൻ
ശശചന്ദ്രൽപിശിതാശവംശകലശാംഭോരാശി നൈശാകര-
ശ്ലായം, കാശനികാശപേശലയശോരാശിസ്തതോ/ജൃംഭത
ആജൌ ജിത്വാ ജവേന ജ്വലിതനിജഭുജാതേജസാ രാജരാജം
രാരാജച്ചാജിരാജീഗജരഥജനജാലജ്വലച്ഛുഷ്യജലാബ്ധിഃ
ജ്യാഘോഷവ്യാജഭാജാ ജഗതി ജയമയം ജാപയൻ ചാപവല്ല്യാ
രാജാ സഞ്ജാതമോദപ്രജമനുജജാം രാജതാദ്രിം ജഗാമ'

എന്നിങ്ങനെയുള്ള പ്രാസങ്ങളും ഇതിലുണ്ടെങ്കിൽ,

'ആനീലനീരദദരാന്തരിതേന്ദുബിംബ-
ലീലാനുകാരി വദനം നിജമാദധാനാ
സഞ്ജാതഭാവപുളകാങ്കിതസാ പ്രണമ്യ
മന്ദം ജഗാമ മുകുളീകൃതപാണിരേഷാ.

ചലിതകൃപാണസ്യജകരാന്തസമാഗതാം
പ്രഗുണിതശോഭാതീരകടാക്ഷിതാം
ജലചരനിനാദവശാധനതാന്വിതാം-
ചലചലമിതജനസ്യ ഗമ്യപദിതേൽ.
ഖം മാ സ്പൃശതി മൂർദ്ധപൂർണ്ണയാ ചിതരേഖയാപി
സംഭീതശങ്കാരകരാംഗുലിമുദ്രയൈവ
ഗതാ ഗതാ തപസ്സരസി കാമദേവജന്മനാം
വിക്രീഡ തന്വി ശിശിരാചരകഞ്ജമേയം'

ഈ മാതിരി അർത്ഥചമൽക്കാരമുള്ള പദ്യങ്ങളും സുലഭങ്ങളാണ്.

കഥ:—പ്രാരംഭത്തിൽ കവി ഇഷ്ടദേവതയേയും ഗുരുവായിരുന്ന നാരായണൻനമ്പൂരിപ്പാട്ടിനേയും, 'തുഷാരഗിരിനന്ദിനീഘനപയോധരാശ്ലേഷണപ്രസാദപിശുനോല്ലസന്മധുരമന്ദഹാസാനന'നായ ശിവനേയും, സ്യാനന്ദൂരാലയേശനായ ശ്രീപത്മനാഭനേയും, കിളിമാനൂർരാജവംശത്തിന്റെ കുലദൈവതമായ കിരാതസൂനുവിനേയും നമിച്ചിട്ട്,

'വാണീ യസ്യ മനോരമാ കവിജനാനന്ദപ്രദം യദ്ഗുണം
പാണീ സന്തതചിന്തിതാർത്ഥവരദാ ചിന്താമണീ ചാർത്ഥിനാം
ശ്രീമാംസ്സാംപ്രതമേവ മദ്ധ്യമകുലഞ്ജാതസ്സദാത്രിണീ
ഉജ്ജീവന്തു ചിരന്തരാം ഭഗവതീ വിശ്വം കരോതു വർത്തതേ'

ഇത്യാദി രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളാൽ സ്വാതിതിരുനാൾതമ്പുരാന്റെ ബഹുമുഖമായ പാണ്ഡിത്യത്തെ വാഴ്ത്തുന്നു. കവിയുടെ വിനയം പ്രസ്തുത കൃതിയുടെ ആരംഭത്തിലും അവസാനത്തിലും യഥാക്രമം താഴെ കാണുന്ന,

'ത്വദീയകാരുണ്യവശംവദേന
കൃതം മയേദം ഖലു ബാലബുദ്ധ്യാ
വിനിശ്ചിതാർത്ഥപ്രതിമാനവന്തഃ
വിപശ്ചിതഃ സമ്പ്രതി തത് ക്ഷമന്താം'

എന്നും,

'വിജ്ഞാനം വിവിധാഗമേഷു ജനിതം കിംചാപി ചേതോംബുധാ
കൃഷ്ണാന്തേ ഖലു ശക്തഃ സ്ഖലനമിത്യാപാദയന്തോ ജനാൻ
അജ്ഞാതാമിഹ സാഹിതീപ്രലപനേ ശം വാ കഥാ മദ്ഗതാ-
മവ്യക്താക്ഷരകോമളാം ശിശുഗവീം നേമാനിരീക്ഷ്യന്തി ചേൽ'

എന്നീ പദ്യങ്ങളിൽനിന്നു പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു.

ഗംഗാവതരണശ്ലോകം കവിയുടെ പ്രാഗത്ഭ്യത്തിനു ഉത്തമസാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു.

'നിത്യം ശ്രീനീലകണ്ഠാശ്രിതനിരതമതിഃ സിദ്ധവിദ്യാധരാണാ-
മുത്തംസീഭൂതപാദാംബുജയുഗളരുചിഃ ശ്രീനിവാസൈകധാമാ
അത്യന്തം ശംഖപത്മാദിനിധിപരികരൈസ്സാദരം സേവ്യമാനോ
വിഖ്യാതഃ പുണ്യസന്ദോഹിതസ്ത്വാ നിജ നഗരവരേ രാജരാജോ രരാജ'

ഈ ശ്ലോകത്തിനു് കുബേരപരമായ പ്രകൃതാൎത്ഥത്തിനു പുറമേ ശ്രീപത്മനാഭപരമായും മഹാരാജപരമായും കവിപരമായും മൂന്നൎത്ഥങ്ങൾകൂടിയുണ്ടു്.

കുബേരൻ ഇങ്ങനെ സ്വനഗരിയിൽ വസിക്കുന്ന കാലത്തു് ഒരു ചന്ദ്രികാശോഭിതമായ രാത്രി പത്നീസമേതം ചൈത്രരഥം എന്ന തന്റെ ഉദ്യാനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു രമിക്കുന്നു.

അങ്ങനെ ഇരിക്കേ ഒരു ദിവസം 'ഉദ്യച്ചന്ദ്രശശാങ്കശംഖധവളപ്രൌഢപ്രഭാഭാസുര'നായ നാരദൻ ശബ്ദബ്രഹ്മമയിയായ വീണയും കൈയിലേന്തിക്കൊണ്ടു് രാവണപീഡയാൽ കൈലാസാചലസമീപം താമസിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന കുബേരന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നിട്ടു്,

'ഈരേഴുലകിനധിപതി—ഇന്ദ്രനൊരു സഖിയായ ധനാധിപൻ
പാരവമോടു യുധി തമ്മിലഹോ ഏറി പേടി തേടിയൊളിച്ചിന്നു ദശമുഖൻ'

എന്നുപദേശിച്ചു് ഒരു ശണ്ഠയ്ക്കു വഴിയുണ്ടാക്കുന്നു. എന്നിട്ടും ആ പുണ്യജനാധിപനു് സ്വമജനിതാസുഹൃത്തായ രാവണനോടു് യുദ്ധം ചെയ്യുന്ന വിഷയത്തിൽ കൌതുകം ജനിക്കുന്നില്ല. കവി ഇങ്ങനെ ധീരനെങ്കിലും സഹോദരസ്നേഹനിധിയായും സാത്വികഗുണസമ്പന്നനായും ഇരിക്കുന്ന കുബേരനെ ആദ്യമായി അവതരിപ്പിച്ചു് കാണികളിൽ തദ്ഗതമായ അനുകമ്പയെ ഉദ്ദീപിപ്പിക്കുന്നു. രാവണനോടു് യുദ്ധത്തിനു പുറപ്പെടുന്നതിനു പകരം അദ്ദേഹം അനുജനെ ദുഷ്പഥത്തിൽനിന്നു നിവൎത്തിപ്പിക്കാൻ കഴിയുമോ എന്നു നോക്കുന്നതിനായി ഒരു ദൂതനെ അയയ്ക്കുന്നു. രാക്ഷസേശ്വരൻ 'പ്രാലേയഭാനുകരലാളിത'മായ കേളീസൌധത്തിൽ ഇരുന്നു് സ്വദയിതയോടുകൂടി രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അവസരത്തിൽ ആ ദൂതൻ വന്നുചേരുന്നു.

'നിശമയ വചനം മേ നിരുപമഗുണാകര (നിശമയ)
ശശധരനിഹ നാഥ ചാലവേ കുമുദിനീ
വിശസനമൊഴിപ്പതും വിരവൊടിന്നു കണ്ടാലും
പ്രാലേയഭാനുതൻ പാദലോലം കരാമൃതം
പാനംചെയ്തതിനിന്നു സാദരം
ബാലികയാകുമൊരു ലീലാചകോരികയും
ലോലയായ് വസിപ്പതുമാലോകയ രമണ.'

എന്നുള്ള മണ്ഡോദരീവാക്യം എത്ര ഭാവസുരഭിലമായിരിക്കുന്നു എന്നു നോക്കുക. കഥകളികളിലെ മഹതിമാർക്ക് ചന്ദ്രനും ചകോരവും ആമ്പലുമൊക്കെയല്ലാതെ മററു സംഭാഷണവിഷയങ്ങളൊന്നുമില്ലേ? എന്നു ചോദിക്കുന്നവർ ഈ മാതിരി പദങ്ങൾ വായിച്ചു നോക്കട്ടെ. വർണ്ണനാസാമഗ്രികൾ ഇവയൊക്കെത്തന്നെ ആയിരുന്നാലും നവനവങ്ങളായ ഉല്ലേഖങ്ങൾ ആണു് പ്രൌഢകവികളുടെ കൃതികളിൽ കാണുന്നതു്. തന്ത്രീകണ്ഠോത്ഥിതങ്ങളായ ഏഴു സ്വരങ്ങളാണല്ലോ ഗായകനുള്ള കരുക്കൾ. എന്നാൽ അവയെക്കൊണ്ടു് അയാൾ എന്തെല്ലാം രാഗങ്ങളേയും രാഗിണികളേയും സൃഷ്ടിക്കുന്നു. ചില രാഗങ്ങളിൽ ഏഴു സ്വരങ്ങൾ തന്നെ ഇല്ല. മോഹനരാഗത്തിൽ ഷഡ്ജ, ഋഷഭ, ഗാന്ധാരപഞ്ചമധൈവതങ്ങൾ മാത്രമേ ഉള്ളു. എന്നിട്ടും ഓരോ ഗായകനും ആ രാഗത്തെ ഓരോവിധത്തിലാണല്ലോ ആലാപിക്കുന്നതു്. അതുപോലെ തന്നെയാണു് കവികളുടേയും നില.

ധനദദൂതൻ വന്നു്,

'പാരിടമഖിലവും പാരാതെ നിന്റെ
സാരനിലകൾ നിരയെരിച്ചു—എന്നല്ല പര-
ദാരങ്ങളെയപഹരിച്ചു—ഇവണ്ണമോരോ
ഘോരദുരിതതരജലനിധി—താരണേ ശക്തിയാമരയേ?—കുബ
ചേരുവതില്ലവരയാന്നമഹോ—ബഹുപാപം—അതതിനി ജനതാപം'

എന്നുള്ള പ്രണയമസൃണമായ രാജരാജനിയോഗത്തെ അറിയിക്കുന്നു. രാവണൻ അതു കേട്ടു് സഭ്യാചാരംപോലും മറന്നു് ആ ധനദദൂതനെ ശമനദൂതവശംവദനാക്കിത്തീർക്കുന്നു.

'ധനദകിങ്കരജീവിതചർവ്വണ ക്ഷണനവിബുധനിശാസിതജംഗമ'നായ ആ രാക്ഷസേശ്വരൻ അനന്തരം 'നിജഗമനേരിതരൂക്ഷനിരീക്ഷണ'ന്മാരായ മന്ത്രിമാരോട് ധനദരാജ്യാക്രമണത്തിനു വട്ടംകൂട്ടാൻ ആജ്ഞാപിക്കുന്നു. അവരുടെ ഗർജ്ജനങ്ങൾ കേട്ടാൽ 'കൊല്ലുന്ന രാജാവിനു തിന്നുന്ന മന്ത്രി' എന്ന പഴമൊഴിയുടെ സ്വാരസ്യം മനസ്സിലാവും. ആ മന്ത്രിമാരുടെ ദുരുപദേശങ്ങൾ എല്ലാം കേട്ടിട്ട് വിഭീഷണൻ പറയുന്നു:—

'പ്രീതിവചനമുരചെയ്യുതിനായിഹ—പ്രേരിതനായി മുദാ
ദൂതനവനുടെ വധമിതുചെയ്യതു ദുരീതിയവിനയം.
യാതുകുലജലധിതന്നിലുദിച്ചൊരു രാകാചന്ദ്രനെ ഭവാനിഹ ചൊല്ലുക
ജാതുചിദപി ഹിതമല്ലു കളക ഹൃദി ജാതമായ കോപമിന്നു സമ്പ്രതി'

രാവണനുണ്ടോ അതു വകവയ്ക്കുന്നു.

'ജാതാ ന തേ മനസി ലജ്ജാപി ഹാ ഹന്ത
വാതുലതുല്യചപലാത്മൻ'

എന്ന് അനുജനെ അധിക്ഷേപിച്ചിട്ട് കുബേരഗേഹത്തിലേക്ക് ഉടൻ പുറപ്പെടാൻ അവൻ മന്ത്രിമാരോട് ആജ്ഞാപിക്കുന്നു.

'തസ്മിൻ സമുദായുധിനാ' എന്ന മുൻപുദ്ധരിച്ച ശ്ലോകത്തിൽ വിഭീഷണഗീരിനെ 'ആമലകാ മധുരാ' എന്നു കവി വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നതിന്റെ സ്വാരസ്യം നോക്കുക. നെല്ലിക്ക വായിലിട്ടാൽ പെട്ടെന്നുണ്ടാകുന്ന രസം കയ്പു കലർന്ന പുളിപ്പാണല്ലോ. എന്നാൽ പിന്നീട് മധുരമായി തോന്നാതിരിക്കയില്ല. ബുദ്ധിഹീനനായ രാവണൻ യഥാർത്ഥത്തിൽ മധുരമായ ആ ഗീരിനെ പെട്ടെന്നുണ്ടായ അഹൃദ്യതനിമിത്തം അനാദരിച്ചുകളയുന്നു.

ഇപ്രകാരം മന്ത്രിമാരെ നേരത്തെ പറഞ്ഞയച്ചിട്ട് രാവണൻ സമസ്തസൈന്യസമേതം അളകയിലേക്കു തിരിക്കുന്നു. ആദ്യമായി പ്രഹസ്തനാണ് യുദ്ധത്തിനു ചെല്ലുന്നത്; മാണിചരൻ എന്ന കുബേരഭൃത്യൻ അയാളോടെതിരിടുന്നു. യുദ്ധം നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കേ സൂര്യൻ അസ്തമിക്കുന്നു.

ആ കൈലാസപർവ്വതത്തിന്റെ നിമ്നോന്നതങ്ങളായ തടങ്ങളിൽ രാത്രികാലത്തു സഞ്ചരിപ്പാൻ വിഷമമായതുകൊണ്ട് രാവണസൈന്യം അവിടെത്തന്നെ ഒരിടത്തു പാളയമടിക്കുന്നു.

എന്നാൽ രാവണനോ? മദനപരവശനായി ചുററിനടക്കുന്നു. അങ്ങനെ ഇരിക്കവേ ആണ് രംഭ എന്ന അപ്സരസ് നളകൂബരഗൃഹത്തിലേക്കു നടന്നു പോകുന്നതായി അവൻ കാണുന്നതു്. രംഭയുടെ പോക്കു വർണ്ണിക്കുന്ന,

'അതിമൃദുപദന്യാസൈസ്സര്യാന്തീം സ്വനൂപുരശിഞ്ജിതാൽ
പ്രതിപദമപി സ്ഥഗിതോപാത്തപ്രാസാൻ നിയമ്യവി മുഞ്ചതീം;
സഭയമഭിതഃ പ്രേക്ഷ്യാതന്വാനാം ദൃശൌ നവനീരദ
പ്രതിമരുചിനിചോളാന്തർലീനാം ജഗാമ ദശാനനഃ'

എന്ന ശ്ലോകം നോക്കുക. എത്ര മനോഹരമായ ചിത്രം!

പാദുകപ്പുറത്തു കാൽ വച്ച്, തന്റെ കാൽച്ചിലമ്പൊലിനിമിത്തം ഓരോ അടി വയ്ക്കുമ്പോഴും നിന്നുനിന്ന്, ശ്വാസം അടക്കി വീണ്ടും വിട്ടുവിട്ട് അസ്ഥാനത്തിലും ചകിതമായ ദൃഷ്ടികളെ നയിച്ചു നയിച്ച് പുതുമേഘകാന്തി കലർന്ന നീലനിചോളത്താൽ ശരീരം മറച്ച് അവൾ സ്വകാമുകന്റെ സങ്കേതസ്ഥാനത്തേക്കു പോകുന്ന പോക്ക് നമുക്കു പ്രത്യക്ഷമായി കാണാം.

ഇനിയത്തെ രംഗങ്ങൾ ആണ് ഈ കഥയിലെ ഏറ്റവും ഹൃദ്യമായ ഭാഗം. ഈ രാവണന് അഴകിയരാവണൻ എന്നാണ് സാധാരണ പേർ പറഞ്ഞുവരുന്നതു്.

'രാകാധിനാഥരുചിരഞ്ജിതനിശായാം–
മേകാകിനീ ചരസി കാസി കളവാണി
നീലനിചോളമിഹ നിന്റെ മതമിതെങ്കിലും
ചാലവേ കാണുന്നു ചാരുതരമംഗം
കാളിമവാരിധിയിൽ ഗാഹനം ചെയ്യുന്ന
കാഞ്ചനശലാകതൻ കാന്തിയതുപോലവേ.
നാരീകുലാഭരണഹീരമണിയായ നീ
ആരോമലേ സുതനു ആരുടെ മകളോ രമയോ?
ആരെന്നു കേൾപ്പതിന്നു പാരമിഹ കൗതുകം
പാരാതെ ചൊൽക നീ ഭാരതിയോ രതിയോ?
പ്രകൃതിജിതപല്ലവം പീയൂഷപൂരിതം
ഇക്കരമൊഴി ഒരു മൊഴിഞ്ഞിട്ടും സുസ്മിതപ്രീതം
സകൃദപി തവാധരം തന്നരുളാഞ്ഞിതല്ലോ
സുകൃതനിധി ആരെന്നു സുമതി വരിക്കുന്നതോ

ഈരേഴു പാരിന്നിന്നീശനായുള്ള ഞാൻ
മാരാതിരേകേണമാഴ്കി പീഡകയാലെ
താരാധിനാഥമുഖി താവകവശംവദൻ
പോരാ മനോജരണപാരീണ വിസംശയം'

രാവണനെ അവലംബിച്ചു നില്ക്കുന്ന സ്ഥായിയായ വീരരസത്തിന്നു കോട്ടം വരാതെയും എന്നാൽ ശൃംഗാരരസം നല്ലപോലെ സ്ഫുരിപ്പിച്ചും ആടിയെങ്കിൽ മാത്രമേ ഈ രംഗം സഹൃദയന്മാൎക്കു് രുചിക്കു എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

രംഭയുടേയും അതിനെത്തുടൎന്നുള്ള രാവണന്റേയും പദങ്ങൾ അതിമനോജ്ഞങ്ങളായിട്ടുണ്ടു്. ആ അപ്സരസ്ത്രീ 'മാ മാ സ്പൃശേതി' പിന്നെയും പിന്നെയും യാചിച്ചിട്ടും വകവയ്ക്കാതെ രാവണൻ ബലാൽക്കാരം പ്രയോഗിച്ചു് അവളോടുകൂടി ക്രീഡിക്കുന്നു.

ഇനി യുദ്ധരംഗമാണു്. രാവണകിങ്കരന്മാർ മാണിചരനോടു് എതിരിട്ടു് പരാജിതരായ് ഭവിക്കുന്നു. അനന്തരം രാവണൻ തന്നെ യുദ്ധത്തിനു് ഒരുങ്ങുന്നു. യുദ്ധോദ്യുക്തനായ രാവണനെ കവി ഇങ്ങനെ വൎണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.

'സംവൎത്താടോപകൃതസങ്കുലഘനവൎന്നൂതതരോൽബണജ്വാലമാലാ
ഭരഹൃദ്ഭൂതജാതപ്രതിഭയവിപുലോരസ്ഥമൂൎദ്ധവാമം
യസ്യോൎദ്ദണ്ഡപ്രതാപാനലപിഹിതജഗന്മണ്ഡലം സഞ്ജഗാഹേ
സോഽയം ഗാഢാവലിപ്തദ്ഭടഭടപടലപ്രൗഢിമാവേദയന്തേ സ്സു'

അങ്ങനെ ഇരിക്കുന്ന ഈ രാവണൻ യുദ്ധത്തിനായി അണയുന്നതു കണ്ടു് ഭയവിഹ്വലമായ യക്ഷസൈന്യം വിവരം കുബേരനെ അറിയിക്കുന്നു.

'കല്പാന്തോദ്ഭ്രാന്തസിന്ധുപ്രചുരതരതരംഗാവലീസംഗമംഗ-
പ്രക്ഷുഭ്യത്ക്ഷീരരാശിധ്വനിശമനപടുക്ഷ്വേളിതാപൂരിതാശ'
നായ രാവണൻ, 'ക്രോധാടോപാതിരേകസ്ഫുരദധരപുടപ്രാന്തസംഭ്രാന്തജിഹ്വ'നായി വന്നണഞ്ഞതു കണ്ടു് കുബേരൻ യുദ്ധത്തിന്നുതന്നെ സന്നദ്ധനാകുന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹം 'ആശരേശാചരശരാവേശവനാ'യ് ഭവിക്കുന്നു. മന്ത്രിമാരെല്ലാം ഓടിക്കളയുന്നു. 'പിശിതാശവംശകലശാംബോരാശിനൈശാകരസ്സ്ഥാ-
നായാകാശനികാശപേശലയശോരാശി' ജൃംഭിക്കുന്നു.

അനന്തരം അളകാപുരിയ്ക്കു നേരിട്ട അവസ്ഥയെ 'എണ്ണാം കൃഷ്ണസഖി ബാണങ്ങളേററടലിൽ വീണൊളു സംയതി തള്ളിൻ' എന്നു തുടങ്ങുന്ന ഒരു ദണ്ഡകത്തിൽ മനോഹരമായി വൎണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.

അനന്തരം രാവണൻ തന്റെ പുഷ്പകവിമാനത്തിൽ കയറി ശങ്കരശൈലലക്ഷ്മിയെ കാണുവാനായി ആകാശമാൎഗ്ഗേണ ഗമിക്കവേ സിദ്ധവധൂജനങ്ങൾക്ക് ആകാശത്തിലുള്ള നീലാംബുജാളിധിഷണ ജനിക്കുന്നു. നന്ദി രാവണനെ എതിൎത്തു പിൻവാങ്ങുന്നു; രാവണൻ കൈലാസത്തെ എടുത്തുയൎത്തുന്നു; തത്സമയം ശാശ്വതിയായ ഗിരിസുതാ സൌദാമിനി 'ഹരശാരദാംബുദ'ത്തെ അപ്രതീക്ഷിതമായി ഗാഢസമാശ്ലേഷം ചെയ്യുന്നു. അപ്പോൾ ശിവനാകട്ടെ പാദാഗ്രംകൊണ്ട് പൎവ്വതത്തെ തെല്ലൊന്ന് അമൎത്തുന്നു. രാവണന്റെ ഇരുപതു കൈകളും മലയുടെ ഇടയിൽപെട്ട് ചക്കിൽപ്പെട്ട കരിമ്പിൻതണ്ടുകളുടെ അവസ്ഥയെ പ്രാപിക്കുന്നു. തത്സമയം അവന്റെ മദം തെല്ലൊന്നു ശമിക്കുന്നു. അവന്റെ നാവുകളിൽനിന്ന് സ്തുതിഗാനങ്ങൾ നിൎഗ്ഗമിക്കുന്നു. സംപ്രീതനായ ഭഗവാൻ 'തുഷ്ടോഹം തവ സ്തുതിവചനാൽ' എന്നരുളിച്ചെയ്തിട്ട് എന്തു വരം വേണമെന്നു ചോദിക്കുന്നു. രാവണൻ അതു കേട്ട്,

'ആയുധമൊന്നരുളീടണമയി—പര-
മായുരപി തവ പാദാബ്ജം
ആയതുപോലെ ഭജിച്ചീടുവതി-
നായൊരു കരുത്തു ലേശവുമധുനാ'

എന്നു പ്രാൎത്ഥിക്കുന്നു. ശിവൻ അപേക്ഷ അനുസരിച്ച്,

'സംഗരചതുരത കലരുന്നൊരു ചതു-
രംഗബലേന നീ സാകം
തുംഗമോദമൊടു വാഴ്ക ലങ്കയിൽ
മംഗലമിനിയും വരുമിഹ മെല്ലേ'

എന്ന് ആശീൎവ്വദിക്കുന്നു. ഇതാണ് കഥാസംക്ഷേപം.

സന്താനഗോപാലം തുള്ളൽ.

നമ്പ്യാരുടെ ശൈലി അനുസരിച്ച് തുള്ളൽ എഴുതി വിജയം നേടീട്ടുള്ള അപൂർവം ചിലരിൽ ഒരാളായിരുന്നു ഈ പ്രൌഢകവി എന്ന് ആരും സമ്മതിക്കും. ഒരു ഫലിതരസം ഇതിൽ സർവത്ര വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നു.

൧. 'അന്തമില്ലാതുള്ള ശബ്ദശാസ്ത്രത്തിന്റെ
ഗന്ധമെന്നാലും ഗ്രഹിക്കാത്ത പൂരുഷൻ
ഗ്രന്ഥം ചമപ്പാൻ തുടങ്ങുന്നതു നല്ല
പന്തിയാമെന്നു തോന്നുന്നില്ലെനിക്കെടോ.
കുന്തിരിക്കം വിററു കാലം കഴിപ്പവൻ
കുന്തപ്പയററു തുടങ്ങ്യാൽ നടക്കുമോ?'
... ...
... ...

൨. 'പണ്ടുള്ളതൊക്കെയും പാരം മനോജ്ഞമി-
ന്നുണ്ടായിട്ടുള്ളതിലൊന്നിലുമില്ലതു
പണ്ടമെന്നേവം പറഞ്ഞു ചിരിക്കുന്ന
പണ്ഡന്മാർ സാഹിത്യസാരം ഗ്രഹിക്കുമോ?'

കവി ഒരു യാഥാസ്ഥികനായിരുന്നില്ലെന്ന് ഇതിൽനിന്ന് നമുക്കു ഗ്രഹിക്കാം.

൩. 'ഛന്ദസ്സറിവാൻ തനിക്കെളുതല്ലാഞ്ഞു
കണ്ടവരോടു ചോദിച്ചറിഞ്ഞിതിനിതു
കരണ്ടു ഭക്ഷിച്ചു നടക്കും ജന്തുവിന്റെ
കണ്ണും ഉരുട്ടുവാൻ കശ്മലൻ പന്നഗൻ'

ഇന്നത്തെ രീതിയിലുള്ള പണ്ഡിതന്മാർ അന്നും ഉണ്ടായിരുന്നോ?

൪. 'കോപ്പനാർ പട്ടർ മധുരക്കറി വച്ചു
വാർപ്പിന്നരികെ സകലം പൊട്ടക്കാരുടൻ
വീർപ്പു വിളമ്പാതവൻ നാലു കോരിക
പാൽപ്രഥമൻ ചെമ്പത്തിട്ടിനാനക്ഷണം.
വായ്പുള്ള മോരും നിലയ്ക്കാതെത്ര പിന്നെയും
ആർപ്പും വിളിച്ചു കുടിച്ചുതുടങ്ങി പോൽ.
സാപ്പാടു മേനിച്ചു സാഹസം ചെയ്തിയാ-
ഴുപ്പാടു വന്നപോലെന്നല്ല രാത്രിയിൽ
കാല്പ്രസ്ഥപായസം മാന്നും കഴിക്കുവാൻ
തീപ്പായ് വിധിച്ചപോൽ ശേഷമെല്ലാവരും.
ആലപ്പീരിയൻ കാലത്താലിയാൽ കണ്ണുകൊ-
ന്നൂപ്പിരി കാട്ടിയാൽ മിണ്ടാതെ പോകുമോ?'

ഈ വിദ്വൽകേസരി യൌവനദശയിൽത്തന്നെ കാലധർമ്മം പ്രാപിച്ചുപോയതു് കൈരളിയുടെ ഭാഗ്യദോഷമെന്നേ പറയേണ്ടു.

അരിപ്പാട്ടു വാരിയന്മാർ.

വളരെ പുരാതനകാലം മുതൽക്കേ അരിപ്പാട്ടു വാരിയന്മാർ വലിയ പണ്ഡിതന്മാരായിരുന്നതിനു പുറമേ നല്ല ഭാഷാഭിമാനികളും കൂടിയായിരുന്നു. ഇവരിൽ കൊച്ചുപിള്ള വാരിയർ ൯൭൦-ൽ ജനിച്ചു. അദ്ദേഹം വലിയ പണ്ഡിതനായിരുന്നതിനു പുറമേ, നല്ല ജ്യൌതിഷികനുമായിരുന്നു. സ്വാതിതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റെയും ഉത്രംതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റെയും പള്ളിവായനയ്ക്കായി ൯൮൯-ാമാണ്ട് അദ്ദേഹം നിയമിക്കപ്പെട്ടു. ഇരയിമ്മൻതമ്പി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു ഉത്തമമിത്രമായിരുന്നു. ഒൻപതു കൊല്ലത്തോളം വാരിയർ തിരുവനന്തപുരത്തു താമസിച്ചു. സ്വാതിതിരുനാൾ നാടുനീങ്ങിയ വർഷത്തിൽത്തന്നെ അതായതു് ൧൦൨൨-ൽ വാരിയരും മരിച്ചു. ഉർവ്വശീസ്വയംവരം ആട്ടക്കഥ കാളിദാസന്റെ വിക്രമോർവ്വശീയത്തെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുള്ളതാണു്.

'ശ്രീചന്ദ്രകലാശേഖരകലിതാപദസാരസസ്യോജ്ജ്വല
പ്രശാന്തഗുണശാലിനോ യുവമഹീപതേരാജ്ഞയാ
കൃതാം കിമപി കേനചിത്തദനുയോജിതാമുർവ്വശീ-
സ്വയംവരകഥാം ബുധാഃ ശ്രവണഗോചരീകുർവ്വതാം'

എന്നിങ്ങനെ ഇക്കഥ 'മാർത്താണ്ഡവർമ്മ' യുവരാജാവിന്റെ ആജ്ഞാനുസരണം രചിക്കപ്പെട്ടതാണെന്നു് കവി തന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഇക്കഥയ്ക്കു് ഇപ്പോഴും പ്രചാരമുള്ളതായിക്കാണുന്നു. മാതൃകയ്ക്കായി ഒരു ഭാഗം ഉദ്ധരിക്കാം.

'പൊന്മണിമാലകൾ വെണ്മയിൽ വിലസി
പൂഞ്ചികുരേ പുതുമലരും ചൂടി
വാർമുലതന്നിൽ കളഭമണിഞ്ഞു
പരിമളപനിനീർ ചേറു ചൊരിഞ്ഞു
കണ്ണിണതന്നിൽ കജ്ജളമിട്ടി
കുണ്ഡലകാന്ത്യാ കവിളു വിളങ്ങി
ചെറുകുഴൽ നൂപുരമണികളും പൂണ്ടു
ചേലാഞ്ചലം മുലയണിയിലൊതുക്കി
തോടിവരാളികളെന്നിവ രാഗം

വണ്ണും ശ്യാൽധരവനേ വിശേഷം
വണ്ണിപ്പാനെളുതായ്മയിലാകം
നാൽകപടരസമൊന്നു ചേകന്നു
തമ്മിൽ ചില വക വരക ളുടൻ'

അരിപ്പാട്ടു കൊച്ചുപിള്ളവാരരും ഗോവിന്ദവാരരും കൊച്ചുകൃഷ്ണവാരരും സഹോദരന്മാരായിരുന്നു. അവർക്ക് തിരുവനന്തപുരത്ത് നിത്യച്ചിലവിൽനിന്ന് ചില പതിവുകൾ അനുവദിച്ചു കൊടുത്തിട്ടുമുണ്ടായിരുന്നു. കൊച്ചുതമ്പുരാക്കന്മാരെയും രാജപുത്രന്മാരെയും സംസ്കൃതം പഠിപ്പിക്കുന്ന ജോലിയായിരുന്നു അവർക്കുണ്ടായിരുന്നതു്. അരിപ്പാട്ടു കിഴക്കേടത്തു രാമവാരിയർ ഇന്ദുമതീസ്വയംവരം ആട്ടക്കഥ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. സാഹിത്യഗുണം കൊണ്ട് അതു് ഉർവശീസ്വയംവരത്തെ അതിശയിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതിന് വലിയ പ്രചാരം സിദ്ധിച്ചിട്ടില്ല.

മിഷ്ടേ/സ്മിൻ പരപുഷ്ടസൃഷ്ടമധുരാരാവേ/ഷ്ടേ സുധാംശുപ്രഭാ–
പുഷ്ടേ ഇഷ്ടിഷ്ടചൂതയഷ്ടി മധുവൃഷ്ട്യാമോദിതോദ്യാനകേ
ദൃഷ്ട്വാ സോ/ഷ്ടതമാം ഹി ധൃഷ്ടമദനാവിഷ്ടാന്തരംഗപ്രിയാം
ഹൃഷ്ടോ/സൌ ഗുരുഗാമദീഷ്ടകശലാം സ്പഷ്ടം സമാചഷ്ട താം.

എന്നിങ്ങനെ പരുഷവ്യഞ്ജനബഹുലമായ ഒരു ശ്ലോകംകൊണ്ട് ശൃംഗാരപദത്തെ അവതരിപ്പിക്കുന്ന കവി തൽപരിഹാരമായി രൌദ്രരസത്തെ മധുരാക്ഷരങ്ങളെക്കൊണ്ടു സ്ഫുരിപ്പിക്കാൻ നോക്കീട്ടുണ്ട്. മാതൃകയ്ക്കായി നർമ്മദാനദിയുടെ ഒരു വർണ്ണന താഴെ ചേർക്കുന്നു:—

നർമ്മദാനദിയിതു മമ ഹൃദി ശർമ്മമധികം സപദി
നിർമ്മലജലകണംകൊണ്ടു ബത മാർഗ്ഗശ്രമം കളയുന്നു
ഊർമ്മികരംഘനനിഭങ്ങളതിൽ ഭൃംഗങ്ങളുമാവധി പാരം
ഭ്രമംപൂണ്ടു കളിക്കുന്നതു കണ്ടാൽ സമ്മോഹനമിതത്രയും.
സ്വർണ്ണപത്രമാം മുഖവുമളിപൂരമാം കചഭരവും ഹംസ–
വിരാവമാം വാക്കുംകൊണ്ടു നാരീസാദൃശ്യം മഹനീയം.
വാരാന്നിധി തന്റെ നാരിമാരിൽ പ്രഥമകളത്രമിവൾ തന്നെ
തീരത്തു ശിഖിപിഞ്ഛംകൊണ്ടു താലവൃന്തം വീശുന്നു;
കോകിലകലമാലാപപരമാർക്കവ സേവിക്കുന്നു;
വാഹിനീതടമധിവസിച്ചു സുഖം വാഹിനി തിരിപുണ്ഡരീകിനി.

ഉത്രം തിരുനാൾ
മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു്

ഉത്രംതിരുനാൾ മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവ്.

കഥകളിപ്രിയനായിരുന്ന ഈ മഹാരാജാവ് ൯൮൯-ൽ ജനിച്ചു. അവിടത്തെ മാതാവായിരുന്ന ലക്ഷ്മീഭായി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട്, തിരുമനസ്സിലേയ്ക്കു ഒരു തിരുവയസ്സു തികയും മുമ്പേ നാടുനീങ്ങി. മാതൃഷ്വസാവായ പാർവ്വതീറാണിയും പിതാവായ രാജരാജവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാനും ആണ് അവിടത്തെ വളർത്തിയതു്. ഇംഗ്ലീഷ് ചികിത്സയിൽ അവിടുന്ന് അതിനിപുണനായിരുന്നു. അവിടത്തെ പള്ളിവായന നടത്തിയതു് ഹരിപ്പാട്ട് കൊച്ചുപിള്ളവാര്യരാണ്. ൧൦൨൨-ാമാണ്ടു് സ്വാതിതിരുനാൾ തമ്പുരാൻ നാടുനീങ്ങിയപ്പോൾ അവിടുന്ന് രാജ്യഭാരം ഏറ്റു. മൂന്നു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞു് തുലാപുരുഷദാനവും ൧൦൨൬-ൽ ഹിരണ്യഗർഭദാനവും നടത്തിയിട്ട് കുലശേഖരപ്പെരുമാൾ എന്ന സ്ഥാനം കൈക്കൊണ്ടു.

അവിടുന്ന് കഥകളിക്കാരെ വേണ്ടപോലെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചുവന്നു. ഈ തിരുമനസ്സിലെ സേവകനും പള്ളിയറവിചാരിപ്പുകാരനും ആയിരുന്ന പുന്നയ്ക്കൽ ഈശ്വരപിള്ള ഒരു പ്രസിദ്ധ നടനായിരുന്നു. കൊട്ടാരത്തിലെ കഥകളിയോഗത്തിൽ നല്ല രസവാസനയോടുകൂടിയ വേറെയും അനേകം നടന്മാരുണ്ടായിരുന്നു. വടക്കുനിന്നും ഒന്നാന്തരം നടന്മാരെ വരുത്തി ആടിച്ചു് നല്ല നല്ല സമ്മാനങ്ങൾ അദ്ദേഹം നൽകുകയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. അവിടത്തെ ആജ്ഞപ്രകാരമാണ് കോട്ടയ്ക്കകത്തു് കേരളവിലാസം എന്നൊരു അച്ചുക്കൂടം സ്ഥാപിച്ച് അൻപത്തിനാലു ദിവസത്തെ കഥകൾ അച്ചടിപ്പിച്ചതു്. ആ പ്രസ്സിൽനിന്ന് സ്വാതിതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റേയും ഇരയിമ്മന്റേയും മണിപ്രവാളപദങ്ങളും, എഴുത്തച്ഛൻ, നമ്പ്യാർ ഇവരുടെ കൃതികളും പ്രസിദ്ധീകരിക്കുകയുണ്ടായി. മലയാളക്കരയിൽ സ്വദേശികളുടെ വകയായുണ്ടായ ആദ്യത്തെ പ്രസ്സ് അതായിരുന്നു എന്നു പറയാം.

ഉത്രംതിരുനാൾതമ്പുരാൻ സിംഹധ്വജചരിതം എന്നൊരു ആട്ടക്കഥയുണ്ടാക്കീട്ടുണ്ട്. അവിടത്തേക്ക് ആടാനും വശമായിരുന്നു. ആ കഥയിൽനിന്ന് ഒരു ഭാഗം ഉദ്ധരിക്കാം.

'രത്ന്യാമിളന്നഭോഗാം ശിരസി പരിമളൽ പുഷ്പസാരപ്രസക്ത-
ഭൃംഗീസംഗീതലോലഭ്രമരപരിലസല്ലോലപാശാന്തദേശം
കംഠാരിമൃഗ്യഭാരഘനാരീനിവഹകരതരളലർല്ലാളിതാം സ്വൈരാംഗീം
രാജാ പ്രാഗേവ ചാരവേം രഹസി നിജ വപ്പം വീക്ഷ്യ മന്ദോരലകത്ത്രീം.

കാന്തേ ശൃണു നീ മാമകവാക്യം കപടമകന്നൊരുമണിമഞ്ചേ
കാന്തേ മാനിനി സാമജഗാമിനി ചാരുതരംതുളുമ്പുമാർകുചമഹിതേ
കളിയല്ലിന്നു മമ കാമനിതാ വന്നു കളമൊഴി പാരം വലയിക്കുന്നു;
കളകിയിഞ്ഞ ബാലേ മുല്ലയിൽ മാനിനി കളവാണിസാരസമദപഹാസമനേ.
സുരുചിരശീലേ വരിക സകാശേ സുരമിയമാംഗിയെയാശ്ലേഷിക്കേണം
സുരതകേളികളും ചെയ്തു മരുവീടണം സരസിജമുഖി ശശിധരവദനേ
മത്സ്യതരാകൃതേ മാമകഗാത്രം കമ്രകരങ്ങൾകൊണ്ടായമോദാ പുൽകും.
രജ്ഞിതമനസാ കോമളസദനേ അങ്ങനെ രമിക്ക നാം പൂമലയശയനേ'

ഉത്രംതിരുനാൾതമ്പുരാൻ കൊല്ലവൎഷം ൧൦൩൫-ാമാണ്ടു വരെ രാജ്യം ഭരിച്ചു. അവിടത്തെ ഭരണകാലം പൊതുവേ ജനങ്ങൾക്കു ക്ഷേമപ്രദമായിരുന്നു. ഈ മഹാരാജാവിന്റെ പ്രീതിയ്ക്കു പാത്രമായിരുന്ന കൊച്ചുകറപ്പുകാൎയ്യക്കാർ (൯൯൪— ൧൦൫൮) പുണ്യചരിതം ആട്ടക്കഥ എന്നൊരു ദൃശ്യകാവ്യം രചിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അദ്ദേഹം പെരവൂർ മേലാട്ടുവീട്ടിലെ അംഗമായിരുന്നു. തിരുവനന്തപുരത്തു് പെരുന്താന്നി കിഴക്കേവീടായിരുന്നു ഭാൎയ്യാഗൃഹം. കുറേക്കാലം തഹശീൽദാരുദ്യോഗം വഹിച്ചിട്ടുണ്ടു്. സ്വാതിതിരുനാൾ ഗോദവൎമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ (൯൯൦— ൧൦൩൯) മുചുകുന്ദമോക്ഷം എന്നൊരു ആട്ടക്കഥയും, പൂണർതം തിരുനാൾ രവിവൎമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ (൯൯൫—൧൦൪൨) സീതാവിജയം ആട്ടക്കഥയും, പൈപവള്ളി സുബ്രഹ്മണ്യൻ പോററി (൯൯൭—൧൦൪൭) പാൎവ്വതീപരിണയം, നരകാസുര വധം മുതലായി അനേകം ആട്ടക്കഥകളും, അമ്പലപ്പുഴത്തിരു മുല്ലാട്ട് സ്യമന്തകം, പാൎത്ഥവിജയം എന്ന രണ്ടു കഥകളും രാജരാജവൎമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ (൯൯൯—൧൦൩൯) ദാരികോ ദ്ഭവം ആട്ടക്കഥയും ഇക്കാലത്തു നിൎമ്മിക്കയുണ്ടായി.

വാസുനമ്പി.

ഇദ്ദേഹം പത്താംശതകത്തിന്റെ അവസാനഘട്ടത്തിൽ— ൯൮൫-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു—ജനിച്ചു. ഗൃഹം കുറുമ്പ്രനാട്ടുതാലൂക്കിൽ ലോകനാർകാവിൽ ക്ഷേത്രത്തിനു സമീപമായിരുന്നു. കടത്ത നാട്ട് ഉദയവൎമ്മതമ്പുരാന്റെ ആശ്രിതനായിരുന്നത്രേ. അനേകം

സ്തോത്രങ്ങൾ സംസ്കൃതത്തിൽ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. സീമന്തിനീചരിതം ആട്ടക്കഥ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയാകുന്നു. കവിത സാമാന്യം നന്നെങ്കിലും കഥയ്ക്കു വലിയ പ്രചാരമൊന്നുമില്ല. മാതൃകയ്ക്ക് ഒരു പദം താഴെ ചേർക്കുന്നു.

'ബാലാനിലാകലിതകോമളപുഷ്പവല്ലീ
മാലാഗളദ്രസമയേ സമയേ നരേന്ദ്രഃ
ലീലാവിനോദരസികോ/യമുവാച വാചം
ബാലാജനം ബഹു കദാചന ബന്ധുരാംഗഃ'
'മാനിനിമാർകുലമൗലിമാലികമാരേ നിങ്ങൾ
മാനസമഴിഞ്ഞു കേൾപ്പിൻ മാമകമൊഴികൾ
മാരുതരയേന വന്നു മാകന്ദകണങ്ങളെ
മാരനും ധനുഷി ചേർത്തു മാരിപോലെ തൂകുന്നു'

കുഞ്ഞുകൃഷ്ണപ്പൊതുവാൾ.

ഇട്ടിവപ്പോത്തർ അമ്പാടി കുഞ്ഞുകൃഷ്ണപ്പൊതുവാൾ ൯൯൬-ൽ ജനിച്ചു. നല്ല സരസനും വ്യുൽപന്നനും ആയിരുന്നു. ൧൦൨൨-ൽ തിരുവനന്തപുരത്തു വന്ന് മാർത്താണ്ഡവർമ്മ യുവരാജാവിന്റെ ആശ്രിതനായി താമസിച്ചു. അക്കൊല്ലം തന്നെ ആ മഹാരാജാവ് സിംഹാസനാരോഹണവും ചെയ്തു. പട്ടാഭിഷേകം തുള്ളൽ നിർമ്മിച്ചതിന് മഹാരാജാവ് വീരശൃംഖല സമ്മാനിച്ചു. ൧൦൩൩-ാമാണ്ടിടയ്ക്ക് തിരുവനന്തപുരം വിട്ട് കൊടുങ്ങല്ലൂർ തമ്പുരാനെ ആശ്രയിച്ച് അവിടെ കുറേക്കാലം പാർത്തു. അദ്ദേഹം സരസങ്ങളായ അനേകം ഒറ്റശ്ലോകങ്ങൾ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇതിനു പുറമേ കൃഷ്ണാവതാരം, കാളിയമർദ്ദനം, കംസവധം, കേശിവധം എന്ന നാലു ആട്ടക്കഥകൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ളതായും അറിയുന്നു. അവയിൽ ഒന്നും അച്ചടിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. വ്യാസോൽപത്തി തുള്ളലിൽ,

'അമ്പോടമാനന്ദമുള്ളക്ഷരമതാ നാവി-
ലമ്പൊടെഴുതീട്ടു പിന്നെ മണലിന്റെ
മുമ്പിൽ പരിശ്രമിപ്പിച്ചോരു ദേശിക-
ത്തമ്പുരാൻ നാരായണാഖ്യൻ ദയാപരൻ
ഗംഭീരചിത്തൻ ഭൂദേവവരമുഖ്യവ-
ശ്രാംഭോജഭാസ്കരൻ ശബ്ദശാസ്ത്രവിചക്ഷണൻ'

എന്ന് സ്വഗുരുവിനെ സ്മരിച്ചുകാണുന്നു.

ഇലത്തൂർ രാമസ്വാമിശാസ്ത്രികൾ.

ഈ പണ്ഡിതസാർവ്വഭൌമൻ ൯൮൯-ാമാണ്ടു് തുലാം ൨൪-ാംതീയതി തിരുവിതാംകൂറിൽ ഇലത്തൂർ ഗ്രാമത്തിൽ ജനിച്ചു. പിതാവായ ശങ്കരനാരായണശാസ്ത്രികൾ അയ്യാവി ശാസ്ത്രികൾ എന്ന പേരിലാണു് പ്രസിദ്ധനായിരുന്നതു്. ഈ ബാലൻ കൃഷ്ണപുരം ലക്ഷ്മീനാരായണശാസ്ത്രികളുടെയും മററും അടുക്കൽ കാവ്യനാടകാലങ്കാരപര്യന്തം പഠിച്ചിട്ടു് ഉപരി വിദ്യാഭ്യാസത്തിനായി പന്തളം കൊട്ടാരത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. അവിടെ വച്ചു് തൎക്കം, വ്യാകരണം എന്ന രണ്ടു ശാസ്ത്രങ്ങളിലും വിപുലമായ പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിച്ചു. ശാസ്ത്രികളുടെ ഗുരുവായിരുന്ന പന്തളംരാജാവു് മഹാപണ്ഡിതനായിരുന്നു. പന്തളത്തെ പഠിത്തം പൂൎത്തിയാക്കിയ ശേഷം അദ്ദേഹം കറേക്കാലത്തേക്കു് മൂകാംബിയിൽ പോയി ഭജനം ഇരുന്നു. അതിന്നശേഷം ഒരു വിദേശസഞ്ചാരം നടത്തുകയും പല പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങൾ ദൎശിക്കയും വേദാന്താദിശാസ്ത്രങ്ങൾ അഭ്യസിക്കയും ചെയ്തിട്ടു് അദ്ദേഹം ൧൦൦൪-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു് തിരുവനന്തപുരത്തു വന്നു ചേൎന്നു. മാൎത്താണ്ഡവൎമ്മമഹാരാജാവു് കൊട്ടാരത്തിൽ ഒരു ശമ്പളവും പതിച്ചുകൊടുത്തു. പിന്നീടു് അദ്ദേഹം വിദ്വൽസദസ്സിലെ ഒരു അംഗമായി, പരിശോഭിച്ചു. ൧൦൩൫-ൽ ആയില്യംതിരുനാൾ മഹാരാജാവു് സിംഹാസനാരോഹണം ചെയ്തപ്പോൾ, ശാസ്ത്രികളുടെ നില ഒന്നുകൂടി ഉയൎന്നു. എന്നാൽ ഒരവസരത്തിൽ മഹാരാജാവു് സ്വാതിതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റേയും തന്റേയും ഗുണങ്ങളെ താരതമ്യപ്പെടുത്തി ഒരു ശ്ലോകം ചമപ്പാൻ വിദ്വൽസദസ്സിലെ അംഗങ്ങളോടു് ആവശ്യപ്പെട്ടുവത്രെ. രാജപ്രീതിയ്ക്കുവേണ്ടി എന്തും ചെയ്വാൻ മനസ്സുള്ളവരാണല്ലോ മിക്ക പണ്ഡിതന്മാരും. അവർ സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവിനെ താഴ്ത്തി ഓരോ ശ്ലോകം നിൎമ്മിച്ചു് അടിയറ വച്ചു. ഇലത്തൂർ രാമസ്വാമിശാസ്ത്രികൾ മാത്രം മൌനമവലംബിച്ചതേയുള്ളു. ശാസ്ത്രികളുടെ ശ്ലോകം എവിടെ? എന്നു കല്പിച്ചു. അത്തരത്തിൽ ഒരു ശ്ലോകം രചിച്ചു് സരസ്വതീദേവിയുടെ കാരുണ്യത്തെ വ്യഭിചരിപ്പിക്കാൻ താൻ തയ്യാറില്ലെന്നു് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞപ്പോൾ, 'ശാസ്ത്രികൾ ഇന്നു വല്ല പൂജാ

ദ്രവ്യവും കഴിച്ചിട്ടാണോ ഇങ്ങോട്ടു പോന്നതെ'ന്നു കല്പിച്ചു ചോദിച്ചുവെന്നും അതിന്, താൻ സേവിപ്പാനും ഇല്ലെങ്കിലും അതിന്റെ വികാരം തിരുമനസ്സിലെ മുഖത്താണ്'. പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നും ആ സാഹിത്യസമ്രാട്ട് മറുപടി പറഞ്ഞുവെന്നും, കോപാകുലനായ മഹാരാജാവിന് തിരുവുള്ളക്കേടുണ്ടാകയാൽ 'വിസ്തീർണ്ണാ പൃഥിവീ ജനാശ്ച ബഹവഃ കിം കിം ന സംഭാവ്യതേ' എന്നു പറഞ്ഞിട്ട് ശാസ്ത്രികൾ ഇറങ്ങിപ്പോയെന്നും മഹാകവി ഉള്ളൂർ പരമേശ്വരയ്യർ അവർകൾ പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു. ശാസ്ത്രികൾ ശക്തിപൂജകനായിരുന്നല്ലോ. കള്ളു കുടിച്ചിട്ടുണ്ടോ എന്നായിരുന്നു മഹാരാജാവ് കല്പിച്ചു ചോദിച്ചതു്. അതിന് ശരിയായ മറുപടി ശാസ്ത്രികൾ നൽകുകയും ചെയ്തുവത്രെ. ഈ കഥ എങ്ങനെ വിശ്വസിക്കേണ്ടു എന്നു മനസ്സിലാകുന്നില്ല. ശാസ്ത്രികൾ അതിധീരനായിരുന്നിരിക്കാം. മുഖസ്തുതി പറയുന്നതിൽ തൽപരനായിരുന്നില്ലെന്നും വരാം. എന്നാൽ സകലകലാവല്ലഭനും ക്ഷാത്രതേജോനിധിയും ആയിരുന്ന ആ തിരുമേനിയുടെ മുമ്പിൽ വച്ച് ഇത്ര ധിക്കാരമായി സംസാരിച്ചു എന്നു വിശ്വസിക്കാൻ കുറേ പ്രയാസമാണ്. അങ്ങനെ സംസാരിച്ചതു് വാസ്തവമാണെങ്കിൽ അതു് ക്ഷന്തവ്യമായിരുന്നില്ലെന്നു പറയുകയേ നിവൃത്തിയുള്ളു. അതിനും പുറമേ വഞ്ചിരാജ്യത്തിന്റെ കീർത്തിയെ ഭാരതഖണ്ഡമൊട്ടുക്കു പരത്തിയ സ്വമാതുലന്റെ ഭരണരീതിയോട് തന്റെ രീതിയെ താരതമ്യം ചെയ്യാൻ മാതുലഭക്തനായ ആ തിരുമേനി ആവശ്യപ്പെട്ടു എന്നു പറയുന്നതു് ആരു വിശ്വസിക്കും? ഇതെല്ലാം ആരുടെയോ മനോധർമ്മമാണ്; രാജാക്കന്മാർ രജോഗുണപ്രധാനന്മാരാണല്ലോ. അവർക്ക് കോപം ഉണ്ടായേക്കാം; എന്നാൽ ആയില്യംതിരുനാൾതമ്പുരാനെപ്പോലെയുള്ള ഒരു മഹാരാജാവിന്റെ സമക്ഷം, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപ്പും ചോറും തിന്നു ജീവിച്ചുവന്ന ഒരു കവി,—അയാൾ എത്ര മഹാനായിരുന്നാലും—ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞുവെങ്കിൽ നിലമറന്നുള്ള ഒരു പ്രവൃത്തിയാണ് അദ്ദേഹം ചെയ്തുപോയതെന്ന് പ്രസ്താവിക്കാതിരിക്കാനും തരമില്ല. എന്നാൽ മഹാകവി തന്നെ മറെറാരു ഭാഗത്തു പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു "സ്വതന്ത്ര

സ്വതന്ത്രനായ ശാസ്ത്രികൾ ആ തിരുമേനിയുടെ പേരിൽ—എന്തെല്ലാം കുററങ്ങളും കുറവുകളും ഉണ്ടായിരുന്നാലും അവിടുന്ന് സഹൃദയശിരോമണിയും പണ്ഡിതനും ആയിരുന്നു എന്നുള്ളതിന് സംശയമില്ല—അസാമാന്യഭക്തിയും ആദരവും ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളിൽ കാണുന്നു." ആയില്യംതിരുനാൾ തമ്പുരാൻ സാഹിത്യത്തിലും സംഗീതത്തിലും ഒരുപോലെ നിപുണനായിരുന്നു എന്നുള്ളത് പ്രസിദ്ധമാണ്. സംഗീതപ്രയോഗത്തിൽ അവിടുന്ന് സ്വാതിതിരുനാൾ തമ്പുരാനെപ്പോലും അതിശയിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ ആ വഴിക്കല്ല വഞ്ചിനിവാസികൾ തിരുമേനിയെ അറിയുന്നത്. അവിടുത്തെ ഭരണവൈശിഷ്ട്യത്താലാണ് തിരുവിതാംകൂർ 'മാതൃകാരാജ്യം' എന്ന അവസ്ഥയിലേക്കു കാലൂന്നിയത്. അവിടുത്തെ കുറവുകളും കുററങ്ങളും കണ്ടുപിടിച്ചു രേഖപ്പെടുത്തേണ്ട കാര്യങ്ങളൊന്നും നമുക്കില്ല; രാമസ്വാമിശാസ്ത്രികൾക്ക് തീരെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലതാനും. രാജ്യക്ഷേമത്തിനു വേണ്ടി സ്വജീവിതാർപ്പണം ചെയ്തിട്ടുള്ള മഹാനുഭാവന്മാരുടെ രഹസ്യജീവിതത്തെ ചുഴിഞ്ഞു നോക്കുന്നത് പരിഹാസ്യമാണ്.

രാമസ്വാമിശാസ്ത്രികൾക്ക് എന്തോ കാരണവശാൽ കുറേക്കാലം കൊട്ടാരത്തിൽ പ്രവേശം ലഭിക്കാതെയായി എന്നുള്ളത് പരമാർത്ഥമാകുന്നു. അതുപോലുള്ള തിരുവുള്ളക്കേട് തിരുമനസ്സിലേക്ക് പ്രസിദ്ധ ഗായകനും അവിടുത്തെ പ്രീതിഭാജനവുമായിരുന്ന രാഘവനോടും മററു പലരോടും ഓരോ കാരണവശാൽ ഉണ്ടാവുകയും അതൊക്കെ കുറച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മാറുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഈ അവസരത്തിൽ ശാസ്ത്രികൾ എഴുതിയതാണത്രേ,

'ചിത്തഭ്രൂവിത്തഭ്രമത്ഭ്രമദ്ഭാവകോ-
ചാസനാവാസനായാനപായാമല ഭൂമം
സാധുതാ സാ ധുതാ സാധിതാ ഗാധിതാ
കിന്തയാ ചിന്തയാ ചിന്തയാമസ്തിവം'

എന്ന പ്രസിദ്ധ ശ്ലോകം.

എന്തായിരുന്നാലും ശാസ്ത്രികളുടെ ഈ വിപ്രവാസം തദ്ദേഹത്തിന്റേയും മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സിലേയും പ്രശസ്തിക്കു

കാരണമായ്ഭവിച്ചു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ആ ദേശയാത്രയിൽ ഈ വിദ്വൽപ്രകാണ്ഡം കൽക്കത്ത മുതലായ ദിക്കുകളിൽ വച്ച് ഭാരതഖണ്ഡത്തിലെ പ്രസിദ്ധ വിദ്വാന്മാരുടെ ശ്ലാഘയും പൂജയും പാത്രീഭവിച്ചു. തദ്വാരാ കീർത്തി വഞ്ചിരാജ്യത്തിന്റെയും പുകൾ പതിന്മടങ്ങു പൊങ്ങി. ആയില്യം തിരുനാൾ മഹാരാജാവ് കാശിയ്ക്ക് എഴുന്നള്ളിയ കാലത്ത് അവിടത്തെ വിദ്വൽസദസ്സ് ഇലത്തൂർ രാമസ്വാമിശാസ്ത്രികളുടെ പ്രേരണയാൽ തിരുമേനിയെ ക്ഷണിക്കയും മംഗളപത്രിക നൽകുകയും ചെയ്തുവെന്നുള്ളതും പ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്. തിരുമനസ്സിലെ അപാരമായ പാണ്ഡിത്യത്തേയും ശാസ്ത്രവിജ്ഞാനത്തേയും പററി തദ്ദേശപണ്ഡിതന്മാർക്ക് അളവററ ബഹുമാനം തോന്നി. അതിനു ശേഷം ശാസ്ത്രികൾ വീണ്ടും തിരുവനന്തപുരത്തു വന്നു.

ശാസ്ത്രികൾക്ക് തിരുവിതാംകൂറിൽ അനേകം പ്രശസ്ത ശിഷ്യന്മാരുണ്ടായിരുന്നു. യാതൊരു മഹാത്മാവിന്റെ സ്മരണമാത്രത്താൽ വഞ്ചിനിവാസികളുടെ ഹൃദയകമലങ്ങൾ ഭക്തിതരളിതമായിത്തീരുന്നു—ശരീരങ്ങൾ കോൾമയിർക്കൊള്ളുന്നു—ആ രാജർഷിയായ ശ്രീമൂലംതിരുനാൾ പൊന്നുതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ ഗുരുസ്ഥാനവും ഈ മഹാനുഭാവൻ അല്പകാലം വഹിക്കയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. കേരളകാളിദാസനെന്ന അപരനാമത്താൽ വിഖ്യാതനായിരിക്കുന്ന കേരളവർമ്മ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ, ദേവീഭാഗവതം കിളിപ്പാട്ടിന്റെ കർത്താവായ ആററുകാൽ ശങ്കരപ്പിള്ള, വലിയ താർക്കികനെന്നും യോഗിയെന്നും ഉള്ള നിലയിൽ വിശ്വവിശ്രുതനായ്ത്തീർന്നിട്ടുള്ള കുഞ്ഞൻപിള്ള ചട്ടമ്പി എന്നിവർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യന്മാരായിരുന്നു എന്നുള്ളതിന് അവരുടെ കൃതികൾ തന്നെ സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു.

'അഗാധധീരഹാളൂയ ശ്രീരാമസ്വാമിശാസ്ത്രിണാ
അഹിനക്ഷത്രജക്ഷ്മാഭൃദഹിനോൽകേരളാന്തികം
ശ്രുവമവിദ്യോപദേഷ്ടാരം സ്വസ്യ സാഹിത്യദേശികം
കേരളഃ പ്രത്യജഗ്രാഹ ബഹുമാനപുരസ്സരം'

എന്ന് വലിയകോയിത്തമ്പുരാനും,

'നാരദപര്യന്തജന വന്ദ്യവരാമരങ്ങളുള്ളോരാ—
ളിലത്തൂർ ബ്രഹ്മജ്യോതിസ്സന്നിഹ വിളങ്ങുന്നു.
യാതൊന്നിൽഗ്ഗുണശ്രേണി ചൊല്ലുവാനാമോ പാണി;
യാതൊന്നിൽക്കീർത്തിവല്ലി നിർജ്ജിതദേവവല്ലി?
യാതൊന്നിൽവാണീസ്ഥിതി പീയൂഷപ്രഭാകരി;
യാതൊന്നിൽത്തത്ത്വബോധം പാർക്കിലോ ദുർല്ലഭമാം
യാതൊന്നിൽധ്യാനരൂപം ചിൽഭാസ്സുസ്ഫുരദ്ദീപം
യാതൊന്നിൽനിത്യകൃത്യം ലോകരീതിക്കതീതസ്തുത്യം;
യാതൊന്നിൽക്കാവ്യബന്ധം ഗണനാ സമാനന്ദം;
യാതൊന്നിൽത്തിരുനാമം രാമശർമ്മാഭിരാമം;
യാതൊന്നിൽസ്സഹിതരാൽ പാർക്കിലിന്നില്ലതൻ
ആയതിൻതൃപ്പാദരേണുക്കൾ സാഷ്ടാംഗം നമിച്ചുകൊണ്ടു-
ണ്ടാവതുമിപ്രകാരം സങ്കല്പപൂർവ്വകം
മറ്റുള്ളതൃപാദതസിന്ധുവിലാറാടി ഞാൻ
... ...
... ...
... ...
ഇക്കൃതി ചമയ്ക്കുവാനാരംഭം തുടങ്ങുന്നേൻ.' ദേവീഭാഗവതം.

ശാസ്ത്രികൾ ഇങ്ങനെ ശിഷ്യസമ്പത്തു വർദ്ധിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കവേ തിരുവനന്തപുരത്തു് സദർകോടതിയിൽ ഒരു ഒഴിവു വന്നു. ആയില്യംതിരുനാൾതമ്പുരാന് ശാസ്ത്രികളെ തൽസ്ഥാനത്തേക്ക നിയമിക്കണമെന്നാഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ വിരക്തനായ ശാസ്ത്രികൾ ആ സ്ഥാനം സ്വീകരിച്ചില്ല. ൧൦൩൭-ൽ ആയില്യംതിരുനാൾ നാടുനീങ്ങിയെങ്കിലും ശാസ്ത്രികൾതന്നെ രാജകീയവിദ്വത്സദസ്സിന്റെ നേതൃത്വം വഹിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അനന്തരം രാജ്യഭാരമേററ വിശാഖംതിരുനാൾ തമ്പുരാൻ ദീർഘകാലം നാടു വാണില്ല. പിന്നീടു് ശാസ്ത്രികളുടെ ശിഷ്യനായ മൂലംതിരുനാൾ മഹാരാജാവു് രാജ്യഭാരമേററു. എന്നാൽ അതിനുശേഷം ശാസ്ത്രികളും അധികകാലം ജീവിച്ചിരിക്കയുണ്ടായില്ല. ൧൦൬൧ കർക്കടകം ൩൧-ാംനു- അദ്ദേഹം പരലോകം പ്രാപിച്ചു.

ശാസ്ത്രികളുടെ പ്രധാന കൃതികളെല്ലാം സംസ്കൃതത്തിലാണ്. സ്വരൂപരാഘവം, കീർത്തിവിലാസം ചമ്പു, പാർവ്വതീപരിണയം, അന്യാപദേശസപ്തതി, തുലാഭാരപ്രബന്ധം, കാശിയാത്രാനുവർണ്ണനം, അംബരീഷചരിതം, ഗാന്ധാരചരിതം, ഗൌതമസമാഗമം, ശാകുന്തളം ചമ്പു, ശ്രീധർമ്മസംവർദ്ധിനീമാ

ഹാത്മ്യം, പന്തളപുരീമാഹാത്മ്യം, കൈവല്യവല്ലീപരിണയം, വൃത്തരത്നാവലി, രാമോദയം, ക്ഷേത്രതത്വദീപിക, ദേവ്യഷ്ടപ്രാസശതകം, ദേവീവസ്ത്രമുക്താവലി, വിഷ്ണ്വഷ്ടപ്രാസശതകം, ശിവാഷ്ടപ്രാസശതകം, ശ്രീകൃഷ്ണദണ്ഡകം, ത്രിപുരസുന്ദരീപാദാദികേശം, ശ്രീരാമാശ്രയസ്തോത്രം, മധുസൂദനാഷ്ടകം, കലിനാശനസ്തോത്രം, ഗന്ധമാഷ്ടകം, ശ്രീലളിതാപ്രാതഃസ്മരണസ്തോത്രം മുതലായി നിരവധി പ്രൌഢകൃതികൾ അദ്ദേഹം സംസ്കൃതത്തിൽ രചിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

അദ്ദേഹവും ഉത്രംതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റെ നിർദ്ദേശമനുസരിച്ചു് ജലന്ധരാസുരവധം എന്നൊരു ആട്ടക്കഥ നിർമ്മിക്കയുണ്ടായി. അതിനെ ആ മഹാകവിയുടെ പൌത്രനും എന്റെ ഉത്തമസ്നേഹിതനും ആയിരുന്ന എല്ലു്. രാമസ്വാമിഅയ്യർ അവർകൾ എം. ഏ. എൽ. ടി. അച്ചടിച്ചു പ്രസിദ്ധീകരിക്കയുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. എന്നിട്ടും ശ്രീരാമവിലാസം വക ൧൦൧ ദിവസത്തെ ആട്ടക്കഥകൾ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ 'ബ്രഹ്മശ്രീ ശ്രീനിവാസയ്യങ്കാർ ശാസ്ത്രികൾ' എന്ന ആളിന്റെ കൃതിയായി അതിനെ ചേർത്തിരിക്കുന്നതു് വിചിത്രമായിരിക്കുന്നു. ശാസ്ത്രികളുടെ കൃതികളിൽ 'ഗോമതീദാസൻ' എന്ന മുദ്ര സാധാരണ കാണും. ഈ കഥയെ ആയില്യംതിരുനാൾ തമ്പുരാൻ ഗാഥാരൂപത്തിൽ വിവർത്തനം ചെയ്തിട്ടുമുണ്ടു്.

ജലന്ധരാസുരവധത്തിലെ ശ്ലോകങ്ങളും പദങ്ങളും വളരെ മനോഹരങ്ങളായിരിക്കുന്നു.

വന്ദനശ്ലോകം:—

ബാലാ ബാലാർക്കകോടിപ്രഭതരുണി കേളികോടീരലോലം-
ജ്വാലാമാലാതിവേലാരുണിത സകല ദിക്ചക്രവാളാന്തരാളാ
നീലാലോലാലകാളീ പുരഹരരമണീ കല്പകാന്താരവല്ലീ
കല്യാണാലോലലോലം ശ്രിയം സാ ദിശതു ഭഗവതീ ശ്രീമതീ ഗോമതീ വഃ.

ശൃംഗാരപ്പദം:—

സരസിജനവ മാധവീകുസുമരസാദരേ മധുകരമേ
സുമശരവൈരിയെ വെന്ന ഹൃദയനായകനെ നിന്നെ
കണ്ടു ചിരമെ സന്തതം സ്വൈരവിലാസിനികൾ സമം
വിലാസപുളകിതകളേബര സരസമായ സംക്രന്ദനൻ
സുന്ദരിമാരെ കണ്ടാലും ഭദ്രേ നന്ദനവനാന്തേ ചിരം.

ആ. പ. കന്ദർപ്പാവലിമാര ചമയതി ചന്ദനശൈലസമീരണനധുനാ

ച. ൧. ശൃംഗാരപ്രിയശീലകളേ തരളംഗോരവമിതു കേട്ടുകൊൾപ്പോൾ
ഗംഗാധരഭഗവാനും ചേതസി ശൃംഗാരരസമയമുണ്ടാം.

൨. കല്പകപുഷ്പമരന്ദമകൈകാമന്ദനരത തല്പമതിങ്കൽ നമുക്കു രമിപ്പാൻ
അല്പമതല്ലാതെ കൗതുകമിപ്പോളുളവാകുന്നു സുരതാർത്തികളേ.

൩. മന്ദാകിനിയുടെ പുളിനേ ചെല്ലാം മന്ദതരമരുമപരിമിളിതേ
വൃന്ദാവനഭുവി ഗോപീപരിവൃതനാനന്ദനകനെപ്പോലെ രമിക്കാം.

കനകകാന്തിഹരമംഗവൃന്ദയാ മന്ദഹാസസമനോരവിന്ദയാ
ഇന്ദുകാന്തമണിയായി വൃന്ദയാ മാനിനീജനകുലമനോഹരയാ.

അംഭോധിസംഭവസുധാംശുവിരോചമാനഗ്ര്യമേരു—
തൽകീർണ്ണകീർണ്ണവിവരഃ ശിതശല്യപുഞ്ജൈഃ
ശംഭോരുമാപാണിതലസ്ഥചരമപ്രിയാസ്യ
സംരംഭനിർഭരശരീരമഹീരമാണീൽ.

കുമ്മി.

൧. ബാലവിലോചനപാലയമാം — ശിവ — ശൈലവിലോചനപാലയമാം
ലോലസുതാകചാകലിതാംഘ്രികമലഭക്തപാലയ പാലയമാം.

൨. നീലവിലോഹിത ലോകപതേ — ഹരി — നീലമനോഹരഭൂതപതേ
കാലനിഷൂദന ദേവ മനോഹര ബാലകലാനിധിശേഖര തേ.

ചേതന ഭാവയ സാംബശിവം — വൃഷ — കേതനമാമയഭേദകരം
ഏതുമില്ലാ തവ ചേതമിപ്പോളിന്നു ചാരുദയാത്ഭുത ഭൂതി ശിവം.

മാരകളേബരഭൂതലലാമ — സുര — മാരാരി നീ സുചരാചരചാ
കാരണകാരണചാരണവന്ദിത — പാഹി നതാംഘ്രി ജനിമനോഹ

കരിമുഖനായകമാരധരേന്ദ്ര — ജയ — കാമസമാവർത്തി പരിശോഭിതനാ
സോമവിഭാകര പാവകലോചന — സാമപരായണ പാഹി വിഭോ

ഭൂരിധരാധരചാപധര — നതവാരിതഹരസന്നുതപാദ
വാരിജനേത്രശരായ ധരാരഥദേവ നമോ നമസ്തേ.

കേരളഭാഷ ഇക്കവിക്കു നല്ലപോലെ സ്വാധീനമായിരുന്നു എന്ന് ഇക്കവിത വിളിച്ചുപറയുന്നു. ശാസ്ത്രികളുടെ ഗംഗാതരംഗസാധാരണിയായ അനുപ്രാസധോരണിയും അർത്ഥസൌഷ്ഠവസുഭഗതയും അന്യാദൃശംതന്നെ. അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒന്നു രണ്ടു വിനോദശ്ലോകങ്ങൾ കൂടെ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കാം.

അവൻ വരാനവനിത്യം ഇവനാരീമനോഹരൻ
മലയാളം കൃതമെന്നീ പോറ്റി മാരാരിവൻ സ്വയം.

ഇതു മലയാളമാണെന്നു തോന്നിക്കുന്ന ഒരു സംസ്കൃതശ്ലോകമാണ്.

കരുവീശ്വരവാഹ ത്വം കാകളായതവിലോചന
മയിലക്ഷ്മീം കൃപാസിന്ധോ രാജാളിവരനാളുക.

ഇതു് കരുവി, കാക്ക, മയിൽ, രാജാളി എന്ന നാലു പക്ഷികളുടെ പേരുകൾ ചേൎത്തുണ്ടാക്കീട്ടുള്ള ഒരു സംസ്കൃതപദ്യമാകുന്നു.

അനേഹ ദിവാൻ ശ്രിയം രാജാ ബഹിഷ്കാരംപേരോ/സതാം
ശിരസ്തദാരിതശ്രീകപാദഃ സൎവ്വാധികാരവാൻ.

എന്ന സംസ്കൃതശ്ലോകത്തിൽ ദിവാൻ, പേഷ്കാർ, ശിരസ്തദാർ, സൎവ്വാധികാരി—ഈ ഉദ്യോഗങ്ങളുടെ പേരു ചേൎത്തിരിക്കുന്നു.

ഈ ആട്ടക്കഥകൾക്കു പുറമേ, പ്രൌഢവിദ്വാനായിരുന്ന മടവൂർ കാളുആശാന്റെ പ്രഹ്ലാദചരിതം ആട്ടക്കഥയും, പന്തളത്തു് വിദ്വാൻതമ്പുരാന്റെ ഭൂതനാഥോത്ഭവം ആട്ടക്കഥയും, പാണിയൂർ കുറുപ്പിന്റെ ദേവയാനീസ്വയംവരവും, തിരുവട്ടാറു നീലകണ്ഠൻതമ്പിയുടെ പാൎവ്വതീസ്വയംവരം ആട്ടക്കഥയും, കടത്തനാട്ടു ശങ്കരവാൎയ്യരുടെ ദേവയാനീസ്വയംവരവും, തിരുവട്ടാറു വാസുദേവൻപോററിയുടെ ജലന്ധരാസുരവധവും, തിരുവട്ടാറു ശങ്കരനാരായണൻപോററിയുടെ ഘോഷയാത്ര ആട്ടക്കഥയും ഇക്കാലത്തുതന്നെ ഉത്ഭവിച്ചവയാകുന്നു.

അധുനാതനകാലത്തിന് അടുത്തും പല ആട്ടക്കഥകൾ ആവിൎഭവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അവയിൽവച്ചു് ഏററവും പ്രസിദ്ധിയും പ്രചാരവും ഉള്ള കഥ ദുൎയ്യോധനവധം ആണു്.

വയസ്കര മൂസ്സതു്.

വയസ്കര തിരുവിതാംകൂറിൽ കോട്ടയം താലൂക്കിലാണു്. അഷ്ടവൈദ്യന്മാർ എന്ന പ്രസിദ്ധരായ ,കുട്ടഞ്ചേരി മൂസ്സു്, പുലാമന്തോൾ മൂസ്സു്, ചീരട്ടമൺ മൂസ്സു്,(കോട്ടയം മൂസ്സ്) ഇളയടത്തു തൈക്കാട്ടു മൂസ്സു്, തൃശ്ശിവപേരൂർ തൈക്കാട്ടു മൂസ്സു്, വെള്ളോട്ടു മൂസ്സു്, ആലത്തൂർ നമ്പി, കാരത്തോൾ നമ്പി എന്നീ എട്ടുപേരിൽപ്പെട്ട പുലാമന്തോൾ ഇല്ലത്തിൽച്ചേൎന്നതാണു് വയസ്കര. ദുൎയ്യോധനവധകൎത്താവുതന്നെ കഥാരംഭത്തിൽ,

'ശ്രേയാംസ്യം ഭൂരിഭൂരന്ത്യേശ്ലൂതർത്തകരാവാദ്യകരൈവ്യേരവിദ്യാ
ദ്രോഘാള്ലൂരരക്ഷകരക്ഷാവരിരേകമലാഭ്യല്ലസൽപഞ്ചബാണൈഃ
നിത്യം ഭേദാന്തവേദ്യം ഭൂതർപനസാരോദ്ധാളീകാര്യ്യാലയഭാഗധാ
സന്തർപ്പന്തോ വനന്തേ തർശകലിതതനൂർദ്ധ്വന്വന്തരീ നഃ'

എന്നിങ്ങനെ പുലാമന്തോൾ ധന്വന്തരിമാരേയും അനന്തരം ശാസ്താവിനേയും നമിച്ചിട്ട്,

'കൈവല്യേന്ദ്രസ്യ പദം നിജജന പനസാരോദ്ധാർഥിത്വധാരൻ
നാമസംകീർത്തനയാ വയസ്കര ഇതി പ്രാപ്തവാൻ ധാം മംഗളം
യസ്തസ്യാത്മജശാസ്ത്രകോ/ജനി ഹരിഃ ശ്രീഅഷ്ടനാരായണ-
സ്തൽപുത്രാദിമേതൃ പാർത്ഥചരിതം സന്തഃ പുനന്തു ചരോൽ'

എന്ന് തന്റെ പിതാവായ അഷ്ടനാരായണൻമൂസ്സിനേയും സ്തുതിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ.

ഈ ആട്ടക്കഥയുടെ കർത്താവായ വയസ്കരമൂസ്സതും ഒരു പ്രൗഢവിദ്വാനായിരുന്നു എന്ന് പ്രസ്തുത കഥയിൽനിന്ന് നമുക്ക് ഊഹിക്കാം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചികിത്സാനൈപുണ്യവും സുപ്രസിദ്ധമായിരുന്നു. ൧൦൬൨-ാമാണ്ടു നാടുനീങ്ങിയ തമ്പുരാന്റെ ചികിത്സയ്ക്കായി യുവാവായ ഈ കവിയെ വയസ്കരയിൽ നിന്നും വരുത്തിയതുതന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചികിത്സാനൈപുണ്യത്തിന് മതിയായ തെളിവാണല്ലോ.

സംസ്കൃതത്തിൽ അദ്ദേഹം നക്ഷത്രവൃത്താവലി, ചിത്രപ്രബന്ധം, ശ്യേനസന്ദേശം എന്നീ കൃതികൾ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. കഥകളികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ദുര്യോധനവധത്തിന് അതിമാന്യമായ ഒരു സ്ഥാനമാണുള്ളത്. കഥ നിശ്ചയിക്കാൻ കൂടിയിരിക്കുന്ന സദസ്സിൽ ആരെങ്കിലും ദുര്യോധനവധത്തിന്റെ പേരു പറഞ്ഞുപോയാൽ പിന്നെ അക്കഥയേ ആടാൻ സാധിക്കൂ എന്ന് ഇപ്പോഴും പറയാറുണ്ട്. അത്രയ്ക്ക് മന്ത്രസിദ്ധിയുള്ള ഒരു കഥയാണിത്. കവിതയും അതിസുന്ദരമായിരിക്കുന്നു.

'പ്രാലേയശൈലവരനേ—ബാലേ
പ്രചുരഗുണഗണസദനേ
മാലേയതുല്യവചനേ ബാലപികാരവകളവചനേ
നീലചികുരജിതസജലഘനേ

ബാലികമാർമണി ഇങ്ങനെ ചൊല്ലുകയി വരികയി വിപുലമുടനേ
പല പല സകലസുരഭിലവനികളിലകലിതകളമധുരകിസലയയായനേ'

ശ്രീകൃഷ്ണൻ:—ജ്ഞാതിവാത്സല്യമുടനിഹ ഭൂപവീരമഹാമതേ
പാതിരാജ്യമതിന്നു നീ നൃപ പാണ്ഡവർക്കു കൊടുക്കണം.

ദുര്യോ:—ജ്ഞാതിയല്ല നമുക്കവരാ യമജമുഖരെന്നു ധരിക്ക നീ
പാതിരാജ്യമതിന്നു യാദവ പാണ്ഡവർക്കു കൊടുത്തിടാ.

ശ്രീകൃഷ്ണൻ:—പാതിയതാകാതിനു സാമ്പ്രതമെങ്കിലവർക്കു സുയോധന
പഞ്ചദേശമതെങ്കിലും നൃപ പാണ്ഡവർക്കു കൊടുക്കണം.

ദുര്യോ:—പഞ്ചദേശമതില്ല മാമക മനസി ഏകമതായി മാധവ
പഞ്ചഗ്രാമവുമിന്നു യാദവ പാണ്ഡവർക്കു കൊടുത്തിടാ.

ശ്രീകൃഷ്ണൻ:—അഞ്ചു ദേശമതും നൽകുവതിന്നു സംശയമെങ്കിലോ
പഞ്ചഗ്രാമമതെങ്കിലും നൃപ പാണ്ഡവർക്കു കൊടുക്കണം.

ദുര്യോ:—കിന്തുനാം ഹി വിചാരവും നഹി ശങ്ക കേശവ കേവലം
പഞ്ചഗ്രാമവുമിന്നു യാദവ പാണ്ഡവർക്കു കൊടുത്തിടാ.

ശ്രീകൃഷ്ണൻ:—ഭൂരിവിക്രമവാരിധേ ബാഹുസാരമാനസ നിന്നുടെ
പാരിലിരുന്നൊരു മന്ദിരം നൃപ പാണ്ഡവർക്കു കൊടുക്കണം.

ദുര്യോ:—സൂചി കുത്തുവതിന്നുമിന്നവകാശമില്ലവനീതലേ
വാശിയോടു വസിച്ചിടുന്നൊരു പാണ്ഡവർക്കു കൊടുത്തിടാ.

ശ്രീകൃഷ്ണൻ:—ഭീമജിഷ്ണുയമന്മാരെ സദാ കോപശാന്തി ധർമ്മജൻ
ഭൂമിപാലക ഭോഗമുള്ളു പാണ്ഡവർക്കു കൊടുക്കണം.

ദുര്യോ:—പാണ്ഡുനന്ദനരല്ല കൈവരികളു ന്യായമതല്ലയോ
ഖണ്ഡിതം ക്ഷിതിമണ്ഡലം പരപാണ്ഡവർക്കു കൊടുത്തിടാ.

ശ്രീകൃഷ്ണൻ:—ചിത്രമത്ര വിചിത്രവീര്യജനല്ല നിന്നുടെ താതനും
അത്ര നീ വിധവാത്മജന്റെ പുത്രനെന്നു ധരിക്കണം.

ദുര്യോ:—പാശമെന്നോടു കൊണ്ടുവാ യദുപാശനേ ഇവനെ കെട്ടുവാൻ
നാശമേകിയറിഞ്ഞു പാണ്ഡവരൊത്തു വന്നിതഴിക്കണം.

ശ്രീകൃഷ്ണൻ:—ബാധനാശന താൻ നമ്മുടെ ബോധനത്തിനു താമസ
ബോധമന്തിലു ചൊല്ല പാണ്ഡവരുണ്ടു ഞാനിതു കാണു നീ.

ആടിക്കാണ്മാൻ വളരെ രസമുള്ള ഒരു പദമാണിതു്. പ്രഥമാസ്ഥത്തിൽ ദുര്യോധനവധത്തിന്റെ വിജയത്തിനു കാരണം ഈ കൃഷ്ണദൂതാണു്.

കൗരവയുദ്ധത്തിലുള്ള ഒരുക്കത്തെ കവി ഇങ്ങനെ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.

‘ഭൂമിനാഥസുതനങ്ങുറപ്പു സമരത്തിനെന്നു കഥയും തദാ-
ശേഷവാഹനസുതനായഖിലനാഥനെന്നതു വിശേഷവും
ഭൂതലേ ബത പരന്ന നേരമഥ ലോകരൊക്കെ നിരക്കവേ
ജാതകൗതുകമജാതശത്രുനൃപസന്നിധൌ സപദി പൂകിനാർ.
ഭീമസേനനഥമിന്നു കാണണമെനിക്കു ഫൽഗുനപരാക്രമം
ഭീമമായ യുധി ധർമ്മപുത്രരുടെ ധർമ്മസംഗരമെനിക്കഹോ
ശ്യാമളാംഗനസി സുഭദാമിളം സകലകാമദം ഹരിമുഖീക്ഷിതം
കാമമുണ്ടു ഹൃദി മമകേ തദിദ ഭക്ത്യുമം സുകരമല്പയോ.
ഏവമാദി നിജ ഭാവമെന്നുട്ടു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു ചില ലോകരും
ആവദേവ രണഭൂമിയിൽ സ്ഥലമുറച്ചുനിന്നു ബഹു കൗതുകാൽ
ദേവരാജനതിവേലമിന്നു പുത്രകർമ്മദേവതാപ്രസാദനനായ്
സാദരം ധ്യജനനായി വന്നു ദിവി മേവിനാർ തനയിതൃക്ഷയാ.
എട്ടുദിക്കുകളിലും മുഴങ്ങുമാറു പറകൊട്ടി ഭൂപതി വിളിക്കയും
കേട്ടു ഫൽഗുനരഥധ്വജേ ഹനുമദട്ടഹാസമതിഭീഷണം
പൊട്ടുമാറരികളൊട്ടുമാറഖിലദിക്കുപാലരുടെ ചാക്ഷവും
ദൃഷ്ടമോദമഥ കമ്പമാണ്ടു ലോകമൊക്കെ കലങ്ങി ജലരാശിയും.
പാതകം ഗുരുവധം നിനച്ചു സ്വജനാവധം തു ബഹുമോഹിതേ
ഗീതയാകെയതി സ്വയം തെളിച്ചുവെന്നതിയുള്ളൂന്നനെ മാധവൻ.
വാദ്യു ഘോഷിച്ചു ജയവാചമോടു കുരുവീരസേനകളെതിർത്തുടൻ
കൌതുകേന മുനി നാരദൻ വിയതി വീണവായന തുടങ്ങിനാൻ.’

കഥകളി പരിഷ്കരണം.

ഗതാനുഗതികത്വംകൊണ്ടു് കഥകളിക്ക് പല ന്യൂനതകളും സംഭവിച്ചുപോയിട്ടുണ്ടു്. ഈ ന്യൂനതകളെ പരിഹരിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ ആദ്യമായി പ്രയത്നിച്ചതു് ഉപ്പുവിള്ളകം അഥവാ യുദ്ധകലരാഘവം എന്ന ആട്ടക്കഥയുടെ കർത്താവായ വർഗ്ഗീസ്മാപ്പിള അവർകളായിരുന്നു. വിശാഖംതിരുനാൾ മഹാരാജാവിന്റെ വാഴ്ചക്കാലത്തായിരുന്നു ഈ കഥയുടെ ആവിർഭാവം. അദ്ദേഹം അതിന്റെ അവതാരികയിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ള അഭിപ്രായങ്ങൾ ആദരണീയങ്ങളാണു്. ഒന്നാമതായി സ്ഥലകാലവിഷയൈക്യങ്ങളിൽ കവി ശ്രദ്ധവയ്ക്കണമെന്നു് അദ്ദേഹം പറയുന്നു. കഥകളിയിൽ യവനനാടകങ്ങളിൽ കാണുമ്പോലെ സ്ഥലകാലൈക്യം വരുത്താൻ വിഷമമാണെങ്കിലും ഒരു ക്ലിപ്തകാലപരിധിക്കുള്ളിൽ കഥ നിർത്താൻ ആർക്കും സാധിക്കും; വിഷയൈക്യം അഥവാ ഘടനൈക്യം നാടകങ്ങളിലെന്നപോലെ കഥകളിയിലും ആദ്യ

ന്താപേക്ഷിതവുമാകുന്നു. നാടകീയകഥയുടെ ഗതിയെ നദീപ്രവാഹത്തോട് ഉപമിക്കാം. നദി ഒരു സ്ഥാനത്തുനിന്നു പുറപ്പെട്ട് ക്രമേണ പരിപോഷം പ്രാപിക്കുന്നു. ഭിന്നഭിന്ന സ്ഥലങ്ങളിൽ നിന്നു പുറപ്പെടുന്ന ഉപനദികളാണ് അതിനെ പോഷിപ്പിക്കുന്നതു്; എന്നാൽ അവയെല്ലാം അതിനോടു ചേൎന്നു സാത്മ്യം പ്രാപിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ അല്പമായി ആരംഭിച്ച് ഇടയ്ക്കു് വിസ്തൃതമായിത്തീരുന്ന നദി കുടിലഗതിയായി ബഹുദൂരം ഒഴുകീട്ട് പ്രാപ്യസ്ഥാനത്തു ചെന്നുചേരുന്നു. അതുപോലെ നാടകീയകഥയുടെ വികാസം അവാന്തരഘടനകളുടെ സമീചീനമായ സമാവേശം കൊണ്ടാണ് നാടകകാരന്മാർ സാധിക്കുന്നതു്. അതിലാണ് അവരുടെ രചനാപാടവം പ്രകാശിക്കുന്നതും. പ്രധാന ഘടനയ്ക്കു് സാധകമായോ ബാധകമായോ ഇരിക്കാത്ത അവാന്തരഘടനകളെ വലിച്ചിഴച്ചുകൊണ്ടുവന്നു വച്ചാൽ, കഥയുടെ ഏകാഗ്രത നശിച്ചുപോകുന്നു. അവാന്തരഘടനകളുടെ എല്ലാം ഏകലക്ഷ്യം പ്രധാനഘടനയുടെ പോഷണം തന്നെ ആയിരിക്കണം. ഏതു അവാന്തരഘടനയെ എടുത്തു കളഞ്ഞാൽ കഥാഗതിക്ക് യാതൊരു കോട്ടവും സംഭവിക്കുന്നില്ലയോ ആ ഘടന കഥയുടെ ഏകാഗ്രതയ്ക്കും തദ്വാരാ മനോഹാരിതയ്ക്കും ബാധകമായിരിക്കുന്നു. കഥകളീകർത്താക്കന്മാരിൽ പലരും ഈ സംഗതിയിൽ ശ്രദ്ധ വച്ചുകാണുന്നില്ല. വേഷവൈവിധ്യത്തിനുവേണ്ടി, ഏകാഗ്രതയെ വിസ്മരിച്ച് കത്തിയും താടിയും യോജിപ്പിക്കുന്നതിനാൽ കഥയ്ക്കു ക്ഷതം പററിപ്പോകുന്നു. അസാദ്ധ്യസംഗതി നടന്നതായി കാണിക്കുകയും യുക്തി മതിയാകാത്ത ദിക്കുകളിൽ ഈശ്വരശക്തി പ്രയോഗിക്കയും ചെയ്യുന്നതു് ആശാസ്യമല്ലെന്നാണ് മി. വർഗീസ്മാപ്പിളയുടെ മറെറാരു നിർദ്ദേശം. ഇതു് സ്വീകാൎയ്യമാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. പാശ്ചാത്യനാടകങ്ങളിൽപോലും ഇത്തരം ഘടനകൾ കാണ്മാനുണ്ട്. ഈശ്വരഭക്തിസംവൎദ്ധനമാണ്—കേവലം വിനോദനമല്ല—കഥകളികളുടെ ഏകലക്ഷ്യം. ആ അംശം എടുത്തുകളഞ്ഞാൽ പിന്നെ കഥകളി കാണ്മാൻ ആരും ഉണ്ടായിരിക്കയില്ല. ഈശ്വരനെസ്സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അത്ഭുതമെന്നൊന്ന് ഇല്ലതന്നേ. ഈ സൃഷ്ടിതന്നെയും അത്ഭുതമയമാണല്ലോ.

ഇങ്ങനെ ഒക്കെയാണെങ്കിലും, സംഭാവ്യത എന്ന വിഷയത്തിൽ കഴിയുന്നത്ര ശ്രദ്ധ പതിപ്പിക്കേണ്ടതു് അത്യാവശ്യവുമാകുന്നു.

മൂന്നാമതായി അദ്ദേഹം നിർദ്ദേശിക്കുന്ന പരിഷ്കാരം ഭാഷാവിഷയകമാണു്. കോട്ടയത്തുതമ്പുരാന്റെ രീതി അനുസരിച്ചു് ശ്ലോകങ്ങൾ എല്ലാം സംസ്കൃതത്തിലാക്കുന്ന സമ്പ്രദായം ഉപേക്ഷിക്കണമെന്നാണു് അദ്ദേഹം പറയുന്നതു്. ഒരു വിരോധവുമില്ല. ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ കഥയിൽ സർവ്വപ്രാധാന്യം വഹിക്കുന്നു എന്നുള്ള സംഗതി പലരും ഗ്രഹിച്ചിട്ടില്ല. ആധുനികനാടകങ്ങളിൽ ഓരോ രംഗത്തിന്റെയും പ്രാരംഭത്തിൽ ഏറെക്കുറെ നിഷ്കൃഷ്ടമായ സ്ഥലകാലാദിവിവരണവും മററും ചേർത്തു കാണുന്നുണ്ടല്ലോ. അതുപോലൊരു വിവരണമാണു് ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽ നിന്നും നമുക്കു ലഭിക്കുന്നതു്. അവയെ മലയാളത്തിലാക്കുന്നതു് എല്ലാവർക്കും പ്രയോജനകരമായിരിക്കുമെന്നു നിസ്സന്ദേഹം പറയാം.

കവിത്വവും നാടകത്തിന്റെ ഒരംഗംതന്നെയാണു്. കവിതയോ? അതു് മനുഷ്യചരിത്രത്തിന്റെ ചിത്രണമായിരിക്കുന്നതിനാൽ പാത്രങ്ങളുടെ ചരിത്രചിത്രണത്തിൽ ഓരോ കവിയും മനഃപൂർവ്വം ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. നാടകങ്ങളിൽ അന്തർയ്യുദ്ധം സംഘടിപ്പിച്ചു കാണുന്നതു് ഈ രഹസ്യം മനസ്സിലാക്കീട്ടാണു്. ഒരു മനുഷ്യന്റെ ജീവിതവും സരളരേഖയിൽക്കൂടി പോകുന്നതായി നാം കാണുന്നില്ലല്ലോ. സകലസുഖഭോഗങ്ങളിലും മുഴുകിയിരിക്കുന്ന ഒരുവനു് പെട്ടെന്നു് അർത്ഥനാശം സംഭവിച്ചു് കൂലിവേല ചെയ്തോ ഇരന്നോ ജീവിക്കേണ്ടതായ് വന്നേയ്ക്കാം. വിവേകശാലിയായ ഒരുവൻപോലും പെട്ടെന്നു കോപത്തിനു വശംവദനായി വല്ല കുറ്റംകൈയും പ്രവർത്തിച്ചിട്ടു് ജയിൽവാസം അനുഭവിക്കുക എന്നുള്ളതും ലോകത്തിൽ അസംഭാവ്യമായിട്ടുള്ളതല്ല. മനുഷ്യവ്യക്തികളുടെ ജീവിതത്തിൽ ഓരോന്നും ഓരോ നാടകംതന്നെയാണു്. 'All the world is a stage' എന്നു് ഷേക്സ്പീയർ മഹാകവി പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു് എത്രയോ പരമാർത്ഥം! അതുകൊണ്ടു് നാടകം പണ്ടത്തെ ഏതുപ്രഭുവിന്റെ ഡയറിക്കുറിപ്പുപോലിരുന്നാൽ അതു് മനുഷ്യജീവിതത്തെ പ്രതിഫലിപ്പിക്കയില്ല.

ചില മനുഷ്യർ തങ്ങളുടെ ജീവിതഗതിയെ ബാധിക്കുന്ന വിവിധ പ്രതിബന്ധങ്ങളെയെല്ലാം അകററി സുഖമായി ജീവിക്കുന്നതായി കാണാം. അങ്ങനെ ഉള്ള ഒരു ചരിത്രത്തെ നായകൻെറ ജീവിതത്തെ അധികരിച്ച് ചിത്രണംചെയ്യുന്നുവെങ്കിൽ, അതു കോമഡി അഥവാ സുഖപര്യവസായിയായി; അതല്ല വിപരീതശക്തികളുടെ ബാധയെ തടയാൻ കഴിവില്ലാതെ നായകൻെറ ജീവിതം ദുഃഖമയമായി അവസാനിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, അത്തരം നാടകം ട്രാജഡി അഥവാ ദുഃഖപര്യവസായിയായിത്തീരുന്നു. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ സുഖദുഃഖങ്ങളുടെ പ്രതിബോധവും ശക്തിയും ഒരുവൻെറ ചരിത്രത്തോടോ ബഹിർഘടനകളോടോ ഉണ്ടാകുന്ന സംഘർഷത്തിൽനിന്നാണ് നാടകങ്ങളുടെ ഉൽപത്തി എന്നു പ്രസിദ്ധ നാട്യകാരനായ ഡി. എൽ. റായി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതു പരമാർത്ഥമാകുന്നു.

കവിതാപഥത്തിൻെറ സാമ്രാജ്യം സൌന്ദര്യമാണ്. അതിനാൽ കുത്സിതഘടനകളെ ലോഭനീയങ്ങളായി ചിത്രീകരിച്ചു കാണിക്കുന്ന ആട്ടക്കഥകൾ ത്യാജ്യങ്ങളാകുന്നു. ശൃംഗാരവീരരസങ്ങൾ ബീഭത്സങ്ങളാകാതെ സൂക്ഷിക്കുന്നതു കഥാകൃത്തിൻെറ ധർമ്മമാണ്. കഴിയുന്നിടത്തോളം സംഭോഗശൃംഗാരത്തിനു പകരം വിപ്രലംഭം ഘടിപ്പിക്കുന്നതായാൽ അതു പ്രശംസാർഹമായ ഒരു പരിഷ്കാരമായിരിക്കും. മിക്ക കഥകളിലേയും ശൃംഗാരവും പോരിനുവിളിയും ഒക്കെ ജുഗുപ്സാവഹങ്ങളായിരിക്കുന്നു. പൂർവ്വകവിചുംബിതങ്ങളായ ആശയങ്ങളും ഉല്ലേഖങ്ങളും അല്ലാതെ മിക്ക കൃതികളിലും ഒന്നും കാണ്മാനില്ലെന്നും പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

അസാധാരണദൈർഘ്യമാണ് കഥകളിക്കുള്ള വേറൊരു ദൂഷ്യം. കാലം പോയ പോക്കു നോക്കിയാൽ ഇന്നത്തെ ആളുകളിൽ പലക്കും വിനോദത്തിനു അവസരംപോലും ലഭിക്കുന്നില്ലെന്നു പറയാം. ഒരു രാത്രി മുഴുവനും കഥകളി കണ്ടിട്ട് പിറേറദിവസം കിടന്നുറങ്ങുന്നതിനു ഇപ്പോൾ ആർക്കു സമയം കിട്ടും? അതിനാൽ രണ്ടു മൂന്നു മണിക്കൂർകൊണ്ട് കളിക്കാൻ കഴിയത്തക്കവണ്ണവും ചടങ്ങുകൾ എല്ലാം ഒപ്പിച്ചും കഥകൾ രചിക്കുന്നതു വളരെ ഉപകാരപ്രദമായിരിക്കും.

വേഷവിധാനത്തിലും ചില പരിഷ്കാരങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതു കൊള്ളാം. പ്രധാനമായി സ്ത്രീപ്പാർട്ടുകാരുടെ വേഷം അല്പം ബീഭത്സമായിരിക്കുന്നു. വേഷവിഷയകമായ പരിഷ്കാരങ്ങൾ പലതും നേരത്തെ നടന്നു കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളതാണ്. വലിയ വ്യത്യാസങ്ങൾ ഇനി വരുത്താൻ കഴിയുമോ എന്നു സംശയവുമാകുന്നു. തിരനോട്ടവും മററും വ്യർത്ഥമായ സമയവ്യയമാണെന്ന് മി: വർഗ്ഗീസ് പ്രസ്താവിച്ചു കാണുന്നുണ്ട്. ഈ അഭിപ്രായം അംഗീകാര്യമായി എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. പ്രസിദ്ധ നടന്മാരിൽ ചിലർ 'തിരനോട്ട'ത്തിൽ അസാമാന്യമായ പാടവം പ്രകാശിപ്പിച്ചുകാണുന്നുണ്ട്. കുറേക്കൂടി പരിഷ്കൃതങ്ങളായ രംഗോപകരണങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതും കൊള്ളാം. എന്നാൽ നാടകക്കാരുടെ മട്ടിൽ സീനുകൾ ഒരുക്കുന്നതു പരിഹാസ്യമാണ്. വനങ്ങളും മററും നടന്മാർ തന്നെ അഭിനയകൌശലംകൊണ്ട് നമുക്കു പ്രത്യക്ഷമാക്കിത്തന്നുകൊള്ളും.

ചെണ്ട വളരെ കർണ്ണാരുന്തുദമായിരിക്കുന്നു എന്നു ചില രസികന്മാർ പറയുന്നു. അതു് ഉപേക്ഷിച്ചാൽ പിന്നെ ആട്ടവും വേണ്ടെന്നുവയ്ക്കുകയാണ് നല്ലതു്. നല്ല ചെണ്ടക്കാരാണെങ്കിൽ സംഗീതത്തെ കൊല്ലാതെ തന്നെ കൊട്ടാൻ കഴിയും. മൃദംഗത്തിന്റെ സ്ഥിതിയും അതുതന്നെ ആണല്ലോ. ചില മൃദംഗക്കാർ പാട്ടിനെ കൊല്ലത്തക്കവണ്ണം കൊട്ടിത്തകർക്കുന്നു; മററു ചിലർ ഗാനത്തിനിണങ്ങത്തക്കവണ്ണം സരസമായി വായിക്കുന്നു. ചെണ്ടയും അതുപോലെ 'വായി'ക്കാൻ കഴിയുമെന്ന് ഒന്നു രണ്ടു പേരുടെ പ്രയോഗത്തിൽ നിന്ന് എനിക്കു മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

പ്രസിദ്ധ നടന്മാർ.

'ആട്ടങ്ങളാടി നടക്കുന്നിതാ ചില കൂട്ടങ്ങൾ പണം മോഹി'ച്ചെന്ന് കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ ആട്ടക്കാരെപ്പററി പൊതുവെ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള വാക്കുകൾ കുറെ കഠിനമായിപ്പോയെന്നു പ്രസ്താവിക്കാതെ തരമില്ല. ഒരു ആട്ടക്കാരന് പഴയ കാലത്തു ലഭിച്ചുവന്ന ആദായം നോക്കിയാൽ വളരെ തുച്ഛമായിരുന്നു. ഒരു ചുമട്ടുകാരനു ലഭിച്ചുവന്ന പ്രതിഫലം പോലും അവന്നു കിട്ടാറുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഒരു നല്ല നടനാവുന്നതിനുള്ള പ്രയാസമോ?

കുഞ്ഞനുണ്ണി എന്ന പ്രസിദ്ധ നടൻ പന്ത്രണ്ടു കൊല്ലം കച്ച കെട്ടി അഭ്യസിച്ചതിന്റെ ശേഷമാണത്രേ അരങ്ങേററം കഴിച്ചതു്. ഇതുകൊണ്ടു വല്ലതും ആയോ? നല്ല ബുദ്ധിമാനായ ഒരുവനു് സർവ്വകലാശാലാബിരുദം സമ്പാദിക്കാൻ വേണ്ടി വരുന്ന കാലം മുഴുവനും പഠിപ്പും തിരുമ്മും ഒക്കെ ആയിട്ടു കഴിച്ചാലും ഒരു നല്ല നടനാവാൻ കഴിയുന്നില്ല. രസവാസന ഈശ്വരദത്തമായി ലഭിക്കേണ്ടതാണു്. അതു പോകട്ടെ. നല്ല രസവാസനയും മെയ്സ്വാധീനവും മുദ്രകൈക്കുത്തും ഒക്കെ ഉണ്ടായിരുന്നാൽ പോരാ,

'നഗരീതിസാലപരിവേഷാകലിതാ-
നഗരീനിവാസാദമീഷാം—ഇഹ—
ന ഗരീയസീ പ്രീതിരസ്മാകമേഷാ'

എന്നിങ്ങനെയുള്ള കഠിനപദങ്ങളെ ആടുകയും,

'നഗരീതരസാ രഥിനാ-
മപഹർത്താ കീർത്തിമാസ്ത തരസാ രഥിനാ'

ഇത്തരത്തിലുള്ള ശ്ലോകങ്ങളുടെ അർത്ഥം ഗ്രഹിച്ചിരിക്കയും വേണം. നല്ല പാണ്ഡിത്യമില്ലാത്തവർ ആട്ടക്കാരായ്‌വന്നിട്ടു കാര്യമില്ലെന്നു വിചാരിച്ചുതന്നെയായിരിക്കണം കവികൾ ഈ കഥകൾ രചിച്ചിട്ടുള്ളതു്. അഥവാ അല്പം ഒന്നു തെററി ആടിപ്പോയാൽ, കണ്ണുരുട്ടാൻ രംഗസ്ഥിതന്മാർ ഉണ്ടായിരിക്കയും ചെയ്യും. വലിയ കോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് കേവലം വിദ്യാർത്ഥി ആയിരുന്ന കാലത്തു് ഒരുദിവസം തിരുവനന്തപുരത്തു വച്ചു് അംബരീഷചരിതം കഥ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കവേ, അംബരീഷന്റെ പാർട്ടു കെട്ടിയിരുന്ന വ്യുൽപന്നനായ കൊച്ചുകുഞ്ഞുപ്പണിക്കർ കനകരുചി രുചിരാംഗിമാരെ എന്നതിനു പകരം കനകരുചി രുച്യംഗിമാരെ എന്നു കൈ കാണിച്ചുപോയി. പിറേറദിവസം പാഠം തുടങ്ങുന്നതിനു മുമ്പു് ഗുരുവായ രാജരാജവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാൻ ചോദിച്ചു:— "ഇന്നലെ പണിക്കർ ശരിയായിട്ടാണോ ആടിയതു്?" അതിനു് ആ കൊച്ചുതിരുമേനി 'രുചിരാംഗിമാരെ' എന്നതിനു പ്രകരം 'രുച്യംഗിമാരെ' എന്നാണു കാണിച്ചതു് എന്നു മറുപടിയും പറഞ്ഞു. ഇങ്ങനെയുള്ള ചില്ലറ സ്ഖലിതങ്ങൾ

പോലും കണ്ടുപിടിക്കാൻ കെല്പുണ്ടായിരുന്ന സദസ്യരാൽ അലംകൃതമായ രംഗങ്ങളിൽ ആണ് കഥകളി പണ്ടൊക്കെ അഭിനയിച്ചു വന്നത്. ഇതൊക്കെ ആലോചിക്കുമ്പോൾ കഥകളിക്കാർ കേവലം പണം മോഹിച്ചല്ല ആട്ടത്തിനു വേഷം കെട്ടാറുണ്ടായിരുന്നതെന്ന് നമുക്ക് മനസ്സിലാകും. പിന്നെ എന്താണ് പ്രയോജനം?

'പ്രയോജനമനുദ്ദിശ്യ ന മന്ദോഽപി പ്രവർത്തതേ'

എന്നാണല്ലോ അഭിയുക്തവചനം. വാസ്തവത്തിൽ ഈ കലോപാസകന്മാർ 'നാട്യം ഭിന്നരുചേർജനസ്യ ബഹുധാപ്യേകം സമാരാധനം' എന്ന കാളിദാസവാക്യത്തെ സമാദരിച്ച് ലോകസമാരാധനമാണ് നിർവഹിച്ചുവന്നത്. രാജാക്കന്മാരുടെയും പ്രഭുജനങ്ങളുടെയും പ്രീതിബഹുമാനങ്ങൾ മാത്രമായിരുന്നു അവർക്ക് ലഭിച്ച പ്രതിഫലം. ഒന്നാലോചിച്ചു നോക്കുമ്പോൾ ഇവർ ധന്യന്മാരാണ്. രാവണനെക്കാളും പ്രതാപം കാണിച്ചുവന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും മററും നമ്മുടെ നാട്ടിൽ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലേ? അവരുടെ പേരുകൾ ചരിത്രങ്ങളിൽ പോലും കാണാതിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്ക്, നാട്ടുംപുറങ്ങളിൽ ഉള്ളവർകൂടി ഭക്തിപുരസ്സരം ഇന്നും സ്മരിച്ചുവരുന്ന ഈ ആട്ടക്കാർ 'പവിത്രചരിത്ര'ന്മാരല്ലെന്ന് എങ്ങനെ പറയാം? ഇക്കാലത്തും ഈശ്വരപിള്ളവിചാരിപ്പുകാരുടെ പേര് കന്യാകുമാരിമുതൽ ഗോകർണ്ണംവരെയുള്ളവർ മറന്നിട്ടില്ലല്ലോ.

അഭിജാതന്മാരും അഭിരൂപന്മാരും ആയുള്ള നടന്മാർ മാത്രമാണ് പഴയകാലത്ത് കഥകളിയിലെ ആദ്യവസാനവേഷക്കാരായിരുന്നിട്ടുള്ളത്. അതാണ് കഥകളിയുടെ വിലയ്ക്കും നിലയ്ക്കും പ്രധാനഹേതു. നിവാതകവചവധം കഥയെപ്പററിയുള്ള ഒരു ഐതിഹ്യം ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കാം.

ഇക്കഥ അരങ്ങേററം കഴിഞ്ഞുവെന്നു കേട്ട് കോഴിക്കോട്ട് സാമൂതിരി അതു മുഴുവനും തോന്നിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു സംഘക്കാരെ വരുത്തി ആടിച്ചുനോക്കി. ഉർവശിയുടെ ആദ്യത്തെ പദത്തിൽ ഒരു ഖണ്ഡം ആടിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ തമ്പുരാൻ പള്ളിയറവാതിലടച്ച് പള്ളിക്കുറുപ്പിന് എഴുന്നള്ളി. പിന്നെ വേറൊരു കഥകളിസംഘക്കാരെക്കൊണ്ട് ആടിച്ചുനോക്കി. അന്നത്തെ

സ്ഥിതിയും അതുതന്നെ. ഇങ്ങനെ പലവട്ടമായപ്പോൾ തെക്കൻകോട്ടയത്തു തമ്പുരാൻ ഈ വിവരം അറിഞ്ഞു് ഒരു സംഘക്കാരെ വരുത്തീട്ടു് 'നിങ്ങൾ കോഴിക്കോട്ടുസാമൂതിരി കോവിലകത്തു ചെല്ലണം. നിവാതകവചം ആടാൻ കല്പിക്കും. നിങ്ങൾ ആരംഭിച്ചുകൊള്ളണം. ഉർവ്വശിയുടെ വേഷം ഞാൻ കെട്ടിക്കൊള്ളാം. പക്ഷേ ആ കാര്യം ആരോടും മിണ്ടിപ്പോകരുതു്' എന്നു ചട്ടംകെട്ടി അയച്ചു. കഥ മുറയ്ക്കു തുടങ്ങി. ഉർവ്വശിയുടെ ആട്ടം ആരംഭിച്ചു. അന്നു് സാമൂതിരിപ്പാട്ടു് പതിവിനെ ലംഘിച്ചു് ആട്ടം കണ്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. ഉർവ്വശിയുടെ ആട്ടം തീർന്നപ്പോൾ സാമൂതിരിപ്പാട്ടു് ആ വേഷം കെട്ടിയ ആളിനെ വിളിച്ചുകൊണ്ടുവരാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. അദ്ദേഹം അവിടെ ചെന്ന മാത്രയിൽ സാമൂതിരി എണീറ്റു് 'കോട്ടയത്തുനിന്നല്ലേ?' എന്നു ചോദിച്ചു. 'അതേ' എന്ന മറുപടി കേട്ടു പ്രസന്നനായിട്ടു് 'ഉർവ്വശിയുടെ പദം ശരിയായി ആടിക്കണ്ടാൽ കൊള്ളാമെന്നു് ഞാൻ വളരെക്കാലമായി ആശിച്ചിരുന്നു. ഇന്നു ഫലിച്ചു' എന്നു പറയുകയും കോട്ടയം രാജാവിനെ വേണ്ടപോലെ ഉപചരിക്കയും ചെയ്തുവത്രേ. രാജാക്കന്മാർപോലും കച്ച കെട്ടി അഭ്യാസം നടത്തിവന്നുവെന്നുള്ളതിനു് ഇതൊരു തെളിവാണു്. പാലക്കാട്ടു രാജവംശ്യനായ വിദ്വാൻ കൊമ്പിഅച്ചൻ കഥകളി ശാസ്ത്രീയമായി അഭ്യസിച്ചിരുന്നുവെന്നു് മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ.

സ്ത്രീകൾപോലും കഥകളിയിൽ വേഷം കെട്ടാറുണ്ടായിരുന്നു. ഉത്രംതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റെ കാലത്തിനു ശേഷം ഏകദേശം ൧൦൨൦–ാമാണ്ടുവരെ തിരുവനന്തപുരം കൊട്ടാരംവക കഥകളിയോഗത്തിൽ സ്ത്രീകൾ ഭാഗഭാക്കുകളായിരുന്നു. അവരിൽ ചിലർ ഇപ്പോഴും ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ടെന്നാണു് തോന്നുന്നതു്. ഭഗവതിയമ്മ, കാർത്ത്യായനിഅമ്മ എന്ന രണ്ടു സ്ത്രീകളെ ഞാൻ ഇപ്പോഴും കാണുന്നുണ്ടു്.

ഉത്രംതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റെ കഥകളിയോഗം അന്നു് കേരളമൊട്ടുക്കു് പ്രസിദ്ധമായിരുന്നു. അതിന്റെ മേൽനോട്ടം വഹിച്ചിരുന്നതു് വിളായിക്കോട്ടുനമ്പൂരി എന്ന ശാസ്ത്രജ്ഞനായിരുന്നു. കടമാളൂക്കാരനായ ആ നമ്പൂരിക്കു് തിരുമനസ്സ

കൊണ്ട് ശ്രീകണ്ഠേശ്വരത്തിനു സമീപം ഒരു മഠവും പണിയിച്ചു കൊടുക്കയുണ്ടായി. ആ യോഗത്തിൽ ആളെടുക്കുന്ന രീതി വളരെ രസകരമായിരുന്നു. ആരെങ്കിലും അതിലേക്ക് അപേക്ഷിച്ചെങ്കിൽ അയാളെ പുട്ടികുത്തി തിരുമുമ്പിൽ ഹാജരാക്കണമെന്നായിരുന്നു വ്യവസ്ഥ. നല്ല വേഷച്ചേർച്ചയുണ്ടെന്ന് തിരുമനസ്സിലേക്കു തൃപ്തി വന്നാലേ അയാളെ യോഗത്തിൽ ചേർക്കുമായിരുന്നുള്ളു.

ഇപ്രകാരം തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട നടന്മാരുടെ നട്ടുനായകം തിരുമനസ്സിലെ സേവകനായ ഈശ്വരപിള്ളവിചാരിപ്പുകാരായിരുന്നു. മറ്റുള്ള പ്രമാണികൾ പുത്തൻ കൊച്ചുകൃഷ്ണപിള്ള, പഴയ കൊച്ചുകൃഷ്ണപിള്ള, പഴവങ്ങാടി നാണുപിള്ള അഥവാ ദമയന്തി നാണുപിള്ള, നളനുണ്ണി, ഇട്ടിച്ചെന്നപ്പണിക്കർ, കൊച്ചയ്യപ്പപ്പണിക്കർ, വലിയയ്യപ്പപ്പണിക്കർ, ഭീമൻ പരമുപിള്ള മുതലായവരായിരുന്നു.

ഈശ്വരപിള്ള ശരിയായ വിധത്തിൽ കച്ചകെട്ടി അഭ്യസിച്ചതിനു പുറമേ അമ്മന്നൂർ പരമേശ്വരച്ചാക്യാരുടെ അടുക്കൽനിന്ന് അഭിനയവിദ്യയുടെ മർമ്മങ്ങളും ഗ്രഹിച്ചു. തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിനായി കോട്ടയ്ക്കകത്ത് ഒരു പുരയിടം വാങ്ങിച്ച് ഒരു പുരയും വച്ചു കൊടുത്തു. അതാണ് പ്രസിദ്ധമായ പുന്നയ്ക്കൽവീട്.

ഈശ്വരപിള്ളയുടെ കൈലാസോദ്ധാരണം, വനവർണ്ണന മുതലായവ സുപ്രസിദ്ധമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിനയചാതുരിയെ കാണിക്കുന്ന ഒരു സംഭവം പറയാം. തിരുമനസ്സിലെ ഉപദേശം അനുസരിച്ച് അദ്ദേഹം തന്റെ മകളെ ദമയന്തി നാണുപിള്ളയ്ക്ക് സംബന്ധംചെയ്തു കൊടുത്തു. ഈ വിവാഹം വിദുഷിയായ ഗൗരിക്കുട്ടിഅമ്മയ്ക്ക് തീരെ രസിച്ചില്ല. വിവാഹമോചനത്തിന് പല വഴിയും വിചാരിപ്പുകാർ ആലോചിച്ചുനോക്കി. അങ്ങനെ ഇരിക്കെ ഒരു ദിവസം കൊട്ടാരത്തിൽ ദക്ഷയാഗം കഥ ആടേണ്ടതായ്‌വന്നു. വിചാരിപ്പുകാരാകട്ടെ,

'അറിയാതെ മമ പുത്രിയെ നൽകിയ-
തനുചിതമായിതെടോ'

എന്ന ഭാഗത്തെ സഹാനുഭൂതി കലർത്തി വിസ്തരിച്ചു് ആടി. തിരുമനസ്സിലേക്കു് കാര്യം മനസ്സിലായി. അടുത്ത ദിവസം തമ്പുരാൻ നാണുപിള്ളയെ വിളിച്ചു് 'നാണു സംബന്ധമുറയ്ക്കു് ഇനി ഗൌരിക്കുട്ടിയുടെ വീട്ടിൽ പോകേണ്ട' എന്നു കല്പിക്കയും ചെയ്തു.

'ഈശ്വരപിള്ളയെന്നു വിളികൊണ്ടിട്ടും വിചാരിപ്പുകാർ' അക്കാലത്തെ നടന്മാരിൽ വെച്ചു് അഗ്രഗണ്യൻതന്നെയായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നളനും, സുന്ദരബ്രാഹ്മണനും വളരെ കേൾവിപ്പെട്ടിരുന്നു. പഴവങ്ങാടി നാണുപിള്ളയുടെ ദമയന്തിയായിരുന്നു പ്രസിദ്ധം. നളനുണ്ണി എന്ന പേരുകൊണ്ടു തന്നെ നളൻ കെട്ടാൻ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്ന സാമർത്ഥ്യം ഗ്രഹിക്കാം. എന്നാൽ ഏതു വേഷത്തിലും വിശേഷിച്ചു്, കത്തി, വെള്ള ഇവയിൽ അദ്ദേഹം അതിശയേന ശോഭിച്ചിരുന്നു.

ഈശ്വരപിള്ളയെ ഒരിക്കൽ തോല്പിച്ച ഒരു വിദ്വാനാണു് പപ്പുപിള്ള. ഒരുദിവസം പപ്പുപിള്ള വന്നിരിക്കുന്നതായി വിചാരിപ്പുകാർ തിരുമനസ്സറിയിച്ചു. അവിടത്തെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ചു് പപ്പുപിള്ളയെ വരുത്തി. തിരുമനസ്സുകൊണ്ടുതന്നെ കഥയും വേഷവും നിശ്ചയിച്ചു. നിവാതകവചവധത്തിലെ അർജ്ജുനൻ വിചാരിപ്പുകാരും, ഇന്ദ്രൻ പപ്പുപിള്ളയും ആകട്ടെ എന്നായിരുന്നു കല്പന. പക്ഷേ ബുദ്ധിമാനായ പപ്പുപിള്ളയ്ക്കു് കാര്യം മനസ്സിലായി. ഇന്ദ്രനു് ആടാൻ ഒന്നുമില്ലല്ലോ. അവിടത്തെ വാത്സല്യപാത്രമായ 'ഈശ്വര'നെ കവിഞ്ഞു് ആരും വരരുതെന്നായിരുന്നു തിരുമനസ്സിലെ ആശയം.

പപ്പുപിള്ള ഇന്ദ്രന്റെ വേഷം കെട്ടി രംഗത്തിൽ വന്നു. അർജ്ജുനൻ പ്രവേശിച്ചു. മകനല്ലേ—അതും ചിരകാലമായി കാണ്മാൻ മോഹിച്ചിരുന്ന മകനല്ലേ വന്നതു്? വാത്സല്യനിർഭരമായ ഒരു നോട്ടം. മുടി മുതൽ അടിവരെയും അടി മുതൽ മുടിവരെയും ഒന്നു രണ്ടു പ്രാവശ്യം നോക്കുന്നു. അനന്തരം എണീററു് ഓടിച്ചെന്നു് പുത്രനെ ആശ്ലേഷിച്ചു് മടിയിൽ പിടിച്ചിരുത്തുന്നു. കുശലപ്രശ്നങ്ങൾ ചിലതെല്ലാം മുറയ്ക്കു കഴിക്കുന്നു. "അഹോ, എത്ര നാളായി നിന്നെക്കാണ്മാൻ ഞാൻ

ആഗ്രഹിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ എന്റെ നേത്രങ്ങൾ സഫലമായി. ഇനി ഇവിടെയുള്ള വിശേഷങ്ങൾ കാണിച്ചുതരാം.' വരു" എന്നു പറഞ്ഞ് സവർഗ്ഗവർണ്ണന ആരംഭിക്കുന്നു. പാവം! വിചാരിപ്പുകാർ വായും പൊത്തി നിന്ന് വല്ലാതെ വിഷമിക്കുന്നു. മണിക്കൂർ മൂന്നു രണ്ടു കഴിയുന്നു. ഈ ഘട്ടത്തിലാണ് 'മതി മുതുക്കികളെയാം' എന്നു കല്പന വരുന്നത്. അങ്ങനെ വിചാരിപ്പുകാർ രക്ഷപ്പെടുന്നു.

അടുത്ത ദിവസം 'അവനൊരു ധിക്കാരിയാണ്' എന്ന് തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കല്പിച്ചു. 'അദ്ദേഹമാണ് ആട്ടക്കാരൻ' എന്ന് ഈശ്വരപിള്ള അറിയിക്കയാൽ പപ്പുപിള്ളയ്ക്ക് അവിടുന്ന് തക്ക സമ്മാനങ്ങൾ കല്പിച്ചു കൊടുത്തുവത്രേ.

നളനുണ്ണിയ്ക്ക് എല്ലാ വേഷങ്ങളും കെട്ടാൻ കഴിയുമായിരുന്നെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നളൻ ആണ് പ്രസിദ്ധമായിരുന്നത്. നളചരിതത്തിലെ നളൻ ആടി ഫലിപ്പിക്കാൻ വളരെ വിഷമമാണ്.

'ജാനേ പുഷ്കര തേ തത്വം മുന്നേ

പ്രാഗത്ഭ്യം നന്നേ' എന്ന പദം ആടുന്നു എന്നു വിചാരിക്കുക. ഇവിടെ 'താനേതൊരുത്തനെന്നു ചിന്തയ' ഇത്യാദി ഭാഗങ്ങളിൽ ശാന്തഭാവവും, 'ജളപ്രഭോ' എന്നിടത്ത് ഹാസ്യവും, 'ചതിപ്പതിനിന്നിവനാഗതനായി' എന്നിടത്തു കോപവും 'രതിപ്രഭേ' എന്ന ദിക്കിൽ ശൃംഗാരവും അഭിനയിക്കണം. ഇതുപോലുള്ള ഘട്ടങ്ങൾ പലതുമുണ്ട്.

കരുച്ചി കുഞ്ഞുപിള്ളയും ഇക്കാലത്തെ പ്രസിദ്ധ നടന്മാരിൽ ഒരാളായിരുന്നു. എന്നാൽ കാലകേയവധത്തിലെ അർജ്ജുനനാണ് പ്രസിദ്ധി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സലജ്ജോഹാഭിനയത്തെപ്പററി പഴവന്മാർ ഇന്നും വാഴ്ത്തിപ്പറയുന്നു. ചേർത്തല രാമപ്പണിക്കരെ രാവണപ്പണിക്കരെന്നാണ് വിളിക്കാറുണ്ടായിരുന്നത്. ഇത്ര രംഗശ്രീയും വേഷച്ചേർച്ചയും ഉള്ള ഒരുവൻ 'ന ഭൂതോ ന ഭവിഷ്യതി' എന്നുതന്നെ പറയാം. സാക്ഷാൽ രാവണന്റെ അട്ടഹാസം പോലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അട്ടഹാസ

ത്തോട്ട് കിടയാകുമായിരുന്നില്ലത്രേ. രാമപ്പണിക്കർക്ക് വളരെ ശിഷ്യസമ്പത്തുണ്ടായിരുന്നു. അവരിൽ നാരദൻകർത്താവിന്റെ പേര് പ്രത്യേകം സ്മരണീയമാകുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുചേലനെ കണ്ടാൽ സാക്ഷാൽ കുചേലൻ ലജ്ജിച്ചു തല താഴ്ത്തിപ്പോകുമായിരുന്നത്രേ. അതുപോലെ തന്നെ ബകവധത്തിലെ ആശാരി, ദുര്യോധനവധത്തിലെ ഭീമൻ മുതലായവയും അതിപ്രസിദ്ധമാണ്.

ഇവരെല്ലാം വഞ്ചിനാട്ടുകാരാണല്ലോ. തെക്കും വടക്കും ഒരുപോലെ പ്രസിദ്ധരായ ചില നടന്മാരും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരിൽ തകഴി കേശവക്കുറുപ്പ്, കുഞ്ഞനുണ്ണി, രാമവാരിയർ, പപ്പുപിള്ള ആശാൻ ഇവരായിരുന്നു പ്രധാനികൾ. രാമവാരിയരുടെ ഹനുമാൻ, വൃദ്ധബ്രാഹ്മണൻ, ദുർവ്വാസാവ് ഇവ കണ്ടിട്ടില്ലാത്തവർ ഭാഗ്യഹീനരാണെന്ന് ഒരു സരസൻ പ്രസ്താവിച്ചു കേട്ടിട്ടുണ്ട്. പപ്പുപിള്ളയ്ക്ക് എല്ലാ വേഷങ്ങളും ആവാമായിരുന്നു എങ്കിലും കരിപ്പപ്പു എന്നായിരുന്നു പ്രസിദ്ധി. തകഴി കേശവക്കുറുപ്പിന്റെ നടനവൈദഗ്ദ്ധ്യത്തെപ്പറ്റി ഒരു കവി,

'മാടക്ഷിതീശചരണാംബുജവാരിരാശി
പ്രോദ്ഭൂതചാരുതരനാട്യകലാകലാപഃ
ശ്രീകേശവേന്ദുരഖിലാക്ഷിചകോരകാണാം
പ്രീതിം തനോത്വനുപദം ത്രിജഗൈകലഭ്യാം'

എന്നു വാഴ്ത്തീട്ടുള്ളതിൽനിന്ന് നമുക്ക് മനസ്സിലാക്കാം.

ഇനി തനിവടക്കൻകഥകളിക്കാരിൽ ചിലരെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കാം. കപ്ലിങ്ങാടന്റെ ശിഷ്യവർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ട കെങ്കൻ നമ്പ്യാരും, കുഞ്ഞിക്കിട്ടമേനോനും കടത്തനാട്ടു രാജാവിന്റെ കഥകളിയോഗത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടവരായിരുന്നു. അവരുടെ ഗുരുവായിരുന്ന കൃഷ്ണപ്പണിക്കർ വളരെ പ്രസിദ്ധനായിരുന്നത്രേ. ൯൮൪-ൽ വാഴ്ച തുടങ്ങിയ കൊച്ചി വീരകേരളവർമ്മതമ്പുരാൻ അവരെ കൊച്ചിയിൽ വരുത്തിയിട്ട് അവിടത്തെ കഥകളിയോഗം പരിഷ്കരിച്ചു. കെങ്കൻനമ്പ്യാരുടെ ഹനുമാനും മേനോന്റെ ഭീമനും വിശ്രുതങ്ങളായിരുന്നു. അതുപോലെ തന്നെ വെള്ളാട്ടു നാണപ്പണിക്കർ, അമ്പാട്ടു ശങ്കരമേനവൻ, ഇട്ട്യാൾ മേനോൻ ഇവരും പ്രസിദ്ധന്മാരായിരുന്നു. കുഞ്ഞുകൃഷ്ണപ്പണിക്കരുടെ അർജ്ജുനനും (നിവാതകവചത്തിലെ), ഹനുമാനും

(കല്യാണസൌഗന്ധികത്തിലെ), ശങ്കരമേനോന്റെ കീചകനും നിസ്തുലങ്ങളായിരുന്നത്രെ. ഇട്ട്യാൾ മേനോൻ പച്ചവേഷത്തിലും ശൃംഗാരത്തിലും ആയിരുന്നു അതിശയിച്ചത്. സുഭദ്രാഹരണത്തിലെ അർജ്ജുനൻ കെട്ടുന്നതിന് അദ്ദേഹത്തിനോടു കിടപിടിക്കാൻ ആരും അക്കാലത്തുണ്ടായിരുന്നില്ലത്രെ.

ഇവരുടെ ഒക്കെ കാലശേഷവും തെക്കും വടക്കും നടന്മാർ പലരും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ആയില്യംതിരുനാൾ തമ്പുരാന്റെയും വിശാഖംതിരുനാൾ തിരുമനസ്സിലെയും കാലത്ത് തിരുവനന്തപുരത്തെ കളിയോഗം പരിഷ്കരിക്കപ്പെട്ടു. പപ്പുപിള്ള വിചാരിപ്പുകാർ കൊല്ലം രാമൻപിള്ള എന്ന പ്രസിദ്ധ നടനെ വരുത്തി കഥകളിആശാനായി നിയമിച്ചു. അദ്ദേഹമാണ് തിരുവല്ലാ കുഞ്ചുപിള്ള മുതലായ നല്ല നടന്മാരെ തിരുവനന്തപുരത്തു വരുത്തിയത്. സ്ത്രീകളെ കഥകളിക്കു് അഭ്യസിപ്പിച്ചതും അദ്ദേഹമായിരുന്നു. തിരുവല്ലാ കുഞ്ചുപിള്ളയുടെയും തകഴി പാച്ചുപിള്ളയുടെയും ലളിതാവേഷം അതിമനോഹരമായിരുന്നു. തകഴി വലിയ നീലകണ്ഠപ്പിള്ള എന്ന പ്രസിദ്ധനടന്റെ ഭാഗിനേയനായ കൊച്ചുനീലകണ്ഠപ്പിള്ളയെ ഇവിടെ വരുത്തിയതും പ്രസ്തുത രാമൻപിള്ളയായിരുന്നു. ഏതു വേഷത്തിലും കൊച്ചുനീലകണ്ഠപ്പിള്ള അദ്വിതീയനുമായിരുന്നു. തിരുവനന്തപുരം കഥകളിയോഗത്തിൽ വളരെക്കാലം ആശാനായിരുന്ന ശേഷമാണ് ആ നീലകണ്ഠപ്പിള്ള മരിച്ചത്. പിന്നീടായിരുന്നു ആറ്റുങ്ങൽ മാത്തുപിള്ള ആ സ്ഥാനത്തു നിയമിക്കപ്പെട്ടത്. മാന്നൂർ കുഞ്ചുപിള്ളപ്പുണ്ണികളെപ്പററി കേട്ടിട്ടില്ലാത്തവർ തെക്കും വടക്കും ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അതുപോലെ തന്നെ ഹനുമാൻ കിട്ടുപിള്ള, ഭീമൻ പരമുപിള്ള, കണ്ണമംഗലം ശങ്കരപ്പിള്ള, കരിപ്പുഴ വേലുപ്പിള്ള, പണ്ഡിതവരേണ്യനായ ജീ. രാമകൃഷ്ണപിള്ള എം. എ. അവർകളുടെ പിതാവും മഹാവിദ്വാനുമായിരുന്ന കുട്ടപ്പിഷാരടി (രാഘവപ്പിഷാരടി) ഇവരും സുപ്രസിദ്ധ നടന്മാരായിരുന്നു. ഇപ്പോഴും നല്ല നടന്മാരില്ലെന്നു പറഞ്ഞുകൂട. കീരിക്കാട്ടു വേലുപ്പിള്ള മിക്കവാറും കളി നിർത്തിയെന്നു തോന്നുന്നു. ചെങ്ങന്നൂർ രാമൻപിള്ളയും കുഞ്ഞൻപണിക്കരും മാങ്കുളം പോററിയും നല്ല മനോധർമ്മത്തോടുകൂടി ആടും. തോട്ടൻ പോററിയും തകഴി കുഞ്ചുക്കുറുപ്പും അഖിലകേരളപ്രശസ്തി പെററ വലിയ നടന്മാരാണല്ലോ.

ഈ അവസരത്തിൽ പാട്ടുകാരെപ്പററിയും രണ്ടു വാക്കു പറയാതിരിക്കുന്നതു ശരിയല്ല. കഥകളിയിൽ പാട്ടുകാൎക്ക് വലുതായ ഒരു സ്ഥാനമാണ് കല്പിച്ചിരിക്കുന്നതു്. മിക്ക പാട്ടുകാരും അപശ്രുതിയായിട്ടും പദങ്ങളെ ഒടിച്ചു മടക്കിയും തരംപോലെ അക്ഷരങ്ങളെ വിഴുങ്ങിയും പാടാറുള്ളതുകൊണ്ടു് അവരെപ്പററി വളരെപ്പുച്ഛം ആളുകൾക്കുണ്ട്. എന്നാൽ അതു് കഥകളിപ്പാട്ടുകളുടെ ദോഷമല്ല. ത്യാഗരാജകൃതികളും മററും പാടികേൾക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന രസം നല്ല ഗായകന്മാർ പാടിയാൽ കഥകളിപ്പാട്ടിൽനിന്നും ഉണ്ടാകാം. അപ്പുക്കുട്ടൻഭാഗവതർ, ഹരിഹരഭാഗവതർ, നെന്മാറ മാധവമേനോൻ എന്നിങ്ങനെ പഴേകാലത്തും, കെ. വമേനോൻ, മാവേലിക്കര ഉണ്ണിത്താൻ തുടങ്ങിയവർ ഇന്നും പ്രസിദ്ധരായിട്ടുണ്ടല്ലോ.

കഥകളിയുടെ വിജയത്തിന് ഭാഗവതന്മാരുടെ സഹായം അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. പാട്ടിന് പൊന്നാനി, ശങ്കിടി എന്നു രണ്ടുപേർ ആവശ്യമുള്ളതിൽ, പൊന്നാനിയുടെ ചുമതല ബഹുമുഖമാകുന്നു. അയാൾ വെറും പാട്ടുകാരനായിരുന്നാൽ പോരാ. നല്ല അഭിനയയുക്തിയും, മുദ്രകൈകളെപ്പററിയുള്ള ജ്ഞാനവും, ശ്ലോകങ്ങളുടേയും പദങ്ങളുടേയും അൎത്ഥം ഗ്രഹിക്കത്തക്കവണ്ണമുള്ള വൈദഗ്ദ്ധ്യവും അയാൾക്ക് അവശ്യം ഉണ്ടായിരിക്കണം. രംഗവും നേപത്ഥ്യവും സംബന്ധിച്ച ചുമതലകൾ വഹിക്കുക, അരങ്ങു മുഷിപ്പിക്കാതെ യഥാകാലം നടന്മാരെ രംഗത്തിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കുക, നടന് വല്ല സ്ഖലിതവും നേരിട്ടാൽ ചെവിയിൽ മന്ത്രിച്ച് അയാളെക്കൊണ്ടു് യഥാവിധി ആടിപ്പിക്കുക മുതലായവ പൊന്നാനിയുടെ കൎത്തവ്യമാണ്. ചിലപ്പോഴൊക്കെ അയാളുടെ ചേങ്കലക്കോൽ ആട്ടക്കാരന്റെ പുറത്തായിരിക്കും പതിക്കുന്നതു്. എല്ലാററിനും പുറമേ പാട്ടു മോശമായാൽ കളിയും നന്നാകയില്ലല്ലോ.

ചെണ്ടക്കാരെ ഒരുമാതിരി ശല്യമായിട്ടാണ് ഇന്നു പലരും കരുതിവരുന്നതു്. 'ചെണ്ടയില്ലെങ്കിൽ ചാടാൻ കഴികയില്ലായിരിക്കാം. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ചാടേണ്ടെന്നു വയ്ക്കുകയാണ് ഭേദം' എന്നൊരു വിമർശകൻ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതായി ഓർക്കുന്നു. ചെണ്ട കൂടാതെ ആട്ടം നടത്താവുന്നതല്ലാത്ത സ്ഥിതിക്ക് ഈ അഭിപ്രായം ആദരണീയമേ അല്ല. എന്നാൽ

ചെണ്ടയെ എന്തിനു ദുഷിക്കുന്നു? ചില മൃദംഗക്കാർ മൃദംഗം വായിക്കുന്നതിനു പകരം കൊട്ടിത്തകൎത്തു് സംഗീതത്തെ കൊല്ലാറില്ലയോ? അതു് മൃദംഗത്തിന്റെ ന്യൂനതയാണോ? പാലക്കാട്ടു മണിയെപ്പോലുള്ളവർ മൃദംഗം വായിക്കുന്നതു കേൾപ്പാൻ എത്ര രസമായിരിക്കുന്നു! അതുപോലെ ചെണ്ടയും വായിപ്പാൻ കഴിയുമെന്നു് ഗുണ്ടപ്പള്ളി കൃഷ്ണമാരാരുടേയും തരിപ്പൂട്ട മാധവപ്പണിക്കരുടേയും വായന കേട്ടിട്ടുള്ളവർ സമ്മതിക്കും. ചെണ്ടകൊട്ടാണു് കൎണ്ണശൂലമായിരിക്കുന്നതു്; ചെണ്ട വായന നേരെ മറിച്ചു് വളരെ ഹൃദ്യമായിരിക്കും. അതുകൊണ്ടു് വല്ല പരിഷ്കാരവും ആവശ്യമുണ്ടെങ്കിൽ ആ വഴിക്കായിരിക്കണം. ലാസ്യതാണ്ഡവപ്രധാനങ്ങളായ നാനാവിധ നൃത്തങ്ങളും കഥകളിയിൽ ഉള്ളതുകൊണ്ടു് ചെണ്ട അപരിത്യാജ്യമാണു്. ആട്ടത്തിനു് ചെണ്ട, മദ്ദളം ഇവ പ്രയോഗിക്കുന്നവരുടെ സാമൎത്ഥ്യം പ്രകാശിപ്പിക്കാനായ് മാത്രം "മഞ്ജുതര" എന്നൊന്നു ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുമുണ്ടല്ലോ.

കഥകളിയിൽ നൃത്തവും അപരിത്യാജ്യമാണു്. യൂറോപ്പിലെ 'Ballet Dance' നോടു് കിടപിടിക്കുന്ന ഒരു നൃത്തവിശേഷമാണു് നാം കഥകളിയിൽ കാണുന്നതെന്നു് ഒരു ആസ്ത്രേലിയൻ നൃത്തവിദഗ്ദ്ധൻ പ്രസ്താവിക്കയുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. ഗോപിനാഥൻ, മാധവമേനോൻ തുടങ്ങിയവരും, തോട്ടൻപോററിയുടെ ശിഷ്യന്മാരും മററും വഴിക്കു് ഈ നൃത്തം വിശ്വവിഖ്യാതമായിത്തീൎന്നിട്ടുമുണ്ടല്ലോ.

കഥകളിയെ കാലോചിതമായി പരിഷ്കരിച്ചു് അഭിവൃദ്ധമാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി വടക്കു് മഹാകവി വള്ളത്തോളും, തെക്കു് വി. കൃഷ്ണൻതമ്പി അവർകളും ശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ തമ്പിഅവർകളെ ഹതവിധി അപഹരിച്ചുകളഞ്ഞു. അതിനോടുകൂടി തിരുവനന്തപുരം കഥകളിക്ലബ്ബിന്റെ കഥയും അവസാനിച്ചു. വള്ളത്തോളിന്റെ 'കലാമണ്ഡലം' ഉത്തരോത്തരം അഭിവൃദ്ധിയെ പ്രാപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു എന്നു കാണുന്നതു് കേരളീയൎക്കു് അത്യന്തം ചാരിതാൎത്ഥ്യജനകമായിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശ്രമം വിജയോന്മുഖമാക്കുവാൻ ഈശ്വരൻ കടാക്ഷിക്കട്ടെ!

കേരളസാഹിത്യ
അക്കാദമി